

ΦΩΚΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΦΩΚΙΑΙ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

ΤΟΥΠΙΚΛΗΝ ΣΤΕΙΡΙΩΤΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΝ Ω Η ΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ Ο ΒΙΟΣ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

12 — ΟΔΟΣ ΜΟΥΣΩΝ — 12

1874

Προσκύνηταριο εν Δοκίαι μετ' Ε. Π. Χρυσόπουλου

Διοργ. Γ. Χαλμαζίδης

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ Τῇ ΦΩΚΙΑΙ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΡΕΜΟΥ

ΦΩΚΙΚΑ

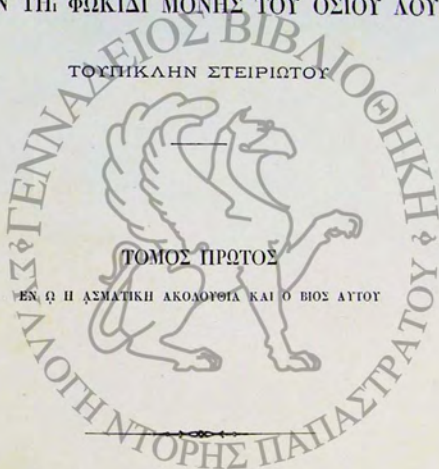
ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ Τῇ ΦΩΚΙΔΙ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

ΤΟΥ ΠΙΚΛΗΝ ΣΤΕΙΡΙΩΤΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΝ ᾧ ἡ ΔΕΣΜΟΤΙΚΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ Ὁ ΒΙΟΣ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

12 — 9305 ΜΟΥΣΕΩΝ — 12

1874

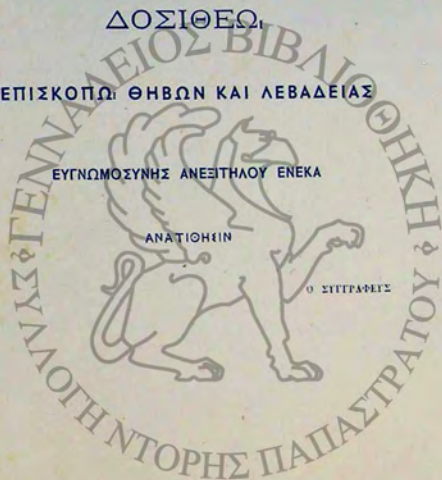
ΔΟΣΙΘΕΩ

ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΑΝΕΞΙΤΛΟΥ ΕΝΕΚΑ

ΑΝΑΤΙΘΗΙΝ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ὑποβάλλοντες ἐν ἀντίκτυπον τοῦ ἁγίου ἐκτυπωθέντος αἰ τῶμα τοῦ Προσκυνηταρίου τοῦ ἡμετέρου μοναστηρίου τοῦ τιμωμένου ἐπ' ἐνόματι τοῦ ἁγίου Λουκά, ἐξαιτούμεθα εὐσεβείας πρὶν ἢ δημοσιεύσωμεν αὐτό, ὥπως ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συστήσῃ αὐτὸ παρὰ τοῦ ἐρροδόξου Πληρώματος.

Πεποιθότες ὅτι ἡ αἵτησίς ἡμῶν αὕτη εἰσακουσθήσεται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 ὁκτωβρίου 1874.

Ἐπὶ προσημοιόμεθα εὐσεβείας

Οἱ εὐπειθέστατοι

ΝΙΚΟΛΑΙΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ (ἐγγράμματος).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΑΜΒΑΣΙΝΟΣ (σύμβουλος).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸ συμβούλιον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Λουκά.

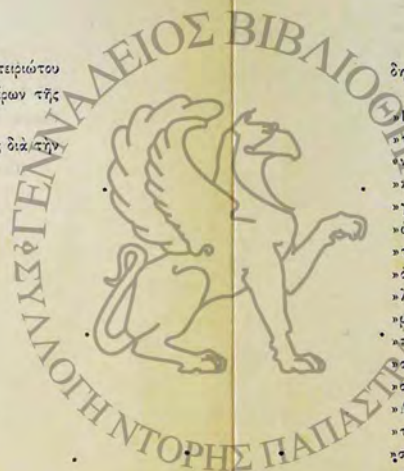
Τὸ Προσκυνητήριον τῆς ἐν Φωκίδι ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Λουκά ἢ τοῦ Στεφάνου λεγόμενης, πολλαῖς προσθήκαις πλουτισθὲν, ἐκδίδεται ἤδη δαπάνῃ τῶν πατέρων τῆς αὐτῆς Μονῆς.

Ὅθεν ἡ Σύνοδος, τὸν δίκαιον ἐπαινον τοῖς πατράσι τῆς ἱερᾶς ταύτης Μονῆς διὰ τὴν φιλοκαλίαν αὐτῶν ἐπιδαφλουμένην, ἐγκρίνει τὸ βιβλίον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 ὁκτωβρίου 1874.

- † Ὁ Ἀθηναῖν ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ (πρόεδρος).
- † Ὁ Φθιώτιδος ΚΑΛΑΜΙΚΟΣ.
- † Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.
- † Ὁ Νέστου ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ.

Ὁ γραμματεὺς
(Γ. Σ.) ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ (ἐγγραφεύτης).

Ἐνός περίπου ἔτους ὁ τότε καὶ νῦν ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Λουκά Νικόδημος Ἡλιαδῆς ἐξέδωτο τὴν περὶ τοῦ προσκυνητηρίου ἀγγελίαν ταύτην:

«Ἡ εὐαγής μονὴ τοῦ ἁγίου Λουκά, ἡ μεταξὺ τῶν μουσουλμάνων ὀρίων Ἑλικῶνος καὶ Παρνασσοῦ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Στείριν κειμένη, ἡ ἔχουσα τὸν περικαλλέστατον ἀπάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος ναόν, τὸν κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἐν Βυζαντίῳ ἁγίας Σοφίας ὠκυδομημένον καὶ διαπρίποντον πανταχοῦ ἐπὶ ψηφιδωγραφίᾳ καὶ γνησίᾳ βυζαντινῇ εἰκονογραφίᾳ, ἡ κτισθεῖσα ὑπὸ Ῥωμανοῦ τοῦ νεωτέρου, αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, ἦν πάμπολλοι περιγηταὶ Εὐρωπαῖοι ἐπιστημονικῶν σπουδῶν χάριν καὶ γηλιάδες Ἑλλήνων κατὰ πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸ ἔαρ, θέρος καὶ φθινοπώρον ἐπισκέπτονται, ἡ ἐπὶ τῆς τουρκικῆς τυραννίας τοὺς ἀρματολούς καὶ κλέπτας τοῦ Παρνασσοῦ καὶ Ἑλικῶνος, τοὺς ὀρροφάλακας τούτους τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας διαβρίψασα καὶ ἐν καιρῷ κινδύνῳ ἀπὸ τῆς λύσεως τῶν τυράννων ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς διαφυλάξασα, ἡ διὰ τοῦτο καὶ ὑπὸ τῆς δημοῦς ποιήσεως ἡμνηθεῖσα, ἐν δὲ τοῖς συγγράμμασι σοφῶν Εὐρωπαίων διὰ τε τὴν τερπικὴν τοποθεσίαν καὶ τὴν λαμπρὰν τοῦ ναοῦ αὐτῆς τέχνην τὰ μάλιστα ἐπαινεθεῖσα, καὶ συνελόντι εἰπαῖν, ἡ διὰ τὴν γεωγραφικὴν, ἱστορικὴν, ἀρχαιολογικὴν, τεχνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν σπουδαιότητα ἀξία πολλῆς προσοχῆς, μελέτης καὶ συγγραφῶν μονὴ τοῦ ἁγίου Λουκά ἀπηξιώθη δυστυχῶς παρ' ἡμῶν καὶ ἐλαχίστης ἐγγράφου μνείας. Τὴν ἐλλειψὶν ταύτην ὁ τῶν πατέρων θερμῶς κηρύσσων σεδάσμιος ἐπίσκοπος Θηβῶν καὶ Λιβαδείας Δοσιθεὺς καὶ οἱ πατέρες τῆς μονῆς βουλόμενοι νὰ πληρώσωσιν ἀνέθηκαν τὴν συγγραφήν τοῦ κτιτορικοῦ ἢ μᾶλλον τῆς ἱστορίας τῆς μονῆς εἰς ἄνδρα θεολόγον καὶ ἱστορικόν, τὸν κ. Κρίμιν, διδάκτορα τῆς Γερμανίας, ὅστις ἀπὸ ἱερατικῆς ἀσχολοῦμενος περὶ τὸ ἀνατελεῖν αὐτῷ ἔργον συνέταξε σύγγραμμα, ἑπερ διέειλεν εἰς δύο τόμους, ἐν αἷς περιλαμβάνονται: α') ἡ ἐν μέρει ἀνεκδότος ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Λουκά, β') ὁ ὅλος σχεδὸν ἀνεκδότος αὐτοῦ βίος, γ') ἡ ἱστορία τῆς μονῆς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τῆς σήμερον, δ') εἰδησεις γεωγραφικαί, ἀρχαιολογικαὶ κτλ. τοῦτο μὲν ἀναφερτέον εἰς τὴν τῆς μονῆς ἱστορίαν, τοῦτο δὲ εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἐν τῷ πρώτῳ δὲ καὶ τῷ δευτέρῳ τόμῳ περιεμῶλλονται καὶ εἰκόνες, ὅσων ἡ τοῦ ἁγίου Λουκά, τοῦ ναοῦ, τῆς μονῆς ὁλοκλη-

«...του ίδιου της μονής Ρωμανού και άλλων αὐτῆς ἀξίων λόγου μερῶν, ὧν τὰ μὲν «πρωτότυπα φιλοτεχνούνται ὑπὸ τοῦ ἀρίστου παρ' ἡμῶν ζωγράφου Λύτρα, αἱ δὲ χαλκογραφεῖαι καὶ χρωματογραφίαι ἐν Εὐρώπῃ μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβοῦς καὶ φιλοκαλίας.

» Ἄπαν δὲ τὸ σύγγραμμα ἐκτυπώθηκεν ἐπὶ χάρτου ἀρίστου.

» Ἐπειδὴ δὲ δαπάναι οὐκ ὀλίγαι ἀπαιτοῦνται εἰς ἐκδοσιν τοῦ ἐκ 45 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων διότιμου συγγράματος ἐξαιτούμεθα τὴν συνδρομὴν τῶν ἡμετέρων ἐμογενῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἡγούμενος. Τοσούτῳ δὲ προθύμως ἀνέλαβον, ἵνα διαλευκάνω, ὅση μοι δύναιμι, τὴν τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Λουκᾶ σκοτεινὴν ἱστορίαν, ὅση ἀσφαλόμενος ἀπὸ μακροῦ χρόνου περὶ τὰ «Φωκικά», ἀναγκαῖον ἐνόμισα εἰς μέρει αὐτῶν ἀναπόσπαστον ἀποτελεῖσαι καὶ τὰ περισκηνεῖα πασῶν τῶν ἐν τῇ Φωκίδι μόνων, ὧν ἡ ἱστορία διαλευκάνεται καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Φωκίδος καὶ δὴ καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους.

Εἰ δὲ καὶ ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Λουκᾶ τῶν ἀρχαίων εἶνε, οὕτε ἱστορικὸν τι πλῆρες περὶ αὐτῆς βιβλίον ὑπάρχει οὕτε μνημονεύεται ὡς ποτε ὑπάρξαν οὕτε τὰ ὀλίγα νῦν εὐρισκόμενα χειρόγραφα τῆς τε ἀσκητικῆς ἀκολουθείας καὶ τοῦ βίου τοῦ «Ἑλληνος ἁγίου οὕτε τὰ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἱστορίαν τῆς μονῆς ἀναγόμενα εἶνε ἀρχαία. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐξηγούνται τὰ δέοντα ἐν τῇ δευτέρῳ τμήμῳ, ἐν ᾧ καίτοι πᾶν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τοπογραφίαν καὶ περιγραφὴν τῆς μονῆς ἀναφέρεται· νῦν δὲ λεκτικὸν περὶ τῶν χειρογράφων ἡ ἐκδομένην περὶ, ἐξ ὧν συνεπιτελέσθη ἡ ὅλη τοῦ ἁγίου Λουκᾶ ἀκολουθία, ἡ τῶν ἀπλῶς σχεῖν πᾶσι πρὸς αὐτὸν ἐχόντων, ἅπαν εἶναι ταῦτα:

Α.

« Ἀσκητικαὶ ἀκολουθίαι τοῦ ἁγίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ τοῦ ἐν τῇ Στῆ-
«ρίῳ τῆς Ἑλλάδος. Συντελεῖται μὲν παρὰ ἀνωμόμου τινός, προσφωνηθεῖσαι δὲ τῷ Ἐθνε-
«κιστάτῳ Ἀρχοντὶ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Φίλωνος τῷ ἐκ Λεβαδίας. Ὅστις χάριν τῆς ἡς ἔχει
«πρὸς τὸν Ἅγιον μεγάλῃς εὐλαθείας, καὶ διὰ τὴν ὀφείλειαν τῶν Ὁρθόδοξων χριστιανῶν
«ἰδίως ἀναλόμῃσι τύποις αὐτάς ἤδη ἐκδίδωσι. Ἀδεία καὶ προτροπὴ τοῦ Παναγιωτάτου,
«καὶ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίλλου. Ἐπιστάσις δὲ τοῦ Πανοσιωτάτου,
«καὶ Ἑλλογισμῶν διδασκάλου τε καὶ Πρωτοσυγγέλου τοῦ Παναγίου τάφου Κυρίου Ἀν-
«θίμου τοῦ Πέλοποννησίου, τοῦ ἑξαρχικῶς τὰ τῆς Ἑλλάδος ἱερὰ καταγωγήν περιεῖσαν-
«τος. Ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Τυπογραφίῳ. Ἐν ἔτει 1814.
«8» ἐκ σελ. 47· ὧν ἐν μὲν ταῖς σελίδι 3—25 καίτοι ἡ εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου Λουκᾶ
«ἀκολουθία, ἐν δὲ ταῖς 26—44 ἡ εἰς τὴν ἀνακμήσιν τοῦ λειψάνου αὐτοῦ, ἐν δὲ ταῖς 45—47
«διήγησιν καὶ περὶ τῆς οἰκοδόμησιν τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ.

Τὸ ἐκδομένον τοῦτο βιβλίον εἶνε ἤδη ἡμῶν ἀντὶ χειρογράφου, διότι οὕτε τὰ ἐξ ὧν
«ἐλήφθη τὸ κείμενον χειρόγραφο σώζονται οὐδ' ἑτέρον τι ἀντίτυπον τοῦτου εὐρεται, ὅπερ,
«ἐφ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, παρ' οὐδενὸς τῶν περὶ τῆς μονῆς ἡ τῆς ἀκολουθείας τοῦ ἁγίου Λουκᾶ
«γραβάντων μνημονεύεται ὡς ἐκδομένον ἢ χειρόγραφον οὕτε ἐν τοῖς βιβλιογραφικαῖς βι-
«βλίαις, οἷον Γ. Ζαβίρα, τοῦ Ἀνθ. Βρετοῦ Παπαδοπούλου, τοῦ Κ. Σάβα, τοῦ Ἰωσήφ Δε-Κι-

¹ Νῆα Ἑλλάς ἢ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐκδοθὲν ὑπὸ Γ. Π. Κρίμου, Ἀθήνη, 1872.

² Νεοῦλαϊκὴ Φιλολογία, Ἀθήνη, 1854.

³ Νεοῦλαϊκὴ Φιλολογία, Ἀθήνη, 1867.

γὰλλαι, τοῦ Μ. Παρκίνα, τοῦ Karl Iken, τοῦ Λουδοβίκου Σωτήρη, τοῦ Ι. Ρ. Νερουλοῦ κτλ. οὐδ' ἐν τοῖς βιβλιογραφικαῖς καταλόγοις τοῖς ἐκδομένοις ὑπὸ Π. Λάμπρου, Δ. Κορ-
μυλῆ καὶ ἄλλων ἐνταῦθα τε καὶ ἀλλὰχοῦ οὕτε ἐν ἄλλῳ τινὶ εὐφρόνῃ συγγράμματι.

Β.

Χειρόγραφον εἰς 8» ἐκ σελίδων 54, κακαλυμμένον ὑπὸ σπινθὸς περιβεβλημένης δέρματι
«μέλανι γραμμαῖς διηλεκμένον· τὰρχικά τῶν κεφαλαίων γραμμάτων καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ ἐν-
«θροῦ χρώματος, τὰ δ' ἄλλα μέλανος· περιέχον ἐν μὲν ταῖς σελίδι 1—22 τροπάρια 38 τῆς
«λιτῆς κατὰ τοὺς ὁκτώ ἤχους, ὧν ὁ α' ἐν σελ. 1—3, ὁ β' 3—6, ὁ γ' 6—8, ὁ δ' 8—12,
«ὁ πλ. α' 12—15, ὁ πλ. β' 15—17, ὁ βραβὺς 17—19, καὶ ὁ πλ. δ' 19—22. Αὐτοὶ ἀνα-
«γινώσκονται ἐν σχήματι κωνοειδέϊ τάδε: «Τίλος τῶν ὁκτῶ ἡχῶν δογματικῶν τῆς τε θεο-
«τόκου καὶ τοῦ ἁγίου». Ἀπὸ δὲ σελίδος 23—54 περιλαμβάνονται 6 κανόνες, ὧν ὁ μὲν εἰς
«α' ἡχόν ἐν σελίδι 23—27, ὁ δ' εἰς β' ἀπὸ 27—32, ὁ δ' εἰς πλ. β' ἀπὸ 32—37, ὁ δ' εἰς δ'
«ἀπὸ 37—43, ὁ δ' εἰς πλ. δ' ἀπὸ 43—48, ὁ δ' εἰς πλ. δ' ἀπὸ 48—54. Αὐτοὶ ἀναγινώ-
«σκονται τάδε: «Ἐὼς ὅδε οἱ κανόνες τοῦ ἁγίου Λουκᾶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι. Τίλος καὶ τὸ θεῶν δὲ
«ἐξ». Ἐν δὲ τῇ ἐπομένῃ 55 σελίδι τάδε: «Τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ὁ ἐγὼ ἡμεῖς ἡ παρὼσα φυ-
«λάδα διὰ συνδρομῆς τοῦ πανσιωτάτου Κυρ. Ἰγνατίου τυπῆκαρ καὶ ὑπὸ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ
«καμαρωτοῦ Εὐγενίου Ἱερομονάχου, οὐ ἐνήμεναι πάντες οἱ ἐντυχόντες σεβάσμιαι πατέρες.
«1798, ὁκτωμβρίου 15».

Ὁ Εὐγένιος οὗτος ἦν σεβάσμιος τις γέρον ἐξ Ἀραβώτης (Ἀνεμορείας) ἄλλοτε καὶ τὸ
«1807 ὑπάρχας ἡγούμενος τῆς μονῆς, ὅτε μετὰ τοῦ προηγουμένου Παρθενίου ἐξέδοτο ἐν Ἀθῆ-
«ναῖς τῇ 6» νοεμβρίου τὴν ἀγγελίαν ταύτην:

«Ἐπειδὴ ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Λουκᾶ τοῦ ἐν Λεβαδίᾳ κατέστη τόσον δυσχερὲς,
«ὥστε εἰς μάτην ζητοῦσιν ἐπιμένειν νὰ τὴν ἀποκτήσωσι πολλοὶ ἐκ τῶν εὐσεβῶν ἐμογενῶν,
«καὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν ἀφ' ἑνὸς τὴν θεάρεστον αὐτῶν ἐπιθυμίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ συντε-
«λέσωμεν τὸ καλ' ἡμᾶς εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν ἐνὸς τοιοῦτου πολυτίμου βιβλιαρίου, ἀπο-
«φασισάμεν ἑλθόν θεῶν κινούμενοι νὰ ἐπιχειρησώμεν τὴν μετατύπωσιν αὐτοῦ, τὸ ὅποσον εἰ-
«χεν ἐκδοθῇ ἅπασι ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1814 ἔτος, ἀδεία καὶ προτροπὴ τοῦ τότε
«πατριαρχεύοντος κυρίου Κυρίλλου.

«Εἰς τοῦτο ἐκρίναμεν ἀρμόδιον νὰ προσθέσωμεν καὶ τοὺς μέχρι τοῦδε ἀνεκδότους ἐξ
«παρακλητικῶν κανόνων εἰς τὸν αὐτὸν ἅγιον μελωδηθέντα μὲ θεῖαν καὶ οὐράνιον ὄντως
«ᾠχρὴν ἐν ταῦτῳ δὲ καὶ τὸν βίον τοῦ ἁγίου, ἐξηγούμενον ἀπὸ τοῦ νέου ἐκλόγιον τοῦ Νικοδή-
«μου· πρὸς τοῦτοις εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἐπισυναψάμεν καὶ τὴν ἱστορικὴν χρονολογίαν τοῦ
«μοναστηρίου μας, ἐξηγούμενη ἀπὸ ἀρχαίων τινά κώδικας, σωζομένων αὐτῷ χειρογρά-
«φους πρὸς περισσώτερον εὐχαρίστησιν τῶν περιεργωμένων.

«Ὅθεν ἐπικαλούμεθα τὴν εἰς ἐκδοσιν ταύτην συνδρομὴν τῶν εὐλαδῶν ὀρθόδοξων Χρι-

⁴ Σχέδιασμα κατόπιν. Ἐν Ἐρμούπολει, 1846.

⁵ Σχέδιασμα περὶ τῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει κτλ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1867.

⁶ Loukothpa. Leipzig, 1825.

⁷ Ἀπολογία ἱστοριογραφικῆ κτλ. Ἐν Τριεστίνῃ, 1814.

⁸ Cours de Littérature Grecque etc. Genève, 1827.

»στεινών και πρὸ πάντων τῶν ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, εἰς ἣν ἐλπίοντες ἀνεύχθημεν
»τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο, καθότι τὰ χρηματικά μέσα ἡμῶν δὲν εἶναι τόσο μεγάλα, ὥστε νὰ
»εἰσπράττωσιν εἰς τὰ εὐχὰ ἑξῆς τοῦ τύπου».

Ἐκ τῆς ἀγγελίας ταύτης γίνεται ὁρατὸν ὅτι οἱ ἐκδόται σκοποῦν εἶναι α') νὰ μετα-
πώσωσι τὸ πρὶ οὐ ἐμνήσθημεν βιβλιαρίον τῆς ἀκολουθίας β') τοὺς ἐξ παρακλητικῆς κανό-
νως εἰς τὸν εἶδος Λουκᾶ, οὗς πλημμελῶς πάντας ἐνέμειον ἀνεκδότους, διότι οὐ εἰς ἕχον
πλὴν δ' ὁ ἀρχαῖος «Αἰλαμπρυσμένος τῶ κάλλει» ἐκδίδεται ἐν τῶ ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἐκδιδόντι βιβλιαρίῳ ἀπὸ σελίδος 35—41. Ἡ δὲ ἱστορικὴ χρονολογία, περὶ ἧς ἐν τῶ β' τόμῳ
τοῦ παρόντος προσκυνηταρίου βρῆθησιν διὰ μακρῶν τὰ δέοντα, οὐδὲλως πλέον ὑπάρ-
χει οὗτ' ἐν ἀρχαῖς κωδίκιν οὗτ' ἐν νεωτέραις χειρογράφοις. Ἄν δὲ τοῦτον ὁ τε ἡρώμενος
Εὐγένιος καὶ ὁ προηγούμενος Παρθένιος ὑπὸ τὴν «ἱστορικὴν χρονολογίαν» ἐνόουν τὸ «περὶ
τῆς ἐκδόσεως τοῦ μοναστηρίου» διήγημα, τοῦτο ὡσαύτως κίτται, ὡς εἴρηται, ἐν σελίδι
45—47 τοῦ ἐκδιδόμενου βιβλιαρίου. Ἄλλως τε δὲ τὸ διήγημα τοῦτο περιέχει εἰδήσεις νε-
ωτάτας, εἰνὶ ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Ἀθηνῶν Μελετίου, ἀποστερούσας αὐτὸ
πᾶσιν ἀρχαιότητος. Ἰσως ὑπὸ τὴν «ἱστορικὴν διήγησιν» ἐνόουν ἄλλο τι χειρόγραφον μη-
κεῖ ὑπάρχον ἢ στίχους τινὰς σωζομένους ἐν ἀντίγραφῳ νεωτέρῳ, ἐν οἷς σπονημειώται ἡ
χρονολογία τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ εἰσίου Λουκᾶ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἱστορικὴ χρο-
νολογία τοῦ μοναστηρίου. Ἀλλὰ περὶ πάντων τούτων λεγθήσονται τὰ εἰκότα ἐν τῷ δευτέρῳ
τόμῳ.

Γ.

Εἰς δὲ τὴν ἐκδοσιν τοῦ βίου τοῦ εἰσίου Λουκᾶ ἦσαν ὑπ' ὄψιν μου :

α') Ὁ κατ' ἐκλογὴν, τοῦτέστι συντεταγμένως, ἐκδοθεὶς βίος μετὰ λατινικῆς μετα-
φράσεως καὶ βραχίων σημειώσεων λατινιστῶν καὶ τούτων γεγραμμένων ὑπὸ Φραγκίσκου Κομ-
βελισίου (Combesius), ἐν ὃ Μίγνης¹⁰ μετετύπων ἀμετάβλητον μετὰ τῶν σημειώσεων
τῆς λατινικῆς μεταφράσεως καὶ μετ' ἑλὼν μάλιστα τῶν πλημμελημάτων.

β') Ἀντίγραφον τῆς ἡ' ἑκατονταετηρίδος, ἐν ᾧ κίτται ἅπας ὁ βίος τοῦ εἰσίου Λουκᾶ ἐξ
ἀνεκδότου κώδικος τῆς μονῆς τῶν ἐν τῷ ἀγίῳ Ὁρει Ἰδύρων ἀντιγραφῆς, ἐκ σελίδων 148,
ἐπὶ ἡμικλάστου γεγραμμένων. Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο κίτται ἐν τῇ μονῇ τοῦ εἰσίου Λουκᾶ.

γ') Ἀπόσπασμα ἀντιγράφου τοῦ βίου τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκ σελίδων 8 μετὰ
νεοελληνικῆς παραφράσεως ἀρχόμενον ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ βίου «Μηνὶ Φεβρουαρίου κτλ. — Οὐ
»χρὺν ἐν ἀληθείᾳ» καὶ διακοπτόμενον ἐπὶ τῶν λέξεων «πάντα τε τὸν μεταξὺ χρόνον
»ἀναχ.....»¹¹.

δ') Ἐτερον ἀπόσπασμα μετὰ νεοελληνικῆς παραφράσεως τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος

¹⁰ Lucæ junioris, anachoreta. Ὁ καλὸς τὰ πάντα καὶ μίγας Λουκάς. Auctore incerto. Grave et lat. tom. ii. Auctarii novi Combels. pag. 970. conf. Dallaeum vii, 12, de cultibus religiosiis Latinorum.

¹¹ Τοῦ ἐν ὀνόματι «Ex Ms. gr. Par. interprete Franc. Combelsio, cum comment. et notis Hen-
chen. in Act. Ss. Febr. tom. ii, pag. 83, sqq. Harl.» (Fabr. bibl. gr. ed. Harles, τόμ. 10, σελ. 270).
¹² Patrologia Latina, τόμ. 111, σελ. 441—480.

¹³ Ὁρα σελ. 27, στίχον α', στίχ. 3, τόμ. α' τοῦ παρόντος «Προσκυνηταρίου».

ἀρχόμενον ἀπ' ἀρχῆς ὡς τὸ προηγούμενον «Μηνὶ Φεβρουαρίου Ζ' βίος» κτλ. καὶ διακοπτό-
μενον ἐν τοῖς «ἀνακρίων σύνδεσμον καὶ χειροτονία.....»¹².

ε') Ἀντίγραφον τοῦ βίου τοῦ εἰσίου Λουκᾶ ἐξαχθέν ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῶν
ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Πάτμου ἀποκειμένων κωδίκων, ἐν οἷς ὁ συναξαριστὴς τοῦ φεβρου-
αρίου μηνός, τῶν ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς ΣΜΖ', ΣΝΓ', ΣΝΕ', ΣΝΘ' καὶ ΣΞ'. Καὶ ἡ μὲν ἀντιγραφή
ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Διονυσίου Φλωρίδου, ἡ δ' ἀντιπαραβολὴ ὑπὸ τοῦ ἱερομόναχου
Ἱερθεῖου Φλωρίδου ἐπὶ ἐμῇ δὲ ἡμῶν φιλοκαλῶς τὸ τοιοῦτον ἀντίγραφον τῷ 1866. Τὸ κεί-
μενον τοῦ ἀντιγράφου τούτου εἶνε τὸ κάλλιστον.

ς') Χειρόγραφον ἀποκειμένον ἐν τῷ τμήματι τῶν χειρογράφων τῆς τ' ἐθνικῆς καὶ τῆς
τοῦ πανεπιστημίου βιβλιοθήκης, φέρον κατὰ τὴν τὴν πρῶτον ὑπ' ἐμοῦ γεννημένην κατάταξιν
τῶν χειρογράφων, ἀριθμὸν 208, σελ. 717—829. Περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου τῆς βιβλιο-
θήκης ἔρα τὸν ἐμὸν καταλογὸν τῶν τῆς βιβλιοθήκης χειρογράφων, τόμ. α', σελ. 255—257.

Δ.

Ἡ ἐπομένη περίληψις, ἡ ἐξαχθεῖσα ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, ἡ ἐν τοῖς μηνιαῖς τοῦ φε-
βρουαρίου¹³ ἐκδιδόμενη :

«Οὗτος ὁ εἶδος τῆς Ἑλλάδος ἐστὶ βλάστημα καὶ ἐντρέψημα¹⁴ οἱ δὲ τούτου πρόγονοι εἰς
Λιβύην ὤμνητον τῆς νήσου οἱ τὰς συνεχεῖς ἐρήδους τῶν Ἀγαρηνῶν μὴ φέροντες μετα-
νᾶσται γίνονται καὶ τὴν Ἑλλάδα καταλαμβάνουσιν, ἐν ᾗ καὶ γεννιέσθαι ὁ μακάριος
Λουκάς· ὅς παιδίσθεν οὐ μόνον κρείσσος, ἀλλὰ καὶ ὡς καὶ τοῦ ἀποχθὲν ἐποίησαντο ἀρ-
γῆτος δὲ κρείσσος καὶ ὕδωρ καὶ ὕπνου ἦν αὐτῷ βρώσις καὶ πόσις. Κακοπαθεῖς δὲ πάσῃ καὶ
ψαλτραγωγίᾳ κατατήκων ἑαυτοῦ τὸ σῶμα, τὸν πεινῶντα θρέψαι καὶ γυμνιζέμενον περι-
βόλαιον χραισμάσαι τρυφὴν ἤγειτο καὶ κόρον ὑπελάμβανεν. Ὅθεν καὶ τὸ ἑαυτοῦ περιβό-
λαιον πολλάκις δειδωκώς, γυμνὸς ἐπαύηται. Καὶ ὅπταν τὰς εὐχὰς τῷ Θεῷ ἀνέπεμπε τοῦ
ἐτάρασε οἱ πόδες ἀριστάμενοι ὥστε πῆλιν ἕνα, ἀψαυστον τῆς γῆς ἔδοκον ραίνεισθαι.

«Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν μονήρη βίον ὑπέδου, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσον ἐγκράτειαν καὶ κακοψυχίαν ὁ
μακάριος ἐπέδεικτο. Τὰς δὲ παραλόγους πόλεις πάσας διαμείψας καὶ πολλὰς αἰτίας σω-
τηρίας διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τελεσθέντων θαυματῶν γεγονότων, ὕστερον ἀρὰς τὰς μεταβάσεις,
τὸν τοῦ μοναστηρίου χώρον καταλαμβάνει· καὶ ἔδοξεν ἐν αὐτῷ διανύσας ἔτος προεῖπε
τὴν αὐτοῦ τελευτὴν πᾶσι καὶ οὕτω τῷ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.»

Ε.

Ἡ ἐκ τοῦ εἰρημένου παράφρασις ἡ ἐν τῷ συναξαριστῇ¹⁵ ἐκδιδόμενη :

«Οὗτος ὁ εἶδος Λουκάς ἦτο γέννημα καὶ ἐντρέψημα τῆς Ἑλλάδος, οἱ δὲ τούτου πρό-
γονοι ἐκτάχοντο ἀπὸ τὴν νήσον Λιβύαν. Τὰς δὲ συνεχεῖς καταδράμας τῶν Ἀγαρηνῶν μὴ
»ὑποφέροντες ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα των καὶ ἐματοίκησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ
»τὰ μέρη τῆς Φωκίδος, ἥτοι τοῦ νῦν λεγόμενου Σάλλονος, εἰς ἕνα χωρίον Καστέρων καλού-

¹² Ὁρα αὐτὸν, σελ. 33, στίχον α', στίχ. 10.

¹³ Μηνιαῖον φεβρουαρίου, ἐν Βενετίᾳ, 1872, 2^α, σελ. 38.

¹⁴ Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν κτλ. ὑπὸ Νικοδήμου Ἀγιορείτου. Ἐν Βενετίᾳ, 1819, τόμ. δ', σελ. 111.

«μένον· εἰς τὸ ἐποῖον ἐγεννήθη ὁ μακάριος Λουκάς ἐν ἔτει ρκ'·¹⁵ Οὗτος λοιπὸν παιδεύθεν ἀπο-
«χὴν ἔκαμιν ὄχι μόνον κρέατος, ἀλλὰ καὶ αὐγὸς καὶ τυρίον. Φαγητὸν δὲ καὶ ποτὸν ἦτον
«εἰς αὐτὸν ψωμί κριθίνον καὶ ὀσπρίον καὶ νερόν. Πλὴν καὶ μέλον ἐποῖ ὁ αἰδύμος· κατέχρη-
«ραινε τὸ σῶμά του μὲ καθε κακοπαθεῖαν καὶ σκληραγωγίαν, ἐνέμιζεν ὅμως τρυφὴν καὶ
«χορτασμὸν ἰδικόν του τὸ νὰ τρέφῃ τοὺς πεινῶντας καὶ νὰ ἐνδύῃ τοὺς ἡμιγυῖς. Ὅθεν πολ-
«λαὶς φράσις εἶδε καὶ τὸ ἰδικόν του φόρημα εἰς τοὺς πτωχοὺς, αὐτὸς δὲ ἐνέριζε ἡμιγυῖς εἰς
«τὸν οἶκόν του· καὶ ὅταν ἐπροσφύγετο πρὸς τὸν Θεόν, ἐσχηκόντο τὰ πόδια του ὑψηλὰ ἀπὸ
«τὴν γῆν ἕως μίαν πῆχυν καὶ ἐστέκοντο εἰς τὸν αἶρα μετώρα.

«Ἀρ' οὐ δὲ ἔγινε μοναχὸς, δὲν δυνάται τις νὰ διηγηθῇ πόσῃν ἐγκράτειαν καὶ πόσῃν
«κακοπαθείαν ἐμεταχειρίζετο ὁ τρισέλιος. Περὰς αὐτοῦ σχεδὸν τοὺς παραθαλάσσιους
«τόπους ἔγινεν εἰς πολλοὺς αἰτίως σωτηρίας διὰ τὸν παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθέντων θαυμάτων.
«Ἰσχυρὸν δὲ ἀνέκοντας τὰς μεταβάσεις τῶν τόπων ἐπῆγεν εἰς τὸ βουνὸν τὸ καλούμενον
«Σταίριον καὶ, ἀρ' οὐ ἔκαμιν εἰς αὐτὸ ἑπτὰ χρόνους, προεῖπεν εἰς ἑλούς τοὺς μαθητάς του ὅτι
«ἔχει νὰ ἀπολάνῃ, καὶ ἐκτὶ ἐτελειώθη παραδούς ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχὴν του εἰς τὸν Κύριον.»

Ἐν δὲ ὑποσημειώσει λίγει αὐτοῦ ὁ μακαρίτης Νικητήριος:

«Τὴν κατὰ πλάτος βίον αὐτοῦ ἔρα εἰς τὸ «νέον Ἐκλόγιον», ἐν ἡ ἔμῃ ἀδυναμίᾳ μετέ-
«γραψεν ἀπὸ τὸν ἑλληνικόν, τὸν ἐποῖον καλλίστα καὶ γλαφυρότατα συνέγραψεν ὁ ἅγιος
«Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς· οὐ ἡ ἀρχὴ «Ὁ χρόνος ἦν ἀληθής». Τούτου τοῦ οἴου Λουκά· ἡ
«πραγματικὴ ἀκλουθία εἶναι ἀναπιστηρμένη. Ἐγὼ δὲ αὐτὴ καὶ ἐκτοχῆς κανόνας, τὰ
«ἐποῖα ἐλα εὑρίσκονται εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ μοναστήριον· οὕτως ἡ ἐκκλησία σφραῖσσεται
«παρὰ πάντων διὰ τὴν ὁρατότητα, ἐπου ἔχει, καὶ μάλιστα διὰ τὰ θαυμαστά καὶ πορφυρὰ
«μέγαρα καὶ τὰς πολλὰς κολόνας μὲ τὰς ἑποίας εἶναι οἰκοδομημένη».

Ἀλλὰ τὰ πλείστα ταῦτα τῆς ὑποσημειώσεως τοῦ Νικητήριου τοῦ πολυαναγνωστῆ
μεγάλῃν ἔχοντος ἐκείνου ὁμοῦς ἔχουσι πλημμελίαν, ὡς ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ
λαμβάνεται, οὐχ ὁ Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς συνέγραψε τὸν βίον τοῦ οἴου Λουκά· δεξιό-
«στι οἱ κανόνες οὐχὶ ὅκτω· ἀλλ' ἑξ εἰναι, οὐδὲ κατὰ τὴν σειράν τῶν ὁκτὼ ἔχων. Ἄλλ' ὁ τὸν
«Συναξαριστὴν τῷ 1868 Ἀθηνῶν μετατυπώσας Θ. Νικολαΐδης φιλαδελφεῖς ἐν τῇ σημείω-
«σει ταύτῃ οὐδὲν εὖρε πλημμελίαν διὰ καὶ διώρῳσι μόνον τὰς φράσεις «ἐν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ
«μοναστηρίῳ» ἀντὶ τῆς «εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ μοναστήριον» καὶ τὴν ὁράσιν «διὰ τὴν ὁρατό-
«τητα ἐποῖ ἔχει, . . . πολλὰς κολόνας. . . οἰκοδομημένη» ἐπιδιορθώσας «διὰ τὴν ὁρατό-
«τητά της. . . πολλὰς στήλας. . . οἰκοδομημένη»! Αἱ αὐταὶ ἐπιδιορθώσεις ἀπαντῶσιν ἐν
«σελ. 109 καὶ ἐν τῇ ὑπὸ Σ. Χ. Τραπάνη τῷ αὐτῷ ἔτει ἐν Ζακύνθῳ γενομένην τοῦ Συναξα-
«ριστοῦ ἐκδόσει. Ἀγνοῶ τίς τῶν δύο ἐξήλωσε τὰς τοῦ ἑτέρου διορθώσεις. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐν τῷ
«πρώτῳ τόμῳ πρὸς τοῦ Θ. Νικολαΐδου συνετάχθη τὴν 6^{ην} μαΐου 1868, ὁ δὲ τοῦ Σ. Χ.
«Τραπάνη τὴν 7^{ην} ὁκτωβρίου αὐτῆς, ὁ δὲ οὗτος ἐξήλωσεν ἐκείνου.

«Περὶ τῆς ἐπιστατικῆς ἐπιστολῆς περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς γεννήσεως καὶ ἀσκήσεως τοῦ

¹⁵ Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Συναξαριστοῦ ὑπὸ Σ. Χ. Τραπάνη ἐν Ζακύνθῳ αὐτῆς, τόμῳ 6^ῳ, σελ. 109 οὐκ εἶδε
ὅπως γράσσεται τὸ ἄλλ'· ἀλλὰ καὶ αἱ αἰετογραφίαι ἐπαληθεύονται.

«οἴου πατρὸς ἡμῶν Λουκά τοῦ ἐν τῷ Σταίριῳ τῆς Ἑλλάδος· εὑρίθη εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν
«ἐν τῇ χειρογράφῳ διαβραμίνῃ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου:

«Βασιλεῖον τοῦ Μακεδόνα μετὰ δεκαεναετῇ βασιλείᾳ τὰ σκήπτρα καταλιπόντος,
«ὡς εἰκὸς (ἀνάγκη νόμου φύσεως θνητῶν), εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λέοντα τὸν σερβόν, βασιλεύον-
«τος τοῦ οἴου εἰς τὸν ἑκτὸν χρόνον ἐγεννήθη ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Λουκάς τῷ 906 ἔτει
«ἀπὸ τῆς ἐσάρκου οἰκονομίας, εἰς δὲ τὸν 17 χρόνον ἐγεννήθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως
«Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος, ὅλα δὲ μετὰ ἑνδεκά ἔτη τῆς τοῦ ἁγίου γεννήσεως.
«Τελειώσαντος δὲ καὶ τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ τῷ 924 ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ, ἔμεινε διάδοχος
«τοῦ θρόνου ὁ ἀνωθεν Κωνσταντίνος ὑπὸ ἐπιτρόπους καὶ εἰς τὸν δεύτερον χρόνον τῆς αὐτοῦ
«βασιλείας ἐκστράτευσε κατὰ τῆς ἐπικρατείας τῶν Ῥωμαίων ὁ τὸν Βουλγαρῶν ἀρχηγὸς Συ-
«μεὼν εἰς τὸν ὄγδον τῆς ἡλικίας ἦν τότε ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος καὶ ὁ ἅγιος εἰς τὸν εἰ-
«κοστὸν, ἐν ᾧ διὰ τὴν τοῦ ἀνωθεν Συμεῶνος ἐρεδὸν ἀνεχώρησεν ὁ ἅγιος εἰς τὸν Μωρέαν καὶ
«ἔκαμε χρόνους δέκα. Δεκαετὴς ὧν ὁ Κωνσταντίνος ἔκαμιν ἀγάπας μὲ τὸν Βουλγαρὸν Συ-
«μεὼν, εἰς δὲ τὸν εἰκοστὸν χρόνον τῆς ἡλικίας τοῦ Κωνσταντίνου ἐπανήστη κατ' αὐτοῦ ὁ
«Ῥωμανὸς ὁ Ἀδασταγος, ὁ καὶ πενήτερός του, καὶ ἤρπασε τὴν βασιλείαν ἀπ' αὐτοῦ. Ἐπα-
«νίσθη πάλιν ὁ βελγὴς Συμεὼν κατὰ τοῦ βασιλεύοντος τότε Ῥωμανοῦ καὶ μετ' οὐ πολὺ ποι-
«ήσαντες ἀγάπην ἀνεχώρησεν. Ἀνακηρυχθεὶς γοῦν τῆς ἀγάπης, ἐπανήλθε καὶ ὁ ἅγιος
«ἀπὸ τὸν Μωρέαν καὶ ἔκαμιν εἰς τοῦ Ἰωαννικίου χρόνους δώδεκα. Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ῥω-
«μανοῦ αὐτοῦ ἐπροσφύγετο ὁ ἅγιος διὰ τὴν Κρήτην, ἐπὶ θλίβει τὴν πόλιν καὶ υἱὸς τοῦ Κων-
«σταντίνου τοῦ Πορφυρογέννητος καὶ ἔγγονος τοῦ Ῥωμανοῦ, τοῦ ληστρικῶς λαβόντος τὴν
«βασιλείαν παρὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ ἀνωθεν Κωνσταντίνου ἐν τῷ τοῦ Ἰωαννικίου ἐλέγχῳ
«ἡ προφητεία παρόντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ Πέδου ἦτον τὴν ἡλικίαν τότε ὁ ἅγιος 37 χρό-
«νων καὶ ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντίνος 26. Δεκαπέντε χρόνους προηγουμένως ἐπροσφύγε-
«ται ὁ ἅγιος διὰ τὸν Ῥωμανόν, ἐπὶ θλίβει βασιλεύσει καὶ πόλιν τὴν Κρήτην. Ὅπότεν ἐκάθη-
«ραν ἀπὸ τὴν βασιλείαν τὸν Ῥωμανόν, τὸν πενήτερον τοῦ Κωνσταντίνου, οἱ ἀρχόντες καὶ τὸν
«ἐξώρισαν εἰς τὸ νησί τῆς Πρώτης καὶ ἐπανήλθεν ἡ βασιλεία εἰς τὸν γνήσιον κληρονόμον,
«τὸν ἔφηρτα Κωνσταντίνον, τῷ 952 ἔτει, ἦτον ὁ ἅγιος 46 χρόνων, ὁ δὲ Πορφυρογέννητος
«ἦτον 35, καὶ εἰς τὸν τεσσαρακοστὸν χρόνον τῆς ζωῆς του ἐγέννησε τὸν Ῥωμανόν· ὁ δὲ
«ἅγιος μετὰ δέκα χρόνους τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ἀφῆκε τὴν ἐπώδυνον ταύτην ζωὴν
«καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀγῆρω μακαριότητα ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου 6461, ἀπὸ δὲ Χρι-
«στοῦ 961, καὶ ἔγινε διάδοχος τῆς βασιλείας ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ῥωμανὸς ὁ νέος, ὅστις εἶχε πολ-
«λὴν φροντίδα διὰ τοὺς Κρητικούς, ἐπειδὴ ἐλατλάτιζαν τὸν καιρὸν ἐκείνον ἐλα τὰ παράλοι-
«κα. Ἐν μὲν οὖν τῶν ἡμερῶν, παρόντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ προεργαμένου Πέδου γένοντος ἤδη
«καὶ πάλιν, ἐπεβύλεον (ἀνίεραν) ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς Κρητικούς ἐν εἰδῇ συμβουλῆς περὶ
«τοῦ πῶς νὰ τοὺς ταπεινώσῃ· τότε ἐσχηκὼθ' ὁ γέρο-Πέδρος καὶ εἶπε: «Βασιλεῦ, μὲ τὸν ἐρι-
«σμὸν σου, νὰ εἰπῶς λόγον τινὰ ὀφείλῃς περὶ τοῦ προκειμένου, ἐν πρὸ πολλοῦ ἔμαθον παρὰ
«ἁγίου ἀνδρός. Τὸν καιρὸν, ὅπου μὲ ἔχεν ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πατὴρ σου εἰς τὴν Ἑλλά-
«δα στρατηγόν, ἦτον ἕνας ἀσκητὴς εἰς τὰ μέρη ἐκείνα περιόχτος διὰ τὴν ἀρετὴν σου, μὲ
«προφητικὸν χάρισμα ἐστολισμένος. Εἰς αὐτὸν ἐσυνέβηκα καὶ ἐπήγαγα καθ' ἑκάστην μῆνα
«εὐχῆς χάριν καὶ εὐλογίας, καὶ ποτὲ παραγενόμενος ἱππευτικῶς κατὰ τὸ ἔθος, ἀπόσκο-
«πος ἐπέκυνθα, πρὸ ἐπαύλειως καθήμενος τοῦ ἁγίου, καὶ ἀσπαράζοντας τὴν δέξιάν αὐτοῦ
«ἤκουον διαλεγόμενον καὶ, ἐμπροσθεν λόγου περὶ τῆς Κρήτης ποτὲ ἐλευθερωθῆσθαι οἱ

«Χριστιανὸν ἀπὸ τῶν Ἀράβων, ἤκουσα ταύτην τὴν πρόρρησιν ἐκ τοῦ προφητικοῦ ἐκείνου στόματος: «Ρωμανὸς χειροῦται Κρήτην». Εἶπον δὲ αὐτῷ: «Οὗτος ὁ νῦν βασιλεύων». «Ὁὐκί, ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἕτερος αὐτοῦ ὁμώνυμος». Συμπεραίνω λοιπόν, διὰ περὶ τῆς βασιλείας σου προείρηκε τούτο ὁ ἅγιος ὅθεν, ἂν πισθῇς εἰς τούτο, θέλεις ἐπαυθῇ ἀπὸ ὅλου· ἐπιδοῦ καὶ ὁ πάππός σου καὶ ὁ πατήρ σου ἐκινήθησαν πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ κρίμασιν, εἰς μόνος οἶδεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ παντὶ ὅσων πάντα οἰκονομῶν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσουν τίποτα. «Ὅθεν μένει εἰς τὴν βασιλείαν σου νὰ κάμῃς τὸ χρέος σου καὶ θέλει ἀνταμειφθῇ μὲ δόξαν τὸ κατὰ θεὸν σου αἰώνιον». Καὶ ἐντεῦθεν ὁ βασιλεὺς ἐψήφισεν ἀρχιστράτηγον τὸν μάξιμον Νικηφόρον τὸν Φωκάδην μὲ ἀρετὸν στόλον, ὅστις ἀνὰ χεῖρας εὐδοκίᾳ ἐπεχείρησε τὰ ὑποχρεωτικὰ μέτρα καὶ ἔπειτα τὰ πολιорκητικὰ καὶ μὲ τὸν τέταρτον κύκλον τοῦ ἡλίου ἐχειρώσατο ἅλην τὴν Κρήτην, καθάρισας αὐτὴν ἀπὸ τῶν Ἀράβων, καὶ ἐγύρισεν ὄντως νικηφόρος εἰς τὴν βασιλείαν σου νὰ δώσῃ εἰς τὸν βασιλέα τὰ αὐτῆς κλειδιά. «Ὁ γοῦν βασιλεὺς ἰδὼν τὴν πρόρρησιν τοῦ ἁγίου πεπληρωμένην, ὑπευθύνθη εἰς μέγα σέβας πρὸς τὸν ἅγιον καὶ εὐνομήσιν αὐτὸν διὰ τὴν ἀναβολὴν καιροῦ ἐκράξεν οἰκονομῶν ἐμπειρῶν καὶ διδόντάς τοις ἐντολὴν διὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ σχέδιον θαυμαστὸν κατὰ τὴν εὐμορρίαν τῆς ἐν τῷ Βελαντιῷ ἁγίας Σοφίας χωρὶς τοσοῦτον μέγεθος τοῦ ἐστῆαι (καὶ ἐπιστάτην ἐπάνω εἰς αὐτοὺς τὸν πατρικίον τὸν καὶ δομῆστιχον τῶν σχολῶν μὲ διακοσίους ἀνθρώπους) διὰ νὰ κτίσουν εἰς τὸν τῶρον τοῦ ἁγίου ναὸν περικαλλῇ, ὡς εἴρηται ἦτον δὲ οἱ πλείονες ἐμπειροὶ καὶ μεγάλοι τεχνίται 80, οἱ πρωτομάστορες, καὶ ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν ὑπ' αὐτοῦ τσοῦνους μαθητάς, ἦτοι 80. Διαβάντες οὖν εἰς τὴν Λεβαντιὰν ἐπήσαν μαζὺ τοὺς εἰς ἐδερτὶν τὸν διοικητὴν τῆς καὶ ἄλλους ἀρχοντας καὶ ἦλθον εἰς τὸν προωρισμένον τόπον καὶ εὗρον τὴν ὑπὸ τοῦ ἁγίου κτισθεῖσαν ἐκκλησίαν, εἰς τῆς ὁποίας τὰ ἀριστερὰ ἦτον ὁ τῶρος τοῦ ἁγίου. Καθελόντες οὖν αὐτὴν, εἰς τὸν ἰδίον τόπον ἀρχισαν τὸ θεῖον ἔργον ἐκ βάθρων καὶ ἀνέγειραν τὸν ἀξιοθαύμαστον καὶ μεγαλοπρεπῆ ναόν, τὴν νέαν Σιών, τὸν ἐπίγειον οὐρανόν, τὸ τῶν μοναζόντων ἀγλαίσμα καὶ τῆς Ἑλλάδος τὸ καύχημα. Ἐτελειώθη δὲ ἐν ἑτὶ κοσμογονίᾳ 6474, θεογονίᾳ δὲ 974. Δὲν ἔμετολόγησε καιρὸς, ὅπου ἐγενε καὶ ἡ ἐπ' ἀνάστασις τοῦ θεοτόκου τιμημένη δευτέρα ἐκκλησία κατὰ τὸ μέγεθος, τὴν δὲ καλλοιὴν οὐ δευτέρα φιλοτιμῶς δαπάνη τῆς βασιλείας θαύματος τινας ἔχριν.»

Ἡ περιλήψις αὕτη εἶναι ἐπὶ καινοῦ γάρτου ἐκ σελίδων 4 περὶ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης τῆς ἡ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ἀντιγραφείσα ἀπὸ ἐτέρου χειρογράφου, ἔπειρ. εἰ καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ τοῦ πανδομάτορος χρόνου, ὅμως οὐκ ἀρχαῖον ἦν, ὅπως καὶ ἐκ τῆς γλῶσσης καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀντιγράφου ἀσφαλῶς δεικνύται.

Ζ'.

«Ἱστορικὸν τοῦ ὁσίου Λουκά τοῦ Στεριώτου.

«Περὶ τῆς γεννήσεως καὶ ἀνατροφῆς τοῦ ἁγίου Λουκά, ὅλγα δὲ εἰς πότον καιρὸν ἐγεννήθη καὶ εἰς πότον ἀμειψῶν.

«Ὁ Βασιλεὺς ὁ Μακεδὼν ἐβασίλευσεν εἰς τοὺς 6381 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 801 καὶ ἔζησεν εἰς τὴν βασιλείαν χρόνους 19· ἐβασίλευσε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λέων ὁ σοφὸς εἰς τοὺς 6400 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 900· ὁ δὲ ἅγιος Λουκάς ἐγεννήθη εἰς τοὺς 6 χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Διὸ ἐν-

«τεῦθεν ὁ ῥήθεις Βασιλεὺς ἐβασίλευσεν εἰς τοὺς 6380 χρόνους πηλῆρας εἰς τὴν βασιλείαν χρόνους 19 καὶ οὗτος ἐτελεύτησεν ἐβασίλευσεν δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου 6399, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 899· εἰς δὲ τοὺς 906 χρόνους ἀπὸ Χριστοῦ εἰς τοὺς 911 χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ ἅγιος Λουκάς, ἔτη ἀπὸ Χριστοῦ 905· εἰ δὲ υἱὸς τοῦ Λέοντος Κωνσταντίνος ἐγεννήθη εἰς 917 χρόνους ἀπὸ Χριστοῦ ἐβασίλευσε δὲ ὁ πατήρ αὐτοῦ Λέων χρόνους 25 καὶ τελευτήσας ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνος εἰς τοὺς 6423 χρόνους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 923. Παρελθόντος εἰς τὸν ἐβδόμον ἦλθεν ὁ Συμεὼν τῆς Βουλγαρίας ὁ ἀρχηγὸς κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου. Τότε ἦτον ὁ ἅγιος χρόνων 21· καὶ ἀπὸ τὴν μάχην τοῦ Συμεὼν ἔφυγε εἰς τὸ Μωριά καὶ ἔκαμε χρόνους δέκα (10)· ὁ δὲ Συμεὼν ποιήσας ἀγάπην μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἀνεχώρησεν. Ἦτον τότε ὁ βασιλεὺς χρόνων δέκα. Μετὰ ταῦτα ἔκαμεν ἄλλους χρόνους 6. Ἐπανάστη δὲ ὁ πεινθεὶς αὐτοῦ Ῥωμανὸς ὁ Ἀδάσταγος καὶ ἤρπασε τὴν βασιλείαν ἐξ αὐτοῦ. Ἦτον τότε ὁ βασιλεὺς χρόνων 20 καὶ ὁ ἅγιος χρόνων 31 ἔτων. Ἐπὶ ἡλθε δὲ ὁ Συμεὼν κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ πάλιν ποιήσας μετ' αὐτοῦ ἀγάπην, ἀνεχώρησεν. Τότε δὲ ἀνακηρυχθεὶς τῆς ἀγάπης, ἦλθε καὶ ὁ ἅγιος Λουκάς ἀπὸ τὸν Μωριά καὶ ἔκαμε εἰς τοὺς ἰωαννικίους χρόνους 12· εἰς δὲ τὸν 36 χρόνον τοῦ Ῥωμανοῦ αὐτοῦ ἐπεσφίχτην ὁ ἅγιος διὰ τὴν Κρήτην: «Πῶς θέλει τὴν πόλιν καὶ οὐκ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογέννητου καὶ αἰγόνος τοῦ Ῥωμανοῦ τοῦ λαβόντος ληστρικῶς τὴν βασιλείαν παρὰ τοῦ ῥηθέντος αὐτοῦ γαμβροῦ Κωνσταντίνου, παρόντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ Πέδου, ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἰωαννικίου» καὶ ἦτον ὁ ἅγιος χρόνων 37 καὶ ὁ βασιλεὺς ἦτον χρόνων 26. Ὅπότεν ἐγεννήθη ὁ Ῥωμανὸς ἐπεσφίχτην ὁ ἅγιος διὰ τὴν Κρήτην χρόνους προτέτερα διακρίνεται: «Πῶς θέλει βασιλεύει καὶ νὰ πάρῃ τὴν Κρήτην» καὶ ὁπότεν οἱ ἀρχόντες ἐξήλασαν τὸν πεινθεὶν τοῦ βασιλέως ἀπὸ τὴν βασιλείαν ἐξορίσαντες εἰς τὴν νῆσον τῆς Πρώτης. Καὶ ἐπὶ ἡλθεν ἡ βασιλεία εἰς τὸν γνήσιον κληρονόμον τὸν ῥηθέντα Κωνσταντίνον, ἦτον ὁ ἅγιος χρόνων 35, ἀπὸ κτίσεως κόσμου 6452, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 952. Εἰς τοὺς σαραντα ὄντας χρόνους τῆς ζωῆς τοῦ ἐγέννησε τὸν Ῥωμανόν, ὁ δὲ ἅγιος μετὰ δέκα χρόνους τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ἄρρησε τὴν ἐπώδυνον ταύτην ζωὴν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀγῆρα μακαριότητα ἀπὸ κτίσεως κόσμου 6461, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 961. Μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου χρόνους 3 ἐτελεύτησεν ὁ ἐρθεοδότος βασιλεὺς Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου 6464, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 964. Ἐβασίλευσε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ῥωμανός, ὅστις φροντίδα πολλὴν ποιησάμενος διὰ τοὺς Κρητικούς, οἵτινες ἐλεηλατίζαν τὸν καιρὸν ἐκείνον ὅλα τὰ παράλλα, μίαν ἡμέραν ὅπου ἔλαβεν καὶ ὁ στρατηγὸς τῆς Ἑλλάδος Πέδου, τὸν ὁποῖον ἀνακρίσαντες ἀνοήτων, γέροντων καὶ πολλῶν, ἀνάρησαν ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς Κρητικούς: «Πῶς νὰ τοὺς ταπεινώναμεν» ἀποκρίνεται ὁ στρατηγός, λέγων: «Ἄν ἐρίχῃς ὁ βασιλεὺς νὰ ἐμειλίσω» ἐγὼ δὲ δουλὸς σου· μάστιγα τὸ λόγος μου εἶναι πρὸς ὀφέλειαν τῆς βασιλείας σου. Εἰς τὸν καιρὸν, ὅπου μὲ εἶχεν ὁ μακαριστὸς πατήρ σου στρατηγὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἦταν ἕνας ἀσχητὴς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς τὴν ἀρετὴν περιβόητος ὡς τὸς παλαιούς προφῆτας· εἰς τούτον ἐσυνείθησα καὶ ἐπῆγα τὸν μῆνα μίαν φορὰν καὶ ἐλάσθαι τὴν εὐχὴν του· καὶ μίαν φορὰν ἀπὸ κατὰ πολλὰς ὑπῆγα καὶ ἤρα τὸν ἅγιον ἔξω ἀπὸ τὸ καλλίον του μὲ τοὺς μαθητάς του· ἐγὼ εὐθὺς, ὅπου τὸν εἶδα, ἐψέκισα καὶ ἐπῆγα καὶ ἐρίλησα τὸ χεῖρ του· ἔμενα δὲ καὶ ἐγὼ ἐκεῖ, ὅπου ἔκαθονταν· οὗτοι ἐσυνωμιλοῦσαν ἐκεῖ ἐρώτησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ διὰ τὴν Κρήτην: «Ἀρὰ γε πότε νὰ ἐλευθερωθῶν οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τοῦ Μόρου;» ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος:

«Ρωμανὸς χιροῦται Κρήτην» οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ : «Τούτος, ὅπου βασιλεύει ὁ» «Ὅχι, λέ-
γει, (ἐβασιλευε τότες ὁ παπποῦς σου) ἄλλος Ῥωμανός»· καὶ λογίζω δι' ἄλλον δὲ ἐπιορῆ-
«τευσεν ὁ ἅγιος οὗτος παρὰ διὰ τὴν βασιλείαν σου· καὶ, ἂν μοῦ ἀκούσης, θέλεις ἐπαινεθῇ
«ἀπὸ ὅλων τὸν κόσμον διὰ τί καὶ ὁ πάππος καὶ ὁ πατήρ σου ὑπῆξαν νὰ τὴν πάρουν· ἀλλὰ
«δὲν ἤβηλεν ὁ θεός· μόνον τὴν ἐβύλαξε διὰ νὰ τὴν ἐδώσῃ τῆς βασιλείας σου, διὰ νὰ σὲ
«τιμῇ περισσότερον.» Εὐθὺς οὖν ὁ βασιλεὺς, καλίσας τὸν Νικηφόρον τὸν Φωνήσαντα
«[εὐθὺς] προστάζοντας νὰ κάμῃ μεγάλην ἀρμάδα καὶ νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῆς Κρήτης. Ποιή-
«σας οὖν ὁ Νικηφόρος τὸ πρίσταγμα τοῦ βασιλέως ὑπῆγε κατὰ τῆς Κρήτης καὶ διὰ τέσσα-
«ρας ἡμέρας ἐλαβε τὴν Κρήτην καὶ δὲν ἄφηρε Μέρους παντελῶς εἰς αὐτὴν πέρνοντας τὰ
«κλειδιά τὰ ἔφερε τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἰδὼν τοῦ ἁγίου τὴν προφητείαν περαιω-
«θεῖσαν ἔως ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ἐδόθη εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ ἁγίου· καὶ εὖρε μαθηματικούς
«κτίστας, τοὺς ὁποίους ἔφερε καὶ τοὺς ἐδίδε· τὴν ἁγίαν Σοφίαν νὰ κτίσουν ὅμοιον ἀπαρ-
«λάττως· εἰς δὲ τὸ μήκος μικρότερον· καὶ ἐστειλε πανταχόθεν καράβια, τοῦ σὺνάνα ὕλην
«ὁ δὲ βασιλεὺς ἐστειλε τοὺς κτίστας μὲ ἕναν πατρικὸν μὲ διακοσίους ἀνθρώπους εἰς τὸ ἐπι-
«στατεῖον τοὺς μάλιστα· οἱ δὲ πρῶτοι τῶν μαστέρων ἦτον π' καὶ καθὲ εἰς μαστορας εἴ-
«γεν ἐπ' αὐτῷ π' ἔγουν μαθητές. Καὶ ἦλθον εἰς τὴν Λεσβιδίαν καὶ ἐπῆραν τὸν ἀπὲν [εὐθὺς]
«αὐτῆς καὶ τοὺς ἀρχοντας καὶ ἦλθον εἰς τὸ Στείριον καὶ εὗρον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου εἰς
«ὄνομα τῆς ἁγίας Βαρβάρας, εἰς τῆς ὁποίας τὰ ἀριστέρα πλάγια ἦτον ὁ τάφος τοῦ ἁγίου
«καὶ οὕτως ἀρχισαν τὸ θεῖον ἔργον. Ἐτελειώθη οὗτος ὁ ναὸς ἡ νῆα Σιών, ἐπίγειος οὐρανός,
«τὸ καύχημα τῆς Ἐλλάδος ἐν ἔτει 6474, ἀπὸ Χριστοῦ 974.

«Ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ἡ δευτέρα ἐκκλησία τιμωμένη εἰς ὄνομα τῆς παναγίας διὰ δαπάνης

«τῆς βασιλείας·»
«Ἀπὸ δὲ σελίδος 7—8 ἀναγιγνώσκονται ταῦτα :

«Ὅταν ὁ ἅγιος ἐγεννήθη ἦτον ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ.....	906
«καὶ ὅταν ὑπῆγεν εἰς τὸν Μωρίαν.....	926
«καὶ ὅταν ἦλθεν ὁπίσω εἰς τοὺς.....	937
«καὶ ὅταν ἐπιορῆτευσεν διὰ τὴν Κρήτην.....	941
«καὶ ὅταν ἐγεννήθη ὁ Ῥωμανὸς βασιλεὺς.....	950
«καὶ ὅταν ἐτελεύτησεν ὁ ἅγιος.....	961
«Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἐγεννήθη ἐπὶ ἔτους ἀπὸ	
«Χριστοῦ.....	917
«ἔγενε δὲ βασιλεὺς ἐπὶ ἔτους.....	923
«ἔταν ἐλαβεν ὁ πένθερος αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἐξ αὐτοῦ ἀρπακτικῶς ἐπὶ	
«ἔτους.....	936
«καὶ ὅταν ἐξώρισαν τὸν πένθερον τοῦ ἀπὸ τὴν βασιλείαν ἔτος.....	950
«Τότε ἐγεννήθη καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως ὁ Ῥωμανός· δι' οὗ καὶ τὴν ἡμο- «γνωμίαν ποιῆσαν καὶ ἔξοριαν τὸν ῥηθέντα καὶ εἰς.....	963

«Ἐτελεύτησεν ὁ ἄξιος καὶ φρονιμώτατος βασιλεὺς ὁ μακαριστὸς Κωνσταντῖνος ὁ Πορ-
«φυρογέννητος καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐβασιλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ῥωμανός ὁ θεοσεπτός ἐτῶν ὑπάρ-
«πάργων 13.»

Τὸ «ιστορικόν» περὶ τὸ τέλος καὶ τοῦτο τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος γεγραμ-
μένον ἐκ σελίδων 8 εἰς 8^α μικρὸν ἀντιγράφῳ ὑπ' ἀμαθεστάτου ἀνθρώπου δι' ὃ βρέθη βαρβα-
ρισμῶν, σολοικισμῶν καὶ πραγματικῶν, ἰδίως δὲ χρονολογικῶν καὶ ιστορικῶν, ἀμαρτυρια-
των, πλείων ὄντων ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις σημειώμασι, ὧν ἡ διόρθωσις οὐτε τοῦ τόπου οὐτε τοῦ
παρόντος καίρου. Ἰστέον δὲ μόνον εἶναι καὶ τὸ «ιστορικόν» τοῦτο (σελ: 15—15^α) καὶ ἡ
προθεβμένη αὐτοῦ «περίληψις» (σελ: 15^α—15^β) καὶ τὸ «περὶ οἰκονομῆς τοῦ μοναστηρίου
τοῦ ἁγίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Λουκά» διήγημα τὸ ἐν τῷ βιβλιαρίῳ (σελ: 45—47)
τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδομένῳ (ὅρα ἐμπροσθεν σελ: 4^α, 4^β) τὰ τρία ταῦτα τὴν αὐ-
τὴν μὲν θεολογικὴν πηγὴν ἔχουσιν, ἀλλ' ἕκαστον διεπλάσθη κατ' ἴδιον τρόπον. Ἐν ἑκα-
στος τῶν συρραπτῶν ἐρίλει, καὶ ὡς ἕκαστος δυνάμει εἶχεν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ιστορικοῦ
πρὸς ἄλλους τε σημειώμασι κεῖται καὶ τὸ εἰς ἕχρον γ' ἀπολυτικῶν τοῦ ἁγίου Λουκά, ὃ ἐκ-
δίδεται ἐν σελίδι 93 τοῦ παρόντος «Προσκυνηταρίου» ἀρχόμενον «Χριστοφόρε Λουκά·
μετὰ δ' αὐτὸ τροπάριον εἰς τὸν ἅγιον ἱεράρχην Μεγαήλ.

II.

Τὰ ἐξῆς σημειώματα :

«Ἐν τῷ 906 τῆς τοῦ ἁγίου γεννήσεως ἡ χάρις ἐχάριτωσι [εὐλόγησι] τὸ ἔδαρος τῆς
«Ἑλλάδος.

«Ἐν δὲ τῷ 926 τῇ αὐτοῦ ἐπιδημίᾳ ἡγιάσθη ἡ τοῦ Πέλου.

«Ἐν δὲ τῷ 937 τὰ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ χαριστήρια, ἡ καὶ τὰ γενέθλια πανηγυρι-
«σασα ἐπισημαίνει Βιοιωτία.

«Ἐν τῷ 961 δὲ ἐπέβαλε τὰ ἐπιτάφια καὶ ἀνιμνεῖ καὶ θεορρώνως ἑορτάσει εἰς αἰῶνα
«τὸν ἅπαντα· ἀμήν.

«Σημ: Ἀσμφωνία ἐμφανίζεται ἐδῶ ὅχι μικρὰ μὲ τὰ εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ ἁγίου
«ιστορούμενα καὶ ἐπάνω εἰς τὴν ἐροδὸν τῶν Βουλγάρων καὶ περὶ τοῦ Πέλου, μάλιστα δὲ
«εἰς τὰς οἰκονομίας· διότι ἐκεῖ λέγει, ἐπὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ ἁγίου ἐτελειώθησαν πρῶτα τὴν
«ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Βαρβάρας ἀτελεῖ οὖσαν καὶ ἐπειτα ἔκτισαν τὸ κελλὶον τοῦ ἁγίου εἰς
«ἐκκλησίαν πάγκαλον σταυροβόλι, καὶ αὐτοῦ ἦτον καὶ ὁ τάφος τοῦ ἁγίου, καὶ συμπεραίνει
«ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ μὲ αὐτὸ ἐπληρώθη τὸ ῥητὸν τοῦ ἁγίου περὶ τοῦ τόπου τούτου, ἐπὶ μὲλ-
«λει ὁ θεὸς δοξάσει αὐτόν ἐδῶ λέγει ἐπὶ εὗρον μόνον τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Βαρβάρας οἱ
«παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπεσταλμένοι καὶ ἐπὶ εἰς αὐτὴν ἦτον καὶ ὁ τάφος τοῦ ἁγίου, πράγμα
«ἀπίθανον ἐπειδὴ ὁ ἅγιος παρήγγειλε ὥς ἐστι εἰς τὸ κελλὶον τοῦ νὰ τὸν θάψουν. Ὅθεν τοῦτο
«τὸ ὑπομνηματικὸν χειρόγραφον φαίνεται νὰ ἦναι ἀπὸ τινος πολλὰ μεταγενέστερον καὶ ἀμα-
«θῆ, ὅπου ἐσημαίωσεν ὅσα ἔκρουσεν ἀδόμενα ἐκ παραδόσεως ἡ ἰσχύοντες ἀκριτῶς ἀπὸ ἄλλα
«τινὰ σοφώμενα σποράδην σημειώματα.»

Ταῦτα κεῖνται ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος ἐνὸς φύλλου χάρτου ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς πα-
ρελθούσης ἡ τὰς ἀρχαίας τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος προσηρτημένου εἰς τὸ προτελευταῖον
χειρόγραφον : «περίληψις ἐπιστατικῆ ὁπωσούν» (Γ', σελ: 15^α—15^β), οὗ εἰς τὸ περιεχόμενον
ἀναφέρονται ταῦτα τὰ σημειώματα, γεγραμμένα τῇ αὐτῇ χειρὶ ἡ καὶ ἡ 4^α σελὶς τῆς «περι-
λήψεως» ἐκείνης. Ὅπισθεν δ' ἐπὶ τῆς δευτέρας σελίδος τοῦ φύλλου εἰναι ἐπικεκολλημένον χαρ-
τίον, ἐφ' οὗ εἰναι γεγραμμένα συγχρόνως τοῖς ἐρημένους ταῦτα :

«Σημειώματα τινά ευρωπαικῶν χειρογράφων αὐτολεξί :

Ἐκείθε ἐστὶ τὸ ἔτος, ἀπ' οὗ ἐκτίσθη τὸ βασιλικόν τετον
μοναστήριον τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Λουκά,
ἔξαις ἑτοῦ χιλιοτῶν ὑπάρχοντος ἰδιοκατοῦντος
τετρακοσιοτῶν τέτατον ἀπὸ κτίσεως κόσμου.
κατεσκευάσθη λαμπρῶς διὰ καὶ κοσμητικῶς
ἔξ ἀργυρίου, ὡν¹¹ ἀριθμὸν οὐδεὶς οἶδεν.
Ὁ θεὸς οὗτος ναὸς ἀστράπτει ὅλως
θεοῦ τε πατρὸς Λουκά τοῦ ἐν Στείριον ἐκ θεοτεπίτου
καὶ ὁρθοδοξοτάτου Πορφυρογενήτου χριστιανικωτάτου
αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ τοῦ δευτέρου μέδοντος
ἡμῶν κραταίου φιλοχρίστου διὰ καὶ μεγίστης
εὐλαθείας καὶ πλείστης ἡγεῖται ναὸν εὐσεβῆ
δαμονίως εἰκότα Νίος Ῥωμανὸς Σοφὴ θεῖα,
ὑπερίχοντα πάντας ναοὺς τοῦ κόσμου, Ἰσὺν
δ' οὐκ αὐτῷ Χριστῷ διὰ ὁλημάτων.
Ὁ δ' ἄλλος ναὸς μητρὸς Χριστοῦ, δομηθὲν ὑπ' Αὐγουστάς δὴ
Ῥωμανοῦ τῆς συμβαίας κλητῆς μεγίστης Θεοφανούς
ἐπιστολῆς
(Χριστοῦ μητρὸς διὰ λαμπρῶς ναὸς ἐκτίσθη ἐκ τῆς Αὐγουστάς
Ῥωμανοῦ τῆς συμβαίας)¹².

«Εἰς τοὺς 1680 ἔργον οἱ τοῦ ἁγίου Λουκά πατέρες εἰς τὸν Μωρίαν καὶ μετ' αὐτῶν
ἐγύμνασαν.»

Περὶ τῶν στίγων τούτων λέγονται πολλὰ, ἐν αἷς καὶ οἱ αὐτοὶ ἦσαν γεγραμμένοι ἐπὶ
ἀργυρῆς πλακῆς ἀνγρετμήνης ἀνωθεν τῆς ὥραιας καλουμένης πύλης. Τούτου δ' ἐνεκα καὶ
να ἐν αὐτοῖς θεωροῦνται καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τοῖς μονασταῖς ὡς τάλανταστον, ἀργατέ-
ρατον καὶ αὐθεντικὸν μαρτύριον περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς οἰκοδομῆς τῶν δύο ναῶν τοῦ ἐξ ἁγίου
Λουκά καὶ τῆς μητρὸς τοῦ Χριστοῦ, περὶ τῶν ἰδρυτῶν αὐτῶν Ῥωμανοῦ τε καὶ Θεοφανούς,
περὶ τοῦ τρόπου τῆς οἰκοδομῆς τῶν ναῶν καὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῶν. Πάντως δ' ἡ ὑπὲρ τῶν στί-
γων τούτων ὑπόληψις τῶν μοναστῶν αἰτία ἦν, ἵνα ἡ τ' ἐν αὐτοῖς χρονολογία 6474 καὶ οὐ
ἴσχυται Ῥωμανὸς καὶ Θεοφάνης τιθένται ὡς βάσις πάντων τῶν προεκτεθειμένων διηγημάτων.
Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀριθείας τῶν στίγων τούτων λεγόμενα αὐτὰ δέοντα ἀλλαγῶν.

Θ'.

«Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Λουκά
«τοῦ ἐν τῷ Στείριον τῆς Ἑλλάδος ἀσκήσαντος, μαρτυρία ἀντιγραφείσα ἀπὸ ἐν παλαιῶν ἱστο-
ρικών βιβλίων, εὐρισκόμενον ἐν τῇ κατὰ τὸ ἅγιον ἔθος ἱερᾷ μονῇ τῶν Ἱδίων.»

«Ἐπειδὴ καὶ ὁ πρῶτος κτίτωρ τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Λουκά ἐστάθη
«ὁ εὐσεβεστάτος βασιλεὺς Ῥωμανός, ὁ ἐπονομαζόμενος Γέρων καὶ Λεκαπηνός διὰ τοῦτο πρέ-
πει ἐδῶ νὰ δώσωμεν ὀλίγην εἰδήσιν εἰς τοὺς φιλομαθεῖς περὶ τοῦ βασιλέως τούτου, ἵνα
«να εἰπωμεν, πῶς ἐστάθη ἡ αἰτία καὶ ἔκτισε τὸ μοναστήριον. Ὁ βασιλεὺς λοιπὸν οὗτος
«ἐγχευάσκει πένθερος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τοῦ υἱοῦ Λέοντος τοῦ σοροῦ ἐβα-

¹¹ Ἐλλείπει ἐν τῷ χειρογράφῳ.

¹² Ὁ ἀριθμὸς τῶν στίγων ἐστὶν ὡς αὐτῶν, καίπερ οὐδὲν μέτρον ἔχοντων.

«οἰλεσε δ' ὁ Κωνσταντίνος ἐν εἰσι ἀπὸ Χριστοῦ 920 καὶ, ἐπειδὴ ἦτο νέος εἰς τὴν ἡλικίαν,
«ἐπῆρεν ἀπὸ αὐτῶν τὴν βασιλείαν ὁ ἀνωθεν πένθερος τοῦ Ῥωμανός καὶ ἐβασίλευσε χρόνους
«15 ὅστιρον διὰ ἰδοῦσθαι¹³ ἀπὸ τῆν βασιλείαν ὁ Ῥωμανός καὶ ἔγινε πάλιν βασιλεὺς ὁ γαμ-
«ερός τοῦ Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογεννήτος καὶ ἐβασίλευσε χρόνους δεκατρεῖς καὶ ἀπέθανεν
«ἔγινε διὰ βασιλεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Ῥωμανός, ὁ ἐπονομαζόμενος Νίος, ὡς πρὸς τὸν πάππον τοῦ
«Ῥωμανὸν τὸν Γέροντα καὶ ἐβασίλευσε καὶ αὐτὸς χρόνους δεκατρεῖς.

«Τούτων οὕτω προειρησμένων, λέγομεν τώρα, εἰ ὁ ἀνωθεν Ῥωμανὸς βασιλεὺς ὁ Γέ-
ρων, θέλων νὰ συνάξῃ στρατεύματα διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ πολεμήσῃ τὴν Κρήτην, τὴν ὅποιαν
«τότε εἶχον πάρει οἱ Τούρκοι, ἐπῆγε καὶ ἔως εἰς τὴν Λαβιαν¹⁴ ἐκεῖ δὲ εὐρισκόμενος ἔκρουσε
«τὴν φήμην καὶ ἀγίότητα τοῦ ἁγίου Λουκά, τοῦ ἐν τῷ Στείριον ἔρει ἑνασκουμένου. Ὅθεν
«μὲν μεγάλην ἐπιθυμίαν ἐπῆγεν εἰς τὸ ἀσκητήριον τοῦ διὰ νὰ τὸν εὕρῃ προσποιούμενος τάχα
«ὅτι ἐπῆγεν ἐκεῖ διὰ κινήσιν ὡς ἂν ἑνας κινήσας, ὁ δὲ ἅγιος Λουκάς μὲν τὸ διορατικὸν γά-
«ρσμα ὅπου εἶχεν ἐκ Θεοῦ, τὸν ἐγνώρισε καὶ τὸν ὑποδέχθη ὅχι ὡς ἂν ἑνα κινήσιν, ἀλλὰ
«ὡς ἂν βασιλεὺς. Ὅθεν θαυμάσας ὁ βασιλεὺς τὸ χάρισμα τοῦ ἁγίου, συνωμίλησεν ἀρετὴν
«ὡς ἂν μὲν τὸν ἑαυτοῦ, φανερώσας εἰς αὐτὸν καὶ ὅλους τοὺς σκοπούς ὅπου εἶχε διὰ νὰ ὑπάγῃ
«εἰς τὴν Κρήτην, καὶ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ δεχθῇ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ τὸν ἐνδυναμώσῃ νὰ
«νικήσῃ τοὺς ἐχθρούς του· ὁ δὲ ἅγιος ὡς προρατικὸς ὅπου ἦτο, τοῦ εἶπεν ἀπορασιατικὰ νὰ
«μὴ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κρήτην, ὅτι δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ τὴν πάρῃ αὐτός, ἀλλὰ ἡ ἐγγονὴ
«του, ἡ γυνὴ Ῥωμανός ὁ Νίος, ὅπου εἶπεν ἀνωθεν (τὸ ὅπου καὶ ἔγινεν οὕτω, καθὼς ὁ ἅγιος
«ἐπροφῆτευσεν καὶ ἐπῆρε τὴν Κρήτην ὁ νέος Ῥωμανός, ὅστις ἀπὸ εἰκοσι χρόνους). Ὅθεν πε-
«σθεῖς εἰς τὸν λόγον τοῦ ἁγίου ὁ βασιλεὺς, ἀρέθη καὶ δὲν ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην.

«Συνωμιλῶντας δὲ ὁ ἑσῖος μὲν τὸν βασιλεῖα, παρεκάλειν αὐτὸν νὰ κτίσῃ ἐκεῖ εἰς τὸ
«ἀσκητήριον τοῦ μίαν μικρὰν ἐκκλησίαν διὰ νὰ λειτουργῇ. Καὶ ὁ βασιλεὺς δεξιόμενος μετὰ
«χαρᾶς τὴν παρακλήσιν τοῦ ἁγίου, ἐπρόσταξε παρῆνθαι νὰ γένῃ ἡ ἑτοιμασία τῆς ὕλης, ὅσης
«ἔδεικεν χρεῖα διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας· ἔπειτα ἀνεχώρησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀνέβη
«εἰς Κωνσταντινούπολιν, χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος, πῶς ἡζήθη νὰ ἀπολαύσῃ ἑνα τοιούτου
«ἁγίου ἀνθρώπου, διορατικὸν καὶ προρατικόν. Καὶ λοιπὸν χωρὶς ἀργησιᾶς ἔστειλε μα-
«στορας καὶ ὕλην πολλὴν ἐκ τῆς βασιλευσῆς, καὶ οὕτως ἔργισαν καὶ ἔκτισαν τὸ μονα-
«στήριον ὅλον καὶ τὴν ἐκκλησίαν, καθὼς τὴν σήμερον φαίνεται. Ἐστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ
«ἐνεία πολυτίμους πέτρας, τὰς ὁποίας ἔβαλον οἱ μαστόροι μὲν θαυμαστὴν τέχνην, ἀλλὰ
«μὲν ἐπάνω εἰς τὰς κολώνας τῶν ἁγίων εἰκόνας, ἀλλὰς δὲ εἰς τὰς γωνίας καὶ ἄλλας ἔβα-
«λαν ἐπάνω εἰς τὰ μεγάλα στασίδια τὰ μαρμαρένια διὰ νὰ φέγγουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ
«νὰ ἀκτινοβολοῦν μάλιστα εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἀνάπτονται αἱ λαμπάδες καὶ νὰ προξενοῦν
«εἰς τοὺς ὁρόντας χαρὰν μεγάλην καὶ θαυμασμένην. Ὅθεν τὸσον περίφημος, θαυμαστὴ με-
«γαλοπρεπὴς καὶ ὄντως βασιλικὴ ἔγινεν ἡ ἐκκλησία τοῦ μοναστηρίου τούτου διὰ τὴν με-
«γαλειότητα, διὰ τὸ πλῆθος τῶν πορφυρῶν κολωνῶν ὅπου εἶχε, διὰ τὴν θαυμαστὴν ὀρθο-
«μαρμαρώσιν, διὰ τὴν τῆς ψηφίδος τέχνην καὶ διὰ τοὺς λίθους τοὺς πολυτίμους, ὥστε μία
«τοιαύτη ἐκκλησία (ἐν ἀληθείᾳ λέγομεν χωρὶς καμμίαν ὑπερβολὴν) δὲν εὐρίσκεται τὴν σή-
«μερον οὔτε εἰς τὸ ἅγιον ἔρος οὔτε εἰς ἄλλο κανένα μέρος τῆς Γρακίας.

«Καὶ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ ἡξεύρωμεν, εἰς τοὺς ὑστερινούς καιροὺς ἔστειλεν ὁ Πάπας

¹³ Γρατὶ ἰδιώχῃ.

«ἀπὸ τὴν Ῥώμην καὶ ἐγγύνασε τὴν ἀνωθεν ἐκκλησίαν καὶ οὐκ μόνον ἐπῆρε τὸ ἅγιον λεί-
ψανον τοῦ ὁσίου Λουκά, τὸ ὅποιον ἦτο ὁλόκληρον καὶ μύρον ἀνέβλυζεν ἀενάως, ἀλλ' ἐπῆρε
καὶ τὰς ἀνωθεν ἐννέα πολυτίμους πέτρας καὶ τὴν θαυμαστὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὰς με-
γαλάς καὶ ὠραιοτάτας πόρτας τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ἔφερεν ὅλα εἰς τὴν Ῥώμην, καθὼς
ἔχρειεν περὶ τούτου παλαιὰν παράδοσιν.

«Ταῦτα μὲν εἶναι τὰ ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς τῶν Ἰδίων μονῆς ἀντιγεγραμμένα. Μαρτυ-
ρεῖ δὲ πρὸς τούτοις διὰ τὸ μοναστήριον τοῦτο τοῦ ὁσίου Λουκά καὶ Μελέτιος ὁ ἐπίσκοπος
Ἀθηνῶν ἐν τῇ γεωγραφίᾳ σελίδι 333, ὅστις ἀναφέρειν πρῶτον περὶ τῆς Σιρίδος πόλεως
πῶς ἀπῆγει αὐτὴ ἀπὸ τὴν Δαυλίδας 95 στάδια, ἥτοι δώδεκα μίλια, πῶς ἐκατοίκησαν εἰς
αὐτὴν πρῶτον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸν δῆμον τῶν Σιριῶν, ἀπὸ τοῦς ὁποίους ὠνομάσθη καὶ
ἡ πόλις Σίρις, ἥτις εἶναι τώρα ἡδραρισμένη καὶ κρημισμένη, εὐρισκόμενη ἐπάνω εἰς τό-
πον πετρώδη καὶ ὑψηλόν, καὶ πῶς μετὰ τὸ νὰ μὴ εἶχον οἱ Σιριῖται νερόν διὰ νὰ πίνουν εἰς
τὸν καιρὸν τοῦ θέρους, ἐκατίδαναν κάτω μισθὸ μίλι καὶ ἔπρηναν νερόν ἀπὸ μίαν βρύσιν κα-
τεσκευασμένην εἰς πέτραν, καὶ πῶς ἦτον ἱερὸν καὶ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος κατεσκευασμένος
ἀπὸ πέτραν ὀνομαζομένην πεντελισίαν εἰς τὴν πόλιν Σίριν.

«Ταῦτα, λέγω, ἀναφέροντας πρότερον ὁ Μελέτιος λέγει, ὅτι «τώρα δὲ εὐρίσκεται ἐκεῖ
καὶ πολλὰ ὀνομαστὰς ἱερὰ ναὸς, ὅ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁσίου πατρὸς Λουκά τιμώμενος, ὁ ὁποῖος
ἔχει τοιαύτην κατασκευὴν καὶ ὠραιότητα ὅπου εἰς τοὺς καιροὺς μας κανένας ἄλλος ὠραιό-
τερος δὲν εὐρίσκεται ὁ ὅποιος ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Ῥωμανόν. Ἰδοὺ καὶ τὰ ἴδια λόγια τοῦ Με-
λετίου, «ταῦν δὲ καίτοι ἐκεῖ τὸ διασημώτατον ἱερὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁσίου πατρὸς Λουκά
τοιαύτης κατασκευῆς καὶ ὠραιότητος ὡς οὐδὲν ἄλλο τῶν ἐν ἡμῶν, κτισθὲν ὑπὸ Ῥωμα-
νοῦ, ἐν ᾧ διάγεται καλλόγηροι.

Τὸ διήγημα τοῦτο ἐκδίδεται τὸ πρῶτον, ὡς εἴρηται, ἐν σελίδι 45—47 τοῦ ἐν Κων-
σταντινουπόλει ἐκδομένου βιβλιαρίου. Ἐγὼν τις καὶ τοῦτο ὑπ' ἑμὴν δύναται νὰ κρίνῃ ἀσφα-
λίστην καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων διηγημάτων, ἀπερ οὐ μόνον πρὸς ἄλληλα
ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐαυτὰ ἕκαστον ἀντιτίπτουσιν.

Γ.

«Σίγχι ἱαμβικὸ Ἰωάννου Χρυσοβέργου πρὸς τὸν ὅσιον Λουκά, τὸν ἐν τῇ Σιρίδι τῆς
Ἑλλάδος, ὡς ἐκ τοῦ ἰδίου προσώπου, φέροντες ἀκροστιχίδα τὸ αὐτοῦ ὄνομα: Ἰωάννη.

Ἰὼν πάθη παντοῖα, Λουκά παρμέλαρ,
ὡς τὴν χεῖρ ἔχων ἐκ κυρίου,
ἀμαρτιῶν μου παρίειν τὸ φοβεῖον
νῦν δέλωται καὶ θεραπείαν δίδου
νῆα θυγατρὶ τῇ ἐμῇ κακομήνῃ
ἥ ποῦ ποντρεῖ δαίμονι τροχμήνῃ
ὥσων δὲ ταύτην, φείσαι μου τοῦ ἁλλοῦ.

«Ἐτεροι ἱαμβικὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου πρὸς αὐτὸν, φέροντες ἀκροστιχίδα τὸ
αὐτοῦ ὄνομα: Λουκάς.

Λόγος προεβλὸν ἐκ βυθοῦ τοῦ βίου
ὅπως μετῆς οὐδὲ δεκτὸς κυρίῳ.
Ἦσαν οὐδὲν δέλωται ἐκ βυθοῦ,
καθάρων τῶν σὺν βίῳ τῶν πταισμάτων,
εἰς²⁰ συμβολὴς ὅπαντα τὸν αὐτοῦ χρόνον
αὐτῷ γὰρ οὕτω, τυγχάνει τῆς αἰτίσεως.

«Ἐτεροι κινεῖ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἐκ τῆς πασχούσης ἐαυτοῦ θυγατρὸς πρὸς τὸν ἅγιον,
ἔχοντες ἀκροστιχίδα τὸ ταύτης ὄνομα: Δικαερίνα.

Αὐτὴ φθάσας, ἄγχι, τῇ στανίῳ
ἱερῷ τῇ σῇ, τῇ πᾶν θαυμασίῳ,
κακῶς πάσχουσα προσπίπτω θαυματοῦ
ἀπαλλαγῇ, μοι δίδου, Λουκά θεῖον,
τοῦ λειψῶς συνιγόντος με πάθος,
ἐν ἐμοὶ δίδου τὴν σὴν θαυματουργίαν,
ῥῶσι πονηροῦ πνεύματος τὴν ἀθλίαν.
Ἰστέον πλοῦτων χρόνι ἐκ κυρίου,
νῦν κατὰ γούσαν τῶν τὸν ἱερὸν σου
ἀφίσταν με, ὅτι, θεραπείας.

«Ἐτεροι ἔμοι τοῦ αὐτοῦ εὐχαριστήριον, ὡς ἐκ προσώπου πάντων τῶν οἰκιακῶν αὐτοῦ
ἔκφωνομένοι πρὸς τὸν ἅγιον.

Θαυμαστὸς ὁ θεὸς τοῖς αὐτοῦ ἁγίοις,
θαυμαστὸς ὁ θεὸς πᾶσι τοῖς ὁσίοις,
μήγας τε καὶ αὐτοῦ ἡ λογὸς μεγάλῃ,
μήγας καὶ πάλαι καὶ νῦν καὶ εἰς αἰῶνας²¹
ὅς καὶ νῦν ἡμῖν εὐεξέ θαῦμα μέγα,
τὴν θεραπείαν παρασχὼν τῇ πασχούσῃ
ὅτι πνεύματος ἀκαθάρτου ἀθλίας
διὰ προσβλήν Λουκά τοῦ πανοῦτου,
οὗ τῇ ἱερῇ ἐν Σιρίδι στανίῳ
προσβλήθων ἐν πίστει θαυματοῦντες,
τῇ ἱερῇ αὐτοῦ τῷ προσποιόντι,
ἔξ οὗ μύρον ἰσχυρὸν νοσοῦσι.
Εὐλογητὸς κύριος ὁ ἐλεήσας
τὴν ἱσὴν ἡμῶν θαυμαστῶς ποιήσας.
Εὐλογητὸς, ὅς προσέβλεψεν τοῦ ἁγίου
οὗ ἀπιστοῦ τὸ ἔλεος τὸ θεῖον
αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν τῶν τεταπεινωμένων.
Διὸ, ὅτι δούεται πάτερ,
προστάτα τῶν ἐν θλίψειν ἐταζομένων²²
καὶ ταχύτατε ἱατρὴ τῶν νοσοῦντων,
εὐφημοῦμέν σε πανοικί ψυχῇ ἐμῇ
καὶ γεραίρομεν στίματι καὶ καρδίᾳ
ἀπολαύσαντες σὺν θεῷ χάρισμα,
καὶ οἱ λατρεύοντες καὶ λιπαροῦμεν,
ἵν' ἡμᾶς αἰὶ διατρέξῃ καὶ σκέψῃ
ὡς πατὴρ ἡμῶν εὐμένως περὶ τῆς
καὶ κακώσεως παντοίας ἀπαλλάτῃς²³

²⁰ Ἡ ἀκροστιχὶς δὲν βαίνει καλῶς διότι ἀντὶ τοῦτο γὰρ τῇ ἄλλῃ λέξει ἀρχαῖν ἀπὸ ἄλλης.

συνὴ γὰρ ὅντας ἐν δυνάσει βροτῶν πῖλεις,
εἰς αἶναι τοῦ αἰ δολέσαντος κυρίου
Χριστοῦ σωτῆρος, ὃ πρότερον πᾶσα διέτα
νὺν τε καὶ καὶ εἰς πάντας αἰῶνας.

Οἱ εἰρημεῖον στίχοι ἐδόθησαν μοι παρὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς Πετρακῆ, εὐρόντος αὐτοὺς ἐν τοῖς διατετασμένοις ἐγγράφοις τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν Νεοφύτου, οὗ τὰ ἐγγράφα καὶ ἅπαν τὰ ἀρχαῖα ἐπωλήθησαν παντοπώλῃ τινὶ ἀντὶ δραχμῶν εἰκοσιν, ὡς ἐπὶ μοι εὐότος!

ΙΑ.

«Ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός ὁ δευτέρος κατὰ συμβουλήν τοῦ Πέδου»²¹ πρώην στρατηγὸς ἐν τῇ Ἑλλάδι ἔκαμε τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Κρήτην καὶ τὴν ἐκυρίευσεν. Ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν τὴν πρόρρησιν τοῦ ἁγίου παπληρωμένην ὑπεκινήθη εἰς μέγα σέβας πρὸς τὸν ἅγιον καὶ εὐγνωμοσύνης διάθεσιν. Ὅθεν χωρὶς ἀναβολῆν καιροῦ ἔκραζεν οἰκιδόμους ἐμπεύρους καὶ ἐδιδόντας τοὺς (sic) ἐντολὴν διὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ σγείον θαυμαστὴν κατὰ τὴν εὐμορρίαν τῆς ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἁγίας Σοφίας χωρὶς τοσοῦτον μίγεθος, τοὺς ἐστειλε καὶ ἐπιστάστην ἐπάνω εἰς αὐτοὺς τὸν πατρίκον τὸν καὶ δομῆτικον τῶν σχολῶν καὶ διακοσίους ἀνθρώπους διὰ νὰ κτίσουν εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου ναὸν περικαλλῆ, ὡς εἰρηται ἦτον δὲ εἰς πλείον ἐμπειροὶ καὶ μεγάλοι (sic) τεχνῖται 80, οἱ πρωτομάστορες, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἔρχεν ὑφ' ἑαυτὸν τοσοῦτους μαθητὰς ἦτοι 80. Διαβάντες οὖν εἰς Λεβαδίαν ἐπῆραν μαζὴν τοὺς εἰς εὐχρησίαν τὸν δικαιοτήν τῆς καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχοντας καὶ ἦλθον εἰς τὸν προωρισμένον τόπον καὶ ἔδρυν τὴν ὑπὸ τοῦ ἁγίου κτισθεῖσαν ἐκκλησίαν, εἰς τῆς ἵπποις τὰ ἀριστερὰ ἦτον ὡς τάφος τοῦ ἁγίου. Καθελόντες οὖν αὐτὴν εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἀρχισαν τὸ βεῖον ἔργον ἐκ βάρβρων καὶ ἀνήγειραν τὸν ἀξιοθαύμαστον καὶ μεγαλοπρεπῆ ναόν, τῆς Ἑλλάδος τὸ καύχημα. Ἐτελειώθη δὲ ἐν ἔτει κοσμογονίας 6474· θεογονίας δὲ 974.

«Δὲν ἡμετεράδῃτε καιρὸς ἵπου ἔγινε καὶ ἡ ἐπ' ἐνόςματι τῆς Θεοτόκου τιμημένη δευτέρα ἐκκλησία κατὰ τὸ μίγεθος, τὴν δὲ καλλονὴν οὐ δευτέρα φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῆς βασιλείας τοῦ σφύζοντος τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ δευτέρου θαύματός τινας χάριν».

Τὴν σημείωσιν ταύτην ὁ Α. Π. Βρετὶς ἐξέδοτο ἐν τῷ Ἑθνικῷ Ἡμερολογίῳ²², ἥτις, πλὴν τινων μικρῶν διαφορῶν, εἶνε ἀπόσπασμα τοῦ ἐκδεδομένου «περίληψις ἐπιστατικῆς» κτλ.²³. Πρὸ δὲ τῆς σημειώσεως ταύτης προὔταξεν ὁ Βρετὶς ταῦτα:

«Κατὰ τὴν εἰς Θῆβας καὶ Βοιωτίαν ἐξ Ἀθηνῶν περιδείαν μοι τῷ 1814 περιεργεῖα κινούμενος ἤλθον καὶ γὰρ νὰ ἐπισκεθῶ τὴν περιώνυμον μονὴν τοῦ ὁσίου Λουκά, μίαν ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀντιβασιλείας διατηρηθεισῶν μονῶν. Ἡ μονὴ αὕτη ἀπέχει ὥρας ὀκτώ τῆς πόλεως Λεβαδείας, κειμένη πλησίον τῆς κομποπόλεως Λαδίου». Εἰσερχόμενος εἰς τὸν ἱερὸν ναόν, ἐνόμισα ὅτι εἰσιέρχομαι εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει περιβόητον ἐκείνον ναόν τῆς ἁγίας Σοφίας, τὸν ὅποιον ἐπὶ τοσοῦτον ἡμοιάζει κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν

²¹ Γραμτ. Πέδου.

²² Τοῦ ἔτ. 1866, σελ. 195—196.

²³ Ὅρα ἄνωτε: σελ. 18, στίχ. 12—28.

²⁴ Γραμτ. Δαδίου.

«αἶναν πῶσιν τῶν ψηρίων ἐκ τοῦ κεχρυσωμένου θόλου, ἀπερ εἰ ἔκει μοναχὸς δωροῦνται τοῖς περιηγηταῖς χάριν εὐλαθείας, ὡς τοῦτο ποιοῦσι χάριν περιεργείας εἰς Κωνσταντινουπόλει διερίσαι τῆς ἁγίας Σοφίας. Ζητήσας ἑπειτα παρὰ τῶν μοναχῶν ἂν ἔγωγι χειρὶ γραφῶν τι μοι προστήγαγον ἐν τοιοῦτον ἐκ κοινοῦ χάρτου, χρησιμεύον ὡς ὑπόμνημα τῶν ὑποθέσεων τῆς μονῆς. Ἐκ τοῦ χειρογράφου τούτου ἀντίγραφα τὴν ἐρεῖξῃς σημειώσιν ἐπιβεβαιώσαν τὰ εἰρημένα.

«Ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἱερᾶς μονῆς πρὸς τὸ ἅγιον βῆμα εἶδον καὶ παρεκκλησίον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου κατερειπωμένη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγώνως».

Ἄλλ' ἦδη ἀναγκαῖον, ἵνα ἐνθεν μὲν καὶ τῶν χειρογράφων ἡ ἐκδεδομένη, ἐξ ὧν ἐξεπῆγαν ἡ νῦν ἐκδεδομένη ἀκολουθία, σημειωθῶσιν αἱ διαφοραὶ γραφαί, ὅπως τις ἀσφαλῶς κρίνῃ καὶ περὶ τῶν ἐπιτεγμάτων ἡ ἀποτεγμάτων τοῦ ἐκδοτοῦ καὶ περὶ τῆς καθαρότητος οὐπερ ἐκδεόμενον κειμένου, ἐνθεν δὲ καὶ ὅσαι καὶ οἰαδήποτε σημειώσεις ἐράνησαν χρῆσται. Χάριν δὲ συντομίας καλοῦμεν τὰ διαφωρα χειρογράφα, ὧν ἀντιπαράβολὴ ἐγένετο, καὶ τὰ ἐκδεδομένα²⁵ ὡς ἑξῆς:

Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδεδομένον βιβλίον (Α').....	Κ.
Τὸ τῶν κανόνων (Β').....	Κν.
Τὸν κατ' ἐκλογὴν ἐκδεδομένον βίον τοῦ ὁσίου ὑπὸ Combef (Γ', α').....	С.
Τὸν 1679ων ἀντίγραφον τὸ ἐν τῇ μονῇ ἀποκείμενον (Γ', β').....	М.
Τὸ ἐκ σελίδων 8 ἀπόσπασμα τὸ ἑμῶς ἐν τῇ μονῇ ἀποκείμενον (Γ', γ').....	Ма.
Τὸ ἐκ σελίδων 28 ἕτερον ἀπόσπασμα τὸ ἑμῶς ἐν τῇ μονῇ ὑπάρχον (Γ', δ').....	Мб.
Τὸ ἐκ τῶν τῆς Πάτμου κωδικῶν ἀντιγεγραμμένον (Γ', ε').....	Π.
Τὸ ἕτερον τῆς Πάτμου, οὗ αἱ διαφοραὶ γραφαὶ ἐπὶ τοῦ Π.....	Πα.
Τὸ τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης.....	Δб.

Ἰστίον δ' ἐστὶ αἰ πρώται πρὸς τάριστερά παραπομπὰ τῶν ἐν τοῖς ἐπομένους σημειωμένων ἀναφέρονται εἰς τὰς σελίδας, στήλας καὶ στίχους τοῦ παρόντος Προσκενηταρίου, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς εἰς τὰ τῶν χειρογράφων ἡ τῶν ἐκδεδομένων κατὰ τὰ ἐκάστοτε προτασσόμενα γραμμικὰ Κ, Κν, С, М κτλ., μετ' ἃ πρώτον τάσσεται ὁ ἀριθμὸς τῆς σελίδος, δευτέρον ἡ στήλη, εἰ ὑπάρχει, καὶ τρίτον ὁ τοῦ στίχου κατὰ τὴν ἐξῆς τάξις:

Σελ.: 3, στίχ.: 1· Κ, σελ.: 3, στίχ.: 1 «Μηνὶ Φεβρουαρίῳ Ζ'». — Αὐτίθι, 5· Κ, 4 «στῆριον». Τὸ ὄνομα «Στεῖριον» ποικίλως ἀπαντᾷ γεγραμμένον, οἷον: ἐν τῇ 257 σελίδι τοῦ Ἑνετίστου, αψ' ἐκδοθέντος Ἀρσολογίου: «.....» καὶ τοῦ ὁσίου Λουκά, τοῦ ἐν τῷ Στοιχείῳ τῆς Ἑλλάδος· ἐν τῇ 898 τῆς Ἐδομοραδίας τῆς Ἑνετίστου, 1777 ἐκδοθείσης: «.....» καὶ τοῦ ὁσίου Λουκά τοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ τῆς Ἑλλάδος· ἐν τῇ 400 τοῦ Ἀνθολογίου τοῦ Ἑνετίστου 1819 ἐκδοθέντος: «.....» καὶ τοῦ ὁσίου Λουκά τοῦ ἐν τῷ Στοιχείῳ τῆς Ἑλλάδος· ἐν τῇ α' τοῦ Ἀνθολογίου αψ' (ἄνευ τόπου) ἐκδοθέντος: «.....» καὶ τοῦ ὁσίου

²⁵ Ὅρα περὶ αὐτῶν ἐν σελίδι κ' (Α')—ε' (Γ').

Λουκά, τοῦ ἐν τῷ Στερίῳ τῆς Ἑλλάδος· ἐν τῇ 321 τῆς ἐν Λευφίᾳ τῆς Σαζονίας ἀφ' ἡς ἐκδόσεως Πανόλης : «..... καὶ τοῦ ἱσίου Λουκά τοῦ ἐν τῷ Στερίῳ τῆς Ἑλλάδος· ἐν τῇ 3» (σελίδης δὲν ὑπάρχει) φεβρουαρίου τοῦ ἐν Βενετίᾳ 1551 ἐκδοθέντος μηχανίου τοῦ φεβρουαρίου : «..... καὶ τοῦ ἱσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκά, τοῦ ἐν τῷ στερῳ τῆς Ἑλλάδος.....» καὶ ἐν τῇ ἐπιστῇ σελίδι, 20 : «..... τὸν τοῦ στερῳ γῶρον καταλαμβάνει.....» ἐν σελίδι 254 τοῦ ἐν Βενετίᾳ 1850 ἐκδοθέντος Ὁρολογίου : «7. Τοῦ ἁγίου..... καὶ τοῦ ἱσίου Λουκά, τοῦ ἐν τῷ Στερίῳ τῆς Ἑλλάδος.—Ὁ μὲν..... Ὁ δὲ Λουκάς περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκατοῦ αἰῶνος τῶν προγόνων αὐτοῦ ἐκ τῆς Αἰγίνης καταγεμῖται. Ἦν δὲ τὸ Στερίον ἔρος κατὰ τὴν Φωκίδα καὶ πόλις κατ' αὐτὸ, Στεῖρις ἢ Στίρις καλουμένη· καὶ ἐν σελίδι 18 τοῦ ἐν Βενετίᾳ ἐκδοθέντος Προσκυνηταρίου τοῦ ἁγίου ἔρους : «Τοῦ ἁγίου Λουκά τοῦ ἐν τῷ Στερίῳ». Ἀναμνησκόμενοι δὲ, ὡς καὶ ἀλλοῦ βιβλίου, ἐστὶ ἡ ἐρῶν γραφὴ εἶναι «Στεῖριον» διὰ τῆς αἰ, ὅπως καὶ ἐν τοῖς πλείστοις καὶ καλλίστοις χειρογράφοις ἀπαντᾷ γραμμὴν ἡ ὁνομασία τῆς ἀρχαίας πόλεως «Στεῖρις», ἐξ ἧς τὸ ὄνομα καὶ τοῦ ἔρους καὶ τῆς νέας πολιτῆς «Στεῖριον», ἐξ ἧς τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἱσίου Λουκά «Στεῖριωτης», ὡς ἡμεῖς ἐγράψαμεν, καὶ οὐχὶ «Στεριώτης» ἢ «Στιριώτης», ὡς ἐν τε χειρογράφοις καὶ ἐν ἐκδομένοις συγγραμμάσι ἐσφαλμένως γέγραπται. — Αὐτόθι, 14· K, 3, 12 «ἀβυσσος», ἐξ οὗ δὲ ἔστιν ἐν ἡμῶν συγγραμμάτι τῆς ἀκλουθίας ἡ τοῦλάχιστον ἐκδοτῆς Ἀνθίμος παραθεῖναι τὴν λέξιν παρὰ τὸ αἰ ἐρῶν καὶ οὐχὶ αἰ-μνησκόμεναι.

4, 3· K, 3, 20 «ἀβυσσος». — Αὐτόθι, 22, ὅπως καὶ ἐν τῇ 26 προσετέθη ἡ λέξις «Στίχ(ος)», ἐλλείπονσα ἐν τῷ ἐκδομένῳ.

6, 13· K, 7, 21 «διεζόμεθα».

7, 24· K, 6, 22 «ἔτε».

8, 21· K, 7, 21 «αὐτὸν καὶ βασιλεύσει Κύριος».

9, 17· K, 8, 14 «οὕτε ἀριθμῶ». — Αὐτόθι, 25· K, 8, 22 «ἔλεος ἐν τοῖς ἱσίοις αὐτοῦ καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ».

11, 15· K, 10, 1 «διεζόμενος ἔχειρε». — Αὐτόθι, 16· K, 10, 2 «ἄγιος».

12, 4 προσετέθη τὸ «Στίχ(ος)» ὡς καὶ προηγουμένως. — Αὐτόθι, 13· K, 10, 23 «ἄγ- γίλος χοροῖς».

13, 14· K, 11, 16 «καὶ τιμῇ».

15, 24· K, 13, 8 «ἀμύδρας».

16, 4· K, 13, 14 «γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων». — Αὐτόθι, 27· K, 14, 6 «οὗ ἡ ἀκροστιχίς».

17, 16· K, 14, 19 «Κανὼν τοῦ ἱσίου οὗ ἡ ἀκροστιχίς». — Αὐτόθι, 17· K, 14, 20 ἐλλείπει τὸ «Ἀμήν». — Αὐτόθι, 22· K, 14, 26 ἐλλ.: ἡ λέξις «πύσους».

18, 5· K, 15, 3 «ἀδυσσώτερον». — Αὐτόθι, 22· K, 15, 15 «Λουκά, ξενιτεῖας τρέρι- μος Μακάριος».

19, 3· K, 15, 22 «δὲ ἡμᾶς ὑπερ αὐτῇ ἱκίτευσ».

20, 22· K, 16, 24 «ἐπὶ ῥήματα».

21, στίχ: 7· K, 17, 4 «ἐξομάνη». — Αὐτόθι, 8· K, 17 5 «μάτην ὁ παμπόνηρος». — Αὐτόθι, 24· K, 17, 18 «προβόλιον τοῦτον».

22, 13· K, 17, 31 «τάς μυρίας προσβολάς». — Αὐτόθι, 20· K, 18, 6 «τὴν λέγον» αὐτοῦ τοῦ τοῦτον. — Αὐτόθι, 21· K, 18, 7 «καὶ πάντως».

23, 15· K, 18, 23 «ἡ πάλαι σου». — Αὐτόθι, 18· K, 18, 26 «τοῖς βλεφαρίαις». — Αὐ-

τόθι, 20· K, 18, 28 «ἐξεγείραντος». — Αὐτόθι, 25· K, 19, 1 «ἐγείνους». — Αὐτόθι, 26· K, 19, 2 «αὐτῆς τε τῆς θύας με».

24, 1· K, 19, 5 «Καὶ τοῦ ἁγίου. Τῇ ὑπερμάχῳ». — Αὐτόθι, 9· K, 19, 11 «Χριστοῦ τῶν ἐντολῶν πληρωτὰ πῶς ἡμῶν».

25, 1· K, 19, 26 «Τῷ αὐτῷ Μηνὶ 7. μνήμη». — Αὐτόθι, 2· K, 19, 27 «στηρίω» (πρὸς ἐν' ἄνω: σελ: κγ', κδ'). Μετὰ δὲ τοὺς στίχους ἐν τῷ K τάδε: «Ὁ βίος αὐτοῦ κατὰ πλάτος ἐκτίσεται εἰς τὸ Ἑκλόγιον τοῦ Νικητοῦ, καὶ ὁ φιλαναγνώστης ἀναγνωσάτω τοῦτον».

Πρὸ τοῦ κατ' ἐκλογὴν δ' ἐκδομένου βίου παρὰ Μίγγη, ἐν' ἄνωτέρῳ, εἶναι συστηματικῶς τάδε :

«Circa medium saeculum X.—Anonymi vita sancti Lucae Junioris (Combesius. Auctar. noviss. II.)—Monitum. Sunt certe ea Acta valde illustria, nec ecclesiasticae historiae eorum temporum inutilia, tametsi Baronius ipsum quoque nomen viri tanti ac Lucae Junioris ignoraret. Sunt illa proluxiora, quam ut commodum videatur integra exscribere et dare. Opera ergo pretium facturum putavi, ut praecipua ac selecta quaeque illorum darem, ac quibus maxime vel historia ecclesiastica illustrari videatur, vel mores institui ac formari, omissis nonnullis miraculis, accessuque nonnumquam longo illo verborum fluxu, quo auctor res exaggerat exornatque: ut nulla non ejus, vel verbo tenns daturus sim; sed non omnia ejus: etsi illa ipsa non pauca futura sunt, ac quibus, ipsi quoque avido lectori, non satis videatur factum.»

25, 7· C 442, 14 «Βίος κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἱσίου πατρὸς» κτλ. Ἐν δὲ τῇ μεταρρασίᾳ «Excerpta vitae S. P. N. ac miraculorum Patris Lucae Junioris in Hellade sepultus» M, Ma, M6 «Μηνὶ Φεβρουαρίου 7. βίος». Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνω μετωπίου τοῦ Ma τά: «ἀπὸ τοῦτο τὸ πρωτότυπον βλήπει τινὰς πῶσα ἀρξεν ὁ μακαρίτης Νικητοῦ εἰς τὸ νῆον Ἑκλόγιον». — Αὐτόθι, 11· M, Ma, M6 «τοῦ ἐν τῷ Στερίῳ τῆς Ἑλλάδος κειμένου». Πα- τοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι. Μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἐν τοῖς M, M6 «Εὐλόγιον πάτερ» Ma «Εὐ- λόγιον πάτερ (προσέμειον)» Δ6 «εὐλόγιον» (ἀπλῶς). Ἐν τῷ C ἐλλείπονται ἀπ' ἀρχῆς «Ὁ γένος» — οὐ μικρὸν καὶ ὠφέλιον (σελ: 25, 6', 14). — Αὐτόθι, α', 16· Δ6 «πρὸς». — Αὐτόθι, α', 16· M, Ma, M6 «μὲν ἐκ πολλῶν καὶ ἄλλων». — Αὐτόθι, α', 17· M, Ma, M6 ἄνευ τοῦ «πολλοῖς». — Αὐτόθι, α', 20· M, Ma, M6 ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 20· M, Ma, M6 ἄνευ τοῦ «ἡμῖν». — Αὐτόθι, α', 22· Δ6, Π ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α', 23· Δ6 «λαμπρομένους». — Αὐτόθι, α', 25· M6 «γινόμενους». — Αὐτόθι, α', 27· Δ6 τὰ ἀπὸ τοῦ «οὗ παλαιός» — καὶ «εἰς ὅλην» ἐλλείπονται (σελ: 25, α', 28). — Αὐτόθι, α', 26· M, Ma, M6 ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, 6', 2· Δ6 «περιώδον». — Αὐτόθι, 6', 6· M, Ma, M6 «ἡδονὴν ἐρί- ροντες». — Αὐτόθι, 25, 6', 7· M, Ma, M6 «ὡς αὐτὸ» ἦτοι ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, 6', 8· M, Ma, M6 «θεραπεύει». — Αὐτόθι, 6', 8· Δ6 «ἦν διαθεραπεύει». — Αὐτόθι, 6', 9· Δ6 «ἔθεν ἔρην», ἦτοι ἄνευ τοῦ «γε». — Αὐτόθι, 6', 9· Δ6 «καὶ εἰὼν ἡζύωθη χαρισμάτων». — Αὐτόθι, 6', 11· M, Ma, M6 «ἡδονὴν μόνην». — Αὐτόθι, 6', 12· M, Ma, M6 ἄνευ τῶν «οὐ μικρῶν». — Αὐτόθι, 6', 14· Δ6 ἀπὸ τῶν «Ὁ καλός» κτλ. — καὶ «Λουκάς» ἐλλείπονται. — Αὐτόθι, 6', 16· M6 «χομῶν». — Αὐτόθι, 6', 19· Δ6, C, 441, 26 «καλοῖς αὐτῶν».

26, α', 1· Δ6 «ἐν γήμασιν». — Αὐτόθι, α', 2· M, Ma, M6 «ὠρμητος». — Αὐτόθι, α', 8'.

3· M, Ma, M6 «της νήσου, ήτις» δηλα δὴ ἀνευ τῆς δευτέρας «Αἰγίνης». — Αὐτόθι, α', 3· C, 442, 29 «περικείται». — Αὐτόθι, α', 3· M6 «οἱ τὰς συνεχεῖς». — Αὐτόθι, α', 6· M, Ma, M6 «πάντες οἰκήτορες». — Αὐτόθι, α', 8· Π, C, 444, 3 «ἐκαστοι». — Αὐτόθι, α', 11· Π, Δ6, C, 444, 5 «τὴν Κίρκου». — Αὐτόθι, α', 11· Δ6 «τὴν Πήλοπος». — Αὐτόθι, α', 12· Δ6 «τὴν Κάδμου ἄλλα ἄλλοι». — Αὐτόθι, α', 14· M «οἱ δὲ γε». Ma, M6 «οἱ δὲ» ἀνευ τοῦ «γε». — Αὐτόθι, α', 15· M, Ma, M6, Π «Χρύσου». ὁ δ' ἀντιγραφικὸς τοῦ Π ἐπὶ τοῦ μετωπίου τοῦ ἀντιγράφου γράφει ἐξ ἄλλου ἰσως χειρογράφου «ἀρχαιότερον» «Κρίστο». — Αὐτόθι, α', 15· Δ6 «εἴτου Χρυσοῦ», ἥτοι ἀνευ τοῦ «τοῦ». Ma, M6 ἐπὶ τοῦ μετωπίου «Φαίνεται νὰ ἦτον [Ma «ἦτον τότε»] πόλις πρωτεύουσα, ἣ νῦν κώμη Χριστός καὶ ὠνομάζετο Κρίσσα κατὰ τοὺς γεωγράφους». — Αὐτόθι, α', 16· Δ6 «παράλιον ἐρος», δηλον ὅτι παράλιον ἐν ἐρος. — Αὐτόθι, α', 17· Ma ἐπὶ τοῦ κάτω μετωπίου «ἐν: αὐτὸ εἶναι» [Ma, M6 ἀνευ τῶν «αὐτὸ εἶναι»] τὸ ἐν τοῖς ἐπομένους Ἰωνικῆς λεγόμενον, ἐν ᾧ τὰς ἀπαρχὰς τὴν ἐναγωνίαν ζωὴς ὁ ἅγιος ἐκαπορέχοντο. C, 444, 11 «Ἰωνι: καλούμενον» ἀνευ τοῦ «ἦν». — Αὐτόθι, α', 18· Δ6 «κατ' ἐκείνου καιροῦ» M, Ma, M6 «κατ' ἐκείνου». — Αὐτόθι, α', 19, «αἰσχυρός» (Ψαλμ: 35, 7). — Αὐτόθι, α', 23· M, Ma, M6 «προσέβαλον ἀνάγκην πάλιν ἀπογορεῖν εἶχον». — Αὐτόθι, α', 25· C, 444, 18 «Βαθὺν οὕτω» ἥτοι ἀνευ τοῦ «μὲν» Δ6 «λυμένα γούνα οὕτω καλούμε», ἥτοι τὸν «Βαθὺν μὲν». — Αὐτόθι, α', 26· C, 444, 18 «εὐαργ». Αὐτόθι σημαίνει ὁ Combelisius: «*Luris commodum. Velut propitio Marte utentem, nec ullis ventis savoribus agitata. Vox est nihil dura aut incommoda etsi lexographis nostris ignorata. Hinc forte nomen Bathys, seu profundum accessit quo tuta a ventis statio, protegente monte aliquo aut colle, ut in ejusmodi accidit, significaretur. Non est idem locus, quem Ortelius vel ex Niceta ponit, vel ex altiss.*» Αὐτόθι δὲ εἰς τὴν λέξιν «Καστόριον»: *Castorium nomine. Videtur, quod Castaldus ponit in tabula Græciæ. Habet auctor, hunc modum auctos substantia Luce avos, ab indigenis passos invidiam, ac coactos adire imperatorem, a quo impetratis lit-teris, deinceps in pace egerint.*» Αὐτόθι, α', 28· C, 444, 20, «διατρίβαντες». — Αὐτόθι, α', 31, Δ6 «ἀξία δηλαδὴ». — Αὐτόθι, α', 32· C, 444, 24 ἐλλείπουν ἀπὸ τοῦ «θεία» ἐκά-λει. — Αὐτόθι, α', 33· M, Ma, M6 ἀνευ τοῦ «οὕτω». — Αὐτόθι, α', 34· Δ6, M, M6 «ἄλλης». — Αὐτόθι, α', 37· C, 444, 28, M, Ma, M6, «ἀλλ' οὐν οὐ μετὰ». — Αὐτόθι, α', 39· Δ6 «τὸν Ἰερδάνου βίβρον». M, Ma, M6 «πρότερον περαιωθέντα τὸ Ἰερδάνου βίβρον». — Αὐτόθι, α', 2· Δ6 «οὕτως ἐπιδοῦναι». — Αὐτόθι, α', 4· Δ6, M, Ma, M6 «παρὰ πολὺ». — Αὐτόθι, α', 5· Δ6 «εὐπερβαλὲν ἀκριβῶς». — Αὐτόθι, α', 5· C, 444, 37 ἐλλείπει «ἀκριβῶς τε — τούτων ἄλλος» (σελ: 27, α', 1). — Αὐτόθι, α', 6· Δ6 «ἐπὶ ἐπιβιβόντες» Ma ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μετωπίου «ἐν ἄλλοι ἐπιβιβόντες ἦσαν». — Αὐτόθι, α', 14· Δ6 «ἐξέταλον». — Αὐτόθι, α', 15· Δ6 «παρὰ πη-σίω τε τοῖς ἔθνεσι». — Αὐτόθι, α', 16· Δ6 «οἱ τῆς αὐτῆς». — Αὐτόθι, α', 17· M, Ma, M6 «τί μὴ τῶν κακῶν οὐκ ἐποιοῦν». — Αὐτόθι, α', 23· Π, Δ6 «δεῖσθαι καὶ ἐλαύνεσθαι». — Αὐτόθι, α', 25· Δ6 ἀνευ τῆς λέξε: «βροχθεῖα» M, Ma ἀνευ τοῦ «μόνη». — Αὐτόθι, α', 28· Δ6 «ἐμπενοῦν εὐσεβῶς». — Αὐτόθι, α', 35· Δ6, Π «παρὰ γένετον». — Αὐτόθι, α', 3· C, 444, 39 ἐλλείπει ἀπὸ «ἐπὶ καὶ — εἰσενεργεῖν» (σελ: 27, α', 6). — Αὐτόθι, α', 8· Π «παρ' αὐτῶ». — Αὐτόθι, α', 8· Δ6 «Εὐρροσύνη» Πα «Εὐρροσύνη». — Αὐτόθι, α', 9· Δ6, M, Ma «Εὐρροσύνη... ὁρμωμένη». — Αὐτόθι, α', 10· M «καὶ γένος ἐχού-ση» Ma «καὶ γένος ἐκείνης ἐχούση». — Αὐτόθι, α', 11· Δ6 «παῖδες παῖδες ἐπτά». — Αὐ-

τόθι, α', 11· Δ6 ἀνευ τῶν «κατ' ἀριθμὸν τέλειον». — Αὐτόθι, α', 11· C, 444, 44 ἔλλ: ἀπὸ «κατ' ἀριθμὸν — διδοχθῶσιν» (σελ: 27, α', 15). — Αὐτόθι, α', 16· Δ6 «καλὴ δὲ καὶ ἡ τετάρτη». — Αὐτόθι, α', 18· M ἀνευ τοῦ «εἰσέτι». — Αὐτόθι, α', 19· M, Ma «Ἐπιφάνειας». — Αὐτόθι, α', 23· Δ6 «οὕτω τὴν ἄωρον». — Αὐτόθι, α', 27· M, Ma ἀνευ τοῦ «πάντα». — Αὐτόθι, α', 27· M, Ma «ἔστις ἐτι». — Αὐτόθι, α', 27· C, 445, 4 ἔλλ: ἀπὸ «ἐς ἐτι — τίς-σας εἶχον» (σελ: 31, α', 4). — Αὐτόθι, α', 34· Π, M6 «πρὸς ἡδονῆς». — Αὐτόθι, α', 38· M, Ma ἀνευ τῶν «τις ἦν». — Αὐτόθι, α', 38· M, M6, Δ6 «ἄτοπος». — Αὐτόθι, α', 38· Πα «ἐγκρατής». — Αὐτόθι, α', 42· M, Πα, M6 «δοσπρίων». — Αὐτόθι, α', 2· M «μείγρι». — Αὐτόθι, α', 16· M, Ma «τὸ τοιαῦτα ταῦτα», δηλ: τὸ «τοιαῦτα» ἀπαξ. — Αὐτόθι, α', 17· M, Ma ἀνευ τοῦ «αὐτοῦ». — Αὐτόθι, α', 19· M, Ma «κρίσει ὑγῆ». — Αὐτόθι, α', 6, 22· Δ6 «κρί-ατος ἡμοῦ». — Αὐτόθι, α', 22· M, Ma «ἐχθρὸν συνεψήσαντες ἐν γύτρᾳ μὲν». — Αὐτόθι, α', 23· M, Ma ἀνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 27, α', 25· M «γενόμενος». — Αὐτόθι, α', 26· Δ6 «προσέμενος». — Αὐτόθι, α', 27· Δ6 ἀνευ τοῦ «ἦδη». — Αὐτόθι, α', 28· M, Ma ἀνευ τοῦ αὐτῶν. — Αὐτόθι, α', 28· M, Ma ἐλλείπουν ταῦτα: «Ἀπὸ τῆς τῆς ἀπλῆστου βαρυν-μίας» Π «βαρυνμίας». — Αὐτόθι, α', 28· Δ6 «ἀπλῆστου βαρυνμίας». — Αὐτόθι, α', 29· M, Ma «ὁ δὲ ἐμεί». — Αὐτόθι, α', 29· Δ6 «λειψθέν». — Αὐτόθι, α', 32· Δ6 «μὴ δὲ». — Αὐτόθι, α', 32· M, Ma ἀνευ τῶν «τὸ παράπαν». — Αὐτόθι, α', 35· M «γενόμενος» Δ6 «γίγρο-ν». — Αὐτόθι, α', 36· M, Ma ἀνευ τοῦ «μᾶλλον». — Αὐτόθι, α', 37· M «ἄρῃχαν». — Αὐτόθι, α', 39· M, Ma «βίου καὶ τοιαύτης». — Αὐτόθι, α', 2· Δ6 ἔλλ: ἀπὸ «νῦν δὲ — ἐνασχολούμενος». — Αὐτόθι, α', 2· M, Ma «προσέ-πων». — Αὐτόθι, α', 5· M, Ma ἀνευ τοῦ «πόνος». — Αὐτόθι, α', 8· Δ6 «πολλὴ αὐτῶ σπου-δὴ». — Αὐτόθι, α', 11· M «πίσαν». — Αὐτόθι, α', 12· Δ6 «τοῦ πληρίου». — Αὐτόθι, α', 14· Δ6 «πρὸς τὸ σῶμα φέρεται». — Αὐτόθι, α', 14· M, Ma «εἴ ποτε δὲ». — Αὐτόθι, α', 15· M, Ma «ἐπέμνη διατρίβας καὶ διακονίας». — Αὐτόθι, α', 18· M «ῥῆξαν», Ma «ῥῆξαν». — Αὐτόθι, α', 20· Δ6 «ὡς αὐτως». — Αὐτόθι, α', 31· Δ6 «οὐδέμιαν εἶχον». — Αὐτόθι, α', 36· Δ6 «οὐδὲ τὰς τιμορίας». — Αὐτόθι, α', 37, M, Ma ἀνευ τῶν «οὐ τιμορίας ἄλλ'». — Αὐτόθι, α', 37· M, Ma «ἀμοιβὰς καὶ ἀγαθῶν ἀντιδόσεις εἶναι ὑπολαμβάνων». — Αὐτόθι, α', 38· Δ6 «προσέτιθει». — Αὐτόθι, α', 39· Δ6 «διετίθει». — Αὐτόθι, α', 39· M «θαρραλεώτερον» ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ μετωπίου «θαλαρώτερον». — Αὐτόθι, α', 43· Δ6, M, Ma «καὶ ὅταν» ἀνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 44· Δ6 «πάσχει» M, Ma ἀνευ τοῦ «λυπηρῶν». — Αὐτόθι, α', 4· Δ6 «εἰζήμι» M, Ma «ὥστε εἰζήμι». — Αὐτόθι, α', 6· Δ6, Π «ἴσον». — Αὐτόθι, α', 10· Δ6, Π ἀνευ τῶν «γάρ». — Αὐτόθι, α', 12· Δ6 «ποσοῦτο μᾶλλον». — Αὐτόθι, α', 12· Δ6 «πολλὴν τὴν γεώρ-γιον». — Αὐτόθι, α', 15· Δ6 «ἐφέδμεν». — Αὐτόθι, α', 17· Π «τῶ» ἀντὶ «τῶν». — Αὐτόθι, α', 18· Π «μόνη». — Αὐτόθι, α', 20· M, Ma «ὁ δὲ μὲν». — Αὐτόθι, α', 21· M, Ma ἀνευ τοῦ «μὲν». — Αὐτόθι, α', 22, Δ6 «μικρὸν ἐν». — Αὐτόθι, α', 26· M «σοῦ». — Αὐτόθι, α', M, Ma ἀνευ τῶν «βαθείας ἐσπέρας». — Αὐτόθι, α', 28· M, Ma ἀνευ τῶν «ὕπαινος». — Αὐτόθι, α', 29· M «μυθωμῶς». — Αὐτόθι, α', 31· Δ6, Π ἀνευ τοῦ «ἀδύνατον». — Αὐτόθι, α', 33· M, Ma ἀνευ τῶν «τὸν ἀνδρα». — Αὐτόθι, α', 35· M, Ma «οἱ πόδες δὲ οὐδὲ μικρὸν ἤπτον-το γῆς». — Αὐτόθι, α', 36· M, Ma «ἀρίσταντο» καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μετωπίου τοῦ Π «εἰς ἀρίσταντο». — Αὐτόθι, α', 1, 6· Δ6 «καὶ δὲ αὐτὸ τοῦτο». — Αὐτόθι, α', 8· Δ6 «τά: «οἱ καὶ αὐτὸν ἰδόντες» ἐλλείπουν. — Αὐτόθι, α', 10· M «κομιδῇ». — Αὐτόθι, α', 14· Π «τυγχάνει». — Αὐτόθι,

α', 14· M «αυτόν»· Mα «αυτόν»· Αὐτόθι, α', 15· M, Mα «διομολογούντος Χριστοῦ»· Αὐτόθι, α', 20· Δδ «γλώσσας ψευθεύσας»· Αὐτόθι, α', 20· Δδ ἀπὸ «ἀλλ' ὑπονοίας»· δια-
ψευθεύσας· ἑλλείπονται· Αὐτόθι, α', 25· Π, Δδ «ἀγενεῖς»· M «εὐγενεῖς»· Αὐτόθι, α',
27· Δδ ἄνευ τοῦ «τάχα»· Αὐτόθι, α', 29· Δδ «ἀποκρούεται»· Αὐτόθι, α', 31· Δδ «ἀντί-
θει»· M, Mα «ἀρείθην»· Αὐτόθι, α', 32· Δδ ἄνευ τοῦ «καί»· Αὐτόθι, α', 34· M, Mα «ὁπί-
μαι»· Αὐτόθι, α', 38· Δδ ἀπὸ τοῦ «αὐτοῦ διαβήματα»· θεὸν δεόμενος· ἑλλείπονται M
ἄνευ τοῦ «δεόμενος»· Αὐτόθι, α', 40· M, Mα «τὴν πρόθεσιν τῆς ψυχῆς ἀγαγεῖν· Ὁ δὲ τοῖς
ἀγαθοῖς ἀέριστε συνεργῶν, ἦγαγε πρόπον τοῖνδε, μοναχοί»· Αὐτόθι, ε', 1· M «δύω»·
Αὐτόθι, ε', 3· Δδ «ἐπὶ τὴν κοίτην»· Αὐτόθι, ε', 6· Δδ «εἰσῆι»· Αὐτόθι, ε', 14· Δδ
ἄνευ τοῦ «τε»· Αὐτόθι, ε', 18· M, Mα «οὐ μιν»· Π ἄνευ τοῦ «οὐ μιν»· Δδ «οὐ μιν»·
Αὐτόθι, ε', 18· Δδ «ἀντιπροσέμενος»· Αὐτόθι, ε', 21· M, Mα «νάν»· Αὐτό-
θι, ε', 25· M, Mα ἄνευ τοῦ «τε»· Αὐτόθι, ε', 26· M, Mα «τῇ καλλίστῃ τῶν ἀδελφῶν
ἐγκρίνων χορείαν»· Αὐτόθι, ε', 32· M, Mα «πῶθεν αὐτῶν αἱ τοῦ γένους πηγαί»· Αὐτόθι,
ε', 37· Δδ «πίνος μέγα»· Αὐτόθι, ε', 39· M «γχαίρας»· Αὐτόθι, ε', 42· M «ἐβόλετο»·
Αὐτόθι, ε', 42· Δδ, M, Mα «οὐδὲ αὐτῶν»·

30, α', 2· M, Mα ἄνευ τοῦ «ἐκείνους»· Αὐτόθι, α', 5· M, Mα ἄνευ τοῦ «μιν»·
Αὐτόθι, α', 6· M, Mα, γάμου νόμος· Αὐτόθι, α', 6· Δδ «ἐμοῦ κατέκρινες»· Αὐτόθι,
α', 9· Π, Mα «ῥα»· Αὐτόθι, α', 10· Π, Δδ «θεόσκοποι»· Αὐτόθι, α', 12· M, Mα,
Π «βοῶν»· Αὐτόθι, α', 25· Π «ἐκείνους»· Αὐτόθι, α', 25· M, Mα ἄνευ τοῦ «μόνον»·
Αὐτόθι, α', 25· Δδ, Π ἄνευ τοῦ «τό»· Αὐτόθι, α', 27· Π ἄνευ τοῦ «καί»· Αὐτόθι, α',
28· Π «Ἦρκει δὲ καὶ ἡ ἐκ γειτόνων ἡμῶν»· Mα «Ἦρκει δὲ ἡμῶν καὶ ἡ ἐκ γειτόνων ἡμῶν»·
Δδ «καὶ ἡ ἐκ γειτόνων ἡμῶν»· Αὐτόθι, α', 28· M, Mα «τῶν ἀπάντων»· Αὐτόθι, α', 31,
M ἄνευ τοῦ «θείου»· Αὐτόθι, ε', 3· M, Mα «ἐκείνος»· Αὐτόθι, ε', 4· M, Mα «ἐπὶ τέκνω
παραδύξας»· Αὐτόθι, ε', 8· Δδ «παρασκευάζειν»· Π «παρασκευάζει καί»· Αὐτόθι, ε',
15· Δδ ἄνευ τοῦ «μόνον»· Αὐτόθι, ε', 15· M, Mα ἄνευ τοῦ «οὐ»· Αὐτόθι, ε', 23· Δδ
ἄνευ τοῦ «τὴν»· Αὐτόθι, ε', 29· M, Mα «μετακαλεῖται ὁ νίος»· Αὐτόθι, ε', 30· M, Mα,
«παρίσταται»· Αὐτόθι, ε', 31· Δδ «ἐμβρυοειστέρω καὶ σχήματι καὶ προσχέματι λέγεμα»·
M, Mα «ὅ δὲ ἐμβρυοειστέρω καὶ σχήματι καὶ ῥήματι»· Π «καὶ προσχέματι καὶ σχήματι»·
Αὐτόθι, ε', 36· Δδ ἄνευ τοῦ «δὲ»· Αὐτόθι, ε', 38· Δδ «ἐθάρσυνας»· Αὐτόθι, ε', 38· Δδ
«ἐβόλετο»· Αὐτόθι, ε', 39· M ἄνευ τοῦ «δύω»· Δδ «δύω ὧν»· Αὐτόθι, ε', 39· Δδ «εἰ
γὰρ ἂν ἐξαρχῆς ὑγιῶς ἀπεκαλύψας»· M Mα «ἀπεκαλύψας ἐξ ἀρχῆς»· Αὐτόθι, ε', 41·
Δδ «οὐδ' ἂν καί»· Αὐτόθι, ε', 44· Δδ «γενεαμίνην»·

31, α', 1· Π, Δδ «ταύτην τὴν νύκτα»· Αὐτόθι, α', 7· Π «γενόμενος»· Αὐτόθι,
α', 10· Δδ «πραΐτερον»· Αὐτόθι, α', 15· Mα ὑπὲρ τὰς λέξεις «ἐπιμαλὴ ἡγήναι σε» κεινται
αἱ «ἀπμονοβήναι σε»· Αὐτόθι, α', 18· Π ἄνευ τῶν «τῇ σῇ»· M «τῇ σῇ δυναμίν»·
Αὐτόθι, α', 21· Δδ ἀπὸ τοῦ «ὄντα»· γεγραμμένα· ἑλλείπονται· Αὐτόθι, α', 22· Δδ «εὐχα-
στήσουσιν»· Αὐτόθι, α', 25· Π «πέρυσιν»· Αὐτόθι, α', 26· M «οὐκείας»· Αὐτόθι,
α', 30· Π ἄνευ τοῦ «καί»· Αὐτόθι, α', 30· Δδ «ἡδονή»· Αὐτόθι, α', 36· Π «ἐλθ»·
Αὐτόθι, α', 37· M, Mα ἄνευ τοῦ «εὐθὺς»· Αὐτόθι, α', 40· M, Mα «εἰτω χειρῶν αὐτῆς
ἦν»· Αὐτόθι, ε', 2· Π «εἴ τις»· Αὐτόθι, ε', 5· M, Mα «ὁ θεός»· Αὐτόθι, ε', 8, εἰς τὰ·
«τῆς μητρὸς ἀντιειπούσης»· εἰ Combef: σημαίει τὰ· «Nec jam mater rei contradiceret.
Omisi illa omnia, quae ad Lucae primordia spectant, in quibus auctor, jejuniis iv

a vi feriae, Nicolaum exhibet; pietate in pauperes, nudos, peregrinos, Abrahamum,
Martinum, Franciscum: Ut item primum fugiens in Thessaliam animo induenti
monachum, tanquam servus ac fugitivus a militibus praesidiariis captus, ac ver-
beribus cesus, agnitus tandem ad suos remissus sit. Ut etiam, duobus se mona-
chis Roma reverentibus, ac petentibus Hierosolymam, comitem dederit mentitus
sui omnino juris esse, qua etiam fraude, ac tacens habere matrem viduam, mona-
stico habitu Athenis donatus sit, cum eum comites, cuidam illic praeposito
commendantes reliquissent, iter ceptum prosecuturi. Ut denique, matre apud
Deum interpellante, ac per visum sapius a praeposito filium repente, monaste-
rio ejectus sit, et ad eam remissus: eodem nihilominus concedente, ut in vicino
aliquo monte, ac loco comodo seorsim ipse asceticam colere posset. Erant haec
plures impleturae paginas, maluique ita perstringere. Sic ergo reversus, nec, ut
videtur, habitu monastico exutus, ubi tempus aliquod matri obsecutus fuisset,
priora tantem exercitia, annuente, repetit, ac serio monachum agere instituit.
Donavit ille Athenis praepositus, inquit auctor, tunc γούν, τὸ τῶν εἰσαγμένων, εἰ καὶ
μικρὸν εἶδε καλῶν ἢ συνήθια: hactenus quidem, eorum habitu qui introducuntur,
ac ceu tyronum ac novitiorum, quem consuetudo est appellare parvum habitum:
majorem diu postea accepit, a duobus senioribus monachis Roman item ad certa
quaedam negotia proficiscentibus. Reprobat magnum habitum, Sanctus Theodo-
rus Studita in suo testamento, ut Patrum regulis, adressum, ac uno omnes com-
muni habitu in cenobio suo contentos esse statuit in regulis, quas illic successori
praeposito tradit. Verum obtinet etiamnum ea magni habitus tradit, induuntque,
non passim omnes, sed qui vitam austriorem, ac mundo magis mortuam, profi-
tentur, ac pecularius ascetae sunt ac dicuntur». Αὐτόθι, ε', 8· C, 445, 8 ἑλλ: ἀπὸ
«μὲν ὀλιγοῦν»· ποιησάμενος (31, ε', 12). Αὐτόθι, ε', 11· M, Mα «προτιμήτων»·
ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστέρου μετωπίου τοῦ Mα «καὶ προτιμῶν»· Αὐτόθι, ε', 12· Π «ἰδὲν»·
Αὐτόθι, ε', 14· Π «Ἰωαννίτζα»· Πα «Ἰωαννίτζα»· M, Mα «Ἰωαννίτζα (Ἰωαννίτζε)»· Ἐπὶ
δὲ τοῦ κάτω μετωπίου τοῦ Mα καὶ ταῦτε: ἐνὰ σημειώσω ὅτι τὸ παρὰ τὸν μακα-
ρίτου Νικοδήμου, ὅπου ἡ ἐμπεριδεμένη γραφή τοῦ ὀνόματος τοῦ τζ, τὸ τ μὲ τ ζ, χωρὶς νὰ
τὸ σκεφθῇ καλὰ τὸν ἑκαμὲ νὰ τὸ στοχασθῇ τρ καὶ τὸ ἔβαλεν Ἰωαννίτζα εἰς τὸ «N ἐκλό-
γιστον» ἀντὶ τοῦ Ἰωαννίτζα ἢ Ἰωαννίτζε· θεν καὶ ὁ συγγραφεὺς τὸ λέγει ἀκριβοῦς ἡτοι βάρ-
βορον· οὗτοι δὲ τζ δὲν εἶναι ἑλληνισμοί». Αὐτόθι, ε', 14· C, 445, 9 «ἀγριώτικος»· Αὐτόθι,
ε', 15· C, 445, 10 ἄνευ τοῦ «ἦν»· Αὐτόθι, ε', 18· Δδ «ἀνάρχῳρον αὐτόν»· Π «Ἀναρχή-
ρον αὐτόν»· Πα «ἀνάρχῳρον»· C ἄνευ τῶν «Ἀναρχήρων»· ὀνομάζειν». Αὐτόθι, ε', 21· Π
ἄνευ τοῦ «τοῦς»· Αὐτόθι, ε', 22· Π «καὶ πρὸς τὴν γαστέρα»· Αὐτόθι, ε', 24· M «κα-
κούς», ὑπὲρ δ «σκαυούς»· Αὐτόθι, ε', 25· C, 445, 18 «ἐμπεριλογος [ἰσ: ἀναμπεριλογος]»·
Αὐτόθι, ε', 27· C, 445, 19 ἑλλ: ἀπὸ «Εἰ δὲ γρη· ἐάση προνοίας» (33, ε', 42). Αὐτόθι,
ε', 36· Δδ «εἰ δὲ παιδεία»· Αὐτόθι, ε', 36· Δδ ἄνευ τοῦ «τε»· Αὐτόθι, ε', 36· Δδ «ἀναβί-
σθηναί»· Αὐτόθι, ε', 39· M, Mα «ἀμαθείας»· Αὐτόθι, ε', 42· Π ἄνευ τοῦ «ἡ»·

32, α', 1· M, Mα «ἐκείλευτο»· Αὐτόθι, α', 3· Δδ «ἐπαύων αὐτῶν»· Αὐτόθι, α',
8· Π «λογισμῶν»· Αὐτόθι, α', 8· Δδ «ἀ δὴ»· Αὐτόθι, α', 9· Δδ «πρὸς τὴν ὕψαν»· Αὐ-
τόθι, α', 10· M, Mα, ἄνευ «τοῦ»· Αὐτόθι, α', 12· Δδ «πιστευσάμενος»· Αὐτόθι, α', 13·

Μ, Μα «προσκλίναντα». — Αὐτόθι, α' 14· Μ, Μα «προσερίσαντα». — Αὐτόθι, α' 15· Δδ «ἐπαίδετο». — Αὐτόθι, α' 23· Π «ἐρίντα». — Αὐτόθι, α' 25· Μ, Μα ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α' 30· Π «ἀναθίντος». — Αὐτόθι, α' 36· Δδ, Π ἄνευ τοῦ «αὐτῶ». — Αὐτόθι, α' 38· Δδ «πῶς αὐτῶ». — Αὐτόθι, α' 41· Π, Δδ «πῶς γὰρ ἐκείνον πάλιν ὁ τοῦ ἀνδρός». — Αὐτόθι, β' 3· Δδ «ἐγγεινόντων». — Αὐτόθι, β' 9· Μ, Μα «εἰρολογίας». — Αὐτόθι, β' 10· Μ «τὴν μεγίστην ἐποίσεις ἱμοποιήσεις σουτῶ ζῆμیان». Μα ταῦτα, πλὴν ἐπὶ τὸ «ἐποίσεις» ὑπὲρ τὸ «ἱμοποιήσεις» γέγραπται, ὅπως καὶ ἐν τῷ Μ ἦν, ὅπερ ἄλλος ἀμαθὴς ἀντιγραφὴς παρεστῆκεν εἰς τὸ κείμενον· Π «τὴν μεγίστην ἐποίσεις σεαυτῶ τὴν ζῆμیان». — Αὐτόθι, β' 13· Π «ἐκείνους». — Αὐτόθι, β' 14· Μ, Μα «γλώσσης». — Αὐτόθι, β' 18· Π, Δδ «ἤγε». — Αὐτόθι, β' 19· Μ «ὃ ἐκείνους σκοπῶς». — Αὐτόθι, β' 26· Μ, Μα «πέθον». — Αὐτόθι, β' 30· Π, Δδ «ἤκου». — Αὐτόθι, β' 32· Π «εὐδόκησεν». — Αὐτόθι, β' 34· Δδ «οὐκ ἔστι ἐπισχεῖν». — Αὐτόθι, β' 38· Δδ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, β' 39· Μ, Μα ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, β' 42· Μ, Μα «πληρίων».

33, α' 5· Δδ «ἡ ἄνω». — Αὐτόθι, α' 9· Π, Δδ «ἄνευ τοῦ «τῶ». — Αὐτόθι, α' 13· Δδ «ἐξαλῶμενοι». — Αὐτόθι, α' 16· Π ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α' 20· Μ «τῶς ἀλλοί». — Αὐτόθι, α' 21· Δδ «διαλεγόμενος». — Αὐτόθι, α' 27· Δδ «παρὰ θεῖς καὶ κατὰ». — Αὐτόθι, α' 27· Δδ «ἔχων». — Αὐτόθι, α' 28· Δδ «ἐγκαλεῖμαι». — Αὐτόθι, α' 33· Δδ «θηρκαταί». — Αὐτόθι, α' 30· Μ «δικὴν εἰσπραχθήσῃ». — Αὐτόθι, α' 34· Μ «παρὰ ταῖς». — Αὐτόθι, α' 35· Μ, ἄνευ τοῦ «ἡδῶς». — Αὐτόθι, α' 35· Π «εἰλκυν». — Αὐτόθι, α' 36· Μ ἄνευ τοῦ «τοῦτο». — Αὐτόθι, α' 36· Δδ, Μ «ἡμετέρας ἑδοξεν». Ἐν τῷ Δδ τὰ: «ἡδῶς αὐτῶν—ἀδελφῶν, λίγων» κείμενα δις (χειρογρῖ: θεολ: ἔθν: καὶ παντι: βιβλιοθήκης, ἀριθ: 208, σελ: 741, στίχ: 10—19 καὶ πάλιν ταῦτα ἀπὸ 19—24). — Αὐτόθι, β' 4· Δδ «δύσωπιον». — Αὐτόθι, β' 7· Π ἄνευ τοῦ «τε». — Δδ, Π «τὴν ἐλαφρον». — Αὐτόθι, β' 10· Μ ἄνευ τοῦ «ἄξων». — Αὐτόθι, β' 12· Δδ «κατεργασάμενος». — Αὐτόθι, β' 12· Δδ «ἀγρυπνίας». — Αὐτόθι, β' 16· Δδ ἄνευ τοῦ «ὥς». — Αὐτόθι, β' 16· Δδ «παρὰ πῶς». — Αὐτόθι, β' 17· Μ «ἄξ». — Αὐτόθι, β' 17· Δδ «ἐδῆλωσεν». — Αὐτόθι, β' 19· Δδ ἀπὸ τῶν «πρὶς δὲ—τρυγόμενοι». — Ελ: λείπουν». — Αὐτόθι, β' 20· Μ «μὴ τῶν». — Π «μὴ τῶν ἄλλων». — Αὐτόθι, β' 22· Δδ, Μ «ἡ καί». — Αὐτόθι, β' 23· Δδ «αὐτῇ». — Αὐτόθι, β' 24· Μ ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, β' 25· Μ ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, β' 27· Μ «τῶν ἐν ἀνίσσει». — Αὐτόθι, β' 31· Π, Δδ «καὶ τοῖς πνευματικῶς». — Αὐτόθι, β' 33· Π, Δδ «ἄχρι κόρου». — Αὐτόθι, β' 35· Δδ «οὐκ ἐκρινε γὰρ».

34, α' 5· Δδ «οὐτω μοναχοί». — Αὐτόθι, α' 7· Δδ «καὶ πολὺν». — Αὐτόθι, α' 8· Μ «ἔδον». — Αὐτόθι, α' 9· C, 445, 28, ἐλλείπουν τὰ ἀπὸ «πρὶς αὐτῶν—ἐκείνους». — Αὐτόθι, α' 10· Δδ «καλῶς τε καί». — Αὐτόθι, α' 10· Μ «εἰροφῶς». — Αὐτόθι, α' 11· C, 445, 28 ἄνευ τοῦ «αὐτῶς». — Αὐτόθι, α' 17· Μ, Δδ ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α' 21· Δδ «δείκνυσιν ὑπερ». — Αὐτόθι, α' 21· C, 445, 37 ἐλλ: ἀπὸ «Πᾶσιν οὖν—παρὰ ταῖς ἐπομένους» (α', 27). — Αὐτόθι, α' 28· Μ «μᾶλλον δὲ». — Αὐτόθι, α' 29· Δδ «παρὰ ταῖς ἐπομένους». — Αὐτόθι, α' 32· C, 445, 40 «ἑσπερον». — Αὐτόθι, α' 39 «πληρῶν εὐδοκίας:» (Ψαλμ: 114, 19). — Αὐτόθι, α' 39· Μ, C, 448 «καθῆνται». — Αὐτόθι, α' 41· Μ, «πραίτας αὐρας τῶν κυκλάων». — Αὐτόθι, α' 42· C, 448, 8 ἐλλ: ἀπὸ «καὶ τέρην—ἐκινούντο» (34, β', 1). — Αὐτόθι, β' 1· C, 448, 9 ἄνευ τοῦ «εὐθὺς». — Αὐτόθι, β' 3· Δδ «ἀπαίρων ἡδιστα». — Αὐτόθι, β' 8· C, 448, 11 ἐλλ: ἀπὸ «Τῷ δὲ καθάπερ—ἐπιδοῦναι τίλλουσα» (36, β', 31). — Αὐτόθι,

β', 9· Μ «ἐπ' αὐτῶν». — Αὐτόθι, β', 13· Δδ «ἐξέθερε». — Αὐτόθι, β', 15· Δδ «ὃ πρὶς», ἦτοι ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, β', 15· Μ «εἰς τὴν». — Αὐτόθι, β', 20· Μ ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, β', 25· Δδ ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, β', 28· Δδ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, β', 30· Π ἐλλ: ἀπὸ «καὶ τῇ γαλήνῃ—μονιμωτέρως». — Αὐτόθι, β', 35· Μ ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, β', 36· Δδ «λαθάνωντων τε». — Αὐτόθι, β', 40· Π «πανωλεθρίαν».

35, α' 1· Δδ «παρεμβολικῶς». — Αὐτόθι, α', 2· Δδ, Π «αἰνίγματος». — Αὐτόθι, α', 3· Μ «γλώσσης». — Αὐτόθι, α', 12· Μ, Δδ «καμάτων κυρίων», ἦτοι ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 13· Μ ἄνευ τοῦ «τι». — Αὐτόθι, α', 14· Δδ «μικρὸν καὶ ἐπίμηκες». — Αὐτόθι, α', 20· Δδ «καὶ αὐθὺς πρόφθασαν» ἐλλείπουν. — Αὐτόθι, α', 24· Π ἀντὶ «κᾶν», «καί». — Αὐτόθι, α', 26· Δδ «ἐπ' ἀνθρώποις». — Αὐτόθι, α', 28· Δδ «γὰρ καί». — Αὐτόθι, α', 29· Δδ «ἐξείπαινον» Μ «ἐτι γὰρ καὶ εἰς ἐκείνα τὴν εὐεργεσίαν ἐξείπαινον» ἐπὶ δὲ τοῦ κάτω μεταπίπτει «Ἐν ἄλλ: ἐτι γὰρ καὶ τὸ τοιοῦτον τὴν εὐεργεσίαν ἐξείπαινον ἐκείνους». — Αὐτόθι, α', 32· Μ «ἀπλοικώτερον (ἐνόνων)». — Αὐτόθι, α', 35· Μ ἄνευ τοῦ «ἔλως». — Αὐτόθι, α', 37· Δδ «σιτάρων». — Αὐτόθι, α', 38· Μ «διαδραμύσσης» ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ μεταπίπτει «διαβαινώσης ῥῆσι». — Αὐτόθι, α', 41· Μ «περιδεί». — Αὐτόθι, β', 2· Μ «τε τοῖς». — Αὐτόθι, β', 8· Π, Δδ «ῥῆσιν» ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ μεταπίπτει τοῦ Πα «ἰς: φασίν». — Αὐτόθι, β', 12· Δδ «τοῦτο». — Αὐτόθι, β', 19· Δδ «νομίσας τὸ πρᾶγμα». — Αὐτόθι, β', 25· Μ ἄνευ τῆς «λίγων». — Αὐτόθι, β', 25· Μ, Π «οὐμινον». — Αὐτόθι, β', 27· Μ «προσεδρίαν». — Αὐτόθι, β', 35· Π, Δδ ἄνευ τῆς «μοι». — Αὐτόθι, β', 40· Δδ «λαθόντες οὗτοι μὲν καθ' ἑαυτοὺς τοῦτο διενείμαντο». — Αὐτόθι, β', 42· Δδ «διέθρην ἀκαλῶς».

36, α' 2· Δδ «ἄξων». — Αὐτόθι, α', 8· Μ «εἰ». — Αὐτόθι, α', 8· Π «ἀπωλείας εἰς τέλος». — Αὐτόθι, α', 12· Π, Δδ «συντριβὴ πνεύματος ἔλεγον», ἦτοι ἄνευ τῶν «καρδίας καί». — Αὐτόθι, α', 14· Μ «παρέψι». — Αὐτόθι, α', 19· Μ «ταύτας». — Αὐτόθι, α', 20· Μ «μῆδε». — Αὐτόθι, α', 24· Μ «κατ' ἐργασίας» Δδ «κατ' ἐργασίας» Π «κατ' ἐργασίας». — Αὐτόθι, α', 25· Δδ ἄνευ τοῦ «τῶ». — Αὐτόθι, α', 28· Μ ἄνευ τοῦ «τῶ». — Αὐτόθι, α', 28· Μ «ὃ θεός». — Αὐτόθι, α', 35· Π «ἐξαγέραςιν». — Αὐτόθι, α', 36· Δδ, Π «ταύτας διακονησαμέναις». — Αὐτόθι, α', 38· Π «ἡ δ'». — Αὐτόθι, α', 39· Μ «κατίσπυσιν». — Αὐτόθι, β', 5· Δδ «εὐθὺς ἐβαλλε». — Αὐτόθι, β', 6· Μ «ἐβαλλε». — Αὐτόθι, β', 11· Δδ ἄνευ τοῦ «τοῦ». — Αὐτόθι, β', 13· Δδ «σβέννυσιν». — Αὐτόθι, β', 15· Μ «ἐδίκαι Ἀγγέλων». — Αὐτόθι, β', 18· Μ «ἄνευ τοῦ «τῶ». — Αὐτόθι, β', 20· Δδ, Π «εἰτα διακίλευσάμ». — Αὐτόθι, β', 22· Π ἄνευ τοῦ «εἰ». — Αὐτόθι, β', 23· Δδ «μνήμη τυχεύουσα». — Αὐτόθι, β', 25· Μ «μόνον». — Αὐτόθι, β', 29· Δδ, Π «τινων ποτε καὶ ἄλλων» τὸ δὲ «τῶ» ἐλλείπει. — Αὐτόθι, β', 31· Μ, Δδ «αὐθῆρα». — Αὐτόθι, β', 32· C, 448, 15, ἄνευ τοῦ «τοιγαροῦν». — Αὐτόθι, β', 34· Π «ῥημῶς». — Αὐτόθι, β', 36· C, 448, 18 «ἀναστατάς». — Αὐτόθι, β', 36· C, 448, 19 «αὐτοῦ». — Αὐτόθι, β', 37· Μ «διασκεπτομένων». — Αὐτόθι, β', 41· Μ «εἰπεῖν βάρους».

37, α' 3· Π «ἀναγκαιῶς». — Αὐτόθι, α', 4· Π «χρηζέιν». — Αὐτόθι, α', 5· Π, C, 448, 28 «ῥητο γὰρ, ῥῆσιν, ὡς ἔρχε». — Αὐτόθι, α', 6· Μ ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, α', 7· C, 448, 29 «μέλλει». — Αὐτόθι, α', 8· Μ, C, 448, 30 «ὥς». — Αὐτόθι, α', 12· Μ «ἄμα τε ἴθι». — Αὐτόθι, α', 13· Π «ἔμματα». — Αὐτόθι, α', 15· Δδ ἄνευ τοῦ «ῥῆσι». — Αὐτόθι, α', 17· Π ἐλλ: τὰ: «καὶ ἀρχιποιμένας» C, 448, 38 «ἀρχιποιμένας». — Αὐτόθι εἰς τὴν ῥῆσιν: «ποιμένας καὶ ἀρχιποιμένας» σημειοῖ ὁ Combef: «Ut quid pastores, ac pastorum principes, ποιμένας καὶ ἀρχιποιμένας. Minores ac majores sacerdotes, presby-

teros et episcopos, quibus concessa a Christo potestate competit audire poenitentium peccata, ac pro eis multam imponere, tandemque absolvere. Haec autem confessio homini laico facta, tametsi sancto, ad consilium tantum fuit ac suffragium, uti et quam sancto Ephraem jubente Basilio fecit, quam Amphiloichius phemina (sic) refert in ejus vita, siquidem Ephraem solum diaconum fuit, ut multi tenent: nec non quam fecit dux Aquitaniae Guillelmus cuidam eremitae, a quo et ipse sua *ἐπιτήκεια* accepit longe iis graviora, quae noster Lucas viro homicidae imposuit. Utque eremita ille Guillelmum remissit ad Romanum pontificem, principum illum eximie pastorem, a quo is, absolutionis beneficium obtineret, ita ut Nicolaus hand dubie fecerit, tantumque hominem poenitentiae velut aptarit, quod quisque Dei donum habens, zelansque animas, etiam femina, praestare possit; praestititque egregia, cujus hodie, octava a natali die μεταόρτιον (sic) colimus, sancta Catharina Senensis, cujus monitis, tanta poenitentium messeangebatur Ecclesia. — Αὐτόθι, α', 19· C, 448, 41· Δδ ἄνευ τοῦ «μει». — Αὐτόθι, α', 20· C, 448, 41· «ἐθάρρηναι». Δδ «ἐθάρρηναι». — Αὐτόθι, α', 23· M «καταχέαντες». — Αὐτόθι, α', 29· M «ἐκκεῖν». — Αὐτόθι, α', 31· M ἔλλ: τὸ «τί». — Αὐτόθι, α', 33· M ἔλλ: ἡ «αὐτίς». — Αὐτόθι, α', 35· C, 449, 8 ἔλλ: ἀπὸ «τὴν τρίβον μου—προεῖδες» (α', 37). — Αὐτόθι, α', 38· C, 449, 9 «εἰκω». — Αὐτόθι, α', 39· C, 449, 10 ἔλλ: ἀπὸ «καὶ τοῦ ἐν κρυφῇ ἡπαντας» (α', 39). — Αὐτόθι, β', 2· C, 449, 12 ἔλλ: ἀπὸ «καὶ κατασχένας—αἰτύν» (β', 4). — Αὐτόθι, β', 4· M «πάντως» Δδ «παντός κακῶς». — Αὐτόθι, β', 6· Δδ ἄνευ τοῦ «πορ». — Αὐτόθι, β', 14 ἔλλ: ἀπὸ «μὲν τὸν—κακρηνόμενοι» (37, β', 7). — Αὐτόθι, β', 8· Δδ ἄνευ «καὶ τὸ πάχος» ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, β', 10· Δδ «εὐτω φορητοίς». — Αὐτόθι, β', 13· Δδ ἄνευ τοῦ «πολλὰ». — Αὐτόθι, β', 13 εἰς τὴν φράσιν: «τρίτα καὶ ἑννατα» ὁ Combefi σημειῖ: «Protertia, nona, quadragesima. Etiam Damascenus, seu quisquis auctor est sermonis illius inscripti De iis qui in fide dormierunt, τρίτα illa, ἑννατα, et ἀσπρακιστὰ commendat, cum Ecclesiae universalis constanti usu probata. Sanctus item Nicon libello De erroribus Armeniorum, tom. iii, Bill. pp. eorum meminit. Gregor. Nazianz. orat. in Satyrum fratrem τὰς δι' ἔτους μνημῆας annuas pro defunctis memorias, memorat. Perseverantque illa etiamnum in Ecclesia, apostolica ac sanctorum traditione fulta». — Αὐτόθι, β', 24· C, 449, 30 ἔλλ: ἀπὸ «Ἐτέρως τις—ἦδη ὁρῶμεν» (38, β', 20). — Αὐτόθι, β', 26· Δδ «ὡς αὐτόν». — Αὐτόθι, β', 36· M ἔλλ: «ὡν τῷ πλοῖον». — Αὐτόθι, β', 40· M ἔλλ: ἡ «ἀπὸ».

38, α', 1· Δδ «α ἀλλώστωμα» «α ἀλώστωμα». — Αὐτόθι, α', 6· M «δελεῖται» καὶ ἄνευ «τε». — Αὐτόθι, α', 10· M «μόνον». — Αὐτόθι, α', 15· M «τὸ μέγεθος» Π, Δδ ἄνευ τοῦ «μικρὸν». — Αὐτόθι, α', 16· Δδ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 18· M «ἐμῶς» καὶ ὑπὲρ αὐτὸ «ἀδελφῶν». — Αὐτόθι, α', 19· Δδ «πεῖσαι». — Αὐτόθι, α', 21· M «μεῖζονα». — Αὐτόθι, α', 24· Δδ «ὑποκρινόμενος». — Αὐτόθι, α', 24· Δδ «καὶ μὴ δέξας». — Αὐτόθι, α', 25· M «δικαίμενοι». — Αὐτόθι, α', 26· M ἀντὶ «γε» «τε». — Αὐτόθι, α', 28· M ἄνευ τῶν «φθσίν εὐτως». — Αὐτόθι, α', 36· Δδ «πρὸς αὐτόν». — Αὐτόθι, α', 39· Π «ἐπὶ ψόγων». — Αὐτόθι, α', 40· Δδ «ἀντιστρέφειν». — Αὐτόθι, α', 41· M «συγχώρησιν». — Αὐτόθι, β', 3· M ἄνευ τοῦ «τι». — Αὐτόθι, β', 4· M «καὶ ἰσως». — Αὐτόθι, β', 6· M «προσέγγαγον αὐτῷ ὡς τι καταθήμεον καὶ κεκρίμενον». — Αὐτόθι, β', 7· Δδ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, β', 8· Δδ «ὡς ἤρεται».

Αὐτόθι, β', 19· Δδ «ἔστιν». — Αὐτόθι, β', 21· C, 449, 30 ἄνευ τοῦ «ἀγάρ». — Αὐτόθι, β', 22· Δδ «Ἰωαννῆζην». — Αὐτόθι, β', 24· M ἄνευ τοῦ «ἀγάρ». — Αὐτόθι, β', 27· Δδ «τῆς ἡμῶν ἀμαρτίας». — Αὐτόθι, β', 30· M «τοὺς δ'». — Αὐτόθι, β', 31· M ἀντὶ «γού» «δὲ». — Αὐτόθι, β', 35· Δδ, Π, C, 449, 43 «χωρητικοί» M «χωρηκοί». — Αὐτόθι, β', 35· Δδ «ἐν γυναικῶν» M «ἐγγενέτων» Π «ἐγγενέτων».

39, α', 7· C, 452, 2 «ἐπιτρέπουσα [leg. ἐπιτρέπω]». — Αὐτόθι, α', 10· Δδ, C, 452, 6 «διδασκαλίω». — Αὐτόθι, α', 12· Δδ «ἐμελε». — Αὐτόθι, α', 15· M «πρὸς τὴν τοιούτων». — Αὐτόθι, α', 17· C, 452, 11 ἔλλ: ἀπὸ «καὶ τοῦτο—μυθηρίαν» (39, α', 22). — Αὐτόθι, α', 21· M «μᾶλλον εἴλετο παιδείας ἔχον μαθημάτων». — Αὐτόθι, α', 26· Δδ «εἶγεν αὐτῶν». — Αὐτόθι, α', 28· Δδ «ζήμενά» Π, C, 452, 17 «Ζήμενά». — Αὐτόθι, α', 33· M «καὶ ἀργεῖναι μᾶλλον ἐρίλει ἢ ἀργεῖν». — Αὐτόθι, α', 35· C, 452, 2 ἄνευ τοῦ «δε». — Αὐτόθι, α', 36· C, 452, 23 ἄνευ τῶν «τῆς ὑποταγῆς κίρδος καί». — Αὐτόθι, α', 42· C, 452, 28 ἔλλ: ἀπὸ «Τοιγαρὶν—στοργῇ» (39, β', 12). — Αὐτόθι, β', 1· Π «δεῖλπε». — Αὐτόθι, β', 10· Δδ «καὶ τὸ ἐκ ψυχῆς». — Αὐτόθι, β', 11· M «ὑπερβάλλουσιν» ἐπὶ τοῦ μετωπίου αὐτοῦ «ὑπερβαίνει». — Αὐτόθι, β', 12· M «γεγεννηκότας». — Αὐτόθι, β', 15· M «οὐτως» ἐπὶ δὲ τοῦ μετωπίου «οὕτως». — Αὐτόθι, β', 19· C, 452, 34 ἔλλ: «καὶ θερμότερον ἐνεργήσαν». — Αὐτόθι, β', 21· Δδ «εὐπαίδευτα γλώσση». — Αὐτόθι, β', 22· Δδ «τὸν προπαιτῆ». — Αὐτόθι, β', 23· Δδ ἔλλ: «καὶ διάβολοι—Ἄλλ' ἐκείνους». — Αὐτόθι, β', 28· Δδ «ἐκδομήα». — Αὐτόθι, β', 29· C, 452, 42 «ἐκ τοῦ οὐρανοῦ». — Αὐτόθι, β', 34· Δδ «κλονόμενος» M «κλονούμενος καί», ἥτοι ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, β', 35· Δδ «δακνόμενων». — Αὐτόθι, β', 39· C, 452, 32 ἔλλ: ἀπὸ «καὶ ὑπὸ τῆς ἐκείνου «παιδευόμενος». — Αὐτόθι, β', 41· M «ἔργ».

40, α', 3· Δδ «ποιούμενος». — Αὐτόθι, α', 8· Δδ ἄνευ τοῦ «τοῦ». — Αὐτόθι, α', 10· C, 453, 5 ἔλλ: ἀπὸ «καὶ τὰ μεγάλα—περιποιεῖν» (40, α', 12). — Αὐτόθι, α', 14· Δδ «τὴν «πραγματεῖαν». — Αὐτόθι, α', 14· C, 453, 7 ἔλλ: ἀπὸ «ὑπερ—γνησιώτατος» (40, β', 15). — Αὐτόθι, α', 15· C, 453, 7· M «οὐκ οὖν». — Αὐτόθι, α', 17· C, 453, 8 ἄνευ τῆς «ἀπ». — Αὐτόθι, α', 29· C, 453, 29 «περισχόμενον». — Αὐτόθι, α', 34· M «παρὰπολ». — Αὐτόθι, α', 48· Δδ «χριστιανῶν». — Αὐτόθι, α', 41· Δδ «δε καὶ τῆς δόξης». — Αὐτόθι, β', 1· M «ἀπανθρώπιος» καὶ ὑπὲρ αὐτὴν «μισανθρώπιος» Δδ «καὶ τῆς μισανθρώπιος». — Αὐτόθι, β', 7· M «σκαπάνας». C, 453, 37 «σκέπαρνον». — Αὐτόθι, β', 8· Δδ, C, 453, 37 «κατεσκευάζοντο». — Αὐτόθι, β', 9· Δδ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, β', 10· Δδ «αὐτῶν ἀνασχωμένων». — Αὐτόθι, β', 12· M ἔλλ: «ποσεινᾶς» Δδ «ποσειν». — Αὐτόθι, β', 14· Δδ «ἀντεχόμενος». — Αὐτόθι, β', 14 «ἐτίερος». — Αὐτόθι, β', 15· M «μᾶλλον δε». — Αὐτόθι, β', 16· M ἔλλ: «ἐρικληρώπου». — Αὐτόθι, β', 20· Δδ «ῥήζας». — Αὐτόθι, β', 24· C, 453, 51· Π «μάλιστα» Δδ «τὰ μάλιστα». — Αὐτόθι, β', 24· Π «οὐδέ». — Αὐτόθι, β', 25· C, 453, 52 «ἀπὸκαπανε». — Αὐτόθι, β', 29· C, 453, 56 «διαίται». — Αὐτόθι, β', 30· M ἄνευ τοῦ «ἐρωτικῶς». — Αὐτόθι, β', 31· Δδ, C, 456, 2· Π «ἐρωτικῶς» ἄνευ τοῦ «ἀγάρ». — Αὐτόθι, β', 34· Δδ ἄνευ τοῦ «ἦν». — Αὐτόθι, β', 35· Δδ «παρὰλαβῶν». — Αὐτόθι, β', 39· C, 456, 8 «Χρυσθῶ». — Αὐτόθι, β', 39· Δδ «τοῦ λαβῆν» M «λαμβάνειν».

41, α', 1· Δδ «τοῦ λαβῆν» M «λαμβάνειν». — Αὐτόθι, α', 2· C, 456, 13 «χρυσίον». — Αὐτόθι, α', 4· Δδ «ῥλώμην». — Αὐτόθι, α', 5· Δδ «οὐ δέμας». — Αὐτόθι, α', 9· M «αὐτοῦ». — Αὐτόθι, α', 10· Δδ, Π, C, 456, 21 ἄνευ τοῦ «οὐχ». — Αὐτόθι, α', 11· M, Π «χρῆζον». — Αὐτόθι, α', 17· Δδ «οὐ ἐν πάσι». — Αὐτόθι, α', 18· Δδ, Π «προσέσση» M «πρίσσει» καὶ ἔ.

ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ αὐτοῦ μεταπίου «πρὸς ἑξ». — Αὐτόθι, α', 19· C, 456, 29 «ἐπεβῶν». — Αὐτόθι, α', 21· Δ6 «καὶ οὐ». — C, 456, 31 «εἰ καὶ οὐ μετὲν» [γρ. μὴ δὲ] τοῦ διδομένου. — Αὐτόθι, α', 21· Δ6 «μετὲν». — Αὐτόθι, α', 21· Π «οὐ». — Αὐτόθι, α', 21· Π ἄνευ τοῦ «ἐλως». — Αὐτόθι, α', 21· Δ6 ἄνευ τῶν «ἐλως διὰ». — Αὐτόθι, α', 32· Δ6 «τό γε σῶμα οὐν». — Αὐτόθι, α', 31· Π «ἐπιπλέον». — Αὐτόθι, α', 31· M «τὴν λῆψιν ἀποθεῖσθαι». — Αὐτόθι, α', 32· C, 456, 41 ἄνευ τοῦ «καὶ». — Αὐτόθι, α', 33· Δ6, C, 456, 42· M «ποιῶν». — Αὐτόθι, α', 35· Δ6 «ἀντιδωσιν». — Αὐτόθι, α', 40· M «μυστηρίων μετέχουμεν». — Αὐτόθι, α', 41· Δ6 «μόνων μόνων». — Αὐτόθι, α', 41· C, 456, 50· M «συνάξω». — Αὐτόθι, β', 4· M «φασί». — Αὐτόθι, β', 4· Δ6 «γίνετο». — Αὐτόθι, β', 5· M «τοίνυν». — Αὐτόθι, β', 8· Π «ἦ». — Αὐτόθι, β', 10· M «προσλήψεις». — Αὐτόθι, β', 14 εἰς τὴν φράσιν: «ἄς χεῖρας συσταλεῖς» σημειῖται ὁ Combef: «Manus quidem contrahes», etc. Ritus hic, ut ore ipso, non manus ori admoveans quis Eucharistiam sumat, Latinorum, quam Graecorum magis videri possit. Graeci enim antiqua ac constanti traditione, Eucharistiam in manus plebi communicant dant, confirmante synodo in Trullo. Num Corinthiorum ille episcopus docuit, quod esset e ritu suae Ecclesiae; quae quia Romanae diocesis, in hoc quoque Ecclesiam Romanam ut matrem sequeretur? Haud certe Corinthiorum episcopus, aut ullus alius Romanae tunc diocesis in Oriente Trullano conventui intenfuit, aut subscripsit, uti nec patriarchae alii, quorum diocesis manserunt Trullani canones obscuri τὸ νῆμα, ac sacer latex, cujus loco vini haustum adhibendum decernit, est Dominicus sanguis cujus loco, ceu quadam pia fictione, et ad quamdam integri epuli, quale Dominus instituit, representationem, vini ille haustus succedit. Sic ipsi adhibemus vi feria in Parasceve, qua una solenni ritu utimur praesentificatis, infuso de more vino calici, haustoque: sicque ad nostra fere tempora, a sumpto Dominico corpore propinatum est vini aliquid ceu in memoriam Domini sanguinis, ac subtracti laicis in solita consuetudine mystici calicis; nec solum ad dies (olis?) velut ablationem, quomodo etiamnum, nonnullos vini sorbitionem a sacra communione accipere video. Sic nostro codice ms. in membranis, ubi post ritum ungendi infirmum, sacra communio congruentissimo ordine, praemissa item confessione, si necesse fuerit, exhibenda praescribitur, porrecto jam Dominico corpore sub illis verbis: «Corpus Domini nostri Jesu Christi, proficiat tibi ad salutem, et non ad iudicium, sed ad remedium animae tuae, et perducit te in vitam aeternam. Amen.» Statim sequitur: «Accepta communione dans ei vinum dicat: «Sanguis Domini nostri Jesu Christi, ad salutem sit tibi, et non ad iudicium animae tuae, et perducit te in vitam aeternam. Amen.» Id plane de ipso vino in typum, ac tempus suadet quo codex scriptus est. Nec enim adeo antiquus est, ut necdum tunc utriusque speciei ritus in laicorum communione abolitus esset; adde quod ille pro infirmis nunquam obtinuit, ac nec modo obtinet apud Graecos, qui solas particulas v. feria in Cornu Domini consecratas infirmis reservant, levi tantum aspersione seu infusione calicis, tunc quando consecrantur, pro insolito more utingendi ac perfundendi mysticum panem, intinctas ac infusas, postmodumque siccitas: quae siccitas, necessarium alium usum seu vini seu aquae inducit,

ut nimirum liquore ejusmodi emollitae, ab infirmo commode absorberi possint. Illud καλοματίον linteolum est, veluti quod Latino ritu, corporale dicimus, in quod explicatum, vel in altari, vel in scamno mundissimo, docet episcopus effundenda e praesentificatorum vase seu pyxide particulas, exque eodem sumpta pro communione hostia, iterum in idem refundendas, nullo interim praeterquam oris immediato contactu, pro sacramenti reverentia, quam Latinus ritus majorem praefert. — Αὐτόθι, β', 15· C, 457, 7 ἄνευ τοῦ «τῶ». — Αὐτόθι, β', 16· M «τοῦ Χριστοῦ». — Αὐτόθι, β', 17· M «πῆ». — Αὐτόθι, β', 18· M «εἰς τὴν», ἐπὶ δὲ τοῦ κάτω μεταπίου ἄλλα: τὸ μέντοι ποτήριον κτλ. ὅπως ἐν τῷ κειμένῳ. — Αὐτόθι, β', 29· M ἄνευ τῶν «μετὰ χεῖρας». — Αὐτόθι, β', 30· Δ6, M «ἔχοντι ἐπιθεῖν». — Αὐτόθι, β', 34· M «ἐρμῆς, προβίσεως». — Αὐτόθι, β', 35· M «ἐξελθεῖν». — Αὐτόθι, β', 37· M «ὁ δὲ».

42, α', 1· M ὑπὲρ τὴν «δημιουργοῦ» αἱ «Δεσπότης καὶ». — Αὐτόθι, α', 2· Δ6 «οὗ καλῶντος». — Αὐτόθι, α', 5· Δ6, M ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α', 5· Δ6 «τὴν ἐκείνου». — Αὐτόθι, α', 9 εἰς τὴν φράσιν: «Πέμπεται τις βασιλικὴς σημειῖται ὁ Combefsius: «Mittitur regius quidam.» — Vox est generalior, nec munus aut officium viri peculiare declarat. Ut quis viri proprium velit, haud multum refragabor. Fusius narratur detectioni pecuniae praevia, ac viri sancti vocatio, quae malui brevitatis studio, haud ita necessaria, amputare. — Αὐτόθι, α', 10· C, 460, 6 ἄνευ τοῦ «τότε». — Αὐτόθι, α', 12· Δ6 «εἶδε». — Αὐτόθι, α', 14· Δ6 «ἀδελφίαν». — Αὐτόθι, α', 15· C, 460, 10 «ὥστε». — Αὐτόθι, α', 17· Δ6 «ἐβῆλλοντο» C, 460, 12 «ἐταμοῖς [sc. λαίπ. ἐπιβῆλλοντο ἦ. ἐν ἐταμοῖς]». — Αὐτόθι, α', 20· C, 460, 15 «μετ' ἄλλα ἱκανά», ἄπερ δὴ δὴ παραλείφθησαν, δὴλον ὅτι τὰ ἀπὸ «καὶ πρηνῆς—θλίβοντος αὐτὸν» (42, β', 36). — Αὐτόθι, α', 25· M «ἀποφυγόντα», ἐπὶ δὲ τοῦ μεταπίου αὐτοῦ «ἀποφυγόντα». — Αὐτόθι, α', 31· Δ6 «διαλάμπειν». — Αὐτόθι, α', 32· Δ6, Π «συνεμαρτύρει». — Αὐτόθι, α', 33· Πα «ἔχων». — Αὐτόθι, β', 1· M, Δ6 «ἐπισκεψέμενοι». — Αὐτόθι, β', 5· Δ6 «μὴ ὑποκαίνειν». — Αὐτόθι, β', 6· Δ6 «ἀνεβῆλτο δὲ» ἐλλείπουσιν. — Αὐτόθι, β', 7· M «καθόδου». — Αὐτόθι, β', 10· Π, Δ6 «ἦν». — Αὐτόθι, β', 16· Δ6 «δ' εἰξας» M ἄνευ τοῦ «δ'». — Αὐτόθι, β', 18· Δ6 ἄνευ τοῦ «καὶ». — Αὐτόθι, β', 22· Δ6 «τὸν σποδρὸν». — Αὐτόθι, β', 29· M «ἀποδώσωμεν». — Αὐτόθι, β', 30· M «εὐφρανθῶμεν». — Αὐτόθι, β', 32· Δ6 «κεράσαι». — Αὐτόθι, β', 36· Δ6 «ἐξαντίας». — Αὐτόθι, β', 37· M «εἶχον», ἐπὶ δὲ τοῦ μεταπίου αὐτοῦ «μετεῖχον». — Αὐτόθι, β', 39· Π, Δ6, C, 460, 17 ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, β', 39· M ἄνευ τῶν «ὁ μέγας». — Αὐτόθι, β', 41· M «μετακαλεῖται αὐτόν».

43, α', 1· Δ6 «ὁ βλῆπων» C, 460, 2 «ὁ βλῆπων σεαυτῷ». — Αὐτόθι, α', 8· Δ6 ἐλλ.: τὰ «τῷ λόγῳ». — Αὐτόθι, α', 8· Δ6 «γλῶτταν ἐκείνου». — Αὐτόθι, α', 8· M «δεξιῆς μηρῶ». — Αὐτόθι, α', 9· M «αὐτό». — Αὐτόθι, α', 16· C, 460, 37 «γὰρ τῆς ἐκείνου» Δ6 «ἐκείνου ἀγίας». — Αὐτόθι, α', 20· C, 460, 41 ἐλλ.: ἀπὸ «ἐρα τοιγαροῦν—καὶ ἐλάμβανεν» (45, α', 30). — Αὐτόθι, α', 20· M «οὐν». — Αὐτόθι, α', 20· M «συνέδραμον». — Αὐτόθι, α', 24· M «ἡλῆγγετο». — Αὐτόθι, α', 24· Δ6 ἐλλ.: ἀπὸ «ἐκκοπήν—ἀμαρτίας ὅ». — Αὐτόθι, α', 26· Π, Δ6 ἄνευ τοῦ «ὅ». — Αὐτόθι, α', 27· M ἄνευ τῶν «δὴλα δὴ». — Αὐτόθι, α', 34· Δ6 «ὅς οὐ πὸ πρό τῆς». — Αὐτόθι, α', 35· Δ6, Π ἐλλ.: τὸ «ἦν». — Αὐτόθι, α', 36· M ἄνευ τοῦ «οὐτος». — Αὐτόθι, α', 40· Δ6 ἄνευ τοῦ «ὡς». — Αὐτόθι, α', 41· Πα «ἀναστασάως». — Αὐτόθι, β', 7· M ἄνευ τοῦ «ἀν». — Αὐτόθι, β', 7· Δ6 «καὶ ἡμᾶς». — Αὐτόθι, β', 8· M ἄνευ

του «δε». — Αὐτόθι, 6', 10· Δ6 «τοῦτου». — Αὐτόθι, 6', 13· Δ6, Π ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, 14· Δ6, Μ «ἐπισπᾶσθαι». — Αὐτόθι, 6', 20· Μ ἐπὶ τοῦ μετωπίου «ἀπειθήρ». — Αὐτόθι, 6', 24· Μ «μόνον». — Αὐτόθι, 6', 25· Μ «δυνατός ἐστι». — Αὐτόθι, 6', 27· Δ6 «θνητός» καὶ ἄνευ τοῦ «ἐγὼ». — Αὐτόθι, 6', 30· Μ «ὀπίσσω φέρον». — Αὐτόθι, 6', 32· Δ6 «δὲ γενόμενος» κοινολογούμενος ἐλλείπουν. — Αὐτόθι, 6', 34· Δ6 «πάτερ, πάτερ». — Αὐτόθι, 6', 37· Μ «ἀξιούμενος», ἐπὶ δὲ τοῦ μετωπίου αὐτοῦ «ἀξιούμενος». — Αὐτόθι, 6', 38· Μ ἄνευ τοῦ «τό». — Αὐτόθι, 6', 41· Μ ἔλλ: «τε καὶ φιλοτίμως». — Αὐτόθι, 6', 41· Μ «πόση δὲ ἄρα καὶ ἀθυμία εἴκεις».

44, α', 5· Μ «ἀσθενούντας». — Αὐτόθι, α', 8· Δ6 «τῶν λόγων». — Αὐτόθι, α', 10· Δ6 «πολλά». — Αὐτόθι, α', 15· Δ6 ἄνευ τοῦ «σοι». — Αὐτόθι, α', 17· Μ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 22· Δ6 «τῷ ἀσθματι». — Αὐτόθι, α', 22· Π «τόν». — Αὐτόθι, α', 34· Μ «συνεραπτόμενον ἔχων τῆς διέσεως», τὸ δὲ «αὐτῷ» ἐλλείπει. — Αὐτόθι, α', 38· Μ «ἀπίσαν». — Π «ἀπῆσαν». — Αὐτόθι, α', 39· Δ6 «εὐθὺς τοῦ θρύου». — Αὐτόθι, α', 42· Μ «μοναχός», ὑπὲρ δ' αὐτὴν «γρηγόρης». — Αὐτόθι, 6', 2· Π «πυστούμενος». — Αὐτόθι, 6', 17· Δ6 «ἀνθρακίαν». — Αὐτόθι, 6', 20· Δ6 «ἐπὶ τοῦ». — Αὐτόθι, 6', 23· Δ6 «ἐτοιμάσαι» — ἐστίασιν ἐλλείπουν. — Αὐτόθι, 6', 32· Δ6 «παρασκευῇ». — Αὐτόθι, 6', 32· Π «οὐδὲ μᾶς». — Αὐτόθι, 6', 36· Δ6 «τούτοις». — Αὐτόθι, 6', 37· Δ6 ἄνευ τοῦ «μὲν». — Αὐτόθι, 6', 39· Δ6 «ἀπέσχηται». — Αὐτόθι, 6', 40· Δ6 ἄνευ τοῦ «καί».

45, α', 1· Δ6 ἄνευ τοῦ «ἄρα». — Αὐτόθι, α', 2· Δ6 «ἄλλος τέ ποτε». — Αὐτόθι, α', 5· Μ «παρετίθη». — Αὐτόθι, α', 9· Δ6 ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, α', 10· Μ «δ'». — Αὐτόθι, α', 11· Μ «τῆς». — Αὐτόθι, α', 12· Μ «ἐσθίνοντες». — Αὐτόθι, α', 22· Μ μετασχεῖν. — Αὐτόθι, α', 24· Μ «περιτομήσιν ἡτοιμάσεν ὁ θεός, οὐχ ἡμῖν». — Αὐτόθι, α', 25· Μ «δ'». — Αὐτόθι, α', 25· Μ «συμφέρειν». — Αὐτόθι, α', 26· Δ6 «ἐδίσμασι τρυφῆς»· Μ «ἐδίσμασι τρυφῆς». — Αὐτόθι, α', 29· Μ ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α', 41· Δ6 «πέμπουντες». — Αὐτόθι, 6', 1· Π «παυδαίνας». — Αὐτόθι, 6', 3· Μ «καὶ τῆν». — Αὐτόθι, α', 4· Μ «οὖν». — Αὐτόθι, 6', 7· Δ6 «ἀνθρώπων». — Αὐτόθι, 6', 9· Δ6 «ἔχουν». — Αὐτόθι, 6', 10· Μ ἄνευ τοῦ «γάρ». — Αὐτόθι, 6', 13· C, 461, 5 «Ἰωαννίτζου». — Αὐτόθι, 6', 14· C, 461, 6 «Καλάδιον». — Αὐτόθι, 6', 17· Δ6, Π, C, 461, 8 «ἡσπᾶσατο σφῆρα ἐκείσε». — Αὐτόθι, 6', 19· C, 461, 9 ἔλλ: ἀπὸ «Ἐν τούτῳ» χωρὶς θάνατον (46, α', 6). — Αὐτόθι, 6', 20· Δ6 «εὖ λίθος οὐκ ἐστιν ἄκων»· Π ἄνευ τῶν «οὐκ ἐστιν». — Αὐτόθι, 6', 24· Μ ἄνευ τοῦ «τόν». — Αὐτόθι, 6', 30· Δ6 «ἀπῆται». — Αὐτόθι, 6', 31· Μ «ποιοῦτον δρᾶσαι». — Αὐτόθι, 6', 32· Μ «ὁ μίγας ἐρη, εἰ μὲν οὖν συνοῖσθε ἡμεῖς μέν».

46, α', 3· Μ «παρῆλλον» καὶ ὑπὲρ αὐτὴν «διήλθον». — Αὐτόθι, α', 8 εἰς τὴν ὁράσιν: «εἰτα τοῦ ἔθνους τῶν Τούρκων» σημαίνει ὁ Combef: «Tum vero Turcorum gente.» Narrat perinde Curopalates, Romano imperio infestis Turcos, quem Baronius refert ann. 958, ac imperante Constant. viii, ac forte quam Lucas rediturum brevi serenitate praenuntiat, ipsa sit, quam idem Curopal. Bolesode eorum duce converso ac baptizato, subindeque Gyla, lactam narrat. Videntur hi Turcae alii ab iis qui postmodum parvis initiis immensum crescentes imperium Romanum in Oriente penitus exstinxerunt, eidemque horrendas intulerunt clades, toparcharum praesertim ac regum dissidiis, majoresque, quas avertat Deus, nihil iis concordioribus, minantur. Est velut commune nomen iis quos nomades, ac

armentarios vocant, quos praecipue modo agunt Tartari, atque in iis quos Polonia vicinos jugiter infestantes habet. — Αὐτόθι εἰς τὴν «τὰ Ἑσπέρια»: «Hesperiae partes». Quamquam Ἑσπέρια, vel Italiae videantur partes, vel Hispaniae, quae est ulterior Hesperia, ac respectu Italiae, uti Italia respectu Graeciae: hic nihilominus auctor eo nomine Graeciam ipsam intelligit, ut et Peloponnesum, ut satis exposit in sequentibus ubi de Crinito dato in praefectum illi provinciae, quem, inquit, Deus vellet adhuc τῶν ἑσπερίων. Nimirum comparatione ad Asiam, ac Thema in ea Orientale. — Αὐτόθι, α', 12· C, 461, 14 «δὲ ἐσγᾶτως». — Αὐτόθι, α', 13· Δ6 «τὸ γυμνάσιον». — Αὐτόθι, α', 14· Δ6 «καρπὸν». — Αὐτόθι, α', 16· Μ «μόνον». — Αὐτόθι, α', 22· Δ6 «προδοκωμένην». — Αὐτόθι, α', 24· «ἡ θρία». — Αὐτόθι, α', 25· Δ6 «ἀνίστασθαι». — Αὐτόθι, α', 27· C, 461, 27· Δ6 «ταῦτόν». — Αὐτόθι, α', 27· Δ6 «πέσεται». — Αὐτόθι, α', 33· Π «αὐτοῖς»· Δ6 «αὐτοῖς». — Αὐτόθι, α', 39· Δ6 ἄνευ τοῦ «τοῦ». — Αὐτόθι, α', 4· Μ «κνημόν». — Αὐτόθι, 6', 5· Δ6 «τις οὖν ἐκκοπῆναι ταῦτα παρασκευάσαι». — Αὐτόθι, 6', 7· C, 461, 47 «πρὸς τὸ τοῖνδε». — Αὐτόθι, 6', 16· Δ6 «διεγλήσαντες». — Αὐτόθι, 6', 18· Δ6 ἄνευ τοῦ «ἔως». — Αὐτόθι, 6', 22· C, 464, 14 ἔλλ: ἀπὸ «Π τοῦ μακαρίτου Λουκά» τῆς μεταδόσεως (47, α', 28). — Αὐτόθι, 6', 22· Δ6 «μακαρίτου». — Αὐτόθι, 6', 29· Δ6 «χρεῖαν αὐτοῦς ἡτοίμασεν». — Αὐτόθι, 6', 42· Μ ἄνευ τοῦ «ἦν».

47, α', 8· Π, Δ6 ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 15· Δ6 «αὐτοῖς τε». — Αὐτόθι, α', 15· Μ «παρετίθη». — Αὐτόθι, α', 18· Μ ἄνευ τοῦ «αὐτοῖς». — Αὐτόθι, α', 20· Μ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 25· Δ6 «ὕποραίνοντα». — Αὐτόθι, α', 25· Π, Δ6 ἄνευ τοῦ «δὲ». — Αὐτόθι, α', 29· Δ6 «καὶ τῆς περὶ τῆς αὐτοῦ». — Αὐτόθι, α', 30· Δ6 «τῆς παρ' αὐτοῦ» ἄνευ τοῦ «τῆς». — Αὐτόθι, α', 31· Δ6 «εἰς τόπον». — Αὐτόθι, α', 32· Δ6 «πρὸς ἀρετήν». — Αὐτόθι, α', 33· Μ «μεταβαίνειν». — Αὐτόθι, α', 34· Δ6 ἔλλ: «τί δὲ οὐ δρᾶσαντες». — Αὐτόθι, α', 35· Μ ἄνευ τῶν «παρ' αὐτοῦ». — Αὐτόθι, α', 42· Μ «ἀπαύρουν εἰς». — Αὐτόθι, 6', 1· C, 464, 26 «μόνον αὐτοῦ». — Αὐτόθι, 6', 4· C, 464, 29, Π, Δ6 «ταῖς παραλίαις». — Αὐτόθι, 6', 6· Μ «ἐγχεύμενον». — Αὐτόθι, 6', 7· Δ6 «ὕψ' ἐν ἑσπερας». — Αὐτόθι, 6', 8· C, 464, 33 «εὐκρατίας». — Αὐτόθι, 6', 10· Δ6 ἄνευ τοῦ «τοῦ». — Αὐτόθι, 6', 11· Δ6 ἄνευ τοῦ «μοῦ». — Αὐτόθι, 6', 13· Μ ἄνευ τῆς «πρὸς». — Αὐτόθι, 6', 14· Μ «ἐλλειπίς». — Αὐτόθι, 6', 16· Δ6 «ὀρηγετήσαντες». — Αὐτόθι, 6', 17· Δ6 «τῆς προθέσεως ὁ Λουκάς καὶ τὸν γῶρον τῆς προθέσεως ὡς ἀπὸ θεοῦ διεγίνετο»· C, 464, 42 «τῆς προθέσεως ὁ Λουκάς καὶ τὸν γῶρον τῆς θέσεως ὑπὸ θεοῦ διεγίνετο»· Μ ἐπίσης «γῶρον τῆς θέσεως». — Αὐτόθι, 6', 20· Δ6 «παρὰ γυνώσκειν». — Αὐτόθι, 6', 22· C, 464, 46 «ἔσαι δὲ». — Αὐτόθι, 6', 25· C, 464, 49 «χαρίζεμενα [τοῖς] χαρίζεμενον»· Π, Δ6 «χαρίζεμενα». — Αὐτόθι, 6', 30· Δ6 ἄνευ τοῦ «αἰ». — Αὐτόθι, 6', 33· C, 464, 55 ἔλλ: ἀπὸ «οὕτως οὖν ἔχοντα» — περιὼν μαρτυρεῖ (48, 6', 31)· Δ6, Π ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, 6', 39· Μ ἀντὶ «παραστάς» — «προσελθὼν». — Αὐτόθι, 6', 40· Μ «ἀνθρώπων». — Αὐτόθι, 6', 42· Δ6 «ἐρη».

48, α', 13· Μ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 14· Μ «λεγόμενον». — Αὐτόθι, α', 22· Μ «διέλειπε». — Αὐτόθι, α', 25· Π, Δ6 «νοσέρων». — Αὐτόθι, α', 27· Π «ἀναβαλομένου». — Αὐτόθι, α', 28· Μ «αὐτοῦ». — Αὐτόθι, α', 38· Δ6 «ἐπιστευόμενος». — Αὐτόθι, 6', 1· Μ «εἰς». — Αὐτόθι, 6', 5· Δ6 ἄνευ τοῦ «γάρ». — Αὐτόθι, 6', 10· Π «ἀλλά». — Αὐτόθι, 6', 11· Δ6 «πρὸς ἀρετήν». — Αὐτόθι, 6', 17· Δ6 «καρπαύτατον». — Αὐτόθι, 6', 18· Δ6 «ὥστε καὶ πρὸς τὸ». — Αὐτόθι, 6', 27· Δ6 «αὐτῷ τῷ στομάχῳ». — Αὐτόθι, 6', 32· C, 464, 56· Δ6 «τῆν τῆς Ἑλ-

λαδός. — Αὐτόθι, 6, 35· C, 465, 1 «τῷ μεγάλῳ [γρ: τοῦ μεγάλου]. — Αὐτόθι, 6, 37 εἰς τὴν πρᾶσιν: «τυραννίδος ἐπιθέσεως» σημειοῖ ὁ Combef: «Tyranidis aggressionem. Ea videtur, quia Romanus senior in consortium imperii a Constantino allectus, ac prellatus Augustus, jamque annos plures cum eo imperium moderatus, eidem praehaberi voluit, solusque tandem imperator fieri: qui tamen improbus conatus Deo vindice, male superbo ac ingrato homini cessit: qua de re videndus Curopal. et. alli. Ubi autem talia geruntur in regia haud tutus praefectis provinciarum ad eam accessus: quos minima tunc suspicio, vel innoxios in periculum saepius vocet carpit». — Αὐτόθι, 6, 41· Δ6 «καὶ ὁ δὲ λωθεῖς».

49, α', 2· Π «χερσί». — Αὐτόθι, α', 6· C, 465 «[ἔτ. καὶ ταῦτα] κατασκληρυνόντων». — Αὐτόθι, α', 7· Δ6 «ἐμβάλλουσι». — Αὐτόθι, α', 8· C, 465, 15 «εἶχε μὲν αὐτόν». Δ6 «εἶχε μὲν γὰρ αὐτόν». Π, 11· C, 465, 18 «μάλιστα ἔτι». — Αὐτόθι, α', 16· C, 465, 22 «περὶ τοῦ θεοῦ μὲν Λουκᾶ. — Αὐτόθι, α', 18· C, 465, 24 «ἀνακρινόντην». — Αὐτόθι, α', 23· C, 465, 29· Μ ἄνευ τοῦ «τῶ». — Αὐτόθι, α', 23· Μ «εἰς ὅλῳ». — Αὐτόθι, α', 24· C, 465, 29· Μ, Δ6 «ἤκουσιν». — Αὐτόθι, α', 27· Μ «καταστῆμας». — Αὐτόθι, α', 30· C, 465, 35 ἔλλ: ἀπὸ τοῦ «οὐδ' ὥστε» — ὑπερβαρύνει (49, α', 33). — Αὐτόθι, α', 31· Δ6 «γινόμενοι». — Αὐτόθι, α', 33· Μ «ἀπέλθε». — Αὐτόθι, α', 34· Δ6 ἀντὶ «ἀλόπως» «ἀμέμπτως». — Αὐτόθι, α', 39· C, 465, 40 «αὐτός». — Αὐτόθι, α', 41· Μ ἄνευ τοῦ «ὧτως». — Αὐτόθι, α', 42· C, 465, 43 «ἐνδοξάσαι». — Αὐτόθι, 6, 1· Μ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, 6, 6· Μ «ἡ θρόνον» ἄνευ τοῦ «ἡ». — Αὐτόθι, 6, 11· C, 468, 2· Δ6 ἄνευ τοῦ «μᾶλλον». — Αὐτόθι, 6, 14· C, 468, 4 «μετακαλεῖται». — Αὐτόθι, 6, 16· Δ6, C, 468, 6 ἔλλ: «ἀδρᾶς» Π «αὐρῶς». — Αὐτόθι, 6, 16· Μ «τοιγαροῦν αὐτὸν ἐπὶ τραπίζ. ἀδρᾶς ἀνακεκαλ». — Αὐτόθι, 6, 20· Μ «ἀναστᾶσαι». Π «ἀναστᾶσαι». — Αὐτόθι, 6, 23· C, 468, 12 «συνέσχευ». — Αὐτόθι, 6, 25· Μ «ἀφ' ἡλίου-δούλας», ἐπὶ δὲ τοῦ μεταπίου «ἀδούλας». — Αὐτόθι, 6, 29· Δ6 ἔλλ: ὄναυ, φησί· C, 468, 47 «ὄναυ». — Αὐτόθι, 6, 33· Δ6 «πρόξενος κώπων τοσούτων». — Αὐτόθι, 6, 35· C, 468, 22· Δ6 ἄνευ τῆς «εἰς» Π «τὶ καὶ τὴν πόλιν». — Αὐτόθι, 6, 36· Δ6 «μου». — Αὐτόθι, 6, 39· C, 468, 26 ἔλλ: ἀπὸ «ἡ τάχα» — ἐριμέντων (50, α', 11)· Π, Δ6 «τάχα με τοῦτο». — Αὐτόθι, 6, 42· Δ6 ἔλλ: «ἐδίδωσσω».

50, α', 2· Δ6, Μ «μὴ μόνον». — Αὐτόθι, α', 4· Δ6 «ἐσθιωμένους οὐκ ἐπὶ θρόνῳ τινὸς οὐκ ἐπὶ κλίνῃ, οὐκ». — Αὐτόθι, α', 8· Μ ἀντὶ «βεβλημένῃ» «κειμένην». — Αὐτόθι, α', 9· Δ6 «ὧτως ἐν τούτοις τῶν ἐθνικῶν». — Αὐτόθι, α', 13· C, 468, 28 «εἰς τὸ τοῦ προάστεως ἔξισται». — Αὐτόθι, α', 15· C, 468, 29 ἔλλ: ἀπὸ «ὃν καὶ» — ἐπινησάμεθα (50, α', 16). — Αὐτόθι, α', 16· Μ «ἐκείνῳ τοίνυν πάντων» C, 468, 31 «ἐκείνων τοιγαροῦν πάντων». — Αὐτόθι, α', 17· Μ «ἐπὶ ἐπιμικῆς καὶ ἀληθείας». — Αὐτόθι, α', 19· C, 468, 33 «ἐκὼν». — Αὐτόθι, α', 21· Δ6 ἀντὶ «μετανοίας» «διανοίας». — Αὐτόθι, α', 21· Μ «δι' ἀπροσέξιας». — Αὐτόθι, α', 22· C, 468, 36 ἔλλ: ἀπὸ «καὶ μὲν» — προαγόντων (50, α', 24). — Αὐτόθι, α', 27· Δ6, C, 468, 39 «καὶ τῆς συγγνώμης». — Αὐτόθι, α', 27· C, 468, 39 ἔλλ: ἀπὸ «ἐπεὶ καὶ ἐνταυτῇ» — ἐπικλίνοντα (50, α', 29). — Αὐτόθι, α', 33· Δ6 «κολούσθαι αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἐπίπῳ αὐτοῦ». — Αὐτόθι, α', 34· C, 468, 44 «αὐτῷ». — Αὐτόθι, α', 39· Π «ὡσπερ». — Αὐτόθι, α', 41· C, 468, 50 ἔλλ: ἀπὸ «καὶ πολλὴν» — καὶ δαπάνην (50, α', 42). — Αὐτόθι, 6, 2· Μ ἄνευ τοῦ «ῥῶν». — Αὐτόθι, 6, 4· C, 468, 54 «πρὸς τοῦ μὴ λήθῃ». — Αὐτόθι, 6,

5· Δ6 ἄνευ τοῦ «μὴ». — Αὐτόθι, 6, 5· C, 468, 55 ἄνευ τοῦ «ἐκδόμας». — Αὐτόθι, 6, 8· Δ6 ἄνευ τοῦ «ἄρχιν». — Αὐτόθι, 6, 12· Μ «καταλαβόν». — Αὐτόθι, 6, 12· Δ6 ἄνευ τοῦ «τῆς». — Αὐτόθι, 6, 14· Δ6 «θαυμάζειν». — Αὐτόθι, 6, 23· Μ ἄνευ τῶν «παρ' αὐτοῦ». — Αὐτόθι, 6, 25 εἰς τὴν πρᾶσιν: «Ὁ γὰρ οὗτος» σημειοῖ ὁ Combefisius: «Non hic, sed alius. Cretae recuperationem sub Romano Juniore ac Phoca Caesare perinde ponunt scriptores: sed ut ita clare Lucas praedixerit, argumento est spiritus in eo prophetici». — Αὐτόθι, 6, 26· C, 469, 13 ἔλλ: ἀπὸ «Γυνή τις» — παραδίδεσθαι (51, α', 18). — Αὐτόθι, 6, 35· Μ «ἀπέλθε». — Αὐτόθι, 6, 36· Μ τὰ «καθ' ἑαυτοῦ» μετὰ τὴν «αὐτός». — Αὐτόθι, 6, 37· Μ ἄνευ τῆς «ἐπὶ».

51, α', 1· Π «αὐτοῖς». — Αὐτόθι, α', 3· Μ «τοῖνον». — Αὐτόθι, α', 8· Μ ἄνευ τῶν «ἐπὶ τῆς ἀρχῆς». — Αὐτόθι, α', 17· Μ «λογισμῶν». — Αὐτόθι, α', 18· Μ «ἔβρηκε γὰρ μοι ὁ αὐτὸς Παγκράτιος ἐν τῷ τῶν Ἰδίων χειρογράφῳ». C, 469, 14 «εἰρ. γὰρ μοι Παγκρ. μοναχ.». — Αὐτόθι, α', 19· Μ ὑπὲρ τὴν «γινόμενης» ἢ «γινόμενης». — Αὐτόθι, α', 20· «κρυβθῆναι». — Αὐτόθι, α', 21· Μ «ἐκείνος αὐτός». — Αὐτόθι, α', 28· Δ6, C, 469, 25· Π ἄνευ τοῦ «ὧν». — Αὐτόθι, α', 39· Π «ἀποληρθῆναι». — Αὐτόθι, α', 41· Μ «ἀρχῶν» καὶ ὑπὲρ αὐτὴν «ἐργῶν». — Αὐτόθι, 6, 1· Δ6 ἄνευ τοῦ «αὐτόν». — Αὐτόθι, 6, 1· Μ ἄνευ τοῦ «σαρκικῶν». — Αὐτόθι, 6, 1· Δ6, C, 469, 38 «ὑπερβαρύνει». — Αὐτόθι, 6, 5· Δ6 «μοναχῶν». — Αὐτόθι, 6, 7· C, 469, 44 «κοσμικῶν ἀξιώματι τιμώμενος». — Αὐτόθι, 6, 8· Δ6, C, 469, 44 «αὐτοῦς συνήθως». — Αὐτόθι, 6, 11· Δ6, C, 469, 48· Π «βλίσφας αὐτόν». — Αὐτόθι, 6, 14· C, 469, 50· Π «ἔτα ὄν». — Αὐτόθι, 6, 22· Μ «τράπεζαν». — Αὐτόθι, 6, 22· Δ6 ἄνευ τοῦ «ἑμοῦ» Μ «ἑμοῦ σὺν τῷ μί». — Αὐτόθι, 6, 24· Μ ἄνευ τοῦ «ἐκείν». — Αὐτόθι, 6, 29· Δ6 ἄνευ τοῦ «ἀνίστην». — Αὐτόθι, 6, 35· Μ «προσμαικῶν» ἐπὶ δὲ τοῦ μεταπίου «προσμαικῶν». — Αὐτόθι, 6, 37· Μ «ἀναλαβούσα». — Αὐτόθι, 6, 39· Μ ἢ «ἀνομίαν» μετὰ τὸ τίκτειν καίται. — Αὐτόθι, 6, 41· C, 472, 18 ἄνευ τῶν «πρὸς πλάνην».

52, α', 2· C, 472, 21 «διασπείραντος» Δ6 «ὑποσπείραντος». — Αὐτόθι, α', 3· Δ6, C, 472, 22 «ὕπν». — Αὐτόθι, α', 4· C, 472, 23 «διακρινούσης». — Αὐτόθι, α', 5· Δ6 ἄνευ τοῦ «μὲν». — Αὐτόθι, α', 12· Μ «τοιαύτης». — Αὐτόθι, α', 13· Π «τοιοῦτος... οὐκ». — Αὐτόθι, α', 16· Δ6, Μ «ἔχει», ἐπὶ δὲ τοῦ μεταπίου «εἶχε». — Αὐτόθι, α', 17· C, 472, 34 ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 18· C, 472, 34· Δ6 «ὑποπλανώμενος». — Αὐτόθι, α', 21· Δ6 «ἀναμείβε». — Αὐτόθι, α', 23· C, 472, 39 «οὕτε λόγῳ ἢ τῇ οὕτε ὀρθολογίᾳ φρονητῇ». — Αὐτόθι, α', 28· Μ ἀντὶ «ὀρθολογίᾳ» «τοῦ λογισμοῦ». — Αὐτόθι, α', 29· Μ ἄνευ τοῦ «τῆς». — Αὐτόθι, α', 35· Δ6 «ἐπὶ γῆς». C, 472, 49 «ὕπν γῆς». Π «ὕπν γῆς». — Αὐτόθι, α', 35· Μ «ὑπεράνωθεν». — Αὐτόθι, α', 37· Δ6 «ἀπέρρητοι». — Αὐτόθι, α', 37· C, 472, 51 «καὶ περιβολῆς» ἄνευ τοῦ «τῆς» δηλ.: Αὐτόθι, α', 38· C, 472, 52· Π «ὧτος». — Αὐτόθι, α', 39· Δ6 «ὀρώμενος». — Αὐτόθι, α', 39· C, 472, 53 «Φίλιππον ὕπνος», ἤτοι ἄνευ τοῦ «ἐν» Δ6 «ἐπειδὴ ὁ Φίλιππος τὸν ὕπνον ἀνέκρινε». — Αὐτόθι, 6, 2· Δ6 «κρυπτῶν εἰσέτι τὸ θαύμα». — Αὐτόθι, 6, 7· Δ6 «εἰς τὸν τοῦ στηρείου κατέλαβεν» Π «εἰς τὸν τοῦ στηρείου κατέλαβεν» C, 473, 6 «εἰς τὸν τοῦ Σωτηρίου κατέλαβεν» Μ «Στηρίου». — Αὐτόθι, 6, 22· Μ ἄνευ τοῦ «ῥῶν». — Αὐτόθι, 6, 26· Δ6 «μαθόντες». — Αὐτόθι, 6, 27· Μ ἄνευ τοῦ «τοῦ». — Αὐτόθι, 6, 29· Μ «ἀνεμιάτους». — Αὐτόθι, Δ6, Π «ἀνεμιάτους». — Αὐτόθι, 6, 35· C, 473, 30 «προσγόντες». — Αὐτόθι, 6, 35· C, 473, 30· Δ6 «ἐκείνου». — Αὐτόθι, 6, 36· Δ6

ἄνευ τοῦ «βλέποντες». — Αὐτόθι, β', 37· C, 473, 32 «μεταλαχίν». — Αὐτόθι, β', 42· M, δὲ ἄνευ τοῦ «γε».

53, α', 1· C, 473, 37 «ἐδέξαντο ὅπως» ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 2· Δδ ἄνευ τῆς «ἐκ». — Αὐτόθι, α', 5· M «γοερῶς». — Αὐτόθι, α', 6· Δδ ἔλλ: τὸ «βαρύν». — Αὐτόθι, α', 8· M «ὡς μέγας τὸν καυρὸν». — Αὐτόθι, α', 12· Δδ «πληρώσας ὡς τάχος τὸ κελυσθῆν». — Αὐτόθι, α', 15· Δδ «αὐτῷ ἡρώτα φίλον». — Αὐτόθι, α', 16· C, 473, 50· Δδ, M «τί δι». — Αὐτόθι, α', 18· C, 473, 52 «σχοινίω». — Αὐτόθι, α', 18· M «ἐκδύσαντα». — Αὐτόθι, α', 19· Δδ «εἰς τινα μέγα τῶν φαρμάγων». — Αὐτόθι, α', 22· M ἄνευ τοῦ «δε». — Αὐτόθι, α', 22· M, Π «ὀυδοδουκῶτος» ἐπὶ δὲ τοῦ μετωπίου τοῦ M «ὀυδοδουκῶτος». — Αὐτόθι, α', 23· Δδ ἄνευ τοῦ «μαθεῖν». — Αὐτόθι, α', 23· M «ζητοῦντος». — Αὐτόθι, α', 27· C, 473, 59· Δδ ἄνευ τοῦ «μυθρὶν». — Αὐτόθι, α', 28· C, 476, 1 «ἐρύξας». — Αὐτόθι, α', 30· Π «τῷ χεὶ τὸν ῥόν». — Αὐτόθι, α', 31· Δδ «τοὺς πλίνθους». — Αὐτόθι, α', 31· Δδ «τῇ ἐπιφανείᾳ καλύψας τῆς γῆς παράθε». — Αὐτόθι, α', 32· C, 476, 4· Π «μέλει». — Αὐτόθι, α', 32· Δδ ἄνευ τοῦ «ἀρρήτοις». — Αὐτόθι, α', 32· Δδ «τὸν τρέπον». — Αὐτόθι, α', 33· Δδ «ἐπληθους». — Αὐτόθι, α', 34· M ἄνευ τοῦ «ἐνταῦθα». — Αὐτόθι, α', 37· Δδ «σὺν αὐτῶν». — Αὐτόθι, α', 41· C, 476, 13 ἔλλ: ἀπὸ «τοῖς μὲν» κηδεσθαι (53, β', 4). — Αὐτόθι, β', 1· «τούτων» ἐπὶ δὲ τοῦ μετωπίου «τούτοις». — Αὐτόθι, β', 5· Π «ἐκχειτόνων» M «ἐνχειτόνων». — Αὐτόθι, β', 11· C, 476, 19 «κρινόν». — Αὐτόθι, β', 12· M «φιλοχρηστοίς». — Αὐτόθι, β', 12· C, 476, 20 «τοὺς πλίνθους [γρ. τοῖς πλίνθοις]... καταστρωσάμενος τὸ ἔδαφος, καταλείπει». — Αὐτόθι, β', 16· M ἄνευ τοῦ «τοῦ». — Αὐτόθι, β', 19 εἰς τὴν ῥράσιν: «Πρὸς Ἰταλίαν» σημειῖ ὁ Combefisius: «In Italiam proficiscens. Videatur Lucas hic totus Italus, ac Italus, seu Romanae peculii sed addictus fuisse, qui Italicorum peregrinorum, seu ab Italia, atque ut videtur, Roma redeuntium, consilio ac opera, monachum primo induerit, subindeque angelicum illum ac magnum habitum a senioribus in Italiam, ac Romam utique legatis, impetraverit, tandemque Italiam petentem monachum, tanquam Deo destinante, primum aedium ac mystam a morte, accepit, ut vel eo titulo, Graeco veluti Itali sancti vita, sic excerpta, haud injucundum, Latinis nobis, ac quorum in Italia Ecclesiae vertex residet, debet videri». — Αὐτόθι, β', 20· Π «Χριστοῦ» τὰ δ' ἄλλα πάντα «Χριστοῦ». — Αὐτόθι, β', 23· C, 476, 29 «ἐς». — Αὐτόθι, β', 24· Δδ, Π «ῥαυει». — Αὐτόθι, β', 26· Δδ ἔλλ: «ῥαυ». — Αὐτόθι, β', 26· Π «εἰρη» C, 476, 31 «λεγοντων τῷ Θεῷ βούλημα, καὶ εἰρη, τῷ θεῷ σε Λουκᾶ πρὸς τοῦτό σε». — Αὐτόθι, β', 28· Δδ ἄνευ τοῦ «σε». — Αὐτόθι, β', 35· C, 476, 39 «ὕπερχετο». — Αὐτόθι, β', 36· Δδ ἄνευ τοῦ «τά». — Αὐτόθι, β', 37· C, 476, 40 «μετρίως». — Αὐτόθι, β', 38· Δδ «αὐτῶν». — Αὐτόθι, β', 41· Δδ «αὐτὴν καὶ ἀφυστον οὕτως».

54, α', 4· Δδ «μαθητῶν». — Αὐτόθι, α', 7· Δδ ἔλλ: «ἐρθεῖν ἀποδιδόντες». — Αὐτόθι, α', 8· M ἄνευ τῶν «μετὰ τέλος». — Αὐτόθι, α', 9· M «παρυστικά». — Αὐτόθι, α', 11· C, 477, 5 «ἀτίγως» Π «εὐτελῶς». — Αὐτόθι, α', 12· Δδ «τελοῦσι». — Αὐτόθι, α', 12· Δδ «κίσμεν αὐτὸν». — Αὐτόθι, α', 19· M ἄνευ τῆς «ἐν». — Αὐτόθι, α', 21· C, 477, 13 «μακαρίου». — Αὐτόθι, α', 22· C, 477, 14· Δδ «εἰς αὐτὸν». — Αὐτόθι, α', 22· C, 477, 16 ἔλλ: ἀπὸ «Ὡρα δὲ—πονηρᾶς ἐνεργείας» (54, β', 9) ἐνθα ὁ Combefisius προὔταξε χάριν συνδίσσεως τῶν ἐπομένων τὰς λέξεις: «Γυνὴ τις, μὴ ὑπαρχούσας ἐν τοῖς χειρογράφοις. — Αὐτόθι, α', 25· M «ποιήσασθαι μνήμην». — Αὐτόθι, α', 27· Δδ «ἀνάμασι» διότι καὶ κοινῶς

ἀντὶ νόμα, λέγεται ἄν ἄμα καὶ ἰδίως ὁ πρὸς τὴν μυσταγωγίαν εἶνος. — Αὐτόθι, α', 35· Δδ «καταψησάμενοι». — Αὐτόθι, α', 36· Δδ ἄνευ τοῦ «γε». — Αὐτόθι, α', 38· Δδ ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α', 38· Δδ «τὸ μετὰ». — Αὐτόθι, β', 2· Δδ «νοστήματα». — Αὐτόθι, β', 9· Δδ ἄνευ τοῦ «τάχα». — Αὐτόθι, β', 14· M «ἀκρηνέιτο». — Αὐτόθι, β', 14· C, 477, 20 ἄνευ τῆς «εἰς». — Αὐτόθι, β', 16· Π «τοσοῦτου». — Αὐτόθι, β', 24· Δδ ἔλλ: «καὶ περικρατοῦντες». — Αὐτόθι, β', 26· Δδ «πονηρομένου». — Αὐτόθι, β', 27· M «ὄη». — Αὐτόθι, β', 28· Δδ «ὕπεριθεν». — Αὐτόθι, β', 30· M «ἀνεβάλετο». — Αὐτόθι, β', 32· Π «ὦ». — Αὐτόθι, β', 34· C, 477, 38 ἄνευ τοῦ «γάρ». — Αὐτόθι, β', 36 εἰς τὴν ῥράσιν: «μύρον εὐωδὲς ἀποδελυσάσης» σημειῖ ὁ Combefisius: «Snaeolens unguentum. Miraculum hoc, vice plurimum sit. Nec enim ita unguentum manare solet, nisi monstrante Deo, esse ejusmodi sanctorum corpora, ceu fontes quosdam curationum, uti in Nicolao ac aliis μυροδότης facile quisque perspexit. Erant alia plura subnexa miracula, sed omitto causa brevitatis». — Αὐτόθι, β', 37· C, 477, 41 «τοῦτο λαδῶν» Δδ «καὶ τοῦτον λαδῶν». — Αὐτόθι, β', 39· Δδ «τούτω γούν». — Αὐτόθι, β', 40· Δδ «μεσότης τῆς ἡμέρας». — Αὐτόθι, β', 41· Δδ «αὐτοῖς συμπαρόντος».

55, α', 7· M «ἐκχείει». — Αὐτόθι, α', 9· Δδ ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α', 10· Δδ ἄνευ τοῦ «μή». — Αὐτόθι, α', 12· C, 480, 3 «Ἡ γούν μήτηρ εἰς πάντως ἀλήγησας». — Αὐτόθι, α', 16· M ἄνευ τοῦ ῥν. — Αὐτόθι, α', 18· C, 480, 8 «ὕπεριθεν». — Αὐτόθι, α', 20· M «δαίμονος». — Αὐτόθι, α', 21· Δδ «μεγάλως». — Αὐτόθι, α', 24· M, Π ἄνευ τῆς «τινα». — Αὐτόθι, α', 27· C, 480, 15 ἔλλ: ἅπαντα ἐκ τῶνδε: «καὶ τὰ τῆς ἐγνωμοσύνης» μέχρι τέλους τοῦ βίου. — Αὐτόθι, α', 28· Δδ «συντριβῆς». — Αὐτόθι, α', 34· Δδ «γίνεται». — Αὐτόθι, α', 38· Δδ ἄνευ τῆς «πρὸς». — Αὐτόθι, β', 9· Δδ ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, β', 9· M «τοῦτο με θρηνεῖν δεῖ». — Αὐτόθι, β', 17· M «ἐπιβεβάσασα». — Αὐτόθι, β', 20· Δδ ἄνευ τοῦ «τυχεῖν» M «βάνιδος τυχοῦσα μιᾶς ἐλίδος». — Αὐτόθι, β', 21· M «ἐπὶ δὲ τρέποις ἀρρήτοις τὸ φιλόνηθρον ἀνιέλλετο». — Αὐτόθι, β', 24· Π τοῦ «τε». — Αὐτόθι, β', 24· M «ἡ γυνὴ γίνεται». — Αὐτόθι, β', 25· Δδ «λυπηρῶς ἀπτεται». — Αὐτόθι, β', 26· M «τῇ τ. τεκ. ἀσέλ. θεραπείαν». — Αὐτόθι, β', 28· M ἀντὶ «αὐτῇ» κεῖται «εἰτι». — Αὐτόθι, β', 33· Δδ ἄνευ τοῦ «μὲν». — Αὐτόθι, β', 38· Δδ, M «κοινούς ἅμα ὕμους». — Αὐτόθι, β', 39· Δδ «ἀπέπεμπι». — Αὐτόθι, β', 41· M «ῥ».

56, α', 1· M, Π «ἐκρύσεως». — Αὐτόθι, α', 17· M ἄνευ τῆς «αὐτῆν». — Αὐτόθι, α', 20· Δδ, Π ἄνευ τοῦ «οὖν». — Αὐτόθι, α', 21· Δδ «θεραπείαν». — Αὐτόθι, α', 21· M, Δδ ἄνευ τοῦ «ῥ». — Αὐτόθι, α', 32· M «καὶ χεῖρας καὶ τέγνα». — Αὐτόθι, α', 39· Δδ «θεῖον ταμίειν». — Αὐτόθι, α', 42· Δδ «κακῶς». — Αὐτόθι, β', 2· «νοτῆ δι». — Αὐτόθι, β', 3· Π «συγκρινάμενοι». — Αὐτόθι, β', 12· M «ἐρίσεως» ἐπὶ δὲ τοῦ μετωπίου «κρίσεως». — Αὐτόθι, β', 12· Δδ «καλῶν αὐτῶν». — Αὐτόθι, β', 14· Δδ «εἰτι τοῦ μίσου». — Αὐτόθι, β', 15· Π «ὅλος». — Αὐτόθι, β', 18· Π «ἀκριβοῦς ἀπλάστων ὑγιείας». — Αὐτόθι, β', 24· M «ἐχθρόμενος» ὑπὲρ δὲ ταύτην «τροχυόμενος». — Αὐτόθι, β', 25· M «μέχρι πεδῶν». — Αὐτόθι, β', 32· Π ἄνευ τοῦ «λίαν». — Αὐτόθι, β', 35· Δδ «δὲ ποτε» ἄνευ τοῦ «γούν». — Αὐτόθι, β', 37· Δδ «ἀθεῖ πάντως ἐν αὐτῇ». — Αὐτόθι, β', 40· Δδ «ῥύπον τινα καὶ κόνιν».

57, α', 1· M ἄνευ τοῦ «μὲν». — Αὐτόθι, α', 5· Δδ «ἀλλοτρίου». — Αὐτόθι, α', 12· M ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, α', 14· M «εἶχε καὶ αὐτόν». — Αὐτόθι, α', 18· M «προσείει». — Αὐτόθι, α', 20· Δδ «τότε γούν». — Αὐτόθι, α', 21· Δδ «αἰτούμεναι». — Αὐτόθι, α', 29· Δδ

«διηγείσθαι». — Αὐτόθι, α', 33· Δδ «ἀντιπαρέλθοι». — Αὐτόθι, α', 40· Μ «πονηρά» ὑπὲρ δι' ταύτην «βροντρά». — Αὐτόθι, β', 15· Μ «ὀπίεμεν». — Αὐτόθι, β', 19· Δδ «κοιμώμενον». — Αὐτόθι, β', 25· Μ «ῶσπερ» Δδ «ἐπερ». — Αὐτόθι, β', 33· Δδ «οὕτω κατασχών».

58, α', 3· Δδ «ἐτι δὲ τὰς» Π ἄνευ τοῦ «ἦ» ἤτοι «ἐτι τὰς». — Αὐτόθι, α', 16· Π «θιάσμαι». — Αὐτόθι, α', 17· Π «διηγέσθαι». — Αὐτόθι, α', 27· Δδ, Π καὶ ἐπὶ τοῦ μεταπίου τοῦ Μ «διψώμενον». — Αὐτόθι, α', 31· Μ «ἀποχωρήσει». — Αὐτόθι, α', 32· Δδ «διαπιστεῖν». — Αὐτόθι, α', 41· Δδ «πάντων». — Αὐτόθι, β', 1· Μ «θεραπευτὴς θαυμαστότατος, μάλλον δὲ καὶ παντὸς πάθους καὶ μέλους». — Αὐτόθι, β', 4· Δδ, Π ἄλγων καὶ ἄλγων κομιδῇ. — Αὐτόθι, β', 7· Μ «οὐδαμῇ». — Αὐτόθι, β', 7· Π ἄνευ τοῦ «ἦν». — Αὐτόθι, β', 8· Δδ «θαυμάτων». — Αὐτόθι, β', 9· Δδ «πάντων». — Αὐτόθι, β', 12· Π «ἐτι». — Αὐτόθι, β', 13· Δδ «ἐπτάσεσθαι». — Αὐτόθι, β', 13· Δδ «αὐτόν». — Αὐτόθι, β', 14· Μ «κλινοπετεῖ» ἐπὶ δὲ τοῦ μεταπίου «κλινοπετῇ». — Αὐτόθι, β', 17· Μ «διαθέσει». — Αὐτόθι, β', 21· Μ «ἐνώπιόν σου λέγων». — Αὐτόθι, β', 21· Π, Δδ ἄνευ τῆς «μου». — Αὐτόθι, β', 22· Δδ «ικεσίαν». — Αὐτόθι, β', 30· Μ «καὶ διαπιστεῖν ἑαυτῶν».

59, α', 3· Δδ ἄνευ τοῦ «τὰς». — Αὐτόθι, α', 13· Δδ «σηρὸν». — Αὐτόθι, α', 16· Δδ «γέδροπῶν». — Αὐτόθι, 20· Δδ «ὥστε καὶ» ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, α', 32· Δδ εὐθὺς μετακλιόντι. — Αὐτόθι, α', 36· Μ «αὐτοῦ καὶ τῆς». — Αὐτόθι, α', 39· Μ «Στηρίου». — Αὐτόθι, α', 41· Π «ὦ». — Αὐτόθι, β', 8· «παροπτ. ἡμῖν». — Αὐτόθι, β', 9· Δδ «τῶν γραφῶν». — Αὐτόθι, β', 11· Δδ ἄνευ τοῦ «ὅπουκον». — Αὐτόθι, β', 13· Μ «τῆς». — Αὐτόθι, β', 14· Μ «δοκίμου». — Αὐτόθι, β', 16· Δδ «ἀναβάλλοιτο». — Αὐτόθι, β', 19· Μ ἐπὶ τοῦ μεταπίου «συναρτῶσιν». — Αὐτόθι, β', 22· Δδ «ἐρρήσειτο» Π «γούν». — Αὐτόθι, β', 31· Δδ, Π ἄνευ τοῦ «τοῖς». — Αὐτόθι, β', 32· Δδ «καὶ τῶν». — Αὐτόθι, β', 35· Δδ «ἐτι καὶ μὴ». — Αὐτόθι, β', 37· Δδ «κρινόμενῃ». — Αὐτόθι, β', 41· Δδ ἄνευ τοῦ «δ'».

60, α', 1· Μ ἄνευ τοῦ «νῦν». — Αὐτόθι, α', 3· Μ ἄνευ τῆς «ψυχῆς». — Αὐτόθι, α', 4· Μ ἔλλ: «εἰς δὲ τὸν τῇ βραδυτῇ χρώμενος». — Αὐτόθι, α', 6· Μ ἔλλ: «οὐ τὴν ἀκμὴν τῆς πίστεως ἀμεινόμενος». — Αὐτόθι, α', 7· Π «οὐδὲ μίαν». — Αὐτόθι, α', 12· Δδ ἄνευ τῆς «τῆς». — Αὐτόθι, α', 12· Δδ, Μ «κωνσταντίνος». — Αὐτόθι, α', 17· Μ ἄνευ τοῦ «μόνον». — Αὐτόθι, α', 23· Μ «δ'». — Αὐτόθι, α', 23· Μ «ἀγνωστον». — Αὐτόθι, α', 26· Μ ἄνευ τῶν «καὶ οὕτως». — Αὐτόθι, α', 26· Δδ ἄνευ τοῦ «Λουκά». — Αὐτόθι, α', 28· Δδ «ἐπιστευμένων». — Αὐτόθι, α', 28· Π «κομερκίριον». — Αὐτόθι, α', 31· Μ ἄνευ τῆς «ἀξιοθελῆς». — Αὐτόθι, α', 39· Π «τῶ πρὸς». — Αὐτόθι, α', 39· Μ «προσκαλεσθῆσαι τῇ θείᾳ σοφῇ» Δδ «βαδίσαι». — Αὐτόθι, β', 1 ἄνευ τῶν «τὴν νύκτα». — Αὐτόθι, β', 6· Π, Δδ «ἐκδεδιληται». — Αὐτόθι, β', 15· Δδ «μείλανα». — Αὐτόθι, β', 20· Μ «ἐδοξε φιλόφρονον». — Αὐτόθι, β', 22· Δδ «αὐτὸ τῆς εἰκόνος». — Αὐτόθι, β', 28· Δδ «διαυλείας». — Αὐτόθι, β', 33· Δδ ἄνευ τῆς «ἐαυτῶν». — Αὐτόθι, β', 40 ἄνευ τῶν «καὶ ἀφευθεῖ».

61, α', 2· Μ «ἐδείκνυ». — Αὐτόθι, α', 4· Μ «βαλὼν». — Αὐτόθι, α', 6· Δδ «ὦ θαυμ. ἀπορρ.». — Αὐτόθι, α', 8· Π ἄνευ τῶν «καὶ ἱγῖα καὶ ἄρτιον εἰδείξ». — Αὐτόθι, α', 11· Μ ἄνευ τοῦ «τις». — Αὐτόθι, α', 11· Δδ, Π ἄνευ τῶν «οὐ μὴν». — Αὐτόθι, α', 12· Π ἄνευ τοῦ «εἰ». — Αὐτόθι, α', 14· Π «οὐδὲ μίαν». — Αὐτόθι, α', 16· Μ ἄνευ τοῦ «μὲν». — Αὐτόθι, α', 16· Δδ ἔλλ: «ῥαστα. δὴ—προσκαλούμενῃ» Π «καλούμενῃ». — Αὐτόθι, α', 17· Π «ἀναξασάς». — Αὐτόθι, α', 21· Μ «τῶν πεπυρωμένων». — Αὐτόθι, α', 24· Δδ «ὄλον ὄλυν». — Αὐτόθι, α', 31· Δδ «ταῦτα». — Αὐτόθι, α', 32· Δδ «προχειρότατον». — Αὐτόθι, α', 34· Μ,

Π «ἐκ ποδῶν». — Αὐτόθι, α', 35· Π «ὕψιαις». — Αὐτόθι, α', 36· Δδ «σχεδὸν αὐτοῦ». — Αὐτόθι, α', 38· Π «μικροῦ». — Αὐτόθι, α', 41· Δδ, Π ἄνευ τοῦ «ἐλεγον». — Αὐτόθι, β', 1· Μ «παρά». — Αὐτόθι, β', 6· Μ ἄνευ τοῦ «τῆς». — Αὐτόθι, β', 8· Π «ἀπορωμένῳ». — Αὐτόθι, β', 12· Μ ἄνευ τοῦ «τε». — Αὐτόθι, β', 12· Π «φυγῆς αἰτίαν» Δδ «φυγῆς αἰτίαν». — Αὐτόθι, β', 23· Π, Δδ ἄνευ τοῦ «τοῖς». — Αὐτόθι, β', 27· Δδ «λίγην φιλοτιμούμενος». — Αὐτόθι, β', 30· Μ ὑπὲρ τὴν «γῶρος» καίται «γῶρας». — Αὐτόθι, β', 32· Δδ, Π ἔλλ: «παραδόξως καί». — Αὐτόθι, β', 34· Δδ ἀντὶ «θεραπευτῆς» καίται «μμητῆς». — Αὐτόθι, β', 36· Δδ «θεραπεύας». — Αὐτόθι, β', 37· Π «ἀπολαύοντες». — Αὐτόθι, β', 38· Δδ, Π «δ' φασιν». — Αὐτόθι, β', 39· Δδ «εἰ μὲν». — Αὐτόθι, β', 39· Δδ «ζωῆς αὐτοῦ». — Αὐτόθι, β', 40· Δδ «οὕτως».

62, α', 2· Δδ «πρὸς μὲν». — Αὐτόθι, α', 4· Π ἔλλ: ἀπὸ «διακονεῖ—δίκαια». — Αὐτόθι, α', 5· Δδ «Ζημιναῶς». — Αὐτόθι, α', 7· Δδ ἀντὶ «μοναστηρίῳ» καίται «στηρίῳ». — Αὐτόθι, α', 10· Μ «μεταβαίνει. Εὐχῇ». — Αὐτόθι, α', 11· Μ «εἰς τοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς προστάτης πάτερ». — Αὐτόθι, β', 2· Δδ «σοῦ ἀξιώματος». — Αὐτόθι, β', 4· Δδ «ἀ παρὰ σοῦ». — Αὐτόθι, β', 7· Π, Δδ ἄνευ τοῦ «καί». — Αὐτόθι, β', 10· Μ «ἀπορρήτου κολλήσεως».

64, 20· Κ ἄνευ τοῦ «πηγῇ», ἥτις ἐλήφθη ἐκ τοῦ μηναιίου τοῦ 1872, καὶ δ' ἐκδόσται ὁ δεύτερος οὗτος κανὼν ὁ ἀρχόμενος «Λόγον μοι διδοῦ».

66, 16· Κ «ἐντροπῶν». — Αὐτόθι, 16· Κ «σὺν Ἀγγέλιον μελωδῶμασι τὸν Τρισί».

67, 27· Μη: «ἐνδείξας».

67· Κ τὰ δύο τροπάρια «Ἀπλοῦν τὸ ἦθος» κτλ. καὶ τὸ «Μοναὶς ἐκείναις» εἶνε ἡνωμένα εἰς ἐν. — 69, 21· Κ «ἐλλίπηξ».

71, 1· Κ «Μηνὶ Μαίῳ». — Αὐτόθι, 3· Κ «τοῦ ἐοῦσι πατὴρ ἡμῶν Λουκᾶ τοῦ Στηριώτου». — 72, 25· Κ «ἀξιόμνηστος». — 75, 6· Κν ἄνευ τοῦ «τῆς». — 77, 8· Κν ἄνευ τῆς «ὕπῃ» καὶ ἄνευ τῆς «νόσων». — 80, 4· Κν «ἡζιώσται». — 82, 12· Κν «στηρίῳ». — Αὐτόθι, 20· Κν «προφανεῖς». — 85, 13· Κν «τιμῆσμεν». — 86, 18· Κν «εἰς καὶ αὐτοῖς».

86, 29· Κν «προσβάσμεν». — 89, 15· Κν «ἀλγῶδες». — 90, 14· Κν «ἀνμνήσμεν». — 90, 22· Κν «σέβοντας». — 91, 10· Κν «μακαρίσμεν». — 91, 11· Κν «προσάξμεν». — 91, 12· Κν «βοήσμεν». — 91, 45· Κν «τιμῆσμεν». — 95, 16· Κ «καὶ τοῦ ἐοῦσι».

96, 8· Κ ἐλλείπει ἡ ἀκροστιχὶς—«Λουκᾶν» κτλ. — 96, 16· Κ «ὀυποπιάζω».

97, 5· Κ Ὀμιλήσεν ἀνθρώποις ἐκ σοῦ τὴν σάρκα, ἐπὶ δὲ διώρῳσται διὰ τῆς μεταθέσεως τῶν «ἐκ σοῦ» τρέψας τὴν «ἐκ» εἰς «διὰ» διότι ἄλλως ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ α' κανόνος «Καὶ νῦν δὲ» κτλ. ἦτο πλημμελής. — 98, 9· Κ «εὐλογίας».

99, 16· Κ «Τῆς κρατ.» διώρῳσται «Σῆς» ἰσοκύως πρὸς διώρῳσιν τῆς ἀκροστιχίδος.

101, 1· Κ «Τρόπος ὁ γαλήνιος» προὔταξται τὸ «ὦ», διότι ἄλλως ἡ ἀκροστιχὶς πλημμελής. — 102, 21· Κ «στηρίῳ». — Αὐτόθι, 28· Κ ἔλλ: ὁ στίχος «Σταυρῷ Τιμώσεως» κτλ.

104, 14· «ῥέδρο» διορθωτέον, νομίζω, «ῥέδα».

104, 20· Κ «Ταῖς αὐτῶν ἀγίαις προσεβίαις ὁ Θεός».

106, 25, ἐκδόσται ὅπως ἐν τῷ Κ' ἀλλὰ διορθωτέον, «εὐθείαν», ἵνα ἡ οὕτως: «λείαν τὴν ψυχὴν καὶ εὐθείαν» κτλ. (διότι οὐχὶ λείαν, νομίζω, εὐδοῦται ὁ νοῦς, ἐὰν ἀναγῇ τὸ «εὐθὴ» εἰς τὸ ἐπόμενον «τὰ θεία»), ὅπως διορθωται καὶ ἐν τῇ 108, σελ: 5 τὸ «εὐθεῖ» μετατρέψας εἰς «εὐθεία». Ἀλλὰ πιθανώτατον ἐστὶ ὁ ποιητὴς συγγραφεὺς τὸ ἐπιτόμον δικαταλήκτως — ὁ καὶ ἡ εὐθὴς, ὅπως ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρινῶσι: οὐ τελευτῶν, καὶ τὸ «εὐθὴ» ἀναφέρεται εἰς «τὴν ψυχὴν» καὶ τὸ «εὐθεῖ» εἰς τὸ «πίστει» καὶ τότε πᾶσα διόρθωσις περιττή.

lité: Seigneur nous autres que nos péchez ont reduits à demeurer dans les deserts et les montagnes, comment pouvons-nous participer aux mystères terribles sans avoir de prêtres? L'archevêque répondit: Il faut avoir un prêtre autant qu'il se peut. S'il est absolument impossible, il faut mettre le vase des présanctifiés sur la sainte table si c'est dans un oratoire: si c'est dans une cellule sur un banc très-propre. Ensuite ayant déplié le voile, vous mettrez dessus les saintes particules. Vous ferez brûler de l'encens, puis vous chanterez les pseumes des Tyriques ou le Trisagion avec le symbole de la foi. Après avoir fait trois genuflections, vous joindrez les mains, et vous prendrez avec la bouche le corps de Jesus-Christ, en disant *Amen*. Au lieu du précieux sang, vous boirez du vin dans une coupe qui ne servira à aucun autre usage. Vous renfermerez avec le voile les autres particules dans le vase, et vous prendrez bien garde qu'il n'en tombe pas le moindre fragment, qui puisse être foulé aux pieds.

Luc fut encore obligé de changer quelque fois de demeure: mais enfin il se fixa dans l'Attique en un lieu nommé Soterion, c'est-à-dire salutaire, et par abrége Sterion, où il y avait une fontaine et du bois qu'il defricha, et en fit un jardin agréable, mais il en éloigna sa cellule, afin d'être plus caché. Ce fut là qu'il mourut saintement vers l'an 946 et y fut enterré: on changea sa cellule en oratoire et il s'y fit quantité de miracles, comme il en avait fait plusieurs de son vivant. L'Église Greque l'honore le septième de Février, et le nomme S. Luc le jeune, non par rapport à l'évangéliste, mais pour le distinguer d'un autre Luc abbé en Sicile près le mont Ethna, plus ancien au moins d'un siècle²⁴.

Kai ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Γαλάτου θεολόγου, ἅτινα εἶνε ἀπλὴ περίληψις τοῦ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ Κομβερτίου ἐκδοθέντος βίου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ. Ἀλλὰ παράδοξον πῶς συγγραφεὺς διανός ἡπατήρ διενῶς καὶ κατὰ τὴν ἀπλὴν αὐτῆν ἐργασίαν, εἰον, ἵνα παραλίπωμεν ἄλλα ἡττονος λόγου, γράφει πρῶτον ἐπὶ τὸ Sterion προῆλθε κατὰ συγκοπήν ἐκ τοῦ Soterion²⁵ δεύτερον ἐπὶ τὸ χωρίον τοῦτο ἔκειτο ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἐν ᾧ ὁ ἅγιος Λουκᾶς καὶ ἀπέθανεν. Ἐν τοῖς ἐλίγαις τοῖς αἰνῶσι καὶνται σφάλματα ἱστορικὰ καὶ γεωγραφικὰ μέγιστα, ἅτινα καὶ ἄλλοι παρέλαβον διότι πίπτεται τὸ «Στόριον» τὸ ἐν τῷ «Ἐρριολογίῳ» κεῖμενον, τὸ «σωτήριον» τὸ ἐν τῇ «Ἐβδομαδαρίᾳ», περὶ ᾧ ἐγένετο λόγος²⁶, εἶνε μετάφρασις τοῦ Sterion. Ἀλλ' εἰς τὴν πλάνην αὐτὴν περιέπτεον ὁ συγγραφεὺς πάντως ἐκ τῆς παρὰ Κομβερτίου²⁷ πλημμελοῦς γραφῆς «Σωτήριον», ἣν οὗτος ἀναμφιλέκτως εὗρεν ἐν τῷ χειρογράφῳ, ἔπειρ ἐξέδοτο. Ἀρα ἐκ τῆς πλημμελοῦς γραφῆς τῶν χειρογράφων «Σωτήριον» ἐξεπήγαγε τὸ «Soterion», ἐκ δὲ τῆς ἄλλης πλημμελοῦς γραφῆς «Στήριον» προῆλθε τὸ «Sterion», ἔπειρ ἰσχυρίμενος ὁ Γαλάτης θεολόγος νομίζει ὡς ἐκ συγκοπῆς προέλθον, ὡς εἰρηται. Ὅτι δὲ ὁ πρῶτος ὁ γράψας καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀντιγράφωντες τὸ «σωτήριον» εἶχον ἐν νῷ τὴν γνωστὴν θεολογικὴν ἔννοιαν νομίζοντες αὐτοῦτοῦ τὴν αὐτὴν πάντως ἔννοιαν εἶχε καὶ ὁ Γαλάτης συγγραφεὺς νομίζων τὸ «Sterion» τὸ ἐγγύτητα τοῦ ἀληθοῦς ὅν, ὡς συγκοπήν τοῦ ἑωὺς ὑπερῶς «Soterion». Ἀλλ' ἀπὸ τῆς μᾶζης πλάνης ἀνερῆν καὶ εἶτρα. Ὁ Γαλάτης συγγραφεὺς

^[24] Fleury Histoire ecclesiastique. Paris, 1721, τόμ. 12, σελ. 39.

^[25] Ὁρα σελ. κγ', κδ'.

^[26] Patrolog. Graec., τόμ. 111, σελ. 473, 6. Παρὰ καὶ σελ. λδ' τοῦ παρόντος «Βυζαντινῶν».

μὴ γινώσκων τὸν ἀνὸν παρτον τόπον τοῦ ἀνὸν παρτον Sterion, ἡγαγέσθη νὰ εὗρῃ τόπον αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ ποιήσας ἴσον τὸν συλλογισμὸν ἐπὶ ἐπειδὴ οἱ πρόγονοι τοῦ ἁγίου Λουκᾶ πατρίδα εἶχον τὴν Αἰγίαν, πάντως οὗτος μετέβη εἰς τόπον ἐγγύς που κεῖμενον, ἅμα τὸ Sterion ἔκειτο πρὸ ἐν Ἀττικῇ. Εἰσὶν δ' ἐν Ἀττικῇ καὶ οὐχὶ ἐν Αἰγίῳ, διότι ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ βίου ἐνόησεν ἐπὶ δὲν προέκυτε περὶ νήσου. Τεθείσας δὲ καὶ αὐτῆς τῆς πλάνης, προῆλθεν καὶ ἄλλαι μυρία εἶναι πολλῶν δεινότεραι, εἰον ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐκτίσθη ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Βαρβάρας, ἐν τῇ Ἀττικῇ ἡ περικλεῆς ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐμύνασε τὰ τελευταῖα ἐπτά ἐτὴ ὁ ἅγιος Λουκᾶς, ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀπέθανεν οὗτος, ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐτάφη, ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐτέλεσε τὰ πολυπληθῆ θαύματα ζῶν καὶ θνήσκων καὶ, ἐν κερταλαιοῖς εἰπεῖν, πάντα τὰ εἰς τὴν μὲν καὶ τὸν ἁγίου Λουκᾶ ἀναγόμενα κατὰ τὰ τελευταῖα ἐπτά ἐτὴ τοῦ βίου αὐτοῦ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἐνῶ παρίστωντο ἐπὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Φωκίᾳ ἐν τῇ δυτικῇ καὶ μεσημβρινῇ ὑπορείᾳ τοῦ μουσερλίτου Ἐλικῶνος, ἐπὶ τοῦ βουνοῦ Στειρίου, ὀνομασθέντος οὕτως ἀπὸ τοῦ παρακειμένου χωρίου τοῦ καὶ μέχρι τῆς σήμερον Στειρίου καλούμενου, λαθόντως καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα παρὰ τῆς γνωστῆς ἀρχαιοτάτης πόλεως Στειρίου, ἥς μείναν ποιόνται Πανσάνιας, Σερᾶδων, Πλούταρχος καὶ πλείστοι ἄλλοι συγγραφεῖς Ἑλληνεῖς τε καὶ Λατῖνοι καὶ ἅπαντες οἱ περιγραφῆν τῆς Φωκίδος γράψαντες, περὶ ᾧ πλείω μὲν ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ, πλείω δ' ἐκτενέως ἐν τῇ τῶν «Φωκικῶν» ἡμετέρᾳ γεωγραφίᾳ. Ἐκ τοῦ Στειρίου δὲ τοῦτο ὀνομασθῆναι καὶ ὁ Λουκᾶς Στειριώτης. Ὅτι δὲ περὶ Στειρίου τοῦ ἐν Φωκίᾳ κεῖμενον πρόκειται, παρ' ᾧ ἡσκησεν, ἰθαυματουργήσας καὶ ἐτελεύτησεν ὁ Λουκᾶς, δὴλον ἐκ μυρίων μαρτυριῶν ἀναμφιλέκτων, εἰον ὅς μόνον ἐκ τοῦ νῦν σωζόμενου καὶ, μοναστηρίου καὶ ἄλλων μυρίων τραυμάτων τεκμηρίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐκδομένης καὶ ἀνεκδότου ἀκολουθίας, εἰον ἐν τῇ προπαρίῳ τοῦ νῦν τὸ πρῶτον ἐκδομένου κανόνος, ἐν ᾧ ὑμνοῦνται τὰ μέρη ἐν οἷς διέτριψεν ὁ ἅγιος Λουκᾶς σαφῶς λέγεται: «Ἀγάλλονται... καὶ Φωκίς καὶ Παρνασσός»²⁸, διότι ἡ Στεῖρις, ἐξ ἧς ἐκλήθη καὶ παρ' ἡ²⁹ τὸ Στειριον ἔκειτο, ἦν ἐν τῇ Φωκίᾳ μετὰ τὸ Παρνασσὸν καὶ Ἐλικῶνος. Ἐν δὲ τῷ βίῳ, ὅν εἶχεν ὁ³⁰ ἦν καὶ ὁ Γαλάτης θεολόγος σαφέστατα γέγραπται: «Ἦνίκα ταῖς παραλίαις χαίρειν εἰπὼν ὁ θεοπίσις τὸν τοῦ Στειρίου»³¹ κατέλαβε χώραν καὶ τὴν ἀσκητικὴν ἐν τούτῳ καλῶν ἐπῆγατο ἐβδόμον ἐν αὐτῷ διανύσας ἔτος προέγνων μὲν τὴν μακαρίαν αὐτοῦ τελευτήν...»³² Μετὰ ταῦτα διὰ μακρῶν περιγράφει ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς³³ τὰ μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, τὰ κατὰ τὴν τελευτὴν συμβάντα καὶ τὰ μετὰ θάνατον μέχρι τῆς ἐποχῆς, καὶ ἦν συγγραφεὺς ὁ βίος, θαύματα, περιγράφει δὲ μόνον ταῦτα, διότι τὰ ἐπὶ ἐπτά περίπου ἔτη πρότερον συμβάντα περιέγραφε πρότερον³⁴, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ χρόνου, καὶ ἐν ᾧ οὗτος κατέλιπε τὸ νησίον, λέγων «Ἐρα δὲ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ [τοῦ Λουκᾶ] μεταβάσεως νῦν εἰπεῖν καὶ ἔπος τοῦτο τὸ νησίον»³⁵ ἀπολιπὼν εἰς τὸν τόπον, ἐκ καὶ θανόντα τοῦτον εὗρακε καὶ νῦν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πλουτεῖ λείψανον, μεταβαίνει». Ὅπως δὲ τὰ πρὸ τοῦ θανάτου, τὰ κατ' αὐτὸν

^[28] Σελ. 116, προπαρ. β'.

^[29] Τὸ νῦν Στεῖριον καίται 1 ὄρειν καὶ πλεῖστα 20 περίπου μακρὰν τῆς ἐπὶ αἰσῶς Στειρίδος, τὸ δὲ τὸ ἁγίου Λουκᾶ μοναστήριον καίται, ἐκ γνωστῶν, μετὰ τὸ αὐτόν. Ὅρα τὴν ἐν τῷ β' τόμῳ γεωγραφίαν τοῦ μοναστηρίου.

^[30] Ἐκ τοῦ χωρίου τοῦτο μαρτυροῦμεν ἀκριβέστατα καὶ τὸν θῶν τοῦ βουνοῦ Στειρίου, ἐπ' αὐτὸ τὸ μοναστήριον.

^[31] Σελ. 52, 6', 7.

^[32] Σελ. 52—62, α', 8.

^[33] Σελ. 47—52, 6', 9.

^[34] Σελ. 46 ἐκαλεῖτο Ἀμπελιών, νῦν δ' Ἀμπελιών, κεῖμενον ἐν τῇ πλείονι τοῦ Ἐλικῶνος θαλάσῳ τῇ παρὰ τὰ παράλια μέρη τῶν Φωκικῶν πόλεων Βουλίδος καὶ Στειρίδος.

καὶ μετ' αὐτὸν περιγράφονται ὑπὸ τοῦ ἀνώνυμου συγγραφέως, οὕτω καὶ μίξει τοῦ νῦν φαι-
νόμενου· εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἀμπελωνίου⁴³, τῆς πηγῆς⁴⁴, τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βαρβάρας⁴⁵,
ἡ σύνταξις μὲν μόνη δὲ μίξει τούτοις ἐρρητάτη περιγραφὴ τοῦ οὐλλήλῃνος περιηγητοῦ John
Bleecker Miller⁴⁶ συνάδει πρὸς τὴν ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου περιγραφῇ, τὸν ἐπὶ τῆς Βαρβά-
ρας μεγάλου ναοῦ⁴⁷ κτλ. καὶ τὸ χωρίον· «ἄνθρω γὰρ τις τῶν γνωρίμων αὐτῷ, νῦν ἀπὸ τοῦ
Σταυρίου ἐληλυθὸς»⁴⁸, δεικνύει τὸν δὲ μοναχὸν τῆρον ἐκείτου πληθύνον τοῦ χωρίου Σταυρίου, οὗ-
ως ἐφάρτα, ἡ τοποθεσία γνωστοτάτη. Πρὸς αὐτὸς δὲ τούτοις ὡς ἐκ περιστοῦ καὶ αἱ πόλεις
ἡ τὰ χωρία καὶ ἐν γένει οἱ τόποι, ἐξ ὧν κατὰ τὸν αἰ διὰ τῶν θαυματῶν τοῦ ἁγίου ὡσμοῖνε ἡ
ἐξ ὧν ἄλλοι ἐξεπορεύοντο πρὸς ἄλλους σκοπὸν ἐρχόμενοι, εἴη ἡ ἐκ τῶν τῆς Φωκίδος ἡ ἐκ τῶν
περὶ αὐτῆς, ἐξ οὗ εἰς τὴν δὴλον ἐν δὲ θαυματικῇ Λουκᾷ ἐκείτου ἐν Φωκιδίᾳ καὶ οὖχι ἐν Ἀτ-
τικῇ, οὕτω γνωστὸν δὲ τὰ περὶ προσηγορίαν συνήθως εἰς ἁγίους πληθύνον αὐτοὺς κείμενον.
Σημειοῦνται δὲ αἱ πόλεις Ὁθβαί⁴⁹, τὸ Σταῖριον⁵⁰, Χρυσὸν (Κρίστα)⁵¹, Θερμοπύλαι⁵², Δαυλιέα⁵³
κτλ. Πρὸς αὐτὸς δὲ τούτοις εἰς τὴν συγχάς ἐπισκεπτόμενοι αὐτὸν, εἰς καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ αἵτου
ἐπισκεπτομένη τὸν αἵτον, ἐν τῷ βίῳ φαίνεται ἐρχόμενη οὖχι ἐκ μέρους πόρου κείμενου τῆς
Φωκίδος, ἀλλὰς δὲ οὐδ' ἂν δύναται νὰ ἐπισκεπτόνται αὐτὸν συγχάς, ἀν μὴ ἥσαν πληθύνον
καθ' ἑαυτοὺς δὲ γονεῖς τοῦ αἵτου, παρ' αἱ τῆ ἀδελφῇ, ἐν τῇ Φωκιδίᾳ. Ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀναμ-
νησθέντας τούτους κειμήλια καὶ τότε· οἱ ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων μετὰ τοῦ αἵτου
συνόντες εἰς τὸ νησίον Ἀμπελωνία, οὗ ἡ θέσις ἐν τῇ ἐμπροσθεν ὠρίσθη, ἥσαν ἀναμνησθέντες
ἐκ τῶν ἐγγύς τοῦ νησιῦ μερῶν, ἥτοι ἐκ τῆς Φωκίδος, «οὕτοι ὅλκα δὴ μαλόντες εἰς ἐκείτης
[Λουκᾷ] τὴν ἀρετὴν καὶ βουλόμενοι τοῦτον ἐγγίξοντα ἔχον»⁵⁴. Ἀποδεχόμενος γοῦν αὐτοὺς
τε τῆς προτίσεως καὶ τὸν τόπον ὡς ὑπὸ τὸν δυνάμεθα ἡγάγεσαι τε κτλ.»⁵⁵ Σημειώμενον δ' ὅτι
ἐν σταυρῷ μνημονευόμενος τόπος ἐκ τῆς περιγραφῆς δηλοῦται ὡς τὸ Σταῖριον. Ἐνταῦθα ἐπι-
τῶμεν, ἂν οἱ Φωκεῖς ἐνόμιζον τὸ νησίον Ἀμπελωνία πόρου αὐτῶν κείμενον, ὅπου κείτῃ ἐν
τῇ ροακτικῇ περιγραφῇ βραχὺ τὴν πόρῳ τῆς, ὅπου ἐν εἰν μαρτυροῦνται νὰ ραντασθῶμεν ὡς
ἐπεφάνη τὸν αἵτον εἰς Ἀττικὴν, ἥμερῶν ἔδωκεν ἀπέχουσαν τῆς Φωκίδος, καὶ τοῦτο, ἔαν ἔλθον
αὐτὸν ἐγγύς· Ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ἐξ ὧν εἶπεν τὴν ἐπὶ τῇ λιαν εὐλόγως οὐδὲ σκία πᾶν
ἀμφιβολία μένει εἰς τὸ διάστημα Γαλάτης ἐπὶ ἀπὸ ὕψους ἀναλόγου τοῦ ὕψους τῆς μεγ-
λῆς αὐτοῦ ἀκροῦς. Ἀλλὰ παραδεδομένον δὲ καὶ σύμμαντες οἱ μεταρρασταὶ τοῦ κολοσιαίου
συγγραμματος τοῦ Γαλάτου παρῆλθον ἀπαρτηρίτως καὶ τὸ μέγιστον αὐτὸ σπῆγμα τοῦ
συγγραφέως. Οὕτως οἱ Γερμανοὶ μεταρραστῆς μετὰ 43 ἔτη μεταρράζει αὐταῖς λέξεσιν ἄνευ
παρτηρίσεως ὡς ἔρχῃ· «Lucas musste zuweilen seine Wohnung ändern; endlich
aber schlug er sich eine beständige Wohnung auf in Attica, an einem Orte, der
Soterion und abgekürzt Storian hieß, wo... Hier starb er heilig im Jahre Christi
946 und wurde auch daselbst begraben»⁴⁷. «Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Ἱταλοὶ μεταρραστῆς
μετὰ 49 ἔτη μεταρράζει· «Luca fu ancora costretto a cambiar alcun'altra volta di

$$(18) \Sigma t\lambda: 46, \alpha'.$$

(17) $\Sigma \alpha_i \lambda_i = 47, 6'$

(18) $\Sigma \lambda$: 30, α' , 34, α' .

(29) Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὑπατρίτου Ἀλεξανδρου μεταφρασθεῖσα ὑπ' ἡμῶν καταχωρήθη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐφημερίδι: «Νέα Ἑλλάς», ἀριθ. 10, 4 μαΐου, 1873.

(⁴⁰) Al_2O_3 . (⁴¹) 60, ϵ' . (⁴²) 43, α' , 48, ϵ' , 49, ϵ' , 50, ϵ' .

(41) 32, 6', 53, 6'. (44) 26, 2'. (45) 59, 2'. (46) 60, 6'.

(41) Γερμανική μετάφρασις τῆς ἐκκλ. ιστορ. τοῦ Fleury ἐκδοθεῖσα ἐν Frankfurt u. Leipzig τῷ 1764, τόμ. 8, σελ. 190.

dimora; ma finalmente si stabilì nell'Attica in un luogo chiamato Soterione, cioè salutare, e per abbreviatura Sterione; dov'..... Qui vi morì santamente verso l'anno 946 e vi fu sepolto». — Τὸ αὐτὸ ἐν ὁράμῳ παρίεμαι καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔπος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ τοῦ Fleury, οὗτοι καὶ παρὰ τοῖς κατ' αὐτὸν γράψασιν, οὗς περὶ τὴν νῦν καταλίσσωμι ἐνταῦθα. Σημειώσω δ' ὅτι τοῖς παλαιῶσι βιβλίοις ἰδίως τὰ τῶν Ἑλλήνων συγγράμματα, μάλιστα τὰ τῶν περιηγητῶν, περὶ ὧν ἐν τῷ εἰρηφ. τῶν πρώτων βιβλίων τὰ δέονται.

ῥήτων δ' ἦδη τινα καὶ περὶ τῆς διασκευῆς τῆς ὡν σὺν τῷ βίῳ ἐκδιδομένης τοῦ Λουκᾶ ἀκολουθίας. Ἐν τοῖς ἑμπερσθεν ἐφρίθη περὶ τῶν περὶ, ἐξ ὧν ἐξεπήρσαν ἡ τ' ἀκολουθία καὶ ὁ βίος τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, ὡν δὲ λεκτέον πῶς καταγράφησαν, διασκευάσθησαν καὶ ἀνεπλήρωσαν ταῦτα, ἀνὰ εἰς τῶν ὧν οὐκ ἔστιν ἐν πραγματικῇ πλήρει. Καὶ δὲ ἐν σελίδι 25—62 παρενβίβη δ' ἐκδιδομένη μέρους τῶν ἀκολουθίων ἀποτελέσας ἀνέκδοτος βίος. ἐν τῇ 62 ἐκ τοῦ μεταβίβη τοῦ συναφέντος τοῦ Παρθενίου ἐν τῇ 63 τῶν ἐν Νικημείᾳ μαρτυρῶν ἐν τῇ 66 διεγνώρισα τὰ προπρία «Ἀληθῶς» καὶ «Μναίε» εἰς δύο, ὡς συσχημαίονται ἐν τῇ 73—77 παρενβίβη δ' φωτοφόρος κανὼν ἐκ τοῦ χειρογράφου Κν (σελὶ: 28—32): ἐν τῇ 76 εἰς τὴν ἡ ὡς ἐπὶ ἐπὶ τὴν ἡ ἐμὴ ἀδυναμία τοῦ προπρία «Θεῖνον» κίρη», ἥς ἡ γὰρ διαρρύσται ὡς, διότι οὐκ οὐκ οὐκ, ἀπερρηκτοὺς ἐκ τοῦ χειρογράφου ἐν τῇ 79—91 ἀνεπλήρωσθ' ἡ λ' ἡ οὐτος: ἐν τῇ ἐκδιδομένη (σελ: 28—30) κείναι μόνον τὰ τέσσαρα προπρία ταῦτα: τοῦ β' ἔχου τὸ ἀρχ: «Δαδιστικῶν» καὶ τὸ: «ἐπε πᾶτερ», τοῦ δὲ τ' ἐπὶ: «Ελαμφαν» τοῦ δὲ πλ: β' τὰ: «Προσφύγιον», «Τὸν θεοφόρον», «Τὸς μεγάλους σου» καὶ «Ὀντως» τοῦ δὲ τ' τὰ: «Καλλωπίζεσαι». Ἐκ δὲ τοῦ χειρογράφου Κν παρενβίβησαν κατὰ τοὺς οἰκίους ἔχου τὰλλα πάντα. Ἐκ δὲ τῶν ἐν τῷ Κ ἐκδιδομένων ἐλλείπουσιν ἐν τῷ Κν τὰ: τοῦ β' ἔχου «Ὅσι πάτερ», τοῦ πλ: β' «Τὸν θεοφόρον», «Τὸς μεγάλους» καὶ «Ὀντως» τοῦ δὲ τ' τὰ: «Καλλωπίζεσαι». Ἐν δὲ σελίδι 93 παρενβίβη ἐκ τοῦ χειρογράφου, δ' ἐκδιδοται ἐνταῦθα ἐν σελίδι ιδ'—ιζ', τὸ ἀνέκδοτος προπρία: «Χριστοφόρε Λουκᾶ, υπαγαγόντος αὐτὸ ἐμὸς εἰς ἡγόν ῥ', τοῖς διαφόροις φαλλόμενοι καὶ ἀπὸ στήματος τὸν μοναχὸν εἰς στήμα φέρμενον. Ἐν τῇ 103 τὸ συναφέντος τοῦ Τιμοθέου καὶ τῆς Μαύρας. Ἐν τῇ 104 τὸ τοῦ Ροδομανοῦ καὶ Διοδώρου. Ἐν δὲ τῇ 111 προσετίθη τὸ ἀνέκδοτος: «Δεῖρο ποίμνη», ὅπερ ἐγὼ ὑπεβόλον εἰς ἔχου πλ: δ' κατὰ τὸ «Ὀλην ἀπολείμενοι», διότι ἐν τῇ μνήμῃ τῶν γερόντων μοναχῶν ἐφέροτο αὐτοὶ ἔχου φερμένον, ἀλλ' ἐλάλητο, ὡς ἐκάστω ἰδόντι. Μετὰ τὰς τοὺς μακαρισμοὺς μετὰ τοὺς εἰς τὸν δὲ οὐκ ἀνέκδοτος κανόνας, ἥτοι μετὰ τῆς σελ: 130. Τὰ δὲ ἐν τῷ Κ ἐκδιδομένων «περὶ τῆς οἰκδομῆς» προτάξαι ἐν τοῖς παρεγερμένοις (σελ: ιη'-κ') ὡς ἄσχετον πρὸς τὴν ἀκολουθίαν. Ἐν δὲ σελίδι 113 καὶ ἐρεθῆς προσετίθησαν οἱ ἀνέκδοτοι κανόνες ἐκ τοῦ χειρογράφου Κν. Ἐν τῇ 122 τὰ δύο προπρία: «Ιερῶν» καὶ «Συ καθυπείκων» ἤσαν, πάντως δ' ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφίου, ἡμῶν ἐκ ἐκ τοῦ χειρογράφου, τοῦ δευτέρου ἀποτελούμενος μέρος τοῦ πρώτου. Ἐπὶ τῇ δὲ ἀπὸ σελίδος 131 προσετίθη καὶ ἑπίμνητον αἰτήτων τῶν μοναχῶν καὶ ἡ παράρρησις τοῦ βίου διατελειῶν εἰς παραγράφους, ὡν προτίθεται συντομία τις τοῦ περιεχομένου ἐκάστου αὐτῶν γάρν τῶν ἀπλουτέρων ἀναγνωσμάτων. Καὶ αὐτὰ μὲν αἶ τὰ προσθήκαι, μεταβολὰι καὶ βελτιώσεις, ὡς προσήκουσα, νομίζω, γοῖσι ἐγένετο.

Νῦν δὲ ληκτέον βράχεια τινὰ περὶ τοῦ συγγραφίως ἢ τῶν συγγραμμάτων τῆς τε ἀκολουθίας, τοῦ τε βίου καὶ τῶν ἐν τῷ προλόγῳ τῶδε (σελ: ια'—κγ') ἐκδομένων διηγημάτων. Καὶ ὅθ' ἢ μὲν ἐν τῇ ια' σελίδι «περίληψις» τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ ἀναμνηστικῶς συνεκτίθη ἐκ τῶν νῦν τῶ πρώτῳ ἐκδομένῳ βίῳ ὑπὸ τοῦ τὰ μαθητὰ συναρμολογήσαντος ἢ, ὅ καὶ πιθανότερον, ὑπὸ τοῦ τὰ συνήθη συναξάρια συντεμέντος γνωστοῦ Μαυρικίου, ὃν παραρρασιῶν ἐποίησεν ὁ μακαρίτης Νικηφόρος, τὴν αὐτῶν κοινοτάτην παρ' ἡμῶν εἶσαν. Ἐν τῇ παραρρασίῳ ταύτῃ κατὰ φυσικὸν λόγον καίτῃ καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ ἐν τῷ εἰκείῳ αὐτῇ τόπῳ, ἢ ἐν σελ: ια'—ιβ' ἐκδομένη.

Ἡ δ' ἐν σελίδι ιβ'—ιδ' ἐκδομένη «περίληψις ἐπιστατικῇ» φαίνεται ἔχουσα τὴν αὐτῆς γέννησιν ἀπὸ τινος μοναστοῦ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Λουκᾶ· ἀλλὰ τίς ὁ ταύτην συμπλήρησας καὶ πότε οὗτος ἔζη; ἀδελφον. Ἀλλ' εἰ καὶ ἀγνωστος ἦμῖν ὁ συμπλήρης, ἐκ τῆς «περίληψως» ὅμως ὁλῶς ἐστὶ τὴν ἀνθρώπου ἀμαθίαν, ὅστις ἡ οὐδόλως ἀνέγνω τὸν ἀξιόπιστον καὶ ἀληθῆ βίον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ ἢ καὶ ἀναγνούς ἑλάχιστον, εἰμὴ οὐδόλως, ἔγνω. Τούτου ἕνεκεν οὗτος ὁμολογεῖ περὶ πραγματικῶν ὁλως ἀνυπόστατων, γέννημα θνῶν ἀπαίδευτος καὶ ἀπίστου φαντασίας, ἥτις γεννᾷ ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῇ συγγραφῇ πράγματα, χρόνους καὶ καιροὺς. Οὕτω π. γ. ἵνα παραλίπωμεν τὰ χρονολογικά, τὰ περὶ τοῦ ἀρχόντος Συμεῶνος (ἔρα τὸν βίον τοῦ ἁγίου σελ: 38, 6', 40) ἐκτίθησιν ἄλλως· οὗτος λέγει ἐπὶ ὅτις Λουκᾶς ἐπαγγέλλεται ἐκ Πελοποννήσου τότε, ὅτε ἀποκατέστη ἡ εἰρήνη μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ τοῦ Συμεῶνος, ἐνθ' ἐν τῷ βίῳ γέγραπται σαφῶς ἐπὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Συμεῶνος ἐπὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πέτρου κατέλειπε ὁ ἁγιος Λουκᾶς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐπαῖνε εἰς τὴν κατὰ τὸν Ἰωαννῆζην πρεσβύτερον ἡσυρίαν. Οὗτος λέγει ἐπὶ παρόντος τοῦ Πέδου ἐρρίθη ἡ προφητεία περὶ χειρουργίας τῆς Κρήτης, ἐνθ' ἐν τῷ βίῳ (σελ: 48, 6'—49, 6') λόγος γίνεται περὶ προφητείας, ἣν ὁ ἁγιος εἶπε πρὸς τὸν Πέδον διατάσσοντα ἂν ἐπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Βυζάντιον καλούμενος μόνον ὑπὸ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἢ μη. Περὶ τῆς προφητείας τῆς Κρήτης λέγεται ἐν τῷ βίῳ (σελ: 50, 6') μόνον ἀπλῶς «πυθόμενος τινὲς τῶν παρόντων»· εἰ δὲ παρὼν ἦν ὁ Πέδος, πάντως θὰ ἐμνημονεύετο, ὅτε γνωστὸς ὢν τῷ συγγραφεῖ τοῦ βίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ χρονολογία πλημμελεῖται ὑπὸ τούτου σημειοῦται· διότι ἐν μὲν τῷ βίῳ (αὐτόθι) γέγραπται: «σχεδὸν γὰρ εἰκοσι πρότερον χρόνους προλέγει», οὗτος δὲ λέγει: «δεκαπέντε χρόνους προτέτερα ἐπροφύευσεν ὁ ἁγιος». Ἀλλὰ καὶ ἡ ῥᾶσις ἐξ ἀκοῆς φαίνεται γεγραμμένη· διότι ἐν μὲν τῷ βίῳ (σελ: 50, 6') γέγραπται: «Ῥωμανὸς Κρήτην χειροῦται» καὶ οὕτως ἀπαντᾷ ἐν πᾶσιν οἷς ἐγὼ εἶδον χειρογράφους, οὗτος δὲ λέγει: «Ῥωμανὸς χειροῦται Κρήτην». Οὗτος λέγει ἐπὶ πληρωθείσης τῆς προφητείας περὶ τῆς Κρήτης κατὰ τὴν δὲ διήγησιν τοῦ στρατηγοῦ Πέδου, ὁ βασιλεὺς οὐδέποτε τὰ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἐνθ' ἐν τῷ βίῳ (σελ: 50, α') ἀρμόλως βιδαιούται, ἐπὶ ζῶντος τοῦ ἁγίου μόνον ὁ ναὸς τῆς καλλινίκου Βαρβάρας ἀνηγέρθη, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς στρατηγοῦ Κρινίου (σελ: 49, 6'), συναρμολογῶν τῷ ἁγίῳ πρὸς ἀγάπην. Τὰ δὲ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ καὶ τῶν κελίων ἱστοροῦνται σαφῶς, εἰ καὶ διὰ βραχείων, ἀλλὰ τοῦ βίου (σελ: 53, 6'—54, α'), γενομένης οὐχὶ ζῶντος, ἀλλὰ πνευματικῶς τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, τὸ καὶ μόνον ἀληθὲς καὶ τοῖς πράγμασι συνέχον. Τοιαῦτα παράδοξα γράφει ὁ πατὴρ τῆς «ἐπιστατικῆς περίληψως»· εἶναι ἀνάξιος λόγος.

Ἀγνωστος καὶ ὁ συρράπτης τοῦ «ἱστορικοῦ» τοῦ ἐν σελίδι ιδ'—ισ' ἐκδομένου ἑμοσιότατος δὲ τῷ συρράπτῃ τῆς εἰρημένης περίληψως· τὰ αὐτὰ σφάλματα καὶ ἐν τῷ «ἱστορικοῦ». Οὗτος ὡς περὶ κακίους ἠντήσεν ἐκ τῆς αὐτῆς θολερωτάτης πηγῆς· καὶ τούτου ἡ φαντασία

ἐγέννησεν ὡς περὶ κακίους τερατώδη, ἀνύπαρκτα καὶ περὶ τοῦ Πέδου καὶ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κρήτης καὶ περὶ τοῦ δῆθεν διαλόγου τοῦ μεταξὺ Πέδου καὶ τοῦ Ῥωμανοῦ περὶ Κρήτης καὶ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ· τὰ πάντα φύδην μίγδην, ἄρρητα καὶ πλαστά. Φαίνεται δὲ καὶ οὗτος ὁ πατὴρ τοῦ «ἱστορικοῦ» μοναστὴς τις ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, μεταγενέστερος δὲ τοῦ εἰρημένου. Λίαν δὲ πιθανόν ἐστὶ εἶναι ὑπ' αὐτοῦ τὴν «περίληψιν». Τοιοῦτος δ' ὢν καὶ ὁ συρράπτης οὗτος εἶναι ἀνάξιος λόγος.

Ἀγνωστος δὲ καὶ ὁ τὴν δὲ διήγησιν σημειῶσιν (σελ: ις') περὶ τῆς ἀσυμμετρίας τῆς τε «περίληψως» καὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου γράφας, ὅστις ἔμας ἔζη περὶ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἢ τὰς πρώτας δεκάδας τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος.

Ἀγνωστος δὲ καὶ ὁ τοὺς φαινόμενους στίχους (σελ: ιη) γράφας. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀπλῆς ἀναγνώσεως καὶ τῶν στίχων τούτων δῆλον γίνεται ἐπὶ πᾶν, ἐπὶ ἐν αὐτοῖς περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῶν δύο ναῶν καίτῃ, ὅλως ἀπᾶν πρὸς τὰ ἐν τῷ βίῳ. Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι ἀναμνηστικῶς πολλῶ ἀρχαιότεροι πάντων τῶν ἐν τῷ προλόγῳ τούτῳ ἐκδομένων, ἥτοι τῆς «περίληψως», τοῦ «ἱστορικοῦ» κτλ. ἀδελφον ὅμως πότε συνετάχθησαν ἢ δὲ παραδόσεις τῶν μοναστῶν τῆς μονῆς, ἐπὶ οὗτοι ἦσαν γεγραμμένοι ἐπὶ ἀργυρᾶς πλακῆς, οὐδὲν ἄλλο κῆρος ἔχει οὐδὲ διὸν νάσιωθι πλείονος τιμῆς, εἰμὴ μόνον ἦν αὐτῇ παρέχει παραδόσεις ἐπὶ μηδεμιᾶς ἐγγράφου ἀξιοπίστου μαρτυρίας στερητικῆς. Καὶ οἱ στίχοι δ' οὗτοι, ὡς ὄντως ἦς σχεδὸν καὶ αἱ προεκτεθείσαι συμπλήσεις φύσις, εἶναι, ἐὰν μὴ ἀνάξιοι, ἀλλὰ γε ἐλαχίστου λόγου ἄξιοι.

Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ διαπιστωμένα γραπτὰ διηγήματα. Ἀγνωστος δὲ τέλος καὶ ὁ τελευταῖος ὁ τὸ «περὶ οἰκοδομῆς τοῦ μοναστηρίου» συρράπτης (σελ: ιη—κ). Συνίσταται δὲ τὸ διήγημα τοῦτο ἐκ δύο διαφόρων ἡλικίας διηγημάτων, ὃν τὸ μὲν, τὸ ἀρχαιότερον, ἀπιστάσθη ἐκ τινος παλαιοῦ βιβλίου, ὃ ἀγνωστος ὁ συγγραφεὺς, καίμηνον ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰδῶρων, τὸ δὲ, τὸ νεώτερον, προσεράρη ὑπὸ τινος ἄλλου μοναστοῦ ἱσως ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Λουκᾶ μονῆς, ἀγνωστοῦ μὲν, ζῶντος δὲ μετὰ τὸν ἀδίδυμον γεωγράφον Μελέτιον τῶν Ἀθηνῶν· διότι τῷ ἐκ τοῦ ἁγίου Ὄρους διηγήματι προσεράρηεν οὗτος τεμάχιον τὸ ἐκ τῆς γεωγραφίας ἐκείνου. Τὸ διήγημα τοῦτο πρὸς τοῖς εἰρημένους πλάσμασι τῶν προηγουμένων, ἔχει καὶ ἄλλα παραδοξότερα, οἷον ἐπὶ ὁ Ῥωμανὸς καὶ μάστις ὁ γέρον ὁ Λεκαππῆς, ἐλθὼν δῆθεν εἰς Λεβάδιαν (ἣν οὐδὲ κατ' ὄψιν εἶδε) καὶ ἀκούσας τὴν μεγάλην φῆμιν τοῦ ἁγίου Λουκᾶ καὶ παραστάς ἐνώπιον αὐτοῦ ὡς κυνηγὸς καὶ ἀναγνωρισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ καὶ παροτρυνθεὶς νὰ μὴ μεταβῇ εἰς Κρήτην καὶ πεισθεὶς καὶ υποστρέψας εἰς Κωνσταντινοῦπολιν, ἐκέλευσε, παρακληθεὶς, ἵνα οἰκοδομηθῇ ὁ μόνον ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἐλόκληρον τὸ μοναστήριον· καὶ οὕτω τὰ πάντα ἐγένοντο καὶ μάστις τοιαῦτα «καθὼς τὴν σημερινὴν φαίνεται»! Ἀλλ' οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πλείστον μυθολογικῶν ἔρμα-θων συμπακνύει συνεπίληπτον ὅλον τὸν μέχρι τῶν χρόνων αὐτοῦ συνερρηκτικὰ βόρβορον, ἐς δὲ αὐτὸ δὴ ἱσως τοῦτο ἐκρίθη ἄξιος νὰ προσαρτηθῇ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου, τὴν ἡμεροσιουθεῖσαν «ἀδεία καὶ προτροπῇ» τοῦ οἰκουμένου πατριάρχου Κυρίλλου, «ἐπιστάσις δὲ» τοῦ «ἐλλογικωτάτου» ἐξάρχου τῆς Ἐλλάδος «Ἀνθίμου τοῦ Πελοποννησίου»!

Ἀγνωστος δὲ καὶ ὁ τοῦ διηγηματίου πατὴρ, τοῦ ἐν σελίδι κδ'. Καὶ τοῦτο δὲ εἶναι ἄξιον ἢς τιμῆς καὶ τὰ προηγουμένα, ἔπερ ὅμως ὁ Α. Π. Βρετὰς, ὡς σεσημασμένον, ἐξέδοτο τῷ 1866, προσέειπε καὶ αὐτὸς τινος, οἷον μεταμορφώσας τὸν Πέδον εἰς Πέδον, τὸ Δαδῖον εἰς Λαδῖον, θεῖς τὴν μονὴν πλησιέστερον μὲν τοῦ Λαδίου, ἀπωτέρω δὲ τῆς Λεβαδείας, κτλ.!

Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ ἐν τῷ προλόγῳ ἐκδομένα ἀπαντα ἀγνώστον συγγραφεῖον, πλὴν

τῶν ἱεραικῶν στίγων (σελ: κ'—κβ') Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, περὶ ὧν ὡς ἐμπειροχώντων
ὁμιλήματα οὐδὲν ἔχμεν εἰπεῖν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν ἱεραικῶν ἀκολουθῶν ποιητὴς εἶνε ἀγνωστος· ἀδύνατον δὲ νὰ προσδιο-
ρίσῃ τις καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὐταὶ συνετάχθησαν, διότι οὔτε μαρτυρία τις γραπτὴ σώζε-
ται οὔτε παραδοσιαί τις περὶ αὐτῶν ὑπάρχει, εἰμὴ μόνον ὅτι ἀνέκαθεν ἐν τῇ μονῇ ᾤζοντο. Ὁ
δ' ἐκδοὺς τὸ φυλλάδιον (σελ: γ') τῷ 1814 Ἀνθίμος ἐρμαθίσας τοὺς πολλοὺς καὶ μεγάλους
τίτλους ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ Ἰωάννου Φίλωνος, ἀπηξίωσεν ἵνα καὶ μίαν
λέξιν περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ χειρογράφου ἢ τῶν χειρογράφων, ἐξ ὧν ταύτας ἀντιγράφας ἐξί-
δωτο, ἀρκεσθεῖς μόνον ἵνα εἴπῃ ὅτι αὐταὶ συνετέθησαν ὑπὸ ἀνωνύμου τινός.

Ἀλλ' εἰ μὲν οὐδὲν ἀλλαχόθεν ἔχμεν μαρτύριον περὶ τῶν ἀκολουθῶν, ἐξ αὐτῶν γε τοῦ-
των δύναμιθα νὰ προσδιορισθῶμεν πως καὶ τὸν χρόνον ὡς ἔγγιστα, καθ' ὃν ἀμφότεραι αἱ
ἀκολουθίαι συνετάχθησαν καὶ τοὺς ποιητὰς αὐτῶν. Ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ἀκολουθῶν
δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ εἰκάσῃ ὅτι αὐταὶ συνετάχθησαν πρὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως ἤτοι πρὸ τοῦ 1453. Τοῦτο δὲ βεβαιούται καὶ ἐκ τοῦ τρίτου τροπαιίου τῆς ὁ-
ρίσεως (σελ: 107), ἐν ᾧ γέγραπται: «Βράβειν, πάτερ..... τῷ ΗΙΕΤΟ ΑΝΑΚΤΗ» πιστός
δ' ἀναξ ἐνταῦθα ἀναμειλίχτως εἶνε αὐτοκράτωρ τις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι τὸν
σουλτάνον δὴ τῶν Τούρκων οὐδέποτε ἠδύνατο ὁ ποιητὴς νὰ καλέσῃ «πιστόν». Ἀλλὰ τίς ὁ
ἀναξ οὗτος τῆς Κωνσταντινουπόλεως; ἀδύνην οὐδ' εὐκόλῃ νὰ προσδιορίσῃ. Τίς δὲ ὁ ποιη-
τὴς; ἀδύνην μόνον δὲ βεβαιῶν τοῦτο, ὅτι αἱ ἀκολουθίαι δὲν ἐποιήθησαν ὑπ' ἐνός ἀλλ' ὑπὸ
πλείωνων καὶ πρὸ τοῦ ἀποδείκνυται ἐξ αὐτῶν τῶν ἀκολουθῶν. Διότι ὁ πρῶτος παρακλητηκὴς
κανὼν (σελ: 113) φέρει ἀκροστιχίδα: «Μέλιπα γεραίρων τὸν νέον Λουκᾶν πατρός». Πέτρος
ἄρα ὁ ποιητὴς τοῦ κανόνος τούτου, ἴσως δὲ καὶ ἄλλου ἢ ἄλλων τινῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πάντων
διότι ἄλλος κανὼν (σελ: 126) φέρει ἀκροστιχίδα ταύτην: «Μέλιη προσῆξα τῷ νέῳ Λουκᾶ
νέᾳ γεννητοῦ». Ἐξ οὗ δέληται ὅτι τοῦτου τοῦ κανόνος ἢ καὶ ἄλλου τινός ποιήτρια εἶνε Γρηγορί-
τις. Ἀλλὰ τίς ὁ Πέτρος καὶ τίς ἡ Γρηγορίτις καὶ πότε οὗτοι ἤμαζον; ἀγνωστὸν μοι. Ἀλλὰ
καὶ ἐὰν γνωσθῇ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ὁ Πέτρος καὶ ἡ Γρηγορίτις ἤμαζον, ὁ χρόνος τῶν ἀκο-
λουθῶν δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ προσδιορίσῃ, διότι φανερόν ἐστι οὐχὶ ταύτας πάσας οὕτως
ἐποίησαν πρὸς τὸ ὅτι ἀποδείκνυται καὶ ἐκ τῶν δύο τροπαιίων ἐκείνων, ὅτινα δὲν ὑπάρχον
ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτῶν τόπῳ, ἀλλὰ τὸ πρῶτον προστετέθησαν ὑπ' ἐμοῦ φερόμενα ἄγραφα ἀπὸ
στόματός ἐς στόμα τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς ὅπου δεικνύει ὅτι ταῦτα οὐδέποτε ἀπετέλεσαν
μέρος τῶν ἀκολουθῶν, διότι ἄλλως δὲν ὀνόμαζοντο.

Ἀλλ' εἰ μὲν ἀγνωστος ἦμιν ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐποιήθησαν αἱ ἀκολουθίαι, γνωστὸτάτος
ἔσται ὁ τοῦ βίου, καθ' ὃν καὶ ὁ συγγραφεὺς. Ὁ μακαρίτης Νικηθόμος, ὡς εἴρηται (σελ: 16'),
καίπερ ἀναγνὼν καὶ παραγράψας ἐν τῷ «Ἐκλογίῳ» τὸν βίον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, πλημμελῶς
ὡμοῖεν ἐν τῷ αὐτοῦ «Συναξαριστῇ» γράρει, ὅτι συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶνε ὁ γνωστός Συμεὼν ὁ
Μεταρραστής, ἐνὸς καὶ ἐξ ἀπλῆς ἀναγνώσεως τοῦ βίου ἀξιδόλην ὅτι συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶνε
μαθητὴς τις αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ. Ὅτι δὲ συγγραφεὺς εἶνε μαθητὴς τις καὶ οὐχὶ ὁ
Συμεὼν μαρτυρεῖ αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς, ὡς δέληται ἐκ τῶν ἐξῆς: Εὐθὺς ἐν τῷ
προομίῳ ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου λέγει: «... ἔς [Λουκᾶς], οὐ πολλὰς ἔχων ἀπὸ τοῦ
» τέλους ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ πολλὰς τῶν ἐπὶ περιόντων οὐ παλαιῶν μόνον,
» ἀλλὰ καὶ νέας εἰς ὅλην ἔλθων καὶ ἀκριβῶς γνωσκόμενος. . . . » (σελ: 25'). Ἐκ τοῦ χω-
ρίου τούτου σαφέστατα δηλοῦται, ὅτι ὁ συγγραφεὺς συνέγραψε τὸν βίον μετὰ πολὺ μετὰ

τὸν θάνατον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ. Τοῦτο δὲ βεβαιούται καὶ ἐξ ἄλλου χωρίου τούτου: «... Καλὴ
» δὲ ἡ τετάρτη καλεῖται, ἢ καὶ ταῦτα μένει διηγομένη καὶ μοναχῶν εἰσὶ ἐπιμαίεται
» «σκαιμάτων» (σελ: 27). Τίς ἡ Καλὴ ἢ διηγομένη τὰ περὶ τῆς καταγωγῆς (διότι περὶ αὐ-
» τῆς ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς) τοῦ ἁγίου Λουκᾶ; ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ἥτις ἐγεν-
» νήθη μετ' αὐτόν, τρίτον ὄντα τῶν τέκνων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Στεφάνου καὶ τῆς μητρὸς Εὐ-
» φροσύνης. Ἐκ τούτων ἄρα σαφῶς δηλοῦται ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἔλαβεν ὁλίγα ἢ πολλὰ τοῦ βίου
» τοῦ Λουκᾶ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ. Ἀλλαχόθεν γάρτοι ὁ συγγραφεὺς ταῦτα: «Εἰσὶ
» καὶ ἄλλοι τοῦ θαύματος μάρτυρες οὐκ ἀκούσι ἐξ ἐτέρων παραλαβόντες, ἀλλ' αὐτὰς ὁ ψε-
» σιν εὐχόμενον ἐκείνων ἰδόντες καὶ ἡμῖν [τῷ συγγραφεὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ] ἀπαγ-
» γειλάνας» (σελ: 28, 29). Ἐκ τούτου τοῦ χωρίου δέληται ὅτι καὶ ἄλλη πηγὴ,
» ἐξ ἧς ὁ συγγραφεὺς ἤρσθη τὰς αὐτοῦ εἰδήσεις. Ἀλλαχόθεν ἀναγνώσκεται: «... Ἀ δὲ καὶ
» «μειμάνηκε πρὸς τῇ θύρᾳ ὧν εἶχεν οὕτως, ὥστερ' αὐτὸς ἐξηγγαστο μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς [ἁγίου
» Λουκᾶ] θάνατον, ἔρκοις τὰ λεγόμενα φρικτοῖς πιστωσάμενος: «Κατέλαβον αὐτόν, φησί,
» γόνυ.....» (σελ: 32). Ἐκ τούτου τοῦ χωρίου δέληται καὶ ἄλλη πηγὴ τοῦ συγγραφεύς,
» ἥτις ἦν εἰς τὸν φριγέων τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ὁ ταῦτα τῷ συγγραφεὶ πιστωσάμενος. Καὶ ἀλλα-
» χόθεν: «Καὶ περὶ τούτου ἄλλοις μὲν ἄλλα τῆς μακαρίας γλώττης τὰ προσηνύματα: ἑτέρου
» δὲ τοῦτο ἀκούσαι φασιν. «Ἑλλὰς ἐλαθῆναι.....» (σελ: 35). Καὶ ἀλλαχόθεν: «Πόθεν ἐν
» «ἵσασιν πάντες..... Ἐπεὶ δὲ καὶ κατέλαβε, πάντα ἐκδεχόμενα ἰδὼν, οὐ σιωπῇ κρύπτει τὸ
» «θαῦμα, ἀλλὰ καλὸν διήγημα πολλῶν ἀκούσι παραδιδόντι» (σελ: 48, 49). Ἀλλ' ἐν ταῖς
» παραλήψεσιν, τὰ ἐξῆς δύο χωρία εἶνε τεκμήρια ἀλάνθιστα τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐξῆς ὁ συγ-
» γραφεὺς τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ. Ὁ συγγραφεὺς λέγων ποιεῖται περὶ τοῦ χαρίσματος τῆς
» προφῆτειας, ὅπου ὁ ἅγιος εἶπε, καὶ ὅτι φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ ἀντήγγελλον αὐτῷ τὴν εἰσβολὴν βαρ-
» βάρων ἐλθόνων καὶ δὴ λέγει: «Ἐφίκει γὰρ ὁ αὐτός μοι Παγκράτιος, ὅτι συνέβηως τῷ πατρί
» «φρονῆς ἀνωλεν γινόμενης ἐρῶδου χάριν ἐλθόνων, ὥστε..... Τῆς φωνῆς οὖν οὕτω γινόμενης
» καὶ φωνῇ ποτε χρησαμένων ἡμῶν, ἐμοῦ [τοῦ συγγραφεύς τοῦ βίου] τῆ το πατρὶ [τῷ ἁγίῳ
» Λουκᾶ] συνόντες καὶ σπῆλαιόν τι ἀμφοτέρων ὑπελθόντων ἡμεῖς, γυναῖκες ἀλώμεναι δύο πρὸς
» ἡμᾶς ἔρχονται, ἡλίου ᾗδ' κλίνοντες πρὸς δυσμάς, ἃς ὁ πατὴρ οἰκτιράς, ἐπεὶ πρὸς τῇ φυγῇ
» καὶ χειμῶν ἦν, οὐκ ἔγνω δεῖν ἀποθεῖσθαι, ἀλλὰ μεθ' ἡμῶν τε εἰσεδήθησαν καὶ προνοίας
» κατὰ τὸ ἐγγεροῦν ἡζιώθησαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὕπνου καίρως ἦν, ἡμᾶς τῷ ἐνὶ μέρει δοῦς, ἑαυ-
» τὸν δὲ πρὸς ὕπερον ἀνακλίνας.....» (σελ: 51, α'). Τὰ χωρία ταῦτα εἶνε σαφέστατα
» καὶ ἀνεκτίρητα. Ἐξ αὐτῶν παντὶ αὐτόδηλον γίνεται πρῶτον ὅτι ὁ Παγκράτιος ἦν μο-
» ναχὸς ἐκ τῶν τῷ ἁγίῳ συνόντων· δεῦτερον ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Λουκᾶ
» ὁμίλησε μετὰ τοῦ Παγκράτιου καὶ ἤκουσεν ἰδίως ὡς ὅσα διηγήσατο· τρίτον, ὅτι καὶ σπου-
» δαιότατον, ὅτι αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ὁμίλησε, συναναστρέφει, συνέλαβε, συνέγραψε, συγκατε-
» κλήθη μετ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ. Τί ἐστι χρῆμα ἔχμεν ἀποδείξω; Τούτων ἀναντιλέ-
» κτων ἀποδείξεις ὑπαρχουσῶν, τίς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὡς συγγραφεὶ ἄλλον τινά, εἰον τὸν
» ἐν ἄλλῳ χρόνῳ ἀκμασάντα Συμεῶνα; Ἐν κεφαλαίῳ δ' εἰπεῖν, πὰρ τῶν ἀκολουθῶν καὶ
» τοῦ βίου ἔχουσιν ἀκριβῶς οὕτως: Αἱ μὲν ἀκολουθίαι συνετάχθησαν μὲν πρὸ τοῦ 1453,
» ἀγνωστον ἔσται πότε· διότι, καὶ ἐὰν γνωσθῇ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἤμαζον ὁ Πέτρος καὶ ἡ
» Γρηγορίτις, οὐχ ἦσαν ὁ χρόνος τοῦ συνόλου τῶν ἀκολουθῶν μένει ἀγνωστος, διότι οὐδὲν ἀσφα-
» λές τεκμήριον ὑπάρχει ἐκ τε τῶν ἀκολουθῶν καὶ ἀλλαχόθεν, καθ' ὃ ἠδύνατο τις νὰ προσδιο-
» ρίσῃ τὸ πᾶν, ὅπου ἕκαστος τῶν μόνων γνωστῶν ἦμιν δύο ποιητῶν ἐποίησαν: πρῶτον δὲ μαλί-

στα ὅτι αἱ ἀκολουθίαι εἶνε πρὸν διαφόρων χρόνων καὶ ποιητῶν, τοὺς ἀλλήλους ἔχει ἐνὶ ποιήσαντος τὴν ἀκολουθίαν εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου, ἑτέρου τὴν εἰς τὴν ἀνακομιδὴν, ἄλλου ἐνὶ τῇ πλείονας ἑνῇ ἢ πλείονας τῶν κανόνων καὶ ἄλλου ἢ ἄλλων ποιητῶν ἐν ἡ καὶ πλείω τροπάρια.

Τὸ μόνον δὲ ὅπερ ἀσφαλῶς γινώσκουμεν εἶνε τοῦτο, ὅτι ὁ Πέτρος ἀναμνηστικῶς ἐπαίρει τὸν κανὼν, ὅστις φέρει τὸ αὐτοῦ ὄνομα, ἢ δὲ Γρηγορίου τὸν ἑτερον, ὃς φέρει τὸ αὐτῆς ὄνομα. Ὅπως δ' ἀναμνηστικὸν ἐστὶ τὸν βίον τοῦ ὁσίου συνέγραψεν εἰς τῶν φοιτητῶν μοναχῶν ἢ τοὺς ἀλλήλους τῶν φίλων τοῦ ὁσίου Λουκά, ὃς ἦν πιθανῶς μὲν καὶ συμπόλιτος αὐτοῦ, ἀναμνηστικῶς δὲ Φωκίδος, ὡς φαίνεται ἐκ πολλῶν τεκμηρίων, ὅσον ὅτι διέτριβεν ἐν Φωκίδι, συγκατατίθει μετὰ Φωκιδῶν εἰς τὰ ὅρη καὶ τὰ κρησφύγετα ἐπὶ ἐρῶν ἔθνων, ὅτι ἐν μῆ τῶν ἐρῶν τούτων συγκατίθει μετὰ τοῦ ὁσίου Λουκά, ὡς εἴρηται, εἰς σπήλαιον, εἰς δὲ προσέλθον καὶ ὁσίου γυναικὶς πάντως ἐκ Φωκίδος καὶ αὐταὶ οὖσαι, — οὕτω καὶ ἐστὶ ὁ λόγιος συγγραφεὺς τὴν ὕλην τοῦ βίου συνέλεξεν ἐκ συγγενῶν τοῦ Λουκά, ὅσον τῆς ἀδελφῆς Καλῆς, ἐκ φοιτητῶν αὐτοῦ, ὅσον τοῦ Παγκρατίου, ἐξ ἄλλων γνόντων τὸν Λουκά ζῶντα ἐκ τοῦ σῦννεγρου, ἐξ ἄλλων ἀκουσάντων περὶ τοῦ βίου ἐκείνου καὶ τέλος ἐξ αὐτοφίας καὶ αὐτοχρησίας. Καὶ συνελθόντι εἰσαίν, ὁ συγγραφεὺς τὴν σύγχρονον τοῦ ὁσίου Λουκά, τὸν δὲ βίον συνέγραψε μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Λουκάς ἐτελεύτησε κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην περὶ τὸ 946, ἀναμνηστικῶς ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς εἶνε ἐγγύτατα τοῦ ἐτους τούτου· λέγω δ' ἐγγύτατα, διότι, πλὴν ἄλλων τεκμηρίων, καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς λέγει ἐν τῇ ἐνὶ τῷ βίῳ ἔκκω ἐστὶ ἀνθρώποι, οἵτινες ἀκριβῶς ἐγίνωσκον τὸν Λουκά, οὐ μόνον γίνοντες, ἀλλὰ καὶ ἴδοντες. Ὁ βίος ἄρα οὗτος φέρει τὴν σφραγίδα τῆς ἱστορίας, οὐδὲ δίκαιον νὰ συγκαταλέγῃ τοῖς κοινῶς λεγόμενοις Συναξαρίσις τοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, ἐκ θεολογικῶν πηγῶν συνημμένους. Τούτων δὲ πάντων ἐνεκεν ὡς πρῶτῃ κυρίᾳ καὶ ἀσφαλιστικῇ πηγῇ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου Λουκά καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς μονῆς αὐτοῦ εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ λογίου ἀνωμόνου συγγραφῆς συγγραφῆς καὶ τανῶν τὸ πρῶτον ἐλόκληρος ἐκδοδόμενος βίος. Πάν δ', ἐστὶ ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ ἐκτεθειμένα, εἶνε ἀπόβλητον καὶ ἀπορριψίμων. Διὰ ταῦτα ὅρη ἀπόβλητα, καὶ δικαίως, ἐκτρέφει τὰ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν (σελ: 16) — καὶ ἐκδοδόμενα διηγήματα ἀποβλητὰ δὲ ἄρα καὶ πάντα τὰ μέχρι τῆς σήμερον, ἔστω καὶ ὑπὸ λογιωτάτων ἀνδρῶν, κατὰ ταῦτα τὰ διηγήματα γεγραμμένα καὶ μάλιστα ὑπὸ περιγητῶν Εὐρωπαίων, ὧν κατὰ λόγον μακρὸς παρατίθεται ἐν τῷ β' τόμῳ τοῦ προσκυνηταρίου τούτου. Ὁ βίος ἄρα οὗτος διαφέρει τὸ μέχρι τοῦδε σκότος, ὅς οὐ ἐκαλύπτοντο τὰ περὶ τὸν ὅσιον Λουκά, τὸν τε ἅγιον καὶ τὴν κοινὴν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ ἱστορικὸς οὗτος βίος ἔχει καὶ μεζῶνα σημασίαν, ταύτην: ἐν αὐτῷ ἐκτείνονται πολλὰ πολλοῦ λόγου ἄξια διασφαρηνίζοντα τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν καὶ ἰδίως τὴν τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ὅστις ὡς γνωστὸν, εἶνε ἐκ τῶν σκοτεινότερων. Καὶ δὴ ὁ συγγραφεὺς λόγον ποιεῖται περὶ φοβερῶν ἐπιδημιῶν τῶν Ἀγαρηνῶν, δὲ ἅς οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος θαμνινώτατα κατέλειπον τὰς αὐτῶν ἐστίαις καὶ περιπλανώντο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἀπὸ κρησφύγετος εἰς κρησφύγετον. Οὕτω διὰ τὰς ἐπιδημίας οἱ πρόγονοι τοῦ Λουκά κατελύοντες τὴν αὐτῶν πατρίδα Λίγιναν μετέβησαν εἰς τὴν παράλιον ἐν Φωκίδι ὅρος τὸ τοῦ Ἰωάννου καλούμενον, ἐκείθεν εἰς τὸν λιμένα Βαθύν, ἐκείθεν πάλιν εἰς τὴν κώμην Καπτόριν, ἐνῷ ἄλλοι τῶν κατοίκων δισπεύοντο τῆδε κάκιστος, οἱ μὲν εἰς Ἀττικὴν, οἱ δὲ εἰς Πελοπόννησον, οἱ δὲ εἰς Θήβας καὶ ἄλλοι ἀλλαχόσε (σελ. 26). Οἰμίζει περὶ τῶν ἐπιδημιῶν τῶν Βουλγάρων εἰς Ἑλλάδα, τῶν χωρησάντων κατὰ πάσης τῆς ἡμετέρας, οἱ μικροῦ

δὲν παρίδοντες τὸ πᾶν πανωλερίᾳ (σελ: 34)· περὶ τῆς φοβερωτάτης πασῶν ἐρῶν ἐπὶ Συμμεῶνος, ὅστις, ἐξανδραποδίζομενος καὶ ληξόμενος καὶ κτείνων, τοὺς διαφύγοντας τὴν μάχαιραν αὐτοῦ Ἑλλήνας ἐποίει ὑπερόρους· ἐληλάται δ' οὗτος οὐ μόνον τὴν ἡμετέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν θάλασσαν· τότε καὶ αὐτὸς ὁ Λουκάς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μικροὶ δὲν ἤλκοντο, εἰ μὴ διεσπορῶμεντο ἐκ Φωκίδος εἰς Πελοπόννησον (σελ: 38, 39)· περὶ τῆς τῶν Τούρκων ἐρῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα (σελ: 48) καὶ περὶ Κρινίου (σελ: 49)· μνημονεύει τῆς ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τοῦ τότε βασιλεύοντος Κωνσταντίνου τυραννικῆς ἐπιθέσεως (σελ: 48) καὶ ἄλλων ἱστορικῶν πραγμάτων γνωρίζει ἡμῖν τινὰς χώρας, ὅρη, πόλεις καὶ κώμας, τὰ τότε διατρεφόντα τὰ αὐτῶν ὀνόματα ὅπως καὶ τὰ μεταβαλόντα αὐτὰ, ὅπερ ἡμῖν σπουδαῖον, καὶ ὅσον διδακτικὸν ἀπὸ τίνος χρόνου δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν μαρτυρίας ἀκριβεῖς περὶ τῆς μεταβολῆς τῶν ὀνομάτων αὐτῶν· γνωρίζει δὲ ἡμῖν ταῦτα: (σελ: 51) Χρυσὴν (Χρίσαν), ἐξ οὗ ἐπωνυμίζετο τότε καὶ σύμπασα ἡ Φωκίς «ἐπαρχία Χρυσῶν», τὸν Βαθύν (λιμὴν καὶ κώμην), τὸ Καστόριον (ποῦ;) (σελ: 26), Κόρινθον (σελ: 39, 42, 45), Πάτρας τῆς Ἀχαΐας (αὐτόθι), Θήβας (σελ: 43, 48), Καλάμιον (σελ: 45), Ἀμπελιῶνα (σελ: 46), Κρήτην (σελ: 50), Ἀδριασαν (αὐτόθι), Στείριον (ἀργ: Στεῖρις) (σελ: 52, 59), Βοιωτίαν (σελ: 56), Τερθενίαν ἡσσαν (σελ: 58), Θερμυπύλας (σελ: 59), Δαυλίαν (ἀργ: Δαυλίς) (σελ: 60), Κορώνειαν ὀνομαζομένην καὶ τότε ἤδη ῥασταμῆται (σελ: 61), Ἰωαννίτζη ἔρος (σελ: 62) τὴν καὶ Ἰωάννου καλούμενην (σελ: 26), κτλ.· γνωρίζει ἀγνωστῶς ἡμῖν μονὰς, ὅσον ἐν Θήβαις (σελ: 43), ἐν Ἀθήναις (σελ: 29), ἄνδρας ἐκκλησιαστικοῦς, ὅσον τὸν Κορίνθου Θεοφύλακτον τὸν τὴν ἀρετὴν περιβόητον, σερῶν καὶ τῆς θύραθεν σερίας διδάσκαλον (σελ: 45), κτλ.· καὶ ἐν κεφαλῇ εἰσαίν, γνωρίζει ἡμῖν ὁ συγγραφεὺς πράγματα, ὧν ἡ γνώσις πολλὰ διαλευκαίνει τῆς τῶν τότε χρόνων ἱστορίας. Περιττὸν δὲ κρίνω νὰ υποδείξω καὶ τὴν μεγάλην θεολογικὴν σημασίαν τοῦ βίου τούτου, ἥτις ἐστὶ ὅλου τοῦ βίου διέρχεται· ἰδίως δὲ πρὸς τὴν σπουδαίαν θεολογικὴν ὕλην, ἀπαντᾷ καὶ τινὰ πολλοῦ λόγου ἄξια εἰς τὴν δογματικὴν καὶ τὴν λειτουργικὴν ἀνήκοντα, ὅσον ὁ διάλογος μεταξὺ τοῦ ὁσίου Λουκά καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου περὶ τῶν ὁσίων μυστηρίων παρόντος ἢ ἀπόντος ἱερέως (σελ: 41)· καὶ ἐν κεφαλῇ εἰσαίν, ὁ βίος οὗτος περιέχει οἰκουμενικὴν ἱστορικὴν καὶ θεολογικὴν ὕλην, ὅταν τὰ τοῦ Φιλοθέου⁴⁸ συγγράμματα, ὅστις ἦν σύγχρονος τῆς ἀλώσεως τῆς Ἡρακλείας. Καὶ ταῦτα μὲν διὰ βραχείαν καὶ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ βίου τοῦ ὁσίου Λουκά.

Ἡ δὲ εἰκὼν τοῦ ὁσίου Λουκά, ἢ ἐν ἀρχῇ τοῦ Προσκυνηταρίου⁴⁹ τούτου ἀντεγράφη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς. Ἐπειδὴ δ' ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ περικαλλιστάτου τούτου ναοῦ, τῇ ἐν τῷ β' τόμῳ, ἐκτενὴς λόγος γίνεται καὶ περὶ πασῶν τῶν εἰκόνων αὐτοῦ, τανῶν σμυρνομένων μόνον ἐστὶ αὕτη, τοῦ ζωγράφου Λύτρα μὴ δυνάμεντος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν μονὴν, ἀντιγραφεῖσα ὑπὸ τίνος τοῦ ἁγίου Ὁρους μοναστοῦ Γρηγορίου καλουμένου καὶ ἐπισκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐκταῦθα γνωστοῦ ζωγράφου Χαντισσηγιαννοπούλου ἐκτελεσθήσῃ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ λιθογράφου

⁴⁸ Τινὰ τῶν συγγραμμάτων τοῦ σεραῖ τοῦτον ἱερέως ἔχεται ἰσχυρὸν ἐν Βενετίᾳ λόγιος Κ. Τριανταφύλλος μετὰ τοῦ φιλόλογου Α. Γραμπούτου ἐν τῷ ἑξακτῷ περιόδῳ «Σύλλογος ἑλληνικῶν ἀνενεχθέντων», ἐκ ἐκδοτῶν ἐκ πρὸ πολλοῦ τῶ πρῶτον τόμου.

⁴⁹ Προβλεπόμενα τὴν λίαν ταύτην ἀντὶ ἄλλων, εἰς ἱστορίαν, κριτικὴν, περιγραφικὴν, κτλ.· θύει αὐτὴ κοινὴ κατὰ τὴν κατεστημένην πρὸς ἄλλους ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ ἔκστασις ἔχει, ἀπερίσπαστος βελούκος καὶ περιχρυσωμένη τοῦτον βελούκον· τούτου δ' εἶναι διαστήματα καὶ τὸν συνέθε αὐτῇ τύπῃ, καὶ τὴν ἐκδοτικὴν εἶναι ἡ γραφὴ «προσκυνητῶν», ἢ καὶ ὁ Κ. Οὐρανὸς ἀπὸ τῆς ἐκδοτικῆς (ἢ καὶ Κωνσταντίνου ἢ προσκυνητῶν) τοῦ μεγάλου Σπυρίδωνος. Ἀδελφῶν, ἀπὸ αὐτῆς ἐν τῇ ὑποσημειώσει).

Κολυμάννου. Τὸ ἐν τῇ μὲν ἐπὶ τοῦ βορείου τοίχου τοῦ ναοῦ πρωτότυπον εἶνε ψηφωτὸν (μο-
σαϊκὸν ἢ καλλιὸν γράφειν μουσειωτὸν) τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ἔπως καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν τοίχων
τοῦ ναοῦ εἰκόνας, σῶον, εὐτέλχητον, πολύχρωμον.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν τῷ α' τούτῳ τόμῳ περιεχομένων· πολλοὶ δ' ἐπαίνου ἄξιαι
οἱ τῆς μονῆς τοῦ ἐσίου Λουκᾶ προεστώτες ὁ τε ἡγούμενος Νικόδημος Ἡλιαδῆς καὶ ὁ σύμ-
βουλος Θεοδόσιος Παπαθεοδώρου οἱ ἐξ Ἀμβρόσιου (Διστόμου) καὶ ὁ ἕτερος σύμβουλος Γρη-
γόριος Καμβασινὸς ὁ ἐξ Ἀνεμορείας (Ἀραχώδης) οἱ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Προσκυνηταρίου
τούτου λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, θερμῶ τε ζήλῳ καὶ χρηρηγίμασι συντελοῦντες.

Ἐγράφη Ἀθῆναι μηνὸς Σεπτεμβρίου λήγοντος 1874.

Γ. Π. ΚΡΕΜΟΣ.

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΛΟΥΚΑ.

ΜΗΝΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ Ζ'

Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΛΟΥΚΑ

ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΣΤΕΙΡΙΩ, ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΕΝ ΤΩ ΜΙΚΡΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους δ' ἤχος α' προσόμοια στι-
χηρὰ πρὸς τὸ

Πανεύφημοι μάρτυρες ὑμᾶς.

Προφρόνως συνελθόμεν πιστοί, Λουκά τοῦ θεόφρονος, συνεστᾶσαι
τὴν κοίμησιν ὃ γὰρ θεὸς ἡμῶν, ἐν τῇ μνήμῃ τούτου, παρέχει θω-
ρήματα, τοῖς πᾶσι καὶ θειῶν ἀπολύτρωσιν, κατακαμπτόμενος, ἐν ἐλπί-
ταῖς λιταῖς αὐτοῦ, ὃς προσβύει, ὑπὲρ τῶν ὑμνούντων αὐτοῦ.

Προκρίνας τὰ μένοντα σοφῶς, τῶν βευστῶν, ἀείμνηστε, ἐν οὐρανοῖς
συναπλήκυσας, ἀύλοις τᾶξεσι, Λουκά θεοφόρε, τῆς χάριτος τῆς κρείτ-
τονος· διόπερ ὡς θεῶν παριστάμενος, τούτου ἱκέτευε, δωρηθῆναι ταῖς ψυ-
χαῖς ἡμῶν τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Θεράπων καὶ δόκιμος Χριστοῦ, καὶ θερμὸς τῷ πνεύματι, ἐπὶ τῆς γῆς
ἀναδείξαι, θεομακάριστε· ἐντολὰς γὰρ θείας, ἀκριβῶς ἐφύλαξας·

διὸ συγκληρονόμουν σε ἔδειξε, Λουκᾶ θεσπέσιε, τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν αὐτοῦ, βασιλείας οὐρανῶν τῆς κρείττονος.

Πρότῃτος γνώμων ἀψευδής, ἀκτησίαις αὐτῆς τε, καὶ κατανύξεως πέφνηας, κανὼν, μακάριε, ἡσυχίας τύπος, ἀκριβῆς καὶ μέτριος, καὶ πάσης ἀρετῆς ἄλλης ἐμπλεὺς· διὸ ἰκέτευε, δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα· ἦχος δ'.

Διδακτικῶς ὥσπερ φοινῖξ, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἐξήνθησας, ἡγιασμένε Λουκᾶ, καὶ ὥσπερ κέδρος ἐπλήθυνας, ἢ ἐν τῷ Λιβάνῳ τοὺς φοιτητάς σου, οὓς περιφρουρεῖ καὶ σκέπει ἀπὸ βλάβης παντοίας· σε γὰρ κεκτῆμεθα πρὸς θεὸν παρρησίαν, καύχημα, καὶ σκέπην καὶ ἀσφαλὲς προπύργιον· διὸ πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, εἰρηνεῦσαι τὸν κόσμον, καὶ σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου.

Τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας.

Εἰς τὸν στίχον προσόμοια· ἦχος α'.

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Ουπερόπτης τῶν κάτω, καὶ παρεπιδημός, ὁ ἐραστής τῶν ἄνω, καὶ ἐρημοπολίτης, Λουκᾶς ὁ θεοφόρος, πάντας ἡμᾶς, ἐορτάσαι προτρέπεται, τῆς πρὸς θεὸν ἐκδημίας αὐτοῦ πιστῶς, τὴν ἡμέραν τὴν σωτήριον.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον κυρίου.

Εξω σαρκὸς καὶ τοῦ κόσμου, ταῖς ἀρεταῖς γεγωνώς, καὶ δι' αὐτῶν δοξάσας, ἐπὶ γῆς διὰ βίου, τὸν κύριον τῆς δόξης, πάτερ σοφέ, κατ' ἀξίαν δεοδόξασαι, καὶ ἱαμάτων ἐδείχθης θεία πηγὴ, παρ' αὐτοῦ, Λουκᾶ θεολήπτε.

Στίχ. Δίκαιος ὡς φοινῖξ ἀνθήσει.

Μέτριος, ἀκακος, πρᾶος, ἀπλοῦς, ἡσύχιος, ὡς χρηματίσας, πάτερ, ὑπὲρ ἀνθρώπων ὄντως καὶ αὔλος ἐν ὕλῃ, οἶκος θεοῦ, καθωράθης ἐπάξιος, τὰς ἐξ αὐτοῦ προϊούσας σοὶ δωρεάς, συμπαιδῶς διαπορθμεύων ἡμῶν.

Δόξα· ἦχος πλ. δ'.

Τοὺς μεγάλους σου καμάτους, εὐφημοῦμεν, Λουκᾶ πατὴρ ἡμῶν, δι' ὧν ἐπαξίως τῷ θεῷ εὐηρέστησας πάσης γὰρ τῆς προσκαίρου ζωῆς τὸ ἄστατον οὐδὲν ἡγησάμενος, τὴν οὐράνιον ἐπόθησας τοῦ δεσπότης βασιλείαν, Χριστὸν μόνον ἐλόμενος, τὸν σε δοξάσαντα, μακάριε.

Καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Θεοτόκε σύ εἰ ἡ ἄμπελος.

Τὸ Νῦν ἀπολύεις· τὸ Τρισάγιον· ἡ ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστιν· εἶτα τὸ Ἀπολυτίκιον· ἦχος δ'.

Ταχὺ προκατάλαβε.

Σταυρὸν ἐκ νεότητος ἀναλαβόμενος, πορείαν διήνυσας στενὴν, καὶ ἐπίπονον, μακρύνας ἐν ὅρεσιν ὅθεν αὐλιζόμενος εἰς εὐρύχωρον πλάτος, δόξης καὶ βασιλείας, τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος, Λουκᾶ θεομακάριστε, ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ ἰκέτευε.

Δόξα καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον.

ΕΝ ΔΕ ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΣΠΕΡΙΩ

μετὰ τὸν προημακὸν τὸ Μακάριος ἀνὴρ· εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱσθῶ-
μεν στίχους ἡ καὶ ψάλλομεν τῆς ἐορτῆς ὃ καὶ ὁ τοῦ ἁγίου καὶ καθ-
ῆς. Εἰ δέ, τὰ τοῦ ἁγίου μόνα.

Τῆς ἐορτῆς ἡχος α΄.

Λέγε Συμεών, τίνα φέρων ἐν ἀγκάλαις, ἐν τῷ κατὰ ἀγάλλῃ; τίμη κρά-
ζεις καὶ βοᾷς, Νῦν ἡλευθέρωμαι· εἶδον χάρι τὸν σωτήρα μου; Οὗτός
ἐστίν, ὁ ἐκ παρθένου τεχθεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ ἐκ θεοῦ θεὸς λόγος, ὁ σαρκω-
θεὶς δι' ἡμᾶς, καὶ σώσας τὸν ἄνθρωπον· αὐτὸν προσκυνήσωμεν.

Δέχου Συμεών, ἐν ὑπὸ τὸν γρόφον, Μωσῆς νομοθετοῦντα, προσώρα· ἐν
Σινᾷ, βρέφος γενόμενον, νόμῳ ὑποταττόμενον. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀπὸ
νόμου λαλήσας, οὗτός ἐστιν ὁ ἐν προφήταις ῥηθεὶς, ὁ σαρκωθεὶς δι' ἡμᾶς,
καὶ σώσας τὸν ἄνθρωπον· αὐτὸν προσκυνήσωμεν.

Δεῦτε καὶ ἡμεῖς, ἥσμασιν ἐνθέαις, Χριστῷ συναντηθῶμεν, καὶ δεώ-
μεθα αὐτόν, οὗ τὸ σωτήριον ὁ Συμεών ἐώρακεν. Οὗτός ἐστιν, ἐν
ὃ Δαβὶδ καταργεῖται, οὗτός ἐστιν, ὁ ἐν προφήταις λαλήσας, ὁ σαρκω-
θεὶς δι' ἡμᾶς, καὶ νόμῳ φθεγγόμενος· αὐτὸν προσκυνήσωμεν.

Εἶτα τοῦ ἁγίου πρὸς τὸ Ὅλην ἀποθέμενον.

Σοφῶς κατενόησας, ὡς ἐμπλήρης τε καὶ δούλη, Λουκᾶ παναοίδιμε, καὶ
τοὺς ταύτην καίζουσα μετιόντας ἐστί, μηδ' αὖτις μένουσα, μετὰ τὴν
ἐξοδὸν, τὴν ἐντεύθεν πρὸς τὸν κύριον, ἡ εὐδιδυτος αὕτη, καὶ ῥοώδης,
καὶ πρόσκαιρος, ζώῃ τε καὶ κατὰστασις· ὅθεν καὶ τῆς κρείττονος γέγονας,
πρὸς ἣν ἀπευθύνων, ἀγγέλους ὡς κριτῆς τε καὶ σοφός, βίον καὶ λόγον,
καὶ πρᾶξίν τε, Χριστῷ εὐηρέστησας.

Σταυρὸν ἐκ νεότητος, ἀναλαβὼν καὶ τὴν τρίβον, Λουκᾶ, τὴν ἐπίτο-
μον, καὶ στενὴν διώδουσαν ἐμμελέστατα, τῇ σπετῇ μάλιστα, πει-
ρασγῶν, ἐνδοξε, διατάξει τοῦ καλέσαντος· διὸ κατὰλληλον, εὖρες τῶν κα-
μάτων τὴν ἐκβασιν, καὶ ἄξιον τὸ ἑπαύλον, τὴν ἐν οὐρανῷ βασιλείαν

Χριστοῦ, καὶ τὴν μετὰ πάντων ἁγίων ἐν φωτὶ διαγωγὴν, μετ' ὧν ἀπαύ-
στως ἰκέτευε ὑπὲρ τῶν τιμῶντων σε.

Θάύματος ὑπόθεσις, ἅπασιν ἦσθα, θεόφρον, καὶ μετὰ τοῦ σώματος,
ἐπὶ γῆς τὸ πρότερον καθορώμενος, καὶ σκοπῶν, ὅσιε, καὶ βιῶν ἐνθεα,
καὶ τοῖς λόγοις, καὶ τοῖς πράγμασι· μέτριος, πρᾶος γὰρ, ὥφθης καὶ ἡδύς,
καὶ μελιχίος, καὶ ἄγαν εὐπροσήγορος, καὶ προσφθικός, καὶ ἀπλούστα-
τος, πολλὰ δὲ νῦν μάλλον, ἥνικα πρὸς θεὸν ἀναδραμῶν, ἐθαυμαστώθης
καὶ εὐλαβῆς, χάριν τῶν ἰάσεων.

Ολῶς ἐκ νεότητος, ἀκολούθησας κυρίῳ, γονικῇ κατέλιπες, ἐνδοξε,
προσπάθειαν, καὶ στοργὴν κοσμικὴν, καὶ ἐρήμους ὥκησας, ἀσκη-
τῶν τὸν βίον, ἐξασκῶν ἐν ταπεινότητι, ὃν καὶ ἐτέλεσας ζέοντι τῇ πνεύ-
ματι, ὅσιε, καλῶς ἐμπροσθεύμενος, νείμας σου τὰ ὄντα τοῖς πένησι, καὶ
τὸν μαργαρίτην, τὸν θεῖον ἐξωνοῦμενος Χριστόν, οὗ καὶ τυγχόν τῆς ἐφέ-
σεως, ἐσθης, ἀξιάχαστε.

Εφίρας τυπτόμενος, ὀνειδιζόμενος, πάτερ, διαπληκτίζόμενος, παρὰ τοῦ
τεκνύτος σε διὰ κύριον, ὃν ἐπόθεις, ἐνδοξε, οὐ τρωθεὶς τῷ πόθῳ, τὰ
τεροντὰ οὐδὲν λελόγισαι· μητρὸς δὲ στέρησιν, καὶ τὴν ξεντείαν ἡγάπη-
σας, καὶ σχῆμα ἐνεδέδυσσας, τὸ τῶν μοναχῶν, ἱερώτατε· ἀλλὰ φανεροὶ σε,
θεὸς καὶ μὴ βουλόμενον εὐχαίς, ταῖς μητρικαῖς, Λουκᾶ ὅσιε, καμψθεὶς ὁ
οὐκ ἄνθρωπος.

Βίον ἐκτέλεσας σου, τὸν ἱερὸν πανιέρως, θαύματα ἐτέλεσας, ἱερέ, ἐξαί-
σια καὶ παράδοξα, τοῦ θεοῦ σοι νείμαντος, ἀρραβῶνα ἐνέειν, καὶ
πρὸ τῆς ἀνταποδόσεως, τῶν θεῶν πόνων σου, νείμει δὲ καὶ στέφος σοι
ἀσφατον, καὶ δόξαν αἰωνίζουσαν, ὅταν ὡς κριτῆς παραγένηται· αὐτὸν
οὖν θυσώπει, ῥυθιῇται τοὺς ὑμνοῦντάς σε ἡμᾶς, ἀπὸ παντοίας κακώσεως,
Λουκᾶ πανσεβασίμει.

Δόξα ἁγίῳ πλ. ὁ.

Τὼν μοναστῶν τὰ πλήθη, τὸν καθηγητὴν σε τιμῶμεν, Λουκᾶ πατὴρ
ἡμῶν διὰ χάρι σου τὴν τρίβον, τὴν οὕτως εὐθεῖαν πορεύεσθαι ἐγνώ-
μεν. Μακάριος εἰ τῷ Χριστῷ δουλεύσας, καὶ ἐχθροῦ θριαμβεύσας τὴν
δύναμιν, ἀγγέλιον συνόμιλε, ὁσίαν ὁμόσκηνα, καὶ δικαίῳ, μετ' ὧν πρό-
σεβουε τῷ κυρίῳ, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός.

Οταῖς Χερουβείμ ἐποχούμενος, καὶ ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν Σεραφεὶμ, σήμερον τῇ θείᾳ ἱερᾷ κατὰ νόμον προσφερόμενος, πρεσβυτικάς ἐνθρονίζεται ἀγκάλαις, καὶ ὑπὸ Ἰωσήφ εἰσδέχεται δῶρα θεοπεπῶς, ὡς ζεῦρος τρυγῶνων τὴν ἀμύαντον ἐκκλησίαν, καὶ τῶν ἐθνῶν τὸν νεόλεκτον λαόν, περισπερῶν δὲ δύο νεοσσούς, ὡς ἀρχηγὸς παλαιᾶς τε καὶ καινῆς τοῦ πρὸς αὐτὸν χρησμοῦ δὲ Συμεών, τὸ πέρας δεξιόμενος, εὐλογῶν τὴν παρθένον, θεοτόκον Μαρίαν, τὰ τοῦ πάλου σύμβολα, τοῦ ἐξ αὐτῆς προσηγόμενος, καὶ παρ' αὐτοῦ ἐξαίτεται τὴν ἀπόλυσιν βοῶν, Νῦν ἀπολύεις με, θέσποτα, καλῶς προσηγγεῖλω μοι ὅτι εἶδόν σε τὸ προαιώνιον φῶς, καὶ σωτήρα κύριον, τοῦ χρυσταλλοῦ λαοῦ.

Ἡ δὲ, Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν.

Εἰσόδος τὸ Φῶς Ἰλαρόν Προκαίμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα
Σοφίας Σολομώντος τὸ ἀνάγνωσμα.

Διακλίνω ψυχὰν ἐν χειρὶ θεοῦ καὶ οὐ μὴ ἀψῆται αὐτῶν βράσανος. Ἐδεδέξαν ἐν οὐθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἐξέσθς αὐτῶν καὶ ἡ ἀπ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ γὰρ ἐν οὐρα ἀνθρώπων ἐκ κολασθῆσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευσθέντες, μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπέσπευσε αὐτοὺς καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτοὺς καὶ ὡς ὑλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτοὺς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμβουσι καὶ ὡς σπινθήρες ἐν καλάμῃ διαδραμαδύνονται. Κοινοῦσιν ἔσθλην καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. Οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ εὐλογίαι ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ καὶ ἐπισκοπῇ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομώντος τὸ ἀνάγνωσμα.

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι καὶ ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ

σπελάσει αὐτοὺς καὶ τῇ βραχείῳ ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Λήφεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ καὶ ὀπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν. Ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνης καὶ περιθήσεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον. Λήφεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα, ὅθεν δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν. Συνεκπολεμήσει αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας. Πορεύονται εὐστοχοὶ βολίδες ἀστραπῶν καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύνου τῶν νεφῶν ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ῥιπῆσονται χάλασαι. Ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕψος θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως. Ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως καὶ ὡς λαίλαψ ἐκκλημήσει αὐτοὺς, καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε, μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς. Ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγκυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν· ὅτι ἐδόθη παρὰ κυρίου ἡ κράτης ὑμῶν καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου.

Σοφίας Σολομώντος τὸ ἀνάγνωσμα.

Δίκαιοι ἐὰν φθίσῃ τελευτήσῃ, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀραιμὴ ἐτῶν μεμέτρηται. Πολὺν δὲ ἔστι φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γῆρας βίης ἀκηλίδωτος. Εὐδάρετος θεῷ γενόμενος ἡγαπήθη καὶ ζῶν μετὰ ζῶντων ἀμαρτωλῶν μετετέθη. Ἠσπάγη, μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ ἡ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. Βασκανία γὰρ φανότῃτος ἀμαρτοῦ τὰ καλὰ καὶ ῥεμβασμός ἐπιθυμίας μεταλλάξει νοῦν ἄκακον. Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς ἀρεστῇ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἐσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον· ὅτι χάρις καὶ εὐλογίαι ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ καὶ ἐπισκοπῇ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Τὸ Καταξίωσον κύριε καὶ τὰ λοιπὰ.

Εἰς τὴν λιτὴν ἰδιόμελα· ἤχος β'.

Δαξίτικῶς ὡσπερ φοινῆς ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ἐξήνθησας, ἡγιασμένη Λουκᾶ, καὶ ὡσεὶ κέδρος ἡ ἐν τῷ Λιβάνῳ τοὺς φοιτητάς σου ἐπλήθυννας, οὓς περιφρουρεῖ καὶ σκέπεις ἀπὸ βλάβης παντοίας. Σὲ γὰρ κ

κτῆμεθα πρὸς θεὸν παρρησίαν, καύχημα καὶ τῆχος καὶ ἀσφαλὲς προπύργιον. Διὸ πρέσβευε Χριστῇ τῇ θεῇ εἰρηνεύσαι τὸν κόσμον, καὶ σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦχος ὁ αὐτός.

Σήμερον ὁ θεόπνευστος Λουκᾶς μεθίσταται τοῦ βίου· σήμερον ὁ οὐρανὸς εἰσδέχεται τὸν οὐράνιον φωστῆρα· τὰ οὐράνια τάγματα νῦν γένηθε, τὸν ἐπίγειον ὄντα καὶ οὐράνιον· χορὸς πατέρων ἀγαλλεταί, καὶ σὲ τὸν θεὸν μεγαλύνει αἰεὶ ἡμεῖς δὲ οἱ τοῦτου μύσται βοῶμεν, Πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν πάτερ ἀγιώτατε.

Ἦχος γ'.

Πατέρων ἀγαλλίσμα, καὶ μοναστῶν ἐγκαλλώπισμα, καὶ ἀσκητῶν σεμνολόγημα, πάντων τῶν Ναζηραίων μέγιστον καύχημα, θεῶς κανὼν εἰς ἀρετὴν, Λουκᾶ, γεροντός, καὶ τύπος ἀκριβοῦς, ὁδηγὸς ἀπλανὴς πρὸς σωτηρίαν ὁδόν, μὴ διαλίποις πρεσβεύειν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου σου, μὴ παρόψωι δεινῶς κλονουμένους ἡμᾶς, παντοίας ἐπιφοραῖς τοῦ θράκοντος, ἀλλὰ πρόστηθι πάτερ, καὶ λύτρωσον συμφορῶν ἀμέτρων τοὺς δούλους, καὶ ἀξίωσον ἀπόρρητον διατελούντας, ζωὴν εὐαρεστέην τῇ Χριστῇ.

Ἦχος δ'.

Πάτερ τρισόλβιε, σὺ τῆς τριάδος ἱερόν τε καὶ θεῖον γέγονας ἐνδοαίτημα· πωθήσας γὰρ τὴν ἀρετὴν ἐρωτῇ θεῇ, τὰ ἐπίγεια πάντα, εἰς οὐδὲν λείδῃσαι, καὶ τὸν σταυρὸν ἐπ' ὤμων ἀράμενος, τῇ Χριστῇ προθύμως ἠκολούθησας, καὶ συμβασιλεύειν ἡξιώθης, Λουκᾶ καμμομακάριστε· ἀλλὰ μὴ παύσῃ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῶν πίστει εὐφημούντων σε.

Ὁ αὐτός.

Ελαμψαν τὰ καλὰ σου ἔργα, ὡς ἥλιος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, Χριστοῦ θεράπον, Λουκᾶ πανσεβάσμι· ὀρθοδόξως γὰρ ἐκήρυξας ἡμῖν τὴν ἀληθῆ καὶ ἀμωμον πίστιν Χριστοῦ διὸ ἰκέτευε, ὅσαι πάτερ, ἐν τῇ μνήμῃ σου θεωροῖ, δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος πλ. ε'.

Τοὺς μεγάλους καμάτους εὐφημοῦμεν, Λουκᾶ πατὴρ ἡμῶν, δι' ὧν ἐπαξίως τῇ θεῇ εὐρεστέησας· πάσης γὰρ τῆς προσκαιροῦ ζωῆς τὸ ἄστατον οὐδὲν ἠγησάμενος, τὴν οὐράνιον ἐπέβησας τοῦ δεσπότη βασιλείαν, Χριστὸν μόνον ἐλόμενος, τὸν σε δοξάσαντα, μακάριε.

Δόξα ἡχος πλ. δ'.

Καλλωπίζεται πατὴρ ἡ θρεψαμένη σε, πάτερ Λουκᾶ μακάριε, καὶ ἐπαγάλλεται χαρμονικῶς σήμερον ἐν τῇ πανηγύρει, κηρύττουσα τὰ σὰ κατορθώματα, τὸ δὲ σῶμά σου τὸ ἱερόν, ὡς θησαυρῖσμα κατέχουσα βοᾷ σοι, Μὴ ἐλλίπης πρεσβεῦν ὑπὲρ τῶν πίστει ἐκτελούντων τὸ ἱερόν σου μνημόσυνον.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Οπαλῶς ἡμερῶν, νηπιάσας σαρκί, ὑπὸ μητρὸς παρθένου, τῇ ἱερῇ προσάγεται, τοῦ οἰκείου νόμου πληρῶν τὸ ἐπαγγέλιμα, ἐν Συμείων δεξιόμενος εἶπες, Νῦν ἀπολύεις ἐν εἰρήνῃ, κατὰ τὸ ρημά σου τὸν δούλόν σου· εἶδον γὰρ οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, κύριε.

Εἰ δὲ σὺ ψάλλεται ἡ ἑορτή, τὸ παρὸν Θεοτακίον.

Χαίροις τὸ ἐργαστήριον θεοῦ τοῦ παννύχτου· χαίροις αἰεφόωτε Μαρία θεογένη· χαίροις ἡ παγκόσμιος χαρὰ τῶν ὀρθοδόξων· πρέσβευε τῇ ἐκ σοῦ τεχνῇ σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν.

Εἴτα ὁ διάκονος, Σῶσον ὁ θεὸς τὸν λαόν σου καὶ τὰ λοιπά. Καὶ μετὰ τὸ εἶπεν τὸν ἱερέα, Δέσποτα πολυέλεε κύριε, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν ψάλλοντες τὰ παρόντα στιχηρὰ τοῦ ἁγίου.

Ἦχος πλ. δ'.

Ὁ τοῦ παραδόξου θαύματος.

Πᾶθη ψυχῆς τε καὶ σώματος, δι' ἐγκρατείας, σοφείας, καὶ συντόνου ἀσκήσεως ὑποτάξας ἑθλῶσας, ἀρετῶν εἰς ἀκρόρειαν, καὶ γνόντες

θεῖον, ὥσπερ τὸ πάλαι Μωσῆς, εἰσέδυς δόξαν ἐνοπριζόμενος, ἤνπερ ἐπόθησας κατιδεῖν, θεσπέσιε πάτερ Λουκᾶ, καὶ θεὸν ἐώρακας, ὥσπερ ἰδεῖν δυνατόν.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον κυρίου.

Χάριν μεγίστην εἰσδέδεξαι, παρὰ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ, κατ' ἀξίαν τῶν πόνων σου, προσρᾶν τὰ μέλλοντα, καὶ προλέγειν σαφέστατα, ἵσθαι νόσους, διώκειν θαίμονας, ἐν τῷ καιρῷ δὲ τῆς προσευχῆς ἀπὸ γῆς, ὡ ξένου θαύματος! εἰς ἀέρα αἵρεσθαι, σωματικῶς, πάχους μὴ καλύοντός σε, παναοίδιμε.

Στίχ. Δίκαιος ὡς φοίνιξ ἀνθήσει.

Σὸι ὡς δικαίη, θεσπέσιε, φαιδρὸν ἀνέτειλε φῶς, ὡς εὐθεὶ τῇ καρδίᾳ δέ, εὐφροσύνη ἀληκτος, εἰς αἰῶνας δεδωρηται, τοὺς ἀπεράντους, ἧς σὺν ἀγγέλλων χοροῖς, ἐπαπολαύων καὶ ἡμῶν μέμνησο, τῶν προσφευγόντων σοι, καὶ πιστῶς ὑμνούντων σε, τῶν ἀσκητῶν θεῖον ἐγκαλλώπισμα, καὶ ἀκροθίνιον.

Δόξα ἤχος πλ. α'.

Οσιε πάτερ Λουκᾶ πανσεβάσμιε, τὸ τῆς Ἑλλάδος καύχημα, τῶν ἀσκητῶν ὠραϊότης, οὐκ ἔδωκας ὕπνον σοῖς ὀφθαλμοῖς εἰς κόρον, οὐδὲ τοῖς βλεφάροις σου νυσταγμόν, ἕως σου τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, τῶν παθῶν ἡλευθέρωσας, καὶ σεαυτὸν ἡτοίμασας τοῦ ἁγίου πνεύματος καταγώγιμον. Ὅθεν καὶ τὰ πόρρω, ὡς ἐνεστῶτα προέλεγες, καὶ τῆς ὁμοουσίου τριάδος θεράπων γενόμενος, τρισδίδις πατὴρ ἡμῶν, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν ἐκτενῶς πρὸς κύριον.

Καὶ νῦν ὁ αὐτός.

Ερευνάτε τὰς γραφάς, καθὼς εἶπεν ἐν εὐαγγελίῳ Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν· ἐν αὐταῖς γὰρ εὐρίσκομεν αὐτόν, τικτόμενον καὶ σπαργανούμενον, τιθνούμενον καὶ γαλακτοτροφούμενον, περιτρήν δεχόμενον, καὶ ὑπὸ Συμεῶν βασταζόμενον, οὐ δοκῇσι οὐδὲ φαντασίᾳ,

ἀλλ' ἀληθεῖα τῷ κόσμῳ φανέντα, πρὸς ὃν βοήσωμεν, Ὁ πρὸ αἰώνων θεὸς δόξα σοι.

Τὸ Νῦν ἀπολύεις· τὸ Τρισάγιον· εἴτα τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου.

Ἦχος δ'.

Ταχὺ προκατάλαβε.

Σταυρόν ἐκ νεότητος ἀγαλαβόμενος, πορείαν διήνυσας στενὴν καὶ ἐπίπονον, οἰκήσας ἐν ὄρεσιν· ὅθεν αὐλιζόμενος εἰς εὐρύχωρον πλάτος, δόξης καὶ βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος, Λουκᾶ θεομακάριστε, ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ ἱκέτευε.

Καὶ τῆς ἑορτῆς.

Εἴτα τὸ Θεοτόκε παρθένε καὶ ἡ εὐλόγησις τῶν ἁρτῶν· εἴτα τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν βίον τοῦ οσίου. **Μετὰ** τὴν ἀνάγνωσιν διανέμεται ὁ εὐλογηθεὶς ἄρτος τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀνά ποτήριον οἴνου εὐλογίας χάριν καὶ τιμῆς τοῦ ἁγίου καὶ οὐχὶ πλεόν. **Καὶ μετὰ** τοῦτο ἀρχόμεθα τοῦ ἐξαψάλμου· καὶ ἡ μεγάλη αἴτησις παρὰ τοῦ ἱερέως· εἴτα τὸ Θεὸς κύριος· τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς δις, τοῦ ἁγίου ἀπαξ καὶ πάλιν τῆς ἑορτῆς καὶ ἡ συνήθης στιχολογία τοῦ ψαλτηρίου· εἴτα τὰ καθίσματα τοῦ ἁγίου δις καὶ τῆς ἑορτῆς ἀπαξ ἡ Θεοτοκίον κατὰ τὸν ἥχον.

Τοῦ ἁγίου ἤχος πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Απάλων ἐξ ὀνύχων, πάτερ σοφέ, ἀκρασίαν μισήσας τὴν βλαβεράν, ἐπόθησας κάλλιστα, τὴν καθόλου ἐγκράτειαν, ἧς καρπὸς ἀργεῖα, καὶ ἄκρα ἀπάθεια, δι' ὧν θεραπεύσας ἐφάνης τὸν κτίσαντα· ὅθεν καὶ τὴν χάριν, παρ' αὐτοῦ ἐκομίσω, τοῦ παύειν τὰ νοσήματα, καὶ διώκειν τὰ πνεύματα, ἐξ ἀνθρώπων, μακάριε, πρεσβύων ἐκτενῶς καὶ ἡμᾶς, τοὺς πιστῶς ὑμνούντάς σε, φυλάττεσθαι ἀμετόχους, παντοίων κακώσεων.

Δόξα τὸ αὐτό.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. δ'.

Αὐλῶν ποιμενικῶν.

Ετέχθης ἐπὶ γῆς, ὁ προάναρχος λόγος, προσήχθης τῇ κατὰ ὁ ἀκατάληπτος, χαίρων δὲ ὁ πρεσβύτερος, ἐν ταῖς ἀγκάλαις σε ὑπεδέξατο, κράζων, Νῦν ἀπολύεις, ὃν ἐπεσκέψω κατὰ τὸ ρῆμά σου, ὁ εὐδοκήσας σῶσαι ὡς θεός, τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ τὸ Θεοτοκίον.

Χαριστήριον αἶνον χρεωστικῶς, ὡς ἡ χήρα ἐκείνη δύο λεπτά, προσφέρω σοι, δέσποινα, ὑπὲρ πασῶν τῶν χαρίτων σου· σὺ γὰρ ὠφθης σκέπη ὁμοῦ καὶ βοήθεια, πειρασμῶν καὶ θλίψεων, αἰετὶ με ἐξαίρουσα. Ὅθεν ὡς ἐκ μέσου, φλογίζουσης καμίνου, ρυσθεῖς τῶν θλιβόντων με, ἐκ καρδίας κραυγάζω σοι, Θεοτόκε βοήθει με, πρεσβεύουσα Χριστῷ τῷ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεςιν δοῖναι μοι· σὲ γὰρ ἔχω ἐλπίδα ὁ δοῦλός σου.

Μετὰ τὴν 6. στιχ. κάθισμα.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Τῇ πυρὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ, πυρωθεὶς τὴν καρδίαν ὅλον σαυτὸν, αὐτῇ ἀνατέθηκες, τοῖς αὐτοῦ βαινῶν ἔχουσιν, ἐγκρατείας πόνῳ τὸ σῶμα δουλούμενος, τὴν ψυχὴν πιάνων, παννύχιοις δεήσεσιν. Ὅθεν καὶ τὸν δρόμον, εὐαρέστως τελέσας, λυθεὶς τε τοῦ σώματος, πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησας, Δουκὰ θεῖε πατὴρ ἡμῶν, αἰεὶ ἐν εὐφροσύνῃ τελῶν, ὁσίῳ, δικαίῳ μαρτύρων τε, μετ' ὧν πρέσβευε σωθῆναι τοὺς δούλους σου.

Δόξα τὸ αὐτό.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Νηπιάζει δι' ἐμέ ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν, καθαρσίῳ κοινωνεῖ, ὁ καθαρώτατος θεός, ἵνα τὴν σάρκα πιστώσῃ μου τὴν ἐκ παρθένου· καὶ ταῦτα Συμεὼν μυσταγωγούμενος, ἐπέγνω τὸν αὐτόν, θεόν καὶ

ἀνθρώπου, καὶ ὡς ζῶν ἡσπάζετο, καὶ χαίρων πρεσβυτικῶς ἀνεκράυγάζεν, Ἀπόλυσόν με, σὺ γὰρ θεός μου, ἡ ζωὴ τῶν ἀπάντων.

Ἡ τὸ παρὸν Θεοτοκίον.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον ἐν σῇ γαστρὶ.

Οτῶν ὅλων δεσπότης καὶ ποιητής, ἐξ ἀρχάντου σου μήτρας σάρκα λαβὼν, προστάτην σε ἔδειξε, τῶν ἀνθρώπων πανάχραντε· διὰ τοῦτο πάντες πρὸς σε καταφεύγομεν, ἱλασμὸν πταισμάτων, αἰτούμενοι, δέσποινα, καὶ αἰωνιζούσης λυτρωθῆναι βασάνου, καὶ πάσης κολάσεως, τῆς ἐκεί σε δεόμεθα, ἵνα πίστει βοῶμεν σοι, Πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, τοῦ δοθῆναι πᾶσι τὴν ἄφεσιν, τοῖς πιστῶς προσιοῦσι τῇ σκέπῃ σου.

Μετὰ τὸν πολυέλεον κάθισμα.

Ἦχος πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Αναβὰς εἰς τὸ ὄρος τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀσκήσας ὁσίως, πάτερ Δουκὰ, τὸν νῦν ἀνεπτέρωσας ἀπὸ γῆς πρὸς οὐράνια, καὶ πρὸς πλάτος θεῖον, πανσόφως πτερούμενος, λογισμῷ τελείῳ ἀνήλθης, μακάριε. Ὅθεν τοὺς εἰς βάθος, πειρασμῶν ἐμπεσόντας, ἀνέλιкусας, ὅσιε, ἐνεργῶν τὰ τεράστια, θεοφόρε πατὴρ ἡμῶν πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεςιν δωρήσασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ τὴν ἀρίαν μνήμην σου.

Δόξα τὸ αὐτό.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Εν τῇ ὥρῃ τῇ Σινθ, πάλαι κατέειδε Μωϋσῆς τὰ ὀπίσθια θεοῦ, καὶ ἀμυδρῶς θείας φωνῆς, κατηξιώθη ἐν γνώφῃ τε καὶ θυελλῇ· νῦν δὲ Συμεὼν, τὸν σαρκωθέντα θεόν, ἀτρέπτως δι' ἡμᾶς ἐνηγκαλίσσατο, καὶ γεγηθώς ἡπαίγετο τῶν τῆδε, πρὸς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· διὸ ἐβόα, Νῦν ἀπολύεις, τὸν δούλόν σου, δέσποτα.

Ἡ τὸ παρὸν Θεοτοκίον.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Ως παρθένον καὶ μόνην ἐν γυναιξί, σὲ ἀσπρόως τεκοῦσα θεὸν σαρκί, πᾶσαι μακαρίζουσι, γενεὰ ἀνθρώπων· τὸ γὰρ πῦρ ἐσκήνωσεν ἐν σοὶ τῆς θεότητος, καὶ ὡς βρέφος ὑπῆλθες, τὸν κτίστην καὶ κύριον. Ὁθεν τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνθρώπων τὸ γένος, ἀξίως δοξάζομεν, τὸν πανάγιον τόκον σου, καὶ συμφώνως βοῶμέν σοι, Πρέσβευε Χριστῶ τῷ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἀνυμνοῦσιν ἀξίως τὴν δόξαν σου.

Εἶτα ἡ ἀνάγνωσις εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου, καὶ οἱ ἀναβαθμοὶ τὸ αὐτῶν τοῦ δ' ἤχου. Προκείμενον ἤχος δ'. Τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὁσίου αὐτοῦ. Στίχ. Τὶ ἀνταποδώσωμεν τῷ κυρίῳ περὶ πάντων. **Τὸ Πᾶσα πνοή· εὐαγγελίου ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου.** Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς πάντα μοι παραδόντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ εὐθὺς τὸ Ἐλέησόν με ὁ θεός· Ταῖς τοῦ σοῦ ὁσίου. Καὶ νῦν Ταῖς τῆς θεοτόκου. Ἐλέησόν με ὁ θεός κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.

Ἰδιόμελον ἤχος β'.

Ος πατέρες, ἐκ βρέφους τὴν ἀρετὴν ἐπιμελῶς ἀσκήσας, ὄργανον γένονας τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβόντες τῶν θαυμάτων τὴν ἐνέργειαν, ἐπεισας τοὺς ἀνθρώπους, καταφρονεῖν τῶν ἡδυνῶν νῦν δὲ τῷ φωτὶ καθαρώτερον ἐλλαμπόμενος τῷ βίῳ, φώτισον καὶ ἡμῶν τὰς διανοίας, Λουκᾶ πάτερ ὅσιε.

Σῶσον ὁ θεός τὸν λαόν σου. **Οἱ κανόνες** πρῶτον τῆς ἐορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμῶ εἰς ε' καὶ οἱ δύο κανόνες τοῦ ἁγίου εἰς η'. Εἰ δὲ οὐ συμπάλλεται ἡ ἐορτή, ὁ κανὼν τῆς θεοτόκου πρῶτον, εἶτα τοῦ ἁγίου. **Ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου, οὐ ἀκροστιχίς, Λουκᾶν γεραίρω τῶν μοναστῶν τὸ κλέος.**

Ωδὴ α'.

Ἤχος πλ. δ'. Ὑμῶν διδοέσας ὡσεὶ ξηράν.

Λαμπτήρα Χριστός σε φωτειοῖ, φωτὸς ἀπορρήτου, ταῖς αὐλαῖς μαρμαρυγῆς, αὐγάζοντα πάντων τὰς καρδίας, Λουκᾶ θεόφρον, ἀναδείκνυσι.

Ολως ἀπὸ βρέφους ἁγιασθεὶς, θεῷ ἀντεθέτης, ἐκ νηδύος ὡς Σαμουὴλ, καὶ γρόφον εἰσέδυσ τῶν ἀρρήτων, θεωρίων ἐλλαμπθεὶς τὴν διάνοιαν.

Υπέδυσ γενναίως ὡς ἀριστεύς, τὸ στάδιον, μάκαρ, τῶν ἀγώνων θωρακισθεὶς, τῇ θείᾳ δυνάμει τοῦ σωτῆρος, καὶ τὸν ἀντίπαλον ὄφιν κατέρραξας.

Θεοτοκίον.

Καινίζεις τῇ ξένῃ σου τοκετῇ, τῆς φύσεως νόμους, ὑπὲρ λόγον καὶ ὑπὲρ νόον, ἐν μήτρᾳ, παρθένε, συλλαβοῦσα, τὸν ποιητὴν πάντων καὶ κύριον.

Ἔτερος κανὼν, ἔχων ἀκροστιχίδα,

Λουκᾶν ἐπαινῶ τὸ κλέος τῆς Ἑλλάδος. Ἀμήν.

Ἤχος πλ. β'. Ὁ εἰρμός.

Ως ἐν ἡπείρῃ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ, ἐν ἀβύσσῳ ἔχυσεν τὸν διώκτην· **Φαράω**, καθορῶν ποντοῦμενον θεῷ, ἐπινίκιον ὥδην, ἔδωκε, ἔσωσεν.

Λόγον μοι δίδου θεόπτα παρестηκώς, θρόνῳ τοῦ δεσπότου σου, ἀνυμνήσαι τὴν φαιδράν, καὶ φωσφόρον μνήμην σου, Λουκᾶ, διαλύσας τὴν ἀχλὺν τῆς διανοίας μου.

Ολοσχερῶς σε πολήσας ὁ ἱερός, σῶτερ, πρὸς τὴν ἄσκησιν, ἀπεδύσατο στερρῶς, θλίψεις, μόχθους, πόνους καρτερῶν, ἀνθ' ὧν εὗρετο τρυφὴν τὴν ἀτελεύτητον.

Υποπιδῶν τὸ σῶμα, πάτερ Λουκᾶ, ἐγκρατεῖα πάντοτε, ἀγρυπνία συνεχεῖ, κακουχία πάση τε σφῶς, τὰς ὁρμάς τῶν ἐμπαθῶν ἡδονῶν ἐστησας.

Θεοτοκίον.

Κυριστότε παρθένε ἡ τὸν θεόν, ἐν σαρκὶ γεννήσασα, τὸν ἀχώρητον παντί, σαρκωθέντα οἰκτῇ τῶν βροτῶν, τυραννίδος με παλῶν δεῖξον ὑπέρτερον.

Καταβασία Χέρσον ἀβυσσοτόκον· ἡ τό, Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

Ὡδή γ'.

Σὺ εἰ τὸ στερέωμα.

Ανθὲν ἡ χάρις σοι, ἐπιφανήσασα, ὅσις, τοῦ ἀγαθοῦ πνεύματος δοχέειον, ἱερὸν ἀπειργάσατο.

Νέον ὡσπερ ἄλλον σε, Λουκᾶ, ἀπόστολον κήρυκα, ἡ τοῦ θεοῦ νύμφη ἐκκλησία, κεκτημένη ἀγάλλεται.

Γῆν εἰς πᾶσαν ἑώραμε, τῶν θαυμασίων σου, ἅγιε, ἡ ἀστραπή, καὶ τῶν ἱαμάτων τηλανγῶς ἡ ἐνέργεια.

Θεοτοκίον.

Ενα δυοὶ φύσει, τὸν ἀπεριληπτον τέτοκας τῆς τριλαμποῦς, ἄχραντε τριᾶδος, πανακέραιος μένυσα.

Ετερος κανὼν τοῦ ὁσίου· Ὁ εἰρμός.

» **Ο**ὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς σύ, κύριε ὁ θεός μου, ὁ ὑψώσας τὸ κέρας,
» τῶν πιστῶν σου, ἀγαθὲ, καὶ στερεώσας ἡμᾶς ἐν τῇ πέτρᾳ, τῆς ὑπομονῆς σου.

Ανεπτερώνης τῇ θερμῇ, ἔρωτι τοῦ σωτῆρος, καὶ γονέων φιλτρον, ὑπερεῖδες δι' αὐτόν, καὶ γέγονας, ὦ Λουκᾶ, ξένος πάντων τῶν τερπνῶν, μακάριε.

Ναὺν κυρίου σεαυτὸν, ἀπεργάσασθαι θελὼν, ἐρημίας κατῴκεις ὡς ὁ πάλαι Ἡλιοῦ, πρὸς δαίμονας πολεμῶν· ὅθεν εὗρες τέλος τὸ μακάριον.

Εν πάσῃ θεῖᾳ ἐντολῇ, εὐπειλῆς ὡς οἰκέτης, ἀνεδείχθης, παμμάκαρ, καλῶς αὐτὰς ἐκτελὼν, καὶ ταπεινῶν σεαυτὸν· ὅθεν ὕψος ἔλαβες οὐράνιον.

Θεοτοκία.

Παρθένε μήτηρ τοῦ θεοῦ, ἡ τεκοῦσα τὸν λόγον, ὑπὲρ λόγου ὁφθέντα, δι' ἡμᾶς ὅπερ ἡμεῖς, ἐκέτευσ ἐκτενῶς, ἀλογίας πάσης με λυτρώσασθαι.

Καταβασία Τὸ στερέωμα· ἡ, Τοὺς σοὺς ὑμολόγους·

Εἶτα τὰ καθίσματα ἡχος πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Απὸ βρέφους πολήσας τὴν ἀρετὴν, τῶν ἡδέων ἀπέσχου πάντων, σοφέ, νηστεῖαν καὶ ἀσκησιν, ἀκριβῆ ἐνδεικνύμενος, καὶ μητρὸς τὸν πόθον, οὐδὲν ἡγησάμενος, ἐν σεμνείᾳ φέρων, σαυτὸν λάβρα δέδωκας· πάλιν δὲ μηνύει σε, θεὸς τῇ μητρὶ σου, θρηνοῦσῃ τὴν στέρησίν σου δικαίως, πανάριστε, ἡ καὶ νῦν συνηθόμενος, πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ τὴν ἀρίαν μνήμην σου.

Δόξα τὸ αὐτό·

Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς ἡχος πλ. δ'.

Ἀνέστης ἐκ νεκρῶν.

Ετέχνης ἐκ μητρὸς, ὁ προάναρχος λόγος, προσήχνης τῷ ναβί, ὁ ἀκατάληπτος φύσει· χαίρων δὲ ὁ πρεσβύτερος ἐν ταῖς ἀγκάλαις σε ὑπεδέξατο, κράζων, Νῦν ἀπολύεις, ἐν ἐπισκέψῳ κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ὁ εὐδοκήσας σῶσαι ὡς θεός, τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ τὸ ἕξῃς ἡχος α'.

Τοῦ λίθου σφραγισθέντος.

Εν τῷ ναβί προσπνέχνης ἡ ζωὴ τῶν ἀπάντων, δι' ἐμὲ νηπιάσας ὑπὸ νόμον ἐγένου, ὁ πάλαι χαράζας ἐν πλαξί, τὸν νόμον ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾷ, ἵνα πάντας ἀπαλλάξῃς, ἐκ τῆς τοῦ νόμου πάλαι δουλείας. Δόξα τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου, σωτῆρ, δόξα τῇ βασιλείᾳ σου, δόξα τῇ οἰκονομίᾳ σου, μόνε φιλάνθρωπε.

Ἡ τῆς Θεοτόκου ὁ αὐτός.

Τὴν ψυχὴν μου, παρθένε, τὴν ταπεινὴν, τὴν ἐν ζαλῇ τοῦ βίου τῶν πειρασμῶν, νῦν ὡς ἀκυβέρνητον, ποντουμένην τῇ κλύδωνι, ἀμαρτιῶν τῇ φόρτῃ, ὁρθεῖσαν ὑπέραντλον, καὶ ἐν πυθμένι ἁδου, ἐλθεῖν κινδυνεύουσα, φθάσον Θεοτόκε, πρεσβειῶν σου ἐλεεί, γαλήνην παρέχουσα, καὶ κινδύνων ἐξαίρουσα· σὺ λιμὴν γὰρ ἀχείμαστος, πρεσβεύουσα τῇ σῇ υἱῇ καὶ θεῇ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δόθῃναί μοι· σὲ γὰρ ἔχω ἐλπίδα ὁ δοῦλός σου.

Εἶτα τίθεται ἀνάγνωσις.

Ὡδὴ δ'.

Σὺ μου ισχύς, κύριε.

Ρώμη Θεοῦ δυναμωθεῖς, παναοίδιμε, τῶν δαιμόνων, φύλαγγας συνέκοψας, καὶ ἡδονῶν ἅπασαν πυράν, καὶ σαρκὸς ὀρέξεις, ἀσκήσει ἐναπαμέραντας· διό σε συνελθόντες, εὐφημοῦμεν, τρισμάκαρ, καὶ τὴν μνήμην σου πίστει δοξάζομεν.

Ανατραφεῖς ἄγγελος ὥσπερ ἐν σώματι, τῶν γυνῶν ἅπασαν διέπτυσας, ἀπατήλῃν δόξαν καὶ ρευστήν, καὶ τρυφὴν καὶ πλοῦτον, ὡς ὄναρ, μάκαρ, λελόγισαι· ἐντεῦθεν θεηγόρος, καὶ προφήτης, καὶ μύστης, τῶν Θεοῦ μυστηρίων γεγέννησαι.

Ινα τὸν σόν, ἐρωτα, πάτερ, πρὸς κύριον, ἀναφθέντα ζήλω θεῇ πίστει, ἐναποσέσθῃ ταῖς μηχαναῖς, ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ ἡλθε, πολυειδώς, ἀλλ' ἀπερίπτει, καὶ γέλως καθωρόθη, συντριβείς τοῖς ποσὶ σου, ἀνητήτῃ δυνάμει τοῦ πνεύματος.

Θεοτοκίον.

Ρῥοαὶ φθορᾶς, καὶ παγίδων με δέσποινα, τοῦ δολίου σκέπουσα· πρεσβείαις σου, ταῖς πρὸς τὸν σόν, πάναρνε, υἱόν, καὶ Θεόν τῶν ὄλων· εἰς σὲ γὰρ πᾶσαν ἀνέβηκα τὴν μόνην Θεοτόκον, σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ πρὸς σὲ καταφεύγω, Θεόφυμνε.

Ἄλλος κανὼν τοῦ οσίου. Ὁ εἰρμός.

Χριστὸς μου δύναμις, Θεὸς καὶ κύριος, ἡ σεπτὴ ἐκκλησία Θεοπροπῶς· μελεπεί ἀνακραζούσα, ἐκ διανοίας καθαρᾶς, ἐν κυρίῳ ἐορτάζουσα. **Α**κακος, ὅσιος, εὐθύς καὶ ἡμερος, καὶ ἀκέραιος ὡφθής, πάτερ Λουκά· ὄθεν μεμακάρισται, παρὰ τοῦ πάντων ποιητοῦ, καὶ δεσπότης παμμακάριστος.

Ιδὼν ὁ φθόνος σε, καλῶς διάγοντα, τὴν ζωὴν, ἐξεκαύθη καὶ πειρασμῶν, πληθὺς σοι ἐξήγειρεν· ἀλλ' ἐξηλέγχετο κενὸς λύκος, μάτην τὸ τοῦ λόγου χανών.

Νὸς εὐθύτητι, τὸν βίον ἵδυνας, πρὸς τὰ κρείττω, παμμάκαρ, τῶν ἐφετῶν, πάντων τὸ ἀκρότατον, ἐπιποθῶν, πάτερ, ἰδεῖν, οὐ εὐστόχως καὶ τετύχηκας.

Θεοτοκίον.

Ωραῖαν κάλλι σε, πασῶν εὐράμενος, γυναικῶν ὁ ὠραίος, κέρη σεσεμνή, σοῦ τὴν μήτραν ὤκησε, καὶ δυσμορφίας με παθῶν, καὶ τοῦ σκότους ἐλυτρώσατο.

Καταβασία· Ἐκάλυψεν οὐρανοῦς ἡ, τὴν ἀνεξιχνίαστον.

Ὡδὴ ε'.

Ἰνα τί με ἀπόσω.

Ως ἀχλόνητος πύργος, ἔσθης ἀπερίτρεπτος αὔραις τοῦ δράκοντος, ὡς στερρὸς ὀπλίτης, ἀντετάξω τοῖς τούτου στρατεύμασι, καὶ εἰς τέλος τοῦτον, καταβαλὼν δυνάμει θεῇ, τὸν τῆς νίκης ἀπειληφας στέφανον.

Τὸν φιλόξενον τρόπον, Ἀβραάμ ἐζήλωσας, μακαριώτατε, τοὺς ἀπανταχόθεν προσιόντας ποσὶν δέχομενος, καὶ προβλέπων τούτων, καὶ προσῶν τὰς ἐπελεύσεις, ἀνεκέρυττες πᾶσι τρανότερα.

Ως Θεοῦ μιμητὴν σε, πόθῳ μακαρίζομεν, πάτερ Θεόπνευστε, ὡς σὸν φὸν προστάτην, οἰκονόμον ψυχῶν προμηθέστατον, ὡς φωστῆρα ἱεῖον, καὶ ὁδηγὸν τῶν πλανωμένων, καὶ φρουρὸν τῶν πιστῶν ἀσφαλέςτατον.

Θεοτοκίον.

Νεκρωθεῖσαν τὴν φύσιν, τὴν τῆς ἀνθρωπότητος τῇ παραδόξῃ τὸ πρῶν, ὡς θεὸν τεκοῦσα, τῆς ζωῆς ἀρχὴν ἀνεζώσας, θεοτόκε μόνη, τῶν οὐρανῶν ὑψηλοτέρα, καὶ πρὸς κάλλος τὸ πρῶτον ἀνήγαγες.

Ἄλλος κανὼν τοῦ ὁσίου. Ὁ εἰρμός.

«**Τ**ῷ θεῷ φέγγει σου, ἀγαθὲ, τὰς τῶν ὀρθρίζοντων σοι ψυχάς, πόθῳ
» κατάργασον δέομαι, σὲ εἰδέναι, λόγε θεοῦ, τὸν ὄντως θεόν, ἐκ
» ζόφου τῶν πταισμάτων ἀνακαλούμενον.

Τὴν τῶν καμάτων σου ἀμοιβήν, παρὰ τοῦ πλουσίου δοτῆρος, ἀπολαβών, πάτερ ὅσιε, πέλαιος θαυμάτων πᾶσιν ἐδείκνυστο, τὰς νό σου ἀφανίζων τῶν προσιόντων σοι.

Οὐ κατενόρησας τοῦ ἐχθροῦ, πάτερ, ταῖς μυρίαῖς προσβολαῖς, οὐ κατεπλήγης τὴν ἑπάρσιν ἔστης δὲ ὡς πύργος στερρὸς ἀκλόνητος, ταπεινῶσιν ὡς θώρακα ἐνδυσάμενος.

Καλῶς τελέσας τὸν ἱερόν, βίον σου, παμμάκαρ, καὶ λαβὼν ἀπὸ θεοῦ τὴν ἀντιδοσιν, χάριν ἱαμάτων, τυφλοῦς ἐφώτισας, χωλοῦς καὶ παραλύτους ἀποτελῶν ὑγιεῖς.

Θεοτοκίον.

Αοὶ ὑμνεῖτε τὴν ἀληθῆς, τέξασαν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀνερμηνεύτως καὶ μένυσαν, πάλιν μετὰ τόκον παρθένον ἀφθορον, ὡς πάντων προστασίαν καὶ σωτηρίαν βροτῶν.

Καταβασία. Ὡς εἶδεν Ἰσαΐας ἡ, Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Ὡδὴ ε.

Πλάσθητί μοι σωτήρ.

Μωσέως καὶ Ἡλιοῦ, κατ' ἔχρος, πάτερ, ἐδάδισας, μεταναστεύων ἐν γῇ, σπηλαίοις καὶ ὄρεσιν ἐναποκρυπτόμενος, πρὸς πολλῶν τε αὐθις, σωτηρίαν φανερούμενος.

Ονοῦς σου θεοειδής, ὁ βίος ὅλος ἀσύγκριτος, ὁ λόγος θεοτεπής, ὁ βίος ἰσαγγελός, κανὼν ἀκριβέστατος, ἡ σὴ πολιτεία, ἀρετῆς ἀπάσης δέδεικται.

Νοσοῦντά με χαλεπῶς, καὶ πάθειν ἀμάκρυνον, φῶτι τῶν σῶν πρεσβειῶν, λαμπρύνας θεράπευσον, ἰατρός ὡς ἀριστός, ὡς θεοῦ θεράπων, ἀσκητῶν ὡς ἀκροβίνιον.

Θεοτοκίον.

Ανάρχου πατὴρ υἱόν, συνἀναρχον ἀπεκύησας, δημιουργόν τοῦ παντός, θεὸν ἀναλλοιώτου δι' ἡμᾶς γεγόμενον, καὶ ἡμᾶς, παρθένη, ἀνεκλάστω ἀγαθότητι.

Ἄλλος κανὼν τοῦ ὁσίου. Ὁ εἰρμός.

«**Τ**οῦ βίου τὴν θάλασσαν, ὑψομένην καθορῶν, τῶν πειρασμῶν τῇ κλύδωνι, τῇ εὐδίᾳ λιμένι σου προσδραμών, βοῶ σοι, Ἀνάγαγε, ἔκ φθορᾶς τὴν ζωὴν μου πολυέλεε.

Ελύθη ἡ πάλαι σοι, δολιόφρον, καὶ ἡμῶν, ἰσχὺς καὶ φροῦδα γέγονε, τὰ πολλὰ σου σοφίσματα, πονηρὲ ἰδοὺ γὰρ ἀπλούστατος, καὶ ἀπόνηρος νέος σε κατέβαλε.

Οὐκ ἔδωκας, ὅσιε, σοῖς βλεφάροις νυσταγμόν, οὐδὲ κροτάφοις ἀνεσιν, ἕως πάσαν κατέβαλες μηχανήν, τοῦ πλάνου παικίλους σοι, πειρασμοὺς καὶ ἐκάστην ἐξεγείροντος.

Σωφρόνως διήνυσας, σοῦ τὸν βίον καὶ καλῶς, φιλοξενῶν ἐκάστοτε, ἐλεῶν τε πλουσίως καὶ θαυμάσιος διὰ καὶ τετύχηκας, ἀφθαρσίας καὶ δόξης ἀκηράτου, Λουκά.

Θεοτοκίον.

Τριάδος γεγέννηκας, σὺ τὸν ἕνα σαρκικῶς, θεοκυητορ πάναγνε, ὑπὲρ νοῦν τε καὶ λόγον διὸ βοῶ, Τριάδος τῆς θείας με, ταῖς πρεσβείαις σου δεῖξον αἰκητήριον.

Καταβασία. Ἐβόησέ σοι ἡ, Τὴν θείαν ταύτην.

Κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Ὁ μήτραν παρθενικήν.

Καὶ τὸ κοντάκιον τοῦ ὁσίου ἡγῶς πλ. ὁ.

Τῇ ὑπερμάχῳ.

Ο ἐκλεξάμενος θεὸς πρὸ τοῦ πλασθῆναί σε, εἰς εὐαρέστησιν αὐτοῦ, οἷς οἶδε κρίμασι, προσλαβόμενος ἐκ μήτρας καθαγιαῖ, καὶ οἷ-
κεῖον ἑαυτοῦ δοῦλον δεικνύει σε, κατευθύνων σου, Λουκά, τὰ διαθέ-
ματα, ὃ φιλόανθρωπος ὧ νῦν χαίρων παρίστασαι.

Ὁ οἶκος.

Ο πατέρων ἀρίστη καλλονὴ καὶ σεμνότης ὧ πάντων ἀσκητῶν κο-
σμιότης· Χριστοῦ τὰς ἐντολάς γὰρ πληρώσαντος, πῶς ὑμνήσω
τὴν σὴν βιοτήν, ἔνδοξε, μὴ ἔχων λόγων δύναμιν; ἀλλ' ὅμως σοι θαρ-
ρῶν βοήσω.

Χαῖρε λαμπρὸν μονάζοντων κλέος· χαῖρε πιστῶν ὁδηγὲ καὶ λύχνε.

Χαῖρε τῆς ἐρήμου τερπνότατον βλάστημα· χαῖρε οἰκουμένης λαμ-
πτήρ φαεινότετε.

Χαῖρε, ὅτι κατεφρόνησας τῶν ρεόντων καὶ φθαρτῶν χαῖρε, ὅτι τὰ
οὐράνια σὺν ἀγγέλοις κατοικεῖς.

Χαῖρε τῶν ἀθυμούντων ταχυνὲ παρακλητορ· χαῖρε τῶν ἐν κινδύνοις
ποθεινὲ παραστάτα.

Χαῖρε σεπτὸν δοχεῖον τοῦ πνεύματος· χαῖρε κλεινὸν Χριστοῦ οἶκη-
τήριον.

Χαῖρε, δι' οὗ δόσις πάσα νῦν ἰσχύει· χαῖρε, δι' οὗ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη,
ὧ νῦν χαίρων παρίστασαι.

Τῇ ἐβδόμῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκά
τοῦ ἐν τῷ Στειρίῳ τῆς Ἑλλάδος ἀσκήσαντος καὶ καλῶς τελειω-
θέντος.

Ἐπληρε Λουκᾶς θαυμάτων τὴν Ἑλλάδα,

Ὅς οὐδὲ νεκρὸς παύεται τῶν θαυμάτων.

Ἐβδομάτῃ Λουκᾶς ριζοκαρτείου μετέστη.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΗ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΔΙΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ

ΛΟΥΚΑ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΕΙΜΕΝΟΥ.

Ο χρόνος τὴν ἀληθῶς ὁ τοῦ καλοῦ βίου
καὶ τῆς περὶ τὴν ἀρετὴν σπουδῆς αἰτίας,
ἀλλὰ γνώμη μόνη καὶ ἡ τὰ χρηστὰ φιλοῦσα
προαίρεσις. Καὶ τοῦτο δεικνύεται μὲν καὶ ἐκ
πολλῶν ἄλλων τῶν εὐλογίαις πρότερον χρόνους
βίον ἀληπτον τοῖς πολλοῖς ἐπιδείξαντων καὶ
οὐδὲν ἢ βραχὺ τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν καὶ λίαν
θαυμασίων ἀπολειπομένων, δεικνύεται δὲ μάλ-
λον καὶ ἐκ τοῦ σήμερον εἰς ἑορτὴν ἡμῖν προκει-
μένου Λουκᾶ· Λουκᾶ τοῦ πολλὰ μὲν διαλαθεῖν
σπουδᾶσαντος κρύψαι τε βίον φωτὶ πλουσίῳ
τῆς ἀρετῆς λαμπρόμενον, οὕτω δὲ δόγλου σχε-
δὸν ἅπασιν γενομένου, ἔσον τὴν τὸν οὕτω βιούν-
τα ταῖς ἀληθείαις ἄξιον εἶναι, οὐ πολλὰς ἔχων
ἀπὸ τοῦ τέλους ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς τῶν
εἶ τι περιόντων οὐ παλαιῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ
νέοις εἰς ὅσον ἐλθὼν καὶ ἀκριβῶς γνωσκόμε-
νος, τῶν τε παλαιῶν τὴν μικροῦ καὶ ἀπι-
στούμενην ἐκδοκᾶσαν ἀρετὴν καὶ τὸ τραχὺ
καὶ ἀνώμαλον τῆς πρὸς αὐτὴν φερούσης καὶ
τοῖς πολλοῖς ἄβαντον οὐ τῇ φύσει ταύτης
εἶδει περιόν, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ μᾶλλον καὶ
προαίρεσι τῶν τὰ καλὰ μὲν ἐπιπόνῳ δὲ διὰ
ψυχῆς ἀσθένειαν καὶ μαλακίαν παραιτουμέ-
νων οὐ τὰ κατὰ φύσιν καὶ αἰ πόνοι οὕτως
ἐπέραιστο πᾶσι καὶ ἡδονὴν στάζοντες, ὥς
καὶ αὐτὸ μόνον τὸ εἰς ἐκείνου μνήμη ἐλθεῖν
ικανὸν εἶναι διαθερμῶσαι ψυχὴν καὶ κινῆσαι
πρὸς εὐφροσύνην. Τοῦτον τοιγαροῦν ἔθεν τε
ἐρε καὶ ἐπὶ ὧς εἶω καὶ ἐπὶ ὧς ἡζυώθη τῶν χα-
ρισμάτων ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ πνεύματος, ἅπασιν
γνωρίσαι καλὸν ἔσται γὰρ οὐκ εἰς ἡδονὴν
μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς ψυχῆς κέρδος οὐ μικρὸν
καὶ ὠφέλειαν.

Ὁ καλὸς τὰ πάντα καὶ μέγας Λουκᾶς αὐ-
τὸς μὲν τῆς Ἑλλάδος ἐστὶ βλάστημα, κό-
σμημα δὲ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ κομιδὴ ποθεινὸν
ἐντοσίτημα, προσθήσω δὲ ὅτι καὶ στίφτανος
δόξης. Οὐ γὰρ ὠρθη περὶ τὴν ἐνεγκρύσαν ἀγά-
ριστος, ἀλλὰ καὶ λίαν αὐτὴν καλοῖς ἡμεί-

ψατο και περιβόητος αὐχμήσιν. Οἱ δὲ γε τοῦτον πρόνοιον ἐξ Αἰγίνης ὠρμηται τῆς νήσου Αἰγίνης, ἥτις περὶ τὸν Αἰγαῖον διάκειται κύλπον οἱ, τὰς συνεχεῖς ἐξόδους τῶν ἐκ τῆς Ἄλγος οὐ φορητὰς εἶναι νομίσαντες, αὐτοὶ τε καὶ οἰκίητορες πάντες τὸ φίλον τῆς πατρίδος ἔδαρος πρὸς βίαν ἀπολιπόντες μετανάσται γίνονται καὶ πρὸς διαφόρους ἑκάστος διασπείρονται πόλεις, καθάπερ ἀντὶ μητρὸς ἐκείνης ταῖς μητρουαῖς χρυσάμενοι. Καὶ οἱ μὲν τὴν τοῦ Κίρκου, οἱ δὲ τὴν τοῦ Πέλοπος, ἑτέροι τὴν τοῦ Κάδμου καὶ ἄλλας ἄλλοι καταλαβόντες ἐν αὐταῖς ἔχον ἡγαρχαζόντο τὰς οἰκίσεις. Οἱ μὲν τοῦ θεοῦ Λουκά πρόνοιον κατὰ τὴν τῆς Φωκίδος εἶς οὖν τοῦ Χρυστοῦ μεταδάντες ἐπαρχίαν πρὸς τι παρὰ τὸν ὅρος, (Ἰωάννου καλούμενον ἦν) τὰς τῆς παρικίας σκηνὰς ἐπέστησαν. Ἄλλ' ἐπεὶ κατ' ἐκεῖνον καιροῦ κρίμασι οἱ οἶδον, «οὐ ἄβυσσος τὰ κρίματα πολλή.» θαλασσοκρατοῦντες οἱ τοῦ Ἰσμάηλ καὶ πᾶσι κύλοις, αἰγιαλοῖς τε καὶ ἀκταῖς πειρατεύοντες ἦδη καὶ κατὰ τοῦτο, φεῖ! τὸ μέρος προσέβαλλον, ἀνάγκην εἶχον πάλιν ἀποχωρεῖν. Ἀμείνα γούν τινα, βαθύν μὲν οὕτω καλούμενον, εὐαρεστὴ δὲ καὶ γαληνὴν ὄντα προσελθόντες οἰκοῦντι ὃ καὶ χρόνιον ἐνδιατρίψαντες οὐ βραχύν τὸν τοῦ θεοῦ Λουκά πατέρα τελεῖν ἀξιοῦνται καὶ τοῦτον νόματι τοῦ πρώτου τιμήσαντες τῶν μαρτύρων, ἀξίαν δηλαδὴ τοῦ δόξατος καὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἀγωγὴν ἐποιούοντο. Ἀλλὰ πάλιν ἐκεῖθεν μεταδάντες (θεῖα γὰρ τις νεῦσις ἐκάλει) ἐπὶ τινα κώμη, Καστόριον οὕτω καλούμενην, τὰς οἰκίσεις ἔθεντο, τῆς ἄλλης ἐνταῦθα μικρὸν παυσάμενοι καὶ τοῦ ξενισμοῦ παραψυχῇ γούν τινα λαθεῖν οἰόμενοι. ὅπερ, εἰ καὶ μὴ τότε, ἀλλ' οὐ μετὰ πολλὴν ἀπίθην τὸν χρόνον. Ὁ γὰρ τῷ Ἰακώβ συγγενεῖσιν θεῖς καὶ πλοῦσιον ἀντὶ πέντης ἐργασάμενος καὶ τὸν ἐν βῆδω πρότερον τὸ Ἰερλάνου βύθρον περαιωθέντα πληθεῖ βωῶν καὶ ποιμνίων ὑποστρέφει παρασκευάσας, αὐτοὶς ἄρα καὶ τὰ θρέμματα τοῦ-

των καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν ἀτεχνῶς εὐλογήσας, οὕτως ἐπιδοῦναι πεποιήκων, ὥς οὐ μόνον αὐτοὺς οὐδενὸς ὀρθῶσαι καταδεδούλους τὴν ὑπαρξίαν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολὺ τοὺς αὐτοχθόνας ὑπερβάλλειν ἀκριβῶς τε ἐπ' αὐτοὺς τὸ τοῦ Ἰωβ πληροῦσθαι «ἐπὶ ἐπιβριθέντες ὀδοὶ ἦσαν καὶ ὁ κύριος ἐπισκοπῇ ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου αὐτῶν». Ἀλλὰ κἀνταῦθα πάλιν ὁ τοῦ θρόνου μὴ ἐνεγκὼν ὀφθαλμὸς εἰς φανεράν ζηλοτυπίαν τοὺς τῆς κώμης ἀνάπτει, καθάπερ τοὺς Αἰγυπτίους πάλαι κατὰ τῶν οὐδ' Ἰσραήλ, οἱ γε καὶ προσδίδειν αὐτοὺς ἔλως ὑπὸ τοῦ πονηροῦ μὴ δυνάμενοι, ὥς ἐπὶ ἡλυδάς τε καὶ παροίκους ἐξέβαλλον καὶ ὑπερβίοντες ποιεῖν ἐπειρῶντο παραπληρόντες τοῖς ἔθνεσιν, οἱ τῆς αὐτῆς πίστεως τοὺς οὐδὲν ἡδικοτάτας ἐλύον, ἀπῆλθονον τὶ μὴ τῶν κακῶν ἐποιούν; Ἐνταῦθεν, ἀπορία διηνή συσχεθεῖς ὁ τοῦ Λουκά προπάτωρ καὶ μήτε ἀντιτείνειν ἢ διαπληκτικῶς εὐσεως ἔχων μὴτ' αὐ πάλιν χώραν ἐκ χώρας ἀμείβειν καὶ παρὰ τοῦ τυχόντος δραπετεύας ὁμοίως καὶ καὶ μαστιγίαις διωθεῖσθαι καὶ συναλάνεσθαι, πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ἀπαίρει τὸ πάχος, οὐδενὶ μὲν ἑτέρῳ, τῇ δὲ ἀνοήτῃ βοήθειᾳ μόνῃ τεταρρακῶς. Ὡς τοιαύτη γούν ἰδὴ τὴν πορείαν ἀνίστας ἀλύπως καὶ ἐμαλῶς καὶ τῷ τηλικαῦτα τὴν βασιλείαν εὐσεβῶς διέποντι προσελλθὼν ἀμείσως καὶ τὰ κατ' ἐαυτὸν ἑκάστα διασαφές εὐμενοῦς τε ἀκοῆς καὶ φιλανθρώπων ἔτυχεν ὀφθαλμῶν. Παραχρῆμα γὰρ αὐτῷ γράμματα βασιλικά παρασχόν καὶ τῷ τοῖς βασιλικοῖς ἐντάλμασιν ὑπηρετομένῳ συνάψας εὐθυμίας ἐμπλεων ἀποστέλλειν ὅς, ἐπεὶ παρεγένετο, τὴν κώμην εἰς μέσον καὶ τὰ αὐτῆς ἅπαντα διελών, ἐκτερεύς ἀσφαλῆ τὴν οἰκίαν ἔχον παρασκευάζειν τὸ μὲν γὰρ οἱ αὐτόχθονες, τὸ δὲ οἱ ξένοι καὶ ἐπὶ ἡλυδῶς εἰληφρότες ἐμειναν τοῦ λοιποῦ μάχμον ἢ στασιάζοντες οὐδὲν ἔχοντες, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ καὶ πολλῇ τῇ καὶ ἐαυτοὺς γαλήνῃ τὸν βίον διάγοντες. καὶ τὰ μὲν περὶ

τούτων ἄλλος. Ὁ δὲ παῖς Στέφανος τὴν παιδικὴν ὑπερβίον ἡλικίαν καὶ πρὸς ἀκμὴν ἦδη ἐληλακῶς, πάντα τε τὸν μεταξὺ χρόνον ἀναχθεῖς καλῶς καὶ τοῦ τέλους οὐδαμῶς ἀναχθεῖς, ὥς πλέον αὐτῷ τοὺς τρόπους εἰς τὴν τῶν πατέρων φιλίαν ἢ τὴν φύσιν εἰσενεγκεῖν, ἐπεὶ καὶ πρὸς γάμου ὥραν ἀφίκετο, ζεύγνυται παρ' αὐτῶν γυναικὶ τὸν ὄνομα Εὐφροσύνη, τῆς αὐτῆς μὲν πατρίδος ἐρωμένη, εὐ δὲ καὶ γένους ὁμοίως ἐχούση, ἐξ ἧς τῷ Στεφάνῳ παῖδες ἐπτά γίνονται κατ' ἀριθμὸν τέλειον καὶ τῇ γραφῇ τὰ μάλιστα σπουδαζόμενον, ἵνα κἀν τούτῳ διαφέρωσι τῶν πολλῶν καὶ ὁσίων θεῶν, ἀλλ' οὐ τῆς φύσεως εἰναι τὸ πᾶν διδασκῶσιν ὧν ὁ μὲν πρῶτος Θεόδωρος, ἡ δὲ μετ' ἐκείνου Μαρία, Καλὴ δὲ ἡ τετάρτη καλεῖται, ἢ καὶ ταῦτα μένει διηγουμένη καὶ μοναχικῶν εἰσέτι ἐπιμελεῖται σακμαμάτων, Ἐπιφάνιος δὲ ὁ πέμπτος, ἔς καὶ αὐτὸς τὸν μονῆρ βίον ὑπελθὼν καὶ συνδούσαν τῷ ἐπαγγέλματι μετελθὼν πολιτείαν μετέβη πρὸς ἐν ἡγάπησιν. Τὰ μὲντοι ἑτέρα δύο τῶν τέκνων οὕτω τὴν ἄωρον παραλλάξαντα ἡλικίαν τὸν τῆς βίον μετέηλθαν.

Ὁ δὲ τρίτος ἐκείνος οὗτος ἐστὶν ὁ θεότατος τὰ πάντα Λουκάς, ὅς ἐτι τὴν πρώτην μεριῶν ἡλικίαν καὶ εἰς παιδὰς ἐξεταζόμενος οὐδὲν κατὰ παιδὰς ἐποίη. Τῶν μὲν γὰρ ἀθύρματα, γέλωτες, παιδιαί, κινήσεις ἀτακτοί, ὀρμῆς, τὸ φιλατόν τε καὶ ἡδιστὸν Λουκά δὲ οὐδὲν τοιοῦτον, ἀλλ' ἡρεμία, γαλήνη, βεβήκος ἦλος καὶ τὸ πρεσβυτικὸν διὰ πάντων ὑποραϊνόμενον. Ὅθεν μετὰ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς ἡδονὴν ὄντων οὐδὲ ὁπώρας μετέβηεν, ὃ κἀν ἀπιστήσαις τις, εἰδὼς ὅτι πασιπν εἰς βρώσιν ὁπώραν τὸ χαριεστατόν. Ὁ δὲ οὕτω καινός τις ἦν καὶ ἔκτοπος ἐραστῆς ἐγκρατείας, ἐπὶ εὐδῆς ἐκ παίδων οὐ κρέατι μόνον, ἀλλὰ καὶ τυρῷ καὶ ὧφ καὶ παντὶ ἄλλῳ τῶν ἡδονῶν ἐχόντων ἀπειλάζοντο ἄρτω δὲ κριθίνῳ καὶ ὕδατι καὶ λαχάνοις καὶ ὀσπρίῳ δὲ τῷ πα-

ρόντι διέτῃ. Τετραδὸς μέντοι καὶ παρασκευῆς παρίτευναν ἄσιτος ἄγχι καὶ ἡλίῳ δυσμῶν καὶ ὁ μᾶλλον τῶν ἄλλων θαυμάζειν ἄξιον, ἐπὶ μηδὲν πρὸς ταῦτα διδασκᾶν καὶ ὀνηγῶν χρησάμενος, ἀλλ' οὕτως καὶ παρ' ἐαυτοῦ πρὸς ἅπαν μὲν τὸ τῇ γαστρὶ χαρίζμενον ἐκπολεμῶν, πόνονος δὲ καὶ ἐνδοῖαν καὶ εἰ τι ἄλλο τὸ τὴν σάρκα λυποῦν ἐκ ψυχῆς ἀπασάμενος. Εἰ περ οὖν τὰ τοῖς ἄλλοις δοκούντα ἡδέα καὶ προσφιλεῖ ἀγῶν τοῦ Λουκά καὶ ἀπόστοργα, τὰ δὲ τοῖς πολλοῖς ἐπίπονα καὶ κημετρὰ εὐχερῇ λίαν ἐκείνῳ καὶ πόνου παντός ἐλεύθερα, οὐ μᾶλλον ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἐστὶ φύσεως ὅσον ἐκ τῆς περὶ αὐτὰ τῶν χρωμένων γνώμης καὶ συνηθείας τὸ τοιαῦδ ἢ τοιαῦτα ταῦτα νομίσαντα. Ἀμείλει καὶ ποτε συνισθόντος αὐτοῦ τοῖς γονεῦσιν, ἐκεῖνον, μὴ κατὰ θεῖον ταῦτα γίνεσθαι μηδὲ κρίσιν ὑπὲρ λογίζεσθαι, κατὰ τινα δὲ μᾶλλον κωροτήτα παιδικὴν καὶ φιλοτιμίαν, ἀπόπειραν αὐτοῦ ποιοῦντα τρόπον τοιῶδε: κρίας ἐμαυ καὶ ἰχθύν ἐν χύτρῳ μὲν συνεψήσαντες καὶ παραβέμενοι τῇ τραπίῃ, ἐκέλευον ἐκείνῳ ραγεῖν ὃ δὲ τὸ παράπαν ἄνοιαν ἔχων τοῦ γενομένου, προτεινάντος τοῦ πατρὸς, τὸν ἰχθύν ἐλάμβανε· προσπίμπους δὲ καὶ εἰς αἰσθησιν ἦδη τοῦ δόξατος ἐλθὼν, οὐκ ἦν ἐπὶ μὴ ἐποίη τῶν ὀφλομένων γαληπῶς αὐτὸν ἐνεργεῖν. Ἀποδείξας τῆς ἀπλήστου βαρυθυμίας: ἐμαὶ τὸ ληρῆν καὶ διέμεναι οὕτως εἰς τρίτην ἡμέραν, ὥστε ἐπὶ τινὶ ἀτόμῳ καὶ ἐκοντὶ γενομένῳ θρήνοις ἐαυτὸν συγκόπτων καὶ στεναγμοῖς καὶ μηδὲ ἄρτου τὸ παράπαν μεταλαθεῖν ἀνεχόμενος.

Ἐπεὶ οὖν ὁλος τοῖς πατράσιν ὁ ἐκείνου σκοπὸς γέγονε καὶ ἐτιμηδὲν ἔχει τῶν ἀνθρωπίνων, ἀλλὰ χάριτός ἐστι μᾶλλον θείας πληρωμένος, ἐφῆκαν αὐτῷ τοῦ λοιποῦ πράττειν ὅπως ἂν βούλοιο. Ἐκείνος δὲ, καίτοι βίου τοιαύτης ἐχόμενος ἀκριβείας, ἀλλ' οὖν οὐδὲ τοῦ καθήκοντος τοῖς γονεῦσιν ἡμελεί, ἀλλ' ἦν ἀπροσάριστον αὐτοῖς ὑπὲρ τὴν λι-

τουρίαν και τιμήν, ὅση τίς ἐστιν, ἀπονέμων και νὺν μὲν τῆς πόλεως τῶν θρημμάτων κατὰ μέμενιν "Αβελ, ῥημί, τοῦ θεοῦ και "Ιακώβ και Μωσίου ἐπιμελούμενος, νὺν δὲ τοῖς τῆς γεωργίας πόνοις ἐνασχολούμενος. "Ἦδη γὰρ και ἀκμῆς ἤγγετο και διὰ τοῦτο κακοπαθεῖς πάσῃ κατακτείνει τὸ σῶμα και πόνοις ταλαιπωρεῖν πολλὰ αὐτῷ ἡ σπουδή.

Τὴν δὲ πολλὴν ἐκείνου χρηστότητα, τὴν κηδεμονίαν, τὸν περὶ τοὺς πένοντας ἔλεον, πόσα ἂν τις εἰπὼν πρὸς ἄξιαν εἴποι: "Ὅσπερ γὰρ ὁλος ὢν τοῦ πλησίον και μηδεμίαν ἐαυτοῦ φροντίδα μηδεμίως ἔχων, ὅση δὴλον ἐστὶ πρὸς σῶμα φέρεται, εἰ ποτε πρὸς τὰς συνήθειας ἐπιμέλῃς διακονίας, οὐδὲ αὐτῆς περὶ τῆς ἀναγκαίας, ἣν ἐπὶ ἡγήτο, ἐποιεῖ προεργῆς, ἀλλ' ἐκείνην τοῖς συναντωσὶν ἐρέγων πείνησιν, αὐτὸς ἄσιτος διετίλει τροφὴν ἰδίαν πεινούμενος τὸ πεινῶντα θρεῖναι τὸν ἀδελφόν.

Ἐσαυτὸς δὲ και περὶ τὰ ἐνδύματα εἶχε λίαν κοινωνικῶς και μεγαλοψύχως· και γὰρ τοῖς γυμναζέουσιν τῶν παριόντων ταῦτα παρείχε προθύμως ἀποδύμενος. Διὸ και γυμνὰς εἰκαδὲ πολλὰκις ἐπανιών οὔτε ψύχους λόγον οὐτ' αἰσχύνῃς οὐτ' ἄλλου τινὸς ἐποιεῖτο· ἀλλὰ και ἐνδιωκῶν αὐτὸν και μῶμων ἐκ τῶν ἐκείνων ἐπαγομένων, ἐστὶ δ' ὅτε και μαστίγων και βραδισμῶν, ἐκείνος ἐπιστροφὴν αὐτῶν εἶχεν οὐδεμίαν, εἰμὴ και τιμὰς ἤγετο τὸ μᾶλλον και στεγάνους χαρίτων τὰς ὑπὲρ τῶν πεινῶντων πληγὰς. Ἀρεῖν πολλὰκις ἐπὶ πολλὴ γυμνὰς, οὕτω τοῖς γονεῦσι δόξαν εἰς ἀπόθεσιν τῆς μακαρίας ἐκείνης χρηστότητος και φιλανθρωπίας· ὁ δὲ τὰς τιμωρίας ταύτας οὐ τιμωρίας, ἀλλ' ἀμειβὰς εἶναι και ἀγαθῶν ἀντιδόσεις ὑπολαμβάνων προσετίθη μᾶλλον και ὑπερπλέον διετίθη τὸν περὶ τοὺς ἐνδύεις ἑαυτοῦ. Τοιοῦτόν ἐστι ψυχῇ δεσμοῖς ἄλυστα τοῦ πρὸς θεὸν ἔρωτος! Οὐδὲν ἤγετο τὸ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀλγενοῖς ἐντροπῇ και ὑβρίδι κακοπαθεῖς· και, ἐταν οὐκ ἔνι ὑπὲρ τοῦ ἐρωμένου πάσῃ τῶν λυπηρῶν,

τότε πᾶσιν ἤγετο μᾶλλον και ὡς κέλευσιν τινα χαλεπὴν τὴν ἀνείν διατρέχει. Οἷον δὲ και τοῦτο τῆς ἐκείνου χρηστότητος σύμβολον ἀκριβές! Ἐξήκει πρὸς τὰς ἀρούρας, ὥστε καταβαλεῖν τὰ σπέρματα, και τὸ πλεῖον τούτων κέλευσιν πενήτων ἡ και τὸ ἑὸν ἐλάμβανον. Ἰκκλούει δὲ και ἡ τοῦ πράγματος ἀμοιβὴ λίαν χαριστάτη· και γὰρ εἶδε παρὰ τῆς πρώτης ἀγαθότητος τοιαύτας εἶναι τὰς ἀντιδόσεις· ἐσθὲ γὰρ πλεον ἡλαττώθη τὰ σπέρματα τῇ πρὸς τοὺς πένοντας κοινωνίᾳ, τοσούτῳ μᾶλλον ἐκαρποφόρη και πολύχουν ἦν τὸ γεώργιον.

Ὀλίγος ὁ μεταξὺ χρόνος, και ὁ μὲν πατὴρ αὐτῷ πρὸς θεὸν μεθίσταται· ὁ δὲ μᾶλλον τῷ οὐρανίῳ πατρὶ φέρων ἑαυτὸν δίδωσι, τῶν μὲν τῆς πόλεως και τῆς γεωργίας ἀποστάς φροντίζων, μόνῃ δὲ τῇ εὐχῇ και τῇ τῶν ἱερῶν γραφῶν μελέτῃ προσεκτικώτερον ἐμυλῶν. Ὅτι δὲ πολλὰ τῷ μεγάλῳ ἡ περὶ τὴν εὐχὴν προκοπὴ δηλοῦσι μὲν και ἄλλα, δηλοῖ δὲ και τὸ τῆς μητρὸς οὐ μικρὸν ἐν οὐδ' ὅσον μὴ ἐκπλήξαι τὰς τῶν ἀκραστῶν ἀκούας. Ἐκείνη γὰρ, αὐταῖς ὅμοι μεθεῖν βουλομένη τὰς νικητερινὰς τοῦ παιδὸς ἐργασίας, ἀπεισιν ἐγγίγναι που βραθείας ἐσπείρας σὺν γυναιξὶν ἐτίραις· εἰτα κρύψασα ἑαυτὴν εὐφρῶς, ὡς αὐτὴν μὲν ἔραν, ἔρᾶσαν δὲ ὑπὸ τινος οὐδαμῶς, βλέπει τὸ μέγα και φρικτόν ἐκεῖνο και ὀρθαλμοῖς ἰδεῖν και ὡς παραδείξασθαι ἀδύνατον, ὡς αὐτὴ πάλιν ἡ μήτηρ ἔρχοις τὸ θεῶν ἐπιστάτω τοῖς ταῦτα νὺν ἀπαγγεῖλαι προσηρμένους. Εὐχὴ μὲν εἶχε τὸν ἀνδρα ἐπὶ συννίκῃ πάσῃ τῷ θεῷ παριστάμενον, εἰ πόδες δὲ γῆς οὐδὲ μικρὸν ἤπτοντο, ἀλλ' ὡς πᾶν ἕνα τοῦ ἰδίου ἀρίστατο και οἷον πρὸς θεὸν ἀνήγετο. Τοῦτο οὐκ ἀπᾶς ἡ μήτηρ, ἀλλὰ και τὰς εἰς ἐκείνην παραλαβούσας, τῆς ἀμειβομένης ἔσται και τοῦ πεινῶν ἐπαύσατο. Εἰσι και ἄλλοι τοῦ θαύματος ἄμφοτεροι, οἳ ἀκούας εἰς ἑτέρων παραλαβόντες, ἀλλ' αὐταῖς ὅμοι εὐχόμενοι

ἐκείνων ἰδόντες και ἡμῖν ἀπαγγεῖλαντες.

Ἐκ πολλοῦ δὲ τρέπων ἐπιθυμίαν τοὺς ἐν μέσῳ θρόνους ἀπολαίπειν και βίον τὸν μονήρην και ἡσυχίον ὑπελπίειν, καιροῦ λαβόμενος, εὐθὺς Θεσσαλίας ἐχώρει. Ὀδεύοντα δὲ χειρὸνται πινες στρατιῶται, δι' αὐτὸ τοῦτο προσεδρεύοντες και τοὺς δραπετάς τῶν οἰκετῶν συλλαμβάνοντες και φυλακαῖς παραδιδόντες· εἰ και αὐτὸν ἰδόντες οὐδὲν παραλλάττοντα τῶν εὐτελῶν κραιπνῇ και ἡμελημένῳ και δοῦλον εἶναι τινος εἰσθίνοντες, θήραμα εὐθὺς ἐποιούοντο και συλλαβόντες ἐπὶ νῆαυον τὰ συνήθη, τίνος τε εἴη και πόθεν και ποῦ τὴν πορείαν ταχέαναι ποιοῦμενος· τοῦ δὲ δοῦλου μὲν ἐαυτὸν Χριστὸν διημολογούτος, τῆς δὲ πορείας προσεχὴν εἶναι μόνῃ αἰτίαν. Ταῦτα λέγοντος και μηδὲν ἕτερον προστιθέντος, ἐκείνοι κρύπτον αὐτὸν τὴν δουλείαν οἰόμενοι και φανερώς αὐτοὺς παρακρούεσθαι, ἐπαῖον ἐρωμένους οὐ γλώττης ψευσαμένους, ἀλλ' ὑπονοίας μᾶλλον διαφυσθεῖσθαι ὑπάρχοντα τιμωρίαν. Ἄλλ' ἐκείνος φιλαλήθης ὢν και ἀκριβῶς μεγαλόψυχος διὰ πληγῶν ἀνάγκην ἐκστῆναι τῆς ἀληθείας και δουλείαν ἑαυτοῦ καταφεύσασθαι φασίλον ἤγετο και περιτωῶς ἀγένης. Διὰ τοῦτο και εἰρκτὴ τὸν ἅγιον μετὰ τὰς πληγὰς διεδίετο· οὕτω τοῦ ἀντικειμένου τάχα διεκδικούτος ἅς ὀρίστατο παρ' ἐκείνου ἦντας τῷ προσβάλλειν θρασείως και ἰσχυρῶς ἀποκρούεσθαι. Ἐπεὶ δὲ και παρὰ τινων καλῶς εἰδόντων αὐτὸν ἀναγνωρισθεῖς και δοτις εἴη και ὁλος μαρτυρηθεῖς ἀνείθη τῆς εὐσεβείας και πρὸς τοὺς οἰκείους ὑπ' αὐτῶν ἀνασώθη, διειδή και διαβολὰς και μίμους ὑπόμενε παρ' αὐτῶν πολὺ τῶν πληγῶν βαρύτερας.

Ἐκείνος δὲ μὴ ἀγνώων ἔθεν αὐτῷ τὰ προσκείμενα και τίς ὁ κωλύων τὰ κατὰ θεὸν αὐτοῦ διαβήματα, ἥμος οὐκ ἐληγε τῶν τοῦ θεοῦ δέεμενος οἰκτιρῶν εἰς πέρας αὐτῷ τὴν πρόθεσιν τῆς ψυχῆς ἀγαγεῖν. Καὶ μέντοι και ἡγάγεν ὁ τοῖς ἀγαθοῖς ἀείποτε συνεργῶν.

"Ἠγάγε δὲ τρόπον τοῖονδε· μοναχοὶ δύο τὴν ἀνδρὸν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρως ποιοῦμενος "Ρώμης, ἐπὶ τὴν κώμην κατέλαβον, εἰς ἧς ὁ ἅγιος ὤρμητο, ἐνέκονται παρὰ τῆς ἐκείνου μητρὸς· οὗς αὐτὸν θαυμάζοντες ὁ σύντροφος παραχρῆμα πόθος εἰσῆλ και τὸ τοῦ θεοῦ ἔρωτος πῶρ καθάπερ ὅλης ἐπιτηδεύας τῆς ἐκείνου ψυχῆς ἐβράχματο. Ἐντυχὼν οὖν εἰδὼς συνοδοιπόρος αὐτοῖς γενέσθαι και τοῦ ἡμεῖς τυχεῖν τῶν μοναχῶν σχήματος. Οἱ δὲ τὴν μὲν πορείαν ἐπὶ τὰ Ἱερουσόλυμα ἔρχαν ποιέσθαι, ἀνένειον δὲ τὴν συνοδίαν και τὴν τοῦ σχήματος ἀμειψὴν διὰ δύο ταύτας αἰτίας· ὅτι τε νέος εἴη και ἄπειρος μακρὰς τοιαύτης ὁδοπορίας και ἐτι, γνωστὸν τὸ πρῶγμα τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ και οἰκείοις, οὐ μακρὰς ὀρέζοντι αὐτοὶ τιμωρίας. Ὡς δὲ ζήνον ἑαυτὸν ἐκείνος και παρ' οὐδενὸς οὐμενοῦ ἀντιποιηθῆσθαι ἐλεγε τε και ἐπειθε, λάθρα σὺν αὐτῷ τῆς κώμης ὑπελθόντες πρὸς τὰς Ἀθήνας ἔρχονται και τὸν ἱερὸν ἐκείσε νέων τῆς τοῦ θεοῦ μητρὸς εἰσελθόντες και προσεξάμενοι τοῦτον μὲν τῷ μοναστηρίῳ, παρ' ᾧ κατήγοντο, καταλείπουσι, τῷ καθηγουμένῳ τῆς μονῆς παραδόντες παρεγγυησάμενοί τε μετὰ μικρὸν ἀποκαίραντα τῇ καλλίστῃ χορείᾳ τῶν ἀδελφῶν ἐγκρίναι· αὐτοὶ δὲ τὴν πορείαν, ἣν και προέβητο εἰς ἀρχῇ, ἐποιούοντο εὐθὺς.

Τὸν μέντοι θεὸν Λουκᾶν ὁ τῆς μονῆς προϊστάς πολλὰκις μὲν ἐρωτῶσας, πείσας δὲ ἥκιστα θονηθεῖς ἐκαλλύει· ἔθεν τε εἴη και πόθεν αἱ τοῦ γένους αὐτῷ πηγαί, καίρει τὴν κώμην, εἰτα και τὸν τῶν μοναχῶν αὐτῷ περιβάλλει σχῆμα, τίως γοῦν τὸ τῶν εἰσαγομένων, ὁ και μικρὸν οἶδε καλὴν ἡ συνήθεια.

Ἢ δὲ μήτηρ (δεῖ γὰρ και τὰ ἐκείνης μὴ ἀμνημονεύετα παριδὲν εἶναι και μητρί μέγα πένθος οἰοῦ στέργεις και μᾶλλον, ἐταν και τὰ τῆς χρείας πιεῖς κακὰ), οὐ φορητὴν ὅλως τὴν ἐκδομίαν τοῦ φιλάτου λογίζομένη, θρήνης τε ἐκόπτετο και μικρῶ βέλει τῆς ἀθυμίας ἐβάλλετο και οὐδ' αὐτῷ ἐγκαλεῖν

τῷ δεσπότη πάντων ἀπαίχτο, ἀλλὰ τὴν τοῦ Ἑλισσαίου χήραν ἐκείνην τοῖς πάθει μισομένην. «Ὁμοί, κύριε, ὁ μαρτυρῶ. ἔλεγε, τῆς ἐμῆς χήρας καὶ ἐρμίας! σὺ ἐκάωσας τοῦ γρόσιον μὲν θανατώσαι τὸν παρὰ σοῦ μοι γάμου συναρκοσθέντα καὶ χήραν ἐμοῦ κατέκρινας· πρῶτα γυναικὶ πολλῶ θανάτου βαρύτερον νῦν δὲ καὶ δι' ἐγὼν εἰς κακὸν τοσούτου παραφυλῆν ἤρας ἐξ ἐμῶν ὀφθαλμῶν καὶ οὐκ ἔχω πῶς θεάσασθαι τὸ μόνον ἀληθὲς φέγγος τῆς ἐμῆς ἀθλίας ζωῆς· ὥστε καὶ ἡμᾶς μετὰ τοῦ προφύτου λίαν οἰκτιρῶς βοᾶν. ἔτι. «Καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ.» Πλὴν ἀλλὰ τί καὶ τὸ αἴτιον τοῦ μακρῶν ἀφ' ἡμῶν τὸν παῖδα γενέσθαι; Μὴ ἐγὼ τῆς πρὸς σὲ σγολῆς τε καὶ προσερίαις ἀπέργον αὐτόν; Μὴ τὴν σὴν λειτουργίαν περὶ ἐλαγίστου ποιῆν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀσχολίας ἠνάγκασον; Μὴ τῶν αὐλῶν τὰ ὑλικά ἢ τῶν μενόντων τὰ περιεργόμενα προκρίνειν αὐτὸν ἰδιδασκον; Πέθιν; ἥτις οὐ σαρκίς μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς εἶναι μήτηρ ἐκ πατέρων καλῶς ἐδιδάχθη καὶ τὸν παῖδα τὸ πλεόν αὐτῇ νύμειν ἔργον εὐχῆς ἐποιούμην; Ἐκεῖνο δὲ μοι μόνον καταβύμιον ἦν τὸ τὸν φίλτατον βλέπειν, εἰ μὲν οὖν τε διὰ παντός, εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τινα περιόδον χρόνου. Ἦρκει δὲ ἡμῖν καὶ ἡ ἐκ γειτόνων ἀκοή τῶν αὐτοῦ καλῶν ἔργων· ψυχῆς εὐφροσύνην ἐνέειναι καὶ διαναστῆσαι πρὸς τὴν αὐτῆς ἐπιμέλειαν. Μὴ τοῖνον, ὃ δέσποτα πάντων καὶ βασιλεῦ, ἀναιδέως δάκρυα τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ θέλεις ταῦτα ἐνώπιόν σου, ἵνα τὸ τοῦ θεοῦ δαδὶδὲ ρεῖν γέωμαι. «Καὶ λυσαί το βαβὺ τοῦτο σκότος τῆς ἐμῆς εὐδελήσων ἀθυμίας.» Αὐτίς δὲ οὐκ ἄλλως ἢ τὸν φίλτατον τοῖς τῆς μητρὸς πάλιν ἀποδόξας ὀφθαλμοῖς. Οὕτω γὰρ καὶ συγκαλέσω πάντας ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀνευρέσει καὶ ἀνθομολογήσει καὶ τῇ μεγαλοσύνη σου καὶ αἰνέσω σε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐν σαρκὶ παροικίας μου.»

Οὕτω δεομένη κάμπει τὸν φρίσει χρηστὸν εἰς συμπάθειαν. Καὶ τί γίνεται; καὶ πῶς ἐκείνη συνέρχεται τὸ μητέρα διενθ' πάθει βαρυνομένην ὀφθῆναι παραδόξως ἐπὶ τέκνῳ εὐφραυνομένην; Ὁ νύμια πάντα ποιῶν τῷ προσετώτῳ τῆς μονῆς, ὅρ' ὅπερ ὁ Λουκάς, τὸ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ πρόβατον, ὅναρ αὐτὴν ὀφείσαν παρασκευάζει πολλὰ καταδοῶν αὐτοῦ καὶ «Τί με τὴν χήραν τετυράνηται;» λέγειν «τί δὲ ἐπὶ τῷ ἄλλῳ τῶν τραυμάτων προσέθηκας τῶν ἐμῶν; τί τῆς χήρας ὁ μόνον ἦν τῆς ἐμῆς παραμυθίον ἀσπλάγχχνος ἀρείλου; τί τὸν υἱόν; τί τὸν γνησκόμον ἡρπασας τὸν ἐμόν; Ἀπόδος μοι τὸ τάχος αὐτόν· ἀπόδος τὸ φῶς, τὴν μόνον ἐλπίδα· ἐπεὶ οὐ παύσομαι οὐδαμῶς τῷ θεῷ πάντων καὶ βασιλεῖ προσέρχεται καὶ σου κατηγορεῖν ὡς ἡδυνάμην.»

Τοιούτων ὀνείρων τὸν τῆς μονῆς ἀρηγούμενον διαταρασσόντων, πρῶτα μὲν καὶ φαντασίαν ἡγεῖτο τὸ πρᾶγμα καὶ πῆραν τοῦ δυσμενοῦς. Ὡς δὲ καὶ τὴν ἐπιστοσαν νύκτα καὶ τὴν ἑτέραν καὶ πλειστάκις ἑώρα τὴν γυναικα προσιοῦσαν αὐτῷ καὶ τοιαῦτα λέγουσαν καὶ περὶ τῶν αὐτῶν ἐκθύμους διαπληκτικῶς ἐμείνην, ἔγνω μὴ δεῖν περιφρονεῖν ὡς ἀπάτην, ἀλλὰ θεῶν ἡγεῖσθαι τὸν δειρνον. Ταύτην τοι καί, γενομένης ἡμέρας, παραγρηματὸ νέος μετεκαλέσθη καὶ εἰς ἐλὴν αὐτῷ παρίστατο. Ὁ δ' ἐμβροχιστὴρ καὶ βλέμματι τε καὶ ῥήματι «Λέγε μοι σὺ, ἔφη, ὅτου χάριν καὶ διὰ τί κρύπτειν ἔγνωσας τὰ κατὰ σέ, καίτοι παρ' ἡμῶν πρώην οὐ βελθίμως περὶ τούτων ἐπερωτώμενος; Πῶς δὲ καὶ γονεὺς ἔχειν καὶ γένος τὸ σύνολον ἀπρηγνῆθης; ἢ πῶς τῷ ἁγίῳ τούτῳ προσελθεῖν ὑπάρρησας σχήματι, δόλου καὶ υποκρίσεως ὅλων ὡς, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα μαρτυρεῖ; Εἰ γὰρ σὺ ἐξ ἀρχῆς ἀπεκαλύψας ὕγιως αὐτὰ καὶ ἐλευθερίως, οὐκ ἂν, καὶ μὴ βουλομένη σου, δῆλα κατέστη. Ἀπόστηθι τοιγαροῦν ἀφ' ἡμῶν καὶ ὅλων τῶν Ἀττικῆς ὁρίων καὶ σεαυτὸν φέρων ἀπόδος τῇ γυναικί, παρ' ἧς ἐγὼ

τρίτην ἄνω ταύτην νύκτα μυρίας ὑπομένων ὀχλήρις.»

Τοιαῦτα τοῦ προσετώτος τῆς μονῆς λέγοντος, ἵστατο περιδῆς ἐκείνος καὶ εἰς γῆν τὰ ὅμματα βελήνχως, οὐδὲν μὲν τὸ παράπαν φρεγγόμενος, τοὺς δάκρυα δὲ καὶ τοὺς σχήμασι μονοουχὶ φωνὴν ἀφίει καὶ φανερὰς γενόμενος βαρύνεσθαι τὸν χωρισμὸν καὶ οὐκ ἔθελειν ἀποστῆναι τῆς ἀδελφότητος. Ὡς οὖν ἔγνω ταῦτα ὁ καθηγούμενος, ἐνδοῦς καὶ πραότερος τὴν ὀργὴν ὑπὸ τῆς πολλῆς ἐκείνου γενόμενος μετριοπροσύνης, «Ἄλλ' ἀδύνατον, ἔφη, μὴ ἐπαυθῆναι σε πρὸς τὴν μητέρα, τὸ γε νῦν ἔχον οὐ γενομένου, τὸ κωλύον οὐδὲν ἐν τῇ τόπῳ ἡσυχίας ἐπιμεληθῆναι καὶ σε αὐτῶ τῆς ἐαυτοῦ φροντίσεως ψυχῆς. Ὡς δοκεῖ γὰρ ἡ ἐκείνης εὐχὴ λίαν θεοπειθῆς καὶ ἰσχυρὰς ἐμποδίζειν τῇ σῇ δυναμείῃ.»

Ταῦτα τὸν θεῶν ἀκούσαντα Λουκᾶν, οὐδὲν μὲν ἀντιπεῖν, πάνυ συνεσταλμένον ὄντα καὶ πάντα κατὰ τὸ γεγραμμένον καταπτήσσοντα δευλόλαβειν, εἰς γόνυ δὲ κλιθεῖν καὶ εὐχὴν αἰτησάμενον ἐξελλεῖν καὶ ἀκούοντα τοῦ μοναστηρίου καὶ αὐτίκα τὴν εἰς τὴν μητέρα ἄγουσαν βαδίσει. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐντός ἦν οἰκίας, εὕρισκε ταύτην ἐπὶ σποδοῦ καθήμενην, ἀπρόσωπον, κατηγρητὴ καὶ σαφῆ τὰ σύμβολα τῆς λήπης ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν φέρουσαν ἥτις, ἅμα αὐτὸν ἰδοί, καὶ διανέστη σύμμεκτος ἥδονῃ καὶ ὀσμῇ. Καὶ ὅρα γυναικὸς ἀρετὴν, τὴν ἔχουσι εἰπεῖν, «Ὡς ἀκούουσαν ἦν τοιοῦτε δένδρου τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸν καρπὸν.» Οὐ περιέβαλε τὸν υἱὸν ἰδοῦσα, οὐ περιεβύθη τοῖς αὐτοῦ μέλεσιν, οὐχ ὅλη γέγονε τοῦ θεάματος, ἀλλὰ δεύτερα ταῦτα θεμνέη, τὸ πρῶτον εὐδοῖας εἰς θεὸν ἔβλεψε καὶ ὑψὸς πᾶς χεῖρας διάρρασα ἐκείνην τὴν χάριν διωκολόγη, δι' οὗ τὸν υἱὸν ἀπολίσασα πάλιν εὔρε καὶ εἰς αὐτῶν χερῶν ἦν αὐτῇ ὁ πολυόμενος, «Εὐλογητὸς ὁ θεός, λέγουσιν, ὅς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχὴν μου καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.» Καὶ οὕτω μὲν ὁ Λουκάς κατὰ θεοῦ θελήσιν τῇ τεκούσῃ

ἀποδοθεῖς, ὑπηρετῶν αὐτῇ διατέλει καὶ θεραπεύειν, ἥτις ἐστὶ μητρὶ παρ' υἱοῦ, πᾶσαν προσάτων.

Ἄλλὰ τοῦτο μήνεις μόνον τίσασαρες εἶχον τὸ δὲ λοιπὸν ἔρωσ αὐτὸν ὁ θεὸς καὶ τῆς ἡσυχίας αὐτῆς ἐλῶν, παρεσκεύασε, πάντων ἐπιλαθόμενον, αὐτοῦ μόνου γενέσθαι, καὶ τῆς μητρὸς ἀπὸς τοῦτο μὴ ἀντεποίησης μηδ' ἐλιγυρίαν τὸ πρᾶγμα λογισαμένης· ἔγνω γὰρ ὅτι τῶν ἄλλων μὲν πάντων γονεὺς, θεὸν δὲ καὶ γονεῖον δεῖ προσμεῖν. Εὐχὴν οὖν τῆς μητρὸς ἀγαθὴν ἐδῆγνεν τῆς ἰδοῦ ποιησάμενος, κατακαυθάνει τὸ προρηθὲν ὅρος ἐκείνη, ὃ παρὰ τῶν ἐγγυρίων ἀφροικιῶς οὕτως Ἰωάννην καλοῦμενον ἦν· οὐ τὸ πρὸς θελάσσαν μέρος περιελθὼν, ἐνθα καὶ στήλις τῶν θαυμαστίων αὐταδέλων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ (Ἀναγνύουσι αὐτοὺς σύνθητες ὀνομαζέειν), ἐν τούτῳ τὴν ἀσκητικὴν αὐτὸς σκητὴν καταπτήγνυσιν. Οἷους δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πόνους ἐκεῖ καὶ τὴν πρὸς γαστέρα καὶ ὑπὸν διαμάρτην, μᾶλλον δὲ πρὸς τοὺς δι' αὐτῶν πολεμοῦντας ἡμᾶς σκαίους δαίμονας ἐπεδείκνυτο, οὕτε λέγειν ἀκριβῶς δυνατόν οὕτε λεγόντων ἀναμνηστικὸς ἀκολουθεῖ πιστὴς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πρᾶγματος.

Εἰ δὲ γρη καὶ ἀπὸ μικρῶν τινων συμβάλων, οὖν ἐξ ὀνύμων, φασί, τὸν λείοντα καὶ τὴν πεγήν ἐξ ὀλίγης γούσεως, τὸν ἄνδρα δεικνύειν, οὐδὲν χεῖρον τῇ ἐξηγήσει τῶν ἐκείνου καλῶν προσεῖναι καὶ ταῦτα. Καὶ γὰρ τις τῶν αὐτοῦ φριτῶν ἀπιστίαν ὠδήνσας καὶ τοῦτο ὑπολαβὼν, ὡς υποκρίνεται μὲν ὁ ἀνὴρ εὐχῇ καὶ ἀγρυπνίᾳ προσκεῖσθαι, ὑπὸν δὲ τὸ πλεόν τῆς νυκτὸς ἀναλίσκει τῷ μαλίστα μὴ δὲ παιδείᾳ προσεῖναι μὴ δὲ τοῖς λόγοις τῶν τῶν ἡμερῶν γραφῶν καὶ τῶν πατέρων ἐνισθηθῆναι, ὥστε καὶ ταῖς βίβλοις τούτων προσμελεῖν δύνασθαι, ἀλλ' ἀμαθίας ἐσχάτης οὐ μακρὰν εἶναι, — τοῦτο ἐκείνου ὑπολαβόντα καὶ διάπειραν τοῦ πρᾶγματος λαβὼν ἐβελήσαντα, ὡς ᾗδ' ὡς ἦν καὶ ἡ ὕψα τῆς καλῆς τῷ

πατρί κέλευστο, ἐνεγκόντα ἑαυτὸν εἰς ἑδ-
ρος μὲν κατακλίνει, τῇ θύρᾳ δὲ προσερίσσει
τὴν κεφαλὴν, ἐρεστώτων αὐτῷ τῶν ὧτων,
ὅπως φασὶ γίνεσθαι ἐπὶ τῶν καὶ λίαν ἐχόντων
προσεκτικῶς· οὕτως δὲ εἰς ὄρθριν παρατείναν-
τα, εἰς τὴν ἰδίαν χωρῆσαι στρωμνὴν, ἐμπλεῶ
θαύματος ὄντα καὶ τῶν φλασάντων ᾗδῃ τῆς
ἀπιστίας λογιζομένων ἑαυτὸν ἀπολύσαντα. Ἄ
δὲ καὶ μεμάθηκε πρὸς τῇ θύρᾳ ὧν εἶχεν οὕ-
τως, ὥσπερ αὐτὸς ἐξηγγέσατο μετὰ τὸν τοῦ
πατρὸς θάνατον, ὅρκους τὰ λεγόμενα φρικτοὺς
πιστωσάμενος: «Κατέμαθον αὐτόν, φησὶ, γόνυ
προσκλίνοντα τῷ ἰδῶναι καὶ τὸ μέτωπον τῇ
γῇ προσερίδοντα· κατὰ μίαν δὲ τῶν γονά-
των κλίνει ἢ τοῦ τελώνου αὐτῷ φωνῇ ἐπῆ-
δειτο· εἴθ' οὕτως οἰοῖν διαπερμανέντα πυκνο-
τίρᾳ χρῆσθαι τῶν γονάτων τῇ κλίσει παρα-
τείναντα δὲ εἰς τσοσούτον ἄχρι, τῆς ἰσχύος αὐτῷ
τοῦ σώματος ἐκδραπανηθείσης (οὐδὲ γὰρ ἡδύ-
νατο συνυπογεῖν τῇ προθυμίᾳ τοῦ πνεύμα-
τος), καταποσεῖν ὑπὸν ἐπὶ πολὺ τε ἀκίνη-
τον διαμένειν· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐνεργὸν εἶναι
οὐ βραχυμαίᾳ ὑμέντα, οὐχ ὕπνῳ ἐνδεδωκότα,
ὅλῳ δὲ τὰς χεῖρας ἔχοντα μετὰ τῶν ὀφθαλ-
μῶν τοῦ σώματος τε καὶ τῆς ψυχῆς καὶ
τοῦτο, ὃ σύνθετος, «Κύριε ἑλέγησιν ἐν ἐκτε-
ναίᾳ πάσῃ φλεγμένον»· εἴτα, τοῦ σώματος
αὐτῷ μικρὸν ἀνέκνους, ἀνίστατο πάλιν ὀρ-
θῆς καὶ προσευχῇ ἑαυτὸν εἰδοῦ ἄχρι καὶ εἰς
ἡμέρας ἀνῆλθας.»

Μαρτυροῦν καὶ τοῦτο τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἀν-
δρὸς ἀγώνων καὶ τοῦ θερμοῦ περὶ τὴν ἡσυ-
χίαν αὐτοῦ ἔρωτος· παρέδωκε πρὸς τινα τῶν
συνήθων αὐτῷ ποτε (σπουδαῖος δὲ οὗτος καὶ
ποιήνης φιλοφιλῶν ἀνδρῶν ἐξηγουόμενος)· ὡς
δὲ κρίτην ἡμέραν αὐτῷ συνεισέγαγε, πόθος αὐ-
τὸν ὃ τῆς καλῆς καὶ τῆς ἡσυχίας ἐλάμ-
βανε καὶ ἡξίον τὴν ἀναχώρησιν· ὃ δὲ προε-
στώς οὐκ εἰδίδου (πόθος γὰρ αὐτόν ὃ τοῦ ἀν-
δρὸς εἶχε) καὶ οὐκ ἠνείκετο τὴν διαζεύξιν,
ἐπεὶ καὶ ὁρμῆς τῶν κατὰ θεὸν φιλονύτων οἱ
πόθοι καὶ τῶν φυσικῶν ἰσχυρότεροι. Ὡς δὲ

αὐτὸς οὐ μεθίει, ἀλλ' ἀπῆλθε φανερώς τὴν
ἐκάνδον, ὃ προσετώς, ἐπεὶ καὶ ἀρρομῆς ἑδρά-
ξατο, ὁρτῆς τινας ἐκ γειτόνων οὕσης, τρα-
χύτερόν πως, ἅτε δὴ καὶ τοῦ πόθου τὴν ψυ-
χὴν ὑποβήγοντος, «Μέχρι τίνος, φησὶν, οὕτως
ἀγροικικῶς ἐνστήσῃ καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς ἐκ-
κλησιαστικῆς συνάξεως προτιμήσεις καὶ
ταῦτα πανδήμου ὁρτῆς ἐπὶ θύραις οὕσης,
ἥς τὰς ἱερουργίας ζημιωθείς τὴν μεγίστην
ἐποίσεις σεαυτῷ ζημίαν;» Πρὸς ταῦτα ὁ θεο-
φῶρος μετὰ τῆς φίλης αὐτῷ καὶ μακαρίας
ἀπλότητος (δεῖ δὲ μὴ τοῖς νοήμασιν ἀπλῶς,
ἀλλὰ καὶ τοῖς ῥήμασιν αὐτοῖς ἐκείνης τῆς
καλῆς χρῆσθαι γλώττης ὅσον εἰς ἀρχῆς
ἀπολογίαν), «Διδάσκαλε ἀγαθέ, ποιμὴν εὐλο-
γημένε, καλῶς κελεύεις. Ἄλλοι κανόνες δέηλα
δὴ καὶ τὰ ἀναγνώσματα, εἴ γε προσεκτικῶς
αὐτοῖς, ἢ τε ἐκκλησιαστικῇ πᾶσα ἀκολουθίᾳ
πρὸς τί φέρουσι καὶ τίς ἐκείνους σκοπός;» Ἡ
πόρσις τούτων ἀκούσας ὃ τῆς μονῆς προε-
στώς καὶ ἀπολογίαν ἔσχεν ἀτεχνῶς οὐδε-
μίαν. Ὁ δὲ τὴν ἀπορίαν ὥσπερ ἐπιλυόμενος,
«Πάντως, ἔρη μετὰ τῆς ἰσῆς ἀπλότητος δι-
δάσκαλε ἀγαθέ, ποιμὴν εὐλογημένε, καὶ ψαλ-
μοῦν καὶ ἀναγνώσεις καὶ συναξίδας ἅλλῃ
πᾶσα πρὸς θεοῦ φόβον, ὥσπερ αὐτὸς διδάσκεις,
ἰδὼν οὐδὲ τε καὶ ἀνάγουσι τοὺς σπουδαίους.
Ὁ τοῖνον αὐτόν ἐκείνον εἰς καρδίαν ἔχειν
ἐσπουδακῶς ἄρα τούτων, ὧν λέγεις, χρειάν
ἔχει τινά;» Ἐπεὶ ταῦτα ἐκείνος ἤκουσε, με-
γάλως θαυμάσας αὐτόν τῆς ἀπολογίας, οὐκ
εἶτι ἐπισχεῖν ἠρόδεσεν ἑλῶς, ἀλλ' ἀνέκιν
εὐθὺς εἰς τὴν ἰδίαν ἀρκεῖσθαι σκητὴν.

Παράδεισος τῷ μεγάλῳ φιλοκαλεῖται συμ-
πρὸς ἅμα μὲν ἐκείνῳ περὶ τὴν ἐργασίαν πό-
νους ὀρέγειν σωματικούς, ἅμα δὲ καὶ τοῖς
προσώποις μὴ χρειᾶν μόνον εἰς βρώσιν, ἀλλὰ
καὶ χάριν εἰς ἑρασιν ἱκανὴν παρέχειν· ἦν
γὰρ φυτόις τε πᾶσι κομῶν καὶ λαγάνων εἶ-
δει παντοδαπῇ κατάρτυτος. Ὅτι δὲ μὴ χάριν
οἰκίῳ κέρδους ἢ ὠφελείας τὸ ἐπιτήδευ-
μα, ἀλλὰ τῆς τῶν πλησίων χρειᾶς καὶ θε-

ραπείας, τοῦτο σύμβολον ἀκριβές· οὐδὲ γὰρ
ἐσάνη τούτων οὐδέποτε πωλήσας οὐδὲν, παρί-
χον δὲ μάλ' ἀπὸ πρὸς τοῖς ἐκάστοτε παρα-
βάλλουσιν· ἐστὶ δ' ὅτε καὶ φίρων αὐτοῖς ἢ
ὄνῳ ἐπιτιθεῖς εἰς τοὺς πλησίον ἀπῆμι ἀγρούς,
εἰς λεληθότως εἰς τὸ μέσον ἀρείς ἐπαυῆμι.
Οὕτως ἰδίᾳ πόνοις ὠφελείας ἦν χορηγῶν
ἑτέροις, καὶ ταῦτα μηδὲν ἀκριβολογούμενος
εἰς τὴν εὐπορίαν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Ἡσαίου ἀναι-
ρῶν «σύνδεσμον καὶ χειροτονίαν» καὶ κοινὸν
πᾶσι προτιθεῖς τὸ φιλόανθρωπον. Ταύτας αὐ-
τοῦ τὰς ἐν τῷ κήπῳ φιλοκαλίας ἔλαφον,
τῶν ἑρίων ἐξαλλόμενοι κακίᾳ προσριπών-
τες, τοῦτο μὲν ἐλυμαίνοντο, τοῦτο δὲ καὶ
ὕβριζον τοῖς πόσιν, ὅς ὁ θεὸς ἀνὴρ ὅτε μὲν
λίθους ἐκτὸς καὶ βροαὶς ἀπεσείει. Ὡς δὲ πολ-
λάκις ὁ μὲν ἀπῆλθαι, οἱ δὲ ἐπαυῆρχοντο
καὶ τοῦτο ποιοῦντες τῆς ἐρημῆς οὐχ ὑπέσαν,
ἐνθους ὥσπερ γενόμενος ὁ γενναῖος ἥρμα
πρὸς ἕνα τούτων, ὅς καὶ ὑπερέχειν ἰδίᾳ τοὺς
ἄλλους, καθάπερ λογικῷ τινι συνδιαλεγόμε-
νος. «Τίνος χάριν ἀδικεῖτέ με, φησὶ, καὶ τοὺς
ἐμοὺς λυμαίνεσθε πόνοις, ἐμοῦ μὲν ὅτι οὐκ
ἡμᾶς ἀδικούετε; Μίᾳς ὑπουργοῦ δεσποτείας
ἐσμέν· ἐνὸς θεοῦ ποιήματα καθεστῆκαμεν· εἰ
λέγειν ὅτι, κατὰ θεῖαν εἰκόνα πρὸς τὸ εἶναι
μόνος ἐγὼ παραχρῆς, κατὰ πάντων ἔχω τὴν
ἐξουσίαν. Ὡς αὐτοῦ τοῖνον ἐγκλεισόμενος, οὐ
παρελῶσιν τὸν τόπον, ἀλλὰ τὴν ἀξίαν αὐ-
τοῦ τῆς ἀδικίας εἰσπραχθήσῃ δίκην.» Ἐρη
ὁ μέγας· κακίους ὥσπερ ὑπὸ βέλους πληγείς
ἐνθους τε εἰς γῆν κατεβλήθη καὶ ἀκίνητος
ἦν. Τοῦτο θηρευαὶ τινες ἐκ μακροῦ θεασά-
μενοι, ὡς ἐπὶ τὴν ἐρμῆαν αὐτικὰ ἐχώρουν καὶ
πρὸς σφαγὴν ἡδέως αὐτὸν εἰλκον. Ἄλλ' οὐ
καλὸν τοῦτο τοῖς ἡμέροις εἶδεν ὀφθαλμοῖς,
ἀλλ' ἅμα τε εἶδε καὶ ἔλειος αὐτὸν ἐλάμβανε
τοῦ κειμένου. Παρελθὼν οὐν εἰς μέσους, πρῶτος
αὐτοῖς ὑπήκει καὶ ἀπέριξε τοῦ ἐγγειοῦματος,
«Ἀδελφοί, λέγων, οὐδὲν κοινὸν ἡμῖν τε καὶ
τῷ ἀθλίῳ τούτῳ ἐλάφῳ· οὔτε γὰρ πόνοις, οὐ
ὁρμός, οὐκ ἄλλο τι τῶν θηρατικῶν προβλη-

θὲν εὐλόγως ἡμᾶς κινεῖσι πρὸς τὴν τούτου
σφαγὴν. Δὴλον οὖν ὡς ἔλειος δεῖται μᾶλλον
καὶ βοήθειας ὑπ' ἀσθενείας καταπίων.» Οὐ-
τως εἰπὼν, ὀπισθεῖ τοὺς ἀνδράς, ἐκπαυμέν-
τας αὐτὸν τῆς πολλῆς ἡμετέρας καὶ τῆς
συμπαθείας. Εἴτα καὶ βοήθειαι αὐτοῖς χρησά-
μενος ἀνίστησι τε τὸν ἐλάφον καὶ ἀφίησιν
ἀπίσαι δὲ καὶ αὐτοὶ θηραθέντες μᾶλλον ὑπὸ
χρηστότητος ἢ θηράσαντες.

Οὐδὲ τοῦτο μνήμη ἐκτὸς παρθεῖν ἄξιον,
ὅτι πόνοις τούτοις διηκτικῶς τὸ σῶμα κα-
τεργαζόμενος, ἀγροπνίας ἀνεκτότερον βίᾳ καὶ
βρωμάτων ἐνδείᾳ (κρίθινῳ γὰρ ἄρτον καὶ ὕ-
δατι μόνους ἐχρηστο καὶ τούτους περιπαυμέ-
νους λίαν καὶ ἐνδύς, ἐστὶ δ' ὅτε καὶ λαγνά-
νους ἐκτὸς ἀσπρίων τοῖς, ὡς εἰκόσ, παρμυρίπτου-
σιν, ὥσπερ ᾗδῃ καὶ ὁ λόγος φλάσας ἐδήλω-
σε), ψύχει τε περγόμενος καὶ καύσωνι συμ-
φλεγόμενος, πρὸς δὲ καὶ σκήνην φειρῶν ἀδια-
κάλως τραγόμενος, ἵνα μὴ τὰλλα λέγων,
τὰς ἀμέτρους τῶν γονάτων κλίσεις, τὰς παν-
νύχους στάσεις, τὴν ἄφρον ἐρημίαν, ἢ καὶ
αὐτὴ πολλὰκις τραγύνειν εἶδε καὶ τὸ ἦθος
πικρότερον τῆς ψυχῆς ποιεῖν, τούτοις οὖν
ἐκείνους στενορούμενός τε καὶ σκληρύνόμενος,
ὅμως οὐδὲν οὐδέποτε σκληρώπεις καὶ δίσκο-
λος ὄνθη, ἀλλὰ πολλῶν πλέον τῶν ἀνίσει
καὶ κόμους καὶ τραπίδας ἐκάστοτε γανυ-
μένων φαιδρότερος καὶ τοῖς παραβάλλουσιν
καὶ ξενητομένοις ἱλαρὸς οὐχ ἡμισυ καὶ εὐ-
τράπελος, τοῖς σωματικῶς ἅμα καὶ πνευμα-
τικῶς εἰδόμενος, πολλὰκις καὶ τοῖς πρὸς ἡδον-
νῇ, αὐτοῖς ἐστιῶν μείζον, κἂν οὐδὲν
ἕτερον ἢ προσῆν ἢ ἡλιπύετο, βρώματος ἢ πο-
ρισμοῦ μὴ φειδόμενος. Ἐκρίνε γὰρ λίαν ἀσφα-
λῶς καὶ λελογισμένως εἰ ὁ θεὸς ἐν ὄρεσι χορ-
τον ἐκκατελεῖται καὶ γλῶττι τῇ δουλείᾳ τῶν
ἀνθρώπων, εἰ ἐτοιμάζει τῇ γῇ ἱετόν, εἰ τοῖς
κτῆνεσι καὶ τοῖς νεοσσὶς τῶν κοράκων τρο-
φὴν χορηγῇ, πῶς ἂν τοὺς ἀδικαπαιστωτάς αὐ-
τόν, τὸ τοῦ θεοῦ φάναι Δαδιδ, ἐπικαλοῦμε-
νους ἐν ἀληθείᾳ ἐκτὸς ἐσθῆς προνοίας;

Ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς τοῦ θεοῦ καὶ μεγάλου σχήματος τελειοτικῆς χάριτος οὕτω τετυγχεύθη ἦν καὶ πολλὴν ὠδίναν αὐτοῦ τὴν ἐπιθυμίαν, ἀξιοῦται καὶ τούτου κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ πρόνοιαν. Ἀξιοῦται δὲ οὕτως: μοναχὸς δύο πολὺς κοσμοῦμενοι γήρας, ἀρετῇ δὲ μᾶλλον κοσμοῦντες καὶ τὴν πολιάν, τὴν πρὸς τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην πορείαν ποιούμενοι, ὥστερ' ἐξ ἀποστολῆς τινος πρὸς αὐτὸν φησὶν, ὡς ἐκείνος καλῶς καὶ φιλοφρόνως ζήσας, εἴτα καὶ τὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ κοινοῦται καὶ λίαν περὶ τοῦ πράγματος θερμῶς ἀξιοῖ. Οἱ δὲ (καὶ γὰρ ἄξιον τῆς τούτου υποδοχῆς τὸ σκεῖος ἑώραν) οὐδὲν ἔμελλον, ἀλλὰ τὰ νενουμισμένα κατὰ σπουδὴν ἐπ' αὐτῷ δράσαντες τὸ ἀποστολικὸν αὐτὸν καὶ μακάριον ἐνδόξου σχῆμα καὶ τῆς στενῆς τε καὶ τελευτημένης ἰδοῦς εἰς τὸν πρὸς ζωὴν φερούσαν τὰ συμβόλα περιβάλλουσιν· μᾶλλον δέ, ὅς τοις ἐργοῖς ἐκείνος πρότερον ἦν, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τοῦ σχήματος διακινύουσιν ὑπερτον. Πᾶσιν οὖν τὸ γεγονός εὐφροσύνης κατέστη πρόθετον θεῶν, ἀγγέλων, ἀνθρώπων, ἐνὶ μόνῳ λύπης ἅμα καὶ δέους αἰτίον, τῷ θυσιμαίνῃ πάντων καὶ πολυμίᾳ ἑώρα γὰρ νεύλεκτον στρατιωτὴν Χριστοῦ καὶ ἀληθινῶς ἀξιόμαχον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ πνεύματος ἐνδυστάμενον πανοπλίαν, μάλα τε γενναῖον καὶ ἀνδρείον πνέοντα καὶ θερμότερον ἦν κατ' ἐκείνου παραταττόμενον.

Ἄλλ' ὅ καὶ περὶ τοῦ τοῦ εὐαγγοῦς τούτου πράγματος τελειοτητοῦ, τοῦ μοναχοῦ λέγω, θαυματουργεῖται, λίξω. Ἐτρέφοντο μὲν γὰρ ἐκείνη, ἀλλὰ τοῖς ἀναγκαῖοις παρὰ τῷ μεγάλῳ Λουκᾷ οὐδὲν δὲ ὑπὲρ ἄξιον τῆς αὐτοῦ φιλοτιμίας γνώμης καὶ προαίρεσις, καὶ μάλιστα πρὸς θαυματούργους καὶ ἀγαθοῦ τοιούτου προεξέτους. Τί οὖν «ὁ δεξιὸν ἀνείρων πλουσίαν καὶ πᾶν ζῶον πληρῶν εὐδοκίας» Ἐκάρητο μὲν οὖτοι πρὸς τῷ αἰγιαλῷ, τοῦ ἡλίου ἦν τὴν ἀκτίνα καθαρὰν διακτείναντες, καὶ ταῖς πραιτίαις τῶν κυμάτων αὐραὶς ἡτίνων καὶ πέφην οὕτως εἰσέειν τὸ

θεῖαμα ἐποιεῖντο· ἰχθύς δὲ μέγας εὐθύς, ἐπὶ πολὺ τοῦ αἵματος ἀρθείς, πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἔκειτο, σπαίρων ἥδιστα καὶ ἀλλομένους καὶ ὥστερ' αὐτοὺς παρόντας εἰς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν ἐκκαλούμενος. Οἱ μὲν οὖν ἡγχαρίσθησαν τῷ κηδεμόνι καὶ τῆς τρυφῆς χορηγῇ καὶ τῆς προνοίας αὐτὸν ἐθαύμαζον.

Τῷ δὲ, καθάπερ οὐκ ἀρκούντος εἰς χορηγίαν τοῦ προλαβόντος, καὶ ἄλλον ἐπ' αὐτῷ πέμπειν ἐδόκει· καὶ παραχρημα πάλιν ἔτερος, οὐδὲν εἰς μέγεθος τοῦ προτέρου λειπόμενος, τὰς θαλαττίους διαίτας ἀπολιπῶν, εἰς γῆν ὡς τάχος ἐξέβηκεν, ἅμα μὲν εἰς εὐχαρίστησιν καὶ ἐτι κινῶν τοὺς ἰσχυμένους, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπισπεύδων ἐτοιμασίαν. Ἄρα οἷον ἂν τις τῶν εὐθεδῶν καὶ τὰ τῆς θείας γραφῆς εἰδόντων λείπεισθαι τὸ παρὸν τοῦ περὶ τὸν Ἰλίκην θαύματος καὶ τῆς θαύμαστος ἐκείνης διὰ κήρακος χορηγίας; Οὐκ οὖν οὖν τοῖς μοναχοῖς δὴλον γίνοντο εἰς ἐκείνον καὶ οὕτως ὠρελῆθίντες μᾶλλον ἢ ὠρελῆθ' ὄντες ἀπεχώρουν. Ὁ δὲ καθάπερ τῷ σημείῳ τῶν ὀπλων εἰς τὰς πρώτας τῶν παρατάξεων ἐγγραφεὶς καὶ μετ' ὅσας νῦν ἡ τὸ πρότερον τοὺς ἀγῶνας ὀρεῖλων, μετ' ὅσας δὴλα δὴ καὶ τοὺς πόνους καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐχθρούς ἀσφάλειαν ἐπεδείκνυτο, νηστεία προστεθείς ὑπερτίαν καὶ θαυμάσιον, τοῦ ὕπνου τὰ μᾶλλον καὶ σωματικῆς πάσης ἐκχωρῶν παρακλήσεις, εὐχὴ τε μακροτέρως καὶ θερμότερα καὶ τῇ γαλήνῃ τῆς ἡσυχίας μονιμωτέρως χρώμενος· δι' ὧν πολλὴν μὲν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ βοήθειαν ἔσχε, πολλὴν δὲ καὶ τῆς αὐτῶν ἰαμάτων χάριτος, πρὸς δὲ καὶ τῆς τῶν παρελθόντων τε καὶ μελλόντων, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἐνιστάμενων μὲν, λανθανόντων δὲ κατεπρέφθησε γνώσεως.

Ἀμείλει καὶ τὴν σινοτικὴν λόγχην, ἡ κατὰ πάσης ἐχώρησε τῆς ἡπείρου καὶ μικροῦ πάσαν πανωλεθρία παρέδωκε, πολλὰς πρότερον προεῖπεν ἡμέρας· οὐ σαφῶς ἐκείνος (πῶς γὰρ ἐνδεδῶκε τοῦ πράγματος ὄντος, ὃ τὴν δεξιάν

ἀκρίτως ἐκκλίνων), ἀλλὰ παραβολικῶς τε καὶ δι' αἰνιγμάτων. Καὶ περὶ τούτου ἄλλως μὲν ἄλλα τῆς μακαρίας γλώττης τὰ προηγουμένα· ἕτεροι δὲ τοῦτο ἀκούσαι φασιν, «Ἐλλὰς ἐλαθῆσθαι καὶ Πελοπόννηρος πολυμηθήσεται».

Ἦν δὲ καὶ ἡ τῆς σκηνῆς ἐπιτήδευσιν τῷ θεῷ Λουκᾷ οὐ φυλακῆς χάριν καὶ ἀποδίσεως περιττὸν τινοῦ καὶ ὑπὲρ τὴν χρείαν (πῶς γὰρ, ὅτι μὴ πλέον ἄλλο τοῦ σώματος ἦν); ἀλλ' εἰς φυλακὴν ἀτεχνῶς καὶ ἐπικρυφὴν πόνων καὶ καμάτων καὶ κρυψίων καὶ ὧν θεὸς ἔχειν μόνον ἡβούλετο μάρτυρα. Ὁρμημα δὲ τι μικρὸν ἐπιμχῆς ἐν τῇδε τῇ σκηνῇ ὁράσας, ἐν τούτῳ καθάπερ τάφῳ τινὶ κατεκλινέτω, τὴν τοῦ θανάτου μνήμην ἀσπίστον ἔχειν αὐτῷ μηχανώμενος. Εἴτα μικρὸν τι τοῦ ὕπνου παραγεύμενος, εὐθύς ἀνεπήδα καὶ τῷ διαβόλῳ συνελθόντες, «Προέβασα ἐν ἀνῶρ καὶ ἐκέραια» καὶ αὐθις, «Προέβασα ἐν ὀρθαλμοῖς μου πρὸς ὄρθρον τοῦ μελετᾶν τὰ λόγια σου».

Τὸν δὲ τῆς χρηστότητος ἐκείνου βυθὸν πῶς ἂν τις καὶ διέλθοι βραδίως, καὶ μέτριά τινα φράσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν; Οὐ μόνον γὰρ ἐπ' ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ κτηνῶν ἄγχι καὶ πετεινῶν, ἵνα μὴ καὶ ἐρπετῶν ἐπιπομι (ἐστὶ γὰρ τι καὶ τοιοῦτον ἐκείνου), τὴν εὐεργεσίαν ἐξέτεινε. Δύο γὰρ ὅρεις κατακλείστους θάλασσαν ἦν καὶ τρέφων ἄγχι πολλοὺς, τὴν ἐντολὴν ἰσως ἀπλοκώτερον, τὸ «τοὺς κακῶς δρόντας εὐ ποιεῖν», καὶ μέχρι τῶν τοιούτων ἐκτείνει βουλόμενος, καὶ μὴδὲν ἐκείνος παρ' αὐτῶν ὄλως ὑπέστη κακόν. Πολλὰς μὲν οὖν καὶ τοῖς τοῦ ἀγροῦ σπουδαῖς ἐράνῃ διαμεριμνήσας τὸ σιτηρεῖον. Οὕτως ἀνὴρ ἐκείνος χρηστός, «οἰκτεῖται καὶ τὸν κυχρῶν».

Τῆς οὖν φήμης αὐτοῦ πανταχόσε διαβαινοῦσης (δὴλον γὰρ ἡ ἀρετὴ τὸν κεκτημένον ποιεῖ, καθάπερ ἡ λαμπράς τὸν φέροντα, καὶ πολλὸν τὸ τοῦ φθόνου περιβλή σκότος), δύο τινὲς ἀδελφοὶ προσέρχονται τῷ ὁσίῳ, χρείας

τινὲς ἐπιγυνοῦσας αὐτοὺς ἀναγκαίως, οἱ, ζεῖνίας τε τῆς παρ' αὐτοῦ καὶ ἐμείλις τρυφῆσαντες ἱκανῶς, ὡς γενέσθαι σωματικῶν ἅμα καὶ πνευματικῶν τὴν ἐστίασιν, εἴτα καὶ δέχονται αὐτῷ προσάγουσι μάλα μὲν θερμῇ, μάλα δὲ φερτικῇ ἐκείνῳ διὰ τὸ φεύγειν ἐκ παντός τὴν ἐπίδειξιν. Εἶχε δὲ οὕτως: «Ὁ πατήρ, φασίν, ὁ ἡμέτερος, ὡς ἐτελεύτα τὸν βίον, ὅτε ἦν αὐτῷ χρυσίον καταφύγειν ἐν τῇ γῇ· ἀθλὸς δὲ ἡμῖν ὁ τόπος καὶ συμβόλων μνηδὲν σωμαίνεμος. Δεόμεθα τοιγαροῦν δέχσθαι ἡμῖν τούτων γενέσθαι διὰ τοῦ φωτός τῆς ἐν σοὶ χάριτος.» Ὁρᾷ ὅπως ἔχουμεν βίον; καὶ αὐτῶν οἴμαι! τῶν ἀναγκαίων σπανίζοντες. Ἀλλὰ τὸ χεῖρον ἐστὶ καὶ πρὸς ἀλλήλους οὐ διαλείποντες ὁ ἀδελφὸς διαπληκτιζόμενοι καὶ ἀντὶς θατέρῳ τὴν κλοπὴν ἐπιτρέποντες. Ἦκουσεν ὁ γενναῖος καὶ, ὥστερ' οὐδ' ἀπολογίας τὸ πρᾶγμα νομίσας ἄξιον, διὰ ταπεινοφροσύνης ὑπερβολὴν ἀπεπλάγη εὐθείας. Ἐκίνοι δὲ καὶ οὕτω πείρας οὐκ ἡμέλειον δευτέρως, ἀλλ' ἡλπίδων ἀγαθῶν αὐτοὺς ὑποπλήσαντες καὶ οἰοῦν τοῦ μελλόντος μάντις ἀγαθοὶ γενόμενοι προσίαι πάλιν ὁ δὲ καὶ εἰς διωθεῖτο, ζῶντες αὐτὸν εἶναι λέγων καὶ ὁμιλοῦν οὐδαμῶς χάριτος τοιαύτης ἄξιον. Ὡς δὲ ἐκείνοι καὶ πετεινῶν, ἵνα μὴ καὶ ἐρπετῶν ἐπιπομι (ἐστὶ γὰρ τι καὶ τοιοῦτον ἐκείνου), τὴν εὐεργεσίαν ἐξέτεινε. Δύο γὰρ ὅρεις κατακλείστους θάλασσαν ἦν καὶ τρέφων ἄγχι πολλοὺς, τὴν ἐντολὴν ἰσως ἀπλοκώτερον, τὸ «τοὺς κακῶς δρόντας εὐ ποιεῖν», καὶ μέχρι τῶν τοιούτων ἐκτείνει βουλόμενος, καὶ μὴδὲν ἐκείνος παρ' αὐτῶν ὄλως ὑπέστη κακόν. Πολλὰς μὲν οὖν καὶ τοῖς τοῦ ἀγροῦ σπουδαῖς ἐράνῃ διαμεριμνήσας τὸ σιτηρεῖον. Οὕτως ἀνὴρ ἐκείνος χρηστός, «οἰκτεῖται καὶ τὸν κυχρῶν».

Τῆς οὖν φήμης αὐτοῦ πανταχόσε διαβαινοῦσης (δὴλον γὰρ ἡ ἀρετὴ τὸν κεκτημένον ποιεῖ, καθάπερ ἡ λαμπράς τὸν φέροντα, καὶ πολλὸν τὸ τοῦ φθόνου περιβλή σκότος), δύο τινὲς ἀδελφοὶ προσέρχονται τῷ ὁσίῳ, χρείας

Οὐδὲ τοῦτο μάταιον εἰς προσθήκην τῶν ἐπωρῶν καὶ μνήτης ἀξίων τοῦ σοφοῦ διηγήσεων. Τρεῖς παρ' αὐτὸν ἐκ τινος κόμης ἀφικνούνται γυναῖκες, τοῦ σοφοῦ τῆς κακίας, οἰμαι, τοῦτο δραματούργησαντος καὶ ὡς ὅλην παλαιῶν χρησάμενος ταύτας κατὰ τῆς δικαίας ψυχῆς, πρόσθεν μὲν εὐλαβείας, τὸ δ' ὅλον ἀπάτης καὶ ἀπωλείας, εἴ γε τέλος εἰληπεν ὁ σκοπός. Αὗται τοιγαροῦν, προκυλίσμενοι τῶν ἐκείνων ποδῶν. «Οὐκ εἴτερον ἡμᾶς, εἴτερον ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ», ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ πνεύματος ἔλεγον. «καὶ τὸν στεναγμὸν τῆς ἡμῶν καρδίας καὶ τὸ βάρος τῆς συνεχούσης θλίψεως μὴ παρόβη;» πῶρ γὰρ ἐγκάρδιον, πῶρ ἀφανὲς τὸ φλέγον ἡμᾶς καὶ πῶρ ἀνακαλύψαι τὰ ἡμαρτημένα πρὸς σὲ καὶ συγγνώμης φιλανθρώπως ἐπιτυχεῖν. «Πρὸς ταῦτα ὁ μὲν ἀνέειπε καὶ ἀναχωρεῖν ἐκέλευε ταύτας, μὴ μέτρου εἶναι τοῦ τοιοῦτο λόγου μὴδ' ὅλους αὐτάς προσέειπαι. Αἱ δὲ ταῖς οἰμωγαῖς οἰμωγὰς καὶ τοῖς δάκρυσι προστίθεισι δάκρυα. «Μὴ υπερβῆ, ἔλεγον, μὴ ἀπόστη, μὴδ' ἀποστρέψης τεταπεινωμένης ἡμᾶς καὶ κατηγχεμένης» μνήσθητι ὅτι προσητικὸν τὸ ἐπίταγμα «Θριαμβεῖτε ἐν τῇ αἰσχύνῃ ἔργα καὶ δικαιούσθαι.» καθὼς ἀκούομεν, καὶ ἐπὶ τούτῳ πάντως κενήσμεν ἡμᾶς ὁ τὸ σωθῆναι πάντας θέλων θεός, ἵνα καρπὸν δικαιοσύνης τὴν ἡμῶν προζενήσῃ σοι σωτηρίαν.» Ἦς δὲ, ἐκείνου πάλιν ἀνανεύοντος, θερμότερον αἱ γυναῖκες προσήγον τὴν ἐνστάσιν, ὑπολαβὼν ὁ ἅγιος, μὴ καὶ ἐπὶ πολλῷ οὕτως ἀντιπίπτων ἀνέβλην ταύτας τὸ περὶ τὸ καλὸν πρὸς ἡμᾶς, πείθεται μέλει καὶ τὴν τῶν κρυφίων ἐξαγέρουσι δέχεται· εἴτα καὶ ἐπιτρέπει αὐταῖς διακονησάμεναι ἀλλήλαις κοινωθῆναι τροφῆς καὶ οἰκადὲ τὸ τάχος ἐπακλῆθαι. «Ὅθεν ἡ μὲν ἐπὶ τὴν πεγνὴν, ἡ δὲ ἐπὶ τὸν κήπον, ἐπὶ δὲ τὸ μαγειρεῖν ἢ τρίτη κατέσπευσεν, καὶ, ὀλίγη τῶν λαχόντων ἐβήσασται καὶ φραγδοῦται, εἰδ' οὕτως ἐντυχεῖσθαι τῷ μακαρίῳ καὶ ἀρεσιν μὲν ὑπὲρ τῶν φρασάντων,

ἀσάλλειαν δὲ λαβούσαι καὶ πρὸς τὸ μέλλον, ἀπώγοντο.

Τὰ δὲ βέλη μετὰ τὴν αὐτῶν ἀναχώρησιν ὁ τοξόων «ἐν σκοτομήνῃ τοῦ εὐθείας τῆς καρδίας» εὐθείας ἐπέμπε καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχάζοντα τὸν γενναῖον λογισμὸς ἐθαλλε καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἐπήγειρεν αὐτῷ πόλεμον. Ὁ δὲ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐρέδου μὴ ἀγνοῶν τοῖς ἐπὶ τοῖς καλῶς ἐφάρτετο καὶ πρὸς αὐτὸν ἵστατο ὅλοις ἐκείνοις, εἰς ὃ θεὸς ἀπόστολος τὸν τοῦ Χριστοῦ στρατιώτην οἶδεν ὀπλίξειν, καὶ οὕτως ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις πυκτεύσας εὐχὴ καὶ δακρύων ὁμῆροις τὸ πῶρ σθένισαι τῆς ἐπιθυμίας καὶ τοῦ πολέμου καθαρώς βέβαια. Ἰστέται δὲ οὕτως: ἄγγελον ἐδόκει ὄναρ ὅρα ἐν σχήματι νεανίσκου καὶ τὸ ἀγιστρὸν ἐν χειρὶ ἦν, ἐπερ διὰ τοῦ στόματος εἰς τὰ ἔγκατα τῷ Λουκᾷ κληθεῖν καὶ μέλος τι ἐκείθεν ἐλκύσαι σαρκῶδες, ὃ τὸ σαρκικὸν ἐδηλοῦτο λόγος πάθος· εἴτα καὶ διακλεινομένον θαρρεῖν αὐτῷ ἀπαλλάττεσθαι.

Ἄξιον δὲ καὶ τοῦτο φιλοθέων ἀκρῶν τὸ διηγεῖσθαι ἢ ἀνωτέρω μνήτης τυχεύοντα τοῦ θεοῦ Λουκᾷ ταῖς ἀληθείαις αὐτάδελφος (οὐδὲ γὰρ αἵματι μόνον, ἀλλὰ καὶ πρᾶγματι) καὶ τοῖς τρόποις ἐδιδάχθη τὸ συγγενεῖς), αὐτῇ συνήθως ἔχουσα παραβάλλειν αὐτῷ καὶ συμπαραμένειν καὶ ὑπουργεῖν, εὐρύθῃ μετὰ τινα καὶ ἄλλων ποτὲ τὸ τοῦ κηλίνου λήιον ἐκκαθαίρουσα καὶ τὰς ἐν αὐτῷ βοτάνας, ὥστε μὴ πρὸς αὐτὴν ἐπιδιδῶναι τιλλοῦσα. Εἰς ἐπήκουον τοιγαροῦν πάντων ὁ μέγας «Ἐρχεται, φρονί, ἄνθρωπε ὡς ἡμᾶς ρίγα καὶ βαρὺ φορτίον ἡμέτερος καὶ πολλὴν τὸν ἁμαρτῶν ὑπομένειν.» Ἐρχ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπ' αὐτῶν διαστάς εἰσῆλθον εἰς τὸ ὅρος καὶ σκότος ἀποκρυφῇ ἑαυτοῦ τίθεται. Ἐκείνων δὲ θαυμαζόντων καὶ διασκοπούμενων τίς ἡ τοῦ λόγου δύναμις καὶ πόρος οὗτος ὁ ἄχθορρῶν ἄνθρωπος καὶ τί τὸ φορτίον (ἐδοξε γὰρ ἐκείνοις περὶ τοῦ σωματικοῦ φάρους εἰπεῖν), ἰδοὺ καὶ αὐτὸς ὑπ' ὅψιν ἔρχεται πάντων μὲ-

νης, λιτῆς, εὐκωνος, ἄχθος μὲν οὐδ' οὔτιον ἐπαγόμενος, πρὸς ὄνομα δὲ τὸν ἅγιον ἐκκαλούμενος καὶ τῆς αὐτοῦ λέγων ἀναγκαίας χρῆσθαι ἐπικουρίας. Οἱ δὲ περὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἁγίου προσμένειν ἐκέλευον «Ἄγετο γάρ, ὡς ὅρας, φασίν, καὶ οὐκ ἐστὶ νῦν μεθ' ἡμῶν, καὶ εἰ σοι μέλει τοῦ ἐκείνου ἰδεῖν, περιμένειν δεῖ.» Καὶ ἐς διεβεβαίον μὴ πρότερον ἀποστῆναι ἢ αὐτῷ ἐντυχεῖν. Ἐβδόμη παρῆλθεν ἡμέρα καὶ μόλις ποτὲ πρόεισιν ὡς ἐκ τινος γνῶστος τῶν ἀδούτων τῆς ἡσυχίας Μωσῆς ἕτερος. «Λμα δὲ καὶ ἴδοι τὸν ἄνθρωπον, τὸ ὅμα μετὰ βλοσυρὸν ἐπείκει καὶ τὴν φωνὴν ἀπρηχθὲν καὶ τῆς συνήθους ἀπέχθουσιν.» Καὶ τί σοι καὶ τῇ ἀβάτῳ ταύτῃ ἐρῶμαι, φρά; Τί τὰς πόλεις ἀρείς τοῖς ἔροισιν ἐπεδῆμυσας; Τί ποιμένας καὶ ἀρχιποιμένας τοὺς ἐν ἐκκλησίαις ἀπολιπὼν ἀγροίκους ἄνδρας καὶ ἀμαρθεῖς ἐπιζητῶν ἐλθόντας; Πῶς δὲ μοι καὶ εἰς ὅλην ἐλθὼν ἐθάρρησας καὶ τὴν θεῖαν οὐκ ἐπρίξας δίκην, ἀτοπήμασι τοιοῦτος ἐνχος ὢν;» Πρὸς ταῦτα, ἐκείνου φρήκη ληρθένης καὶ δάκρυα τῶν παρειῶν καταχέοντος ῥόδου τε δεσμοὺς τὴν γλῶτταν ὑποβληθέντος, προσθεῖς ὁ ἅγιος, «Ἄγρι τίνος σιωπῆς, ἔφη, καὶ οὐ θριαμβεῖς ἐπὶ πάντων τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν ἄδικον ἐκκαλύπτεις ῥόνον, ἵνα καὶ τὸ θεῖον φῶσι μισοπύοντον ὃν, μικρὸν οὕτως ἐξελείωσθι, κατήγορος σεαυτοῦ γενόμενος;» Ὁ δὲ μόλις ἑαυτὸν ἀποδιστάμενος συνεχεῖ καὶ διακεκαμμένῳ τῷ ἄσθματι, «Τί παρ' ἡμῶν, λέγει, τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε μαθεῖν ἀπαίτεις ἃ καὶ πρὸς ἡμῶν αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐνοικουσίας σοι χάριτος ἐδιδάχθης; Οὐκ ἐκρύβη γὰρ ἀπὸ σοῦ ὁ πεποιθήκα ἐν κρυφῇ. Τὴν τριβὸν μου καὶ τὴν σκεῖνον καλῶς ἐξήγαγας καὶ τὰς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ὁδοὺς προείδες. Πλὴν ἀλλὰ τῷ σὺ κελύεσθαι εἶκον καὶ λέγω καὶ θριαμβεῖν τὸ κακὸς ἐργασθῆναι καὶ τοῦ ἐν κρυφῇ μοι πράχθέντος μάρτυρας ποιῶμαι τοὺς παρόντας ἅπαντας.» Οὕτως εἰπὼν φανερῶς τὴν ἁμαρτίαν ἐξαγορεύει, διελθὼν ἑκάστα, πῶς τε καὶ

ποῦ καὶ δι' ἣν αἰτίαν τὸν ἑαυτοῦ συνδέχμενον ἀποκτείνει καὶ καταστρέφει μὲν ἑαυτὸν, συγκαταστρέφει δὲ καὶ τὸν σοφῶτα τῶν πονηρῶν καὶ τοῦ κακοῦ παντὸς αἵτιον. Εἴτα προσπίπτει τοῖς τοῦ ἁγίου ποσὶ μὴ παροσθῆναι δέμενος μὴδὲ τοῖς τοῦ ἁγίου βόρρους ἀθλίως οὕτως ἐλθὼν κειραττημένον. Ὁ δὲ καὶ οἶκτον αὐτοῦ λαμβάνει καὶ τὸ τάχος ἀνίστησι, νοθεύει τε καὶ παρακαλεῖ καὶ κανόνισιν ἀσφαλίζειται τοῖς αὐτῷ φορητοῖς, τοῦτο κατ' ἐξαίρετον ἐπισκοπῆς, εἰς τὸν τάρου οἰχισθῆναι τοῦ περνευμένου, δάκρυά τε αὐτοῦ πολλὰ κατασπείσει καὶ τρίτα καὶ ἑνῶντα καὶ τεσσαρακοστὰ τοῦτο πολυτελῶς ἐκτελέσει, γονάτων κλίσει ἐκεί ποταρμένον, εἰ δυνατόν, οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχίλιων, μάλλον δὲ διὰ βίου τὴν ἁμαρτίαν θρηγεῖν καὶ ἐνώπιον αὐτὴν ἔχειν, τοῖς πίνεσι τῆς ψυχῆς ἐγγραφάμενον. Οὕτω παραγρηλας ἀρίστην οἰκადὲ καθαρὰν ἐπίγνωσιν αὐτῷ οὐκ ἔλαττον καὶ τῆς ἁμαρτίας κατὰγνωσιν ἐμβαλὼν καὶ πολλὴν εἰσενεγκνὴν ἐπαγγελλόμενος τὴν μετάνοιαν.

Ἐτερος τις ἐπιτήδευμα ναύκληρος, ὄνομα δὲ Δημήτριος, συνήθως ὢν τῷ ἁγίῳ καὶ πολυλάκεις εἰς αὐτὸν φροῦτων ἡμέρας τε εὐκ ἐλίγας συνδιόγων, ἅτε καὶ τῆς κατὰ ψυχὴν ὡφελείας οὐ μικρὰς ἀπολαύων, τοῦτο μὲν ἀπὸ τῶν λόγων, τοῦτο δὲ καὶ ἀπ' αὐτῆς ὅληα δὴ τῆς ἐντελέξεως καὶ τῶν εὐχρηστων ἦσαν, πολλὸ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐκτίρητο φίλτρον καὶ θερμὴν ἀκριβοῦς πίστιν· πλὴν ἐλάτθανε τοῦτον ἡ σύννομος τῷ ἁγίῳ τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος δύναμις. Ὅθεν καὶ πείνοι τὴν τοιοῦτον, ἀνθρώπων μὲν, οὐ πᾶν δὲ καθαρεύον αἰτίας· διέτριβε ποτε σὺν τῷ πλοίῳ τοῖς περὶ τὸν θεῖον Λουκᾶν μέρεσι καὶ πρὸς ἰχθύων ἄγαν ἀπησχολεῖτο· μέλλων δὲ πρὸς τὸν ἅγιον ἀπῆλθαι, κενεῖς χειρὶν οὐκ ἠβούλετο, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐφ' ὧν ἀπὸ τῆς ἀγίας οὐ χρεῖας ἔργον, ὅσον ὑπόδειγμα προαίρεσις. Ὁ μὲν οὖν σκοπὸς τοιοῦτος. Ἐπεὶ δὲ σὺν τοῖς ναύταις πολλὰ

κεκοπιακῶς ἀλώσιμον εἶχεν οὐδέν, εἴη καὶ μέλις εἰς νοῦν αὐτῷ ἐπεισιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου καθέιναι τὸ ἀγκιστρὸν καὶ, οὕτω δρᾶ-
σαντος, ἰχθὺς αὐτίκα τῶν πάντων μεγίστων, ὡς περ ἐπαγομένου τινος αὐτὸν καὶ παρακα-
λομένου, ἐν ῥημῇ ταχίστη τῷ δειλιάματι τε
προσέρχεται καὶ τῷ ἀγκίστρῳ περιπίπτει
καὶ ἀσφαλῶς ἀνέλκεται. Τοῦτον ἰδὼν ὁ ναύ-
κληρος καὶ μᾶλλον ἀλούς τῷ θαύματι, ὅτι
καὶ μὴ παρὼν ὁ μέγας, ὀνόματι μόνον ἐνε-
ργεῖ γίνεταί καὶ παρ' ἐλπίδα θαυματουργεῖ,
δευτέρως πάλιν εἶγετο πείρας καὶ τὸ ἀγκι-
στρὸν ὁμοίως καθέει ἰχθύν ἀνιμάται πόνου
μὴν ἑκτός ὡς τὸ πρότερον, πλὴν ἐκείνου τῷ
μεγέθει μικρὸν λιπεύμενον. Ἐνταῦθα ὁ τοῦ
φθόνου πατὴρ ῥᾶ καὶ περὶ αὐτὸν οὐδὲν
τοῦ Κἄν ἀνόμενον καὶ περὶ τῆς πίστεως
αὐτῷ τὴν αὐγὴν καὶ τὸ καθαρὸν ἀθλίως
τῆς προκρίσεως ὑπερβείρι, πείσας τὸν ῥ-
θλῶς προσεγγιζόμενα μὴ καὶ ῥθλῶς διελθεῖν,
ἀλλὰ τὸν μείζων τῶν ἰχθύων ἑαυτῷ τα-
μειύσασθαι, τὸν δὲ ἐλάττω προσεγγεῖν. Ὁ
δὲ δέχεται μὲν καὶ φανερώς ἀποδέχεται τὸν
οὐδὲν εἰδὸς ἀποκρινάμενος· ἵνα δὲ μὴ καὶ
θῆξας λαθεῖν διαμείνῃ οὕτω νοσῶν τὴν συνεί-
δησιν καὶ οὐκ εὐδιακρίτως τὰ γε πρὸς θεὸν
διακείμενος (εὐδὴλον γὰρ ὅτι, ἐκείνῳ προσέ-
ρων, θεῷ πάντως χαρίζεσθαι φησι), φησὶν
οὕτως ἡπίως καὶ ἡλιγρῶς, «Ὁ τοῦ χάριτι οἱ
ἀνθρώπων καὶ ἁμαρτίαις ἐκόντες ἑαυτοὺς
ὑπεβάλλομεν καὶ θεὸν ἀλόγιστα παροργίζομεν,
ὡς περ ὁ Κἄν ἐκεῖνος, Ἀνανίας τε καὶ ἡ τοῦ-
του σύζυγος ὕστερον, ὁ μὲν οὐκ ἐκείαν ἀπέλαυσιν
θεοῦ προτιμήσας, οἱ δὲ τὰ αὐτῷ καθιερωθέντα
κλέψαντες· Τοιούτων δὲ τάχα καὶ περὶ τὸν
ἰχθύν τοῦτον γίνονται καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ ἀλόντα,
οὐχὶ τοῦ θεοῦ μᾶλλον, ἀλλὰ τῆς ἀνθρωπίνης
θεραπεύσεως προτιμηθείσης.» Ἐκ τούτου συνέ-
εισε καὶ ναύκληρος μετάνοιαν ἐπαπεινὴν ἐπιβόρῳ
κρίτειος ἀντιστρέφει καὶ πεσὼν ἐπ' ἔβην ἤγειτο
συγγνώμην, μὴ τοῦ λοιποῦ τοιούτου περιπεσεῖν
ὑποσχόμενος. Αὐτὸς μὲν οὖν ἀσμένως ἐπιτυ-

χὼν τῆς ἀρίστεως οἰκαδὲ ἐπαύηκε. Ὁ δὲ τῷ
πατρὶ συνὸν ἀδελφός (βούλκεται γὰρ ὁ λόγος
συνάψαι τῷ θαύματι καὶ ἑτερόν τι ἀκούου-
σθαι, ἴσως οὐδὲ αὐτὸ ἀρχαί), ὁ τοῖνυν συνὸν
αὐτῷ ἀδελφός τὸν ἰχθύν ἐψήσας, προσήγεν
ὡς τι καταθήμεον αὐτῷ καὶ κεχαρισμένον·
ἀλλ' ὁ εἰδὼς ἀνῶθεν εἰς ἤδεται μᾶλλον ἐκεί-
νος καὶ ὅτι τρυφῇ τῷ μεγάλῳ ἢ τοῦ πλη-
σίον ἀληθῶς θεραπεία, καθάπερ ἐξ ἀποστο-
λῆς καὶ κηλεύσματος τινος τὸν συνήθων
προσελθεῖν αὐτῷ παρασκευάζει, οὐκ ἰδὼν ἐκεί-
νος, «Ὁ ἰχθύς οὗτος, πρὸς τὸν ἀδελφόν ἔφη,
τούτοις ἀπεισάλην παρὰ θεοῦ· οὐ γὰρ ἔμοι γε
τούτοις οὐκ καὶ παρατεθήκα· οὐ δὲ καὶ γε-
νομένου, οἱ μὲν τοῦ ὅψου ἀπέλαυσον, ὁ δὲ τῇ
πρὸς αὐτοὺς ἀγάπῃ προσφόμενος ἦν.

Τὰ μὲν οὖν πρὸ τῆς τοῦ ἔθνους ἐπιδρωμῆς
τοῦ θεοῦ Λουκᾶ ταῦτά ἐστι· μᾶλλον δὲ τῶν
ἐκείνου ὀλίγα· τὰ δὲ μετὰ τὴν φυγὴν τε καὶ
ζενιτείαν ὁ λόγος ῥῶθ' ἀγλῶσει. Ἐβδόμου γὰρ
ἔτος ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἰαννίτζην ἐρήμῳ πληρώ-
σας, ἄκων καὶ αὐτὸς μετανάστης γίνεταί μετὰ
πάντων· Συμεὼν γὰρ ὁ τοῦ σκυθικοῦ ἑλκούς
ἄρχων (Βουλγάρους αὐτοὺς εἰδαμένον συνήθως
καλεῖν) τὰς πρὸς Ῥωμαίους σπονδὰς ἀπετή-
σας, ἐχώρει κατὰ πάσης ἡπείρου, τὰς ἡμῶν
ἁμαρτίας ἀξιόμαχον ὡς περ χεῖρα περιώσα-
μενος, ἐξανδραποδίζόμενος τε καὶ ληξόμενος
καὶ τοὺς μὲν ζῶντας, τοὺς δὲ ἐλευθερίας ἀπο-
στερῶν καὶ ὑπερόρους ποιοῦμενος. Ἐντεῦθεν
οἱ μὲν ὡς ἐν ἐρκταῖς ἢ φρουραῖς ταῖς πόλεσι
κατεκλείοντο, οἱ δὲ πρὸς τὴν Εὐβοίαν τε καὶ
τὴν τοῦ Πέλοπος ἀπασσόμενοι.

Τότε γούν καὶ οἱ περὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρω-
πον χωρικοί πρὸς τὰς ἐκ γεινόντων διασπο-
ρῶντες νήρους, εἰ καὶ θλάσας ὁ φθόνος ἀνέ-
πιστον αὐτοὺς ἐπάγει τὸν κίνδυνον. Αὐτῶν
γὰρ σὺν τῷ δικαίῳ ἀσφαλῶς διακρινεῖται οἰσμέ-
νων, οἱ βούλγαροι πρὸς αὐτοὺς διὰ πλοίου, ὁ
ἑταυρὸς ὑποκλιψάμενος, αἰρνίδιον ἐπιβλόντας,
ὀλίγων δέιν, πάντας ἀπόλωσθαι ὀλίγων τινῶν
ἐκκολληθέντων, μετ' ὧν καὶ ὁ μέγας ἦν,

καὶ οὕτω τὰς χεῖρας αὐτῶν διαφυγεῖν δυνά-
μενον.

Εἰδὼς οὖν ἐπανελθόντων, πλοίου ἐπιτυχὼν
ἐκεῖνος, σὺν ὅλῳ γένει καὶ τοῖς γνωστοῖς
περιούτοις εἰς Κόρινθον, ἄρτι τὰς σιαγόνας
γενέου πληθύν καὶ ἀνθρὶ νεότητος ἀρετῆς
ὄραν ἐπιπρόπουσαν ἔχων. Καίτοι δὲ ἡλικίας
ἐν τῷδε γενόμενος, ἔμως ἦγεν αὐτὸν μαθη-
μάτων ἔρωι διὰ τὴν τῶν ἱερῶν λογίων ἀνά-
γνωσιν. Ταύτῃ τοι καὶ διδασκαλίῳ φέρων
ἑαυτὸν δίδωσιν. Ἀλλ' ὀλίγα τῆς ἐκείθεν ὥρε-
λείας ἐμμελεῖ κοινῶναι τοὺς γὰρ παῖδας ἀκο-
σμοῦντας ἰδὼν καὶ μαθήματα μὴν καλλίστα
παρὰδεδωκένους, οὐ καλὰς δὲ τὰς ἐαυτῶν
ψυχὰς εἰς τὴν τῶν τοιούτων ὑπόδοχην εὐ-
τρεπίζοντας, οὐδαμῶς ἤνεγκαν, ἀλλ' ἐκείνους ἀ-
πίστη καὶ τοῦτο λίαν ἐπαπεινῶς καὶ πεποι-
θεμένως ἐγίνωσκε γὰρ ὅπως εὐπλάστον ἢ
νότης καὶ ἀπλὸν διασπαρῆναι τε καὶ κα-
χίαν μεταμαθεῖν εὐχερῆστατον καὶ διὰ τοῦτο
ἐνδεῖαν μᾶλλον ἔχειν εἰλετο παιδείας καὶ μα-
θημάτων ἢ πλοῦτος καὶ κακῶς μοχθηρία.

Ἐξείσι τοιγαροῦν πρὸς τὰς κομμοδόλους
καὶ, ἐπὶ ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας στυλῆτης
ἤκουστο βίου μεταποιούμενος ὑψηλοτέρου, λο-
γιστὴς εἶχεν αὐτὸν ἐκείτος γενέσθαι καὶ τού-
τω διακρινεῖν. Ταῦτα δὲ στρέφοντα, διαπέμ-
ναι πρὸς αὐτὸν πρεσβεία παρὰ τοῦ ἐν Ζεμ-
ναί στυλῆτι φησὶ παρ' αὐτὸν ἀξιόσθα
σύνικόν τε γενέσθαι καὶ, εἰ μὴ φερτικόν,
ὅπως αὐτῷ τεταχθῇ καὶ τὸ διακρινεῖν καταδέ-
ξασθαι. Ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν ἡδέως δεξάμε-
νος, ἐπὶ καὶ ἀρχεσθαι μᾶλλον ἢ ἀρξιν ἐρί-
λει, ἅτε καὶ νῆρ τοῦτο λωσιτελέστερον εἶναι
εἰδὼς, ἀλλως τε δὲ καὶ τὸ ἐκ τῆς ὑποταγῆς
κέρδος καὶ τῆς ὑψηλῆς ταπεινώσεως ὅποιον
οὐκ ἄγνων, ἀσμένως ἐρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ
τὴν λειτουργίαν κομιδῇ προθύμως ὑπέρχεται
καὶ τὸ ἐντεῦθεν οὐδὲν ἢ ὑποურγίας εἶδος, ὁ
μὴ αὐτὸς ἐκεῖνος δι' ἑαυτοῦ ποιεῖν ἐσπουδε,
ζήμεναι ἀτεχνῶς μεγίστην ἢ καὶ αὐτίαν ἡ-
γούμενος τὸ ἐκστῆναι τινι δουλείᾳ. Τοιγα-

ροῦν οὐ διέλειπε ζυλοφρόνῳ ἐκείνος, ὑδροφ-
ρόν, μαγειρίῳ καὶ τραπίῳ ἐπιμελούμενος,
δίκτυα καταρτίζων, ἀλείας μεταποιούμενος
καὶ τοῦτο ποιῶντα οὐχ' εἰς εἶδος γένος, οὐδὲ
δύο, οὐδὲ μόνον τρεῖς, ἀλλ' ἐπὶ δέκατον διέ-
μεινεν ἔτος, τὴν καλὴν ταύτην ταπεινώσιν
τοῦ Χριστοῦ ζηλῶν, τοῦ μὴ διακρινθῆναι,
ἀλλὰ διακονῆσαι μᾶλλον ἐκκλησίᾳ. Οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ οὕτω πρὸς αὐτὸν ὑποταγῆς ἔχων,
τοσαύτην εἶχε καὶ τὴν εὐνοίαν κατὰ τὸ ἐκ
ψυχῆς φίλτρον, ὡς παῖδες ὑπερβάλλειν γρη-
οῦ πρὸς γεγεννημένῳ στοργῇ.

Καὶ ποτε διαλοδορούμενος τινὲς αὐτὸν ἀκο-
λάστῳ γλώσσῃ καὶ κυριόδοῦντος, ἐπεὶ πα-
ρὸν ἔτιχεν, οὕτως ἤνεγκε βαρεῖας καὶ τοσοῦ-
τον ζῆλον τὴν ψυχὴν διακαύθη, ὥς, τοῦ σιω-
πλήτου καὶ κοσμίῳ καὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης
αἰδοῦς καὶ γαλήνης ἐπιλαθόμενος, ἀναγκα-
σθῆναι καὶ θερμότερον ἐξενεχθῆναι καὶ τρα-
χυτέρως πρὸς τὸν ἀναίδῃ ἐκείνον καὶ φιλο-
λοδορὸν γρηρᾶσθαι λόγους εὐπαιδείῳ γλώσ-
τῃ καὶ κατὰ καιρὸν κινουμένη, τὴν προπετή
καὶ διὰβολὸν σωφρονίζοντα. Ἀλλ' ἐκεῖνος λίαν
ἱταμὲς ὦν καὶ οὐ μικρὰ νοσῶν καὶ ἰσχυρῶς,
ἀλλὰ παιδείας ἰσχυροτέρως διέμενος εἰδένου-
το παραχρῆμα· μὴ ἐνεγκὼν γὰρ τοὺς ἐλίγ-
χους, παῖε κατὰ τῆς σιαγόνος μιαρὰ χειρὶ
τὸν ἡγιασμένον. Ἀλλὰ κατὰ πόδας ἡ ἐκείνῃ
καὶ «ὁ θεὸς ἐξ οὐρανοῦ ἠκούσας κρίνει» καὶ
τὸ λαμβάνον τῆς ἀρετῆς εἰς ῥῶς ἤγετο καὶ ἡ
μοχθηρία καλῶς ἐκλάσσετο· ἅμα γὰρ ἐπλη-
ξεν ὁ ὕβριστής, καὶ αὐτὸς ἐπληγὴ πολλῶν βα-
ρυτέρων πληγῇ δαμονόχῃ καὶ εἰς γῆν ἐκείτο
κλονούμενος τε καὶ σπαρασσόμενος καὶ τὰ
τῶν δαμονιώντων πάσων ἀθλίως. Τί μὴ
λίγῳ τὸ φρικωδέστερον καὶ ὁ πολλῶν δα-
κρύων ἄξιον καὶ φοβῆσαι δυνατόν τοὺς φειδῶ
γλώττης μὴ ποιούμενους· Διέμεινεν οὕτως
ἀχρι τέλους «τῷ σατανᾷ παραδομένος» ὁ
ὕπὸ τῆς ἐκείνου χειρὸς τυραννόμενος τε καὶ
παιδευόμενος «εἰς ὁλεθρὸν τῆς σαρκὸς» ὁ ῥῥισ-
Παῦλος, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ· καὶ ἡ αἰτία,

ἐκότερος, ἐπεὶ καὶ ἐνὸς ἀμφοτέρου δημιουργοῦ πνίγματα, οὐ καλύπτοντος καὶ μὴ βουλομένου, οὐδὲν ἑλως ἡμεῖς ἐνεργεῖν δυνάμεθα.» Οὕτως εἰπόντος, ὁ μὲν ἔρχι αὐτίκα τοῦ ποδὸς τὸ ἀρίστατο καὶ τῆς ἀγούσης εἰς τὸν ἐκείνου χιτῶνιν εἵχτο, ὁ δὲ θεὸς ἀνὴρ διέμεινεν ἀνιστής, οὐδὲν ἑλως ὑπὸ τοῦ δῆγματος παθὼν πονηρόν.

Πήμπεται τις βασιλικὴ πρὸς γε τὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς παρὰ τοῦ τῶ βασιλεία τότε διαπόντος σκῆπτρα. Ἐπεὶ οὖν ἦδη τὴν Κόρινθον εἴλε, τὸ γρυεῖν δ' ἐπήγγετο βασιλικῶν χάριν λειτουργιῶν κλέπεται παρὰ τοῦ κατὰ πολλὴν νύκτα καὶ ἀδελφίαν τοῦ κακουργήματος. Ὅπῃ οὖν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φίλων, ἡρουνῶντο ἀμφοῖν, ἡρουνῶντο πλατείαι, οἱ ἐν ὑποφίᾳ πάντες ἐπισμαῖς ὑπεβάλλοντο. Ὡς δὲ ἀνήντα φηλέχτο πάντα καὶ ἡ εὐρεσις ἀνέλπιστος ἦν, ἀθμια τὸν ἀνθρώπον εἶχε βαρεῖα καὶ πρηγῆς ἐκίτο καὶ τὴν ψυχὴν ἀπιδέγχετο. Συνελθόντες οὖν ἔσον ραιδρὸν καὶ διαφέρων τῆς πόλεως παρακαλεῖν ἐπειρῶντο καὶ λόγοις κατῆδον τῆς ἀθυμίας καὶ θεοῦ μνήμην εἰσήγον, ὅς περὶ πολλὰς ἐν ἀπύροις οἶδεν εὐρίσκων, καὶ οὕτως ἀποφύχοντα καὶ ὑπορρίοντα δεινῶς ὑπὸ πολλῆς τῆς λύπης ἀναγαγεῖν ἐσπεύον, ὡν τις ὑπὸ θεοῦ τάχος κεικινήμενος, ἀναστὰς εἰς μέσους, «Τούτο παρ' οὐδενὸς ἂν ἐτίρου λυσιγῇ ἢ παρὰ μόνου, ἔρη, τοῦ μοναχοῦ Λουκᾶ, ὅς καὶ πολλοὺς σημείους τὸ καὶ ἡμᾶς διαλάμπει καὶ πολλὰ δι' αὐτοῦ τῶν παραβέβηκων δύνανται ὁ θεός.» Συνεμαρτύρουν τῷ λόγῳ καὶ πᾶς ἐστις καὶ ἰσχυρὸν ἔχων ἀπὸ τῆς ἀληθείας διωκελόντων καὶ τὸν ἅγιον διὰ πολλῆς ἦγον τῆς εὐφροσύνης. Ἐνταῦθεν χρησταὶ τὸν ἄνδρα διεβέβαιον ἐλπίδες καὶ οἶοντο ψυγούσθαι καὶ ὑποψῆν ἔργετο. Πήμπεται τοιγαρὶν ὡς τὸν θεῖον Λουκᾶν τοὺς διαπρεσβυτέρους καὶ τὴν αὐτοῦ αἰτηρομένους ἄριζεν, «Μιμησάτω, λέγων, τὸν σωτηρίας χάριν ἀνθρώπων ἐξ οὐρανοῦ κατελθεῖν εἰς γῆν μὴ ἀπακηνημένον καὶ δὲς τῇ πόλει σωτὴν πρὸς

βραχὺ τοὺς πολλῇ ἀπορίᾳ συνεχεμένους ἐπισκεψόμενον.» Τῶν ἐκπεμπέντων οὖν ἦδη καταλαβόντων, ἐρχόμενον τε τῆς ἑδρῆς τὴν αἰτίαν καὶ τοῦ ἁγίου πάνου θερμῶς δεόμενον μὴ ἀνανεῖσθαι περὶ τὴν αἰτησιν, ἐβόλυντο μὲν ὑπακοῇ, ἀνιβαλλέτο δὲ οὐκ ὀκνοῦν χάριν ἢ τῆς καλ' ἑδοκτορίας παλαιωτορίας τοῦ γὰρ ἐκείνου ταῦτα λόγου καὶ φροντιστοῦς ἄξια, ἔσαν ἡ τοῦ πόνου ὑπόθεσις ὠρεῖλαι τις ἀνθρώπου καὶ μετρία ἢ; ἀλλὰ τὴν κινήν δοξάν ἀποποιούμενος, ἦδει γὰρ ἐπὶ μὴ λάθαι αὐτὸν δὲ τὴν κλοπῇ εἰργασμένους, ἀλλὰ τοῖς ἐνδον αὐτοῦ ἀλώσεται ὀφθαλμοῖς βῆρον ἢ ἐκείνῳ τὸ χρυσὸν ἑλῶν. Διὰ τοῦτο γυνὴ ἡβούλετο μὲν παραιρεῖσθαι τὴν πρὸς τὸν καλῶντα πορείαν, ἑμῶς δ' ὑπέκτα τῇ δεήσει, τῇ ἀνωθεν δὲ μάλλον εἰπεῖν ἐπινεύσει, τοῖς πρεσβυτάτοις συνιέρχεται. Ἐπεὶ δὲ καὶ εἶσα ὁκνον γεγένηται, ἀπαντήσας δὲ βασιλικῆς καὶ ἡν προσήκειν ἀπομύκας τιμῇ, ἱκανῶς τε ἀπολογησάμενος ἐπὶ μὴ μάλλον αὐτὸς ἀρίκετο πρὸς τὸν ἅγιον καὶ τούτου τὸ σφοδρὸν τῆς λύπης αἰτίασθαι μενος, εἶτα καὶ τὴν συμφορὰν ἐξηγεῖται καὶ τὴν κλοπῇ αὐτῷ τῶν χρημάτων σαφῆ παρίστηναι. Ὁ δὲ γε θεὸς ἀνὴρ οἶοντο προλαβάνων αὐτοῦ τὸ λυποῦμενον τῆς ψυχῆς καὶ σπέρματα ἦδη καὶ ἀρχὰς εὐερεσύνης καταβαλλόμενος. «Ἀλλὰ τό γε νῦν, ἔρη, τῇ γαστρὶ τὸ γέρας ἀποπληρώσωμεν, τρυφήσωμεν τε καὶ ἀλλήλοις συνευφρανόμενι» δυνατὸς δὲ ὁ ποτίσας ἡμᾶς οἶνον κατανύξιος καὶ ποτήριον εὐερεσύνης φιλικανθρώπως κεράσας.» Δέχεται τὸν λόγον ὁ βασιλικὸς ἡδῶς καὶ ὁ μὲν τοῖς πασιδὲν ἐπέτρεπεν, οἱ δ' εὐθὺς τράπίζαν αὐτῷ ἤτομασαν, τὸ τοῦ θεοῦ φάναι Δαβὶδ, «Ἐξ ἐναντίας τοῦ θλίβοντος αὐτόν.» Ὡς γὰρ ἦδη καὶ προερχόμενος μετῆγον καὶ μνήμην θεοῦ μάλλον ἢ τοῖς βρώμασιν ἐντρύπαν ἐσπεύον, διὰρξας τε ὁ μέγας ἄρνον τοὺς ὀφθαλμοῦς καὶ προσσχὼν τινὶ τῶν παρισταμένων, ἐκάλει τε αὐτὸν ἐξ ὀνόματος καὶ μετεκαλεῖτο πρὸς ἑαυτόν. Τὸν δ' ἐπὶ παρῆστον πλησίον,

«Ἰνα τί, φησὶ, πρὸς αὐτὸν βλέπων καὶ σε αὐτῷ θάνατον καὶ τῷ σὺ κυρίῳ κίνδυνον ἔ. μίλλας προτείνεις» χρημάτων κατατολήμας βασιλικῶν; Ἀλλὰ σύ γε πρὸς τάχος ἀπειλῶν δὲ κατωρύζας χρυσὸν ὡς ἡμᾶς ἐνεγκε, εἰσὶ μὲν καὶ οἰκτου καὶ συγγνώμης τυχεῖν.» Ἦκουσιν ἐκείνος, καὶ οἱ αἰα πῶς τῷ λόγῳ τὴν γλῶτταν δαλεῖς καὶ μὴδ' ἀντιπεῖν ἑλως δυνήσῃ, ἅτε καὶ τὸ συνειδὸς αὐτῷ συνεμαρτύρουν ἔχων καὶ συμπερηγόμενον, τὸ τοῦ σκότους ἔργον φωτὶ μετανόιας διυρῶν ἐσπευδε, καὶ πεσὼν εὐθὺς ποδῶν ἤπτειτο τῶν ἁγίων, χεῖρας οἰονε καθαίρων κλοπῇ μολυνθείσας, καὶ τὸ κακῶς πράχθην ἐξωμολογεῖτο καὶ συγγνώμην θερμῶς ἤτειτο, ἥς καὶ τυχὼν (τούτο γὰρ ἦν τῆς ἁγίας ἐκείνου ψυχῆς, ἵνα μὴ τὴν πληγὴν δεῖξῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν θεραπείαν καὶ τάχος ἐρεῖξῃ) ἀπεισιν εὐθὺς καὶ τὸ χρωστὸν ὑπὸ πᾶσιν ὀφθαλμοῖς ἐρώσας μετὰκομίζει. Ὅρα τοιγαροῦν ὅσα συνέδραμεν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ θαύματι· ὁ ἀθυμῶν ἀνείψῃ, τοῦ αἰτίου τῆς λύπης ἀνασωθέντος, ὁ νοσῶν ἀδὴλως ὠδηγήθη πρὸς θεραπείαν, τὸ τοῦ σκότους ἔργον ἡλίγηθη, ἐκαστὴν παρίχον τῇ προδῶ τῆς ἀμαρτίας, ὁ κακὸς παντὸς αἰτίας ἡσχύνθη καὶ ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ οἰκίου ὤληα δὲ θεράποντος ἐδοξάσθη. Ὑπὸστρεπε τοῖνον ὁ θεὸς Λουκᾶς, τῶν μὲν ἀνθρωπίνων ἐπαίνων οὐδὲν ἑλως μεταποιούμενος, πρὸς δὲ τὸν θεόν, «Παρά σοῦ, λέγων, ὁ ἐπαίνος μου τοῖς ἀδελφοῖς τῆς ψυχῆς χεῖλεσιν.»

Ἀφικόμενος ποτὶ τοῦ μεγάλου πρὸς τὸν Θεοφίλῃ Ἀντωνίον, ἐς τοῦ πρὸ τῆς πόλεως Θωβῶν σημείουν προεστῆκός ἦν (εἰώθη γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἀνὴρ ἀνδράσι παραβάλλειν θεοῦ φίλον κατηρητισμένους), συνέβη τινὸς υἱὸν οὐ τῶν κατηγόντων, ἀλλὰ τῶν τὰ πρῶτα κοινῇ ἐριόντων τῆς πόλεως νόσφω περιπεσεῖν. Ἦ δὲ νόσφω ὡς χαλεπῇ, θανάτου τε οὐ μακρὰν οὐσα καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα τῆς ἀνακλήσεως ἔχουσα. Πάντων οὖν παρακαθημένων

αὐτῷ, φίλων, συγγενῶν, οἰκείων καὶ δεινῶς τὴν καρδίαν παθαινομένων, ἐπὶ καὶ ἔσον οὐκ ὀκνοῦν ἡλπίετο, εἰς τῶν παρόντων μνήμην τινὰ καὶ λόγον εἰσήνεγκε τοῦ ἱσίου καὶ ὡς «Ἐἰ μετακληθήναι οὗτος τὸν νοσούντα ἐπισκεψόμενος, οὐ πολλὰ τὸ μεταδὲ συγγνώσμεν, ἀλλὰ θάττον ἂν καὶ ἡμεῖς δακρύων καὶ ὁ κληνὴρς ἐδε τῆς νόσου ἀπαλλαγείη.» Τούτων ἀκούσας ὁ τοῦ κειμένου πατὴρ οὐδὲν ἐμελλεν, ἀλλ' εὐθὺς ἡ μονὴ τοῦτον εἶχεν, ἐν ἣ καὶ ὁ μέγας παρὼν ἦν, καὶ πρὸ τῶν αὐτοῦ ποδῶν ἐκυλίετο στίνας ἐλεεινῶς, οἰμώζων, δακρυοῖ τε τὸ ἑσπερος καταβρέχων, τί μὴ ποῖων ἢ λέγων τῶν ὅσα πρὸς οἶκτον ἐπισπασσάται καρδίαν ἐπαγωγὰ ἦν; Ἐπεὶ δὲ πείθων αὐτὸς τὸν ἅγιον οὐχ οἷός τε ἦν, νεύει καὶ Ἀντωνίῳ συνάραθαι αὐτῷ τῆς προσέχεις. Κακείνου θερμῇ εἰσενεχόμενος τὴν ἱκεσίαν καὶ τὸ πάθος ἐκτραγωδῆσαντες, οὐδὲν ἦν τὸν σφόδρα συμπαθὲς ἀπαθὲς ἔμενε τοῖς ἐκείνου λόγοις καὶ πρὸς τὴν αἰτησιν ἀπαράκλητος. «Τίς εἰμὶ, λέγων, ἐγὼ καὶ τί παρ' ἐμοὶ τῶν μεγάλων οἱ τοιαύτην ἔχοντες περὶ ἐμοῦ τὴν δοξάν ἡπάτησθε; Εἰς ἱατρὸς μόνος ψυχῶν ἐμοῦ καὶ σωμάτων, ὅς ἐστι δυνατὸς καὶ θανάτου βύσασθαι, ὁ πλάσας ἡμᾶς ὀληαθὲν θεός, ἀνθρώπος δὲ ρηαυρὸς ἐγὼ καὶ ἀμαρτίας ὑπεύθυνος, οὐμνοῦν οὐδὲν τοιοῦτον ἑλως δυνάμενος.» Ἐπεὶ τούτων ὁ τοῦ νοσούντος πατὴρ ἤκουσεν ὑπὸστρεπὲν εὐθὺς τεταπεινωμένος, δακρυόμενος, τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν ἀπηλπίκως. Ὅφιας δὲ γενομένης ἰδίᾳ συνῶν καὶ κοινωνιολογούμενος ὁ Ἀντωνίος τῷ ἁγίῳ, «Οὐ καλῶς, οἰμαι, πάτερ, φησὶ, τίμει, οὐδὲ τοῖς θεοῖς ἀκολούθως νόμος τὸν νοσούντα οὐκ ἐπισκέμεθα, καὶ ταῦτα πολλοὺς ἔσους καὶ θερμῶς κατηρητισμένους, συνέβη τινὸς υἱὸν οὐ τῶν κατηγόντων, ἀλλὰ τῶν τὰ πρῶτα κοινῇ ἐριόντων τῆς πόλεως νόσφω περιπεσεῖν. Ἦ δὲ νόσφω ὡς χαλεπῇ, θανάτου τε οὐ μακρὰν οὐσα καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα τῆς ἀνακλήσεως ἔχουσα. Πάντων οὖν παρακαθημένων

λογισμοὺς τοὺς περὶ τὸν νοσοῦντα συνειλεγμένους· ὥστε γνώμην ἔμην ἐργῶν δλαως σι-
λανθρωπίας τὸ πρᾶγμα καὶ περιττῶς ἀ-
σπλαγχον. Πρὸς ταῦτα ὁ θεὸς Λουκᾶς,
«Καὶ τὸ ἰᾶσθαι, φησί, τοὺς νοσοῦντας θεοῦ
μόνου καὶ τὸν ἀξίον τῆς αὐτοῦ χάριτος
ἴδωσιν καὶ τὸ τοὺς ἀθυμούντας παρακαλεῖν
τῶν λόγων καὶ φρονήσεως ἱκανῶς ἔχοντων.
Ἐγὼ δὲ οὐ τοῦ πρώτου μόνου μακρὰν ὦν,
ἀλλὰ καὶ τοῦ δευτέρου πολλῶν λειπόμενος,
κατὰ τὴν ἀρετὴν τοῖς ζητοῦσι παραβα-
λὼν· εἰ δὲ σοι καλὸν τοῦτο καὶ θεῶ φίλον
εἶναι δοκεῖ, αὐτὸς μὲν ἡγοῦ τῆς ἐκεί φερού-
σης, ἐγὼ δὲ οὐκ ἀνθρωπῶς ἐφομαι, ἀλλὰ καὶ
τὴν εἰκίαν εἰσόντι σοι συνεισελεύσομαι.»
Ἀναστάντες τοῖνυν εὐθὺς ἔδωσιν εἰόντες. Ἐπεὶ
δὲ καὶ τὴν πόλιν κατέλαβον καὶ τῆς οἰκίας
ἐνδον ἐγένοντο, ἐσπέρας ᾗδῃ βαθείας οὐσης,
εὐρίσκοντες τὸν νοσοῦντα φωνῆς ἀποροῦντα
πάσης, ᾗδῃ δὲ καὶ αἰσθησίᾳ· τὰς μὲν ἐν αὐ-
τῷ ζωτικὰς δυνάμεις ἀποκαμύσας, μόνῃ δὲ
ἀσθματι τὸ νεκρὸν εἶναι μὴ πιστευόμενον. Οἱ
μὲν οὖν παρίντες ἡρέμα καὶ ἡσυγῇ τὸ δάκρυον
ἐστάσαν, μόνον δὲ τὸν αὐτοῦ πατέρα ἐγγὺς που
τῆς κλίνης παρακαλῆσαντι τῷ ἀγίῳ, «Εὐλαί,
τίμιε πάτερ, εἰπὲν, ὑπὲρ τοῦ σου δούλου καὶ
ἡμῶν υἱοῦ. Ποίησον μετ' αὐτοῦ σημεῖον εἰς
ἀγαθόν. Ἵδουμι τοῦτον ὡς ἐγὼ τε ὁ ἄθλιος
πατὴρ βούλομαι καὶ αἱ σαὶ πρὸς θεὸν εὐχαὶ
δύναται.» Ἐκείνου δὲ ἀνακύνοντος καὶ μη-
δὲν αὐτῷ κοινὸν εἶναι καὶ τοιοῦτος θαύμασι
λέγοντος, ὁ πατὴρ πάλιν ἰκέτευε, προσέπι-
πεν, ἡντιβόλει τὸν μοναχὸν Ἀντωνίου εἰο-
νεῖ συνεραπτόμενον αὐτῷ τῆς δεήσεως ἔχων
καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιπεύδοντα. Μόλις οὖν πει-
σθεὶς ἔκωνισθη καὶ τὰς χεῖρας ὑψὸς διέρας
εἰς ἀκούς ᾗδαστο πάντων. Εἶτα μετὰ τὴν
ἐνέργειαν ἀπήρσαν. Καὶ τότε μὲν ἀμροτέρους ἢ
μονὴ ἔσχεν ἔωλεν δὲ ἀναστάς ὁ μέγας εὐθὺς
τοῦ θρόνου ἐχώρει, τὴν ἐξ ἀνθρώπων δόξαν ἐλφ
ποῦ διαφεύγων· ᾗδει γὰρ τὸ μέλλων ἐκ τῆς
ἐνέργειας εἶσθαι. Ὁ τοῖνυν χρηστός Ἀντωνίος

ἐθέλων μαθεῖν εἴ τι τῆς τοῦ ἀγίου εὐχῆς ὁ
νοστὸν ἀπάνωτο, πέμπει πεισόμενος τοὺς ἐπὶ
τῆς οἰκίας, καὶ ὁ πεμθεὶς ἐκινήθη λέγων
ἐκείνῳ, ἃ καὶ λέγειν φρικτὸν καὶ σιωπᾶν ἄγαν
φθονερὸν καὶ κακὴν. Τὸν πρὸ μικροῦ σχε-
δὸν ἐν νεκροῖς λογιζόμενον καὶ τὸ ζῆν ἡδὴ
ἀμρσιθνησίμῳ ἐριππον ἀρτί προελθεῖν τοῦ
οἴκου καὶ πρὸς τὸ βαλανεῖον ἐρρωμένον ἐλ-
χεσθαι.

Τοὺς ἐπιθινούς ὕμνους ἅμα τοῖς συνοῖν
ἀδελφοῖς ὁ μέγας ᾄδων ποτὲ καὶ ᾗδῃ πρὸς
τῷ τέλει γενόμενος τῷ τῆς τραπίζης ἐπιμε-
λητῇ μοναχῷ, «Σὺ δέ, ὦ τέκνον, φησὶν, ἐπι-
μελὲς γενέσθω μικρὸν τι εἶδεμα εὐεπείσοι
τοῖς ἐρχομένοις ὡς ἡμᾶς ἀδελφοῖς, ὥστε καὶ
βραχὺ τὸ ἀνεθῆναι τὸν κόπον αὐτοῖς.» Ὁλο-
το οὖν ἐκείνος καὶ ἀνθρωπιάν ποιήσας εἶτα
διηγοῦται τί ποτε ἄρα ὁ τοῦ οἴου βούλεται
λόγος; «Ποῦ γὰρ ὁ προσαγγέλλας, φησὶ, καὶ
πῶθεν ἐρμηθεὶς ἐλήλυθεν; ὅπου δὲ καὶ αἱ
φριτῶντες, συνήθεις ἢ γνώμοι;» Οὕτως
ἀπορηθεὶς ἐργεταὶ πρὸς τὸν ἅγιον, «Καὶ εἰ
τοῦ χάριτος, φησὶ, κεκίλευσμαι τράπεζαν ἔτοι-
μάσαι, μηδενὸς ὄντος, ὃ τὰ πρὸς ἐστίαν
ἐτοιμάσομαι; Τίνες γὰρ οὗτοι; καὶ τίς ἂν περὶ
αὐτῶν προσαγγέλλας;» Οὕτως ἐκείνος ἀνθρώ-
πινος τάχα περὶ τοῦ κρείττονος ἢ κατὰ ἀν-
θρώπων λογιζόμενος. Ὁ μὲντοι θεὸς ἀνὴρ
πλάσματι ἀγνοίας τὸ πρόβλημα διαλύων,
«Ἀλλὰ σύγγνωθι, ἔφη, τέκνον· εἴκει γὰρ ἐπὶ
πλανηθέντες ὑπὸ δαιμόνων ἐλρχαμεν, ὥστε
παρασκευῆς φροντιστὶν οὐδεμίας.» Οὕτως
ἀκούσας ἡμέλει ὁ μοναχός. Ἦδῃ δὲ τῆς ἡμέ-
ρας περὶ αὐτὰς οὐσης, φθάνουσι μετ' ὀλίγον
καὶ οἱ πρὸς τὸν μέγαν φριτῶντες, ὧν αὐτὸς
καὶ προερχόμενος τὴν ἀφίξιν. Τούτους ἐπεὶ ὁ
μοναχὸς ἐθέαστο, ἀπιστίαν μὲν ἑαυτοῦ κα-
τέγνω, ἡγάσθη δὲ τὸν πατέρα τῆς διοράσεως,
πλὴν καὶ οὕτως οὐκ ἀπέσχετο περάσας, ὥστε
δὴ καὶ μαθεῖν περὶ ὧν ἀμρσιθνησίμῳ ἦν. Προ-
ελλθὼν τοῖνυν παρ' αὐτῶν ἐλάνθανε τῶν πε-
ριτῶντων τίνες τε εἶεν καὶ ὅθεν ἦσαν καὶ

ὅπως καὶ δι' ἣν ἄρα παρέβαλον τὴν αἰ-
τίαν καὶ ὡς οὕτε ἀλλοτὲ ποτε πρὸς ὅλην ἐλ-
θοιεν τῷ ἀγίῳ οὕτε τὴν ἑαυτῶν ἀφίξιν νῦν
ἐρθῶσιν προμνησθῆναι. Ὡς δὲ καὶ ἐψήσας τὰ
ἐδίσματα παρεῖθι, ὑπερ' ἐκείνους ἔδρασε κατὰ
τὸ λαθάνον, τοῦτο τὸν μέγαν διέλαθεν οὐ-
δαμῶς, μέρος τι τοῦ ὅλου ὑποκρατήσας καὶ
ἑαυτῷ πρὸς βρώσιν ταμιευσάμενος. Ἐκείνους
μὲν οὖν αὐτίκα ὕδωρ ἀντήλθοντα παραπέμ-
πει, αὐτὸς δὲ ἀναστάς καὶ τῆς χύτρας λαβὼ-
μενος ἔλθον κατακινεῖ τοῦ πίνακος. Οἱ μὲν οὖν
ἐστειόμενοι μετὰ τὸ φαγεῖν ἀπήρσαν ἐπα-
νελθὼν δὲ ὁ μοναχὸς καὶ τροφῇ χρῆσασθαι
βουληθεὶς, ἐπεὶ μὴ ὑδὲν ὁ ἔβρασε ταμιεύσα-
σθαι, πολὺς ἦν ἄλιων καὶ θραυσνόμενος καὶ
τοῦ πατρὸς ὡς σφόδρα ἥρικημένος καταβῶν,
«Καὶ τί δαί; οὐκ ἀξίος εἰμι καὶ αὐτὸς φά-
σκων ἐπίσης τοῖς ξένοις προνοίας; εἰ δὲ καὶ
μὴ αὐτὸς ὅλου δέη, φησὶν, ἡμᾶς δεομένους
ἐτοῦ χάριτος ἀποστερεῖς;» Πρὸς ἐν ὁ ἅγιος ἡ-
πίως μάλα καὶ προσηῶς, «Εὐεργετὴν, ἀδελ-
φῆ, δέον καὶ τροφῆς μετέχειν ὡς γῶς καὶ
πρότερον. Ἐκείνου γάρ, ἔφη, τὸ ἔλθον τοῖς ἐν-
παύσῃ περοτιχέσιν οὐχ ἡμῖν ἡτοίμασεν ὁ
θεός· πάντως ὡς αὐτὸν ἀδύνατος, εἰ συμφέρειν
αἶδε, καὶ ἡμᾶς τρυφῆς ἐδίσμασι διατρέψαι.»
Οὕτως ἀκούσαντα τὸν ἀδελφὸν μετάνοια τῶν
ἐν αὐτῷ λεχθέντων εἰσήκει. Γόνυ τοιγαροῦν
κλίνας, συγγνώμην εὐθὺς ᾗθετό τε καὶ ἐλάμ-
βανε.

Πολλὰς δὲ τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ φέρων
ὀχλήσεις διὰ τὸ καὶ πολλοὺς εἶναι τοὺς ἰση-
μέραι φοιτῶντας καὶ τὸ φιλήσυχον αὐτῷ καὶ
γαλήνῳ ὑπερβείοντας, ἐβόλετο μὲν ἐκείθεν
ἀναχωρεῖν καὶ πρὸς ἐρημικωτέρας μεταβη-
ναι τόπους, οὐ μὴν παύσας αὐτὸν παρῆ-
γε τοῖς λογισμοῖς, ἅτε τῷ εἰκείῳ βελήματι
ἀντιπτεῖν εἶδος καὶ συμβαίνειν ἀπλῶς οὐ-
δέποτε. Ταύτην οὖν καὶ τὸν διακονούμενον αὐ-
τῷ μοναχὸν Γερμανὸν ἐνομα εἰς Κόρινθον
ἐγὼ πέμπειν πρὸς τὸν τότε τὴν ἀρετὴν
περιδύοντον Θεοφύλακτον οὕτως ἦν ὁ σοφός,

ὅς τῆς θύραθεν σοφίας ἰδιδάσκαλος ὦν, οὐ-
δὲν ἤτεον ἀπὸ τῶν ἐργῶν καὶ τοῖς ἐρασταῖς
τῶν καλῶν τὴν ἀρετὴν παρείδου. Πρὸς τοῦ-
τον τοιγαροῦν ἐκπέμφας, τί ποιητέον ἐξήτει
μαθεῖν· πότερον ἐνταῦθα μένειν καὶ οὕτω φέ-
ρειν ὑπὸ πολλῶν ἐχλοόμενον ἢ τὸς ἀβάτους
τοῖς πολλοῖς καὶ ἀνθρώπων σπανίζοντας ἀν-
θελεσθαι τόπους; Ὁ δὲ τὸ τοῦ θεοῦ ἔλεγον
Ἀρσένιου ἀριστὰ ἔχον, «Κρατεῖν δὲ φερέγειν
γὰρ ἐκείνος τοὺς ἀνθρώπους ἐρη καὶ σώζε-
σθαι» καὶ αὖτις, «Φεῦγε, σιώπα, ἡσυχάζει.»
Τούτων ὁ θαυμαστός ἀκούσας Λουκᾶς τῶν
τοῦ Ἰωαννῆς μετῶν ἀρίσταται καὶ πρὸς τὴν
χωρίον Καλαμίον οὕτως ἐπιχωρίως καλοῦμε-
νον μεταβαίνει, ὁ μὴ μόνον εὐ ἐργὸν ἡσυγίας,
ἀλλὰ καὶ αἶρος ἐν καλῷ κείμενον σφόδρα
ἐκείνους ἡσπασσάν· ἐν αὐτῷ τε διάγων ἡγῆλ-
λετο τὴν ψυχὴν.

Ἐν τούτῳ φασὶ συνεβηθῆναι τι τοιοῦτον.
ὁ λήθης οὐκ ἐστιν ἄξιον· Πότερον προσωρμίσθη
ποτὲ τῷ τοῦ Καλαμίου τοῖδε λιμένι, οὐπερ
ἐξεληθόντες οἱ ναῦται καθ' ὕδατος ἀντήλθοντι,
προσέρχονται καὶ τῇ τοῦ μεγάλου καλῆθι.
Ἐπεὶ δὲ ἐκείνος ἐτυχε μὴ παρών, τὸν μύλωναν,
ὃν πρὸς ἀναγκαίαν ἐκίχρητο χρεία, ἐν καὶ
χειρὸμυλον εἰθισμένον καλεῖν, λαβόντες ἀπρί-
σαν. Εἶτα μετ' ὀλίγον ἐπανελθόντα τὸν ἅγιον
καὶ αἰσθόμενον κατὰ πόδας χωρεῖν ἐκείνους
μεταδιώκοντα. Ἐπεὶ δὲ καὶ κατελάμβανε,
τὸ ἀφαιρεθὲν ἀπατεῖν αὐτῶν δὲ μὲν δρᾶ-
σαι τοιοῦτον ἰσχυρῶς διατεινόμενον, ὁ μέ-
γας, «Καὶ εἰ μὴδὲν, ἔφη, συνοῖδατε, ἀλλ' ὁ
θεὸς δὲ τὸν ὑπερλό-
μενον, ὡς αὐτῷ δοκοῦν, μετελεύσειται.» Οὐ-
τως εἰπόντος, ὀλίγον ἦν τὸ ἀπὸ τοῦ λόγου,
καὶ ἡ θεία δίκη, καίτοι μέλλειν ὡς τὰ πολ-
λὰ εἰωθῆτα, ἐξυτερον ἀρτί μετῆται, καὶ τὴν
μύλην ὑπερβείοντος πεσὼν εἰς γῆν νεκρὸς ἐκε-
το, χαλεπὸν κλοπῆς ἐπιτίμιον τὸν θάνατον
ὑποσχών, ἵνα καὶ χεῖρας αἱ πρὸς τὸ κακοῦ-
ρεῖν πρόχειροι συσταλῶσι καὶ οἱ θρασείως κα-
ταρρονοῦντες ἐπεικεῖας μάθωσιν ὅτι καρπός

ἔστι τῷ δικαίῳ καὶ ἔτι ἔστιν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ. Τὸν μόνον θεὸν Λουκᾶν λύπη μετῆι πολλή καὶ συγκαὶ διήλθον ἡμέραι σκυθρωπάοντα τοῦτον καὶ ἑυδόμενον ἔχοντα τὸν πικρὸν ἐκείνου καὶ μετανοίας χωρὶς θάνατον.

Τρίτον ἔτος ἐνταῦθα διαγενέσθαι τῷ μακαρίῳ φανί. Εἶτα τοῦ ἔθνους τῶν Τούρκων τὴν Ἑλλάδα κατατρεχόντων εἰς τὸ πλησιάζον νησίον συνάμα τοὺς κύκλω χωρίους καὶ αὐτοὺς εἰσέρχεται, ὅπερ Ἀμπελών μὲν λέγεται, ἔστι δ' ἐσχάτως αὐγκηρὸν τε καὶ ἀνυδρον. Ἦνεται οὖν τοῦτο γυνάσιον ἀρετῆς τῷ γενναίῳ καὶ πρέζοντι καρπὸν ἀγαθῶν ἀπίων γὰρ ἐκαστῆς καὶ ὕδωρ μετακινῶν ἐδίδου τοὺς ἔχλους, οὐχ ὕδατος δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἶνον καὶ σιτίων, ἔτι παρὼν, αὐτοῖς ἐκοινοῦναι, ἔστι δ' ἔτι καὶ ἀλιεύων ἰχθύος πρέκια παρίχε. Τοῦ μόνου λαοῦ περαιωθῆναι βουλευμένου πρὸς τὴν Πέλοπος, ὡς οὐκίτι τῆς Ἑλλάδος ἐλευθέρικαν τὴν ἀπὸ τῶν ἑθνῶν ἔφεσθαι προσδοκωμένης αὐτοῖς, ἀπείργεν ἐκείνος. «Ἐκρινὼν τὸ νῆρος, ἀδελφοί, λέγων, καὶ ἔσον οὕτω διαλυθήσεται καὶ ἡ αἰθρία φαιδρότερον ἡμῶν ἐπιλάμψει. Εἴ γε δὴ καὶ μὴ τέλειον ἀνεθῆ τὰ ἐσπέρια βαθείας ἀπώνασθαι τῆς γαλήνης, ἀλλὰ καὶ τὸ πείσετε τοὺς Ἰσραηλῆταις, ὧν τὸ πρὸς κακίαν εὐχέρης καὶ δυσκόλως ἰαίμουν, ἵνα μὴ λέγω καὶ παντελῶς ἀνίατον, ἐ πάντα εἰδὼς ἐπιστάμενος οὐκ ἀρῆκε τὸν τοῦ Ναυῆ τὰ παρακείμενα τῇ Σιών ἔθνη παντάσῃσιν ἀπολέσαι, ἐν ἔχριν ἀμαρτάνοντες ἐπὶ θύρας αὐτοῖς τοὺς σωφρονιστάς, οὐχ' ὡς ἀπορριπτοντες ἄλλης τοῦ θεοῦ παιδείας, ἀλλ' ὡς ἀν' ἐπηρεγμένην αἰὲ τὴν μάστιγα θεωροῦντες ἀσφαλιστέον διαζῶσιν.»

Ὁ μόνου τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ἐπὶ τρισὶ πάλιν χρόνοις ἐν τῷ νησίῳ τοῦτω διαζῶν ἦν, οὐ τρεῖς πολέμους, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος στερήσιν ὑπομένων· εἴ ποτε γάρ, ἀνέμων ἀγρίων ἐπιανευσάντων, ἀπλωτος ἡ θάλασσα ἦν μὴ ῥεῖστα διαλεῖν αὐτῷ καὶ ὑδρεύσασθαι,

διέμενεν οὕτως ἐπὶ πολὺ τῷ δέξει διατηρούμενος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλον ἐξ ἑβρῆς αὐτῷ πληγὴν ἐξευρίσκει· ἐν γάρ τοις παιδογόνους αὐτοῦ μερίσις κινεῖται ἐπιβάλλει, οὕτω χαλεπὸν τε καὶ ἄγριον, ὡς ὀλίγου δαὶ ἐκκοπήναι ταῦτα παρασκευάσαι. Τίς οὖν ἡ ἐκίχρητο πρὸς τοῖνδε κακὸν θεραπείας; Εὐχὴ συνεχῆς πρὸς θεὸν τε καὶ τὸν ἐκείσε σαρκικῶς ἄγριον κείμενον, ἐς ὅσαρ αὐτῷ ἐπιφανεί, βοτάνην ὑποδεικνύει, «Διὰ τούτης, λέγων, τοῦ μὲν λυποῦντος εὐρήσεις ἱασιν, πλην ἀλλ' ἔσθι σαρκῶς, ἔτι τοῦ ἐντεῦθεν ἐρελόμενου μισθοῦ τῆς ὑπομονῆς ἀποτεύχῃ.» Εἶτα διαγερθεὶς ἐκείνος οὐ κακὸς ἐφάνη περὶ τὴν αἵρεσιν τοῦ λυσιστεῦντος διαιτητῆς, οὐδ' ἀνείναι τὸν πρὸς μικρὸν αὐτῷ διουχλήσαντος αἰωνίας προέκρινεν ἀντιδόσεως, ἀλλ' εἰλετο πάσῃν οὕτως, ἕως ὅτε τῶν γνώσεων κύριος καὶ πρόβητι μόνῃ πράξεως συντέλειαν ἐπιγράφων καὶ τὴν πληγὴν, ὡς οἶδεν, ἴασατο καὶ τελείους τῷ ἄλλῃ τῇ τοῖς μισθοῖς εἰς τὸ μέλλον ἑταμειώσατο.

Ἡ τοῦ μακαρίτου Λουκᾶ ἀδελφῇ, ἥς καὶ πρότερον ὁ λόγος ἐμνήσθη, ταλαιπωροῦνται καὶ πονουμένη περὶ τὸ λεγθῆν νησίον τῷ ἀδελφῷ ἄρτους προσφέρει, οὗς ἐκείνος λαθῶν, τῆς μὲν προλήσεως αὐτῶν ἀποδίδεται, «Οὐδέναι δὲ τούτων, φησὶν, αὐτοῖς ἔδομαι ὅτι μὴδὲ πρὸς ἐμὴν, ἀλλὰ πρὸς ἑτέρων αὐτῶν χρειᾶν ἡτοίμακέν ὁ θεός· καὶ εἰσι τοὶ ὀλιγοί, ὅφει τούτους καὶ τῆς χρειᾶς θαυμασίως τὸ ἀναγκαῖον καὶ εὐχρηστον.» Οὕτως εἰπόντος, ἡ μὲν ἡπορεῖτο καὶ ἐαυτὴν καὶ ἰδεῖν περιέμενε τοὺς ἐλευσομένους· τὸν δὲ μετ' ἄλλον λύπη δεινὴ καὶ ἀγωνία ἐλάβανε καὶ συναλγεῖν ἐώκει τισὶ κινδυνεύουσι καὶ συμπασγιν καὶ θερμῶς αὐτῶν ὑπερέχουσαι. Εἶτα καὶ ὄχλος ἦν ὑπέχων τὰ ὅσα, καθάπερ φόρου πολὺν εἰς αὐτὸν διαβαίνοντος, ἐβλεπε καὶ πρὸς τὸ τέλος, οἷα τοῦ πράγματος καλὴν τὴν ἔκβασιν διζομένου ἀνακτῶντος ἑωρῶτο καὶ ἡδονῆς ἐκπλέως καὶ τῷ θεῷ προσφῶντος εὐχαριστίαν. Ἡ δὲ αἰτία τούτων· Πλοῖον ἦν ἐξ

Ἰταλίας μὲν ἀναγόμενον, ἥδη δὲ μεσούσης νυκτὸς χιμαζόμενον ἰσχυρῶς, ὅπερ εὐχαῖς ἐκείνου διαφυγὴν τὸν κίνδυνον εἰς τὸ αὐτοῦ νησίον ἐβλίσκει κατὰ τὴν. Ὡς οὖν καὶ τοὺς ναύταις οὐκ ἄγνωστος ἦν τίς ὁ ἐνταῦθα διατρίβων ἔστιν, ἀποδάντες εὐθὺς τοῦ πλοίου προσίστι τῷ ἁγίῳ περὶ τῶν συμπεσόντων διαλεγόμενοι καὶ τὸ τῆς σωτηρίας ἀνέλπιστον ἐξηγούμενοι, ἀγνοοῦντες ὅτι πρὸς ἐκείνους οἱ λόγοι, ἐς πολλῷ πρότερον καὶ τὴν συμφορὰν διείκω καὶ τοῦ κρείττους ἐρῆναι τῆς συμφορᾶς μόνος ὑπῆρχεν αὐτοῖς αἴτιος. Ὁ μὲν τοι θεὸς ἀνὴρ καὶ περισσὴν ἀγάπης πλουτῶν καὶ ταῖς ἀληθείαις φιλανθρωπίτατος, αὐτοὺς τε τοὺς ἄρτους παρτίθει τοὺς τῆς ἀδελφῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο ἦν, ὃ μὴ ἐποίησε πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνδρῶν καὶ ἀνάγκησιν ἔργω, τε καὶ λόγῳ παραμυθούμενος αὐτοὺς καὶ ἀναλαμβάνων καὶ προθυμώμενος, εἰπερ οἷόν τε καὶ αὐτὰ διανοίξει τὰ σπλάγγνα καὶ εἰσω τοῦτους ἐισδίσκασθαι διὰ τὴν ἀφρονίαν τῆς προαιρέσεως. Τοιοῦτόν ἐστι τὸ ἰλαρῶς διδόναι καὶ ἀβραμιαῖαν ἔχειν ἐν τῷ ξενδοχεῖν τὴν ψυχὴν, μὴδὲν σκυθρωπὸν, μὴ φειδωλὸν ὑποκρίνοντα, πολλῷ δὲ προθυμότερον διδόναι προαιρουμένους ἢ ἐκείνους λαβεῖν, καὶ τὴν αἰδῶ κινῶντας τῶν δεομένων τῷ φιλοτίμῳ τῆς μεταδόσεως.

Ἦρα δὲ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ μεταδόσεως νῦν εἰπεῖν καὶ ὅπως τὸδε τὸ νησίον ἀπολιπὼν εἰς τὸν τόπον, ἐς καὶ θανόντα τοῦτον ἑώρακε καὶ νῦν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πλουτεῖ λείψανον, μεταβαίνει.

Οἱ τῷ ἁγίῳ τῆς φυγῆς κοινωνήσαντες, πολλὰς τε τῆς παρ' αὐτοῦ θεραπείας ἐν γῇ τῇ νήσῳ ταύτῃ μετεσχηκότας, οὕτω δὲ καὶ ὁ μαθόντες οἷος ἐκείνους τὴν ἀρετὴν καὶ βουλεύμενοι τοῦτον ἐγγίζοντα ἔχον, προσελθόντες καὶ τί μὲν οὐκ εἰπόντες, τί δὲ οὐ δράσαντες τῶν πεῖται δυναμένων φιλοσυνήθη ψυχῇν καὶ τὰς μεταβάσεις ἐπικεικὼς δυσχεραίνουσιν, ἀπάγειν πρὸς τὸν τόπον ὡς, τὸ γε νῦν ἔχον,

θεατὴν αὐτοῦ μόνον ἐσόμενον, καὶ εἰ μὴ κατὰ γνώμην δοκῇ, πάλιν εἰς τὴν προτέραν ἀπαλῆξοντα παροικίαν. Εἶτα περιστάσεις, «Μέγιστος, ἔλεγον, ἐπιρρολογησάμενος τοὺς παραλίους, πολλοὺς μὲν τοὺς ἐκ τῶν πλοίων, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν παραπορευομένων ἐγγλομένους τοὺς θορύβους; Ὁρᾷς οἷος ὅδε γῶρος, ἐρ' ἐν ἔσθῃ; καὶ ὡς εὐκρατῆς; ὡς ἐπιτερπῆς; θορύβου τε παντός ἐλευθέρως καὶ ἀνθρώποις σχεδὸν ἀδατος; ἄλλως τε δὲ καὶ ὕδατος εὐπερὶν τοῦ καθαρωτάτου ἡμοῦ πρὸς τε χρειᾶν διψῆς καὶ πρὸς ἀρτίαν λαγάνων καὶ φρυτῶν ἱκανῶς ἔχοντος; Οὐδὲν τῆς σῆς ἐπιθυμίας ἑλλείπεις εὐρήσεις ἢ ἀνάξιον, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς ἔξει εὐπρόθυμόν σοι πᾶσαν ὑπερετήσαντας λειτουργίαν.»

Ἀποδεχόμενος γοῦν αὐτοὺς τε τῆς προβήσεως καὶ τὸν τόπον ὡς ὑπὸ θεοῦ διευγύνεται, ἡγάπησεν τε καὶ ἐν αὐτῷ παρακίειν τὸ λοιπὸν ἡρεῖσθαι. Ἐπειτα τὸ ὕδωρ τῆς παρακείμενης ὕλης ἀπογυμνώσας, διαγυμνότερον ἡμοῦ νῆαι καὶ ἀφρονώτερον παρεσκεύασιν ὁσαὶ τε ὥραι φιλοκαλῶν καὶ καθαίρων καὶ παντοῖα φρυτῶν φυτὰ, παρατίθενται οἷον ἀπέδειξεν ὠραῖστατον, οὐ γούσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐρπασμοὺς χαρίζομενον. Τὸ μόνον καλλῶν οὐ πλησίον τούτου καὶ τῆς πηγῆς, ὡς παρρωτάτω δὲ μάλλον καὶ μεταξὺ τῶν θαμνωδῶν φρυτῶν ἔστηρεν, ὥστε μὴ βράδιος τοὺς πολλοὺς ἐπιδήλον εἶναι· σκοπὸς γὰρ αὐτῷ τὰς τῆς κενῆς διψῆς ἀφορμὰς αἰετὸς περικύπτειν καὶ ὡς τε θνητικῶς μάλλον τοὺς παρούσιν ἢ ζῶν εἶναι τε καὶ νομίζεσθαι.

Οὕτως οὖν ἔχοντα καὶ βίου καὶ προαιρέσεως, ὁ πονηρὸς ἐκείνων οὐκ ἐνεγκών, οὐ λογισμῶς μόνον καὶ πειρασμοῖς ἀνθρώπων οὐκ ἀγαθῶν σφάλλειν ἔσπευδε τὸν γενναῖον, ἀλλὰ καὶ στήμασιν αἰσθητοῖς καὶ φαντάσμασιν οἷος ἐκείνους πολύτροπος ταυτὶ καὶ παντοδραπῆς· καὶ ποτε τῇ θύρᾳ παραστάς ἐν στήματι μέλανος ἀνθρωπίσκου, τοιοῦτος γὰρ εἰλεῖ φανέσθαι, οἷος δὴ καὶ ἀτεχνῶς ἐστὶ τὴν προαίρεσιν, «Ἐκαστάς με, καλόγηρε, σφῆ, πλην

ἀλλὰ μικρὸν ἐπίμεινον καὶ ἐσθὴ σαφῶς τίς οἶδε σφοδρότερον καίεν.» Τοῦ δὲ ἁγίου τὸν λόγον τοῦ σκαυροῦ τύπον ἐπαφίντος αὐτῷ καὶ «Καταργήσαι σε κύριος» ἐπειπόντος, εὐθὺς ἐκείνος ἀρίστατο καὶ ἀφανῆς ἐγένετο. Ἐπειτα κατὰ πόδας τοῦ μοναχοῦ Γρηγορίου παραβαλόντος, ὃς δὴ πού καὶ συνήθης ἦν τῷ ἁγίῳ, «Συνήντηκί σοι, πρὸς αὐτὸν εἶπεν, ὁ κοινοδότης;» (τοιοῦτο γὰρ ὄνοματι καταπαύειν ὁ μέγας εἰώθει τοῦ πονηροῦ). Ἐκείνου δὲ διαμεμβάλλοντος καὶ τίς οὕτως εἴη πυνθανομένου, «Κοντὸς αἰθιοῦ μοι παραστάς, φησί, καὶ καύσειν ἡμᾶς ὅσον οὖπου ἀπειλησάμενος, ὡς γέτο φεύγων.» Καὶ ὃς συνέει τὸ λεγόν, «Ἀλλ' ἡμᾶς, ἔφη, πάτερ, τῶν αὐτοῦ βελῶν καὶ παγιδῶν ἐξέλκοι κύριος. Τοῦτο ἡμῖν τῶν ἐλγῶν τῶν σὺν διαπραττομένων πρὸς σε γὰρ ἐκείνος ὑπὸ θεοῦ σκεπτόμενον ἀπρακτὸς ἐστί καὶ κενός.»

Σὺν αὐτῷ ποῖνον ὁ μοναχὸς οὗτος Γρηγόριος πᾶς ἱερὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν διανῶν, οὐ διελέμπανε προστίων αὐτῷ καὶ ὑπὲρ τῆς συντρέψεως δαίμονος ἀσθενείας, θεοῦ δεηθῆναι καὶ ἀπαλλαγῆν αὐτῷ εὐχασθαι τοῦ πιέζοντος ἦν γὰρ νοσηρῶς ἔχων τὸ σῶμα καὶ ὁ στόμαχος αὐτῷ ἀρρωστῶς πᾶν δέικετο. Ἐκείνου δὲ ἀναβαλλομένου καθάπερ ἐν ἄσπιδι τοῖς τοιούτοις καὶ μεῖζον ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν εἶναι τὸ αἴτημα ἰσχυρίζομένου, ὁ Γρηγόριος καὶ ἀλγῶν καὶ θαρρῶν (ᾗδει γὰρ ὅπως ἐκείνῳ τὰ πρὸς θεῖν) οὐκ ἀρίστατο, ἀλλ' ἐπίμεινε τὴν αἴτησιν ἐπισπεύδων ἕως οὐ πλέον εἴργειν αὐτὸν δυνάμενος ὁ θαυμαστός, «Ταπεινὴ Γρηγόριε, λέγει, περὶ σοῦ με τῆς παρελθούσης νυκτὸς δαίμονες ἠπατήκασι καὶ οὐκ ἔγω τί σοι ἐρῶ.» Τοῦ δὲ μὴ ἀπλῶς τοῖς ῥήμασιν ὑπαχθέντος, ἀλλὰ θείαν εἶναι τὴν ὕψιν πιστεύσαντος, εἴτα καὶ δεομένου δῆλον αὐτῷ ποιῆσαι τὸ ἐραθὲν, «Ἄνδρα τινά, ἔφη, φειδὲρ ἐδόκουν ὄρναι, ὃς πληγῶν μὲν ἴστατο, χρυσοῖς δὲ καὶ εὐλοτῖμας τοῖς ἐσθῆμασιν ἐκεκόσμητο· σοὺ δὲ παρὰ μέρος ἴσταμένου, φησί, καὶ τοὺς

ὀφθαλμοὺς εἰς ἡμᾶς ἔχοντας, τί δῆποτε πρὸς ἐκείνον, εἶπον, οὕτω μοι διενυχλεῖ, παραδείξας σέ; οὐκ εἶπον αὐτὸν ἢ καμῖ μάλλον τῆς τοιαύτης λύσας ὀχλήσεως; ὁ δὲ, «Ἄρας αὐτόν, ἔφη, ἐθέλει γὰρ μοναχὸς γενέσθαι ἡμεῖς δὲ, «Ἀλλὰ καὶ ᾗδε γεγέννηται, ὡς ἔρξας,» εἰπόντος καὶ δακτύλῳ τὸ σχῆμα ἐπιδεικνύοντος, ἐκείνος «Τὸ μέτρον εἴρηκα, λέγει, τῆς μοναδικῆς τελειότητος, οὐχ ἀπλῶς τὸ σχῆμα, οὐδὲ γὰρ ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πραγμάτων μάλλον καὶ τῆς πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐπιδοσεως ὁ ἀψευδὴς δείκνυται τοῦ μοναχοῦ χαρακτήρ.» Καὶ ταῦτα μὲν ὁ τῷ μεγάλῳ φανείς. Εἰ οὖν ἡ σταύρωσις καὶ τὸ νεκροῦσθαι τῷ κόσμῳ, σύμβολον ἀκριβὲς τῆς πρὸς ἀρετὴν τελειότητος, εὐδὴλον ἐστὶ καὶ τὸ νοσεῖν εἰς αὐτὸ φέρεται καὶ γυμνάσιον ἀρετῆς ἐστὶ καιριώτατον ὥστε πρὸς τὸ ἐθέλειν εἶναι μοναχὸν ἀληθῆς πλεῖστα συνεισφέρει καὶ τὸ νοσεῖν καὶ τοῦτο ἦν αἰνιττέμενον τὸ ῥηθέν, «Ἄρας αὐτόν, ἐθέλει γὰρ μοναχὸς γενέσθαι.» Οὐδὲν οὖν εὖ μετὰ ταῦτα προστίθηναι ὁ Γρηγόριος, ἐστὶ μὴ μόνον τὸν τριακιστὸν ἔνατον ἐπὶ δὲ αὐτῷ ψαλμὸν, πλὴν οὐκ εἰς τέλος αὐτόν. Οὐμῶν περιείδεν ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, ἀλλ' ὄναρ ἐπιφανείας ἐν ἱατρῷ προσγίγναται καὶ καυτήρας αὐτοῦ τῷ στομάχῳ ἐπιβάλλειν δέξας, «Ἀπέλθε, φησί, ταπεινὴ Γρηγόριε, ὑγιῶς ἔχων οὐκέτι γὰρ ἐκ βρωμάτων ἐδυνήθη τὸν στόμαχόν.» Τοῦτο εἰς ἔργον ἐξέδωκε ὡς αὐτὸς ἐκείνος εἰσὶ περιῶν μαρτυρεῖ.

Πέθος, ὃν ἴσασιν πάντες, ὃς καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴν οὐκ στρατηγὸς ἔτυγε πῶτευθεῖς· οὗτος ἐν Θήβαις πᾶς διατριβὰς ἔχων, ἔργῳ καὶ αὐτὸς τῆς συνοίκου τῷ μεγάλῳ χάριτος ἐπειράθη. Ζάλης γὰρ οὐ μικρὰς τὸ Βυζάντιον ἐλόγησε, ἅτε δὴ τυραννικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ τότε βασιλεύοντος (Κωνσταντίνος οὗτος ἦν ὁ χρηστός) μελετήσῃσης, ἀπαντας τοὺς ὑπόνοιαν καὶ μικρὰν ὑποσχόμενος ἐκεῖ συνήθροικον. Μετὰ τὸν οὖν ὁ καὶ δηλωθεὶς Πέθος ὑπὸ τῶν τῆς σελύγου

γραμμάτων γίνεται· «Τὸ μὲν πάντα τὰ ἐν χερσὶν ἡγρσάμενον τὴν βασιλεύουσιν ὡς τάχος καταλαβεῖν τῷ τε γὰρ βασιλεῖ, φησί, περισπούδαστος ἡ σὴ παρουσία καὶ ὁ τοῦ φιλάτου σου παιδὸς θάνατος τὴν ἀνδρὸν ἐπισπεύδει.» Ταῦτα σκυθρωπὸν ἐκείνον ποιοῦσι καὶ πολλὴν αὐτῷ διαμάχην τοῖς λογισμοῖς ἐμβάλλουσιν. Ἦγγε μὲν γὰρ αὐτὸν ὁ τοῦ παιδὸς θάνατος καὶ ἀνελθεῖν ἤπαιγεν, ἐδίδει δὲ τὸν καιρὸν καὶ ὑπόπτει μὴποτε κινδύνος ἀνελθὼν περιπέσει καὶ μάλιστα ἐπὶ πρὸς βασιλείας μὲν οὐδαμῶς, παρὰ δὲ τῆς γυναικὸς μόντης ἀνελθεῖν ἐπιτέτραπτο. Οὕτως οὖν ἐπαμφοτερίζοντι καὶ ὑπὸ δύο παθῶν πόθου τε καὶ φόβου μεριζόμενον προσελθὼν τις τῶν ἐν τέλει καὶ μνήμην περὶ τοῦ θεοῦ Λογικῆ ποιησάμενος, «Ἄλλ' εἰ τούτω, φησί, ἔλθεις εἰς ὁμιλίαν καὶ περὶ τῶν προκειμένων ἀνακονίσῃ, οὐδὲν σοι τὸ λοιπὸν ἀκριβοῦς ἐσται περὶ τοῦ τί δεῖ ποιεῖν, ἀλλὰ σαφῶς περὶ τοῦ λυσιτελοῦντος εἴσῃ.» Τοῦτο ἀκούσας ὁ στρατηγός, οὐ γρόνῳ καὶ ἀναβολαῖς τὸ πρῆγμα ἐδίδου, ἀλλὰ περὶ πάντος ἐποιεῖτο τὸ τῷ ἁγίῳ πρὸς ὅψιν ἐλθεῖν καὶ τυχὼν ἦκονεν οὐ λοῦζα καὶ ἀμύχματα κατὰ τοὺς πύθους χρησμούς, ἀλλὰ τὸ συνίστην ἐπιδύλως καὶ καθαρώς. Ἐλέγε γὰρ μετὰ τοῦ προσήκοντος ἤθους καὶ παραστήματος οὕτε πρὸς ἐπιθεῖν ἀφρόνῳ οὐτ' αὐθὺς τὴν ἐκείνου ἀρχὴν ὡς τι μέγα καὶ θεσπέσιον ἐκπληττόμενος, οὐδ' ὥσπερ ἡμεῖς οἱ ὅλως τοῦ καιροῦ γινόμενοι ἀμέτρως τε ἅμα καὶ πρὸς τὸ ὑπερέχον ταπεινούμενοι καὶ τῶν μετριοτέρων ὑπεριφρόμενοι, «Ἀνελθε κύριε ὁ στρατηγός εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀλύπως καὶ αἰδῶς καὶ πάντα σοι τὰ σκολιὰ κύριος εἰς εὐθεία μεταποιήσῃ. «Ὁ τε γὰρ βασιλεὺς ἐμμένειν ὀφθαλμοῖς ὀφθαλμοῖς, πρὸς δὲ καὶ τιμῆς ἀξιώσει σε, τὸ τε παιδίον ἔρρωμένον αὐτὸ ὅψιν καὶ πάθος παντὸς ἐλευθέρων.» Ταῦτα ὁ στρατηγὸς ὡς ἐκ προφητικῆς καὶ θεοπροφητικῆς γλώττης ἀκούσας καὶ μὲν ἐρ' ὅς ἀκήκον ὅλως ἐπιδόασα, ἔδοξεν εἰπεῖν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ κατέλαβε, πάντα ἐκδεχρότα ἰδὼν, οὐ σιωπῇ κρύπτει τὸ θαῆμα, ἀλλὰ καλὸν διήγημα πολλῶν ἀκασίς παραδίδωσιν. Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἐπιράων καὶ περιέλειπον Κρινίτην πῶς ἂν τις μὴ γραφῇ καὶ μνήμη παραδούς ἢ φθόνου καὶ κακίας ἢ ῥαθυμίας ἐκρήγη γραφῇ; Καὶ αὐτὸς γὰρ ἐμῶς τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴν πιστεύεις καὶ πρὸς αὐτὴν ἀπῶν, ἐπὶ τῇ λαρίσσει προσήγγισαι, τῶν περὶ τοῦ ἁγίου διηγημάτων ἢ θαυμάτων, μάλλον εἰπεῖν, τὰ ὡς ἀποκλήσθεις, εἰς ἐρωτα ᾗλει τῆς ἐκείνου θέας καὶ ἐμιλίας. Ὡς οὖν ᾗδε περὶ τὰς Θήβας ἦν, αὐτίκα πρὸς αὐτὸν ἐκπέμψας μετακλήσεται καὶ ὃς οὐδὲν ὑπερήμενος τῷ πεμθῆναι συγκαλοῦνται. Εὐρίκασι τοιγαροῦν ἐπὶ τραπίλῃς ἀβρᾶς αὐτὸν ἀνακαλόμενον, ἐπὶ καὶ ἀρίστον καιρὸς ἦν. Εἴτα μαθόντος ἐκείνου καὶ ἐπιτρέψαντος, εἰσίσαι καὶ αὐτὸς καὶ εἰς τῶν ἐστιωμένων γίνεται καὶ ἀναστᾶσι συνανίσταται καὶ ὑποστρεφῆς ἀπτεται, μὲν δὲ λόγου βραχίος, οὕτω συμβᾶν, παρὰ τοῦ θερμῶς λίαν καλίσαντος κατακλινοῦν. Λύπη τὸν ἄγων ἐν τούτῳ κατέσχευεν οὐχ ὑπὲρ ἐκωτοῦ, τίς γὰρ τοῦτο μάλλον ἐραστὴς ἀδοξίας; ἀλλ' ὑπὲρ ἐκείνου καὶ τοῦ σεβασμίου τῶν μοναχῶν σχήματος καὶ ὀνόματος οὕτως ἐπ' αὐτῷ περιρρονούμενον. Ἐξῶν τοιγὰν πρὸς τινα τῶν τῷ στρατηγῷ διακονομένων, «Οὕτως θναί, φησί, ζωῆς τε καὶ σωτηρίας, μὲν δὲ ὅλως ὑποσταλὲς ἀπάγγειλον τάδε τῷ στρατηγῷ; Τί δῆποτε τὸ κελλὶον ἀπολιπόντα με τὸ ἐμὲν παρεκείνας ἐν ταύτῃ καταλαβῆναι; τί δὲ μοι κόπων τοσούτων πρόξενος ἐπὶ ματαίῳ κατέστη; τί δὲ εἰς τὴν πόλιν ἐλθεῖν τὸν φιλέμηνον κατηγάσας; Οὐ λόγου με κατηγίσσας, οὐκ ἀσπασμῷ μετῴδωκας, οὐκ ἄλλο τι ἐδράσας, ὡς εἶπε φιλάμετον ἄνδρα καὶ ποσὸς εὐλαβείας μεταποιούμενον ὄρναι, ἢ τάχα τοῦτο μόνον ὡς τρυφῇ ἐρίμενον κοινωνήσαι τραπέζης σοι παρεσκεύασας; Τίσι δὲ καὶ λόγους ἐδεξώμεθα πνευματικοῖς ἐν ταύτῃ σου τῇ τρα-

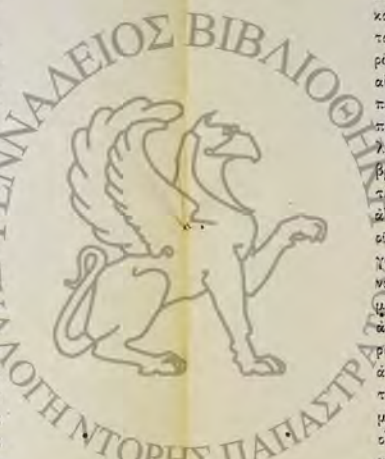
του λαθραίως τὰ πονηρὰ σπέρματα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν διασπείροντος, ἦν δὲ καὶ σμικρὰς ἐκείνων καὶ ἀγενοῦς διανοίας ἀπὸ τῶν φαινομένων ἀπλῶς πάντα κρινούσης καὶ μηδὲν μέγα μηδὲ ὑψηλότερον λογισαῖαι δυναμένης, μηδ' οὐτὶ μὴ γαστριμαργίας ἦν μηδ' ὀφθαλμίας, ἀλλ' οἰκονομίας μετρίως ἢ τῶν παρατιθέντων αὐτῷ μεταλήψας, τὸ μὲν δὲ ἀγάπης περιουσίαν, ὡς ἦδη φθάσαντες ἐδηλώσαμεν, ἐν τῷ κέρει τοῦ μετρίως τοῦ ἐλάττωτος περιουσιμαίνου (τί γὰρ ἀποχὴ βρωμάτων πρὸς ἀγάπης τοιαύτης ὑπερχῆν); τὸ δὲ, ἵνα δόξῃ μᾶλλον τοιούτος διὰ ταπεινορροσύνης υπερβολῆν, οἷον αὐτὸν ἐκείνους ἐκ πολλῆς ἐδόξε παχυτήτος καὶ φρονεολαβείας. Καὶ οἱ ταῦτα οὕτως εἶχε καὶ κακῶς ἦν ὀνειροπολῶν ὁ Φίλιππος καὶ σφόδρα τῆς ἀληθείας ἀποπλανώμενος αὐτό, φασίν, εἰδεῖς «καὶ ἡ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός». Οὕτω γὰρ στρέφοντα καὶ ἀδολεσχούντα τοῖς λογισμοῖς ὕπνος ἐκείνων αἶρει καὶ ἕναρ δύο τινὰς ἐρεῖ νεανίας. Τὸ κἄλλος ἐκείνων καὶ ἡ ἐκπίπτουσα τοῦ προσώπου μαρμαρυγὴ οὐτ' ὀφθαλμοῖς φρονητῇ οὐτε λόγῳ ῥητῇ οἱ γὰρ παραστάντες αὐτῷ μορρῇ δυσμενεῖ καὶ ψυχῇ πικρίαν ἀπαγγέλλουσα. «Τί σεαυτὸν, εἶπον, ἐκταράττεις τοῖς λογισμοῖς; τί τὸν ἀναίτιον ὑποβάλλεις αἰτίαις; ἄρ' ὃ κατὰ βλέπων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἰδε ποίας ἡζήσεται τῆς τιμῆς ὃ παρὰ σοὶ γε κριτῇ πλάνος ὢν καὶ ὑποκριτῆς καὶ τοῦ τῶν μοναχῶν ἰοῦ καταψεύδμενος σχήματος.» Εἶτα τὸν ὀφθαλμὸν διάρας παρήμενον οὐτε τροφῆς οὐδ' ὑποτροφῆς ἔλωις μνήμην ποιούμενοι, ἀλλ' ἴσταντο πάντες αὐτῷ προσέχοντες καὶ ὄψιν ἐκείνην τὴν ἱλαρὰν βλέποντες καὶ φωνῆς φιλάττας ἀκούειν καὶ λόγων ἐσχατῶν καὶ εὐχῆς μεταλαγχάνειν ἐπιθυμούντες καὶ ὑποστῆναι τὸν χωρισμὸν οὐ φέροντες, τοῦτον τίως, φησὶ, τὸν ἀπὸ τῆς κλίνης, ὥστε τοῦ ἔραν αὐτὸν ἀρεμῆνους ἐπανελθεῖν οἰκαδε. Ἐπείναι γοι τοῦ ἐσχατοῦ γοι καὶ μετὰ θάνατον χωρισμὸς οἷον ἐκεί-

νῆς ἔστρεφε καὶ ἔσα ὅναρ ὑπερρωδὸς θεῶσαςτο καὶ συγγνώμης τυγῶν μείνει τὸ θαύμα κηρύττων εἰσέτι ἐαυτοῦ τὸ κατατινῶσκαὺς καλῶς ἐρ' οἷς τοῦ δικαίου λίαν κακῶς κατεγίνωσκαι.

Ἦνίκα ταῖς παραλίσις χαίρειν εἰπὼν ὁ θεοσπίσις τὸν τοῦ Στερίου κατέλαβε χώρον καὶ τὴν ἀσκητικὴν ἐν τούτῳ καλύδην ἐπήξατο, ἐβδόμον ἐν αὐτῷ διάνυσας ἔτος προέγνω μὲν τὴν μακαρίαν αὐτοῦ τελευταίην ἐπὶ θήρας οὖσαν, γινώσκων δὲ ταύτην κατέστησεν οὐδενί, ἀλλὰ προελθὼν τῆς κλίνης ὡς ἐπὶ τι τῶν ἀναγκαίων καὶ πᾶσι φίλοις, γείτοσι καὶ γνωστοῖς παραβάλλον, συντασσόμενός τε καὶ ἀσπαζόμενος ἐκάστου χεῖλη, ὅμματα, πρόσωπον, «Εὐχεσθε ἀδελφοί, ἐρασκειν, ὑπὲρ ἐμοῦ, εὐχεσθε, ἀδελφον γὰρ τὸ λοιπὸν εἰ καὶ βλέψομεν ἀλλήλους.» Εἶτα πάντας οὕτω περιελθόντα καὶ εἰς τὸ ἐαυτοῦ κελλὶον ἐπανελθόντα τὸν ἑσπιν, τρεῖς ἐπιτήσαντα μῆνας, πρῶτα μὲν νόσους τις ὑπέδρασε μάλακ'· σφοδρότερον δὲ ἦδη τοῦ πυρετοῦ προσβάλλοντος, ἐπεὶ ἐγδοὴ παρήλθεν ἡμέρα, δῆλος κατέστη πᾶσι τοῦ σώματος χωρισμῆς καὶ πρὸς θεόν, ὃν ἡγάπησε, πορεύσας· ὅπου μαθόντας τοὺς τὰς κύκλου κώκας οἰκούντας, καίτοι σφοδρῶς τοῦ χειμῶνος ὄντος καὶ χιόνος ἀμυλῆτος καταπιστούσης, ὡς σχεδὸν καὶ ἔδους ἀβάτους καὶ οἰκίας ἀνεκδοῦς γενέσθαι, ὅμως οὐδὲν ἐκείνους τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπίσεχαι πορείας, ἀλλὰ πανδημῇ πάντες συνέρρου καὶ παρ' αὐτῷ μέχρι καὶ ἐνάτης ἡμέρας παρήμενον οὐτε τροφῆς οὐδ' ὑποτροφῆς ἔλωις μνήμην ποιούμενοι, ἀλλ' ἴσταντο πάντες αὐτῷ προσέχοντες καὶ ὄψιν ἐκείνην τὴν ἱλαρὰν βλέποντες καὶ φωνῆς φιλάττας ἀκούειν καὶ λόγων ἐσχατῶν καὶ εὐχῆς μεταλαγχάνειν ἐπιθυμούντες καὶ ὑποστῆναι τὸν χωρισμὸν οὐ φέροντες, τοῦτον τίως, φησὶ, τὸν ἀπὸ τῆς κλίνης, ὥστε τοῦ ἔραν αὐτὸν ἀρεμῆνους ἐπανελθεῖν οἰκαδε. Ἐπείναι γοι τοῦ ἐσχατοῦ γοι καὶ μετὰ θάνατον χωρισμὸς οἷον ἐκεί-

ναι τὴν πληγὴν ἐδέχοντο καὶ ὅπως αὐτοῦ χάριν ἐπασχον τὰς ψυχὰς ἐκ τῶν θαυμάτων, ἀπὲρ ἀστακτὶ κατέρρου, ὑπεστήμαιον ἕως ἀσπαζόμενος πάντας ἐπεκταμένους τε τὰ ἀγαθὰ καὶ ἀκοντας ἀρχῇ γαστρὶν στένοντας καὶ βαρύνως παθαινομένους. Τοῦ πρεσβυτέρου μὲν τοῦ Γρηγορίου προσμένοντος, πυνθάνεται παρ' αὐτοῦ τὸν καιρὸν ὁ μέγας, τοῦ δὲ πρὸς δυσμας εἰπόντος εἶναι τὸν ἥλιον, γινώσκων ἐκείνους καὶ ἐαυτὸν ἦδη τὸν καλὸν ἀστέρα καταδύμενον, «Ἀπὸ τῶν, λέγει, τὰς ἐσπερίους ὡς τὰς φιλολογίας ἀπὸλαυσιν εἶτα τὰς πλίνθους ἀνῶθεν ἢ προσεταγῇ καταστρωσάμενος, τὸ μὲν παρὶν ἐπὶ σχήματος τὸ ἔδαρος καταλείπειν.

Ἐπεὶ δὲ μῆνες παρήλθον ἐξ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς κοίτην, μοναχὸς τις εὐνοχός, τῆς μὲν τῶν Παρθαγόνων ἐρημιῶντος χώρας, Κοσμάς δὲ καλούμενος καὶ πρὸς Ἰταλίαν τὴν πορείαν ποιούμενος, ὡς ἦδη τὰ τοῦ Χρυσοῦ κατέλιπε μέρη, ἔγνω μικρὸν ἐκεῖ που τὸ σῶμα διαναπαύσαι· τοῦτο κοιμωμένῳ θεῷ τις ἐρίσταιται ὄνειρος, ὃν καὶ ἀπαγγεῖλας τοῖς ἐγγεωρίοις ἤκουσε παρ' αὐτῶν. «Ἐν ταύτῃ χρῆναι αἰ τὴν πορείαν στήσαι λεγόντων καὶ γὰρ τῷ θεῷ βούλημα, φασί, τῷ θεῷ σε καὶ νῆφ διαλειτουρήσαι Λουκᾶ καὶ πρὸς τοῦτό σε τὴν ἑδὴν ταύτην στεῖλασθαι παρεσκευάσεν.» Ὁ δὲ μὲν ἔλωις ἐπιδόσας, ὥστε παρ' ὑπὸ τινος θεῖας χειρὸς ἐλκόμενος πρὸς τὸ τοῦ ἁγίου ποδηγεῖται κελλὶον, ἐνθα παραστάς καὶ τὸ ἐπιτεπίεις οἷον τοῦ τόπου καὶ πρὸς ἡσυχίαν ἡμερομένην καταμαθὼν καὶ λίαν ἡρεθεῖ, τὸ λοιπὸν οἰκῇν ἐκείτω τῷ θεῷ καθεύδοντα. Αὐτίκα γοῦν ἀκαλλῆ καὶ ἀνεπηλεῖστα τὰ περὶ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ θήκην ἰδὼν, μετρίως τίως ἀξιοῖ τῆς φροντίδος ὑφ' οὗ γὰρ αὐτὴν καὶ τῆς γῆς ὑπερανέχιν παρασκευαῖ, πλὰξ τε ταῖς ἐγγεωρίοις κοσμεῖ καὶ κιγκλιδας κύκλῳ περιστῆσας καὶ στεφανώσας ἀδατον οὕτως αὐτὴν καὶ ἀφανστον εἶναι ποιεῖ, οἷον μὴ μόνους τοῖς πιστοῖς ἐγγίξιν

παίδες ιατρῶν οὐδισὶν ὀνειμάζων, ὁ πρὸς τῇ ἐκ φύσεως ἀγριότητι ἐστὶ καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ περ ἦν, ἐλευνὴν ἵσκει τῇ πασχούσῃ τὴν συμφορὰν ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ ἔξει φυνέειτο, πολλῶν μὲν ὀδυνῶν αὐτῇ, πολλῆς δὲ καὶ αἰσχροῦνης τελούσῃ πρόξενον. Αὕτῃ μωρίων ἱατρικῶν ἀναγκραίνῃ βοήθημάτων μετὰ τοῦ μηδ' ὅλως τυχεῖν ὠφελείας ἐστὶ καὶ χρόνιον ἀπολείσασα διέγνω θεραπείας προημιωτέρας ὅψι γὰρ εἰς τὸν τοῦ ἁγίου ρωτήσασα τάρον καὶ τοῦτο μὲν ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς ἐκείσε φωταγωγού, τοῦτο δὲ καὶ τῶν νοτιῶν τῆς τιμίας σπορῇ λαμβάνουσα καὶ τὸ πάσχον ἀλείφουσα μέρος δάκρυά τε πολλὰ τοῦ ἱεροῦ κατασπένδουσα ταρῶν, πολλῶν οὐκ ἐδεῖτο πρὸς τὴν ἱασὶν ἡμερῶν, ἀλλ' ἀνεγνώσκει ἡ ἐγδὼν τοῦ πάθους αὐτὴν ἀπῆλλαξε καὶ καθαρὰν παρέτεχε τῷ προσώπῳ τὴν ἐπιράνειαν, μετὰ μικροῦ χρόνου ὑπορρινομένου τοῦ προλαβόντος κακῶς.

Μὴ οὖν κάμωμεν καὶ ἐπὶ γυναικίαν ἀκούοντες θεραπείας, αἰδοσθέντες εἰ μὴ τὸ ἄλλο ἢ τοῦ θεραπεύοντος τὸ φιλόφρονον. Διὸ πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ ἡ Βιωτική παρίτω γραυῖ, ἐμείως μὲν ταῖς προλαβούσαις ὑπὸ πάθους πιεζομένη, οὐ κατ' ἐκείνας δὲ καὶ τὸν βίον πενιγρὸν ἔχουσα. Αὕτῃ τὸν λόγον τοῦ σώματος τὸ καιριωτάτον τε καὶ χρησιμώτατον μέλος, ἤλκει τὸν ἐρβαλμὸν πάθος γὰρ τι περὶ αὐτὸν ἔκρινεν οὐχ ἥτερον ἐκωσμένον ἢ ἐκωσμένον δομείας αὐτῇ καὶ πολυχρόνιους παρέτεχε τὰς ἀλγυδίας, ἱατρῶν ἐλέγχον καὶ τέχνων καὶ γέρας καὶ παντός ὑπάρχον βοήθηματος ἰσχυρότερον τοῦτο ζῶσά τε καὶ καθυγρον δεικνύον τὸν ἐρβαλμὸν καὶ ὡς ἐκ πηγῆς πονηρᾶς ἀενάους παρέχον τὰς βόας οὐδὲ ἐρβαλμὸν εἶναι οὐδὲ καλεῖσθαι μετὰ τῆς ἀληθείας ἵσκει, τῆς ὀπτικής ἐνεργείας ἐσπερχόμενον. Αὕτῃ ταιγαρὸν τῷ τοῦ ἁγίου προσελθούσῃ σημείω καὶ τὸ θεῖον τέμνος εἰσελθούσῃ τῇ ἀγίᾳ προσπίπτει σπορῇ καί, ὡ γὰρ ἀπὸ ἀπέρρηκτα δυναμένης! πρὸς γὰρ τοσοῦτον κακὸν καὶ ἔλως ἀμαχον οὐδὲν ἔρκειται

ἄλλο ἢ ἐλαϊον ἐμείως τῆς φωταγωγῆς λαμβανόμενον τῇ νοτιῇ τῆς σπορῇ μετὰ θερμῆς τῆς πίστεως συγκινούμενον καὶ ἐρβαλμὸν τῷ πάσχοντι προσχέμενον. Ὅλγισται τὸ μεταξὺ διηλθον ἡμέραι καὶ ἡ γυνὴ μῆτος τελείας τυγούσα τῆς θεραπείας, ὑποστρέφει ἐνῶν, οὐ κατὰ τι μικρόφρονον ἢ περὶ πίστιν ἀσθενείας, ἀλλὰ μᾶλλον περιστοίχιστος πίστεως καὶ τῷ θαρρεῖν, ἐπὶ καὶ μακρὰν οὐσθρ οὐκ ἀδύνατος ἐρ' ἐν ἤλπισε καὶ τὸ ἐλλείπον αὐτῇ δοῦναι τῆς θεραπείας. Οὐκ οὐδὲ διήμαρτε τῆς οἰκείας κρίσεως καὶ τῶν καλῶν ἀπὸ τοῦ πιστεύειν ἐλπίδων οὕτω γὰρ οἰκὶ γενομένης, ἀλλ' ἐχρησμένη ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς ὀδοποιρίας, ὁ πάσχων αὐτῇ ἐρβαλμὸς ὅλως φωτίζεται καὶ καθαίρεται καὶ οὐδὲν λείπουν, οὐδὲ τύπος οὐδεὶς τοῦ πάθους ὑπολειπνέται, ἀλλ' ἀκριβοῦς ἀπῆλυσεν τῆς υγείας καὶ τῷ ἄλλῳ εἶχεν ἐμείως.

Οὐδὲ τὸ Νικαλάου θαῦμα σιωπᾶν δίκαιον, ἐσθ' μὲν αὐτὸς ὑπὸ τοῦ ἁγίου παρορρηθὲν δίκαιος ἐνομήσθη, βαρυτάτην ὑπεμένον τὴν συμφορὰν καὶ γὰρ τῷ θεῷ Ἰωὺ παραπλησίον πάθει τραχόμενος ἦν, πᾶν μέλος ἀλγῶν καὶ ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι καὶ ποδῶν ἔλκει τῷ νήρῳ βαρυνόμενος καὶ ἰχθύρας, πρὶ ἀενάους βίον. Ἰερὰν ἐκάλουν τὴν νόσον ἐστὶ περὶ αὐτῆς ὀρθῶς ἔκρινον. Τοιοῦτον πάθει Νικάλαος κάτοχος ὢν καὶ ὑπὸ πάντων, ὥσπερ εἰκός, βδελυτόμενος τῷ ἱερῷ τεμένει τοῦ θεοῦ προστρέχει Λουκᾶ καὶ τοῖς αὐτοῖς χρῆται φαρμάκοις, οἷς πᾶσα νόσος καὶ μαλακία λίαν εὐχερῶς διελίετο, τῷ ἐλαίῳ, ρημί, τῆς φωταγωγῆς καὶ τῇ νοτιῇ τῆς ἱερᾶς λάρνακος. Πλημμυρούσῃ γοῦν ποτε τῇ δεξαμένῃ προσκαθήμενος καὶ τῷ βούματι προσέχων ἡδέως, ἄκων μὲν, ἀλλ' οὐκ ἀθεῖ ἐν αὐτῇ καταπίπτει. Καὶ τίς οὐκ ἂν ἠσθεῖη καὶ τὸ καινὸν ἐκπλαγείη τοῦ θαύματος; λίσεται τοῦ πάθους εὐλῆς, καθάπερ κύνιν τινὰ καὶ ῥύπον εὐχερῶς τὴν νόσον ἀπολούσας.

Καὶ οὕτως ἀνὴρ μνήμης ἄξιος, ὃς ἐγκρα-

τεῖξ μὲν καὶ λιτότητι διαζῶν ἦν, δαίμονι δὲ κατὰσχτος γίνεται κήρυκτον οἷς οἶδεν ὁ πᾶν, οἱ συμπεριόντως οἰκονομῶν εἰτε πρὸς καθαροῖν ἀδελφῶν τινὲς καὶ προλαβούσας κακίας εἰτε μὴν καὶ καθαίρεισιν ρωτήματος ἐλευθρίου εἰτε δι' ἄλλην ἡμῖν μὲν ἀγνωστον, θεῷ δὲ σαφῶς γνωστοκείμενην αἰτίαν. Οὕτως πολλοὶς ὑπ' αὐτοῦ χρόνοις πολλὰς ὑπέμενε καὶ χαλεπὰς τὰς βασάνους ἔρυσσόμενος, σπαρασσόμενος, δέμασι σφικτοῖς βαλλόμενος· τί μὴ τῶν κακῶν ὑφιστάμενος; ὕστερον δὲ τῇ τοῦ ἁγίου προσελθὼν θήκη ἡμέρας τε οὐκ ὀλίγας ἐν αὐτῇ προσμείνας, ἔμως μέλλουσιν καὶ αὐτοὶ εἶχε τὸν θεμῶς ἐπισκουρόντος τὴν χάριν. Τί οὖν ὁ εὐσεβὴς ἀνὴρ καὶ φιλόθεος; ἀναστρέφει μὲν οἰκάδε πλὴν καὶ οὕτως οὐκ ἀπίγνω τὴν θεραπείαν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ θαμνὰ προστῆι καὶ προσέπιπτε τῇ σπορῇ δεόμενος καὶ τρεῖς ἡ καὶ πλείους ὑπομένον ἡμέρας· οὕτως ὑποστρέφει ἐμμένοντο. Ποτὲ γοῦν ἐλθόντι καὶ σὺν τοῖς πατράσι τὸν ἅγιον αἰτουμένην, ὅσαρ αὐτῷ καθεύδοντι ἐπιπείνεται, πρὸς ὄνομα τε καλεῖ καὶ τὸ στόμα διανοῖται κελεύει· τοῦ δὲ ταχέως τὸ κελευσθὲν δράσαντος, ἐκένον ἐμρυσήσαντα ἐνδον, «Ἄπθι νῦν, εἰπὲν, υγίης ἀπαγγέλλων πᾶσι τὰ τοῦ θεοῦ θαύμασι.» Καὶ ὃς ἐγερθεὶς τοῦ ὕπνου καὶ τὸ ἔναρ μὴ ἀγνοήσας φανερὰν ὑπάρχον ἀλήθειαν πᾶσι τε διηγείτο καὶ σὺν αὐτῷ πάντας εἶχε θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα μεγαλύνοντας.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ Ἰωάννου θαῦμα πῶς ἂν τις παρέλθοι δικαίως, ἀνδρὸς εὐγνώμονος μὲν καὶ τὰ περὶ τὸν ἅγιον εὐδαικνέμενον, δαίμονι δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ζῶσά τε ληθρῶντος καὶ ὑπ' αὐτοῦ πολλοῖς χρόνοις ἀθλῶν πάσχοντος; Ἐπεὶ οὖν χαλεπὴ καὶ χρόνιος ἡ μάστις καὶ οὐδαμῶς ἐνδόσμος, πῶς γὰρ ἂν καὶ παρ' ἑαυτοῦ φείσαιο καὶ οἰκτοῦ τινὲς ἀνθρώπου ἀξιώσειε φύσις ὢν ἀλγυδῶς φονερά καὶ μισάνθρωπος; ὅψι τὴν θεραπείαν ὤνεν ἂν εὐρίο συνεῖς ἐπὶ τὸν ἱερὸν τοῦ Λουκᾶ κατα-

φύγει τάρον καὶ τοῖς ἰσχυροῖς χρῆται καὶ αὐτοῖς βοήθημασι, τῷ ἐλαίῳ, ρημί, τῆς φωταγωγῆς καὶ τῷ νήρῳ τῷ ἐκ τοῦ τάρου βλίζοντι, ὃ καὶ χρόνιον αὐτὸν ἦν ὁ ἀδελφὸς Παγκράτιος χερσὶ ταῖς ἰδίαις· τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς οὕτω πάσχοντι σύνθηες ἀέποτε συναλγεῖν καὶ διζῆν αὐτοῖς εἶναι συνεγόν καὶ φιλόφρονον, ὡς καὶ φανερῶς εἰς βοήθειαν ὑπ' αὐτῶν καλεῖσθαι πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἐνόματος, ἥνικα γοῦν τῆς τοῦ δαίμονος ἀθροίας προσβολῆς ἀσθύνεται. Πολλῶν δὲ μετὰ τοῦ διελθούσων ἡμερῶν ὁ Ἰωάννης ἐξαισῶς ἦν τὴν ὑπομονὴν οὐκ ἔκαμε γὰρ, οὐκ ἐδίστασεν, οὐκ μικροβουλίας αὐτὸν ὑπεδραμον λογισμοί, ἀλλ' ὑπομένον ὑπέμενε τὸν κύριον ἔως τῆς διήσεως· αὐτοῦ εἰσακούσας τῆς χαλεπῆς ἀνίκε τοῦ δαίμονος τυραννίδος· ἀνίκη δὲ οὕτως· εἰς ἥδ' ἀπαγγέλλοντο μῆνας· εἴτα κοιμωμένη νυκτὶς ὁ μέγας ἐπιφανὴς ἐξωλεῖ μὲν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἐπαχθὲν σύνεικον, τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, στόμα δὲ πρὸς στόμα λόγου αὐτῶ τῶν ἀπορρήτων κωνολογείται καὶ παραγγέλλει μετὴν ἐξείπειν ἄχρι γοῦν καὶ τῆς ἀναγκείας τοῦ θανάτου σιγῆς.

Καὶ ἕτερος δὲ ὥσπερ τοῦ ἐνόματος, οὕτω καὶ τῆς ἐμείως αὐτῷ κοινωνῶν συμφορᾶς Ἰωάννης γὰρ καὶ αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ δαίμων ἦν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶς τοῖς χρόνοις κατ' ἐμείωσιν τυραννόμενος, ἴσων δὲ καὶ βοήθημάτων, ἴσως σχεδὸν ἀπολαύει καὶ θεραπείας. Νυκτὶς γὰρ ἐπιφανὴς αὐτῷ καθεύδοντι ἐν σχήματι τῷ οἰκίῳ καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κατασπῶν, ἀνίσταται τὸ στόμα διακινεῖσθαι. Εἴτα τῇ δεξιᾷ χαλᾶν ἀγκιστρον δέξας ἄχρι δὲ καὶ τοῦ φάρυγγος καὶ τοῦτο γε αὐθὺς ἀνελκύσας, «Ἰδοὺ, φησὶν, ἡλευθέρωσαι τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τῆς πίστεως εὐφρυνῶς ἐν εἰρήνῃ πορεύου.» Οὕτω τε εἶπε καὶ ὁ λόγος εἰς ἔργον ἐξῆλθε καὶ ἅμα τοῦ τε ὕπνου καὶ τοῦ δαίμονος λύεται καὶ τὰς εὐχαριστηρίους ὁδὰς ἀποδοῖς, εἴτα καὶ τῷ αὐτοῦ οἴκῳ εὐθυμῶν ἀπεδίδεται.

Ὁ τοῦ μέλλοντος ῥηθήσεσθαι θαύματος ἀπολαύσας οὕτε τὴν πόλιν ἔθεν ἐστὶν οὕτε τὸ ὄνομα ἐκ κλητοῦ δηλὸς ἦν αὐτῷ καθίσταται ἡ ἐπί τὰς τῶν ἐμμάτων εἴγε βολὰς ἀμαυράς, τοὺς τοῦ σώματος ἀμάρτυροὺς ἀπέσβετο λύχνους, τοῦ γλυκυτάτου πᾶσιν ἐστερείτο φωτός. Οὐ τοῦ ἀπάσης τῆς ἐξ ἀνθρώπων ἀπογνούς βοήθειας, ὡς κρείττον ἐν τῷ πάθει ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην καὶ τέχνην καὶ θεραπείαν, ἐπὶ τὸν ἄγιον καταρτίζει καὶ τὸν αὐτοῦ ναὸν εἰσελθόν χειρὰς τε ἑμαὶ καὶ τὰ τῆς διανοίας ὑψώσας ἑμματα, «Λύσον μου τὸ σκότος ὁ τοῦ ἀληθινῶς φωτός, ἔλεγε, παραστάτης καὶ κληρονόμος ἀπάλλαξόν με τῆς κατεχούσης νυκτός· ἰδὼ σου τὴν εἰκόνα· προσβλήσω τὴν θήκην· τὸ σμεινὸν θεσώσω»· τοῦ τεμένους κατάρψω· κηρύξω πᾶσι καὶ διηγέσσομαι τὰ θαυμαστά σου, πληρθείντος μοι χαρὰς τοῦ στόματος καὶ τῆς γλώττης ἀγαλλιᾶσθαι». Οὕτως ἐκείνος δέχμενος, ἐπειπερ ὁ ἅγιος τὴν ἱσάν «ἀνεβάλλετο, βραθυμίας ἡστρηθεὶς οἰκάδε ἀνιέρων, δευτέραν θέμενος μικροφύχου θελήματος τὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας· πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐχ ὑπερίδεν αὐτὸν ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος καὶ περὶ τὸ συμπαθεῖν ἐτοιμάτατος, ἀλλ' ἰδεύοντι καὶ ἐπὶ ὁδοῦ ἐρχόμενῳ τὰ τῆς εὐχῆς ἐκπληροῖ καὶ τὸ λίαν διωόμενον χαρίζεται ῥῶς· οὐ μὲν ἄλλοθεν οὐδὲ παραχρημα τὴν εὐχὴν αὐτῇ διδωσιν, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὑραπλουμένην αὐτῷ καὶ τρανομένην τῇ τοῦ λυπηροῦ σκότους ὑποχωρήσει. Ἀμέλει καὶ δυσπιστεῖν εἴγε τὸ πρῶτον καὶ οὐκ ἀληθῆς τὸ πρᾶγμα ἐνόμει· ἐπὶ δὲ σαρρεὶς ἰδέχεται τὰς τῶν ἐρατῶν ἀντιλήψεις καὶ πᾶσιν ἡμέραις ἐῶρα τοῖς καλῶς βλέπουσι, χαρὰς πληρθεὶς μετὰ θαύματος τῷ θεῷ Λουκᾷ τὴν εὐχαριστίαν καὶ δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ καὶ τοῖς πᾶσι τὸ θαῦμα διδωσι, τρανωθεὶς μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὴν γλῶτταν τῇ περιστάσει τῆς ἡρόνης.

Οὐκ ἑμέλλε πάντως ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ὀφθαλμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ποδῶν εἶναι θε-

ραπευτῆς, μᾶλλον δὲ καὶ παντὸς μέλους καὶ μέρους, ὥστε ἄρα καὶ ὧν φαίνεται.

Αὐτίκα γοῦν Ἰωάννης ὁ ἐκ νήσου τῆς Τερθενίας τοὺς πόδας ἀλγῶν κομίδι πονήσας, ὡς καὶ ἐπὶ κλίνης βεβληθεὶς καὶ τῇ περὶ αὐτοὺς ἐδύνη ἀθλίως ἀπομαρῖναι. Ἐπεὶ οὖν, τὸ γε εἰς ἀνθρώπους ἦκον, ἡ νόσος οὐδαμῶς ἰσχυρὸς ἦν, τῶν τοῦ μεγάλου Λουκᾶ θαυματουργῶν εἰς ἀκοὰς αὐτῷ ἐρχομένων, ἐδίδα μὲν τὸ αὐτοῦ καταλαθεῖν μοναστήριον καὶ τῇ θαυματουργῇ σὸρῳ προσεπειν, ἡγορεῖτο δὲ τοῖς ἔλοις καὶ οὐκ εἶχεν ἐτι καὶ δράσειεν. Οὕτε γὰρ ἱππασσάσθαι δυνατόν αὐτῷ, τῆς ἐδύνης μὴ ἐρείσσης, καὶ τὸ κλινωπατῇ πάλιν ἀνίστασθαι τσαυτὴν ἐδὼν ἐπεικῶς δυσχερὲς. Τί οὖν ποιῇ; ῥάγει τὸν τόπον τῇ διανοίᾳ, τοῖς τῆς πίστεως διαθίβει πτεροῖς αὐτῆς ψαύει τῆς σοροῦ τοῖς χεῖλεσι· καλεῖ, καὶ σωματικὴ μακρὰν ὦν, τὸν ἐγγὺς παρῖναι μὴ ἀπορροῦντα διὰ τῆς χάριτος, «Εἰσελθὶ τὸ ἀξιόματόν μου, λέγων, ἐνώπιόν σου καὶ ἡ δέησίς μου ἐγγισθῆτω καὶ δὸς τῇ πρὸς θεόν σου δυνάμει μὴ ἱκεταίαν, ἀλλ' εὐχαριστίαν προσάγοντα τὴν σὴν ἐμὲ σὸρὸν ἐλθεῖναι ποσὶν ἐρρομένους». Τοιαύτην τῷ ἁγίῳ προσάγων τὴν ἱκετίαν οὐκ ἐπὶ πολλὰς προσῆγεν ἡμέραις, ἀλλὰ ταχύνας ἐπ' αὐτῷ τὴν εὐεργεσίαν ὁ ἅγιος ἄρως κουρεῖ. Ζεῖ τῶν ἀλγυθόνων, λυεῖ τὰς πόδας αὐτῷ τῶν ποδῶν, ἄρτιον εὐθὺς ἔλον δείκνυσιν, οὐ βαδί-σμαισι μόνον ἐλευθέρους, ἀλλὰ καὶ ἄλμασιν ἥδη χρώμενον, μικροῦ καὶ ἐκαστῷ διαπιστεῖν ἔχοντα εἰ ἐκείνους εἴη ὁ πρὸ ἐλγῶν πάθει τοσούτῳ πεπεδημένος. Μετ' οὐ πολὺ γοῦν καταλαμβάνει τὸ μοναστήριον εὐ ποδῶν ἔχων, εὐ πίστεως καὶ τὸν θεὸν ναὸν εἰσελθόν τῷ σημειοφόρῳ προσπίπτει τάφῳ, «Εὐχαριστῶ σοι, λέγων, τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε ἀν' ὃν ἔρσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ἐλισθήματος». Εἰτα βραχὺ τοῖς πατράσι συμμείνας καὶ τὴν νόσον ὅπως εἴγε διηγήσας ἀνέειπεν ἐλθόντας τῶν ποδῶν κατε-τρίβετο, ἥδη γὰρ ἀτεχνῶς διήγημα τὰ τῆς

νόσου λείπει μετὰ τὴν νόσον, ὥστε ἄρα καὶ λυπηρὰ πάντα δηλὰ δὴ μετὰ τὴν παρέλευσιν, ἔπειτα καὶ τὰ τῆς ὑγείας ὅπως ἀθρόα καὶ ταχυτάτῃ γέγονε πάντα διασαφῆσαι, εὐθυμῶν οἰκάδε ἐπαίνει.

Θερμὸν ἡ νεότης καὶ αἰσθαδὲς καὶ τοῖς ὑπὲρ δυνάμιν πολλὰς ἐπιχειρεῖν προθυμῶμενον καὶ μάλιστα ἔταν καὶ φυσικὴν ἐχθρὸς τοῦτο ῥοπήν. Ἰκανὸν τοῦ λεγομένου μαρτύριον ὁ νῦν προκείμενος εἰς διήγησιν Δημήτριος ὁ καὶ Καλωνᾶς (διώνυμος γὰρ). Οὗτος σπριγῶν νεότητι καὶ βίῳ σώματος ἐγκαυχώμενος, σπῖρον ἐπ' αὐτῆς οἰκίας, ἐν καὶ γοῦσαν ἀντοικαί τις ἀν καλίστην, ἀνέρισαν ἦν εἰς ἀπέθειν πάντως σίτου τε καὶ κριθῆς ἡ ἐτέρου, σπῖμα, τῶν χειρόπων εἶτα ἐπὶ πολὺ τοῦ βάλους προήκων ἐντυγχάνει λίθῳ βαρεῖ καὶ μεγίστῳ, ἐν καὶ ἀμφοτέραις διαλαβὼν καὶ ἀνεκλίσσαι φιλοτιμούμενος, πολλῷ μείζονα ὄντα ἢ ὥστε καὶ χερσὶν ἐνὸς πείσθαι, δεινῆς ἀπέλαυσε καὶ ἀθλίας τῆς ἀλόγου ταύτης φιλοτιμίας, τῶν ἐγκάτων αὐτῷ πρὸς βίαν καταρρύνων καὶ φόρτου ρεῖ! ἔρμαιον τοὺς διδύμους πεπληρωκότων, καθάπερ τιμωρίαν ὑποσχὼν ἐκείνους τῆς ἀμέτρου περὶ τὴν ἐπίδειξιν προθυμίας· καὶ ταῦτα παθὼν, ἄπερ οὐκ ἐπιδείκνυσθαι μᾶλλον, ἀλλὰ κρύπτειν ἐκείνῳ κάλλιον ἦν. Ἐπεὶ οὖν δυσκίνητος ἐντεῖθεν ἡ καὶ ἔλως ἀκίνητος ἦν, συνδραμόντες οἱ κατὰ γένος αὐτῷ προσήκοντες ἀνεκλίσουσι μόλις καὶ τῇ κλίνῃ ἀθμία πολλῇ καὶ ἐδύνῃ βαλλόμενον κατακλίνουσι μετακλαινόντι καὶ ἀπορομένῳ καὶ τοὺς τῆς ἀρροσύνης δριμυμένῳ καρπούς. Οὐδεμίαν τε ὑπὸ τῆς παρὰ κλινὴν δεχόμενῳ ἐξαπίστευεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ θεραπείᾳ αὐτοῦ συμπαθεῖν καὶ γίνεταί τις πρόφασις ἐκ τοῦ παρήκοντος θεραπείας. Ἀνὴρ γὰρ τῶν γνωρίμων αὐτῷ, νῦν ἀπὸ τοῦ Στειρίου ἐληλυθώς, ἔλαιον ἦν ἀπὸ τῆς φωταγωγῆς, ἦν ὁ τοῦ ἁγίου σπῖμας ἔχει πάρος, ἐπιπρεβόμενος, ἐπερ δεδοκῶς ἐκείνῳ χρίειν ἐκείνου

τὰ πάσχοντα μέρη καὶ ἐς ἐποίει τὸ κλειυσθῆν. Οὕτω δὲ πράττοντος, οὐ πλέον ἢ τρεῖς παρήλθον ἡμέραι καὶ τοῦ ἀλγῆναι καὶ πάσχειν ἔλως παυσάμενος τοῦ ἡμεῖν τὸν ἄγιον ἤραγετο, ἄτε δὴ καὶ καθαρὰς ἀπολαύσας τῆς ὑγείας, καὶ τὰς αὐτοῦ κρύπτειν θαυματουργίας.

Οἷδ' ὁ Κωνσταντίνου θαῦμα παροπτεῖν ἐστίν, οὕτε μὴν τῶν γραφῇ δοθῆναι διὰ τὸ πλῆθος οὐκ ἀναγκαῖον, ἐπεὶ μετὰ τοῦ πρὸς δόξαν εἶναι θεοῦ καὶ ὑπομονῆς ὑπόδειγμα φέρει καλλίστονον καὶ διδάσκει μὴ δεῖν ἀπαγορεύειν ἡμᾶς ἐν τοῖς λυπηροῖς τοῖς τοῦ θεοῦ χρηστότητος δεόμενοι, ἐταν βραδύνων αὐτὸς πρὸς τὸν ἔλεον τὴν τοῦ λυποῦντος ἀπαλλαγὴν ἀναβάλλεται λόγους βαθυτέρας οἰκονομίας. Ὁ τοῖνον Κωνσταντίνος οὗτος πατρίδα καὶ πόλιν ἔσχε τὰς Θερμοπύλας, ἐν ἡ καὶ διάγων δαίμονι χαλεπῷ περιπίπτει οὐ συναρπάζοντι μόνον ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ δειμάτων ὄντων καὶ σκότους τὴν ἐκείνου πληροῦντι ψυχὴν καὶ πάντα πρόπον ἐπηρεάζοντι. Ἐρήσατο οὖν πυκνότερον αὐτὸς καὶ κατέπιπτε καὶ τὰ τῶν δαμονώντων ἅπαντα, στριβώσεως, σπαραγμῶς, σκοτοδίνας τὰλλα τε ὅσα πάσχειν ἐστὶ τοὺς κακῷ τοιοῦτῳ πεπεδημένους ἡμέτως ἐπασχε. Τί οὖν ἐκείνος; παριδὼν ἅπασαν τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἐπικουρίαν ἐπὶ θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα καταρτίζει καὶ τὸ ἱερὸν ἐκείνου καταλαβὼν θέμενος τῇ θείᾳ προσπίπτει σὸρῳ καὶ θερμῶς αὐτὴν λούει τοῖς δακρυσιν εἰτα τῷ καὶ δαμνόνων καὶ παντὸς πάθους ἀλεξικάκῳ καὶ αὐτὸς χρίται φαρμάκῳ, τῷ τοῦ ἐλέους ὄντως ἑλαίῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἐργὸν νύκτα καὶ μετ' ἡμέραν, ἐτι μὴ εὐχὰς, προσπτώσεις, δάκρυα καὶ ἡ τοῦ ἐλαίου χρίσις τοῖς δάκρυσι κινωμένῃ. Ἀλλ' αὐτὸς μὲν προσεδρεύων ἐν τοῦτοις τὸ τοῦ θεοῦ φιλόφρονον ἐξεδέχετο, ἡ δὲ χρηστότης μέλλουσα ἦν καὶ τὴν εὐεργεσίαν εἰς ἀναβολὰς παραπέμπουσα, πάντως δὲ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου ψυχῆς πρὸς τὴν χρήσιν καὶ σωτήριον ἐν γὰρ

οδὸν ἐστὶ τῶν πάλοι τε καὶ νῦν εἰς ἡμᾶς ἐπιτιμώμενον, ὃ μὴ συντίειν οἶδε προηγουμένως εἰς ψυχῆς ὄνησιν. Τάχῃ τοι κάκεινος εἰς δέον τῇ βραδυτῇ χρώμενος οὐ βραδυμῶν ἦν, οὐκ ἐπιδοῦζων, οὐ τὴν θερμὴν τῆς ψυχῆς ὑπογκλιανόμενος, οὐ τὴν ἀκμὴν τῆς πίστεως ἀμβλυνόμενος, οὐδεμίαν οἴκου καὶ ἐπαιδύου μνήμην ποιούμενος, οὐδὲν μικρόψυχον λέγων ἢ πράττων ἢ ὄλων εἰς νόον βαλλόμενος· καὶ τοῦτο πρὸς βραχύν τινα χρόνον πραγθὲν ἐπαινετὸν μὲν ἦν, οὐ μὲν ὥστε καὶ θαυμαζέσθαι τῆς ὑπομονῆς ἄξιον· Κωνσταντῖνον δὲ οὐ πρὸς μῆνα μόνον ἤρκεσεν ἡ ἀναβολὴ οὐδὲ δύο, ἀλλὰ παρ' ὅλους ἐξ ὑστερήσαντα ἦν, πρὸς τὸ πλάτος πάντως τῆς ἐκείνου ψυχῆς παρατεταμένη, ὡς μὴ τῆς τοῦ δαίμονος μόνον ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ ψυχὴν σωτηρίας ἀξιοθῆναι, ὃ καὶ γέγονε. Καὶ τῆς μὲν δαιμονικῆς λητείας τυραννίδος, τὴν γὰρ νῦν ἔχον, τοὺς δὲ τῆς ὑπομονῆς μισθούς καὶ τῆς πίστεως εἰς γὰρ τὸ μέλλον ἀτεχνῶς λήφεται.

Καὶ ἄλλος δέ, τὸ μὲν γένος ἐξ Εὐβοίας ἔλκων, τὸ δὲ ὄνομα ἡμῖν ἄγνωστον, ἐμὴν περιπίπτει κακῇ δαίμονι· ἄλους μικροτάτων ἐμοίσις τε πάθει καὶ τῇ ἐμοίᾳ χρῆται καὶ οὕτως καταπαύει, τῇ τοῦ θεοῦ Λουκᾶ, σφμῖ, λάρνακι. Εἰς δὲ τῶν τὰς τοῦ κοινού λειτουργίας πιστευομένων, κομμερκιῶρον αὐτὸν καλεῖν σύνθεσις, ὄνομα Χριστοφόρος πίστεως χάριν τῷ ἱερῷ προσβάλλει ναφ καὶ τῆς τοῦ τιμίου τάρου ἀξιοθῆναι προσκυνήσεως, ἐπεὶ καὶ τῆς παρὰ τῶν πατέρων ἐπιμελοῦς ἐτυχε ζώνας, ἐσπέρας ἤδη καταλαβούσης, ἤξιον παρὰ τῇ σοφῇ καθευθῆναι. Τῶν δὲ πατέρων τοῦτο ἐπιτρέψαντων, «Οὐδεὶς γὰρ ἕτερος, εἶπον, ἐστὶ μὴ ὁ πάσχων ἐκεῖ προσεδρεύει.» «Ἀλλὰ καὶ τοῦτον, ἔφη, κατὰ τὴν δὲ τὴν νύκτα τόπος ἕτερος ἔκει, ἐμὶ δὲ δοθήτω μόνον τὸ πρὸς τῇ θεῇ καθευθῆναι σοφῇ καὶ γὰρ ἀνδρὲς μοι ἔσται πάντως τοῦ πάσχοντος ἡ συνοικησις.» Συγγράφεται καὶ τοῦτο πρὸς τῶν πατέρων. Καὶ ὁ μὲν μόνος τῇ θεῇ παρα-

μένει σοφῇ, ὃ δὲ πάσχων ἀλλαχού που τὴν νύκτα κλεισθεὶς διανύσαι πολλὰ περιβάλλεται ἀθμῆς, παρέρσιν καὶ ὕβριν τὸ πραγθὲν ἡγήσάμενος καὶ ὥστε οὐδὲ τυζόμενος τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου, ἐπεὶ καὶ τῆς πρὸς τὴν ἱερὰν θήκην ἐκδιδόχῃ προσεδρεύει. Ὁ δὲ παρακαλῶν τὰς ἐν λύπῃ ψυχὰς κύριος, οὐχ ἀπλῶς ἐκείνον ἀθυμοῦντα παρακαλεῖ, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ δαίμονος ἐπιτερείας παραδίδως ἐλευθερίαν· καὶ ὅπως ὁ λόγος διδάξει, ὑπνοῦντι νυκτὶς ἐπικρατεῖ ὁ θεὸς Λουκᾶς ραιδρὸς καὶ χαρίεις λίαν τε πρὸς αὐτὸν εὐμενὲς ὦρων, πρῶτα μὲν πρὸς ὄνομα τοῦτον καλεῖ, ἔπειτα καὶ τὸ στέμα διανοῖται κελύει, εἴτα τοὺς δακτύλους καθέως τρίχα μέλαιναν ἐδοξεν ἀνελκύειν, ἥς τοῦ ἀκρου κανάρου ἦν ἀπρητημένος, ὃν καὶ ὁ μέγας ὑποδικνύς, «Ὁρᾷ, ἔφη, τὸν σὸν πολέμιον· ὥστε τὸ λοιπὸν ἀρείθης τοῦ τυραννούντος.» Οὕτως ὁ ἅγιος καὶ τὸ πρὸς τὸν δαιμονιῶντα φιλόανθρωπον ἐδείξε φιλοφρόνως καὶ τὰ τοῦ δαίμονος ἀρμυθίως παρέστησεν ἀπὸ τῆς εἰκόνος διὰ μὲν τοῦ κανάρου τὴν βδελυρίαν, διὰ δὲ τῆς τριχῆς τὴν ἀσθένειαν. Τελείας οὖν ὁ ἄνθρωπος ἐπατυχὼν τῆς ἐλευθερίας οἶκαδε ἐπαυρεῖ, χαίρουσας ἰδὼν τοὺς οἰκίους χαίρουσιν ὀρθαλμοῖς.

Ἀλλὰ τὸ περὶ τὸν κληρικὸν Νικόλαον θαύμα, ὃς ἐκ Δαυλείας ἦν ὠρμημένος, σιωπᾶν τις ἐθελήσας καὶ μὴ δοῦναι γραφῇ, πῶς ἂν οὐ τὰ μέγιστα φαίνονται ἀδικῶν καὶ καλοῦ διηγῆματος τοῖς τῶν τοιούτων ἐπιθυμοῦσι ρηθῶν· Οὗτος γὰρ ὑδέρῳ περισχέθεις καὶ ἱατρὸς τὸ πρῶτον ἐαυτὸν ἐγγεῖραις, ἐγὼ κακῶς καὶ ἀδουλῆτως περὶ τοῦτο δράσας· τὴν μὲν γὰρ οὐσίαν καὶ σφρόδρα γὰρ ἡλάττωσεν, ἠΐσθησε δὲ τὴν νόσον καὶ οὐ μακρὰν ἐαυτὸν τοῦ θανεῖν παρεσκεύασεν. Ἐσχατον οὖν τὸ συνοῖσιν μεταμαθῶν, τῷ κοινῷ πρόβεισι τῶν Ἑσπερίων καλῶν, τῇ θεοδωρήτῳ χάριτι, τῇ ἀμίσθῳ καὶ ἀνευθεῖ θεραπείᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ, σφμῖ, Λουκᾶ λάρνακι, ἐνθα· προσεδρεύοντα τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Παγκράτιος φιλοφρόνως

ἔρων ὀφθαλμοῖς, οὐ μέχρι τοῦ συναλγεῖν τὸ φιλόανθρωπον ἐπεδείκνυ, ἀλλὰ καὶ ἐνεργεῖν τι τῶν εἰς ὠφελίαν ἐπιχειρεῖ. Ὦδωρ οὖν ἐν σπόγγῳ λαβὼν τὴν θείαν ταύτην ἀποσμήχει σπῶν καὶ τοῦτον τὸν ἄρρωστον ἀπὸ κεφαλῆς ἄχρι καὶ ποδῶν ἀλείφον, θαύματος ἀπορρήτου! τὴν νόσον οἷα κόνιν εὐθὺς ἀπῆλειψε καὶ ὑγρὰ καὶ ἄρτιον εἰδείξεν τὸν ὄσον οὕτω θανεῖν ἐλπίζόμενον. Εἰ τοιούτου θαύματος μικρὸν ἦν ἀδικημα στερεῖν τοὺς ἀκρατάς, εἰπάτω τις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πεισάτω.

Καὶ τὸ περὶ τὸν ἕτερον δὲ Νικόλαον γεγονός οὐδὲν ἦτον εἰμὴ καὶ μᾶλλον γραφῆς τε καὶ ἀκοῆς ἄξιον, ὅθω καὶ μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἔχει θαύματος. Τοῦτον ἤνεγκε κώμη τις περὶ τὴν Κορώνειαν μὲν διακεκμημένη, ῥαστα· μαῖται δὲ ἀγροικικῶς οὕτω πως προσκαλουμένη. Οὗτος οὖν, εἴτε τινὲς χολήρας ἀναξασάσης ἔειπε καὶ κατ' ἄλλην σωματικὴν κακοήθειαν, ἄπαν τὸ πρόσωπον ἐπληρώθη φλυκτῶν οὐδὲν ἀναιμίας ἐχουσῶν ἀνθρώπων πεπρωμένων, ἐξ ὧν οὐ μόνον κατεγράνετο τοῖς ἰγῶσι καὶ πονήτως εἶχεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ μᾶλλον ἴσα καὶ πυρὶ τὴν ὕψιν ἐφλέγετο. Ἰατροὺς οὖν καὶ οὕτως ὁμοίους ἐαυτὸν ἐπιτρέψας καὶ χυρσίον πολλὸ τὸ μὲν διδοῦς, τὸ δὲ καὶ ἐπαγγελλόμενος, εἰ τοῦ χαλεποῦ τοῦτου νοσήματος ἀνεθῇ, ἐγὼ χάσιστα περὶ ἐαυτοῦ διανοηθείς· ὅς μὲν γὰρ ἡ χεὶρ ἔρρει καὶ τὸ βαλάντιον οὕτω διάκρινον ἦν, ἦκουε παρ' αὐτῶν τὰ ἡδέα πάντα, καὶ αὐτὸν μὲν ἐλπίδων ἀγαθῶν πληρούοντα, τοῖς δὲ τὴν ἐκείνου χεῖρα προχειρότερον διανοίγοντα, «Οὐδὲν σοι τῶν χαλεπῶν ἔσται» ἐτι μικρὸν καὶ ἐκποδῶν ἡ νόσος καὶ ἀκριβοῦς ἀπολαύσεις τῆς ὑγείας· ἐπεὶ δὲ ἄπαν αὐτοῦ σχεδὸν κατεδιδόκασι τὸ χυρσίον καὶ ἡ χεὶρ ἐπ' αὐτὸν δαπανᾷ, εἰς οὐδὲν χρήσιμον φιλαλήθεις ἦσαν οἱ μικροὶ πρόσθεν πορισμοὶ πρόρασιν τὸ ψεῦδος ἔχοντες καὶ ὑπὸ μηδενὸς τῶν ἀπάντων ἐλεγχόμενοι. «Ἡ νόσος, ἔλεγον, οὐδαμῶς ἰάσιμος· κρεῖττον ἀνθρωπίνης τέχνης τὸ πάθος· θεοῦ δέεται

μόνον, ὃ τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώπους δυνατὰ καὶ βῆδρα διανοῖεν.» Τοῦτον ἐκείνος ἀκούσας, ἀνοίαν τε ἐαυτοῦ κατεγίνωσκε καὶ πολλὴν εἶχε μετάνοιαν ἐπὶ τοῖς προτέραις· ἀλλὰ καὶ λύπης ἐπληροῦτο καὶ ἀθυμῶν ἦν, ἀνθ' ὧν μετὰ τοῦ χυρσίου καὶ ὅς εἶχε τῆς ὑγείας ἐλπίδας ἀπώλεσεν. Οὕτως οὖν ἄλλοι· τι καὶ ἀπορρομένη ἐντυχὼν τις τῶν συνήθων ἐναγχεος ἔλαιον ἐκ τῆς φωταγωγῆς τοῦ τάρου διακεκομμένους, τάρου, λέγω, τοῦ θεοῦ Λουκᾶ, καὶ εἰδὼς οἷα περ αὐτῷ δυνάμεις καὶ ἰσχύς γίγνετο παθῶν τε καὶ νόσων φυγαδευτήριον εἰσχεῖται περὶ αὐτοῦ τῷ εἴλω· εἴτα σπύσας καὶ τοῦ οἴκου μεταγαγὼν ἀλείφει τοῦτον τὴν πάσχοντα ὅψιν μετὰ πολλῆς τῆς ἐξ ἀμφοτέρων πίστεως, τοῦ ποιούντος δὴ καὶ τοῦ πάσχοντος, ἐπιρρονομένου τῇ χάριτι καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ θαυμασίου Λουκᾶ· οἷα τινος σωτηρίου κατὰ τῶν ἰσθίων καὶ βλαβερῶν ἐπάσματος. Τὸ δὲ ἐντεθεὶν τίς· ἡμερῶν ὀλίγων διάστημα καὶ ἡ καυσώτης ἐκείνη τῶν φλυκτῶν δυνάμεις ἀσθενεῖ καὶ ἡ τῶν τραυμάτων πονηρὰ χύσις αὐτοῖς τοῖς ἰγῶσι ἀφανὴς γίνεται οὕτω καθαρῶς, ὡς μηδὲ ἔχνος μετὰ τύπον οὐλλῆς ὥστε ὑπολειπθῆναι.

Ἀλλὰ πῶς ἂν τις τὰ ἐκείνου λέγων φιλοτιμούμενος μὴ καὶ ἀδυνάτους ἐπιχειρεῖν δόξαιεν ὥστε πρὸς πληθὺν ἢ ψάμμον παρὰ λίαν ἡ χώρας θαλαττίους ἐθέλων ἀπαρημεῖν, ὃς οὐδὲ μέχρι καὶ νῦν παύεται ἡ παύσεται τὰ τῶν θαυμάτων ἐνεργῶν παραδίδως καὶ φιλοφρόνως, ὅτε φιλοφρόνως θεοῦ μαθητῆς τε καὶ θεραπευτῆς γενόμενος καὶ ποταμῶν ἀνάνους βόας μιμούμενος· Ὀλίγα δὲ τινα δείγματα τῆς ἐκείνου πρὸς θεὸν παρηγορίας ἀπολαύοντες εἰρήκαμεν, ἐκ τοῦ γειματός, ὡς φασι, τὸ πᾶν παριστῶντες.

Ἔστι μὲν οὖν ὁ τῆς κατὰ σάρκα ζωῆς τοῦ θεοῦ Λουκᾶ χρόνος οὗτος· τέσσαρα πρὸς τοῖς δέκα γεγονὸς ἔτη τὸ τῶν μοναχῶν ὅσιον ὑπέρχεται σχῆμα καὶ τῆς κατὰ κόσμον

ἀγωγῆς ἐξέρχεται, οἰκεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ τοῦ Ἰωαννῆς παρὰ τὸν ἕως πρὸς τῆς μετοικισίας Πελοποννήσου χρόνους ἑπτὰ, μετὰ δὲ τὴν μετοικισίαν δώδεκα, διακομῖ καὶ τῷ Στυλῆτι ἀγμενῶς δέκα, ἐν τῷ Καλάμῳ τρεῖς, ἐν τῷ νησίῳ τοῦ Ἰσους, ἑπτὰ δὲ διανύσας ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς μὲν ἐπικαίρου ζωῆς πύρας εὐρίσκει ἐβδόμην τοῦ φεβρουαρίου μηνὸς ἄγοντος, πρὸς δὲ τὴν μακαρίαν καὶ πύρας οὐδαμῶς ἔχουσιν μεταβαίνει.

Αὐτὸς δὲ μοι ἀνῶθεν εἰς προστατῆς τοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς, ἐκ Λουκά, τὸ ἐμὸν ἐν-τρύφημα καὶ καλλώπισμα καὶ τοῦ μικροῦ τούτου πόνου, οὐ περὶ τὸν σὸν ἐθέμεθα βίον,

τοὺς σοὺς συντάττοντες πόνους, τὰ σὰ θαυμάσια, ἦττον μὲν τοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ μέτρου, πλὴν οὐ τῆς ἡμετέρας ἦττον δυνάμει, εὐροῖμεν παρὰ σοῦ τοὺς μισθοὺς οὐ πρὸς τὴν εὐτέλειαν, οὐ προσηγάμεν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀξίωμα τὸ σὸν μετρούμενος ἔσται δὲ τοῦτο πάντως, εἰ ταῖς σοῖς πρεσβείαις καὶ ταῖς σοῖς ἐδγηγίαις καὶ τοῖς ἀνῶθεν φωτισμοῖς σώσεις ψυχὴν καὶ ῥύση κολάσεως αἰωνίου τὴν ἀξίαν ὄντως γέννησις καὶ ἀπορρήτων κολάσεων, ὃ καὶ ἐμοὶ γένοιτο καὶ πᾶσι τοῖς σε βοηθῶν ἐπιγραφόμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμβάκου.

Ἀρχὴς τὸν γοῦν Παρθένιος Λαμβάκω
Λαμπτήρα πυρσεύοντα ὥς αὐτοῦ μέγα.
Παρθένιος κατέδαρθε, λαχὼν μακρὴν ἐβδόμην ὕπνου.

ΟΤΟΣ ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, υἱὸς Χριστοφόρου διακόνου τῆς κατὰ Μελιτόπολιν ἐκκλησίας, γραμματῶν μὲν ἄπειρος, πᾶσαν δὲ πρακτικὴν ἀρετὴν μετρίως σπουδάζων καὶ προκαλῖμμα τὴν τῶν ἐχθρῶν ποιούμενος ἄγαν τοῖς αἰτούσιν αὐτὸν μετεδίδου. Τσαυτῇ δὲ τις ἦν ἡ κρητομένη ἐν αὐτῷ εὐσεβεία καὶ ἀρετή, ὥς καὶ γὰρ παρὰ θεοῦ λαβεῖν, δαίμονα ἀπελαύνειν καὶ παντοίας νεύους ἰᾶσθαι. Ἐπιμέλειαν δὲ ποιηράμενος τῆς τῶν γραμματῶν μαθήσεως χειροτονεῖται πρεσβύτερος ὑπὸ Φιλίππου ἐπισκόπου Μελιτοπόλεως καὶ αὐθις ἐπίσκοπος τῆς Λαμβάκου ὑπὸ Ἀχιλλίου μητροπολίτου Κυζίκου. Πολλὰ δὲ θαύματα ἐκ-

τελέσας (καὶ γὰρ ὑπὸ ταύρου τὸν ἐσθλαμὸν ἀνδρὸς τινος ἐκκοπέντα ἰάσατο καὶ μὲν σφραγίδι καρκίνου πάθος, οὕτω λεγόμενον, ἀπὸ τινος γυναικὸς διεσκέδαζε καὶ τὸν λυτήσαντα κύνα καὶ κατασχόντα αὐτὸν φροσῆματι ἀπενέκρωσε καὶ τὸν ὑπὸ τῆς ἀμάξης συμπατηθέντα, διαρραγείσης αὐτῷ τῆς γαστρὸς, τεθνηκῆτα αὐθις ἀνεζώωσε καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Ἐπιτρόπου δὲ γαμετῆς τὸ ἀκάθαρτον ἀπέλασε πνεῦμα καὶ ἐνεργεῖν τοῖς βαρεῦσι τὰ πρόσφορα παρεσκεύασεν ἀποδιώξας τὸν ἐμρωλευόντα δαίμονα) καὶ πολλὰ ἕτερα παράδοξα ἐνεργήσας καὶ περὶ τῶν ἐσομένων προειπὼν πρὸς κύριον ἀπεδήμησεν.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἁγίων χιλίων μαρτύρων καὶ τριῶν οἰκετῶν τῶν τεσσάρων προτικτόρων, τῶν ἐν Νικομηδείᾳ μαρτυρησάντων.

ΟΥΤΟΙ οἰκέται ὑπάρχον τῶν τεσσάρων προτικτόρων, ὅν ὦν κατεσχέθη ἐκ προγράμματος βασιλικῷ ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος Πέτρος ὁ ἀγιώτατος καὶ ἀπετιμήθη τὴν κεφαλὴν. Μετὰ γὰρ τὴν τούτου τελευταίην, καὶ μὴ πεισθέντες ἀνήσασθαι τὸν Χριστὸν τῶν προτικτόρων πιστευσάντων πανοικί τῷ Χριστῷ καὶ μαρτυρησάντων, οἱ τούτων δοῦ-

λοι, τῇ εἰς Χριστὸν πίστει θερμάνοντες, ἡτομέλησαν πρὸς τὸν βασιλεῖα Διοκλητιανὸν ἐν Νικομηδείᾳ σὺν γυναῖξί καὶ παιδίῳ καὶ βρέφεσι καὶ ἐμολογήσαντες εἶναι χριστιανοὶ κεφαλὴν. Ὑπὸ τοῦ στρατοῦ κατεκτόνησαν ζῆρι.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οἱ ἅγιοι ἐξ μάρτυρες οἱ ἐκ Φρυγίας πυρὶ τελειοῦνται.

Μὴ τὴν πυρὸς φρίξαντες ἰσχύον ἐξ Φρύγης,
Τῇ τῶν Φρυγῶν γῇ πύργος εἶσιν ἰσχύος.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου τοῦ ἐν Μονοβάτοις ἀγωνισαμένου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοπέμπτου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

Ταῖς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκά τῶν τε κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν μαρτυρησάντων τε καὶ ἀσκησάντων ἁγίων πρεσβείαις Χριστὲ ὁ θεὸς ἐλέησον καὶ σώσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Ὡδὴ ζ'.

Θεοῦ συγκατάβασιν.

Συνέσει κοσμούμενος, καὶ σωφροσύνη, περιαστράπτων φωτί, ὥσπερ ἥλιος ὥφθη, καταφωτίζων κόσμου τὰ πέρατα, καὶ ταῖς ἀγγέλοις συμπάλλων γηθόμενος· Εὐλογητὸς ὁ θεός, ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Τὴν χάριν ἐπλούτησας, τῶν ἱαμάτων ἐξ ἀενάου πηγῆς, θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ ἀπελαύνειν κακίας τὰ πύματα, λεπρούς καθαίρειν, τυφλοὺς τὴν ἀνάβλεψιν, ἀφλόγως νέμων, σοφῇ, καὶ μεταστάς ἀπὸ γῆς.

Ως ὀρθρὸς ὡς ἄδυτος, ἀστήρ ἐκλάμπας, πᾶσαν κατηύγασας οἰκουμένην, ἀκτίσι τῶν χαρισμάτων, τοῦ θείου πνεύματος, ἀποκαλύπτων μελλόντων τὴν δόξαν, τὰ κεκρυμμένα πρὸς φῶς ἐξάγων χάριτι.

Θεοτοκίον.

Ναὸς ἀγνώτατος, τοῦ θείου πνεύματος γέγονας, ὑπὲρ φύσιν ἀτρέπτως, ἐν σοὶ τοῦ λόγου κατασκηνώσαντος, καὶ ἐν οὐσίαις δυσὶν ἀναλάμπωντος, ἐκ σοῦ ἡμῖν ὑπὲρ νοῦν, θεοχαρίτωτε.

Ἔτερος κανὼν τοῦ ὁσίου· Ὁ εἰρμός.

Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι, καμίνου φλόγα οὐκ ἔπτηξαν, ἀλλ' εὖ μέσῳ πυρὸς ἐμβληθέντες, ὀροσίζομενοι ἔφαλλον· Εὐλογητὸς εἰ κύριε, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ηθική τῶν σὼν λειψάνων, Λουκᾶ, πηγὴ ἀναδεδεικται, ἱαμάτων ἐν ἧ πᾶς προστρέγων, ἐκλυτροῦται παντοίων παθῶν, σὲ μακαρίζων, ὅσιε, καὶ ὑμῶν τὸν δεσπότην Χριστόν.

Σημεῖαις μερίστοις, πάτερ, ἐδόξασέ σε ὁ κύριος, ὃν ἐδόξασας σύ, διὰ πόνων τῆς ἀσκήσεως πρότερον· Εὐλογητὸς γὰρ ἔκραζες, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Εν βίῳ περιφανής τε, καὶ ἐν ταῖς θαύμασι μέγιστος, καὶ ἐν πᾶσι καλοῖς ἀνεδείχθης, ἀπαράμιλλος, ὅσιε· διὸ τῶν πόνων εὐρηκας, ἀμειβὴν βασιλείαν θεοῦ.

Θεοτοκίον.

Λαὸν καὶ ποίμνην σου σῶζε, θεοκυῆτορ πανάμωμε, προστασία ἡμῶν τῶν ἐν πίστει ἀδιστάκτῳ βούωντων σοι· Εὐλογημένος, πάντα γινε, ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

Καταβασία· Σὲ τὸν ἐν πυρί· ἢ τό, Οὐκ ἐλάτρευσαν.

Ὡδὴ η'.

Ἑπταπλάσιος κάμινον.

Τῆς οὐρανίου ἁγίε, ἀπολαύων φαιδρότητος, καὶ τῆς τῶν ἁγίων μακαρίας λήξεως, χάρας τε καὶ στάσεως, τῆς τῶν ὁσίων καὶ προφητῶν, ἴλεων ἡμῖν, καὶ εὐμενῇ τὸν δεσπότην, ἀπέργασαι πρεσβείαις, εὐπροσδέκταις σου ὅπως, σὺν σοὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀξιώσωμεν.

Ολοαμπής ὡς ἥλιος, τῷ θεῷ παριστάμενος, ὑπὲρ τῆς σῆς ποιμνης, ἐκτενῶς ἱκέτευς, κινδύνων καὶ θλίψεων, καὶ τῶν σκανδάλων τοῦ πονηροῦ, τῶν ἐπερχομένων ἀνωτέραν ὀφθῆναι, ἐν σοὶ ἐγκραχωμένην, καὶ θερμόν σε προστάτην, καὶ πρέσβυν κεκτημένην, Λουκᾶ, εἰς τοὺς αἰῶνας.

Κατὰ παθῶν ἐνίσχυσον, καὶ ἐχθρῶν ἀοράτων τε καὶ τῶν ὁραυμένων, τὸ πιστόν σου ποίμνιον, φυλάττων ἀκράδαντον, σὺν τῷ ποιμένι καὶ τὸν χορόν, τὸν περικυκλοῦντα τὴν ἁγίαν σου θήκην, καὶ πόδι μελωδοῦντα· Ἱερεῖς εὐλογεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Λύσον ψυχῆς μου πάντα γινε, τὴν ζοφώδη κατήφειαν, καὶ τῶν λογισμῶν τὴν καταγίδα πρᾶννον, τὰ νέφη διώκουσα τῆς ἐμπαλοῦς καρδίας μου, καὶ πρὸς μετανοίας ὀδηγοῦσά με· τριβόους, σωζόμενός σε ὅπως, ἀνυμῶ καὶ δοξάζω, τὴν μόνην θεοτόκον αἰεὶ εὐλογημένην.

Ἔτερος κανὼν τοῦ ὁσίου· Ὁ εἰρμός.

Νόμων πατρῶν οἱ μακαρισμοί, ἐν Βαβυλῶνι νέοι προκινδυνεύοντες, βασιλεύοντες κατέπτυσαν, προσταγῆς ἀλογίστου, καὶ συνήμ-

» μένει ἢ οὐκ ἐχυνεύθησαν πυρί, τοῦ κρατοῦντος ἐπάξιον, ἀνέμελλον
» τὸν ὕμνον· Τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερψοῦτε, εἰς πάντας
» τοὺς αἰῶνας.

Λ ὕμνην παντοίου πάθους ἔνδοξε, ἀποδιώκεις, πάτερ Δουκᾶ μακάριε,
τοὺς λεπρώντας ἐξιώμενος, ῥωννύων ἀσθενούντας, καὶ παραιμένους
λύων τοῦ κατέχοντος δεσμοῦ, καὶ κυλλοὺς καὶ χωλοὺς ὁμοῦ, καὶ τυ-
φλοὺς θεραπεύων, Τὸν κύριον ὑμνεῖτε βοῶντας, καὶ ὑπερψοῦτε, εἰς πάν-
τας τοὺς αἰῶνας.

Α πονον εὖρες δόξαν, ὅσιε, πόνους πολλοὺς ὑποῖσας καὶ ἀγωνίσματα,
ἀγρουπνίαν τῆξιν σώματος, νηστείαν κακουχίαν, χαμαιικιτίαν, πᾶ-
σαν ἄλλην πλεον σαρκός, δι' ἀγάπην τοῦ κτίσαντος, ἢ συνῶν συνευ-
φραίνῃ· αὐτὸν σὺν ἐκδυσώπει σάβηθαι, πάντας τοὺς ἐν πίστει καὶ πό-
θῳ σε ὑμνοῦντας.

Δ ιὰ ποικίλων πόνων, ὅσιε, τῶν ἀρετῶν εἰσῆχθης εἰς τὴν οὐράνιον, βα-
σιλείαν εὐφραινόμενος, τανῦν εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τοῦ δεσπότης
πάντοτε τρυφῶν ταῖς καλλοναῖς, σὺν ἀγγέλοις μελώδημα τὸ τρισάγιον
ᾄδεις· Τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερψοῦτε, εἰς πάντας τοὺς
αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Ο ὦν ἀποστάντα τὸν ἀχώριστον, ἐκ τοῦ πατρῷου κόλπου, ἀγνή,
γενένηκας, ἀπειράνδρως ἀνεκφράστως τε, βροτῶν τέλειον ὄντα
ὃν ἐκδυσώπει, δοῦναί μοι ἰσχύν, τῶν πονηρῶν λογισμῶν, προσβολῶν
πᾶσαν καταβάλλειν εἰς τέλος, καὶ θέλημα τὸ θεῖον ἐκείνου, πράττειν
καὶ ἐκλάστην· ἵνα σε δοξάζω, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Καταξασία· Ἀστέκῃ πυρί ἢ τό, Παιδας εὐαγεις.

Καὶ στιχολογοῦμεν Τὴν τιμιωτέραν.

Ὡδὴ θ'.

Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ οὐρανός.

Ε ξέστησας ἀγγέλους ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ ἄγγελος πολιτευσάμενος,
βίῳ λαμπρῷ, πάτερ Θεοφόρε θαυματουργέ, σαρκὸς ἀπαρνησάμε-

νος, πᾶσαν ἡδυπάθειαν καὶ στοργήν· διὸ σὺν ἀποστόλοις τῷ θρόνῳ τοῦ
δεσπότητος, παρεστηκώς ἡμῶν μνημόνευε.

Ο πόθος σε, Θεόφρον, ὁ θεῖός, ὥσπερ πῦρ ἀναφλέξει ἐπτέρωσε, τὰ
νοητὰ κάλλι ἐφίμενον κατιδεῖν, καὶ πρὸς μονάς κατέστησε, τίς
ἐπουρανόιους ἔνθα, Δουκᾶ, ἀγγέλοις συγχροεῦν, ὑμνεῖς ἀκαταπαύ-
στως, τὸν θεῖα δόξη σε δοξάσαντα.

Σ κηνάς τίς υπερλάμπρους νῦν κατοικῶν, ἔνθα φῶς τὸ ἀνέσπερον,
ἄριε, ὅπου χοροὶ τῶν ἐορτάζοντων διηνεκῶς, ὅπου δικαίων τάγ-
ματα, μέμνησο τῶν πόθῳ σου τὴν σεπτὴν, τελούντων, Θεοφόρε, Δουκᾶ,
ἀρίαν μνήμην, καὶ πίστει μακαριζόντων καὶ τιμώντων σε.

Θεοτοκίον.

Σ υνέλαβες ἀφράστως τὸν τοῦ παντός, συνοχέα, πανύμνητε δέσποι-
να, θαῦμα φοικτόν, σάρκα ἐνδυσάμενον ἐκ τῶν σῶν αἱμάτων, πα-
ναμώμητε, τῶν υπεραχράντων ὑπερφυῶς· διὸ σὲ θεοτόκον ἀληθῶς καὶ
κυρίως, δοξολογοῦντες μεγαλύνομεν.

Ἴτερος κανὼν τοῦ ὁσίου· Ὁ εἰρμός.

Θ εὖν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον, ὃν οὐ τολμᾷ ἀγγέλων ἀτενίσαι
» τὰ τέγμετα διὰ σοῦ δέ, πάντα γνε, ὠράθη βροτοῖς, λόγος σεσαρ-
» κωμένος· ὃν μεγαλύνοντες, σὺν ταῖς οὐρανίαις στρατιαῖς σε μακα-
» ρίζομεν.

Σ οὺς πόνους πόνους, πάτερ, καὶ ἀγωνίσματα, τίς ἐξεῖπεν δυνήσεται
βροτῶν ὧν ἀντάξιον, τὸν μισθὸν ἐκομίσω παρὰ θεοῦ; γέγονας
γὰρ δοχεῖον, τοῦ θεῖου πνεύματος· ὅσιος, εὐθύς, ἀληθινός, δίκαιος,
ἄμειπτος.

Α λοῦν τὸ ἦθος καὶ ἀπονήρευτον, καὶ ταπεινόν, εἰσέως τε μεστὸν
πρὸς τοὺς πένητας, καὶ φιλόξενόν τε καὶ φιλέρημον, ἥσυχον πρῶτον
όντως, πάτερ, ἀνέδειξας θέν συνεταγῆς Ἀβραάμ καὶ Ἰακώβ καὶ Δαβίδ.

Μ εμπιπλάμενος, παραδείσῳ τε θεοῦ τοῖς ἀνέσι, νῦν ἐντρυφῶν εἰς
κόρον, καὶ ἀγαλλόμενος, μνεῖαν πρὸς θεόν ὑπὲρ ἡμῶν ποιῶν πα-
νολβιε.

Τριαδικόν.

Ημία φύσις ἡ τρισυπόστατος, ἡ τριλαμπής οὐσία καὶ ἀχώριστος δύναμις, ὁ πατὴρ ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον, πνεῦμα μία θεότης, δῶκε τοὺς πίστει σε, ἕνα μεγάλυνοντας θεόν, ἐν χαρακτηρσι τρισί.

Θεοτοκίον.

Νοεῖν οὐ σθένει σου τὸ μυστήριον, βρότειος νοῦς, παρθένε θεοτόκε πανύμνητε· πρὸ γὰρ τόκου ἀνάνδρως συνελάβες, ἔμεινάς τε παρθένος, καὶ μετὰ κύησιν, τέτοκας δὲ λόγον τῷ πατρὶ τὸν συναίδιον.

Καταβασία· Ἐν νόμῳ σιᾶ· ἡ τό, Ἄπας γηγενής.

Ἐξαποσταλιάριον.

Γυναῖκες ἀκουτίσθητε.

Μονάσας ἐν νεότητι, καὶ τὸν σταυρὸν ἀράμενός, ἐμάκρυνας ἐν ἐρήμῳ, Λουκᾶ φωστὴρ μοναζόντων, ἐγκρατεῖα δὲ πάση, τὸ χειρὸν δουλωσάμενος, τῷ κρείττονι, θεόληπτε, ὡς ἐφικτὸν συνεκράθης, τῇ ἀπροσίτῳ τριάδι.

Καὶ τῆς ἐορτῆς.

Πληρῶν σου τὴν ἀπόρρητον, οἰκονομίαν, κύριε, ἐν τῷ ναῷ πρόσ-
νέχθης ὑπὸ μητρὸς ἀπειράνδρου, ἰδὼν δὲ σε ἐκραυγάζεν, ὁ πρέ-
σβυς· Νῦν ἀπόλυσον, τὸν δούλόν σου, ὦ δέσποτα· σωτὴρ γὰρ ἦλθες τοῦ
κόσμου, τὸ πατρικὸν φῶς Χριστέ μου.

Ἡ τὸ Θεοτοκίον.

Καὶ σχετικῶς ἀσπάζομαι, καὶ πόθῳ τὴν προσκύνησιν, προσνέμω
πίστει, παρθένε, τῇ παναγράντῳ καὶ θείᾳ, εἰκόνι σου, πανάμωμε,
ἀφ' ἧς ψυχῶν ἐκβλύζουσι, καὶ τῶν σωμάτων δέσποινα, ἱάματα τοῖς
ὑμνοῦσι, σὲ θεοτόκον κυρίως.

**Εἰς τοὺς αἰῶνες ἱσθῶμεν στίχους δ' τοῦ ἁγίου δευτεροῦντες τὸ
πρῶτον.**

Ἦχος δ'.

Ο ἐξ ὑψίστου κληθεῖς.

Ο θεοφόρος ἡμᾶς νῦν συγκαλεῖται, πατέρων ὁ μέγιστος, Λουκᾶς, συν-
δράμωμεν, ὅλη ψυχῇ καὶ καρδίᾳ τε, καὶ διαθέσει, ψαλμοῖς καὶ
ὑμνοῖς πανηγυρίζοντες, καὶ θείως δοξάζοντες τὸν μεγάλυναντα, τὴν ἱε-
ράν αὐτοῦ κοίμησιν, καὶ μυροθήκην τὴν τῶν λειψάνων, λάρνακα δεί-
ξαντα. Διὸ τὰ πάθη, καὶ τὰ τραύματα, τῶν νοσούντων σαφῶς δραπε-
τεύουσι, καὶ δαιμόνων τὸ στίφος, τοῖς πιστοῖς ἀποδιώκεται.

Ο λην ἐκκλίνας τοῦ βίου τὴν ἀπάτην, ὅλος τε τοῦ μέλλοντος, Λουκᾶ,
γενόμενος, ὅλην ἐδέξω τοῦ πνεύματος, τοῦ παναγίου, χάριν τὴν
ἁρμόζον καὶ τὰ μένοντα, πάντοτε σκοπούμενος, ἀγγέλους οἶα κριτῆς,
προσκατακτάμενος μάλιστα, τῶν ἐπικήρων πάντων ἡλόγησας. Ὅθεν, ἐν-
δόξε, τῆς μακαρίας οὐ διήμαρτες μετὰ πότμον, καὶ ὅτως ἐφέσει·
διὸ πρέσβευε πάτερ, ὑπὲρ πάντων τῶν τιμώντων σε.

Φῶς μὲν δικαίως ἀνέκλειπτον ὑπάρχει, καὶ σὲ δὲ, μακάριε, φῶς χρη-
ματίσαντα, καὶ σκότος ὅντως ἐκκλίναντα, τῶν ἐσπερίων φῶς διε-
δέξατο τὸ αἰδίον. Ἰσάγγελον βίου δὲ, μεταδιώξας ἐν γῇ, τὴν μετ' ἁγ-
γέλων ἐπλούτησας, νῦν θείαν λῆξιν, καὶ τῷ δεσπότη Χριστῷ παρίστα-
σαι, μετ' εὐφροσύνης τὸν τρισάγιον, σὺν αὐτοῖς ὑμνοῦ ᾄδων, ἀλήκτως,
Λουκᾶ, ὃ πρεσβεύειν ἀπαύστως, μὴ ἐλλείποις ὑπὲρ πάντων ἡμῶν.

Δόξα· Ἦχος πλ. β'.

Οσιε πάτερ, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν κατορθωμά-
των σου· διὸ ἐν τοῖς οὐρανοῖς εὗρες μισθὸν τῶν καμάτων σου, τῶν
δαιμόνων ὄλεσας τὰς φάλαγγας, τῶν ἀγγέλων ἐφθασας τὰ τάγματα,
ὧν τὸν βίον ἀμέμπτως ἐξήλωσας, παρηγορίαν ἔχων πρὸς Χριστόν, εἰ-
ρήνην αἰτήσαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Καὶ νῦν· τῆς ἐορτῆς.

Ο ἐν χειρὶ πρεσβυτικῆς τὴν σήμερον ἡμέραν, ὡς ἐφ' ἄρματος Χε-
ρουβὶμ, ἀνακλιθῆναι εὐδοκήσας, Χριστὲ ὁ θεός, καὶ ἡμᾶς τοὺς

ὑμνοῦντάς σε, τῆς τῶν παθῶν τυραννίδος, ἀνακαλούμενος ῥῦσαι, καί
σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦ τό, Θεοτόκε σὺ εἶ ἡ ἄμπελος.

*Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Δίδεται τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τὸ ἅγιον
ἐλαϊον ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ ἁγίου καὶ ἡ πρώτη ὥρα καὶ ἀπό-
λυσις.*

*Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ τυπικά· ἡ γ' τῆς ἐορτῆς καὶ ἡ ε' τοῦ ἁγίου,
ἡ καὶ ἡ γ' καὶ ἡ ε' τοῦ ἁγίου. Ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τοῦ
ἁγίου Σάββα.*

Κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον

ΜΗΝΟΣ ΜΑΪΟΥ Γ'

Η ΑΝΑΚΟΜΙΔΗ ΤΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΛΟΥΚΑ

ΤΟΥ ΕΝ Τῷ ΣΤΕΙΡΙΩ· ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΕΝ Τῷ ΜΙΚΡῷ ΕΣΠΕΡΙΩ.

*μετὰ τὸν προοιμιακὸν εἰς τό, Κύριε ἐκέκραξα, ἱστῶμεν στίχους δ' δευ-
τεροῦντες τὸ πρῶτον. Προοίμια· ἤχος β' πρὸς τό*

Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν.

Δέξαι τὰς δεήσεις καὶ εὐχὰς, καὶ ἱκετηρίους ἐντεύξεις, καὶ παρα-
κλήσεις ἡμῶν, τῶν προσκαλουμένων σε, πάτερ, ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ
πταισμάτων συγχώρησιν σοῖς δούλοις καὶ βίου, βράβευσον διόρθωσιν,
παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ· σὲ γὰρ πρὸς αὐτὸν πεποιθότως, πάντες προ-
βαλλόμεθα πρέσβυν καὶ κοινὸν μεσίτην, ἀξιόγαστε.

Υμνον ἐκ χειλέων ῥυπαρῶν, τῷ ἡγιασμένῳ προσφέρων, σοὶ ἐκ καρ-
δίας βοῶν, λύτρωσαι τῆς βλάβης με, τῆς τῶν ἐχθρῶν καὶ θεῶ,
καταλλάξας οἰκείωσον, καὶ δόξης τῆς τούτου, μέτοχον ἀνάδειξον, εὐ-
χαῖς ὁσίου τοῦ σου, ὅπως ἐν πολλῇ θυμῷ, τὰς εὐεργεσίας δοξά-
ζω, τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας καὶ χρηστότητος.

Χάριν ἱαμάτων καὶ πηγῶν, ἄφθονον πλουτήσας θαυμάτων, οἴκτειρον, σῶσον ἡμᾶς, τοὺς ἐν τῷ τεμένει σου, πίστει φοιτῶντας θερμῇ, πᾶσαν βλάβην καὶ κἀκωσιν, καὶ πάθη, καὶ νόσους, ψυχῆς τε καὶ σώματος, ἡμῶν ἰώμενος, ὅπως ἐν αἰνέσει τε πάντες, χαίρωμεν δοξάζοντες, πάτερ, οἱ τῶν σῶν χαρίτων ἀπολαύοντες.

Δόξα ἤχος δ'.

Ητῶν λειψάνων σου θήκη, πανεύφημε πάτερ, πηγάζει ἰάματα, καὶ ἡ ἀγία σου ψυχὴ, ἀγγέλοις συνοῦσα, ἀξίως ἀγάλλεται. Ἐχὼν οὖν πρὸς κύριον, ὅσις παρρησίαν, καὶ μετὰ τῶν ἀσωμάτων χορεύων ἐν οὐρανοῖς, μετὰ τούτων ἱκέτευσέ ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τοῦ ἀγίου

Ἦχος δ'.

Οἶκος τοῦ Εὐφραθῆ.

Σήμερον τοῦ Λουκᾶ, ὄντος τοῦ θεοφόρου, πιστοὶ τῇ πανηγύρει, πάντες συναθροισθῶμεν, ὕμνοις αὐτὸν γεραίροντες.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον κυρίου.

Πόθῳ ἐν τῇ σοφῇ, ἅπαντες τοῦ ὁσίου, Λουκᾶ τοῦ πανευφήμου, προσπέσωμεν αἰτοῦντες, πλημμελημάτων ἄφεσιν.

Στίχ. Καυχῆσονται ὅσοι ἐν δόξῃ.

Ηνυσεν ἐπὶ γῆς, ὡς ἄγγελος τὸν βίον, Λουκᾶς ὁ θεοφόρος· διὸ καὶ τῶν καμάτων, εἴληψε τὴν ἀντιδοσιν.

Δόξα Τριαδικόν.

Σὼζε ὦ τριλαμπής, μονὰς τοὺς σὲ ὑμνοῦντας, πατήρ, υἱὲ καὶ πνεῦμα, πρεσβεύει σοι ἀπαύστως, Λουκᾶς ὁ ἀξιόμνητος.

Καὶ νῦν Θεοτοκίον.

Χαῖρε ἡ τὴν χαράν, τοῦ κόσμου δεξαμένη, Χριστὸν τὸν ζωοδότην, καὶ παύσασα τὴν λύπην, παρθένε, τῆς προμήτορος.

Τό, Νῦν ἀπολύεις τὸ Τρισάγιον καὶ τὸ ἀπολυτίκιον.

Ἦχος δ'.

Σταυρὸν ἐν νεότητος ἀναλαβόμενος, πορείαν διήνυσας στενὴν καὶ ἐπιπόνον, οἰκήσας ἐν ὄρεσιν· θῆεν αὐλιζόμενος πρὸς εὐρύχωρον πλάτος, δόξης καὶ βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ σωτῆρος, Λουκᾶ θεομακάριστε, ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ ἱκέτευσ.

Καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπολύσεις.

Εἰς τὸ ἀπόδειπνον ὁ φωτοφόρος κανὼν εἰς τὸν ἄγιον Λουκᾶν.

Ὡδὴ α', ἤχος ε'.

Δεῦτε λαοὶ ἄσωμεν.

Υπὲρ ἡμῶν καθικετεύοντα πρόσδεξαι, τὸν σὸν πιστὸν θεράποντα Λουκᾶν τὸν ἐνδοξόν, ὁ θεός, καὶ παράσχου τὸ εἶδος σου πᾶσι τοῖς ἀνυμνοῦσί σε.

Μόνον Χριστὸν ὡς ἀγαπήσας δεδόξασαι, καὶ παρρησίαν εὐρηκας· διὸ δεόμεθα μὴ παύσῃ τοῦ πρεσβεῦειν, αὐτῷ ὑπὲρ τῶν πίστει, Λουκᾶ, τιμώντων σε.

Νόμους Χριστοῦ, πάτερ, ἀτρώτους, ἐφύλαξας, οὓς καὶ ἡμᾶς πρεσβεΐαις σου τηρεῖν ἐνίσχυσον, θεαρέστως βιούντας, καὶ σὲ δοξολογούντας, Λουκᾶ θεόπνευστε.

Θεοτοκίον.

Εν τῷ φωτὶ τῆς σῆς πρεσβεΐας κατέφυγον, πύλη φωτὸς πανάμωμε· διὸ καταύγασον, τὴν ἀθλίαν ψυχὴν μου, πολλοῖς ἀμαρτωλοῖς παλθεσι δέομαι.

Ὡδή γ'.

Στερέωσον ἡμᾶς ἐν σοί, κύριε.

Εν πίστει τοὺς τὴν σὴν σεπτὴν λάφυρα τιμῶντας, καὶ ταύτῃ προσερχομένους, τῶν ἐν βίῳ περιστάσεων καὶ παθῶν τε καὶ νόσων ἀπολύτρωσαι.

Φωτὸς τοῦ νοητοῦ τρυφῶν, ὅσις, δυσώπει μετόχους ἀποδειχθῆναι καὶ ἡμᾶς, τῆς αὐτοῦ χάριτος, τοὺς τῇ θείῳ τεμένει σου προσφεύγοντας. Ὑπόδειξαι ἡμᾶς, Λουκᾶ πάνσοφε, θερμῶς σοι προσπίπτοντας καὶ ἐν πάσῃ, ἀρρωστίας καὶ κακώσεως μεσιτείαις σου θείαις ἐλευθέρωσον.

Θεοτοκίον.

Θεράπευσον ἀγνή τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν μου βοῶ σοι, κεκακωμένην ἀμαρτίαις, ὡς κηρύσασα τὸν τὰς νόσους βαστάσαντα τοῦ γένους ἡμῶν.

Ὡδή δ'.

Εἰσακήκοα, κύριε, τὴν ἀκοὴν τῆς σῆς.

Κατανύξεις ἐμπλήσῃς τὴν ταπεινὴν καρδίαν μου λιταῖς σου, τοῦ αἰὲ γεραιοῦν, μάκαρ, τὴν χάριν σου.

Επιτάχυνον ἄγιε, καὶ ἐκ πυλῶν ἐξάρπασον τοῦ ἄθου, τῶν ἀλλεπαλλήλων νόσων τὸν δοῦλό σου.

Νεκρωθέντα με πταίσμασιν, ὡς λειτουργός, ζωῆς τῆς αἰδίου, Λουκᾶ θεοφόρε, δέομαι ζώωσον.

Θεοτοκίον.

Υπερένδοξε δέσποινα, τοὺς ὑμνητάς τοῦ τόκου σου, μὴ παύσῃ δυσχερῶν τοῦ βίου διαφυλάττουσα.

Ὡδή ε'.

Ὁ φωτισμός τῶν ἐν σκότει.

Υπὸ σφοδρῶν ἀλγηδόνων καὶ πόνων συνεχομένους, καὶ ἐν τῇ λιμένι τῆς σῆς πρεσβείας, καταφεύγοντας τοὺς ἱκέτας σου, πάτερ,

θεραπείας τῆς σῆς ἀξίωσον ἔχεις ἐκ θεοῦ γὰρ ἀξίως τὸ δύνασθαι.

Κατὰ παθῶν ἀριστεύσας ἐν βίῳ, χάριν ἐδέξω, πάθη θεραπεύειν τῶν ἀσθενούντων διὰ τοὺς πίστει σε καλοῦντας προσθάνεις ῥῶσιν θείαν βραβεύων, ἄγιε, καὶ διασκεδάζων παντοῖα νοσήματα.

Τῇ ἐν νυκτί, τῶν παθῶν καθεστῶτι τῶν ψυχροφθόρων, αὔρασον ἀκτινὰ μοι τῆς σῆς πρεσβείας, ἵνα ὀρθρίζων ἀνυμνῶ καὶ δοξάζω ἐν φωτὶ σε τῆς σωτηρίας μου, κλέος μονάζόντων, Λουκᾶ ἀξιάγαστε

Θεοτοκίον.

Μῆτερ θεοῦ τῆς ψυχῆς μου κινήσεις, πρὸς ὃν ἀρρήτως ἔτεκες κατεύθυνον δέομαί σου, καὶ τῆς παρούσης ἐξελοῦ προσπαθείας τῶν γηίνων, καὶ καταξίωσον παραστάτην γενέσθαι με.

Ὡδή ς'.

Ἐν ἀδυσσῷ πταισμάτων.

Γαυτεῖον πλουτήσαντες ἄμισθον, τὴν σεπτὴν πρεσβείαν σου, Λουκᾶ πανόλβιε, πάντες πιστῶς προστρέχουμεν, καὶ τὴν σὴν ἐξαυτοῦμεν βοήθειαν.

Κακουμένων ψυχῶν ὑπεράσπισαι, καὶ τῶν συνεχόντων παθῶν λύσιν δώρησαι ὅσα γὰρ θέλεις δύνασαι, τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ σὲ θροῦνσαντος.

Οἱ κρουνοὶ τῶν τιμίων λειψάνων σου, πᾶσιν ἀκασώδυνα γένοιτο φάρμακα, τοῖς ἀνιάτως κάμνουσι, καὶ πονήρως τοῦ σώματος ἔχουσιν.

Θεοτοκίον.

Ιωμένη τὰ τραύματα, πρόφρασον, καὶ τὰς ἀσθενείας, πανάμωμε δέσποινα, καὶ τῆς ψυχῆς καὶ σώματος, τοῦ ἱκέτου σου, ἵνα δοξάζω σε.

Ὡδή ζ'.

Εἰκόνας χρυσῆς.

Σωτήρα παθῶν ἐγνωκότες ἐκ θεοῦ, νεοφανῇ σε, παρακαλοῦμεν τοῦ δωρησασθαι, τῆς συμπαθείας τὸ πέλαιος, τοῖς ἐταζομένοις ἐν

νόσοις, καὶ Χριστῷ ἀναμείλουσιν, Εὐλογητός ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Μακάριος εἰ συμπτωχεύσας τῷ Χριστῷ, καὶ συμματῶν αὐτοῦ τῆς δόξης νῦν τῆς κρείττονος, καὶ βασιλείας, μακάριος ἥσπερ καὶ ἡμᾶς ταῖς εὐχαῖς σου καταξιώσων ψάλλοντας, Εὐλογητός ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Οὐ πάθει θεινῶν χειμαζόμενοι σφοδρῶς, δεῦτε προθύμως, μύρα εὐδόκη προχεόμενα, ποταμὸν ἐκ τῆς λάγκυκος τοῦ σημειοφόρου ποιμένος, ἀπαντλήσαι κραυγάζοντες, Εὐλογητός ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Θεοτοκίον.

Ονώτοις, ἀγνή, Χερουβίμ, οἷα θεὸς προσεφίζάνων, τὴν σὴν ἀγίαν μήτραν ὥκησεν, αὐτὸν ἀπαύστως ἐκέλευε πάσης συμφορᾶς, λυτρωθῆναι τοὺς πιστῶς σοι κραυγάζοντας, Εὐλογητός ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ωδὴ η'.

Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρός.

Γατρός δέδοσαι ἡμῖν ἐκ θεοῦ, τῶν ψυχικῶν ἀρρωστημάτων καὶ σαρκοῦς νοσημάτων τοῖς ταπεινοῖς καὶ πτωχοῖς διό σου δεόμεθα, λύτρωσαι τῆς νῦν κατεχούσης συμφορᾶς τοὺς σοὺς δούλους.

Τοὺς διὰ βίου τῷ πυρὶ τῶν ποικίλων πειρασμῶν φλογιζομένους καὶ θεινῶς καυσομένους, συγκυτάσσει τῆς σῆς, παμμήκαρ, συμπαθείας, δρόσιον, ἵνα σὲ ὑμνῶμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ως παρησιάν πρὸς Χριστόν, ὃν ἐπόθησας εὐρών, ἐνδόξῃ πάτερ, μνημονεύων μὴ παύσῃ τῶν μεμνημένων τῆς σῆς πρεσβείας, καὶ ἐν τῷ τεμένει σου πίστει προσκύνων καὶ σὲ δοξολογούντων.

Θεοτοκίον.

Θέονυμφε κόρη ἀγνή, ἡ τῶν ποιητῶν τοῦ παντός, ἀναμαρτήτως κυήσασα, φώτισον τῆς καρδίας καὶ τὸν νοῦν τῶν θεῶν μὲν ὁμολογούντων αὐτὸν καὶ κύριον, κλυδωνιζομένων δὲ ἁμαρτίαις ἐν τῷ πελάγει τοῦ βίου.

Ωδὴ θ'.

Τὸν ἐκ θεοῦ θεὸν λόγον.

Τῇ ἀπροσίτῳ τριάδι παρεστῶς στεφηφόρε, καὶ ταῖς ἐκείθεν λάμψεσιν αἰεὶ, ὡς ἐφικτόν, ἐλλαμπόμενος, τοῖς ἐν σκότει τελούσι, τῶν ἀνηκέστων νόσων καὶ παθῶν, εὐρωστίως παράσχου φῶς τὸ γαληνότατον.

Αἱ συνεχεῖς ἀληθῶνες τῶν σεπτῶν σου καὶ θείων ἀγώνων, καὶ καμάτων ἱερῶν, ἱάμα θεῶν γεγονῶσι τοῖς καταπονουμένοις ἀνείκαστα ὑπὸ ποικίλων νόσων, μεγαλύνουμε πάτερ Λουκά θεομακάριστε.

Απὸ παθῶν τε καὶ νόσων, ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως, ἡμᾶς ὡς συμπαθῆς καὶ φιλόστοργος, καὶ ὡς ποιμὴν καὶ προστάτης ταῖς εὐπροσδέκτοις θείαις σου λιταῖς, Λουκά φωστὴρ λύτρωσον, ἐσπερίων τῶν ἀσκητῶν ἀγλαίσμα.

Θεοτοκίον.

Γέμον ἀνάγων χειλέων εὐμενῶς, ὃ παρβένε προσδέχου, καὶ παισμάτων, χαλεπῶν ρύσαι με κόρη πανάμωμ' μητρικὴ γὰρ πρεσβεῖα, τὸ δύνασθαι κεκληρώσαι· διὸ τοὺς πιστῶς, σὲ ὑμνοῦντας διάσωζε πανῶμνητε.

ΕΝ ΔΕ ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ.

μετὰ τὸν προοιμιᾶν ψαλμὸν, στιχολογοῦμεν τό, Μακάριος ἀνὴρ
εἰς δὲ τό, Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ἡ', τῆς ἑορτῆς δ' καὶ
τοῦ ὁσίου δ'.

Ἦχος α'.

Πανεύφημοι μάρτυρες ὑμᾶς.

Προσφρόνως συνῆλθωμεν πιστοί, Λουκᾶ τὴν μετάθεσιν πανηγυρίσον-
τες σήμερον, παρέχει γὰρ ὁ θεός, ἐν τῇ μεταθέσει αὐτοῦ τὰ αἰ-
τήματα, τοῖς πᾶσι, καὶ δεινὸν ἀπολύτρωσιν, κατακαμπτόμενος, ἐν ἑλέει
ταῖς λιταῖς αὐτοῦ, ὃς καὶ πρέσβυς, τριάδι παρίσταται.

Προκρίνας τὰ μένοντα σοφῶς, τῶν βευστῶν, πανεύφημε, ἐν οὐρανοῖς
συναπλήνυσας, αὐλοῖς τάξεσι, Λουκᾶ θεοφόρε, τῆς χαρᾶς τῆς κρείτ-
τονος· διόπερ ὡς θεῶ παριστάμενος, τοῦτον ἰκέτευε, δωρηθῆναι ταῖς ψυ-
χαῖς ἡμῶν τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Θεράπων, καὶ δόκιμος Χριστοῦ, καὶ θερμὸς τῷ πνεύματι, ἐπὶ τῆς
γῆς ἀναδέδειξαι, θεομακάριστε, ἐντολὰς γὰρ θείας ἀκριβῶς ἐφύλα-
ξας· διὸ συγκληρονόμον σε ἔδειξε, Λουκᾶ θεσπέσιε, τῶν ἀρρήτων ἀγα-
θῶν αὐτοῦ, βασιλείας οὐρανῶν τῆς κρείττονος.

Πραΐτης γνώμων ἀψευδῶς, ἀκτησίας αὐλὸς τε καὶ κατανύξεως, πέ-
φηνας, κανὺν μακάριε, ἡσυχίας τύπος, ἀκριβοῦς καὶ μέτριος, καὶ
πάσης ἀρετῆς ἀλλῆς ἔμπλεως· διὸ ἰκέτευε δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα· ἦχος πλ. β'.

Τὸν ἐκ σπαργάνων μπηρικῶν, καὶ ἀπαλῶν ἐξ οὐνύχων τὴν ἀρετὴν πο-
θήσαντα, καὶ δι' αὐτῆς, ὥσπερ διὰ κλίμακος, ἀπαθείας εἰς ὕψος
ἀναδραμόντα μέγιστον, τὸν ἐν ἀσκηταῖς λάμψαντα ὑπὲρ ἥλιον, καὶ τῶν
ἔργων τῷ φωτί, τὴν σύμπασαν αὐγάσαντα, δεῦτε πάντες ἀνευφημήσω-
μεν πιστῶς, καὶ ἱεραῖς ὑμνωδαῖς τοῦτον καταστήσωμεν λέγοντες, Χαί-
ροις τῆς ἀγίας τριάδος χρηματίσας ἱερὸς οἶκος καὶ πανάγιος· χαίροις

τῶν ἀγγέλων συνόμιλε, καὶ συμμετέχε, τὴν γὰρ τούτων πολιτείαν ἐπὶ
τῆς γῆς ἐξήλωσας· χαίροις τῶν ἀγίων πάντων τὸ ἀγλῆισμα, καὶ τοῦ
κόσμου προστάτης, καὶ πρέσβυς ἀκαταίσχυντος· χαίροις Λουκᾶ παμ-
μακάριστε, ἡ τῆς ποιμένης σου ταχέα σκέπη καὶ ἀντίληψις, τοῖς ἐκτε-
λοῦσι τὴν ἱεράν τοῦ πανσέπτου σου σκήνους μετάθεσιν, ἱλασμόν πται-
σμάτων αἰτῆσαι καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς.

Προκείμενον τῆς ἡμέρας, εἴτα τὰ ἀναγνώσματα, ἅπερ ζῆτει ὁπισθεν
ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ τῆς μνήμης τοῦ ἀγίου· ἐκεῖ γὰρ γέγραπται.
Μετά ταῦτα δὲ ἐξερχόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα μετὰ λαμπάδων καὶ
θυμιατοῦ, ὅπου ψάλλομεν τά,

Ἰδιόμελα τῆς λιτῆς· ἦχος α'.

Ο τῆς ἀρετῆς καὶ ἀσκήσεως γενναῖος ἀγωνιστής, Λουκᾶς ὁ θαυμαστάς,
τὸ τῆς Ἑλλάδος ἐγκαλλώπισμα, ὁ ἐν θαύμασι ποικίλοις μέγας ἀνα-
φανείς, ἐτι ζῶν ἐν τῷ βίῳ, καὶ μετὰ τὴν ἐκδήμησιν αὐτοῦ, ὁ τάφος ἐνθα
κατάκειται, τὸ πανέντιμον αὐτοῦ σῶμα, δευτέρως Σιλωάμ ἐν ταῖς ἰά-
σεσι, τῶν νοσούντων ἀνεδείχθη· διὸ πανσεβόμαστε, ἀσκητῶν ὠριότης,
ὡς ἔχων παρηρησίαν πρὸς Χριστόν, ἰκέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Θεοτοκίον· ὁ αὐτός.

Παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί, σκιρτάτω ἡ κτίσις, χορευέ-
τω ἡ ἀνθρωπότης, συνεκάλεσε γὰρ ἡμᾶς ἡ ἀγία θεοτόκος, τὸ ἀμό-
λυτον κειμήλιον τῆς παρθενίας, ὁ λογικὸς τοῦ δευτέρου Ἀδάμ παρά-
δεισος, τὸ ἐργαστήριον τῆς ἐνώσεως τῶν φύσεων, ἡ πανήγυρις τοῦ σωτη-
ρίου συναλλάγματος, ἡ παστὰς ἐν ᾗ ὁ λόγος ἐνευμφεύσατο τὴν σάρκα,
ἡ ὄντως κοῦφη νεφέλη, ἡ τὸν ἐπὶ τῶν Χερουδīm μετὰ σώματος βαστά-
σασα, ταῖς αὐτῆς ἱεσάις, Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Μακαρίζομέν σε αἱ γενεαὶ πάσαι, παρθένε σεμνὴ θεόνυμφε, μόνη γὰρ
γυναικὶν θεοπρεπῶς ὤφθης ναὸς τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν, περιε-

κοσμημένους, τῇ πνεύματι τῇ ἁγίῳ, ὁ ἀχώρητος καὶ ἀναπῆς ἐν γαστροῖ σου περιγράφεται σάρεξ, καὶ ὁ ὀχούμενος ἐπὶ τῶν Σεραφίμ φοβερός, ἐκ μαστῶν σου ζωηρῶν γαλουχέται, ὡς παῖς νεοφανής, θεός γὰρ ὢν ἡξίωσε δι' εὐσπλαγγίαν ἄκραν ἀναμορφώσασθαι, διὰ σοῦ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ χαρίσασθαι τούτῳ θεότητος ἀξίωμα, ὃν ὡς υἱόν σου, καὶ κύριον ἔχουσα, μὴ παύσῃ ἀεὶ δυσωποῦσα ἐκτενῶς, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός.

Ταμεῖον ἀσύλητον ἀνεδείχθης, θεοτόκε παρθένε, ἐν σοὶ γὰρ ἐφανερώθη τὸ μέγα τοῦ θεοῦ μυστήριον, τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, υἱὸς ἀνθρώπου γενόμενος, οὐ τροπὴν, οὐδὲ φαντασίαν δεικνύς, ἀλλ' αὐτοῖς ἐπαληθεύων τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα ὥσπερ γὰρ υἱὸς θεοῦ, καὶ θεὸς ἐστὶ καὶ λέγεται, διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τῆς οὐσίας ταυτότητα, οὕτω δὴ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου, καὶ ἄνθρωπος γενόμενος λέγεται, διὰ τὴν πρὸς σὲ τὴν τεκοῦσαν φυσικὴν συγγένειαν· ὁ γὰρ τοῖς οὖσι τὸ εἶναι δούς, καὶ τὴν πρὸς διαμονὴν χαριζόμενος δύναμιν, πολλὰ μᾶλλον ἑαυτῇ πρὸ τῶν ἄλλων, ὃ ἦν καὶ ὁ γέγονε πιστῶσεται ὑπάρχων ἀμφοτέρω· αὐτὸν ἱκέτευε παμμηκέριστε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦχος β'.

Δαειτικῶς ὥσπερ φοινῖξ, ἐν τῇ οἴκῳ κυρίου ἐξήνθησας, ἡγιασμένε Λουκᾶ, καὶ ὥσει κέδρος ἐπλήθυνας ἢ ἐν τῇ Λιβάνῳ τοὺς φοιτητάς σου, οὓς περιφρουρεῖ καὶ σκέπε ἀπὸ βλάβης παντοίας, σὲ γὰρ κεκτήμεθα πάντες πρὸς θεόν παρρησίαν, καύχημα καὶ σκέπην, καὶ ἀσφαλὲς προπύργιον· διὸ πρέσβευε Χριστῷ τῇ θεῷ, εἰρηνεῦσαι τὸν κόσμον καὶ σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Οσιε πάτερ, ἐκ βρέφους τὴν ἀρετὴν ἐπιμελῶς ἀσκήσας, ὄργανον γέγονας τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τῶν θαυμάτων τὴν ἐνέργειαν, ἔπεισας τοὺς ἀνθρώπους καταφρονεῖν τῶν ἡδῶν· νῦν δὲ τῇ θείᾳ φωτὶ καθαρώτερον ἐλλαμπόμενος, φώτισον καὶ ἡμῶν τὰς διανοίας πάτερ πανόλβιε.

Ὁ αὐτός.

Ο τοῦ μεγίστου μυστηρίου βλέπων τὰ θαύματα, ἀνακηρύττω τὴν θεότητα· ὁ γὰρ Ἐμμανουὴλ φύσεως μὲν πύλας ἦνοιξεν ὡς φιλόανθρωπος, παρθενίας δὲ κλειθρα οὐ διέρρηξεν ὡς θεός, ἀλλ' οὕτως ἐκ μήτρας προήλθεν, ὡς δι' ἀκοῆς εἰσῆλθεν, οὕτως ἐσαρκώθη, ὡς συνελήφθη, ἀπαθῶς εἰσῆλθεν, ἀφράστως ἐξῆλθε, κατὰ τὸν προφήτην τὸν λέγοντα, Αὕτη ἡ πύλη κεκλεισμένη ἔσται, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διελθῇ δι' αὐτῆς εἰμὴ μόνος κύριος ὁ θεός Ἰσραὴλ, ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ὁ αὐτός.

Τίς σε κατ' ἀξίαν ἐπαινέσει καὶ μακαρίσει, κόρη θεόνυμφε, ὑπὲρ τῆς διὰ σοῦ γεγενυίας τῇ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως. Εὐχαριστοῦντες οὖν κραυγάζομέν σε λέγοντες, Ἡ τὸν Ἀδὰμ θεώσασα, καὶ τὰ διεσπῶτα συνάψασα, χαῖρε ἡ φωτίσασα τὸ γένος ἡμῶν τῇ φωτοφόρῳ ἀναστάσει τοῦ υἱοῦ σου καὶ θεοῦ ἡμῶν· σὲ γὰρ χριστιανῶν τὸ γένος ἀπαύστως μακαρίζομεν.

Ὁ αὐτός.

Χαῖρε θεοτόκε παναγία παρθένε· ὁ γὰρ προαιώνιος μονογενὴς υἱὸς τοῦ πατρὸς, ὁ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ σοῦ μονογενής, οὐκ ἐξ ἀνδρός, ἀλλ' ἐξ ἁγίου γεγέννηται πνεύματος, ἐν δύο φύσεσιν ὁ αὐτός ὑπάρχων υἱός, τὸ μὲν ὢν ἐκ τοῦ πατρὸς τέλειος θεὸς τῆς πατρικῆς φύσεως, ἐν ἑαυτῇ ἀνελλιπῶς φέρων τὰς ιδιότητας, τὸ δὲ γενόμενος ἐκ σοῦ τέλειος ἄνθρωπος, τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ὁλόκληρα προσλαβὼν εὐσπλαγγίως τὰ γνωρίσματα. Ὅθεν ἐν δύο φύσεσιν ὁ αὐτός καὶ ἐνεργεῖαι φυσικαῖς γνωρίζεται, λογικῆς γὰρ φύσεως ταῦτα τὰ ιδιώματα, καὶ τὴν ἐναντιῶσιν τὴν γνωμικὴν παραιτούμενοι, ὀρθοδόξως κηρύττομεν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν καὶ θεόν, καὶ κύριον· αὐτὸν ἱκέτευε εὐλογημένη Μαρία, ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίῳ.

Τὸν συνυπάρχοντα τῇ πατρὶ ἐξ αἰδίου γεννηθείως υἱὸν μονογενῆ γεγεννημένον ἐκ σοῦ ἀπειράνδρως πάλιν ὁμολογοῦμεν, ἀειπάροικε, οὖν

ἀλλοιωτῶς, οὐδ' εὐτρέπτως τῆς ἐαυτοῦ ἀπαθείας θεότητος, οἰκονομικῶς δὲ καὶ θεϊκῶς, τὸ ἀνθρώπινον οὐσιωθέντα, ἓνα τὸν αὐτὸν ἐξ ἀμφοῖν οὐσιωδῶς προσελθόντα, τῶν οὐχ ὁμοουσίων, μετ' ὧν τὴν ἀπόρρητον ἀπειργάσατο ἐνωσιν μεταβολῆς δι' ἑα καὶ φύσεως· ὡς ποιητὴς μὲν θεῶν ἔργων ὡς θεός, ὁ αὐτὸς δὲ καὶ τὰ ἀνθρώπινα καθυπέβαλεν ὡς ἄνθρωπος, τὴν οὐράνιον ἡμῖν καινοποιήσας ζωὴν· πρὸς ὃν σεμνὴ θεομακάριστε γενοῦ ἡμῖν, πταισμάτων πολλῶν καταλλαγὴ τε καὶ ἄφεσις· μήτηρ ὄντως γὰρ ἀνεδείχθης θεοῦ τοῦ εἰρηνοποιούντος τὰ σύμπαντα.

Ψαλ. γ'.

Οσιε πάτερ Δουκᾶ πανσεβάσμις, τῆς ἱερωτάτης ἀσκήσεως τὴν καυστικὴν, καὶ ἔμφυχον διατριβὴν, ὡς ἐν ἀδύτοις ἀναπαυόμενος ἐτέλεσας· γενναίως γὰρ κατοικήσας ἐν τῇ Στειροίᾳ, τὰς πυριφλέκτους φάρετρας, τῶν δαιμόνων θαρσαλέως κατεπάτησας, καὶ ὑπεράνω πάσης ἀρετῆς γεγονώς, συναυλίζῃ ἀγγέλοις ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· διὸ μεμνησο καὶ ἡμῶν τῶν ἐν τῇ θείᾳ σου ναφῇ κατοικούντων, καὶ τὴν σὴν παντέρου μνήμην ἐπιτελούντων, καὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν ὅλων πρέσβευε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Μέγιστον θαύμα, παρθενὸς τεκοῦσα, καὶ τὸ τεχθεὲν θεὸς πρὸ αἰώνων· προφανὲς ὁ τόκος, καὶ τὸ τελούμενον ὑπὲρ φύσιν. Ὡς μυστηρίου φρικώδους, ὁ καὶ νοούμενον, ἄφραστον μένει, καὶ θεωρούμενον οὐ καταλαμβάνεται! Μακαρία σύ, ὦ ἄχραντε κόρη, Ἀδάμ τοῦ γηγενοῦς θυγάτηρ, καὶ θεοῦ ὑψίστου φανείσα μήτηρ, αὐτὸν ἐκέλευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Χαίροις ἁγία παρθενομήτηρ Μαρία· ἐκ σοῦ γὰρ προήλθε σαρκωθείς ὁ ὑπερούσιος, καὶ συναίδιος λόγος, ὁ ἐνυπόστατος τοῦ πατρὸς, ὁ τροπὴν ὑπομείνας οὐδὲ φαρμοῦ ἀλλοίωσιν, αὐτοῦ δὲ τοῦ ἐνός υἱοῦ καὶ θεοῦ, ἥγουν τῆς μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου ὑποστάσεως, πάντα διπλᾶ ἐπιστάμεθα, τὰς γεννήσεις μορφᾶς τε, ἐνεργείας καὶ θελήματα, καὶ τῶν φυσικῶν αὐτῶν ιδιωμάτων τὰς ποιότητας ἀδιαίρετως ἀσυγχύτως, ὡς

θεός τὰ θεῖα θαυματουργῶν, ὡς ἄνθρωπος δὲ τὰ πάθη ὑπέμεινε· τὴν γὰρ ἐνωσιν πάντων τῶν ἐτέρων γενῶν, καὶ οὐχ ὁμοουσίων, οὐδέ τις τῶν ἀσεβῶν εἰς μίαν εὐφρόνως φύσιν συνεγράψατο· οὕτω πιστεύοντας, καὶ οὕτω δοξάζοντας, πανύμνητε, οὕτω φυλαχθῆναι ἡμᾶς αἰτησαι τὸν υἱόν σου καὶ θεόν ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Πύλας μὲν παρθενίας σαρκωθείς οὐκ ἤνοιξας, κύριε, μνήματος δὲ σφραγίδας ἀναστάς ἐκ τάφου οὐκ ἔλυσας· θεός γὰρ ὑπάρχεις ἀληθινός, εἰ καὶ φύσιν ἀνθρώπου ἀνέλαβες· γενόμενος καὶ ἡμᾶς· διὸ σοι κραυγάζομεν, Ὁ σταυρωθείς καὶ ταφείς καὶ ἀναστάς, κύριε, δόξα σοι.

Δόξα καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Παῖα γλῶσσα ἡ νοῦς ἐπαρκέσαι δύναται, ἐπαξίως ὑμνήσαι σε πανύμνητε; ὁ γὰρ τῶν ὅλων ποιητὴς, εὐδοκίᾳ πατρός ὀφθαλμοῖς ἐπὶ γῆς, καὶ ἐξ ἁγίου πνεύματος συνελήφθη, ἐν τῇ ἀχράντῳ σου γαστρὶ· θεός ὑπάρχων ἀληθής, προσέλαβε σάρκα ἀψευδῆ, καὶ ἐκατέρας φύσεως φυλάττων τὴν ιδιότητα· οὐ γὰρ ἐτέραπη ὅπερ ἦν, ἵνα διὰ τῆς προσλήψεως, ἥς ἀνείληφεν, εἰς τὸ ἀρχέτυπον κάλλος ἐπαναγάγῃ ἡμᾶς, φύσεως μὲν πύλας ἀνοίξας ὡς ἄνθρωπος, παρθενίας δὲ κλειθρα μὴ διαρρήξας, ὡς θεός, αὐτὸν ἐκέλευε παρμακαρίστε ἀγνή, δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἱλασμόν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ψαλ. δ'.

Ελαμψαν τὰ καλὰ σου ἔργα ὡς ἥλιος ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, Χριστοῦ θεράπον, Δουκᾶ πανσεβάσμις· ὀρθοδόξως γὰρ ἐκήρυξας ἡμῖν, τὴν ἀληθινὴν, καὶ ἀμώμητον πίστιν Χριστοῦ· διὸ ἐκέλευε σοίε πάτερ, ἐν τῇ μνήμῃ σου θεοφόρε, δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Ὁ αὐτός.

Οσὺν πατρὶ καὶ πνεύματι δοξολογούμενος υἱός, ὁ ἐν ὑψίστοις ὑπὸ τῶν Σεραφίμ, τὸν πρωτόπλαστον ἀναπλάσαι βουλάμενος, ὅλον ἐαυτὸν ἐκένωσεν ἀφράστως ἐν μήτρᾳ σου, θεοτόκος πανύμνητε· ἐκ σοῦ ἀνα-

τείλας ἐφώτισε πάντα τὸν κόσμον θεότητι, ρυσάμενος εἰδωλομανίας, καὶ ἐν αὐτῇ θεώσας, εἰς οὐρανούς ἀνήγαγε τὸ ἀνθρώπινον, Χριστὸς ὁ θεός, καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Μέγα καὶ παράδοξον τὸ ἐπὶ σοὶ γενόμενον θαῦμα· καὶ τίς ἱκανὸς λαλῆσαι τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου, τὰς ἐπὶ σοὶ γενομένας, θεοτόκε; ἐκπλήττει γὰρ τὸν νοῦν ἡμῶν, τῆς μεγίστης θεωρίας τὸ ἄξιωμα, ὡς ἀκαταλήπτου μυστηρίου, τὸ λέγειν οὐκ ἰσχύοντες· τίς γὰρ οἶδεν ἐξ αἰῶνος παρθένον θηλάσασαν, καὶ μητέρα ἄνευ ἀνδρὸς ὀφθῆσαν ἐπὶ γῆς, καὶ τὸν ἐαυτῆς δημιουργὸν ὡς βρέφος ἐν ἀγκάλαις βασιτάζουσαν; διὸ σε πᾶσαι αἱ γενεαὶ ἀδιαλείπτως μακαρίζομεν.

Ὁ αὐτός.

Χαῖρε φωτὸς νεφέλη· χαῖρε λυχνία φωτεινὴ· χαῖρε στάμνη, ἐν ᾗ τὸ μέννα· χαῖρε ἡ ῥάβδος Ἀαρών· χαῖρε βότρε ἀφλεκτε· χαῖρε λαμπάς· χαῖρε θρόνος· χαῖρε ὄρος ἄγιον· χαῖρε παράδεισος· χαῖρε θεία τράπεζα· χαῖρε πύλη βασιλική· χαῖρε πάντων ἡ ἐλπίς.

Ὁ αὐτός.

Πῶς σε μακαρίσωμεν, θεοτόκε, τὴν ἀρίστηλον δόξαν; ἢ πῶς σε μεγαλύνωμεν; ὅτι παρθένος ὑπάρχουσα, τὰ μητέρων διέλαθες, καὶ τόκον ὑπομείνας, τὴν ἀγνείαν οὐκ ἐμόλυνας; τίς ἐξείπῃ δύνανται τοῦ θαύματος τὸ μυστήριον; αἰσχυνέσθωσαν λοιπὸν Ἰουδαῖον τὰ φρονήματα· τίνα γὰρ κατέσχεν ἡ τοῦ μαρτυρίου σκηνή; εἰμὶ τὰ Χερουβίμ καὶ τὰ Σεραφίμ, καὶ ταῦτα δοῦλα τοῦ Ἐμμανουὴλ· σὺ δὲ σεμνὴ θεοτόκε, καὶ μήτηρ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν τὸν ἐπὶ τῶν Χερουβίμ κατήμενον, ἀγκάλαις γάλουχούμενον ἀνέκλινας, αὐτὸν ὡς παρρησίαν ἔχουσα, πρέσβευε παναγία δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίῳ.

Ασπόρως συνελάβες καὶ ἐκήσας ἀφράστως, τὸν καθελόντα δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὑψῶντα ταπεινούς, καὶ ἐγειράντα κέρας χριστῶν

αὐτοῦ, τοὺς δοξάζοντας Χριστοῦ τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ταφὴν, καὶ τὴν ἐνδοξον ἀνάστασιν· διὸ σε, θεοτόκε, τὴν πρόξενον τῶν τοσούτων ἀγαθῶν, ἀσιγητῶς ἐν ᾠδαῖς μακαρίζομεν, ὡς πρεσβεύουσαν, αἰ τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ψαλμ. α΄.

Εξέλαμψαν τὰ καλὰ σου ἔργα καὶ τὰ κατορθώματα, Λουκά ἀείμνηστε, ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι, ὥσπερ ἀκτῖνες φωταυγείς, καὶ ἡ εὐσέβειά σου, ὥσπερ ἡλίου πλέον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ κατεφαιδρυνας, ἐκ τῶν ἀπείρων θαυμάτων· διὸ καὶ ὁ τόπος, ἐνθα κατὰκειται τὸ πανέντιμόν σου καὶ τρισόλιον σῶμα, εὐοδιάζει τοὺς ἐκτελούντας τὴν αἰσεβαστον μνήμην σου.

Ὁ αὐτός.

Τὴν θεοπρεπὴ καὶ σεβάσμιον κόρην τιμῶμεν, τὴν ὑπέρτιμον τῶν Χερουβίμ· ὁ γὰρ δημιουργὸς τῶν ὅλων ἐνανθρωπήσας βουλευθείς, ἐν αὐτῇ ᾤκησεν ἀφράστως. Ὡς ξένων πραγμάτων, καὶ παραδόξων μυστηρίων! τίς μὴ ἐκπλαγῇ τούτων ἀκουτισθείς, ὅτι θεὸς ἄνθρωπος γίνεταί, καὶ τροπὴ ἐν αὐτῷ οὐχ ὑπῆρξε, τῆς παρθενίας πύλας ἀνοίξας, μέσῳ ἐν αὐτῇ οὐκ ἔλαβε, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, Ἄνθρωπος ταύτην οὐ διοδεύσει ποτέ, εἰμὶ μόνος κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ὁ αὐτός.

Αἰ περὶ σοῦ προφητεῖαι ἐπληρώθησαν, παρθένη ἀγνή, ὁ μὲν γὰρ σὲ τῶν προφητῶν πύλιν προηγόρευσεν, ἐν Ἑδὲμ βλέπουσαν κατὰ ἀνατολάς, ἐν ᾗ οὐδαὶς διήλθεν, εἰμὶ ὁ σὸς πλαστουργός, καὶ τοῦ κόσμου παντός ὁ δὲ βάτον πυρὶ φλεγόμενον, ὅτι ἐν σοὶ ᾤκησε τὸ πῦρ τῆς θεότητος καὶ ἀφλεκτος ἔμεινας ὅλως ὄρος ἄγιον, ἐξ οὗ ἐτμήθη λίθος ἀκρογωνιαίος, ἄνευ χειρὸς ἀνθρώπου, καὶ ἐπάταξε τὴν εἰκόνα τοῦ νοητοῦ Ναβουχοδονόσορ. Ἀληθῶς μέγα καὶ παράδοξον, τὸ ἐν σοὶ μυστήριον ὑπάρχει, θεομήτορ· διὸ σε δοξάζομεν διὰ σοῦ γὰρ γέγονεν ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Μονάδα τρισυπόστατον, καὶ τριάδα ὁμοούσιον, ἐν τρισὶν ἀγίασμοις εἰς μίαν συνοῦσι κυριότητα δοξάζομεν· ἅγιος υἱός, ἅγιος κύριος τῶν δυνάμεων, μοναδικῶς ἐν ἐκάστη τῶν θεαρχικωτάτων ὑποστάσεων κηρύττομεν, ἐν τῇ συναριθμῆσει δὲ οὐ δῆμον πολύθεον τὴν μοναδικωτάτην καταγγέλλοντες θεότητα, οὐ γὰρ τρισάχριον τὴν μίαν, οὐδὲ τρισυπόστατον φάμεν ὑπόστασιν, οὐδὲ πάθος προσάπτομεν τῇ ἀπαθείῃ καὶ τρισαγίῳ θεότητι, ἐσταυρωθῆναι λέγομεν τὸν ἐκ πατρὸς ἀμήτορα σεσαρκωμένον, θεὸν καὶ κύριον, ἀπαθὴ καὶ παθητὸν, κτιστὸν καὶ ἀκτιστὸν τὸν αὐτόν, ὡς θεὸν ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, ἐν δύο φύσεσιν, αὐτεξουσίως θέλονται καὶ ἐνεργοῦντα σαφῶς, καὶ ἑκατέραν τῶν αὐτοῦ ἀδιαιρέτων φύσεων αὐτὸν ἐκτελεσε σεμνὴ παμμάκαριστε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δόξα καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Υπὲρ λόγον ἡ σύλληψις, ὑπὲρ ἔννοιαν ὁ τόκος σου, θεοτόκε· ὑπερβαίνει γὰρ ἑκάτερα, πᾶσαν αὔλον φρένα, ὅτι μήτραν ὁ θεὸς ἀπεριγράπτως ᾤκησε, καὶ ὃν οὐράνιος οὐκ ἐχώρησεν, ἡ γαστήρ σου οὐκ ἐστενοχώρησεν, ἀλλ' ἐγεννήθη ἐκ σοῦ ὁ θεὸς οὐ γυνώσκων, καὶ ἄνθρωπος οὐ φιλόξ, εἰς καὶ ὁ αὐτός, κἄν σάρκα ἀνέλαβε, ψυχὴ λογικὴ τε καὶ νοερὰ ἐνεργῶν ἐν ἑκατέρᾳ μορφῇ, τὰ τε θεία καὶ τὰ ἀνθρώπινα, ὡς ὁμοούσιος ὢν τῷ πατρί, θείων καὶ ἐνεργῶν ὡς θεός, ὡς ὁμοούσιος ὢν ἡμῖν, θείων καὶ ἐνεργῶν ὡς ἄνθρωπος, οὐκ ἐναντιότητι γνώμης, ἀλλ' ἐν ιδιότητι τῶν φύσεων, κατ' ἄμφω ἔχων τὴν ἐξουσίαν, ὡς θεὸς ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος· αὐτοῦ τὰ θαύματα, αὐτοῦ τὰ παθήματα· διττός γὰρ καὶ τὴν φύσιν, ὁ αὐτὸς μονογενής, διττός καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐνέργειαν, μοναδικός δὲ τὴν ὑπόστασιν· διό, ἀνύμψευτε παναγία σεμνή, σὲ καὶ τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα μεγαλύνομεν.

Ἦχος πλ. 6'.

Προσφύγιον ἀκαταίσχυτον εὐρηκότες τὸν θεῖον οἶκον, καὶ τὴν πανσέβαστον σοφὴν τοῦ φωστήρος τῶν φωστήρων Λουκᾶ, δευτεροπροφύλασσομεν, σπουδαίως χριστοφόροι, καὶ τῶν ψυχῶν ὁμοῦ καὶ τῶν σωμα-

των ἡμῶν, τὴν ῥῶσιν ἀπαρυσώμεθα, καὶ ἐν ὕμνοις πάντες ἐτησίως εὐφημοῦντες αὐτῷ βοήσωμεν, Μέμνησο ἡμῶν πρὸς Χριστὸν τὸν σὲ δοξάσαντα, ὅσις μοναζόντων ἀγλίσμα.

Ὁ αὐτός.

Τὸν θεοφόρον Λουκᾶν εὐφημήσωμεν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν συνελθόντων ἐκ πόθου, ἐν τῇ σοφῇ τῶν λειψάνων αὐτοῦ, αἰτούμενοι ἄφεσιν ἀμπλακημάτων κομίσασθαι. Ἰεσίας γὰρ τὰς τούτου αἰεὶ προσδεχόμενος, νέμει οὐρανόν· τοῖς ἐξαιτούσιν ὁ κύριος τῶν αἰτημάτων ἡμῶν τὰ συμφέροντα. Χαίροις μοναζόντων τὸ πανεύφημον ῥόδον, πλουτιστὰ τῶν ἀπόρων, ἀθυμούντων ἀνθρώπων ἡ θεία, παμμάκαρ, ἀνάψυξις, καὶ νῦν ὑπὲρ ἡμῶν μὴ ἐλλείπης πρεσβεύων Χριστῷ τῷ θεῷ, ὅπως εὐρωμεν πάντες τῶν πταισμάτων τὴν λύσιν, οἱ ἐκ πόθου τελούντες τὸ ἱερὸν σου, καὶ θείον μνημόσυνον.

Ὁ αὐτός.

Τοὺς μεγάλους σου καμάτους, εὐφημοῦμεν, Λουκᾶ πατὴρ ἡμῶν, δι' ὧν ἐπαξίως τῷ θεῷ εὐηρέστησας· πάσης γὰρ τῆς προσκαίρου ζωῆς τὰ ἄσπαστον, οὐδὲν ἡγησάμενος, τὴν οὐράνιον ἐπόνησας τοῦ δεσπότητος βασιλείαν, Χριστὸν μόνον ἐλόμενος τὸν σὲ δοξάσαντα, μακάριε.

Ὁ αὐτός.

Οντως θευμαστός εἰ κύριε, ὁ δοξάζων ἀξίως τοὺς σὲ δοξάζοντας, ὅς καὶ τὴν παροῦσαν ἐορτὴν κατελάμπρυνας, τοῦ θεράποντος τοῦ σοῦ, Λουκᾶ τοῦ παμμάκαρος· ἐν ταύτῃ γὰρ συνελθόντες τῶν φιλεόρτων οἱ χοροί, τὴν ἀνακομιδὴν τῶν σεπτῶν αὐτοῦ λειψάνων γεραίροντες, σὲ μεγαλύνουσι, καὶ δι' αὐτοῦ θερμῶς σοι προσπίπτουσι, αἰτούμενοι παρασχῆναι πᾶσι τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

Ὁ αὐτός.

Αξίον ἐστίν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε τὴν θεοτόκον, τὴν σὴν γὰρ ἄχραντον ὑποδὺς γαστέρα, ὁ πάντων δημιουργὸς ἐγένετο σάρξ, οὐ τραπίεις τὴν φύσιν, οὐδὲ φαντάσας τὴν οἰκονομίαν, ἀλλὰ τῇ ἐκ σοῦ λη-

φθείστη λογικῶς ἐμφυγχουμένη σαρκί, καὶ ἐν αὐτῇ τὸ εἶναι λαβούσῃ ἐνωθεῖς καὶ ὑπόστασιν. Ὅθεν εὐσεβῶς ἐν δύο φύσεσιν ἐπιδηλουμέναις τὴν διαφορὰν ποιούμεθα, αὐτὸν ἱκέτευε σεμνὴ παναγία καταπέμψαι ἡμῖν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ὁ αὐτός.

Δεῦτε πάντα τὰ εἶναι ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως, τὴν παναγίαν παρθένον καὶ θεοτόκον ἀνευφημήσωμεν, τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας τὸ χωνευτήριον, τῶν ἀπορρήτων θαυμάτων τὸ ἐργαστήριον· ἐν αὐτῇ γὰρ γέγονε καινὰ, ὁ ἀναρχος ἄρχεται, ὁ λόγος παχύνεται, ὁ θεὸς ἄνθρωπος γίνεται, ἵνα θεὸν τὸν ἄνθρωπον ἀπεργάσται, οὐ τροπῇ τῶν φύσεων, ἀλλ' ἐνώσει τῇ καὶ ὑπόστασιν, προσέρχεται γὰρ εἰς ἐκ δύο τῶν ἐναντίων, ἐν δυσὶ τελείαις ταῖς φύσεσιν, ἀδιαίρετως γνωρίζομενος, θελητικῶς τε καὶ ἐνεργητικῶς, καὶ ἑκατέραν οὐσίαν, ὁ αὐτὸς τὸ ἀληθὲς πιστούμενος, τῆς σωτηρίου οἰκονομίας, Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ ἰλασμόν, εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Εκύνθας τὸν πρὸ σοῦ, καὶ μετὰ σὲ προσελθόντα, καὶ ἔμεινας μετὰ τὴν γέννησιν ἀγνή, ὥσπερ ἥς πρὸ τοῦ τόκου, ἐνθα γὰρ βούλεται θεὸς νικᾶται φύσεως τάξις. Ἀλλ' ὦ πάντων ἀνωτέρα, χωρὶς μόνου θεοῦ, μητρικαῖς σου προσευχαῖς, δυσωποῦσα μὴ παύσῃ αἰεὶ, τοῦ ῥυθῆναι πειρασμῶν καὶ κινδύνων, καὶ ἐκ πάσης ἀπειλῆς τοὺς ἀνυμνοῦντάς σε.

Πῶς βαρύς.

Αφιερώλης τῇ θεῇ ἐκ κοιλίας μητρικῆς, πάτερ Δουκᾶ πανσεβάσμιε, καὶ γέγονας οἰκητήριον τοῦ ἁγίου πνεύματος· ἐλεημοσύνην γὰρ καὶ ἀγνείαν καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ἐπιμελῶς ἐπόθησας, ἐν νηστεαῖς δὲ καὶ δάκρυσι τὸν θεὸν ἐξυλέωσας. Ὅθεν καὶ τὴν τῶν ἰάσεων ἐνέργειαν παρ' αὐτοῦ ἥς κομισάμενος διὸ ὡς ἔχων παρρησίαν ἐν οὐρανῷ, ἱκέτευε ὑπὲρ τῆς πόλεως σου ἀσκητῶν ἐγκαλλώπισμα.

Ὁ αὐτός.

Φρικτὸν καὶ ἄρρητον ὄντως τὸ ἐπὶ σοὶ πεπραγμένον μυστήριον ἀμίαντε· λόγον γὰρ τὸν πάντων αἴτιον ὑπὲρ αἰτίαν καὶ λόγον τῷ ἁγίῳ πνεύματι, σωματωθέντα τέτοκας, ἐκ σοῦ τὴν σάρκα εἰληφότα, τῆς οἰκειάς φύσεως, ἀμεταβλήτως μέινοντα· συνδραμόντων γὰρ ἑκατέρων, ἀνθυπάρχτως καὶ ὑπόστασιν ἐνικὴν διπλοῦς τῇ φύσει προσέρχεται, ὁλος θεὸς καὶ ἄνθρωπος, τὰς ἐπ' ἀμφοῖν ὁλότητας, ἐνεργητικῶς ἰδιώμασιν ἐνδεικνύμενος· πεπονθὼς γὰρ ἐν σταυρῷ σαρκικῶς, ἀπαλής διέμεινεν ὁ αὐτὸς θεός, καὶ ὥσπερ βροτὸς τεθνηκώς, ἀνέστη πάλιν τριήμερος, τὸ κράτος τοῦ θανάτου καθελὼν, καὶ φθορᾶς ῥυσάμενος τὸ ἀνθρώπινον· αὐτὸν ὡς λυτρωτὴν καὶ σωτῆρα τοῦ γένους ἡμῶν, θεομῆτορ αἰτησαι, καταπέμψαι ἡμῖν τῶν οἰκτιρμῶν αὐτοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Ὁ αὐτός.

Εκ σοῦ, παναγία θεοτόκε παρθένε, ἀφράστως ἐτέχθη Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν, ἀληθὲς ὑπάρχων θεὸς προαιώνιος καὶ ἄνθρωπος πρόσφατος, τὸ μὲν ὦν αἰδιος, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς γενόμενος σώζει· γὰρ ἐν αὐτῷ ἑκατέρως φύσεως τὴν ιδιότητα, τὴν μὲν θαύμασι, τὴν δὲ πιστούμενος πάθει· Ὅθεν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς καὶ θνήσκει ὡς ἄνθρωπος, καὶ ὡς θεὸς ἀνίσταται, αὐτὸν ἱκέτευε σεμνὴ ἀπειρόγαμε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δόξα καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Χαῖρε κεχαριτωμένη θεοτόκε παρθένε, ἡ χαρὰ καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων πρὸς θεὸν οἰκειώσεως αἰτία· ἐκ σοῦ γὰρ σαρκωθεὶς ἄνθρωπος γέγονεν, ὁ πρὸ αἰώνων ἔχων, σὺν πατρὶ τὴν ὑπαρξίν, μήτε ὅπερ ἦν ἀποθέμενος διὰ τὸ γενέσθαι, ὅπερ οὐκ ἦν, μηδὲ διὰ τὸ εἶναι ὃ ἦν κωλυθεὶς γενέσθαι, ὅπερ οὐκ ἦν, ἀμφοτέρω δὲ ἐπαληθεύων, τὸ θεῖον ὁμοῦ καὶ τὸ ἀνθρώπινον, πιστοῦται θαύμασι θεοῖς καὶ παθήμασιν· ἀνθρωπίνως οὐκ ἀνήρηται γὰρ ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς ὑπάρχει Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν· ὃν σὺν τῷ πατρὶ καὶ πνεύματι, δοξολογοῦντες αἰτούμεθα, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν διὰ σοῦ, παναγία, τὸ μέγα ἔλεος.

Ψαλ. δ'.

Καλλωπίζεται πατρίς ἡ θρεψαμένη σε, πάτερ Λουκᾶ μακάριε, καὶ ἐπαγγέλλεται χαρμονικῶς, σήμερον ἐν τῇ σῇ πανηγύρει, κηρύττουςα τὰ σὰ κατορθώματα· τὸ δὲ σῶμά σου τὸ ἱερόν, ὡς πολύτιμον ἡσυχασμα, κατέχουσα βοᾷ σοι, Μὴ ἐλλίπης πρεσβεύειν, ὑπὲρ τῶν πίπτει ἐκτελούντων, τὸ ἱερόν σου μνημόσυνον.

Ὁ αὐτός.

Ασκητῶν ἡ καλλονὴ καὶ τῶν πατέρων κλέος, Λουκᾶ σεβασμιώτατε· σὺ ἐν νηστείαις στερρός καὶ ἐν προσευχαῖς εὐτολμος στρατιώτης, ἐξέπληξεν ἀγγέλους ἡ σὴ καρτερία, ἐφυγάδευσε δαίμονας τῆς ψυχῆς σου τὸ καρτερόν· πατέρων ἀρίστε, μονάζοντων τὸ κλέος, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Πῶς σε μακαρίζωμεν θεοτόκε; πῶς δὲ ἀνυμνήσωμεν, ὑπερευλογημένη, τὸ ἀκατάληπτον μυστήριον τῆς κυφορίας σου; τῶν αἰώνων γὰρ ὁ ποιητής, καὶ τῆς ἡμετέρας δημιουργὸς φύσεως, τὴν ἰδίαν εἰκόνα οἰκτεῖρας, καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν τὴν ἀνεξιχνίαστον, ὃ ὢν ἐν ταῖς κόλποις τοῦ πατρὸς, ἐν μήτρᾳ σου, ἀγνή, κατεσκήνωσε, καὶ σὰρξ ἀτρέπτως ἐγένετο, ἐκ σοῦ, ἀειπάρθενε, μείνας μὲν ὅπερ ὑπῆρχε φύσει θεός· διὸ αὐτὸν προσκυνοῦμεν, θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, αὐτὸν ἐν ἑκατέρᾳ μορφῇ· ἑκατέρα γὰρ φύσις ἐν αὐτῷ ἀληθής, διπλὰ δὲ πάντα κηρύττομεν τὰ φυσικὰ ιδιώματα, κατὰ τὴν διπλόην τῶν οὐσιῶν, δύο σέβοντες τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ θελήματα· ὁμοούσιος γὰρ ὢν τῷ θεῷ καὶ πατρί, αὐτεξουσίως θέλει καὶ ἐνεργεῖ ὡς θεός, ὁμοούσιος δὲ ὢν καὶ ἡμῖν αὐτεξουσίως θέλει καὶ ἐνεργεῖ ὡς ἄνθρωπος· αὐτὸν ἱκέτευε σεμνὴ παρμακαρίστε τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ αὐτός.

Ον οὐρανὸς οὐκ ἐχώρησε, παρθένε θεοτόκε, ἐν γαστρί σου ἀστενοχωρήτως ἐχωρήθη, καὶ ἔμεινας, ἀγνή, ἀρρήτῳ λόγῳ, μηδὲν τῆς παρ-

θενίας λυμανθείσης· σὺ γὰρ μόνη γέγονας ἐν γυναιξὶ καὶ μήτηρ καὶ παρθένος, καὶ σὺ μόνη, πάνταρε, ἐγαλούχησας υἱὸν ζωοδότην, καὶ ἐν ἀγκάλαις σου ἐβάστασας, τὸ ἀνύστακτον ὄμμα, ἀλλ' οὐ διέλιπε τοῦ κόλπου τοῦ πατρικοῦ, ὡς προὔπηρχε πρὸ τῶν αἰώνων, ἀλλ' ἄνω ὁλος θεός μετὰ ἀγγέλων, καὶ κάτω ὁλος ἐκ σοῦ μετὰ ἀνθρώπων καὶ πανταχοῦ ἀνερμηνεύτως· αὐτὸν ἱκέτευε δέσποινα παναγία, τοῦ σωθῆναι τοὺς ὁρ-θοδόξως ὁμολογοῦντάς σε θεοτόκον ἀγνήν.

Ὁ αὐτός.

Τὴν μητέρα τοῦ θεοῦ λόγου χειλεσι καθαροῖς ἀνυμνήσωμεν, τὴν παρθένον καὶ ἀγνήν σώφρονι λογισμῷ, μακαρίζωμεν εὐλόγως, τῇ πανσέμνῳ τὸν ὕμνον προσάξωμεν, μετὰ τοῦ ἀρχαγγέλου συμφώνως βοήσωμεν, Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Ὁ αὐτός.

Τὴν θεοτόκον Μαρίαν πάντες τιμήσωμεν. Χαῖρε μήτηρ τοῦ θεοῦ· χαῖρε κλίμαξ ἐμφυχε λογική· χαῖρε ἡ πρὶν βάτος ἀκατάφλεκτος· χαῖρε ἡ στάμνος ἡ πάγχρυσος· χαῖρε τὸ ἄνθος τῆς πίστεως· χαῖρε ἡ ράβδος ἡ βλαστήσασα· χαῖρε τὸ χρυσὸν θυματήριον· χαῖρε ὅρας θεοῦ κατὰσκιον παρθένης· χαῖρε ἡ λύσις τῆς πρώτης Εὐας· χαῖρε θρόνε κυρίου· χαῖρε πολυεύκτον κάλλος· χαῖρε δέσποινα θνητῶν πάντων καὶ ἀθανάτων.

Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίον.

Χαίροις τὸ ἐργαστήριον θεοῦ τοῦ πανυψίστου· χαίρε ἀείφωτε Μαρία θεογνώμην· χαίροις ἡ παγκόσμιος χαρὰ τῶν ὁρθοδόξων· πρέσβευε τῷ ἐκ σοῦ τεχθέντῳ σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Εἶτα αἱ συνήθεις εὐχαὶ τῆς λιτῆς. Εἴθ' οὕτως εἰσερχόμεθα ἐν τῇ ναῶν
ψάλλοντες τὰ παρόντα στιχηρὰ προσόμοια.

Ἦχος πλ. ε'.

Ὅλην ἀποθέμενοι.

Οκνον ἀπωσάμενος, καὶ τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, ἀόκνως τὴν φέρουσιν,
εἰς ζωὴν αἰώνιον τρίβον ὠδεύσας, τὸν πολὺν καμάτον, καὶ βαρὺν
καύσωνα, τὸν ἐν ταύτῃ θείῳ ἔρωτι, ἀποκρουσάμενος. Ὅθεν ὡς πρηστῆρι
τοῦ βίου, τῷ φέγγει τὸν μισόκαλον, δαίμονα νῦν ἐκχύσας, ὅσις, ὡς
οὗτος αὐτός σοι, σαφῶς διωμολόγησε φανείς, σὺ τῆς κακίας, πρεσβεΐας
σου, σώσον τοὺς ὑμνουμέντάς σε.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον κυρίου.

Σαρκὸς ἐν ἰδοῦτί σου, τῶν αἰοδίων καμάτων, ἀπέραντον πέλαγος,
οὐρανόῦ λήξεως ἀλλαξάμενος, ἐν χρυστοῖς σπλάγχνοις σου, νῦν πι-
στοὺς ἅπαντας, εὐλαβῶς προσερχομένους σοι, παντοίων ὠλίψεων, λόγων
τε ποικίλων ἐκλύτρωσαι· ῥύστην καὶ γὰρ σε ἅπαντες, καὶ θερμὸν προσ-
τάτην κεκτήμεθα. Ὅθεν τὸν λαμπρῶς σε δοξάσαντα, δοξάζομεν θεόν,
καὶ τὴν ἁγίαν μετάβειν, σέβομεν τοῦ σκηνούς σου.

Στίχ. Δίκαιος ὡς φοίνιξ ἀνθήσει.

Ηχησας ὡς σάλπιγγι, τῷ ἐναρέτῳ σου βίῳ, καὶ κόσμου τὰ πέρατα,
σύ, Δουκᾶ θεσπέσις, διανέστησας, ἐξ ὧν αἰεὶ πλεῖστοί σοι, συνελθόν-
τες πίσται, προσφοιτῶμεν καὶ τὴν ἀνωθεν δωδωρημένην σοι, χάριν καθο-
ρῶντες θαυμάζομεν, θεὸν τὸν σὲ δοξάσαντα, οἱ καὶ τῶν σεπτῶν καὶ
ἁγίων σου λειψάνων, ιερῶτατε Δουκᾶ, τὴν παναγίαν μετάβειν, σέ-
βοντες γερφαίρομεν.

Δόξα ὁ αὐτός.

Τῶν μοναζόντων οἱ χοροὶ καὶ τῶν πιστῶν τὰ πλήθη, συμφώνως ἄθροι-
σθέντες, ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ παμμάκαρος σήμερον, τῶν θαυμάτων τὰ
παράδοξα, κατοπτρίζομενοι, τούτῳ θερμῶς ἐκβοήσωμεν, Χαίροις τῶν μο-
νοτρόπων τὸ κλέος, πάτερ καὶ φωστήρ, καὶ θεῖον ἐγκαλλώπισμα· χαίροις

λαμπτήρ φαινότατε, ὁ τὰ τῆς γῆς πληρώματα, καταστράπτων ταῖς
χάρισι· χαίροις τῶν ἀσθενούντων τὸ μέγα ἱατρεῖον καὶ τῶν φοιτητῶν σου
ἀντιληψίς καὶ σκέπη. Ἀλλὰ μὴ παύσῃ δοόμενος, Δουκᾶ θεοφόρε, Χρι-
στῷ τῷ θεῷ, ὑπὲρ τῶν πίστει τιμώντων αἰεὶ, τὴν σεβάσμιον καὶ παγγί-
ραστον μνήμην σου.

Καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς.

Ἀπολυτίκια τοῦ ὁσίου.

Ἦχος δ'.

Σταυρὸν ἐκ νεότητος ἀναλαβόμενος, πορεύειν διήνυσας στενὴν καὶ ἐπί-
σπονον, οἰκήσας ἐν ὄρεσιν· ὅθεν ἀυλιζόμενος εἰς εὐρύχωρον πλάτος,
δόξης καὶ βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος, Δουκᾶ θεομακάριστε, ὑπὲρ
ἡμῶν αἰεὶ ἱκέτευε.

Ἦχος γ'.

Χριστοφόρε Δουκᾶ, τῆς Ἑλλάδος τὸ καύχημα, καὶ τῶν ὁσίων ἀκρό-
της, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν ἀπαύστως πρὸς κύριον.

Δόξα καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς.

Η εὐλόγησις τῶν ἁγίων, καὶ εὐθὺς τό, Εὐλόγησω τὸν κύριον ἐν παντὶ
καιρῷ, ἕως τοῦ, Οὐκ ἐλαττωθήσονται πάντες ἄγαθοι. Εἶτα ὁ ἱερεύς,
Εὐλογία κυρίου ἐφ' ἡμᾶς τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ πάν-
τοτε νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ εὐθὺς γίνεται ἀνάγνωσις μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως· Εἶτα ὁ Ἐξάφαλ-
μος καὶ Ἐκτενὴς μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως. Εἶτα τό, Θεὸς κύριος.
Τροπάσιον τοῦ ἁγίου δις καὶ τῆς ἑορτῆς ἀπαξ καὶ ἡ συνήθης στι-
χηλογία, καὶ μετὰ τὴν στιχηλογίαν κάθισμα τοῦ ἁγίου α'. Δόξα
τὸ αὐτό, Καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν α' στιχ. κάθισμα τοῦ ἁγίου
ἤχος πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Απαλὼν ἐξ ὀνύχων, πάτερ σοφέ, ἀκρασίαν μισήσας τὴν βλαβεράν,
ἐπόνησας κάλλιστα τὴν καθόλου ἐγκράτειαν, ἥς καρπὸς ἀργεῖα, καὶ

ἄκρα ἀπάθεια, δι' ὧν θεραπεύσας, ἐράνης τὸν κτίσαντα. Ὅθεν καὶ τὴν χάριν παρ' αὐτοῦ ἐκομίσω, τοῦ παύειν νοσήματα, ἐξ ἀνθρώπων, μακάριε, πρεσβύων Χριστῷ τῷ θεῷ τοὺς πιστοὺς ἀνυμνοῦντάς σε, φυλάττεσθαι ἀμετόχους παντοίων κακώσεων

Δόξα· τὸ αὐτό.

Καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς.

Εἰς τὴν β' στιχολογίαν· ἤχος πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Τῷ πυρὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ, πυρωθεὶς τὴν καρδίαν, ὅλον σαυτὸν, αὐτῷ ἀνατέθηκες, τοῖς αὐτοῦ βαίνων ἔχουσιν, ἐγκρατείας τόνω, τὸ σῶμα δουλούμενος, τὴν ψυχὴν παινῶν, παννύχιοις δεήσεις. Ὅθεν καὶ τὸν δρόμον, εὐαρέστως τέλεσας, λυθεὶς τε τοῦ σώματος, πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησας, Λουκᾶ θεῖε πατὴρ ἡμῶν, αἰεὶ ἐν εὐφροσύνῃ τελῶν, ὁσίων, δικαίων, μαρτύρων τε, μετ' ὧν πρέσβευε σωθῆναι τοὺς δούλους σου.

Δόξα· τὸ αὐτό.

Καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον· ἤχος δ'.

Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ.

Η καὶ ἀρχὰ σου καὶ θεῷ ἐρασμία, ἡ τῶν ἀγγέλων ἐν σαρκὶ πολιτεία, τὸ κατ' εἰκόνα ἄχραντον διέσωσεν ὅθεν εἰσελήλυθας εἰς νυμφῶνα τὸν θεόν, κατ' ὅνπερ συναυλίζεται πᾶσα τάξις δικαίων· ἀλλ' ὑπὲρ πάντων πρεσβέευε αἰεὶ, τῶν ἐκτελούντων ἐν πίστει τὴν μνήμην σου.

Δόξα· τὸ αὐτό.

Καὶ νῦν· τῆς ἑορτῆς.

Οἱ ἀναβήμοι· τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου. Προκείμενον ἤχος δ'.

Τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὁσίου αὐτοῦ. Στιχ. Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ κυρίῳ περὶ πάντων. Τό, Πᾶσα πνοή. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον, Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἐαυτοῦ μαθηταῖς, πάντα μοι παρεδόθη. Ὁ ὡ. Δόξα· Ταῖς τοῦ σοῦ ὁσίου. Καὶ νῦν· Ταῖς τῆς θεοτοκίου. Ἐλέησόν με ὁ θεός.

Τὸ ἰδιόμελον ἤχος πλ. ε'.

Συντρέχει χορὸς τῶν φιλεόρτων ἐν τῇ σεπτῇ μεταθέσει σου, κυκλοῦσι τὴν πανσέβαστον καὶ τρισόβιον σορὸν σου, στίφη τῶν μοναζόντων, καὶ προεξάρχει τὸ τῆς ποίμνης σου, Λουκᾶ θεόφρον, μέγιστον σύνταγμα, ἐγκωμίοις σε λαμπρῶς καταγεραῖρον, καὶ ὕμνοις εὐχαριστίας· διὸ πρὸς Χριστόν, τὸν ἀσπώρως ἐκ τῆς παρθένου βλαστήσαντα, πρεσβείαν ἐκτενῶς ὑπὲρ πάντων ποίησον, ἵνα βλάβης τοῦ ἐχθροῦ ἐκλυτρωθέντες κραυγάζωμεν, Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

Εἶτα ὁ ἱερεύς, Σῶσον ὁ θεὸς τὸν λαόν σου. Καὶ ἡ ἐκφώνησις.

Καὶ οἱ κανόνες α' τῆς ἑορτῆς καὶ εἶτα τοῦ ὁσίου οἱ δύο, ὁ β' καὶ ὁ πλ. ε'.

Ὁ β', οὗ ἡ ἀκροστιχίς.

Καὶ νῦν δέ, Λουκᾶ, σὴν μετάθεσιν σέβω.

Ὡδή α' ἤχος ε'.

Τὴν Μωσέως ψῆδὴν.

Κοσμηθεὶς ἀρετῶν τῇ ἀγλαίᾳ, μάκαρ, καὶ φαιδρῶς τῷ δεσπότη παρεστώς, καὶ θείας δόξης ἐπαπολαύων, μέμνησο Λουκᾶ τῶν τιμῶν των σε.

Ἀπὸ βρέφους σαυτὸν, τῷ σῷ δεσπότη, πάτερ, καὶ θεῷ ἀναβήμενος τρυφήν, πᾶσαν ἐμίσησας τὴν γεώδη· ὅθεν ἀληθὴ τρυφὴν εὐρηκας.

Ιερως, ιερές, τὸν ἱερόν σου βίον μετελθὼν, ἱερὸς οἶκος θεοῦ ἐγένου, πάτερ
ἡγιασμένε, θείαις ἐν σκηναῖς αὐλιζόμενος.

Θεοτοκίον.

Νοητὴ κιβωτέ, τοῦ οὐρανόου ἄρτου, τὸν λιμὸν τῆς ἀβύσσου μου ψυχῆς
λύσον, καὶ κόρεσον θείου ἄρτου, ὃν σὺ ἀνηρότως ἐβλάστησας.

Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος. Ἄλλος.

Λουκᾶν γεραίρω τῶν μοναστῶν τὸ κλέος.

Ὡδὴ α' ἤχος πλ. β'.

Ὡς ἐν ἡπείρῳ πεζεύσας.

Λελαμπρυσμένος τῷ κάλλει τῶν ἀρετῶν, τῷ θεῷ, πανόλβιε, παρι-
στάμενος αἰεὶ, τὴν ἐμὴν καταύγασον ψυχὴν, ἀνακροῦσαί σοι ᾠδὴν
τὴν ἀξιόχρεων.

Ολολαμπῆς ἐν τῷ κόσμῳ μέλλων ἀστήρ, θεοφόρε, δείκνυσθαι, ταῖς
τοῦ κόσμου ζοφεραῖς, οὐκ ἐχρόνης ὁλως ἡδοναῖς, ἐκ σπαργάνων
τῷ θεῷ προσανακείμενος.

Υπωπιάζων τὸ σῶμα χριστοποιθῶς, τὴν στενὴν διώδευσας καὶ ἐπίπονον
ὁδόν, ἐτοιμάζων πλάτος σεαυτῷ, βασιλείας οὐρανῶν, ἀξιοθαύμαστε,

Θεοτοκίον.

Κόσμου προπύργιον, κόρη, τῆς τῶν παλῶν τυραννίδος ῥύσαι με, ἐπα-
νάγουσα τὸν νοῦν εἰς τὸν θῆον ἔρωτα, ἀγνή, καὶ φωτίζουσα φωτὶ
τῶν προσταγμάτων.

Καταβασία τῆς ἑορτῆς.

Ὡδὴ γ'.

Ἐν πέτρᾳ με τῆς πίστεως.

Υψώθης ὡς κυβάρισσας ἐν ἀγάπῃ, ἐξήνθησας ὡς φοινῖξ ἐν τῇ ἐλπίδι,
κυβήνης ἐν τῇ πίστει καθάπερ κέδρος, καὶ νῦν τὰ τέκνα σου πανη-
γυρίζουσι, πληθυνθέντα, ὅσισι, καὶ γεαίρουσι.

Νομὴ χειρὸς κυρίου γεγεννημένος, νομᾶς πρὸς ζωηφόρους ὁδήγει,
πάτερ, τὸ ποιμνίόν σου ὁ τοῦτο, συνεστήσω πολλοῖς ἰδῶσί σου, ἵνα
δοξάζῃ σε, καὶ μεγαλύνῃ σου τὸ μνημόσυνον.

Θεοτοκίον.

Διὰ σοῦ ὠμίλησεν ἀνθρώποις τὴν σάρκα ὁ κύριος, φορέσας ἀνερμηνεύ-
τως. Αὐτὸν οὖν ἐκδυσώπησον, παναγία, τοῦ οἰκτειρῆσαι με καταπο-
νούμενον, προσβολαῖς τοῦ ὄψεως καὶ δονούμενον.

Εἰρμός ἄλλος.

Οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς σύ.

Ανάπτων ἔρωτα θεοῦ, τέλειον τῆς ἀγάπης, ὃν τελείῳ τῷ μίσει ἐμίση-
σας τὰ βενυστά, καὶ γέγονας τῆς σαρκὸς, θεοφόρε, ἔξω πρὸ τῆς λύ-
σεως.

Νεάζων ἐτι τῇ σαρκί, ἐνδοξε, καὶ τῷ βίῳ, πολὺν ἀπεδήλους, τὴν
φρόνησιν τῆς ψυχῆς, τῷ χρόνῳ δὲ προστιθείς, ἐπεδίδως αὐξῆσιν τοῖς
πόνοις σου.

Τυμῶν τὸν δράκοντα, σοφῆ, πάσης μηχανουργίας, σεαυτὸν ἀπεγύ-
μνους, γυμνητεύουσι πολλοῖς, τῆς δόξης καταστολὴν οὐρανθεν, πά-
τερ, ἐνδυνάμενος.

Θεοτοκίον.

Εν σοὶ ἐπράχθη τὰ καινά, ἀνάγνε θεοτόκε· ὁ ἀμήτωρ γὰρ πάλαι,
ἀπάτωρ τὸ ἀπὸ σοῦ καὶ ἀνθρώπου, θεουργῶν τὸν κλαπέντα κλέμ-
ματι θεώσεως.

Ἡ καταβασία. Τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Εἶτα τὰ καθίσματα τοῦ ἁγίου.

Ἐπεφάνης σήμερον.

Εκ δυσμῶν ἀνέτειλας, ἥλιος ὥσπερ, καὶ ἀπείροις θαύμασι, καταφω-
τίζων ἱερῶς, καὶ ὁδηγῶν πρὸς μετάνοιαν, τοὺς προσιόντας ἐν πίστει
σοι, ἅγιε.

Δόξα ὁμοίων.

Ανεργάνης, ὅσις, τῇ οἰκουμένῃ, ὥσπερ ἄλλος ἥλιος, ταύτην φωτίζων ἀρεταῖς, ἐν θεωρίαις καὶ πράξεσιν, ὡς μυστιπόλος κυρίου, Λουκᾶ ιερώτατε.

Καὶ νῦν· τῆς ἐφορῆς.

Ὡδὴ δ'.

Τὴν ἐκ παρθένου σου γέννησιν.

Εὐσεβοφρόνως ἀνύσας σου, τὸν πανσέβαστον βίον, ὃ πανεύφημος Λουκᾶ, ἐπ' εὐλογίαις θερμαίνει νῦν τὰς ἀντιδόσεις, αἱ σοὶ παρὰ θεοῦ θαυμάσιως χορηγοῦνται, ὡς οἰκέτῃ ἀγαθῇ τε καὶ πιστῇ.

Αυμαντικὴν νόσον ἄπυσαν, ταῖς πρεσβείαις σου, πάτερ, ἀποδιώξον ἡμῶν, καὶ ἐπηρείας ἐκλύτρωσαι ἐπερχομένης δαιμονικῆς, τὴν τιμωσάν σε ταύτην, ἣν ἐκτίσω ποίμνην, ὅσις Λουκᾶ.

Οὐδὲ ἐν τούτῳ σε κύριος, ὁ πλουσίως δοξάζων, τοὺς δοξάζοντας αὐτόν, πάτερ, παρῆδεν, ἀλλ' ἐδείξεν ἀληθεστάτην, πρόβρησιν νῦν τὴν σὴν, καὶ ἐδόξασε τόπον, ὃν προέφης δοξασθῆναι διὰ σοῦ.

Θεοτοκίον.

Υπὸ τὴν σκέπην σου, πάντα γινε, πεποιθότες, οὐδόλως πτοούμεθα τὸν ἐχθρόν, τὸν πολεμούντα ἀδίκως σου τὴν κληρουσίαν, ἣν ἰδρῶσι πολλοῖς, ὁ πιστός σου θεράπων, θεοτόκε, συνεστήσατο Λουκᾶ.

Εἰρμὸς ἄλλος.

Χριστός μου δύναμις.

Ρευστῶν τὰ ἄρρευσα, φθαρτῶν τὰ ἀφθαρτα, ἀλλαττόμενος, μάκαρ, ἐπὶ τῆς γῆς, ἔμπορος ὡς φρόνιμος, τανῦν τρυφᾷ ἐν οὐρανοῖς τὴν αἰδίαν ἀπόλαυσιν.

Αγνὸς τῷ πνεύματι, ἄγνους τῷ σώματι, ἐν ἀγνότητι τρόπῳ διατελῶν, ἁγίον καταγόνιον γέγονας, πάντιμε, τῆς τριᾶδος δοξαζόμενος.

Ισχὺν τὸ ἄτονον, ζῶν τὴν νέκρωσιν, τῆς σαρκὸς σου, θεόφρον πάτερ Λουκᾶ, ἄριστα ἠγούμενος, πόνοις καὶ ὕμνοις, προσευχαῖς, καὶ νηστεαῖς ἀπεμάρανας.

Θεοτοκίον.

Ροὴν οὖν ἔγνωκας, φθορὰν οὖν ἠνεγκας, τὰ μητέρων διέδρας, καὶ μήτηρ πῶς γέγονας ἀμολυντε; ὁ τῶν μητέρων πλαστουργός, ὅσα θέλει τερατεύεται.

Ὡδὴ ε'.

Ὁ φωτισμός τῶν ἐν σκότει.

Καλλοποιῶν ἀρετῶν ποικιλίᾳ πεποικιλμένος, ἔλαβες ποικιλίας τὰς ἀντιδόσεις διὸ ποικίλος ὥσπερ κόσμος ἐφάνης ἐν τῇ τάφῳ κείμενος, ὅσις, βρύων θαυμάσιος, εὐωδίαν μυρίπνοον.

Απὸ ψυχῆς φιλοθέου, παμμάκαρ, κεινημένης, ἔσπευσεν ὁ φιλόθεος φιλοθέως, σὲ καταβῆναι ὡς ἀπόθετον χρήμα, ἐν τῇ θήκῃ, ἣ νῦν κατακάσαι, πρότερον ἐν γῇ τεθαμμένον καὶ μύρον βλύζοντα.

Σῆς κραταιᾶς ἀντιλήψεως, πάτερ, μὴ στεροθιῆν, μὴ κατακαυχήσεται μοι ἀδίκως ὁ πολεμῶν με, ἡ σὴ ποίμνη βοᾷ σοι, ἀλλὰ τούτου βουλάς ματαίωσον, ἄπρακτον αὐτὸν καλίστων ταῖς πρεσβείαις σου.

Θεοτοκίον.

Η ἐν γαστρὶ δεξαμένη ἀφράστως, καὶ ὑπὲρ λόγον, ἄχραντε, τὸν λόγον, καὶ σάρκα τούτῳ δανεισαμένη, ἐξ ἄγνων σου αἱμάτων, ἄγνισόν μου τὴν βυπωθεῖσαν αἰσχροῖς, πράξεις ψυχῇν, καὶ πρὸς φῶς καθοδήγησον.

Εἰρμὸς ἄλλος.

Τῷ θείῳ φέγγει σου.

Ως ὄντως ἔγνως τὸ ὀρεκτόν, ἥσθου τῆς γλυκειᾶς ἀληθείας, τοῦ σοῦ δεσπότης τερπνότητος, ἐνθεν διαπτύσας τὰ πρόσκαιρα, ἐκείνῳ ἐκολλήθης χαίρων, πανόλβιε.

Τῷ θεῷ φίλτρῳ σου τὴν ψυχὴν, ἐνδοξε, πυρούμενος σφοδρῶς, ὅπως αὐτῷ ἐνηπένιζες, χεῖράς τε καὶ φρένας αἶρων καὶ ὄμματα, καὶ ὅλος πρὸς τὸ ὕψος ἀνατεινόμενος.

Ως τοῖς αὐλοῖς τῶν οὐρανῶν, μάκαρ, ἀμιλλώμενος χοροῖς, τοῖς πόνοις πόνους ἐξήνυες· ὅθεν καὶ ἀέριος, πάτερ, ἐδείκνυστο, ἀρπάζοντος τοῦ πόθου τὸν χοῦν μετέωρον.

Θεοτοκίον.

Νυμφῶν ὀλόφωτε τοῦ φωτός, λάμπων παρθενίας καλλοναῖς, ψυχὴν ἐμὴν ἀποκάθαρσον, σκότους γενομένην, δοχεῖον αἰσχιστον, καὶ πάσης ἀτιμίας κατοικητήριον

Ὡδὴ ζ'.

Βυθῷ ἀμαρτημάτων.

Ναὸν σε γεγονότα, τριάδος ἱερόν, τῆς παναγίας, Λουκᾶ παμμακάριστε, μετέθετο ὁ φιλόθεος ναῶς σεπτῶς ἐν καινῷ, ὃν ἡγεῖραν εἰς σὺν ὄνομα πιστῶς.

Μερίστῳ τεραστίῳ ἐξέπληξας, τοὺς σὲ μετατιθέντας ποικίλος φαινόμενος, ὡς ἄργυρος, ὡς χρυσὸς διαυγής, ὡς ἄνθος, ὡς φῶς· ἐφάνηεν γὰρ ὡν τοῖς πᾶσιν ὁ αὐτός

Θεοτοκίον.

Επέστη Γαβριήλ σοι κομίζων τὴν χαράν, εὐλογημένη παρθένε πανύμνητε, καὶ τέτοκας ἀπορρήτως, ὡς βροτὸν τὸν ὄντως θεόν, ὃν αἵτησαι πάντας σώζεσθαι ἡμᾶς.

Εἰσὸς ἄλλος.

Τοῦ βίου τὴν θάλασσαν.

Μικρὰ τὰ μεγάλα σύ, κατορθώματα νοῶν, ὡς ὁ τελώνης ἔστενες, τὸν ἀλαζόνα τύραννον καθελὼν διὰ ταπεινώσεως καὶ πτερινίσαι σπουδάζων τὸν πτερινίσαντα.

Ο τρόπος γαλήνιος, καὶ τὸ ἦθος τὸ πολλὴν, σταλάζον τὴν γλυκύτητα, λόγος δὲ ὁ μέτριος, τὸ ἱλαρὸν τε πρόσωπον, ἐνδοξε, τῆς ἡμέρου ψυχῆς σου μέγας ἄγγελος.

Νυμφῶνα τὸν ἄφθαρτον, κατοικεῖν ἐπιποθῶν, περικαλλέειν ἀνθεῖν, ἐκοσμήθης, θεόπνευστε, ἀρετῶν, ἀγνεῖαν, ἐγμράτειαν, προσευχήν, ἀγρυπνίαν ἐνδυσάμενος.

Αγνεῖας τὸ τέμενος, ἀγρωσύνης ἡ πηγὴ, τοῦ κάλλους τὸ θησαύρισμα, ἡ ἐκλεκτὴ κυρίῳ ἐκ γενεῶν, ψυχὴν τὴν δυσώδη μου, τῆς αἰσχύνης τῶν ἐργῶν ἐλευθέρωσον.

Ἡ καταδασία. Τὰ κοντάκια.

Ἦχος ι'.

Ἡ παρθένος σήμερον.

Τῆς Ἑλλάδος γέννημα, καὶ θρέμμα θεῶν ὑπάρχων, ἐν αὐτῇ διήνυσας, Λουκᾶ, μεγίστους ἀγῶνας, ἡσχυνας ἐχθρὸν εἰς τέλος τὸν ἀποστάτην, θέμενος τὴν σὴν ἐλπίδα πρὸς τὸν δεσπότην, παρ' οὗ ὄντως ἐκομίσω, τῶν ἱαμάτων τὴν χάριν, ὅσιε.

Ο ὁσιος.

Ιερούς, ὧ πιστοί, στέψωμεν μελωδήμασι, τὸν Χριστοῦ ἐραστήν, καὶ ἄσκητῶν τὸ καύχημα, τὸν τοῦ παρακλήτου οἴκου γεγονότα, τῶν μοναζόντων τὸ ἐγκαλλώπισμα, τοῦ στύλου τῆς πίστεως, τῶν ἱαμάτων πηγὴν τὴν ἀφθονον, τὸ τῶν νοσημάτων καθαρθήριον, βδωντες πίστει, Λουκᾶ μακάριε, ταῖς σαῖς πρεσβείαις ἐξ ὀρωμένων, καὶ ἀοράτων ἡμᾶς ἐχθρῶν λύτρωσαι, τὸν δεσπότην ἱκετεύων Χριστόν, παρ' οὗ ὄντως ἐκομίσω, τῶν ἱαμάτων τὴν χάριν, ὅσιε.

Ἐτερον ἦχος πλ. δ'.

Τῇ ὑπερμάχῳ.

Ως ἀπὸ βρέφους τῷ θεῷ θυσία ἄμωμος, προσενεχθεὶς δι' ἀρετῆς, Λουκᾶ μακάριε, φυτουργὸς ἐχηρημάτῃσας εὐσεβείας, ἀλλ' ὡς πέ-

φυκας, ὅσων ἐγκαλλώπισμα, πολιστής τε τῆς ἐρήμου ἀξιέπαινος, ἐπαξίως ἐκβωμέν σοι, Χαίροις πάτερ τρισόλβιε.

Ὁ οἶκος.

Λίον ἄδω σοι, πάτερ, τῷ θερμῷ μου προστάτῃ, καὶ πάντων μοναζόντων φωστῆρι, ὁ πάντας ὑπερβαίνων βροτούς, ἀμαρτίας· ἔθεν δυσωπῶ, πρόσδεξαι, καὶ αἰτῆσαι τῷ δούλῳ σου τὴν ἄφεσιν αὐτῶν βοῶντι:

Χαίρε φυτὸν ἀμαράντου ῥίζης.

Χαίρε βλαστὴ νοσητῆς ἀμπέλου.

Χαίρε γεννητόρων ὁ τερπνότητος κλάδος.

Χαίρε τῆς Ἑλλάδος τὸ ἐντρύφημα πάσης.

Χαίρε ὅτι κατεπάτησας τῶν δαιμόνων τὴν ὄφρυν.

Χαίρε ὅτι καθυπέταξας τῆς σαρκὸς τὰς ἡδονάς.

Χαίρε ὁ τῆς ἐρήμου πολιστής φασφόρος.

Χαίρε ὁ τῶν αἰτούντων τὰς αἰτήσεις βραβεύων.

Χαίρε κρουνοὺς ἱαμάτων προχέων.

Χαίρε παλῶν ἀλγυδόνων καθαίρων.

Χαίρε τῶν σὺν φοιτητῶν ὁ ταμίας.

Χαίρε παντὸς τοῦ αἰτούντος προστάτα.

Χαίροις πάτερ τρισόλβιε.

Τῷ αὐτῷ μὲν γ' ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ τοῦ ἐν τῷ Στειρίῳ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπληρε Λουκᾶς θαυμάτων τὴν Ἑλλάδα.

Ὅς οὐδὲ νεκρὸς παύεται τῶν θαυμάτων.

Σὺ μ' ἐκ τάφου τρίτῃ μαίον, Λουκᾶ, ἀνεκομίσθη.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Τιμοθέου καὶ Μαύρας.

Ἦπλωσε Χριστὸς χεῖρας ἐν σταυρῷ πάλοι.

Ἦπλωσε καὶ νῦν Μαύρα σὺν Τιμοθέῳ.

Σταυρῷ Τιμόθεος τρίτῃ τανύτῃ ἅμα Μαύρα.

Οὗτος ὁ ἅγιος Τιμόθεος ἐν τῷ σχήματι ὦν τῶν κληρικῶν τῶν ἱερῶν λογίων ὑψηλῆς ἦν ἐκ κόμης Πενάπειν ἄρτι πρὸς κοινωνίαν γάμου τὴν Μαύραν ἀγόμενος. Οὐδ' αὖτε διαγενομένων εἰκοσιν ἡμερῶν, διαβληθεὶς ἀγεται πρὸς τὸν ἡγεμόνα Θηβαῖος Ἀρριανόν, οὐ προστάξαντος ἀγαγεῖν αὐτῷ τὰς βίβλους, ἅς τοις χριστιανοῖς ὑπαναγινώσκει, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, ἀντίρρησε δὲ τῷ ἡγεμόνι, «Τὰς βίβλους τέκνα ἡγεῖσθαι αὐτοῦ, ὡς ὅν στηρίζεσθαι καὶ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων φρουρεῖσθαι, τῆς τῶν γεγραμμένων δυνάμειως καλοῦσης αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, μηδὲνα δὲ ἐκοντὶ τὰ ἴδια τέκνα διδόντα εἰς θάνατον.» Ὅθεν σιδήρεα πεπωρωμένα ἐνέβαλον αὐτοῦ τοὺς ὠσιν, ὡς αἱ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κόραι διακακίᾳ ἐξέπεσον. Εἶτα δεσμοῦσιν αὐτοῦ ἐπὶ προχοῖς τοὺς ἀστραγάλους καὶ κημὸν ὑποβάλλουσιν αὐτοῦ τῷ στόματι καὶ κρεμῶσιν ἐπὶ κεφαλῇ, λίθον αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ προσδήσαντες.

Ὡς δὲ τοῦτοις οὐκ ἐνεδίδου, τὴν γαμετὴν αὐτοῦ Μαύραν ἀπαχῆσαι ἐλπίσας ὁ ἡγεμὼν ἐπέθετο διὰ κολακείων κοσμησαμένην θεραπείαν τοῖς εἰδωλοῖς προσάγειν. Ἡ δὲ οὐκ ἠκούσθη, μάλλον δὲ ταῖς τοῦ ἁγίου πεισθεῖσα παραινέσεσι τοῦ ἡγεμόνος ἐνώπιον χριστιανῶν αὐτὴν ὡμολόγησε. Τίλλεται οὖν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ τοὺς δακτύλους τέμνεται καὶ βαπτίζεται ἐν θερμῷ ὕδατι, ἐν ᾧ μέινασα ἀφλεκτος ὑπόνοιαν παρέσχε τῷ ἡγεμόνι, ὡς οὐ θερμὸν ἦν, ἀλλὰ ψυχρὸν τὸ ὕδωρ, ἐν ᾧ ἐβαπτίσθη· ἔθεν ἐπικραντισθῆναι

αὐτῇ κατὰ τῆς χειρὸς κελύει. Τῆς δὲ ἁγίας τῇ χειρὶ λαβούσης ἀπὸ τοῦ λείματος καὶ ἐπιβαλούσης αὐτῇ κατὰ τὴν χεῖρα, ἀπέρρη τὸ δέρμα τοῦ ἡγεμόνος. Ἐπὶ τούτῳ οὖν σταυροῦ αὐτοὺς ἀμφοτέρους καὶ ἐπιμεινάντας ἡμέρας ἐννέα τῇ ἀναρτήσει ἀλλήλους παρήνουν ἐκ διαδοχῆς ἐγκαρτερεῖν ταῖς κολάσεσι καὶ μὴ ἐνδοῦναι συνεβούλευον καὶ οὕτως τὰ πνεύματα αὐτῶν τῷ κυρίῳ παρέδωκαν.

Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἐκστάσει ἐλθεῖν τὸν διάβολον τῇ ἁγίᾳ μάρτυρι· ἐτι τῷ σταυρῷ ἡρτημένη καὶ δρέγειν ποτῆριον μέλιτος καὶ γάλακτος ἐμπλεων πῖναι προτροπόμενον, τὴν δὲ δι' εὐχῆς ἀπόσασθαι καὶ πάλιν ἐπὶ ποταμὸν ἀγαγεῖν βέοντα τοὺς προφθίντας χυμούς (τὸ μέλι δὲ ἡ δὴ καὶ τὸ γάλα) καὶ πῖναι ἐπιτρέπειν· τὴν δὲ εἰπεῖν, «Οὐκ ἐξ αὐτῶν πίνομαι, ἀλλ' ἐκ τοῦ ποτηρίου, οὐ μοι ἐκεράσατο ὁ Χριστός·» καὶ οὕτως τὸν διάβολον ἡττημένον ἀπέλθειν ἀπ' αὐτῆς· ἀγγέλον δὲ τοῦ θεοῦ παραστάντα δοῦναι τὴν ἁγίαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀγαγεῖν τῆς χειρὸς λαβόμενον καὶ ὑποδείξαι αὐτῇ θρόνον καὶ στολὴν λευκὴν ἐπ' αὐτὸν καὶ στέφανον καὶ εἰπεῖν, «Ὅτι σοι ταῦτα ἡτοίμασθην.» Εἶτα πρὸς ὑψηλότερον ἀγαγεῖν καὶ πάλιν ὑποδείξαι θρόνον ἕτερον καὶ πανευπρεπεστάτην στολὴν καὶ στέφανον καὶ προσεπεῖν, «Ὅτι ταῦτα τῷ ἀνδρὶ σου ἀπεκλήρωσθην· ἡ δὲ τοῦ τόπου διαφορά παραδηλοῖ σοι, ὅτι ὁ ἀνὴρ σου μάλλον πρόξενός σοι τῆς σωτηρίας ἐγένετο.» Τελεῖται δὲ ἡ αὐτῶν σύναξις ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτῶν Μαρτυρίῳ τῷ ὄντι πέραν ἐν Ἰουστινιανῇ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Οἰκουμενίου ἐπισκόπου Τρικκης.

Ὁ σὸς θεὸς πέμπει σοι Ἑλλάδος θεῖον

Λαρίσσης Ἀχιλλεὺς ὡς μυστιπόλον.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου.

Ῥίψας τὸν ἐχθρὸν ἐν θεάτρῳ τῷ βίῳ
Ζωστέρας νίκης ζωννύει θανόν Πέτρος.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οἱ ἅγιοι κζ' μάρτυρες πυρὶ τελειοῦνται.

Βληθεῖσιν εἰς πῦρ ἀνδράσι τρίς ἐννέα
Ἰαμα, Σῶτερ, σὺ ἡ τῆς γραφῆς δρόσος.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνέδραμεν ἡ ἐν τῷ κυρίῳ πάσχα ἀνάληψις τοῦ δεσπότητος
Χριστοῦ.

Σπουδῇ πύλας αἵρουσιν ἄγγελοι πόλου,
Μὴ σπλάγχνα θεόν αὐθις εἰς γῆν ἐλκύσῃ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῆς ἀθλήσεως τῶν ἁγίων μαρτύρων Διοδώρου
καὶ Ῥοδοπιανοῦ διακόνου.

Ῥοδοπιανῷ καὶ Διοδώρῳ ῥόδον
Ἦ δῶρα μᾶλλον ἦσαν οἱ πλῆκται λίθοι.

ΟΥΤΟΙ ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους Διο- σία τῆς Κασίας τελευταῖον ὑπὸ τῶν αὐτῶν
κλητικανῶν, διὰ δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ὑπὸ
τῶν ἰδίων συμπολιτῶν ὑβρεῖς πολλὰς καὶ αἰ- λιθοβολούμενοι τὰ ἑαυτῶν τῷ κυρίῳ παρίδω-
καν πνεύματα. καν πνεύματα.

Ταῖς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ τῶν τε κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν
μαρτυρησάντων τε καὶ ἀσκησάντων ἁγίων πρεσβείαις Χριστὲ ὁ θεὸς
ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Ὡδὴ ζ'.

Εἰκόνος χρυσοῦς.

Τῷ πόθῳ Χριστοῦ ἐραστής οἷα θερμός, τρωθεὶς ἐμμόνως στυγνὸν ἐκ-
σησας, κάλλει, ἐνδοξε, τῷ θελκτικῷ τοῦ νυμφίου σου, τῇ τῶν ἀρε-
τῶν ποικιλίᾳ, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀνέδραμες, ὡς ἀληθῆς φίλος αὐτῷ συνευ-
φραϊνόμενος.

Αγγέλων πληθὺς, ἀρχαγγέλων, προφητῶν καὶ ἀποστόλων, χορὸς ὁσίων
πάντων, τάγματα ἱεραρχῶν συνευφραίνονται, σήμερον ἡμῖν ἐν τῇ
μνήμῃ, τῇ ἐνδοξῇ σου, ἐνδοξε, πανηγυρίζοντες καὶ σὲ ἐγκωμιάζοντες.

Θεοτοκίον.

Θεοῦ σε καθαρώτατον, ἀργή, ἀνακηρύττω, θυματήριον, στάμνον
πάγχρυσον, ὅρος καὶ θεῖον ἀνάθημα, ῥάβδον τε καὶ πύλην, καὶ
κλίνην, σκηνήν, παστάδα καὶ τράπεζαν, ἐν ἡ ἀφράστως σαρκωθεὶς ἐπα-
νεπαύσατο.

Εἰρμός ἄλλος.

Δροσοβόλον μὲν τὴν κάμινον.

Συμφλεγόμενος τῷ καύσωνι, τῷ ψύχει δὲ πηγνύμενος, ἐργάτα τῆς
ἀρετῆς, τὴν ἐπίπονον καὶ τραχεῖαν ὁδὸν σέσωκας, τρυφᾷ τὰ ἐπί-
πονα δοκῶν, καὶ ὑπὲρ μέλι αἰσθητῶν τούτοις ἡδόμενος.

Τιναζάμενος τοῦ σώματος τὴν ὕλην τὴν χαμαῖζελον, ἰδρῶσιν ἀσκη-
τικαῖς ἐχρημάτισας, ὁλος νοῦς προδιδέπων ἐμφανῶς τὰ πόρωθεν
ὥσπερ τὰ ἐγγύς, καὶ ἐνθυμήσεις καὶ βουλὰς, ἐξερυνῶν καρδιῶν.

Ωσπερ ἀπάλαι τὸν πρωτόπλαστον, δι' Εὐᾶς ὑπεσκελῖς δράκων ὁ δο-
λιχάτατος, σοὶ προσέβαλλε γυναικείαις, μάκρῃ, λυλῆαις, ἐκκαύσας τὸ
πῦρ τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ τῇ δρόσῳ τῶν εὐχῶν, ἐσέσωκας φλόγα παθῶν.

Θεοτοκίον.

Διὰ σοῦ, μήτερ παρθένε, φῶς ἀνέτειλε, πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ φοιτῶν
ὁ γὰρ ἐν κόλποις τοῦ πατρὸς ἀχώριστος υἱός, ἐκ σοῦ σεσωμάτωται.
Διὸ εὐλογημένη, γενεαῖς γενεῶν πέφνηας.

Ὡς ἡ.

Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρός.

Εκκαθαρίεις ταῖς ἀρεταῖς, τῆς ψυχῆς τὸ ὀπτικόν, Λουκᾶ θεόφρον, δοξασθῆναι τὸν τόπον τοῦτον προέφης ἐν σοί, καὶ νῦν δὲ ὁρῶντες τὴν ἐκδοασιν, σὲ μακαριοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Σήμερον ἄγει ἑορτήν, τῶν πιστῶν πᾶσα πληθὺς ἐν τῇ σῇ μηνίμῃ, καὶ φωτίζεται πᾶς τις, πιστῶς προσφύων τῶν σῶν λειψάνων τῇ θήκῃ, καὶ τέρεπεται, καὶ δοξολογεῖ τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Γνα κηρύξεις ἐμφανῶς, τοῖς πολλοῦσί σε, σοφέ, οἷσις στεφάνοις, κατεστέφθης ποικιλῶς, παρὰ τοῦ πάντων θεοῦ, ποικιλῶν ὅτε μετετίθες, ὡφθης ἀναπέμπων στιλπνότητας χαρίτων.

Θεοτοκίον.

Νεοσκηότα με δεινῶν, ἀπὸ πλήθους ῥυπαρῶν πράξεων, κόρη, καὶ τυφλώττοντα ὄλως, καὶ ἀπολλύμενον, παρθένε, φώτισον, ὕψιανον, δῶσον, θεοτόκε, ἵνα σε μεγαλύνω.

Εἰρμός ἄλλος.

Ἐκ φλογὸς τοῖς ὁσίοις.

Νεοροῖς παρεβλήθης, μάκαρ, στρατεύμασιν, ἀκατάπαντον φέρων, θεῶν τὴν αἴνεσιν. Ὅθεν ἐπὶ γῆς ἡξιώθης ἐργάζεσθαι, θαύματα τὰ ξένα, εἰς δόξαν τοῦ δεσπότου.

Τὴν μὲν πράξιν ἐφάνης, πάντων ὑπέρτερος, ταπεινὸς δὲ τὴν γνώμην πάννυ καὶ μέτριος, πρὸς, ἱλαρὸς, τοῖς συνοῦσιν ἡδύτατος, καίτοι τὴν τραχείαν, ὁδεύων ἀνευδότης.

Οὐκ ἐχρόνθης κισσῶν λόγους, καὶ πράξεις, ἐσημάνθης δὲ μάλλον, θείοις διδάγμασι, λείαν τὴν ψυχὴν, καὶ εὐθὴ παρασχόμενος, πνεύματι τῷ θεῷ, καλλιγραφεῖν τὰ θεῖα.

Θεοτοκίον.

Καὶ ὁ τόκος σου, κόρη, θαῦμα παραδόξον, καὶ ἡ σύλληψις πάλιν, ἄλλο τεράστιον, λόγος ὁ τεχθείς, ἡ δὲ σύλληψις ἄσπορος· ξένον γὰρ τὸ θαῦμα, ὑπάρχει, θεομητορ.

Ὡς ἡ.

Τῶν γηγενῶν τίς ἤκουσε;

Σὺν τοῖς ἁγίοις, πάτερ, συνδιάγων, ἐν παραδείσῳ καὶ τῆς τρυφῆς τῆς ἀφράστου καὶ θείας αἰγλης πιμπλάμενος, καὶ ἐντρυφῶν ταῖς ἀρρήτοις φωτοχυσίαις, μὴ λίποις ἱκετεύων, ὑπὲρ τῶν σὲ μακαρίζόντων ἐκ πόθου, Λουκᾶ ὅσις.

Επὶ τῆς γῆς οὐκ ἔστιν ὁ καλῶν σε, θερμῶς, αἰοδιμε Λουκᾶ, καὶ ἀστοχῶν ἥσπερ ἔχει, πάτερ, αἰτήσεως, καὶ διὰ τοῦτο συντρέχοντες χαρμοσύνης, τὴν σὴν δοξολογοῦμεν μηνίμην, Χριστὸν τὸν σὲ δοξάσαντα μεγαλύνοντες.

Βράβευσέ, πάτερ, πᾶσι τὴν εἰρήνην, ταῖς σαῖς πρεσβείαις ἐκ θεοῦ, τῇ ἐκκλησίᾳ τῷ κόσμῳ, τῷ πιστῷ ἄνακτι, καὶ τῇ τιμῶσῃ σε ταύτῃ ἐκ πόθου ποίμνη, ἣν καὶ συμετασχεῖν σοι, τῶν ἀγαθῶν τῆς οὐρανῶν βασιλείας καθικέτευσέ.

Θεοτοκίον.

Ως ἐκλεκτὴν, παρθένε, ὡς ὠραία σε καλλονὴν τοῦ Ἰακώβ ὁ ὠραϊότατος λόγος, ἀγνή, εὐράμενος, ἐκ σῆς νηδύος ἀφράστως ὑπέδυσσας, μὴ τρέψας τὴν οὐσίαν, ὅν ὡς θεὸν δοξολογοῦντες, σὲ πιστεῖ μακαρίζομεν.

Εἰρμός ἄλλος.

Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν.

Λαὸς καὶ δῆμος ὁ σὸς εὐφραίνεται, τὴν σὴν ὁρῶν, ἐτήσιον πανηγύριν λάμπουσάν, καὶ συμφώνως ὠδαῖς ἀγαλλόμενος, μέλει τὰς ἀριστείας, ἅδει τὰ θαύματα, ὕμνους ἐξυφαίνει σοι, Λουκᾶ θεομακάριστε.

Ελλὰς ἀγάλλου πᾶσα καὶ χόρευε, κέρας ἰδοὺ ἠγέρθη σωτηρίας σοὶ πάντιμον, ὁ θεόφρων Λουκᾶς καὶ θεσπέσιος, βάλλων τοὺς ἀντιπάλους, θραύων τὰ θραύοντα, λύων τὰ λοιμώδη τῶν παθῶν, χαρὰν αἰεὶ χορηγῶν. ὦφες, καὶ δόξαν θεοῦ θεώμενος, καὶ ἐξ αὐτοῦ θεούμενος μεθέξει, θεόληπτε, τοῖς ἐν πίστει εὐθείᾳ τὴν ἀγίαν σου μνήμην ἐπιτελοῦσιν, ἵλεων ποίησον τὸν κοινὸν δεσπότην, καὶ θεὸν τῇ μεσιτείᾳ σου.

Θεοτοκίον.

Σαρκὸς προσλήψει, πάχος ἐνδύεται, ἐκ σοῦ, ἀγνή, ὁ πλάστης, καὶ θεὸς πάσης κτίσεως, καὶ ὠλέναις ταῖς σαῖς περιγράφεται, θρόνοις, ὁ θρόνους ἔχων πάντα τὰ τάγματα, καὶ τὰ Χερουβίμ, καὶ τὰ Σεραφίμ καὶ μηδ᾽ αὐμὸ χωρητός.

Εξαποστολιάρια.

Τῶν μαθητῶν ὁρώντων σε.

Εν τῇ εὐσήμενί σου μεταθέσει, τοῦ θεοφύρου πάντες Λουκᾶ προθύμως, ἄσμενα ἐνθέοις ἐπευφρανόμενοι, καὶ τῷ σωτῇ κρᾶζοντες, ταῖς τοῦ ὁσίου πρεσβείαις, ἐλέησον τοὺς σοὺς δούλους.

Ἄλλο.

Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἄστροις.

Οτῆς ἐρήμου πολίτης, καὶ θαυδοῦχος ἐσπερίων, Λουκᾶς προτρέπεται πάντας, πνευματικῶς ἐορτάσαι, τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην, πιστὰ συνδράμωμεν πόθῳ.

Καὶ τῆς ἐορτῆς.

Εἰς τοὺς αἰῶνας ἱστώμεν στιχ. δ'.

Ἦχος πλ. α'.

Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.

Χαίροις τῶν ἀγαθῶν ἡ σορός, τῶν ἀρετῶν ὁ πανευώδης παράδεισος, ἀγνείας τῆς θείας γνώμων, τῆς σωφροσύνης κανὼν, τὸ τῆς ἀπαθείας

ἐνδιαίτημα, γραφὴ δυσανάγνωστος, ἀκραίφονος ταπεινώσεως, τῆς ἀκριβείας, ἡ εἰκὼν ἡ θεόγραφος, τῆς ἀπλότητος ἡ βαλεῖα διάνοια χαίροις, μακαριώτατε Λουκᾶ, καὶ τοὺς πόθῳ σου, τὴν τῶν ἀγίων λειψάνων ἐπιτελοῦντας μεθέλθουσιν, πολλῶν διασώξεις, περιστάσεων πρεσβέων, καὶ μέγα ἔλεος.

Χαίροις τῆς αἰωνίου χαρᾶς, ὁ κληρονόμος, καὶ τῆς ἀνὰ λαμπρότητος, ὁ μύστης τῶν ἀπορρήτων τῆς αἰδοῦς ζωῆς, τῶν σεπτῶν ἀγγέλων ὁ συνόμιλος, θεοῦ τῆς τραπέζης, ὁ κοινωνὸς καὶ συνέστιος, τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων ὁμόστερος, τῆς ἐλλάμψεως τῶν ὁσίων ὁ μέτοχος, πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνων τε, δικαίων ὁμόσκηνος, θρόνῳ φωτὸς παραστάτης τῆς τρισηλίου θεότητος, Λουκᾶ, ἡ πρεσβεύεις, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι τὸ μέγα ἔλεος.

Χαίροις τῶν θλιβομένων χαρὰ, τῶν εὐθυμούντων ἐγκρατείας ὑπόμνησις, πεινῶντων τροφή, καὶ πόμα τῶν σὲ διψῶντων ἡδύ, καὶ ψυχῆς τραυμάτων, ἑμῆς ἱάμα, χηρῶν ὁ προστάτης, τῶν ὀρφανῶν ὁ ὑπέρμαχος, τῶν θλιβομένων ἡ μερίς ἡ εὐρύχωρος, τῶν τὸν κύριον φοβουμένων ὁ μέτοχος, ἄρχων τῆς ὁμηγύρεως, ἡμῶν θεοπρόβλητος, τῶν νοητῆς ἀπ' Αἰγύπτου, εἰς οὐρανοὺς ἀπαιρόντων δέ, τὴν σὴν θείαν κόνιν, εὐλαβῶς συγκομιζόντων, Λουκᾶ μακάριε.

Χαίροις ὁ εὐγενὴς ἀληθῶς, τῆς γενεᾶς τῶν ἐκζητούντων τὸν κύριον, πτωχεῖα καὶ εὐτελεία, καὶ ἀσθενεῖα σαρκὸς, καὶ ἀρνήσει κόσμου, καὶ νεκρώσει παθῶν, ζωῆς ἐπ' ἐλπίδι τῆς αἰδοῦς καὶ κρείττονος, δι' ἣν καὶ σῶμα, καὶ ψυχὴν ἀρνησάμενος, ὅπως γέγονας, τοῦ καλέσαντος ἄξιός, πάντων δὲ ὑπεράξιος τῶν νῦν καὶ τῶν πώποτε, οἱ γένει, δόξῃ καὶ πλούτῳ καὶ ψευδομένοις κομπάζουσι, Λουκᾶ, δωρηθῆναι, τοῖς τιμῶσι σε πρεσβέων τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα ἡχος πλ. α'.

Τὸ ἐμπιστευθὲν σοὶ τάλαντον, παρὰ Χριστοῦ καλῶς ἐργασάμενος, ὅσοι πάτερ, ἀνεδείχθης καὶ μετὰ θάνατον, δαιμόνων φυγαδευτής, καὶ ἱατὴρ ποικίλων ἀρρωστημάτων, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα, καὶ ὅρος ἅγιος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Διὸ σὲ ἱκετεύομεν, ὦ Λουκᾶ θαν-

ματουργίῃ, τὴν εἰρήνην αἶτησαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς.

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπολυσίς. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἢ γ' ᾠδὴ τῆς ἐορτῆς καὶ οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἁγίου ἢ μόνοι τοῦ ὁσίου οἱ μακαρισμοί.

Ἦχος πλ. δ'.

Μνήσθητι ἡμῶν Χριστέ.

Αλλη παμφαῆς, ἐφέστηκεν ἡμέρα, ἡ τοῦ εὐκλεοῦς λειψάνου σου, τρισμάκαρ, ἡ ἱερὰ μετάθεσις καὶ τιμία, ἥνπερ πιστῶς πανηγυρίζομεν. **Δ**εῦτε οἱ πιστοί, προσέλθωμεν προθύμως, ἰδῶμεν φρικτά, τελούμενα ἐν οἴκῳ τῷ ἱερῷ τοῦ παμμάκαρος, καὶ ὁσίου, Λουκά τοῦ θείου ἀρχιεπισκόπου.

Αλλος τηλαυγής, φωστήρ ἐκ τῆς ἐσπέρας, ἔλαμψεν ἰδοὺ αὐγάς ὑπὲρ ἡλίου κατεφαῖδρυνε πάντα, παιδραῖς ἀκτίσι, τῆς πανενδόξου αὐτοῦ μεταθέσεως.

Ω τίς σε, Λουκά, καλέσει ἐκ καρδίας, καὶ οὐ παρενθύς προσλήψεται τὴν χάριν, ἣν ἐπινέμεις ἐκάστοτε, καὶ πηγάζεις τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν τὰ νάματα.

Δόξα· Τρισάγιον.

Οὕσιοι πεπῶς τὰ τρία ταῖς προσώποις, εἰς ἀληθινός, θεὸς ὑπάρχει μόνος, ὃν ἀνυμνεῖ πᾶσα φύσις ἡ τῶν ἀγγέλων, ἐν τρισαγίοις μελωδήμασι.

Καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Εχεις ἀγαθή, πολλὴν τὴν εὐπλαγχγλίαν, ὡς τὸν λυτρωτὴν τεκοῦσα καὶ σωτήρα. Μὴ οὖν βδελύξῃ με, κόρη, τὸν σὸν οἰκέτην, ἀλλὰ τῇ σκέπῃ σου περισώζε.

Τὸ Τρισάγιον· ὁ ἀποστόλος· τὸ ευαγγέλιον τοῦ ὁσίου. Κοινωνικόν.

Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον.

Μετὰ τὴν ὁσιοθάμβωτον εὐχὴν τροπάριον τοῦ ὁσίου Λουκά· Ἦχος πλ. δ' πρὸς τό,

Ὅλην ἀποθέμενοι.

Δεῦρο ποίμνη σὺν ἐμοί, ἐν ταπεινώσει καρδίας, τῷ πατρὶ ἡμῶν Λουκά, ἐν κλαυθμῷ καὶ κοπετῷ νῦν προσπέσωμεν, Οἴκτειρον λέγοντες, εὐμενῶς ἅγιε, τὴν σὴν ποίμνην συμπαθέστατε, δι' ἧς ἐτέλεσας, τοὺς πολλοὺς καμάρους, μακάριε· καὶ γὰρ ἐν σοὶ ἐλπίζουσα, ἐνθήροισται ἐνταῦθα προσμένουσα, ἵνα διασώζῃς πρεσβείαις σου αὐτήν, πρὸς τὸν Χριστὸν τῆς νῦν ἀνάγκης, τρισόλβιε, ὅπως σὲ δοξάζωμεν.

Εἶτα τί, Εἶη τὸ ὄνομα.

ΚΑΝΟΝΕΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΛΟΥΚΑΝ.

Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν ἅγιον Λουκᾶν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς,

Μέλπω γεραίρων τὸν νέον Λουκᾶν Πέτρος.

Ωδὴ α' ἤχος δ'.

Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον πέλαγος.

Μονάσας καὶ τὸν σταυρὸν ἐπ' ὤμων σου, ἀναλαβόμενος ἀσκητικὴν,
Λουκᾶ θαυματουργέ, πολιτεῖαν ἐδίωξας, ἐν ἧ θεὸν μὲν νύμφρανας,
τὸν δὲ ἐχθρόν, πάτερ, κατήσχυνας.

Εν πόνοις μὲν τὴν στενὴν διώδευσας, καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν τὰς τῆς
σαρκὸς ὁρμάς ὡς ἀληθῶς, ἐγκρατείας φιμώσας κημῶ, τοῦ παραδεί-
σου, πλάτος δέ, χαίρων κατελιπας, μακάριε.

Λουτὴρ σοι, Λουκᾶ πανάριστε, οἱ τῶν θακρῶν κρουνοί, οἷς καθ' ἑκά-
στην νύκτα ὡς Δαβὶδ, τὴν στρωμνὴν σου κατέβρεχες· ὅθεν σοι καὶ
ἀνέτειλεν ἡ εὐφροσύνη ἡ αἰδίας.

Θεοτοκίον.

Παγίδες ὡς ἀληθῶς θανάτου με, κόρη, προέφθασαν, ἀλλὰ τῇ σῇ ἀμά-
χῳ δεξιᾷ, προφανῶς συνετρίβησαν· ὅθεν ὑμνῶ σωζόμενος, θεομα-
κάριστε, τὴν σκέπην σου.

Ωδὴ γ'.

Εὐφραίνεται ἐπὶ σοί.

Ως ῥύστην σε τῶν δεινῶν, καὶ ὥσπερ τείχος ἀρραγὲς ἔχουσα, χαίρει
Ἑλλάς ἐκάστοτε, ταῖς σοῖς ἐντροφῶσα χαρίσμασι.

Γενναίως ὑπενεγκών, τὸν τῆς σαρκὸς ὀδυνηρὸν σκόλοπα, εὔρες γλυκεῖαν, ὅσπερ, τῆς ὑπομονῆς τὴν ἀντίδοσιν.

Εὐφραίνονται ἐπὶ σοί, μνήμην τὴν σὴν περιχαρῶς σήμερον, τὸ ἱερόν σου ποιμνιον, δῆμος καὶ λαὸς ἐορτάζοντες.

Θεοτοκίον.

Ρυόμενός με φθορᾶς, ἐκ σοῦ προῆλθε σαρκωθεῖς, πάναγνε, μείνας ὁ ἦν ὕψιστος· ὄθεν, θεομητορ, δοξάζω σε.

Ὡδὴ δ'.

Ἐπαρθεντα σε ἰδοῦσα.

Αγνότητος δοχεῖον τοῦ παρακλήτου, πάτερ, σεαυτὸν ἐτέλεσας, τῶν ἀπαυγασμάτων τῆς ἀρχικωτάτης, Δουκᾶ, τριάδος πληρούμενος, καὶ θεοειδὴς γνωριζόμενος.

Ισχυρότατος ἐγένου κατὰ δαιμόνων, τόξα καὶ βέλη, πανέντιμε, τὰ ἡκουημένα τούτων, ἐν κυρίῳ συνβλῶν, καὶ χαίρων ἐκραύγαζες, Δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ρυμιζόμενος τὸν βίον τοῖς τοῦ δεσπότη, σωστικωτάτοις ῥήμασιν, ἤρας θεοφρόνως τούτου τὸν ζυγὸν ἐπὶ σέ· διὸ καὶ ἀνάπαντι εὔρες τῇ ψυχῇ σου, μακάριε

Θεοτοκίον.

Ως μακάριος ὁ τρόπος τῆς σῆς λοχείας, θεοκυητορ δέσποινα, δι' οὗ μακαρίους πάντας ἀπετέλεσας, θεὸν τὸν μακάριον, τέξασα σαρκί, παναμώμητε.

Ὡδὴ ε'.

Σὺ, κύριέ μου, φῶς.

Νῦν πρόσωπον ὄρας, ὃν ἐπόθεις πρὸς πρόσωπον, λυθέντων σοι τῶν ἐσόπτρων, ἀληθείας ἐκθάσει, Δουκᾶ θεομακάριστε.

Τίς, τίμιε, τὸ σὸν ἐπικέκληται, ὄνομα καὶ ῥύστην, οὐ παραντίκα καὶ προστάτην σε ἔσχε, προφθάνοντα τὴν αἴτησιν.

Οντως ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ σου ὑψίσθη, Δουκᾶ, οἷς αἵτησαι δυσωποῦμεν καὶ ἡμᾶς αὐλισθῆναι, τοὺς πίστει εὐφημοῦντάς σε.

Θεοτοκίον.

Νῦξ ὥσπερ φωτισμός, ἐν τρυφῇ μοι, θεόνυμφε, ἀλλ' αὐγασον ἀληθεύς μοι, κατανύξεως αἴγλην, τὸ σκότος μοι φωτίζουσα.

Ὡδὴ ε'.

Θύσω σοι μετὰ φωνῆς.

Ναὸν σε θαυματοργὸν ἐξάσιον ἐδειξεν, ἡ ἀρετὴ σου, τρισμάκαρ, τοῦ θεοῦ σε μάλλον πολυπλάσιως λαμπρότερον, οἷς ἐδόξασας τοῦτον δοξάσαντος.

Ελαφος ἡ ποτὲ σου, τοὺς πόνους ὑβρίσασα, τὸ συμπαθὲς σου κηρύττει θηρατῶν ρυσθεῖσα, διὰ σέ, πάτερ, καὶ οἱ δύο ἐμφωλεύσαντες ὄφεις τῇ κέλλῃ σου.

Ολὴν σου τὴν ζωὴν, τῷ θεῷ καθιέρωσας ἐν προσευχαῖς καὶ νηστείαις, τὴν καταργουμένην ἐκβλίβων· ὅθεν οὗς ὄφεις ἦς ἐν ὀμφαλῷ συνέχων ἠτήθησαν.

Θεοτοκίον.

Νέκρωσον τὰ νεκροῦντά με πάθη τοῖς πταίσμασι, θεοτόκε παρθένε, καὶ πρὸς φῶς ὁδήγησον προσταγμάτων τοῦ υἱοῦ σου καὶ θεοῦ, παναμώμητε δέσποινα.

Κοντάκιον.

Ὡς ἀπὸ βρέφους τῷ θεῷ.

Ὡδὴ ζ'.

Ἐν τῇ καμίνῳ ἀδραμιαῖοι.

Αῦμνη θανάτου, ἣν εὐθύς ὁ τοξεύων ἐπήγειρεν, ὅπλοις ἀπεκρούσας, πάτερ, σὼν προσευχῶν, τοῦ ἀγγέλου ἐν ἐγκάτοις σου καθέντος, ἀγμίστρον καὶ τὸ σαρκῶδες μέλος ἐλκύσαντος.

Ομβροὶς θακρύνων τὴν τῶν παθῶν κατασβέσας κάμινον, ὑπὸ βρα-
χυτάτῳ, πάτερ, τὴν φυσικὴν ἐκπληρῶν, χρεῖαν ἐκάστοτε, καὶ τὰς
αἰσθησεις σου τῇ νεκρώσει πικραίνων τοῦ σώματος.

Υῖος ἡμέρας καὶ φωτός ἀνεδεῖχθης, θεσπέσιε, βλέπων ὡς παρὼν τὸ
μέλλον, καὶ προδηλῶν ἀγνοοῦντι λανθάνοντα, λύων κρατούμενα
καὶ φανερῶν αἰεὶ τὰ κρυπτόμενα.

Θεοτοκίον.

Κάμπει με νόσος, καὶ κατατρώχουσα ταῖς πλημμελείαις μου, δός
μοι βοηθείας χεῖρα ὡς ἀγαθή, καὶ ἀνάστησόν με κράζοντα, Εὐλο-
γημένη σὺ ἐν γυναιξί, πανάμωμε δέσποινα.

Ὤδὴ η'.

Χεῖρας ἐκπετάσας.

Αγállονται παῖδες Θετταλῶν ἐπὶ τῇ μνήμῃ σου, χαίρει δὲ πλεόν
Ἑλλάς, καὶ ἡ τοῦ Πέλοπος γένυται, καὶ Φωκίς καὶ Παρνασσός,
προσεχῶς κατατρυφῶντες ἀληθῶς τῶν θαυμασίων σου, καὶ βοᾶντες,
Πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Νύττειται Δημήτριος, Δουκᾶ, τὸν μείζω κρύψας ἰχθὺν διελεγχο-
μενος, ἀνακηρύττει δὲ πάλιν σου τὰ θαύματα, τῶν ἔργων σαφῶς
ὅ τὸ κλαπὲν ἀπολαδὼν χρυσίον, Ἀεὶ εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον.

Πηγάζει ἡδύπνοον ὁσμήν, ἡ τῶν λειψάνων σου σορός, πανδύβιε, τοῖς
προσπελάζουσιν βλίζουσα, ὥσπερ νάματα ἰάματα, ἀγίασμόν καὶ
φωτισμόν, καὶ ἀγαλλίασιν τοῖς βοῶσι, Πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν
κύριον.

Θεοτοκίον.

Επίφανον τὸ πρόσωπον τὸ σόν, ἐπὶ τοὺς δούλους σου, καὶ σωθῆσόμεθα.
Καταισχυνθείσαν, ἄχραντε, οἱ βουλόμενοι κακὰ τοῖς τὴν σεπτὴν
πεπλουτηκόσιν ἀσφαλῆ σὴν θείαν ἀντίληψιν, καὶ τιμῶσέ σε, θεομήτορ,
καρδίᾳ καὶ στόματι.

Ὤδὴ ε'.

Λίθος ἀχειρόμυτος.

Τίς τοὺς σοὺς ἀγῶνας ἀξίως, καὶ τοὺς καμάτους ἐπαινέσει, δι' ὧν τὸν
ἀρχέκακον ὄφιν ἔκτεινας, πάτερ; τίς καὶ τὰ θαύματα ἐξαριθμῆν
δυνήσεται, τὰ ὑπὲρ λόγον καὶ διάνοιαν;

Ρήξας τοὺς δεσμούς της σαρκὸς σου, γῆθεν ἀνδράμεις ἐν δόξῃ πρὸς
φαινοτάτους θαλάμους, πρὸς παραδείσου πλάτος, μακάριε, ἔνθα
τρυφᾷ λαδόμενος τῆς οὐρανοῦ ἀπολαύσεως.

Οντος εὐφροσύνης προσθήκη, εὐφραينوμένων κατοικία, μάκαρ, σὲ
ἐδέξατο, ἔνθα τῶν σὲ ὑμνοῦντων πάντων μνημόνευε, τῷ τὴν ᾠδὴν
σοι πλέξαντι, κατὰ παθῶν ἰσχὺν δωρούμενος.

Θεοτοκίον.

Στήσον, θεοτόκε παρθένε, τῶν πειρασμῶν τὰς καταγιγῖδας, παῦσον
καὶ τὰ σκάνδαλα πάντα, τὰ θράση θραύσον τῶν πολεμούντων ἡμᾶς,
τὰς σκυδικὰς χαλίνωσον ἐπιδρομὰς ταῖς προστασίαις σου.

Κανὼν παρακλητικὸς ψαλλόμενος εἰς τὸν ὅσιον Λουκᾶν.

Ὤδὴ α' ἤχος δ'.

Τῷ ὁδηγήσαντι πάλαι.

Τῇ ἀπροσίτῳ τριάδι, παρεστηκώς, ὅσιε, καὶ ταῖς ἐκείθεν ἀστραπαῖς
ὡς ἐφικτὸν ἐλλαμπόμενος, Δουκᾶ, τὸν νοῦν μου καταύγασσον, ὅπως
σου τὴν ἱεράν καὶ φωταυγῇ μέλψω πανήγυριν.

Ηγιασμένης ἐκ ῥίζης ἀναφυεὶς ἅγιος ὄρηξ, καὶ κλάδος εὐθαλὴς ἀπὸ
σπαργάνων τῷ κτίστῃ σου σαυτὸν προσήξας καὶ γέγονας, εὐχαρί-
στος αὐτῷ θεράπων καὶ πιστός, Δουκᾶ μακάριε.

Φωνῆς ἀκούσας τῆς θείας ξένου σαυτὸν ἐδειξας, τῆς προσπαθείας τῶν
φρευστῶν, πρὸς μόνον βλέπειν ἐκάστοτε, Δουκᾶ, κατεπειγόμενος τὰ
μένοντα καὶ δι' αἰῶνας, ὧν καὶ νῦν ἀπολαύεις, αἰοῖδι με.

Θεοτοκίου.

Εκ σοῦ θεός ἀπορρήτως, σωματωδείς ἐῤῥυσσε πρὸς ἑαυτὸν ὡς ἀγαθός, πὰ τῶν ὁσίων συστήματα, μετ' ὧν Λουκᾶς εὐηρέστησεν, ἄχραντε, οὐ ταῖς πρεσβείαις καὶ ἡμᾶς σῶσον ἐλέησον.

Ὡδὴ γ'.

Ὁ στερεῶν βροντὴν καὶ κτίζων πνεύματα.

Ως ζηλωτὴς τῶν πάλαι θεοφόρων ἐμάχυνας, ἐν ὅρεσι καὶ ἐρημίαις, Λουκᾶ σοφέ, προσευχαῖς τε καὶ νηστείαις, σχολάζων καὶ τὸν κύριον ζητῶν, οὐ καὶ ἐτυχεῖς.

Σὺ βιαστής ἐγένου, πάτερ, ὄντως, τῆς φύσεως ἐν πόνῳ μέν, διημερεῶν σωματικῇ, καὶ ἐν νόμῳ νυκτευρεῶν ἐνδελεχῶς τοῦ κτίστου σου, Λουκᾶ πανσεδᾶσμις.

Φωτιστικαῖς τοῦ πνεύματος ἀκτίσιν ἀπήστραψας ὡς ἥλιος, καὶ καταγάζεις τοὺς ἐν νυκτί, τῶν ποικίλων νοσημάτων, συνεχομένους, ἄγρι' διὸ σὲ γεραίρομεν.

Θεοτοκίου.

Υπὲρ ἡμῶν ἰλέωσαι, παρθένε, τὸν σὸν υἱὸν καὶ κύριον, ἵνα κινδύνων καὶ πειρασμῶν τῶν ἐν βίῳ καὶ σκανδάλων, τῆς ἀμαρτίας ἀπαντες ῥυσθῶμεν πρεσβείαις σου.

Ὡδὴ δ'.

Εἰσακήκοα ὁ θεός.

Οὐ ἀγῶνες ὡς θαυμαστοὶ τῆς σῆς ἀνδρείας, δι' ὧν δαιμόνων καὶ παθῶν κατεκυρίευσας, Λουκᾶ παναοιδίμε, καὶ τὸ τῆς νίκης στέφος ἐδέξω σαφῶς.

Ρωμαλέα γνώμη, σοφέ, τὴν στενωτάτην ὥδυσσας τρίβον, πρὸς εὐρύχωρον κατήντησας πλάτος ἀναπαύσεως, τῆς οὐρανοῦ δόξης Χριστοῦ τοῦ θεοῦ.

Ως δοξάσας ἐπὶ τῆς γῆς Χριστὸν ἀξίως ἀντεδοξάσθης πρὸς αὐτὸν, θεομακάριστε Λουκᾶ, καὶ γεγένησαι παντοδαπῶν χαρίτων πηγὴ τοῖς πιστοῖς.

Γρηγορήσας ἐν φυλακῇ θεσμῶν τὸν θεῖον καθυπεδέξω, προσελθόντα σοι τὸν κύριον ὅθεν μοι καὶ ἀνεκλήθης, πάτερ, εἰς θείας σκηνάς.

Θεοτοκίου.

Θεοχώρητος οὐρανὸς σαφῶς ἐδείχθης τὸν γὰρ ἐν τούτῳ μὴ χωροῦμενον, ἐχώρησας ὑπὲρ νοῦν, πανάχραντε, ὃν ἐκδυσώπει σῶσαι κινδύνων ἡμᾶς.

Ὡδὴ ε'.

Ἐκ νυκτὸς ὀρβρίζοντες.

Εξέστησαν ἄγγελοι, Λουκᾶ θεοφόρε, δαίμονες ἐπτήξαν καὶ ἐθαύμασαν τῶν ἀνθρώπων τὰ γένη, τὸ πρᾶν τέ σου καὶ τὸ μέτριον ὁμοῦ. ἦ τε καὶ θάλασσα, κηρύττουσιν ὄντως τὰ κατορθώματά σου τὰ ἐν-θεα, αἱ τε κῶμαι καὶ πόλεις, ἐν αἷς διέπρεψας ἐν σώματι τελῶν.

Η πόλις ἀγάλλεται Δελφῶν, καὶ ταύτης ἡ ὁμορος μάλιστα τοῖς σπαργά-νοις σου, καὶ ἐπτάφυλοι Θῆβαι τὰ σὰ θαυμάσια κηρύττουσι τρανᾶς.

Θεοτοκίου.

Υπέρτερον δεῖξόν με παθῶν ἀκαθάρτων, δέσποινα, δέομαι, καὶ διέγειρον τοῦ ὀρβρίζειν ἀπαύστως ἐν ὑμνωδίαις, δοξάζειν σε θερμῶς.

Ὡδὴ ς'.

Ζάλη με λογισμῶν.

Θάλασσαν τὴν τοῦ βίου διαπλεύσας, ἀβρόχως κατήντησας ἐν ἀκυμάντῳ λιμένι, τῆς ἀγίας καὶ ὄντως θαυμαστῆς σκηνῆς, ἐν ᾗ περ ἡχος ἑορταζόντων καὶ ἑκάστην.

Αλλὸν σε Σαμουὴλ ἴσμεν, ὦ πάτερ, τὰ ἔμπροσθεν βλέποντα, καὶ τὰ ἐγγὺς καὶ τὰ πόρρω καὶ εἰς βάθος χωροῦντα, καρδιῶν καὶ μετὰ παρρησίας τὰ ἐν αὐταῖς ἐκκαλύπτοντα.

Σκῆνωμα τοῦ ἐνθέου χρηματίσας φωτός, ἀξιάγαστε, τοῖς πασὶν ἀντανάκλασεις, ἀμυδρῶς ἐγχορήγεις μὲν, τὸ πρὶν καὶ νῦν δὲ πολλὰ πλεονάπολυβεις ἐκ τοῦ σώματος.

Θεοτοκίον.

Μόνην σε καθάραν ὃ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν θεασάμενος, ἐν σοὶ κατόκησε, σῶσαι τὸ ἀνθρώπινον γένος βεβληθείς, ὃν καὶ νῦν, ἐκδυσώπει ὑπὲρ ἡμῶν, ἀειπάρβενε.

Ωδὴ ζ΄.

Τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ.

Υπερβλύζει θαψιλῶς, ἡ τῶν λειψάνων σου θήκη μύρον εὐώδες, Λουκᾶ θεσπέσιε, δι' οὗ τὰ πάθη τῶν ἀσθενούντων ἐξιᾶσαι συμπαθῶς, καὶ ἐκδιδάσκεις ἀνυμνεῖν ἀπαύστως τὸν αἴτιον, Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Μαρτυρικῶν ὡς ἀληθῶς οὐκ ἀπελείφθης καμάτων, πρὸς ἀοράτους καὶ τοὺς ὁσημέραι, πυκτεύων, πάτερ, δεινούς τυράννους, οὓς ἤττησας κραταιῶς μετὰ μαρτύρων, Χριστῷ ὡς μάρτυς παρίστασαι, τὰς ὑπὲρ πάντων ἡμῶν αὐτῷ προσφέρων λιτάς.

Νευκρωμένον ἡδοναῖς, καὶ ἀπογνώσεως κλίμῃ νῦν βεβλημένον προσήλασας ζώωσον, ζωῆς θεράπων ὡς χρηματίσας, καὶ κληρονόμος ἀληθῶς αἰώνιου, δυσωπῶ τὸν δοῦλόν σου κρᾶζοντα, Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Θεοτοκίον.

Πατέρα τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμάτων ἀνθρώποις, ὡς μόνος εἶδεν αὐτὸς κησάσας, καὶ ἀμφω νῦν με νοσοῦντα λῖαν, ἐπισκέψεως τῆς σῆς καταζώωσας, σεμνή, θεράπευσον βοῶντα, Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ωδὴ η΄.

Τὰ σύμπαντα, δέσποτα.

Ηλίου λαμπρότερον ἡμῖν ἐπέλαμψεν ἡ θεία, αὕτη νῦν πανήγυρις, πιστοῦς συγκαλουμένη ὑψηλῇ κηρύγματι, πανηγυρίσαι προθύμως.

Μηδεὶς οὖν ὑστερεῖτω, καὶ γὰρ τράπεζαν ψυχροτρόφου, ὃ μέγας ἐν ταύτῃ Λουκᾶς ἡτοιμάσατο.

Μακάριος γέγονας, ὅσιε πάτερ, ὡς πολήσας ἀπάντων, τὸ ἔσχατον τῶν ὀρεκτῶν, καὶ ὄντως μακάριον, ὅπερ νῦν καταλαβὼν μὴ ἐλλίποις, ἐξαίτην τῶν ἐν πίστει, τὴν ἐτήσιον ἑορτὴν σου, καὶ θείαν τελούντων, πταισμάτων ἄφεςιν.

Μὴ παύσῃ δέόμενος ὑπὲρ τῶν πίστει τιμώντων, τοῦ διαφυλάττεσθαι κινδύνων ἐκ παντοίων, Λουκᾶ παναοίδιμε, καὶ εὐαρέστως βιοῦν πρὸς τῆς μελλούσης τοῦ κτίστου σου ἐπελεύσεως σωτηρίαν εὐρέσθαι, ὑμνοῦντας τὸν σὲ θαυμαστώσαντα.

Θεοτοκίον.

Οικτεῖρησον, δέσποινα, πεφουλισμένους με βιοῦντα καὶ τῇ ἀντιλήφῃ σου μετάβαλε, καὶ ὅλον σπουδαῖον ἀπέργασαι διὰ παντός, εὐροδῶσα πρὸς οὐράνιον τρίβον ἀναμείποντα, Εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ωδὴ θ΄.

Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα.

Λγε δὴ τοῦ ὁσίου συνελθόντες πάντες λαοί, τὴν εὐσημεν ἡμέραν τῆς σεπτῆς ἐκδημίας πρὸς θεὸν μετ' εὐφροσύνης, καὶ χαρᾶς ἐπιτελέσωμεν.

Κροτοῦντά με τὴν θείαν ἐκ καρδίας σου χαρμονίην, προσδέχου καὶ δεινῶν ἀπαλλαγὴν, καὶ πταισμάτων ἱλασμόν κλέος, Λουκᾶ, τῶν μοναστῶν, νῦν μοι κατὰπεμψον.

Ρώμην λαβὼν ἐξ ὕψους ἱατρεύειν πάθη δεινὰ, μὴ παύσῃ ταῖς ἐκάστου συμφοραῖς, ὡς κυρίου μιμητῆς ἐπικαμπτόμενος, Λουκᾶ, καὶ τὰς αἰτήσεις πληρῶν.

Θεοτοκίον.

Υπὸ τὴν σὴν προσβίαν, καταφεύγοντά με θερμῶς, ἀσδέστου ἀπολύτρωσαι πυρός, καὶ μερίδος δεξιᾶς μέτοχον δεῖξον, ἀγαθή, ταῖς ἱεραῖς σου.

Κανὼν ψαλλόμενος εἰς τὸν ὅσιον Λουκᾶν.

Ὡδὴ α' ἡχος πλ. β'.

Βοηθός καὶ σκεπαστής ἐγενετό μοι.

Ανθός ῥίζης εὐκλεοῦς, ἀναδραστήσας ἡγασμένον, δένδρον εὐθαλές, καὶ κατὰκαρπον, σαφῶς ἀνεδείχθης ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ, Λουκᾶ ἱερομακάριστε.

Ιερεῖον ὡς ἀγνόν ἀπὸ σπαργάνων σουτὸν προσήξας τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ ὁσπότη Χριστῷ, νηστείας σχολάζων καὶ εὐχαῖς διὰ παντός, Λουκᾶ μακαριώτατε.

Σὺ καθυπείκων νόμοις ἀνῶθεν Χριστοῦ, ἀπεδεδιούξω παίδων ἀθυρμούς, καὶ σαρκὸς ἡδονὰς γονέων τε φίλτρων δι' ὁδῆς τῆς αὐτοῦ, Λουκᾶ, νῦν κατηξίωσαι.

Θεοτοκίον.

Εξελοῦμε τῶν παθῶν ἡ ἀπαθείας αἷτιον, μόνη τέξασα υἱὸν ἀπαθῶς, καὶ ἀγνῶς καὶ δεῖξον μερίδος, τῶν ὁσίων δυσωπῶ ταῖς πρὸς θεὸν πρεσβείαις σου.

Ὡδὴ γ'.

Στερέωσον, κύριε, ἐπὶ τὴν πέτραν.

Ο τοῦ θεοῦ πόθος σε προσαναφλέξας ἐκταπλασίως, ὁρεσίτροφον εἰργάσατο, καὶ τῶν κάτω, πάτερ, μετανάστην, θεόληπτε.

Νεοφανῆς ὥσπερ ἀστήρ τις ἐκλάμψας ἐσχάτοις χρόνοις, τὴν ἐσπέραν κατεσφώτισας ταῖς ἀκτῖσι, πάτερ, τῶν ποικίλων θαυμάτων σου.

Φωτιστικαῖς λάμψεσι τῶν πρεσβειῶν σου, καταύγασόν μου τὴν τυφλώτουσαν διάνοιαν, θεοφόρε, ὅπως ἐπαξίως ὑμνήσω σε.

Θεοτοκίον.

Υπὸ τὴν σὴν, ἄχραντε, προσφεύγω σκέπην ἐλέησόν με, καὶ στερέωσον κλονούμενον ἁμαρτίαις, καὶ τοῖς σωζομένοις με σύνταξον.

Ὡδὴ δ'.

Ἀκήκοα, κύριε, τὴν ἀκρόν σου.

Εμάκρυνας, ὅσιε, ὅρεσι καὶ ἐν ἐρήμοις πύλισθης, πάτερ, προσδεχόμενος τὸν σώζοντα καταγιγῶς, καὶ παρακαλοῦντά σε κύριον.

Ρημάτων σὺ γέγονας τῶν θείων ὄντως ἀκριβῆς φύλαξ· τὸν σταυρὸν γὰρ ὁμωσάμενος ὅπισθεν, πάτερ, ἔβης τοῦ καλέσαντος, ὅσιε.

Ως λίαν σὺ πέφυκας οἰκτίρμων, πρὸς καὶ μετρίοφρων πρὸς Χριστοῦ γὰρ μεμαλήτευσαι δι' εὐρεῖς, μάκαρ, ἐν ψυχῇ τὴν ἀνάπαυσιν.

Θεοτοκίον.

Θεὸν, ἀγνή, δίδου μοι ταῖς σαῖς πρεσβείαις ἵλεων, ὅταν μετὰ δόξης ἐπελεύσεται, καὶ ὁσίων δεῖξον, κοινωνῶν τῆς χορείας με.

Ὡδὴ ε'.

Ἐκ νυκτὸς ὀρρίζοντα, φιλόληρωπε.

Σκοτία μὲν ἐψευσται, διώξασα μάτην σε, φιλᾶσαι γὰρ οὐ δεδύνηται τὸ φῶς τῶν σῶν κατορθωμάτων, τὸ ἔλεος δὲ θεοῦ κατέλαβεν ἀξίως.

Ορος κατανύξεως ὁ βίος σου, τύπος τε πέφυκεν ἀντησίας ἐν Χριστῷ, καὶ γνώμων ἡσυχίας καὶ συμπαθείας κανὼν, Λουκᾶ, ταῖς μονοτρόποις.

Ιδὼν σου τὴν ἄφατον ἀπλότητα, πλείστοις σε κύριος κατεκόμμησε, σοφῇ, χαρίσμασιν ἐνθέοις, τὰ πόρρωθεν προορᾶν, καὶ νόσους ἐξιλάσθαι.

Θεοτοκίον.

Υπερτέραν πάσης σε τῆς κτίσεως, δέσποινα, δέδειχεν, ὁ ἀρρήτως ἐκ τῆς σῆς ἀποτεχθεὶς νηδύς, καὶ μοναστῶν διὰ σοῦ προσήκατο τὰ πλήθη.

Ὡδὴ ς'.

Συνεσχέθη, ἀλλ' οὐ κατεσχέθη.

Πῶς φράσει νοῦς τὰς ἀριστείας ὄντως κατ' ἀξίαν τὰς σάς, τὰς παννυχίους στάσεις, τὴν ἐγκράτειαν καὶ χαμευνίαν, τοὺς μετ' ἡμέ-

ραν κόπους καὶ ἰδρωτάς σου; οὗς ἐν σώματι, παμμάκαρ, ἔτλης, διὰ Χριστοῦ τὸν Θεόν, οὗ καὶ νῦν ἐντρυνῶν μέμνησο, Λουκᾶ, τῶν γεραιρόντων σε.

Αἶνον ᾄδει πᾶς τις ἀπολαύσας σου τῆς ἰσαγγελοῦ μορφῆς, ὁ μὲν ὡς ἱατῆρα συμπεσόντος ἀνιάτου πάθους, ὁ δὲ τροφέα, καὶ ὡς προστατὴν ἑτερος, ὡς διδάσκαλον δὲ πάλιν ἄλλος, καὶ ἀψευδέστατόν σε προγνώστην εἰδώς τῶν προγεγονότων καὶ μελλόντων τε.

Τὰς ἀρχάς τε καὶ τὰς ἐξουσίας, καὶ τοὺς κοσμοκράτορας, σταυροῦ τῇ πανοπλίᾳ καταπάλεσας ἀνδρειοτάτως, καὶ ἐτραυμάτισας καὶ τελείως ἔτρεψας. Ὅθεν ἔτυχες ἐκ ζωηφόρου δεξιᾶς, ἐνδοξέ, τῶν ἀφθάρτων γερῶν σὺν τοῖς ἀπ' αἰῶνος, Λουκᾶ πάνσοφε.

Θεοτοκίον.

Μέγα τείχος καὶ καταφυγὴν σε, σκέπη καὶ ἀντίληψιν, οἱ τῶν ὁσίων δῆμι περιφέροντες τὴν σὴν πρεσβείαν θεογεννήτρια, τὴν τοῦ βίου ὁλάσσαν ἀβρόχως. Ὅθεν καὶ εἰς λιμένα ζωῆς ὥρμησαν εὐσταλῶς, μετ' ὧν καὶ ἡμᾶς σῶσον δεόμεθα.

Ὤδὴ ζ.

Ἀφραστον θαῦμα.

Πώμη τῇ θεῇ τοῦ παρακλήτου ῥωννύμενος, φοβερός μὲν ἦσθα τοῖς ἐχθροῖς, φλέγων ταῖς εὐχαῖς καὶ ἀποδιώκων αὐτούς, πιστοῖς δὲ πᾶσι μετρίχως, ἡδύς τε μοναζόντων, Λουκᾶ, τὸ κλέος πάντων.

Ινα τὸ ἄνθος τῶν ἀρετῶν τὴν εὐπάθειαν ἐν καρδίᾳ κτίζῃ, τὸν ζυγὸν στέρχεις τὸν τοῦ Χριστοῦ, πᾶσαν λειτουργίαν τελῶν καὶ καθυπεύκων τῇ σὲ παιδοτριβοῦντι μονοτρόπῃ καὶ θεῇ Ναζηραΐφ.

Τῇ κορυφαίᾳ τῶν ἀποστόλων πειθόμενος, τὰ ἐπὶ γῆς μέλη προφανῶς, ἅπαντα σπουδῇ, πάτερ, ἀπενέκρωσας, καὶ μετὰ ἀγγελίων, ἀνύμνεις τὸν δεσπότην, ἀπαθείας στολῇ λελαμπρυσμένος.

Θεοτοκίον.

Κρίῃ χεῖρας ἀφ' οὗ σαρκὶ διεπέτασεν ὁ υἱός σου, κόρη, καὶ θεός, ἡλυσε πιστούς, ἅπαντας πρὸς γνῶσιν αὐτοῦ καὶ σωτηρίαν διὸ καὶ προσπίπτω, τῆς μελλούσης ἐξάρπασον γεέννης.

Ὤδὴ η'.

Ἐκστηθε φρίττων οὐρανέ.

Σύντονον αἶμον εὐρηκώς, τὸν ἀδιάλειπτον τῆς καρδίας συντριμμόν, οὐ μόνον λόγοις τε καὶ σχήμασιν, ἀλλὰ καὶ ἔργοις αὐτοῖς, οὐκ ἔλειπες, ἐνδοξέ, πᾶσιν ἐπίσης εἰς γῆν ὧδων τὴν κάραν μονασταῖς καὶ μιγάσι γέρουσι, νηπίοις, ἐφήβοις καὶ πρεσβύταις.

Εργοῖς ἐξελαμψας ἐσθλοῖς, δι' ὧν ἐδόξασας καὶ δοξάζεις ἐσαεῖ πατέρα, Λουκᾶ, τὸν οὐράνιον. Ὅθεν ἄξιως αὐτοῦ ἐδόξασεν ἐν γῇ τε καὶ οὐρανῷ σε· διὸ μὴ παύσῃ, πάτερ, ἐκτενῶς ἱκετεύειν, ὅπως τῆς ἐκείθεν ἐπιτύχωμεν δόξης.

Αγε δὴ πάντες, τὴν λαμπράν τῆς μεταστάσεως, νῦν ἡμέραν ἀδελφοί, σπουδαίως καὶ πιστῶς τελώσωμεν, Λουκᾶ τοῦ θεοῦ πατρός, Χριστὸν ὑμνήσωμεν βοῶντες, αὐτοῦ πρεσβεύειν πάντας τῆς ἀρρήτου σου δόξης, ποίησον μετόχους ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Ορεξὼν χεῖρα δυσωπῶ, τῇ ἀσθενείᾳ μου, καὶ τῆς κλίνης τῶν παθῶν, ὡς μήτηρ τοῦ τὰς νόσους ἄραντος ἀνθρώπων, ἄχραντε, τάχυνον ἀνάστησον, ἵνα τὴν τρίβον αὐτοῦ τῶν προσταγμάτων, πορευόμενος μέλπῃ τὰς σὰς δυναστείας εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὤδὴ θ'.

Ξενίας δεσποτικῆς.

Σοὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν διαβατήριον ὤφθη, τοῦ σώματος ἡ λύσις, καὶ γὰρ ἐν γῇ παρών, οἶκος θεῖος ἐχρηματίζεις, πολλὰ δὲ πλέον ἄρτι, παρελθόντων τῶν τύπων, τῇ ἀληθείᾳ σου.

Κέτευσ ἀπαύστως, ὡς παρρησίαν πλουτήσας τῇ ἀγαθῇ δεσπότη, Λουκᾶ μακάριε, ὅπως ἐγκλημάτων ἄφεσιν λαβόμενοι, πίστει τιμώμεν τὴν αἰσίαν ἡμέραν τῆς ἐκδημίας σου.

Ος ἐν σαρκὶ περιόντα καὶ μετὰ πότμον ὀρώμεν, οἱ τῆς ψυχωφελούς σου καταπολεύσαντες βοηθείας, ὃ πατέρων ἀκρότης, καὶ βοῶμεν ἐν πόθῳ πάντες, Μη ἐλλίπης πρεσβεύειν ὑπὲρ τῶν δούλων σου.

Θεοτοκίον.

Υμνοῦμεν, θεοτόκε, καὶ μακαρίζομεν πάντες, οἱ διὰ σοῦ σωθέντες
κατὰ τὸ ῥημά σου, καὶ διὰ παντός σοι βοῶμεν, Ταῖς πρὸς τὸν
υἱόν σου πρεσβείαις, δεξιούς παραστάτας ἡμᾶς ἀνάδειξον.

Κανὼν τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, οὗ ἡ ἀκροστιχίς,

Μέλη προσῆξα τῷ νέῳ Λουκᾶ νέα Γρηγορίαι.

Ὡδὴ α' ἤχος πλ. δ'.

Ἀρματηλάτην Φαραὼ ἐβύβισε.

Μετά ἀγγέλων παρεστώς, αἰοδιμε, τῷ ἐπὶ πάντων θεῷ καὶ σὺν αὐ-
τοῖς ὕμνον, μέλπων, τὸν τρισάγιον, πρὸς ὕμνους ἐφορμῶντά με τοῦ
ἐνθέου σου βίου, ταῖς ἱεραῖς χαρίτυσιν, λόγον σου βραβεύων ἐπάξιον.

Εκ μητρικῆς, πάτερ, νηδύος γέγονας δοχεῖον ἐντιμον, καὶ καθαρὸν
ὄντως, τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὑφ' οὗ καὶ δυναμούμενος, πονηρίας
πνευμάτων τὰς πανουργίας διέλυσας, ἀγαθοεργίας προσκείμενος.

Λόγων ἀμέτοχος, Λουκᾶ, γενένησαι τῶν ἔξω καὶ καθ' ἡμᾶς· ἀλλὰ
σοφὸς ἔργοις θείοις ἐχρημάτισας, φύβῳ θεοῦ, μακάριε, ὡς ἀρχὴν
τῆς σοφίας ἀρχήθεν ἐνστερνισάμενος· ὅθεν θεαρέστως ἐδίωσας.

Θεοτοκίον.

Ησὴ προμήτωρ εἰς τὸν κόσμον θάνατον, τῇ παραβάσει τὸ πρὶν τῆς ἐν-
τολῆς, νύμφη ἤγαγεν ἀνύμφευτε· σὺ δὲ ζωὴν, αἰδιον τὸν Χριστὸν
τετοικία θανάτου κράτος κατήργησας, κόσμου ἀφθαρσίαν πηγάσασα.

Ὡδὴ γ'.

Ὁ στερεώσας κατ' ἀρχάς.

Προφητικῶς τοῖς μετὰ σοῦ τὰς τῶν βαρβάρων ἐφθόους, προσεδήλους,
ἀξιάσαστε πάτερ, οὐκ ὀλίγους τῆς αὐτῶν ρύομενος κακώσεως, ἢν
τῶν πταισμάτων πλήθος τούτων ἐνδίκως κατέκρινεν.

Ρώμη τῶν θείων σου εὐχῶν, ἐκλειοπτότα, παμμάκαρ, ὑπὸ νόσου
χαλεπῆς νεανίσκον ἐρωμένον τῷ πατρὶ ἀπέδωκας, δοξάζοντι τὸν
τὴν χάριν ἱαμάτων, σοὶ δεδοκότα θεὸν ἡμῶν.

Οτῇ σκηνῇ σου ὑπελθὼν, καὶ τὴν κλοπὴν εἰργασμένος ἀρνησά-
μενός τε ταύτην κακοῦργος, ἐπιτίμιον αὐτῆς, Λουκᾶ, ὑπέσχεθ' ἰά-
νατον, θεοῦ δικαίᾳ κρίσει, τὴν μοχθηρίαν κολάζοντας.

Θεοτοκίον.

Σὲ θεοτόκον εὐσεβῶς ὁμολογοῦμεν, παρθένε, ὡς θεὸν ἀδιαφθόρως τε-
κοῦσαν, σαρκωθέντα δι' ἡμᾶς, ἐκ τῶν ἀνγῶν αἱμάτων σου, μετ' οὗ
σε εὐλογοῦμεν, εὐλογημένη πανάμωμε.

Ὡδὴ δ'.

Σύ μου ἰσχύς, κύριε, σύ μου.

Ηπρὸς θεοῦ σοι διδομένη, πανόλβιε, θεία χάρις, πᾶσι τοῖς προστρέ-
χουσι, τὴν τῶν λυπούντων ἀπαλλαγὴν, θάπτον προσέξεναι, χαρὰς
τε πλήρεις ἐξέπεμπε, τοὺς πρὶν ἀνωμένους, τῷ σωτῆρι βοῶντας, Τῇ ду-
νάμει σου, δόξα, φιλόνηρωπε.

Ευλοφορῶν, ὑδροφορῶν τε, πανόλβιε, καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ὑπερχόμενος
ὑπηρεσίαν, τὴν τοῦ πατρὸς, ἐπὶ δέκα ἔτη τοῦ κατὰ πνεῦμα ἐδείκνυ-
σας, αὐτὸν τε θεραπεύων ταπεινῶσαι καρδίας, ὡς υἱὸς ἀληθῶς γνησιώτατος.

Αναχωρῶν πρὸς τὰς ἐρήμους, θεσπέσιε, ἡσυχίας πόθῳ καὶ ἀσκήσεως,
συντονωτάτης, καὶ τῷ θεῷ, Λουκᾶ, μόνος μόνῳ προσομιλῶν τὰς
τοῦ σώματος σφοδράς ἐπαναστάσεις, ἐξεργάζους, κραυγῶν, Τῇ δυνά-
μει σου δόξα, φιλόνηρωπε.

Θεοτοκίον.

Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ τῶν αἰώνων, πανάμωμε, γεννηθέντα υἱὸν ὁμοού-
σιον, σὺν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν δυσὶν οὐσίαις, ἐν χρηματίσαν-
τα πρόσωπον ἀχράντως, ἀρρυπάρως ἀπεκύνθης, κόρη, σωτηρίαν ἡμῶν
χαρίζομενον.

Ὡδὴ ε'.

Ἵνα τί με ἀπώσω.

Ωσπερ ἥλιος ἄλλος, πάτερ, τῶν θαυμάτων ἀκτίνας ἐξέπεμπες, τοῖς
παθῶν τελοῦσιν ἐν τῷ σκότει, Λουκᾶ παναοίδιμε, καὶ αὐτοὺς φω-

τίζων ταῖς θεραπαίαις, τῷ δεσπότῃ τὴν προσήκουσαν δόξαν ἀνέπεμπε.
Νοῦν αὐτῷ προσερείσας, τῷ τῶν νοσητῶν ἀκροτάτῳ, πανόλβιε, νοση-
 τοὺς καλῶν δυσμενεῖς, καὶ εἰς τέλος κατήσχυνας, καὶ αὐτῶν νόσων
 ταῖς ἀστοκαίαις νῦν συγχορεύων, τοὺς ὑμνοῦντάς σε πίστει περίσῳζε.
Εξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, πάτερ, τὴν ἐγκράτειαν ἀκρῶς ἠγάπησας,
 τὸν δὲ κόρον πάλιν, ὡς ἀρχὴν χρηματίζοντα ὕβρεως, νουνεχῶς
 μισήσας παλὼν ἐκράτησας, θεόφρον, καὶ θεῷ εὐαρέστως ἐβίωσας.

Θεοτοκίον.

Ως αἰτίαν ὑμνοῦμεν πάντων τῶν καλῶν σέ, παρθένε πανύμνητε, διὰ
 σοῦ ὁρρὺς γὰρ τῶν δαιμόνων, ἀγνή, καταβέβληται καὶ ἀνθρώπων
 γένος κατερραγμένον ἀνωρίσθη, καὶ Ἐδὲμ ἡ κλεισθεῖσα ἀνέφκται.

Ὡδὴ ε'.

Πλάσθητί μοι σωτήρ.

Λούτων τῶν νοσητῶν, Λουκᾶ, τὰς μύλας συνέθλασας, ὡς ὅπλον ὑπὸ
 μόνῃν, στερεὸν χειρισάμενος, δι' ἧς καὶ ἀπειληφας τὸ τῆς οὐχικῆς
 στέφους, τὸ ἀμάραντον, αἰδίμει.

Ολοσχερῶς σεαυτῷ τῶν ὑλικῶν κατεφρόνησας, ἐχθρίσας καὶ παρ-
 κῶς παλὼν ἀξιάχαστε, ψυχῆς προνοούμενος τῆς κυριωτέρας, ὡς
 ἐχέφρων τε καὶ δίκαιος.

Απὸ θεοῦ ἱατρὸς τῇ ἐνεγκούσῃ δεδώρησαι, καὶ θραψαμένη σε γῆ,
 ταχὺς τε καὶ ἡμισθός, πάντων τὰ νοσήματα, καὶ ποιικίλας νόσους
 θεραπεύων, παναοίδιμει.

Θεοτοκίον.

Κατῆλε μέχρεις ἡμῶν ὁ πάντων, κόρη, ἀνώτερος, ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν,
 σάρκα προσλαβόμενος, δεῖξας θεοτόκον σε, ὡς αὐτὸν τεκοῦσαν ὑπὲρ
 λόγον καὶ δίκαιον.

Ὡδὴ ζ'.

Θεοῦ συγκατάθεσιν.

Αθάνατον εὐκλείαν ἔσχηκας, πάτερ, καὶ μετὰ τέλος· πρὸς Χριστὸν
 τὸν θεὸν παρρησίαν, παμμάκαρ παντός γὰρ πάλλους καὶ ἀρρωστή-

ματος τοὺς προσιώντας ἐν πίστει τῷ τάφῳ σου εὐελεροῖς, εἰς αὐτοῦ δό-
 ξαν ἀπέραντον.

Νεκρὰς χεῖρας ἔχουσα γυνή, καὶ πόδας ἀκνησίᾳ πολλῇ καὶ δεινῇ,
 σὺν υἱῷ δαιμονῶντι, τῇ σῇ προσήλθε λάρνακι, ὅσαι, ἦν παραδόξως,
 Λουκᾶ, ἐθεράπευσας μετὰ τοῦ παιδός, καὶ χαρὰς ἀρρήτου ἐπλησας.

Ενθὺς πληρούμενος φωταυχσίας, ὡς παρεστὸς τῷ Χριστῷ, ταύτης μέ-
 τοχον δεῖξον, ἥνπερ συνήξας ποίμνην σου, ἐνδοξε, τοὺς βαρεῖς λύκους,
 βᾶδω τῆς πρεσβείας σου, ἀποδιώκων αὐτῆς τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς.

Θεοτοκίον.

Αρχὴν παναμώμητε τὴν ὑπὸ χρόνον διὰ σοῦ δέχεται, ὁ ὑπέρχουσι
 λόγος, σαρκὸς προσλήψει, παύων ὡς εὐσπλαχνός, ἀρρήτῳ σῖναι τὸν
 χρόνιον πόλεμον, καὶ καταράσων, ἀγνή, τὸν παλαιὸν πετρυστήν.

Ὡδὴ η'.

Ἑπταπλάσιος κάμινον.

Γῆθεν, Λουκᾶ πανόλβιε, πρὸς οὐράνια μέλλοντα διὰ τελευταῖς σε
 ἀνελθεῖν σκηνώματα, ὁ θεὸς Γρηγόριος, περὶ τῆς σῆς ταφῆς ἐρωτῶν,
 ἤκουσε ῥήματα ταπεινώσεως γέμοντα, καὶ δηλοῦντα τὴν δοθείσάν σοι
 χάριν καὶ τόπον τῆς ταφῆς σου ἐν ᾧ καὶ κατετέθης.

Ρῶσιν παρέσχες ἅπασιν τοῖς νοσοῦσιν ἐκάστοτε, μόνῃ τῇ νοτίδι· τῆς
 σοροῦ σου, ὅσαι, ἐλαίων τε χρίσμασι, καὶ ἐπικλήσει θεῶς σου, οἱ καὶ
 χαρμοσύνης σὺν ἡμῖν ἐκδοῶσιν, οἱ παῖδες εὐλογοῖτε, ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε,
 λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Πσὴ, Λουκᾶ θεσπέσιε, ἐκπεπλήρωται πρόορρησις, ἥνπερ πρὸς τῷ τέλει
 τοῖς σοῖς τέκνοις εἰρηκας, ὁ τόπος γὰρ, ὅσαι, ἐν ᾧ καλῶς ἐβίωσας,
 νῦν υπερδεδόξασται θεοῦ προφητεία τοῦ σοῖ τῆς προφητείας παρασχού-
 τος τὴν χάριν, καὶ ποίμνην σου τὴν θεῖαν φυλάξαντος εἰς τέλος.

Θεοτοκίον.

Γνώμη, ἀγνή πανάμωμε, τολμηρᾷ ἐξεπέσομεν πρὶν τοῦ παραδείσου,
 συμβουλή τοῦ ὄφως, καὶ θάνατον εὕρομεν διὰ τῆς παραβάσεως,

νῦν δὲ πρὸς παράδεισον ἀνήχθημεν ξύλῳ ζωῆς τῆς ἀθανάτου ἐντροφῶν-
τες, Μαρία, Χριστοῦ φιλανθρωπίᾳ, ὃν ἔτεκες ἀφθόρως.

Ὡδή θ'.

Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ οὐρανός.

Ο ποίμνην σου ποιμένων τὴν λογικὴν, φιλοθέως, Δουκᾶ, παμμακά-
ριστε, πόθῳ θερμῷ, πίστει τε κινούμενος τῇ πρὸ σε, ὡς ἀληθῶς φι-
λόθεον ἔργον, τὴν σεπτὴν ἀνακομιδὴν, τοῦ θείου σου λειψάνου, εἰργά-
σατο ἐμψρόνως, ὧν καὶ καλούμενος Φιλόθεος.

Ρευστὴν λαγὼν τὴν φύσιν, νόμῳ αὐτῆς εἰαιτούργησας, οἷά περ ἄν-
θρωπος ἀποθανών, ἀλλὰ τὴν στολὴν σου τὴν ἱερὰν, ἀδιάφθορον ἔδει-
ξας, σδόν τε τὸ σῶμά σου τὸ σεπτόν, τοσούτους ἤδη χρόνους, οὐπερ
εὐσεβοφρόνως νῦν τὴν μετάθεισιν γεραίρομεν.

Ισχύει κατ' ἀξίαν ὅπως οὐδεὶς, ἀνυμνήσαι τὰ σὰ προτερήματα, πάτερ
Δουκᾶ, ὅπερ ἐπιστάμενος καὶ αὐτός, ὡς ἐγγωροῦν προσήξᾳ σοί, ἐν
ρυπαρῶν χειλέων, ἄσμα μικρὸν ὅπως εὖρω πταισμάτων πάντων λύ-
τρον, οὐκ ἀπειθήσας πατρικῇ ἐντολῇ.

Θεοτοκίον.

Σὲ πᾶσαι, θεοτόκε, αἱ γενεαί, τῶν ἀνθρώπων πιστῶς μακαρίζουσιν,
ὥσπερ αὐτὴ πάλαι προεφήτευσας, ἡ θεὸν τὸν μακάριον τέχασα, καὶ
τοὺς σὲ ὑμνοῦντας εὐκρινῶς ποιοῦντα μακαρίους, καὶ δόξης ἀξιοῦντα
τῆς οὐρανίου, σαῖς δεήσεσι.

ΕΓΚΩΜΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΜΥΡΟΝ

ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΓΡΥΨΙΝΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΓΚΑ

ΕΜΠΡΟΣΘΕΝ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΑΥΤΟΥ

Δεῦτε νῦν προθύμως, προσφέρωμεν τοὺς ὕμνους, Δουκᾶ τοῦ μυροβλήτου.
Γέθλιπες τοῦ τάφου, ἀλλ' ὁ σὸς τάφος, πάτερ, μύρον ἄει ἐκβλύζει.
Μύρα τῶν θαυμάτων, μυρίζεις τοῖς ἐκ πόθου, τὴν μνήμην σου τελούσι.
Ασμάτα τῶν ἁσμάτων, ἤσωμεν Δουκᾶ πόθῳ, ἰδοὺ γὰρ μύρον βρύει.
Ζῆς καὶ μετὰ πότμον, Δουκᾶ θαυματοβρύτα, καὶ μύρον νῦν ἐκβλύζεις.
Δεῦτε οἱ ἐν κόσμῳ, ἀνυμνήσωμεν πάντες, ὡς μύρον ἡντικλύτες.
Μύρα τῶν θαυμάτων, ὁ τάφος σου παγάζει, Δουκᾶ, ἄει εὐώδη.
Ωραίος ὁ ναὸς σου, ἐνδοξος, Δουκᾶ μάκαρ, καὶ μύρον ἀναβλύζει.
Θεάσασθε τὸν τάφον, Δουκᾶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι, τὸ μύρον νῦν λαβόντες.
Θαύμασιν ὁ κτίστης, Δουκᾶ, ἐδόξασέ σε, καὶ μύροις τὴν σὴν μνήμην.
Τίς σου κατ' ἀξίαν, τὸ μύρον σου αἰνέσει, Δουκᾶ θαυματόροε;
Δέχου μοι τὸν ὕμνον, Δουκᾶ ὅσις πάτερ, καὶ λύτρωσαι σὸν δούλον.

Δόξα· Τριαδικόν.

Ω τριάς Θεέ μου, πατὴρ υἱὸς καὶ πνεῦμα, ἐλέησον σοὺς δούλους.

Καὶ νῦν· Θεοτοκίον.

Παρθένε Παναγία, Χριστιανῶν τὸ κέρας, ὕψωσον σαῖς προσβίαις.

Καὶ εὐθέως ψάλλομεν τὴν τιμωτέραν.

ΕΓΚΩΜΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ

ΥΠΑΛΛΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗΝ ΑΥΤΟΥ

Ολος ἐκ νεότητος, ὅσιε, γέγονας κυρίῳ ὑπαδός τε μετάρσιος, καθαρὸς ὁμιλίας, ἡσυρτος, Λουκᾶ, τούτῳ, τὰ πλήθη τῶν δαιμόνων πάντων ἠράνισας.

Εξέστησαν τάξεις ἀγγελικαί, τὸν σὸν βίον, πάτερ, πῶς γήινῳ τῷ σώματι, ὡς ἄσκαρος ἐν γῇ ἐπολιτεύσω, εἰς μάνδραν παμμεγίστην, Λουκᾶ, ἐξήσκησας.

Τίς μὴ ἐκπλαγῆσαι σου τοὺς σεπτούς, ἀγῶνας, παμμάκαρ, καὶ τὰ θαύματα τὰ φοικτὰ, ἅπερ διατέλεις, Λουκᾶ θαυματοφόρε; καὶ νῦν λιταῖς θείαις, σφῆζε πάντας ἡμᾶς.

Θαύμασιν ἐδόσμησε κύριος, μετὰ πότμον, πάτερ, ὥσπερ ζῶντα ἐξάστια, καὶ γὰρ μύρον βρύει, ἡ λάρναξ ἣ ἐτέθη τὸ ἅγιόν σου σῶμα, Λουκᾶ θαυμάσιε.

Πάντες νῦν προθύμως ὑμνήσωμεν, Λουκᾶν θεοφόρον, τῆς Ἑλλάδος τὸ καύχημα, καὶ τῆς οἰκουμένης φωστῆρα θαυματοφόρον, καὶ δωρούμενον πᾶσι θεία ἰάματα.

Οἱ ἐν κόσμῳ πάντες προσέλθετε, εἰς μονὴν ἁγίαν, θαυμασίαν οἰκοδομήν, τοῦ ἐν τῇ Στειρίῳ Λουκᾶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι, καὶ θεάσασθε ξένα, φοικτὰ ἰάματα.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΗ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΔΙΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ

ΛΟΥΚΑ

ΤΟΥ ΝΕΟΤ ΤΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

§ 1.

Αἴτιος τοῦ ἐναρίτου βίου εἶνε ὁ χρόνος, ἀλλ' ἡ γνώμη καὶ ἡ προαίρεσις. — Ὁ ὅσιος Λουκᾶς εἰδείεν ἀρετῶν τῶν ἀρχαίων ἀγίων. — Ἦ στερὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸς καθίσταται εἰς πολλοὺς ἄσκατος, ἐπὶ δὲ αὐτῇ εἶνε φύσει τοιαύτη, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀγαπῶσι μὲν τὰ καλὰ, ἀλλὰ εἰς ἀντίκρουσιν εἰς τοὺς ἀγῶνας. — Καὶ τὸ νὰ ἐδομηθῇ τις τὴν ἑαυτοῦ Λουκᾶν εἶνε τοῦτο πρόβλημα γὰρ καὶ εὐφροσύνη. — Ἄλλ' ὁ βίος τοῦ ὁσίου Λουκᾶ εἶνε οὐ μόνον πρόβλημα εὐφροσύνης, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος καὶ συντελεστὴς εἰς ψυχικὴν ὠφέλειαν.

Δὲν ἦτο ἀληθῶς ὁ χρόνος ὁ αἴτιος τοῦ καλοῦ βίου καὶ τῆς περὶ τὴν ἀρετὴν σπουδῆς, ἀλλὰ μόνη ἡ γνώμη καὶ ἡ προαίρεσις ἡ ἀγαπῶσα τὰ χρηστὰ πράγματα. Καὶ τοῦτο δεικνύεται μὲν καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων, οἵτινες ἐλίγους χρόνους πρότερον ἐπίδειξαν βίον ἀκατόρθωτον εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ κατ' οὐδὲν ἢ ἐλίγους ἀπελείποντο τῶν παλαιῶν καὶ λίαν θαυμασίων ἀνδρῶν, δεικνύε-

ται δὲ μᾶλλον καὶ ἐκ τοῦ σήματός εἰς ἐορτὴν ἡμῶν προκειμένου Λουκᾶ Λουκᾶ, ὅστις πολλὰ μὲν ἐσπούδασε νὰ καλῶν καὶ νὰ κρῖναι βίον φωτιζόμενον ὑπὸ πλουσίῳ τῆς ἀρετῆς φωτός, οὕτω δὲ φανερὸς εἰς ἅπαντας ἐγένετο, ὅσον ἦτο ἄξιος ὁ οὕτως ἐν τῇ ἀληθείᾳ ζῶν. Οὕτως, ἐνῶ δὲν ἔχει πολλὰς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου του, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς τῶν ἐν τῷ ζῶντων οὐ μόνον γερόντων ἀλλὰ καὶ εἰς νέων ἔβην ἤλθε καὶ ἀκριβῶς γνωρίζεται, τῶν τε παλαιῶν ἐθεθαίωσε τὴν ἀρετὴν, ἣν παρ' ἐλίγον δὲν ἐπίστευε τις, καὶ τὴν τραχύτητα καὶ ἀνωμαλίαν τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγωγῆς ἑαυτοῦ καὶ τὸ εἰς πολλοὺς ἄσκατος εἰδείεν ὅτι ὑπάρταται οὐχὶ ἕνεκα τῆς φύσεως ταύτης, ἀλλ' ἕνεκα τῆς γνώμης καὶ προαιρέσεως ἐκείνων, οἵτινες τὰ καλὰ μὲν, ἐπίπονα δὲ διὰ ψυχῆς ἀσθένειαν καὶ μαλθακότητα παραιτοῦνται. Τοῦτο τὰ κατορθώματα καὶ οἱ κόποι τῶν ἀγαπητῶν εἶνε καὶ τὴν ἡδονὴν στάζουσιν, ὥστε καὶ

αὐτὸ μόνον, ὅγλα δὴ τὸ νὰ ἐνθυμηθῇ τις ἐκεῖνον, εἶνε ἱκανὸν νὰ θερμάνῃ ἐντελώς τὴν ψυχὴν καὶ κίνησιν πρὸς εὐφροσύνην. Τοῦτον λοιπὸν πόθεν ἐγεννήθη καὶ πῶς ἔζησε καὶ πῶς ἡξιώθη τῶν χαρισμάτων ἐκ τοῦ ἁγίου πνεύματος καλὴν εἶναι νὰ κάμῃ τις γνωστὸν εἰς πάντας· διότι τοῦτο θὰ εἶνε οὐ μόνον εἰς ἡδονήν, ἀλλὰ καὶ εἰς ψυχῆς κέρδος ὅχι μικρὸν καὶ εἰς ὠφέλειαν.

§ 2.

Ὁ μέγας Λουκᾶς κατέγραψεν ἔξ Ἀθήνης, ἔξ ἧς οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἠγαγέσθην διὰ τὰς καὶ ἐκεῖ ἐφύδατο τὸν Ἀγαθὸν νὰ μεταβῶσι εἰς τὸ ἐν Φωκίᾳ ὅρος τοῦ Ἰωάννου ἐκείνῳ δὲ πάλιν ἔνεκα τῶν ἐφύδατο τῶν Ἀγαθῶν μετέβησαν εἰς τὴν λιμένα Βαβίλ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ πατὴρ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ Στέφανος. Μετὰ ταῦτα κατήλθον ἐν τῇ κώμῃ Καστορίῳ, ἐν ᾗ ἔμενε πολλὰ ἔτη σκεπτόμενοι τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ὁσιότητων αὐτοῦ διὰ τὴν πλοῦτην· ἀλλὰ τέλος διὰ τῆς μεταβίβαστος τοῦ αυτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀβερκίου ἤσχυον ἐκ μέρους τῶν κατοίκων. — Ὁ πατὴρ τοῦ Λουκᾶ ἐκαλεῖτο Στέφανος, ὃ δὲ μέγας Εὐφροσύνη. — Ἐν τῇ Καστορίῳ ἐγεννήθη ὁ ὅσιος Λουκᾶς, πρῶτος ὢν τῶν ἐπὶ ἀδελφῶν, ὧν 4) ὁ Θεόδωρος, 2) ὁ Μάρκος, 3) ὁ ὅσιος Λουκᾶς, 4) ὁ Καλὸς, 5) Ἐπιφάνιος καὶ δύο ἄλλα ἀποβάντες ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ. — Ἡ Καλὴ ἔδωκε πληροφορίαν περὶ τοῦ βίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Λουκᾶ εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ παρόντος βίου.

Ὁ καλὸς κατὰ πάντα καὶ μέγας Λουκᾶς εἶνε βλάπτημα τῆς Ἑλλάδος, ἵνα δὲ εἴπω καλλίον, κόσμημα καὶ λίαν πωθενὶν ἐντύπωμα, θὰ προσέσω δὲ ὅτι εἶνε καὶ στέφανος δόξης. Διότι δὲν ἐράνη πρὸς τὴν γεννησάντων ἀγχιόσιον, ἀλλὰ ἐγένετο πρόξενος εἰς αὐτὴν λίαν καλὴν καὶ περιβλέπων καυχῆμαίον. Οἱ δὲ πρόγονοι τούτου κατήγοντο ἐκ τῆς νήσου Αἰγίνης· τῆς Αἰγίνης, ἧτις κεῖται εἰς τὸν Αἰγαῖον κόλπον. Οὗτοι τὰς συνεχεῖς ἐφοδούς τῶν Ἀγαθῶν μὴ ὑπερέροντες καὶ αὐτοὶ καὶ πάντες οἱ κάτοικοι βικισθέντες νὰ καταλιποῦσι τὸ φίλον τῆς πατρίδος ἔδαρος, μεταναστεύουσι καὶ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν διασπείρονται πρὸς διαφόρους πόλεις, ἔχοντες

τρόπον τινὰ τὰς μητριάς ἀντὶ τῆς μητρός. Καὶ ἄλλοι μὲν τούτων τὴν Κερκυραν, ἄλλοι τὴν Πελοπόννησον, ἕτεροι τὴν Καδμείαν καὶ ἄλλας ἄλλας καταλαμβάνοντες χώρας ἡγαγόντο νὰ κατοικῶσιν ἐν αὐταῖς. Οἱ δὲ τοῦ θεοῦ Λουκᾶ πρόγονοι μεταδάντες εἰς τὴν τῆς Φωκίδος, ἧτοι τὴν τοῦ Χρυσοῦ ἐπαρχίαν, πλησίον παραλίου τινος ὄρους, ὅπου Ἰωάννου ἐκαλεῖτο, ἐνέπηξαν τὰς τῆς παροικίας σκηνας. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κρίμασιν οἱ οἶδον, «οὐ ἄβυσσος τὰ κρίματα πολλή», θαλασσοκράτουντες οἱ Ἰσμηλίται ἔκαμον πειρατείας εἰς πάντας τοὺς κόλπους καὶ αἰγιαλοὺς καὶ ἀκτὰς ᾗδ' αὖτ'! καὶ τοῦτο τὸ μέρος προσέβαλλον, οὗτοι εἶχον ἀνάγκην νὰ πολεμῶσιν. Εἰς λιμένα λοιπὸν τινα, Βαβὴν μὲν καλούμενον, εὐαίρον δὲ καὶ γαλήνην προσελθόντες κατοικοῦσιν. Ἐν τούτῳ χρόνῳ οὐκ ὀλίγον ἐνδιαφύοντες ἀξιοῦνται νὰ γεννήσωσι τὸν τοῦ θεοῦ Λουκᾶ πατέρα καὶ τοῦτον τιμῆσαντες μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου μάρτυρος ἐδοῦν εἰς τὸν παῖδα ἀγωγὴν ἀξίαν τοῦ ὀνόματος. Ἀλλὰ πάλιν ἐκεῖθεν μεταδάντες (διότι θεὰ τις ἀπείρασις προσεκάλει) εἰς τινα κώμην, Καστορίον καλουμένην, κατοικοῦσι, παύσαντες ἐπ' ὀλίγον τὴν περιπλάνησιν καὶ νομίζοντες ὅτι μικρὰν τινα τοῦλάχιστον ἀναψυχὴν ἀπὸ τῆς ξενιτείας ἔλαβον ἔπερ. ἂν καὶ μὴ τότε, ἀλλ' ὅχι μετὰ πολλὴν χρόνον ἐγένετο. Διότι ὁ θεός, ὅστις μετὰ τοῦ Ἰακώβ συνεινεύευσεν καὶ πλοῦσιον αὐτὸν ἀντὶ πένθητος ἀποκατεστῆσε καὶ τὸν μόνον μὲ βράδον διαδάντα τὸ μένμα τοῦ Ἰωάννου παρεσκεύασε νὰ ἐπιστρέψῃ μὲ πληθύνον βίον καὶ ποικίλων, αὐτὸς λοιπὸν οὗτος καὶ τὰ ποιήματα τούτων καὶ τὴν ἄλλην παρουσίαν μεγάλως εὐλογῆσας, αὐτὸς οὗτος ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ ἐπιδοσώσων. ὥστε οὐ μόνον οὐδενὸς δὲν ἐφαίνοντο ὑποδεέστεροι κατὰ τὴν περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολὺ τοὺς ἀτόλμους ὑπερέβαλον ὥστε εἰς αὐτοὺς ἐπληρώθη τὸ τοῦ Ἰωβ «ὅτι ἐπιβρίθοντες ἐδοῖς

ἦσαν καὶ ὁ κύριος ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου αὐτῶν». Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ὁ θνητὸς ὀφθαλμὸς μὴ ὑπομένει αὐτοὺς ἀνάπτει εἰς φανερὰν ζηλοτυπίαν τοὺς κατοίκους τῆς κώμης, καθὼς ποτε τοὺς Αἰγυπτίους κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν οὔτενος ἔδωκε διόλου μὴ δυνάμενοι ἐνεκα τοῦ πονηροῦ μηδὲ νάνειν ὡς πρὸς αὐτοὺς, ὡς ξένους καὶ παροίκους ἐξέβαλλον καὶ ἐμίσους, ὅπως οἱ ἔθνη οἱ ἐδοκίμαζον νὰ τοὺς ἐξορίσωσι λυποῦντες τοὺς ὁμοπίστους, οἵτινες κατ' οὐδὲν αὐτοὺς ἠρέκισαν, καὶ ἐκδιώκοντες καὶ τί κακὸν δὲν τοὺς ἔκαμον; Ἐνεκα τούτου περιελθὼν ὁ τοῦ Λουκᾶ πρόπάτωρ εἰς διηνήν στενωπώριαν καὶ μὴ ὦν ἐκ φύσεως πεπλάσμενος μήτε νάνειν τὴν ἡ δὲ διαπληκτικὴν μῆτε πάλιν νάνταλλάσσει χώραν ἀπὸ χώρας καὶ παρὰ τοῦ τυγνόντος, ἐμίσους μὲ θραπέτας καὶ μεμστίγον ἀξίους ἀνθρώπους, νὰ ἐξωθήται καὶ νὰ ἐκδιώκηται, μεταβαίνει σκῆψιν εἰς τὴν βασιλεύσαν, εἰς οὐδὲν ἄλλω ἐπὶ πᾶν ἡ εἰς τὴν ἀνωθεν βοήθειαν. Ταύτην λοιπὸν ἐδογὼν ἔγων διήνυσεν τὴν πορείαν ἀλῶπως καὶ ἀνευ δυσκολίας καὶ προσήλθεν ἀμέσως εἰς τὸν τότε εὐσεβῶς βασιλεύοντα καὶ, ὅς οὐ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστα διεσάφηναι ἡξιώθη εὐμενοῦς ἀκοῆς καὶ φιλανθρώπων ὀφθαλμῶν. Διότι ἀμέσως δούς εἰς αὐτὸν γράμματα βασιλικά καὶ συνάψας μὲ τὸν ἐκτελούντα τὰς βασιλικὰς διαταγὰς ἀποστείλει ἐμπλεων εὐθυμίας. Οὗτος δὲ, ἀφ' οὗ ἐρῆσας, διαίρεσας εἰς τὸ μέσον τὴν κώμην καὶ ἀπαντα αὐτῆς, παρασκευάζει ὥστε καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ νὰ ἔχωσιν ἀσφαλῆ τὴν κατοικίαν διότι τὸ μὲν οἱ αὐτόχθονες, τὸ δὲ οἱ ξένοι καὶ οἱ ἐπὶ γῆρας λαβόντες ἔμειναν τοῦ λοιποῦ μὴ ἔχοντες μῆτε διαμάχην μῆτε στάσιν, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ καὶ μεγάλῃ γαλήνῃ πρὸς ἑαυτοὺς διήγον τὸν βίον. Καὶ τὰ μὲν περὶ τούτων ἀρεκτά. Ὁ δὲ παῖς Στέφανος τὴν παιδικὴν ὑπερβάς ἡλικίαν καὶ φθάσας ᾗδ' εἰς ἀκμὴν—ἀρῶς πάντα τὸν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνον καλῶς διήγαγε καὶ ἐπαξίως τοῦ προσοριμῶ,

ὥστε μᾶλλον οἱ πρόποι ἢ ἡ φύσις κατέστησαν αὐτὸν προσφιλεῖς εἰς τοὺς γονεῖς—ἐλθὼν εἰς τὴν ὥραν τοῦ γάμου, συνηνῶνται παρ' αὐτῶν μετὰ γυναικὸς ἐνομαζομένης Εὐφροσύνης, καταγεγραμμένης ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος καὶ ἐκ καλῆς ἐμίσους οἰκογενείας, ἔξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Στέφανος παῖδας ἑπτὰ, κατ' ἀρῶν μὲν τέλειον καὶ τὰ μάλιστα τιμωμένον ἐν τῇ ἁγίᾳ γραφῇ, ἵνα καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρωσιν ἀπὸ τῶν πολλῶν καὶ διδαγῶσιν ὅτι τὸ πᾶν εἶνε θεοῦ δῶρον καὶ οὐχὶ τῆς φύσεως. Τῶν δ' ἑπτὰ παιδῶν ὁ μὲν πρῶτος Θεόδωρος, ὃ δὲ μετ' ἐκείνου Μάρκος, ὃ δὲ τετάρτῃ ἐκαλεῖτο Καλὴ, ἧτις καὶ μὲν διηγουμένη ταῦτα καὶ εἰσὶν ὑπεβάλλεται εἰς μοναχικὸς ἀγῶνας, ὃ δὲ πέμπτος Ἐπιφάνιος, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀναλαβὼν τὸν μοναχικὸν βίον καὶ μετελθὼν πολιτείαν συνάδουσαν πρὸς τὸ ἐπαγγέλημα μετέβη πρὸς ἐκεῖνον, ἐν ἡγάγρη. Τὰ δ' ἑτέρα δύο τέκνα πρὶν ἢ διέλθωσι τὴν ἡλικίαν ἀπέθλην ἐκ τοῦ παρόντος βίου.

§ 3.

Ὁ Λουκᾶς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας οὐδὲν παιδαγωγικὸν ἐπαρτεν, ἀλλ' ἔξ ἑβλ βίον γεννητικόν.—Δὲν ἔπαυσε κρίει, τυρὸν καὶ ὡς.—Τετάρτῃ καὶ παρασκευῇ ἔμενε σπουδαῖος.—Οἱ γονεῖς πρὸς ἐκμύην ἔδωκαν αὐτῷ μετὰ ἡλικίας κρίει, ὅπου νήσας, ἕμα ἔπαυ, πολλὰ καὶ ἐδοῖε τὴν δουλειάν τινος.

Ὁ δὲ τρίτος ἐκεῖνος οὗτος εἶνε ὁ κατὰ πάντα θεοτάτος Λουκᾶς, ὅστις, ἐνθ' ἔτι ἦτο ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ καὶ κατετάσσετο εἰς τοὺς παῖδας, οὐδὲν παιδικὸν πρᾶγμα ἔκαμεν. Διότι παιγνίδια, κίβωτες, διασκεδάσεις, ἀτακτοὶ κινήσεις, ὁρμίαι εἶνε τὰ φίλτατα τῶν παιδῶν πράγματα καὶ τὰ τερπνότεστα· τοῦ δὲ Λουκᾶ οὐδὲν τοιούτων, ἀλλὰ ἡσυχία, γαλήνη, ἥλιος κόσμον καὶ τὸ γρονθικὸν εἰς πᾶσας τὰς πράξεις αὐτοῦ ἐφαίνετο. Ὅθεν πρὸς τοὺς ἄλλους, ἅπανα προγενοῦσιν ἡδονήν, δὲν ἐγεῖατο οὐδὲ ὁ πῶρος ὅπου δύναται τις νὰ μὴ πιστεύσῃ, γινώ-

ρίζων εἰς αἰ ὁπώραι ἡ χαριστάτης προφῆ εἶνε εἰς τοὺς παῖδας. Οὗτος δὲ τῶν καινοφανῶν καὶ παραξένων ἐραστῆς ἦτο ἐγκρατείας, ὥστε οὐ μόνον εὐθὺς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας δὲν ἐτρῶγε κρέας, ἀλλὰ καὶ τυρὸν καὶ ὦν καὶ πᾶν ὅτι προξενεῖ ἡδονήν· ἔζη δὲ μὲ ἄρτον κρήθινον καὶ νερόν καὶ λάχανα καὶ μὲ τὸ τυγνύοντοσπον. Τὴν δὲ τετάρτην καὶ παρασκευὴν διήρχετο ἄσιτος μίγχι τῆς δούσεως τοῦ ἡλίου καὶ ἔπερ μάλιστα ἔλων τῶν ἄλλων ἄξιον νὰ θαυμάζῃ τις εἶνε καὶ τοῦτο, ὅτι πρὸς ταῦτα οὐδὲν διδάσκαλον εἶχεν οὐδ' ἐδιδάσκον, ἀλλ' ἐξ οἰκίας βουλήσεως καὶ ἀρ' ἑαυτοῦ ἐγένετο πολέμιος πρὸς πᾶν ὅτι ἀείσκει εἰς τὴν κοιλίαν, κόπους δὲ καὶ ἔνδειαν καὶ ἔτι ἄλλο τὴν σάρκα λυπεῖ ἡσπασατο ἐκ ψυχῆς. Ἄν λοιπὸν τὰ εἰς τοὺς ἄλλους φαινομένη ἦδῃ καὶ προσελθὴ εἰς τὸν Λουκᾶν εἶνε ἀγῆ καὶ μὴ ἀκατηγῆ, τὰ δὲ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπίπικα καὶ ἐπὶ μαχίαν εἶνε εἰς ἐκείνον εὐχρηστὴ λίαν καὶ κόπου παντός ἐλευθερία, τοῦτο προέρχεται, τὸ νὰ νομίζονται ταῦτα τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα, οὐχὶ μάλλον ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ὅσον ἐκ τῆς γνώμης τῶν χρηστῶν αὐτῶν ποιουμένων καὶ ἐκ τῆς συνηθείας. Καὶ ἀληθῶς, ὅτε ποτὶ συνέτρῳγε μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ, ἐκείνους, λογιζόμενοι ὅτι ταῦτα μὴ κατὰ θεὸν μηδὲ κατὰ κρίσιν ὑγιαίνουνται, ἀλλὰ κατὰ τινα μάλλον παιδικὴν κορυφότητα καὶ εἰρηστικίαν, δοκιμαζούσιν αὐτὸν κατὰ τὸν ἔξῃς τρόπον: συνέτρεχαντες κρέας ἡμεῶ καὶ ἰχθύν ἐν μίᾳ γλύτῃ καὶ παραθέμενοι εἰς τὴν τράπεζαν, διέταξαν νὰ φάγῃ· οὗτος δὲ οὐδόλως ἠνωκίζον τὸ γινόμενον, ἀρῶ ὁ πατὴρ προὔτεινεν, ἔλαβε τὸν ἰχθύν διελθὺς δὲ καὶ ἐνωκίζεσας ἦδη τὸ πρᾶγμα, δὲν ὑπῆρχε τι ἔπερ δὲν ἐπράξεν ἐκ τῶν ἐπ' ἐλόντων ὅτι κακῶς αὐτὸς διετέθη. Ἀποδείξας τῆς μεγάλης βαρυντικῆς ἐξομῆς τὸ ληρῆν καὶ διέμεινεν οὕτως μίγχι τρίτης ἡμέρας, θρηγνῶν, ὥσπερ ἐπράξαι τι ἄτοπον καὶ ἐκόντων, καὶ στεναζῶν καὶ μὴ υποφύων μηδὲ ἄρτον νὰ γυθῇ.

§ 4.

Εἰς ἀμὴν ἡλικίας ἔλθον ἔγινε πειρὴν καὶ γεωργίας.

Ἄρῳ λοιπὸν φανερός εἰς τοὺς γονεῖς ὁ σκοπὸς ἐκείνου ἐγένετο καὶ ὅτι μὲρδὴ οὗτος τῶν ἀνθρωπίνων ἔχει, ἀλλ' ὅτι εἶνε πλήρης θείας χάριτος, ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν τοῦ λοιποῦ νὰ πράττῃ ὅπως ἤθελε βουληθῇ. Ἐκείνους δὲ, καίτοι μετερχόμενος τοιαύτην τοῦ βίου ἀκρίθειαν, ἀλλ' οὐχ ἥτεον δὲν ἡμέλει καὶ τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς καθῆκον, ἀλλ' ἀπροσπίστος ἐξετέλει πᾶσαν ὑπερσίαν καὶ τιμὴν τὴν πρέπουσαν ἀνέμει καὶ ποτὲ μὲν ἐπιμελεῖτο τὰ ποίμνια μιρομένους τὸν Ἀβὲλ, λίγων, τὸν οὐκοναὶ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Μωυσῆα, ποτὲ δὲ ἡσχαλίζοντο περὶ τὰ τῆς γεωργίας ἐπίπικα ἔργα. Διότι ἦδη ἐγένετο ἀκαμῆτος καὶ διὰ τοῦτο πολλὴν φροντίδα εἶχε νὰ πείθῃ τὸ σῶμα μὲ πᾶσαν κακοπάθειαν καὶ νὰ ταλαιπωρῇ μὲ κότους.

§ 5.

Ἦτο λίαν εὐαίσθητος πρὸς τοὺς πεινῶντας. — Ἐβόειν εἰς αὐτοὺς καὶ αὐτὴν τὴν συντήρειν προφῆν τοῦ

Τὴν δὲ πολλὴν ἐκείνου χρηστότητα, πᾶν κηδεμονίαν, τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς πεινῶντας, πόσα ἄλλα τις εἰπὼν, δύνανται ἐπεκρίως νὰ εἰπῇ: Διότι μόνον περὶ τοῦ πληθύνοντος οὐδόλως δὲ οὐδεμίαν φροντίδα περὶ ἑαυτοῦ ἔχων, ὅση δὴλον ὅτι ἀποδίδεται εἰς τὸ σῶμα, ὅσῃς ἐστὶλλετο πρὸς τὰς συνηθείας διακονίας, δὲν εἰρείετο οὐδὲ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας προσή, ἦν δι' ἑαυτὸν ἐκμύζων, ἀλλ' ἐκείνην μὲν ἐχρηρῆν εἰς τοὺς συναντώντας αὐτὸν πεινῶντας, αὐτὸς δὲ ἄσιτος διετέλει, προφῆν ἰδίαν ἔχων τὸ νὰ θρέψῃ τὸν ἀδελφόν.

§ 6.

Ἐβόει καὶ αὐτὸ τὰ ἐνδύματα, ἔπερ ἐβόει, καὶ ἔμεινε γυμνός, ὅς καὶ πολλὰ ἔπαυεν ὑπὸ τῶν γονέων τοῦ. — Τὸ ἔμεινεν, ὅτι ἐβόει νὰ ἐπιβῇ εἰς τοὺς ἀγροὺς, ἐβόειν ἐξ ὅσων μετὰ τῶν πτωχῶν ἦ καὶ τὴν περισσότερον

§ 7.

Ἐβόειν εἰς αὐτοὺς. Ἄλλ' ὅμως ὅσων περισσότερον ἔβόειν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐλεγώτερον ἔπαυεν, τόσων περισσότερον εἰς ἄλλοις καρποφόροις ἐβόειν.

Ἰσχυαίως δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐνδύματα ἦτο λίαν μεταδοτικός καὶ μεγαλόψυχος: διότι ἀποδύμενος ταῦτα προθύμως παρείχεν εἰς τοὺς γυμνητούμενους ἐκ τῶν παρεργόμενων. Ὅθεν καὶ γυμνὸς εἰς τὴν οἰκίαν πολλάκις ἐπαγερχόμενος δὲν ἐπρόντιζεν οὔτε περὶ ψύχους οὔτε περὶ ἀσχύνης οὔτε περὶ ἄλλου τινός: ἀλλὰ, ἐνθὺ καὶ οὐκιδιόμους καὶ χλευασμούς εἰς συγγενεῖς ἔλεγον κατ' αὐτοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐραστίον καὶ ἐρραβόδιον αὐτόν, ἐκείνους ὁμοῦ οὐδεμίαν προσοχὴν εἶδεν, ἀλλὰ μάλλον καὶ τιμὰς καὶ στενάγκους χαρίτων ἐνόμιζε τοὺς χάριν τῶν πεινῶν βαδισμούς. Ἀρῆθη ἐπὶ πολὺ πολλάκις γυμνός, διότι οὕτως ἐβόειν εἰς τοὺς γονεῖς ὅτι οὗτος ὁ ἀπίθαλε τὴν μακαρίαν ἐκείνην χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν ἀλλ' οὗτος ὑπολαμβάνων ὅτι αἱ τιμωρίαι αὐταὶ οὐχὶ τιμωρεῖται, ἀλλ' ἀμειβὰ καὶ ἀγαθῶν ἀντιδόσεις ἦσαν, ἔτι μάλλον ᾤχετο καὶ ἐλευθεριώτερον διέθετο τὸν περὶ τοὺς ἐνδεεῖς ἔλεον. Τοιοῦτον εἶνε ψυχῇ, ἥτις ἐκμυεῖται ὑπὸ τοῦ πρὸς θεὸν ἔρωτος! Οὐδὲν νομίζει τὸ πάσχειν, ἀλλ' ἐντροπὴ εἰς τὰς ὁλβίας καὶ θάλλει εἰς τὴν κακοπάθειαν καὶ, ὅταν οὐδὲν λυπηρὸν πάσχη ὑπὲρ τοῦ ἔρωτος, τότε νομίζει μάλλον ὅτι πάσχει καὶ τὴν ἀνείσιν ἀποσπέρει ὡς βάσανον σκληρὰν. Ὅποιον δὲ καὶ τοῦτο σημειὸν σαφῆς τῆς χρηστότητος ἐκείνου! Ἐβόειν εἰς τοὺς ἀγροὺς, νὰ σπείρῃ τὰ σπέρματα, ἀλλὰ τὸ περισσότερον τούτων ἦ καὶ τὸ ἥμισυ ἐλάμβανον εἰς κόλποι τῶν πεινῶντων. Ἐκλούθει δὲ καὶ ἡ τοῦ πράγματος ἀνταμειβὴ λίαν χαρισιστάτης: καὶ ἔπαυε μάλιστα ἀπὸ τῆς πρώτης ἀγαθότητος (τοῦ θεοῦ) τοιαῦτα νὰ εἶνε καὶ ἀνταποδοίσεις: διότι ὅσων ἡλαττοῦντο τὰ σπέρματα διὰ τῆς πρὸς τοὺς πεινῶντας μεταδόσεως, τόσῳ ἥλατον ἐκαρποφόροι καὶ πλουσία ἐγένετο ἡ σπορά.

§ 8.

Ἐβόειν ποτὲ καὶ Θεσσαλίαν, νὰ τραπῇ εἰς τὴν

Ἦτο πατὴρ αὐτοῦ ἀποβόειν. — Ὅτε προσήχεται, εἰ πῶς αὐτοῦ δὲν ἤγγιζον τὴν γῆν, ἀλλ' ἔνα πῆγνεν ἵστατο οὗτος ἐβόειν, ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἄλλοι μάρτυρες μαρτυροῦσι περὶ τούτου τοῦ θαύματος.

Ὀλίγος χρόνος ἐν τῷ μεταξὺ παρήλθε, καὶ ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ μετέβη πρὸς τὸν θεόν οὗτος δὲ μάλλον ἑαυτὸν παραδίει εἰς τὸν οὐρανὸν πατέρα ἀπὸ μὲν τῶν φροντίζων περὶ τῆς ποίμνης καὶ τῆς γεωργίας ἀπομακρυνθείς, καταγινόμενος δὲ προσεκτικώτερον εἰς μόνην τὴν προσελθὴν καὶ τὴν τῶν γραφῶν μελέτην. Ὅτι δὲ πολλὰ ἦτο ἡ προκοπὴ τοῦ μεγάλου εἰς τὴν προσελθὴν διηλούσι μὲν καὶ ἄλλα, δηλοῖ δὲ καὶ τὸ διήγημα τῆς μητρός, ἔπερ δὲν εἶνε μικρόν, οὐδὲ τοιούτον, ὥστε νὰ μὴ ἐκπλήξῃ τὰς τῶν ἀκρατῶν ἀκρίας. Ἐκείνη δὲ καὶ βουλομένη ἰδίους ὁμασί νὰ μάθῃ τὰς νυκτερινὰς τοῦ παιδὸς ἐργασίας, ἀπῆλθε πλησίον τοῦ, ἐνθὺ ἦτο βαθεῖα ἐσπέρα, μετὰ καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐπειτα δὲ κρήψατα ἑαυτὴν οὕτως ἐπιτρεθείς ὥστε αὐτὴ μὲν νὰ βλέπῃ, νὰ μὴ βλέπηται δὲ ὅπως διόλου ὑπὸ οὐδενός, βλέπει τὸ μέγα καὶ φοικτὸν ἐκεῖνο, ἔπερ καὶ ἰδίους ἐρθελαίως νὰ ἴδῃ τις καὶ ὥς νὰ παραδειχθῇ ἀδύνατον, ὅπως πάλιν αὐτὴ ἡ μήτηρ ἐνέκρωσεν τὸ θέλημα ἐιδεαίνων εἰς τοὺς ταῦτα νῦν προσημνηθέντας νὰ διηγηθῶσι. Προσήχεται δὲ καὶ ὁ παρὸς τῆς εὐλαβείας, εἰ δὲ πῶς οὐδόλως ἡγήνηται τὴν γῆν, ἀλλὰ περίπου ἕνα πῆγνεν ἵστατο οὗτος ὑψηλότερα καὶ τρέπον τινα ἀνέβαινε πρὸς τὸν θεόν. Τοῦτο οὐχὶ ἀπᾶς ἡ μήτηρ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἰδοῦσα ἀπίδαλε πᾶσαν ἀμυροδιδίαν καὶ ἔπαυσε τοῦ νὰ δοκιμαζῇ. Εἶνε δὲ καὶ ἄλλοι τοῦ θαύματος μάρτυρες, οὐχὶ ἐξ ἀκοῆς μαθόντες, ἀλλ' ἰδίους ὁμασίαν ἰδόντες ἐκείνου προσευχόμενον καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀπαγγελλάντας.

ναχικόν βίον, ἐμποδίσθη, συλλήθεός ἐστὶ στρατιωτῶν καὶ φυλακισθεὶς ὡς δραπέτης ἐβθεν δούλος καὶ μαστιγωθείς ὑπ' αὐτῶν, ἀποσώζων τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ σκοπόν.

Ἀπὸ πολλοῦ δὲ χρόνου ἔχων ἐπιθυμίαν τοὺς παρόντας θρόνους νὰ καταλίπῃ καὶ νὰ μετέλθῃ τὸν μονήρει καὶ ἡσυχον βίον, τυχὼν εὐκαιρίας, ἀπήρχετο πρὸς τὴν Θεσσαλίαν. Ὁ δοκιμοῦντα δὲ στρατιώται συλλαμβάνουσι, δι' αὐτὸ τοῦτο φυλάσσοντες, ἵνα τοὺς δραπέτας ἐκ τῶν οικιῶν συλλαμβάνουσι καὶ φυλακίσωσιν οἵτινες ἄμα καὶ εἶδον αὐτὸν κατ' οὐδὲν διαφέροντα τῶν λίαν εὐτελῶν καὶ τῶν παρημελημένων καὶ νομίσαντες ὅτι ἦτο δούλος τινος ἐξώηρσαν καὶ συλλαβόντες ἡρώτων τὰ συνήθη, « τίς ἐστίς καὶ πόθεν καὶ πρὸς ποῖον μίτρος ἐπορεύετο; » ἐπεὶ δὲ οὗτος ἐδεδείκνυτο ὅτι ἦτο δούλος τοῦ Χριστοῦ, αἰτία δὲ μόνῃ τῆς ἰδοιορίας ἐστὶ ἡτο ἡ προσευχὴ· ἐπειδὴ ἔλεγε ταῦτα καὶ οὐδὲν ἕτερον προσετίθει, ἐκείναι νομίζοντες ὅτι κρύπτει τὴν δουλείαν καὶ ὅτι θραυρῶς αὐτοὺς ἐξαπατᾷ, ἐκτύπουσιν αὐτὸν σκληρῶς καὶ ἐτιμῶσιν οὐχὶ διότι ἐβέβηθη, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ὑπόνοιαν ψευδῆ. Ἄλλ' ἐκείνος φιλαλήθης ὢν καὶ ἀληθῶς μεγαλόφυρος, ἐνόμιζε πᾶν καὶ λίαν ἀγενὲς νὰ ψευθῇ, διότι ἐδάρη, καὶ νὰ εἴπῃ ψευδῶς ὅτι ἦτο δούλος. Διὰ τοῦτο καὶ καθεύχον, ἀφ' οὗ ἐδάρη, οὕτως ὥστε ὁ ἀντίπαλος (διαβόλος) ἐξεδικεῖτο αὐτὸν δι' ὅσας ὑρίστατο παρ' αὐτοῦ ἡττάς, ὥς πρὸςβαλλὼν ἐκείνον θαρραλέως καὶ ἰσχυρῶς ἀπέκρουεν. Ἀφ' οὗ δὲ καὶ παρὰ τινων, οἵτινες καλῶς αὐτὸν ἐγνώριζον, ἀναγνωρίζεις καὶ μαρτυροῦντες τίς καὶ ὅποιος ἦτο ἀρίστη ἐλευθέρως ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ ἀφ' οὗ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ὑπ' αὐτῶν ὠδηγῆθη, ὑπέμεινε παρὰ τοῦτον ὕβρις καὶ διαβολὰς καὶ μομφὰς πολὺ βαρυτέρας τῶν τυλοκοπημάτων.

§ 9.

Τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐμπλήροι διὰ δύο μοναχῶν, ἐκείνων εἰς ἱεροσόλυμα, οἵτινες παραλαβόντες ἀνο-

τες αὐτόν, συνέστησαν πρὸς τὸν ἡγούμενον μοναστηρίου τούτου ἐν Ἀθήναις, ἐν ᾧ κατεῖχοντο.

Ἐκείνος δὲ, καίτοι μὴ ἀγνόνων ὁπῶθεν εἰς αὐτὸν τὰ προσκόμματα καὶ τίς ὁ ἐμποδίζων τὰ κατὰ θεὸν διαθήματα αὐτοῦ, ὥμως δὲν ἔπαυε διόμενος τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, ὥπως φέρῃ αὐτὸν εἰς πύρας τὴν πρόθεσιν τῆς ψυχῆς. Καὶ ἀληθῶς ἔφραεν εἰς πύρας ὁ τοὺς ἀγαθολογῶν πάντοτε βολῶν. Ἐφραε δὲ τοιοῦτοτρόπως· δύο μοναχοὶ ἀνέρχοντο ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Πώμης καὶ, ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς τὴν κώμην, ἀπ' ἧς ὁ ἅγιος κατήγετο, ξενίζοντα παρὰ τῆς ἐκείνου μητρὸς· τοὺτους ἄμα εἶδεν ἐκείνος, ἀμέσως ἐκινήθη ὑπὸ τοῦ πόθου, ἐν πάντοτε εἶχε, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὡς ὕλη ἐπιτηδεῖα ἀνεφλέγητο ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ θεοῦ ἔρωτος. Προσελθὼν λοιπὸν παρεκάλει νὰ γείνῃ συνοδοιπόρος αὐτῶν καὶ νὰ λάβῃ τὸ ὅμιον μοναχικὸν σχῆμα. Οὗτοι δὲ ἔλεγον ὅτι ἐπορεύοντο εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, δὲν παρεδέχοντο δὲ τὴν συνοδίαν ὡς τὸ σχῆμα παρέχον διὰ δύο αἰτίας ταύτας· διότι δῆλα δὴ ἦτο νέος καὶ διότι ἦτο ἀπείρος μακρὰς τοιαύτης ὁδοπορίας καὶ διότι, ἄμα οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ συγγενεῖς μάθουσι τὸ πρᾶγμα, θὰ ὑποστῶσιν αὐτοὶ οὐχὶ μικρὰς τιμωρίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνος ἔλεγεν ὅτι ἦτο ζήνων καὶ ὅτι οὐδεὶς θὰ ζητήσῃ αὐτὸν καὶ ἐπιστρέψῃ οὗτοι ἐξελθόντες μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς κώμης ἔρχονται εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν ἱερὸν ἐκεῖ ναὸν τῆς τοῦ θεοῦ μητρὸς καὶ προσευχήμενους, τοῦτον μὲν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἐν ᾧ κατεῖχοντο, καταλείπουσι, παραδόντες εἰς τὸν ἡγούμενον καὶ παραγγέλλαντες, ἵνα μετ' ὀλίγον ἀποκρίσας κατατάξῃ εἰς τὴν καλλίστην χορείαν τῶν ἀδελφῶν, αὐτοὶ δὲ τὴν πορείαν, ἣν καὶ ἀπ' ἀρχῆς εἶχον ὑπ' ὅλῃν, ἀνέλαβον ἀμέσως.

§ 10.

Ἐν τῇ ἐργασίᾳ μοναστηρίου τῶν Ἀθηνῶν εἰσὶναι τὸ μοναχικὸν σχῆμα.

Τὸν θεὸν λοιπὸν Λουκᾶν ὁ τῆς μονῆς προστάς πολλὰς μὲν ἐρωτήσας, μὴ δυνάμεις δὲ νὰ πείσῃ αὐτόν, ὥπως φανερῶσιν ὑπὸν ἦτο καὶ τίνας οἱ γονεῖς του, κίρει τὴν κόμην καὶ ἐπὶ τῇ ἐνδοξίᾳ αὐτὸν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ὥς τότε φορούμενα τὸ τῶν εἰσαγομένων, ὅπως κινῶς μικρὸν ἐνμαζέται.

§ 11.

Ἡ μήτηρ ἀπολύσασα αὐτὸν ἐξέρχεται. — Παρακαλεῖ τὸν θεόν. — Προσυχὴ αὐτῆς.

Ἡ δὲ μήτηρ (διότι δὲν πρέπει καὶ τὰ κατ' αὐτὴν νὰ παραβιέλῳμεν ἀμνηστούμενα· καθ' ὅσον μέγα πένθος προσενεῖ καὶ εἰς τὴν μητέρα ἢ τοῦ υἱοῦ στερήσας καὶ πρὸ πάντων, ὅταν πικρῶς αὐτὴν τὰ τῆς χηρείας κακὰ) μὴ ὑπολείπουσα τὴν ἀποδημίαν τοῦ φιλάτου ἐθρήνη καὶ μεγάλως ἡθύμει καὶ δὲν ἐδίσταζεν οὐδ' αὐτὴν τὸν διεσπότην νὰ θεωρῇ πάντων αἰτίον, ἀλλ' ὅμοια τῇ τοῦ Ἐλισσαίου χήρᾳ ἐκείνῃ πάσχουσα « Δυστυχία, κύριε, ἔλεγεν, ὁ μάρτυς τῆς χηρείας μου καὶ τῆς ἐρημίας! σὺ μ' ἐβασάνισας πρότερον μὲν διὰ τοῦ θανάτου ἐκείνου, ἐν σὺ μετ' ἐμοῦ συνέχευξας εἰς γάμον, καὶ μετὰ κατεδικάσας εἰς χηρείαν, πρᾶγμα, ὅπερ εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι πολὺ βαρύτερον τοῦ θανάτου· νῦν δὲ καὶ ἐκείνον, ἐν ἐν μείω τοσούτου κακῷ εἶχον εἰς παρηγορίαν, ἀφῆρας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ δὲν δύναμαι ποῦ νὰ ἴδω τὸ μόνον ἀληθὲς φῶς τῆς ἀθλίας μου ζωῆς· ὥστε καὶ ἡμεῖς ἀμύξοι νὰ φωνάζωμεν μετὰ τοῦ πρᾶγματος· « Καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. » Ἀλλὰ τί τὸ αἴτιον ἵνα ἀπομακρυνθῇ ὁ παῖς ἀπ' ἡμῶν; Μήπως ἐγὼ ἐμποδίζον αὐτὸν νὰ σχολήται καὶ προσέρχεται πρὸς σέ. Μήπως ἡνάρχαζον αὐτὸν νὰ προτιμᾷ τὰς ἡμετέρας ἀσχολίας ἀντὶ τῆς σῆς λατρείας; Μήπως εἰδόμενον αὐτὸν νὰ προτιμᾷ τὰ ὕλικά ἀντὶ τῶν αὐλῶν ἢ τὰ πρόσκαιρα ἀντὶ τῶν αἰώνων;

νῶν; Πόθεν τοῦτο εἰς ἐμέ; ἤ τις καλῶς ἐδιδάχθη παρὰ τῶν γονέων, ἵνα εἴμαι μὴ μόνον μήτηρ σαρκική, ἀλλὰ καὶ ψυχική, καὶ ἡγούμενη, ἵνα ὁ παῖς μᾶλλον περὶ τῆς ψυχῆς φροντίζῃ; Ἐκείνο δὲ μοι ἦτο ἐπιθυμητόν, ἵνα τὸν φιλάτου βλέπω, ἐὰν μὲν εἴνε δυνατόν πάντοτε, εἰ δὲ μὴ, τὸ ἀλάχιστον περιοδικῶς ἐπὶ τινι χρόνῳ. Ἦρκει δὲ εἰς ἡμᾶς, ἀκούοντες καὶ παρὰ τῶν γειτόνων περὶ τῶν καλῶν αὐτοῦ ἔργων, ἵνα εὐφρανόμεθα τὴν ψυχὴν καὶ νὰ φροντίζωμεν περὶ αὐτῆς. Μὴ λοιπὸν, ὡ δέσποτα πάντων καὶ βασιλεῦ, ἀτιμάσῃς τὰ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἀλλὰ λάβε ταῦτα ὑπ' ὅλῃν, ὥστε τὸ τοῦ θεοῦ διαδίδῃ τὸν νὰ εἶπω· « Καὶ λύσαι τὸ βᾶθρ τοῦτο σκότους τῆς ἡμέρας εὐδόκησον ἀδελφίμας. » Θὰ λύσῃς δὲ οὐχὶ ἄλλως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποδόσεως τοῦ φιλάτου εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς μητρὸς. Οὕτως δὲ θὰ συγκαλέσω πάντας διὰ τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ παιδὸς καὶ θὰ εὐχαριστήσω τὴν μεγαλωσύνην σου καὶ θὰ δοξάσω σε ἕως τὰς ἡμέρας τῆς σωματικῆς μου παραπονημίας.

§ 12.

Ὁ θεὸς εἰσακούει αὐτὴν, δι' ὃ καὶ πᾶσιμα ὁμοῖον εἰς τὸν ἡγούμενον ἐπὶ πολλὰς νύκτας, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ μίμνηται αὐτὸν ὅτι ἐπέστρεψεν αὐτὴν τοῦ υἱοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως προσευχομένη κινεῖ εἰς συμπάθειαν τὸν ὁσίον εὐσπλαγχνον. Καὶ τί γίνεσθαι· καὶ τί συμβαίνει, ὥστε μήτηρ, ἥτις ἐπὶ ἐξέτο ὑπὸ σκληροῦ πάθους, νὰ βρῇ εὐφρανυμένη διὰ τὸ τέκνον αὐτῆς; Ὁ δὲ νεύματος πάντα ἐκτελῶν, παρασκευάζει ὥστε εἰς τὸν προσετώτα, ὑπ' οὗ τὴν ἐξουσίαν ἦτο ὁ Λουκᾶς, τὸ ληγικὸν τοῦ Χριστοῦ πρόβατον, νὰ φανερῇ αὐτὴ κατ' ὄναρ πολλὰ κραυγάζουσα κατ' αὐτοῦ καὶ νὰ λέγῃ· « Διὰ τί ἐμὲ τὴν χήραν ἐνυάνησας; Διὰ τί εἰς τὸν πόνον τῶν πληγῶν μου προσεβήκας καὶ ἄλλον; Διὰ τί ἀφῆρας ἀσπλάγχνως τὴν μόνην μου παρηγο-

ρίαν· διὰ τί τὸν υἱόν· διὰ τί τὸν γηροκόμον μου ἤρπασας; Ἀποδός μοι ταχέως αὐτόν· ἀπὸδος τὸ ρῶς, τὴν μένην ἐλπίδα· διότι δὲν θὰ πᾶν οὐδὲ ποτε καὶ νὰ προσέρχωμαι πρὸς τὸν πάντων θεὸν καὶ βασιλέα καὶ νὰ σὲ κατηγγώ ως ἤρκαμην».

§ 13.

Ὁ ἡρώδης τετραγαμνὸς προσκαλεῖ τὸν Λουκᾶν, ζητεῖ νὰ μένῃ τὰ κατ' αὐτόν· ἀλλ' ἐκείνος ἀρνίται.— Διεύθυνσις αὐτὸν ὁ ἡρώδης νὰ φύγῃ οὐ μόνον ἐκ τῆς μοῆρας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς.

Ἐνθ' τοιαῦτα ἄνερα κατατάσσον τὸν τῆς μονῆς καθηγούμενον, πρῶτον μὲν ἐνόμισεν αὐτὸς τὸ πρᾶγμα φαντασίαν καὶ δικαιμασίαν τοῦ ἑθνοῦ (διαβόλου). Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τῇ ἐπισκοπῇ νύκτα καὶ τὴν ἑσπέραν καὶ πλείους ἐβίβειν ἐν τῇ γυνὴ προσήρχετο πρὸς αὐτὸν καὶ τοιαῦτα ἔλεγε καὶ διὰ ταῦτα πραγματικῶς μεγάλως διηπληκίζετο, ἐσκέψθη ἐν τῇ νύκτι νὰ περιφρονῇ ὡς φαντασίαν, ἀλλὰ νὰ παραδειχθῇ ὡς ἐκ θεοῦ τὸν ὄντιον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ, ὅσα ἐγένετο ἡμέρα, ἀμείσως προσκλήθη ὁ υἱὸς καὶ παρῆσθη ἐνώπιον αὐτοῦ. Οὗτος δὲ μὴ αὐστηρὸν βλέμμα καὶ λόγον εἶπε· «Λέγε μοι, υἱέ, τίνας χάριν καὶ διὰ τί ἀπεράσισας νὰ κρύπτῃς τὰ ἀποβλέποντα εἰς σέ, καίτοι παρ' ἡμῶν πρότερον ἐπαμείλως περὶ τούτων ἐπηρεαζήθης; Πῶς δὲ ἀπηρνήθης ἐν τῇς καὶ γονεὺς καὶ καθέλου τὸ γένος; ἢ πῶς ἐτίμησας νὰ προσέλθῃς εἰς τὸ ἄγιον τοῦτο σῆμα, ἐνθ' εἶσαι πλήρης δόλου καὶ ὑποκρίσεως, ὅπως αὐτὰ τὰ πράγματα μαρτυροῦσι; Διότι, ἂν ἐξ ἀρχῆς ἤθελες ἀποκαλύψαι τελείως αὐτὰ καὶ ἀπορασίτως, δὲν θὰ ἐγένοντο γνωστὰ καὶ παρὰ τὴν θελήσιν σου. Φύγε λοιπὸν μακρὰν ἀπ' ἡμῶν καὶ ἀπ' ὧν τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς καὶ παράδῃς σεαυτὸν εἰς τὴν μητέρα, παρ' ἧς ἐγὼ πρεῖς νύκτας ὑπερέβην μοῖρας ἐνοχλήσεις.

§ 14.

Ὁ Λουκᾶς· ἔδειξεν ἐν τῇ ἐλπίδι νὰ φύγῃ.— Ἀλλ' ὁ ἡρώδης ἐπεισεν αὐτόν.

Ἐνθ' δὲ τοιαῦτα ὁ πρεσβύτερος τῆς μονῆς ἔλεγε, ἔστατο ἐκείνος περιφρονῶν ἑσπεράμενος τοὺς ἐρρωμένους εἰς τὴν γῆν, οὐδὲν μὲν λέγων, ἀλλὰ διὰ τῶν δακρύων καὶ διὰ τῶν σχημάτων φωνάζων δυνατὰ καὶ φανερῶν ἐν τῷ ἑσπεράσει τὸν ἀπογορευτὴν καὶ δὲν ἤθελε νὰ πομακρυλῇ ἀπὸ τῆς ἀδελφότητος. Ἐπειδὴ δὲ ἐγνώρισε ταῦτα ὁ καθηγούμενος, γινόμενος συγκαταβατικώτερος καὶ πραότερος κατὰ τὴν ἐργὴν ἐνεκα τῆς πολλῆς ἐκείνου μετριοφροσύνης εἶπεν· «Ἀλλ' ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπανέλθῃς σὺ πρὸς τὴν μητέρα σου, ὅπως ἔχει νῦν τὸ πρᾶγμα· ὅσα δὲ γένῃς τοῦτο, οὐδὲν πρᾶγμα σὲ καθίλει ἐν τινὶ τόπῳ νὰ ἡσυχάσῃς καὶ τοιουτοτρόπως νὰ φρονίσῃς περὶ τῆς ψυχῆς σου. Διότι, ὡς φαίνεται, ἢ προσερχῇ ἐκείνης πείθει τὸν θεὸν καὶ δύναται παρὰ πολὺ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σὴν προσερχήν».

§ 15.

Ὁ Λουκᾶς· λαθὼν τὴν εὐχὴν τοῦ ἡγουμένου ἀπῆλθεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ἐν ᾧ εὖρε τὴν μητέρα ἐπὶ τίσρας καθήμενν. — Αὕτη ἡμελὴς χάρις καὶ ἐκπλήξις διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ φιλέτου υἱοῦ, ἐκφραστὴς τὸν θεόν.

Ἀπὸ ταῦτα ἤκουσεν ὁ θεὸς Λουκᾶς, οὐδὲν μὲν ἀντίπε, διότι ἦτο λίαν συνεσταλμένος καὶ πάντα κατὰ τὸ γεγραμμένον ἐροῦντο δι' εὐλαδίας, ἀλλὰ κλίνας τὰ γόνατα καὶ ζητήσας εὐχὴν ἐξῆλθε, καίτοι ἀκούσιως, ἐκ τοῦ μοναστηρίου καὶ ἀμείσως ἐβιάσθη τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν πρὸς τὴν μητέρα. Ἄμα δὲ εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς οἰκίας, εὐρίσκει τὴν μητέρα καθήμενν ἐπὶ τίσρας, κακοκροσσώμενη, κατηρῆ καὶ φανερά τὰ σωματικά της λύτης ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρουσαν, ἥτις, ὅσα εἶδεν αὐτόν, καὶ ἀμείσως ἀνίστη ἔχουσα χαρὰν καὶ

ἐκπλήξιν. Καὶ βλέπει γυναικίς ἀρετὴν, ἵνα δύνασαι νὰ εἰπῃς, «Ὅτι ἐπόμενον ἦτο ἀπὸ τούτου δινδρου τοιούτος νὰ εἴνε καρπός». Δὲν ἐνηγκαλίσθη τὸν υἱόν, ὅσα εἶδεν αὐτόν, δὲν ἐπρίσθη εἰς αὐτόν, δὲν ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ θαύματος, ἀλλὰ θεωρήσας ταῦτα ὡς διουτέρου λόγου ἄξιον, εὐχῆς κατὰ πρῶτον ἀνέβλεψεν εἰς τὸν θεόν καὶ ἐβόασα τὰς χεῖρας ἡγχαρίσται ἐκείνου, δι' οὗ τὸν υἱὸν ἀπολύσασα πάλιν εὖρε καὶ μέσα εἰς τὰς χεῖρας ἦτο αὐτῇ ὁ ποιητὴς, λέγουσα· «Εὐλογητὸς ὁ θεός, ὅστις δὲν ἀπέρριψε τὴν προσερχήν μου καὶ τὴν εὐσπλαγγίαν αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ». Καὶ τοιουτοτρόπως ὁ Λουκᾶς ἀποδύει κατὰ θεοῦ θελήσιν εἰς τὴν μητέρα, διετέλει ὑπερεπὶ αὐτὴν καὶ προσέβριον πᾶσαν βοήθειαν, ἣν ὀρεῖται ὁ υἱὸς εἰς τὴν μητέρα.

§ 16.

Ἀλλὰ μετὰ τέσσαρας μῆνας, τοιουτοτρόπως καὶ τῆς μητρός, ἀπῆλθεν ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἰωαννῆς, ἵνα ἦτο ἐκκλησία τῶν Ἀναρχήρων.

Ἀλλὰ μόνον τέσσαρας μῆνας ἐγένετο τοῦτο, διότι κυριεύει πάλιν ὑπὸ τοῦ πρὸς θεὸν ἐρωτος καὶ τῆς ἡσυχίας, παρυσκίασεν ἐν ἀγνίσει πάντων νάριερωθῇ εἰς μόνον αὐτόν, οἷον ἦδη καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τοῦτο δὲν ἀντίπε μετὰ ὀλιγωρήσε τὸ πρᾶγμα· διότι ἐγνώρισεν ἐν τῇ πάντων μὲν τῶν ἄλλων πραγμάτων τοὺς γονεῖς, τὸν δὲ θεὸν καὶ αὐτῶν τῶν γονέων πρέπει τις νὰ πιστεύῃ. Λαθὼν λοιπὸν τὴν εὐχὴν τῆς μητρός ὡς ἀγαθὴν ὁδηγὸν τῆς ὁδοῦ, καταλαβάνει ἐκεῖνο τὸ προεργηθῆν ὅρος, ὅπερ παρὰ τῶν ἐγγχωρίων ἀγρικοῦς Ἰωαννῆνα καλεῖται. Περιελθὼν τούτου τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐστραμμένον μέρος, ἐπου ἦτο καὶ ἐκκλησίαι τῶν θαυμαστῶν αὐταδέλφων Κορμαῖ καὶ Δαμιανῶν (Ἀναρχήρους συνήθως ἐνομαζόμενοι αὐτοῖς). ἐν τούτῳ αὐτὸς καταπηγνύει τὴν ἀσκητικὴν σκηνήν. Ὁ τοῖς δὲ ἀγῶνας καὶ κόπους ἐκείναι καὶ πόλε-

μον κατὰ τῆς κοιλίας καὶ τοῦ ὕπνου, μάλλον δὲ κατὰ τῶν δι' αὐτῶν πολεμούντων ἡμᾶς πονηρῶν δαιμονίων ἐδίει, δὲν εἴνε δυνατὸν νὰ εἰπῇ τις οὕτε τοὺς λέγοντας θὰ πιστεύσει ἐνεκα τῆς ὑπερβολῆς τοῦ πρᾶγματος.

§ 17.

Εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ Λουκᾶ, μὴ πιστεύον ἐν αὐτῷ τὴν νύκτα ἀγρυπνῶν προσευχόμενος, προσέβηεν εἰς τὴν θύραν τῆς καλῆς αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἐν τῇ ἰδίᾳ τῆς νύκτας ἐκασμῇ μετανοῶσα καὶ προσήρχετο μέχρι τῆς πρώτης λέγων διαρκῶς τὸ· «Κύριε Δίδου μοι».

17. Ἄν δὲ πρὴν καὶ ἀπὸ μικρῶν τινῶν σημείων, εἰον ἐξ ὁράων, ὡς λέγουσι, τὸν λείοντα καὶ τὴν πηγὴν ἐξ ἐλπίρας γεύσεως, νὰ παραστήρῃ τις τὸν ἄνθρωπον, δὲν βλέπει νὰ προσθέσωμεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν καλῶν ἐκείνου ἔργων καὶ ταῦτα· Εἰς ὅλην δὴ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κυριεύει ὑπὸ ἀπιστίας καὶ ὑποπτεύσεως τοῦτο, τὸ ἐν ὑποκρίνεται μὲν ὁ ἄνθρωπος ἐν ἐμμένει προσευχόμενος καὶ ἀγρυπνῶν, εἰς ὕπνον δὲ τὸ περισσότερον τῆς νυκτὸς καταναλίσκει, καθ' ἑσπον μάχιστα οὗτ' ἐσπούδαζε οὐδ' ἐνέει τὸ πνεῦμα τῶν τε θείων γραφῶν καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας ὥστε νὰ δύναται νὰ στήλῃται μετὰ τῶν βιβλίων τούτων, ἀλλ' ἀμαθέστατος σχεδὸν ἦτο, — τοῦτο ἐκείνος ὑποπτεύσας καὶ ἐπιθυμήσας νὰ λάβῃ πέραν τοῦ πρᾶγματος, ἐνθ' ἦδη ἦτο νύξ καὶ ἡ θύρα τῆς καλῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἦτο κεκλεισμένη, πιστὸν ἐπὶ τοῦ ἑδάφους κατεκλίθη, παρὰ δὲ τὴν θύραν ἐπληρίασε τὴν κεφαλὴν, ἔγων ἐντεταμένον τὰ ὦτα, ὅπως πρᾶττοισιν ἐκεῖνοι, εἰτινες εἴνε λίαν προσεκτικὴ τοιουτοτρόπως δὲ διαμείνας μέχρι τοῦ ὄρθρου ἀπεχώρησεν εἰς τὴν αὐτοῦ στρωματὴν, πλήρης ὢν θαύματος καὶ ἀπὸ τῶν προηγουμένων λογισμῶν τῆς ἀπιστίας ἀπαλλάξας ἐαυτόν. Ὅσα δ' ἐμαθεν ὢν πλησίον τῆς θύρας ἦσαν τοιαῦτα, ὅπως αὐτὸς διηγήθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, μὴ φρικτοῦς ἔρκους

βελανθίσκος τὰ ἔσχα εἶπεν : « Εἶδον, εἶπεν, αὐτὸν νὰ κλίνει τὸ γόνυ εἰς τὸ ἔδαφος καὶ τὸ μέτωπον νὰ στηρίξῃ ἐπὶ τῆς γῆς· ἀνὰ μίαν δὲ τῶν γυνάτων κλίνει προσήγχετο ὡς ὁ τελώμενος ἐπειτα τσουτοτρόπως θερμότερος γενόμενος πικνότερον ἔκλινε τὰ γόνυτα· ἔξηκολούθη δὲ τοῦτο ἕως ἔσθου, ἅμα ἡ δύναμις τοῦ σώματος ἐξέλιπε (διότι δὲν ἤδυνάτο τοῦτο νὰ συνεγείνηται μετὰ τῆς προθυμίας τοῦ πνεύματος), κατέπεσεν ὑπτίως καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολλὴ ἀκίνητος· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐνέργει, διότι δὲν ἐγένετο βέβηλος, οὐδὲ παρεβόη εἰς ὕπνον, ἀλλὰ ἐβωμάνεας τὰς χεῖρας ἔχων μετὰ τῶν ἐρβηλίων τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς τοῦτο, ὅπερ σύνθησι, τὸ : « Κύριε ἐλθέ, σὺν » μετὰ πάσης ἐκτενείας ἔλεγεν· ἐπειτα, ἅμα τὸ σῶμα κατὰ τι ἀνέλαθεν, ἀνίστατο πάλιν ὀρθῶς καὶ ἐξηκολούθη προσεχόμενος μέχρι τῆς πρωίας.

§ 18.

Ἀρ' αὐτὸ ποτε ὁ Αὐσκὰς πρὸς τὸν ἡγομένον μνηστῆρας, παρ' ᾧ διατρίβει τρεῖς ἡμέρας ἔδωκετο νὰ πάλῃ. — Ὁ ἡγομένος ἔειπε αὐτὸν νὰ μείνῃ, ὅτι καὶ ἐορτὴς μεγάλη ἐγγύς ἐστι. — Πρὸς τί φέρονται αἱ ἀκούσεις τῶν ἐκκλησιῶν; — Πρὸς τὸν ῥυθμὸν τοῦ θεοῦ. — Ἄλλ' ὁ Αὐσκὰς ἐπεβόητο αὐτὸν. — Ἄρα ἡ ἀκούσις ἐπὶ αὐτὸν οὐχὶ ἀναγκαστική. — Οὕτω πείσας τὸν ἡγομένον ὁ Αὐσκὰς ἀπέβη εἰς τὴν ἐρχομὴν.

Μαρτύρουν καὶ τοῦτο τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἀνδρὸς ἀγώνων καὶ τοῦ θερμοῦ περὶ τὴν ἡρωϊκὴν ἔρωτος αὐτοῦ. Ἀρ' αὐτὸ ποτε πρὸς ἕνα τῶν φίλων του (ἦτο σπουδαῖος οὗτος καὶ ἡγεύμενος μοναρχεῖον φιλοθύων ἀνδρῶν). Ἄφρου δὲ τρεῖς ἡμέρας διέτριψε παρ' αὐτοῦ, ἐπέθηκε τὴν καλὴν καὶ τὴν ἡρωϊκὴν καὶ ἐξήσκει νὰ ἀναχωρήσῃ ὁ δὲ πρὸς τὴν δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ (διότι ἐπὶ αὐτὸς τὸν ἀνδρα) καὶ δὲν ἠγάγετο τὸν χωρισμὸν, διότι εἰ πόθι τῶν κατὰ τὴν ἀγώνων εἶναι ὁριμαίει καὶ ἰσχυρότεροι τῶν φυσικῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ὑπεχώρει, ἀλλ' ἀπῆται καθάρᾳ τὴν ἐπ' αὐτὸν,

ὁ πρὸς τὴν ἀφροῦ ἔλαθε καὶ ὡς ἀπορμήν, πλησιάζουσάν τινα ἐορτῇ, τραχύτερον πως, διότι καὶ ὁ πόθος μάλιστα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παρῶν, λέγει : « Μέχρι τίνος οὕτως ἀγροίκως θάνήσασθαι καὶ θὰ προτιμήσεις τὴν ἐρμὴν ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνάξεως καὶ μάλιστα ἐνθ' εἶναι ἐπὶ θορακὶ πάνδημος ἐορτῇ, ἢς τὰς τελειὰς εἰς ἀνστήσει, θὰ προτιμήσῃς εἰς τὸν αὐτὸν σου τὴν μεγίστην ζημίαν ; » Πρὸς ταῦτα ὁ θεορῶς μετὰ τῆς ἀγαπητῆς εἰς αὐτὸν καὶ μακαρίας ἀπλότητος (πρέπει δὲ ἔχει μόνον τὰ νοήματα ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐκείνης τῆς καλῆς γλώσσας νὰ μεταχειρισθῶ, ἅπαντα εἶπε πρὸς ἀπολογίαν του) εἶπε : « Διδάσκαλε ἀγαθέ, ποιμὴν εὐλογημένε, καλῶς διατάσσεις. Ἄλλ' εἰ κανόνες καὶ πᾶναγνώσματα, ἂν τῷ ὄντι πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς αὐτά, καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀκούσις πᾶσα πρὸς τί φέρονται καὶ τίς ὁ σκοπὸς ἐκείνων ; » Ἐπὶ ῥῆσιν ἀκρόας ταῦτα ὁ τῆς μνηστῆρας πρὸς αὐτὸν ἡγήθη διόλου νὰ ἀπολογηθῇ. Ὁ δὲ λίαν τρέπον τινὰ τὴν ἀπορίαν, εἶπε μετὰ τῆς ἰσχυρῆς ἀπλότητος : « Βελανθίσκος, διδάσκαλε ἀγαθέ, ποιμὴν εὐλογημένε, καὶ ψαλμωδία καὶ ἀναγνώσεις καὶ πᾶσα ἄλλη σύναξις πρὸς ῥυθμὸν θεοῦ, ὅπως σὺ οὐδ' ἀσκήσεις, ἐξηγεῖσαι καὶ ἀναβιβάζουσαι τοὺς σπουδαίους. Λοιπὸν ἐκείνης, ὅστις ἐσπουδάζει νὰ ἔχη ἐκείνην εἰς τὴν καρδίαν, ἔχει ἄρα χρεῖαν τινὰ ἐκείνης, ἅπερ σὺ λίγεις ; » Ἀφροῦ ταῦτα ἐκείνης ἤκουσε, μεγάλως θαυμάσας αὐτὸν διὰ τὴν ἀπολογίαν, δὲν ἔκρινε πλέον ὅπως διόλου εὐλογῶν να ἐμποδίσῃ αὐτόν, ἀλλ' ἀφῆκεν εὐθὺς ἐλευθέρων νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν σκηνὴν του.

§ 19.

Κατασκευάζει ὁ Αὐσκὰς κήπον. — Ὁδὲν ἐπώλετο ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπαυρῶτο πρὸς πάντας. — Ἐλαφρὸν ἐβρωμῶντες ἐκ τῶν δαπάνων ἐκείνου αὐτὸν, οἱ ἀπὸδοι. — Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐπαυρῶντο διὰ τῆς προσυχῆς του ἔκλεινεν, ὅπως τὰ μεγαλεῖα ἐξ αὐτοῦ ἐλαφρὸς νὰ πῶς κατὰ

ῥῆς. — Κυνὴ καὶ τρέφουσι νὰ ἐρῶσιν αὐτὸν· οὕτως ἐπαυρῶνται αὐτοὺς καὶ ἔχον αὐτοὺς βοήθους ἀνίσταται αὐτὸν καὶ ἀφῆκεν ἐλευθέρων εἰς τὰ ἔσχα.

Κατασκευάζει φιλικῶς ὁ μίγας κήπον σμακρὸν, εἶναι μὲν, ἵνα ἐργάζηται καὶ αὐτὸς σμακτικῶς, ἐνθ' ἐν δὲ, ἵνα καὶ εἰς τοὺς προτιγχεμένους παρέχῃ ὅχι μόνον τὰ εἰς βρώσιν, γρηνοῦ, ἀλλὰ καὶ ἱκανὴν τέρψιν εἰς τὴν ἐρασίαν διότι ἐκασμῆτο μὲ πάντα τὰ φυτὰ καὶ ἦτο κατάφυτος ὑπὸ παντὶς εἶδους λαχάνων. Ὅτι δὲ εἶχε τοῦτον οὐχὶ χάριν ἰδίου κέρδους ἢ ὠφελείας, ἀλλὰ χάριν τῆς χρείας καὶ θεραπεύει τῶν πλησίων, σμακτὶν ἀκριβὲς εἶναι τοῦτο· οὐδέποτε δὲλα δὲ δὲν ἐπώλετο τι ἐκ τούτων, ἀλλὰ παρέχετο πολλὴ προθυμία εἰς τοὺς ἐκασμῆτο πρὸς αὐτὸν ἐργαζόμενους· ἐνόησε δὲ καὶ φέρων αὐτὸς οὕτως ἡ φορτώσας ἐπὶ ὄνου ἀπῆρχετο εἰς τοὺς πλησίον ἀγρούς, ἐπειτα κρυφίως ἀρῆτας εἰς τὸ μέσον ἐπαυρῶντο. Τσουτοτρόπως δὲ ἰδίῳ κήπον ὠφέλει ἄλλους, καὶ μάλιστα ἐνθ' ἐμμελίαν διακρίσιν δὲν ἔκλεινεν εἰς τὴν εὐεργεσίαν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Ἡσίου ἀνακρῶν « σύνδεσμον καὶ χειρονομίαν » ἦτο φιλόανθρωπος πρὸς πάντας. Ταῦτας αὐτοῦ τὰς ἐν τῷ κήπῳ φιλικαλίας ἔλασσε ἐκπεδῶντας ἐκ τῶν ἐρίων καὶ ἐκεί συγχὰ ἐργαζόμενοι ἄλλας μὲν ἐρῶντο, ἄλλας δὲ καὶ μὲ τοὺς πόδας ἐπάτουν· τοῦτο δὲ ὁ θεὸς ἀνὴρ ὅτι μὲν νὰ λίθους, ὅτι δὲ μὲ φωνὰς ἀπεδοκίμει. Ἐπειδὴ ἔμους πολλὰς οὕτως μὲν ἐξοίκωκεν, ἐκείνην δ' ἐπαυρῶντο καὶ δὲν ἐπικυον νὰ ἐρῶσιν, ἐθλως τρέπον τινὰ γενόμενος ὁ γενναῖος ἡρώως πρὸς ἕνα τούτων, ὅστις ἐραίνετο ὅτι καὶ ὑπερεῖχε τοὺς ἄλλους, ὡς πρὸς λογικὴν ἀνθρωπίνην συνδιαλεγόμενος λέγει : « Διὰ τί μὲ ἀδικεῖτε καὶ τοὺς κήπους μου φθείρετε, ἐνθ' ἐγὼ οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἀδικῶ ὑμᾶς ; Μὴς δισποτεῖας εἰσέβα ὑπερήται· ἐκεῖ θεοῦ ποιήματα· ἀρίστων δὲ νὰ εἴπω, ὅτι, ἐπειδὴ μόνος ἐγὼ ἐπλάσθην κατὰ θεῖαν εἰκόνα, ἐπὶ πάντων ἔχω τὴν ἐξουσίαν. Ὅτι αὐτοῦ λοιπὸν διατάσσοντας, νὰ μὴ μεταποτίσης,

ἀλλ' αὐτοῦ νὰ δώσης δικὴν τῆς ἀδικίας. » Εἶπεν ὁ μίγας καὶ ἐκείνης, ὡς τὴν ἐπληγῶν ὑπὸ βέλους, εὐθὺς ἐπισπεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος. Τούτου κυνὴ καὶ μακρὸν ἰδόντες, ὡς ἐπὶ τὴν ἐρμῶν ἀμείσως προτιγχεμένων καὶ ἔσθων αὐτὸν προθυμῶς εἰς σφαγὴν. Ἀλλὰ δὲν ἐράνη τοῦτο καλὸν εἰς τοὺς ἡμέρους ἐρβηλμούς, ἀλλ' ἅμα εἶδε, καὶ ἀμείσως εὐσπλαγχίσθη τὸν κείμενον. Ἐλθὼν λοιπὸν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, παρεκάλε αὐτοὺς πρῶτος καὶ ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ ἐργασματός λέγων : « Ἀδελφοί, οὐδὲν κινὸν ὑπάρχει μετὰ τῶν ὁμῶν καὶ τοῦ ἀθλήτου τοῦτο ἔλαφρον διότι οὐτε κήπος οὐτε ὄριμος οὐτε ἄλλη τις τῶν τοῦ κυνήσιου φροντιστῶν γεννημένων ὑφ' ὁμῶν δικαίᾳ ὁμᾶς, ἵνα κινήσῃτε πρὸς τὴν τοῦτο σφαγὴν. Φανερὸν λοιπὸν ἐστὶ ἔχει ἀνάγκην μᾶλλον εὐσπλαγχίας καὶ βοηθείας καταπεσῶν ἑνεκα ἀσθενείας. » Οὕτως ἐμμελίσας δωσάτω τοὺς ἀνδρας, ὅστις ἐξεπλάγησαν ἀπὸ τῆς μεγάλης ἡμερότητας καὶ συμπαιθείας. Ἐπειτα καὶ ὡς βοηθὸς μεταχειρίσθεις αὐτοὺς ἀνεγείρει τὸν ἔλαφρον καὶ ἀφῆκε ἐλευθέρων ἀπέρχονται δὲ καὶ αὐτοὶ μᾶλλον κυριεύοντες ὑπὸ τῆς χρηστότητας ἐκείνου ἡ κυνήσαντες.

§ 20.

Καὶ τοὺς μαζόμενος ὑπὸ παντὸς ἀπονομιᾶς τῶν πάντων ὁμοῦ. — Δὲν ἐφῆκεν περὶ τρεῖς.

Οὐδὲ τοῦτο εἶναι ἀνάξιον μνήμης, ὅτι ἐνθ' ὑπὸ τισούτων κήπων διηγεῖται ἐκασμῆτο κατὰ τὸ σῶμα, δὲλα δὲ ὑπὸ ἀνεκτότου βίας τῆς ἀγρυπνίας καὶ ὑπὸ ἐνδείας τροφῶν (ὅτι τῆς ἀγρυπνίας καὶ ὑπὸ ἐνδείας τροφῶν) καὶ αὐτὰ μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐνδείας, ἐνίοτε δὲ καὶ λαχάνα καὶ ὀσπρία, ὡς εἰκόσ, τὰ προστυχόντα, ὅπως καὶ ἀνωτέρω εἰρηται, ὅτι, ἐνθ' ἐπληγῶντο ὑπὸ τοῦ ψύχους καὶ ἐρβητοῦ ὑπὸ τοῦ καύσους, πρὸς δὲ καὶ ὑπὸ σμῆνης φθιμένων ἀκαταπίστωτος κατε-

τρώγεται, ἵνα μὴ τὰλλα λέγω, τὰς ἀμέτρους τῶν γυνάτων κλίσεις, τὰς πανουργίας στάσεις, τὴν ἀρίστην ἐρημίαν, ἥτις καὶ αὕτη πολυλακίαι συνίσχεται νὰ τραγίχη καὶ τὸ ἦθος περὶ τῆς ψυχῆς νὰ καθιστᾷ — ἐνθ' ἐκεῖνος, λέγω, ὑπὸ τοσοῦτων ἐστενοχωρεῖτο καὶ ἐπαλθύνετο, ἀλλ' ὅμως πρὸς οὐδὲνα οὐδέποτε συνθροπῆς καὶ αὐστηρῆς ἐβάνη, ἀλλὰ πολλῶν πλέον φαιδρότερος ἐκείνων, οἵτινες ἀνέσις καὶ συμπόσιος καὶ τραπέζων ἀπολαύουσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν καὶ ξενιζομένους ἱλαρὸς καὶ φιλοζέωνος παρέχων εἰς αὐτοὺς σωματικὰ καὶ πνευματικὰ εἰδωματα, πολλὰκις καὶ τὰ εἰς ἡδονὴν συντελούντα μίγξει κέρου, καίτοι οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο αὐτῶν ἢ ἡλιπίετο, μὴ φειδόμενος μήτε βρώματος μήτε προμηνίας. Διότι ἐπαίπειτο λίαν ἀσφαλῶς καὶ λελογισμένως οὕτως: ἂν ὁ θεὸς ἐπὶ τῶν ὀρέων φυτεύει χόρτον καὶ χλόην διὰ τὴν χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων, ἂν βρέγχι εἰς ἑλὴν τὴν γῆν, ἂν χρηγίη τρωγὴν εἰς τὰ κτήνη καὶ τοὺς νεσσούς τῶν κοράκων, πῶς οὕτως ὁ θεὸς δὲν θέλει προνοῇ περὶ τῶν ἀκαταπαύστων, ἵνα τὸ τοῦ θεοῦ λαβὼν εἶπω, ἐπικαλυμένον αὐτόν;

§ 21.

Ἄξιόν ἐστι τοῦ μεγάλου σχήματος διὰ δύο μοναχοὺς ἀνταποστέλλειν πρὸς τὴν προεβούλαν Ῥώμην. — Πρώτος, θεὸς, ἀγγέλου, ἀνθρώπου κηρύττειν ἐπὶ τούτῳ πλὴν τοῦ παλαιῶν πάντων, τοῦ διαβόλου.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχον ἐπὶ ἀξιώτη τῆς τοῦ θεοῦ καὶ μεγάλου σχήματος τελειωτικῆς χάριτος καὶ πολλὴ ἐπιθυμία αὐτό, ἀξιοῦται καὶ τοῦτου διὰ τῆς προνοίας τοῦ ἀγαθοῦ (θεοῦ). Ἀξιοῦται δὲ οὕτως: δύο μοναχοὶ κοσμοῦμενοι ὑπὸ πολλοῦ γήρατος, διὰ δὲ τῆς ἀρετῆς κοσμοῦντες καὶ τὴν πολιάν, ὀδωποροῦντες πρὸς τὴν προεβούλαν Ῥώμην, ἐρχονται, ὡσαύτ' ἀπασταλῆσαν ὑπὸ τινος, πρὸς αὐτόν, οὗς ἐκεῖνος καλῶς καὶ φιλορρόνως ἐ-

νίσας, εἵπαιτα ἀνακρινῶν εἰς αὐτοὺς τὴν γνώμην του καὶ παρακαλεῖ αὐτοὺς θερμῶς περὶ τοῦ πράγματος. Οὗτοι δὲ (διότι ἐβλεπον ἐπὶ τὸ σκῆθος (Λουκᾶς) ἦτο ἀξίον νὰ ὑποδεθῇ αὐτὸ) δὲν ἐδράδουν, ἀλλὰ ταχέως τὰ νενομισμένα ἐπ' αὐτῷ τελείσαντες, ἐνδύουσιν αὐτὸν τὸ ἀποστολικὸν καὶ μακάριον σχῆμα καὶ περιβάλλουσι τὰ σύμβολα τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ἰδού, ἥτοι τῆς φερούσης εἰς τὴν ζωὴν· μᾶλλον δὲ, ὅπερ ἐκείνους ἦτο πρότερον διὰ τῶν ἔργων, τοῦτο δεικνύουσιν οὗτοι ὕστερον καὶ διὰ τοῦ σχήματος. Εἰς πάντας λοιπὸν τὸ γεγονός κατέστη πρόξενον εὐφροσύνης, εἰς τὸν θεόν, εἰς τοὺς ἀγγέλους, εἰς τοὺς ἀνθρώπους, μόνον δὲ εἰς ἕνα ἐγένετο πρόξενον λύπης καὶ φόδου, τὸν ἐλθόντα καὶ πολέμιον πάντων (τὸν διάβολον)· διότι ἐβλεπον οὕτως ἐπὶ νεοσύλλεκτος στρατιωτῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀληθῶς ἀξιόμαχος, ἐνδύειν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ πνεύματος πανοπλίαν, λίαν γενναῖος καὶ ἀνδρείος ἦτο καὶ θερμότερον ἦτο κατ' ἐκείνου ἀντιπαρετάσσεται.

§ 22.

Ἐνθ' ἐκείνητος αἰὶς ἐρχομένη μοναχὸς παρὰ τὴν αἰγυλίαν, ἰχθὺς μέγας ἐκπεδήσας τῆς θαλάσσης ἵκνται πρὸς τὸν πύλον αὐτῶν προσκαλῶν, οὕτως αὐτοὺς εἰς παρασκευὴν αὐτοῦ. — Ἐξιστάμενος ἐπὶ τῷ θαλάμῳ ὁ πολὺς μοναχός.

Ἄλλα θὰ εἶπω καὶ τὸ θαῦμα, ὅπερ συμβαίνει εἰς τοὺς ἐκτελεστάς τοῦ εὐαγγελίου τοῦ πράγματος, τοὺς μοναχοὺς, λέγω. Ἐτρέφοντο μὲν ὅλην δὴ ἐκείνην παρὰ τῷ μεγάλῳ Λουκᾷ, ἀλλὰ μετὰ τὰ χρεώδη δὲν εἶχε δὲ οὐτός τι ἀξίον τῆς αὐτοῦ φιλοτιμίας γνώμης καὶ προαιρέσεως καὶ μάλιστα δι' ἐμπορευμάτων τοιούτους καὶ ἀγαθοῦ τοιούτου προένοους. Τί λοιπὸν «ὁ δεξιὸν ἀνοίγων πλουσίαν καὶ πᾶν ἔξωον πληθύνει εὐδοκίας;» Ἐκείνητος μὲν οὐτοὶ παρὰ τὸν αἰγυλίαν, ἐνθ' ἔρχετο δὲ ἡλιος καθαρὰς πᾶς ἀκτίνας, καὶ ἡτίνον εἰς τὰς

πραΐας τῶν κυμάτων αὐρας καὶ οὕτως ἐτρέποντο διὰ τὸ θαῦμα· ἰχθὺς δὲ μέγας εὐθὺς, ἰθὺς εἰς τὸν αἶρα, ἵκναιτο πρὸς τὸν πύλον αὐτῶν, ἀπαίρων ῥίστα καὶ ἀναπνέων καὶ τρόπον τινὰ προσκαλῶν τοὺς παρόντας, ἵνα παρασκευάσωσιν αὐτόν. Οὗτοι μὲν λοιπὸν ἡγχιόριστον τὸν κηρύμιον καὶ τῆς τρωγῆς χορηγὸν καὶ ἐθαύμαζον αὐτὸν διὰ τὴν πρόνοιαν,

§ 23.

Οἱ μοναχοὶ ἐκ τοῦ ἐρχομένου θαύματος ἐκείνου ἐπὶ τοῦ ὁ Λουκᾶς. — Ὁ θεὸς πᾶσι αὐτοῖς καὶ ἑτέροις ἰχθὺς κατὰ τὴν αὐτὴν τῆσιν. Τὸ θαῦμα εἶπε ὅτι πρὸς τὸ τοῦ Πιστοῦ προεβούλῃς ὑπὸ κέρατος. — Ἀπὸ χύρτων ὠφελήσαντες μᾶλλον οἱ μοναχοὶ ἢ ὠφελήσαντες. — Ὁ Λουκᾶς ἠρωσέτο νεοσύλλεκτος, κἀκεῖνος καὶ μὴ κοινωμένος, δι' ὃν ἡρώτη τῆς θέας χρίστος τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ τοῦ προεβούλῃς τὰ ἐντα, τὰ τε περιέχοντα καὶ τὰ μέλλοντα.

Οὗτος (θεὸς) δὲ, ὡσανύ μὴ ἔρκει ὁ προσκαλῶν, ἐκρινεν εὐλογίαν νὰ πέμψῃ καὶ ἄλλον μετ' αὐτόν· καὶ ἀμείσως πάλιν ἑτέρος, κατ' οὐδὲν ὡς πρὸς τὸ μέγεθος ἀπολειπόμενος τοῦ πρώτου, καταλιπὼν τὰς θαλασσίους κατοικίας εἰς τὴν γῆν τάχιστα ἐξεπέρθευεν, ἐνθεν μὲν κινῶν εἰς εὐχαριστίαν τοὺς τρώγοντας, ἐνθεν δὲ ἐπισπεύδων, ἵνα ἐτοιμάσωσιν αὐτόν. Ἀρὰ γε δυνατὰ τις νὰ εἴπῃ ἐκ τῶν εὐσεβῶν καὶ τῶν τὰ τῆς γραφῆς εἰδῶτων ἐπὶ τὸ παρὸν ἀπολείπειται τοῦ θαύματος τοῦ γενομένου εἰς τὸν Ἥλιον καὶ τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης διὰ κέρατος προσδοτήσεως; Τοιούτου τρόπου μὲν λοιπὸν ἐγεννην εἰς τοὺς μοναχοὺς φανερὸν ὅπως ἦτο ἐκείνους· καὶ οὕτω μᾶλλον ὠφελήσαντες ἢ ὠφελήσαντες ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ, σινοῖν διὰ τοῦ σημείου τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὰς πρώτας τῶν παρατάξεων ἐγγραφείας καὶ μετὰ ζῶντος νῦν ἢ πρότερον τοὺς ἀγῶνας ὀρεῖλων ἐδείκνυε μείζοντας ὅλην δὴ καὶ τοὺς κόπους καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀσφάλειαν, εἰς τὴν νηστείαν προστεθεὶς νηστείαν καὶ εἰς τὰ δάκρυα δάκρυα, ἀποχωρῶν ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ

§ 24.

Προΐπει τὴν ἐκδοχὴν τῶν Σκυθῶν. — Προΐπει ἐπὶ ἢ Ἐλλὰς θὰ λατρεῖται καὶ ἢ Πιλοπόννητος θὰ καταπολεμηθῇ.

Ἀληθῶς καὶ τὴν συνθηκὴν λόγῃ, ἥτις ἐπῆλθε κατὰ πάσης τῆς ἡπείρου καὶ παρ' ὀλίγον ἐξωλόθρευεν αὐτὴν πᾶσαν, πολλὰς ἡμέρας πρότερον προΐπειν οὐχὶ σωθῶς ἐκείνους (διότι πῶς ἡδύνατο ἐκείνους νὰ προείπῃ περὶ πράγματος οὕτως ἐνδέξου, ἐνθ' αὐτὰς ἀπίστευγε πᾶσαν δοξάν;), ἀλλὰ παραβολικῶς τε καὶ δι' αἰνιγμάτων. Καὶ περὶ τούτου μὲν εἰς ἄλλους ἄλλα προείπεν ἢ μακαρία ἐκείνην γλῶσσαν· ἑτεροὶ δὲ τοῦτο λέγουσιν ἐπὶ ἡμερῶν: «Ἡ Ἑλλάς θὰ λατρεῖται καὶ ἢ Πιλοπόννητος θὰ καταπολεμηθῇ.

§ 25.

Ἡ καλὸς τὸ ἦτο κατασκευασμένη ἐπιτήδειος μόνον διὰ τὸ ἀποδοῦναι χρεώδη. — Εἶχε λάκκον ἐκκαμμένον ἐν αὐτῇ, εἰς ὃν κατακλίετο, ἵνα εἴη πάντοτε ἐν τῷ τῶν θανάτων. — Εὐνοῦτο ὀλίγον καὶ ἀμείσως ἁπλοῦς καὶ ἔβλεπεν ἐκ τῶν φεγμῶν τοῦ λαοῦ.

Ἦτο δὲ καὶ ἡ καλὸς τὸ τοῦ θεοῦ Λουκᾶ παρασκευασμένη ἐπιτήδειος οὐχὶ πρὸς διατήρησιν καὶ ἐναποταμίευσιν περιττῶν τιμῶν πραγμάτων καὶ περισσοτέρων τῆς ἀνάγκης (καὶ πῶς, ἐνθ' αὐτὰς δὲν εἶχε πλέον ἄλλο τι ἢ μόνον τὸ σῶμά του;), ἀλλ' ἀπῶς εἰς φύλακιν καὶ ἐπικρυμνὸν κόπων καὶ ἀγῶνων καὶ κρυφῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὅσων ἡβούλετο

τὸν θεὸν μόνον νὰ ἔχῃ μάρτυρα. Λάκκον δὲ τινα μικρὴν ἐπιμύκησεν ἐν ταύτῃ τῇ καλύβῃ κατασκευάσας, εἰς τοῦτον ὡς εἰς τάφον τινα κατεκλινέντος, προσπαθὼν αὐτὸν διὰ μηχανήματος νὰ ἔχῃ ἐν αὐτῷ ἀσβεστον τὴν μνήμην τοῦ θανάτου. Ἐπειτα ὑπὸν ὀλίγον τι εὐχὴς ἀνέστη καὶ μετὰ τοῦ Δαβὶδ συνέψαλλε: «Πρόεβρασ ἐν ὕδατι καὶ ἐλείκρυσεν» καὶ πάλιν: «Πρόεβρασ οἱ ὀρθαί μου πρὸς ἔρπον τοῦ μελετᾶν τὰ λόγια σου.»

§ 26.

Ἦτο εὐσπλαγγνὸς οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἄνθρωπους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κτῆνη, πιστὸν καὶ τοῦτο ὅτι, ὡς δύο κατακλείουσιν ἔρπον.

Τὸ δὲ τῆς εὐσπλαγγνίας ἐκεῖνος βάθος πῶς ἐφάνηται εἰς τὴν διέλθῃ ἐκείνου, εἰ καὶ ἐν τοῖς ἑμπροσθιν ἱκανὰ εἰδήλωσεν ὁ λόγος: Διότι οὐ μόνον εἰς ἄνθρωπους, ἀλλὰ καὶ μέγρι κτηνῶν καὶ πετεινῶν, ἵνα μὴ εἶπω καὶ ἔρπον (διότι λέγεται καὶ τι τοιοῦτο περὶ αὐτοῦ) τὴν εὐεργεσίαν ἐξέτεινε. Δύο δὲ ἄλλα δὴ ὅρας κατακλείουσιν περιέβαλε καὶ ἔτραπεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀπολοικώτερον ἴσως τὴν ἐντολήν: «τοὺς κακῶς θρώοντας οὐ ποιεῖν» καὶ μέγρι τῶν τοιούτων βουλόμενος νὰ ἐκτείνῃ, καὶ μὴ εἶναι ὅπως διέλου ἐκεῖνος παρ' αὐτῶν ὑπιστή κακῶν. Πολλὰ δὲ ἐφάνη ἐν ἑρρόντισι καὶ διὰ τὸ σιτηρέσιον τῶν στρουθίων τοῦ ἀγροῦ. Τέσσαρ' ἂν ἦν ἐκεῖνος τῇ εὐσπλαγγνίᾳ «εἰσκαίρων αἱ καὶ κισρῶν.»

§ 27.

Ἦ φῶμα τοῦ Λουκᾶ διέδωκε πανταγύνη. — Δύο ἀδελφοὶ μὲν ἐπὶ τὴν ἐκείνου τὴν χροῖον, ὅπου ὁ πατὴρ αὐτῶν κατὰ τὸν θάνατον τὸν ἔχουσιν, προσήλθον αὐτῷ. — Ἐξέβαλεν αὐτοὺς μετὰ πολλὰς ὑπαγγελίας πρὸς αὐτὸν, ἐκταρμένους. — Οἱ δύο ἀδελφοὶ εὗρον αὐτὸν κατὰ τὰ σημεῖα, ὅπου αὐτοὶ εἶπον. — Τὸ θάμα διεκρούει αὐτὸν πανταγύνη.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ φῶμα αὐτοῦ πανταγύνη δι-

έβαινε (διότι ἡ ἀρετὴ τὸν κατέγοντα καθιστᾷ φανερόν, ὅπως ἡ λαμπρά τὸν φέροντα, καὶ ἂν πολλὴ περιτρίβῃ τὸ σκότος τοῦ θένου), δύο τινὲς ἀδελφοὶ προσέρχονται εἰς τὸν ὄντιον βιαζόμενοι ὑπὸ ἀνάγκης τινὲς κατεπιγινώσκον, οἵτινες, — ἀρῶ ἐρλοξενήθησαν ὑπὸ αὐτοῦ καὶ τῆς συναστροφῆς αὐτοῦ ἀπῆλυσαν, ὥστε ἐγένετο σωματικὴ ἄμα καὶ πνευματικὴ ἡ ἐστίασις. — Ἐπειτα ὑπεβάλλουσιν εἰς αὐτὸν παράκλησιν λίαν μὲν θερμῇ, λίαν δὲ φορητῇ εἰς ἐκεῖνον ἀπορεύοντα πᾶσαν ἐπιδιέειν. Ἦτο δ' ἡ παράκλησις τοιαύτη: «Ὁ πατὴρ ἡμῶν, λέγουσιν, ἐπε ἀπέθνησκεν, ὅσον χρυσὸν εἶχεν, ἔχουσιν εἰς τὴν γῆν ἀγνοώσας δὲ εἰς ἡμᾶς ὁ τόπος, διότι ὑπ' οὐδενὸς σημείου σημεινεται. Βλέπεις εἰς ποίαν κατὰστασιν ἐρισκόμεθα: σπερούμεθα οὐδ' αὐτῶν τῶν ἀναγκάων. Ἀλλὰ τὸ χειρότερον ἐστὶν διὸν παρὲν καὶ πρὸς ἀλλήλους νὰ διαπληκτιζώμεθα καὶ ὁ ἕτερος εἰς τὸν ἕτερον νὰ ποδιδόμεν τὴν κλησὴν». Ἦκουσεν ὁ γενναῖος καὶ, ὡς ἀνὰ τὸ πρᾶγμα οὐδ' ἀπολογίας ἦτο ἄξιον, ἀπήλθεν ἐνεκα μεγάλης ταπεινοφροσύνης εὐθὺς. Ἀλλ' ἐκεῖνος καὶ τοιοῦτοτρόπως δὴν ἡμίλειον νὰ δοκιμάσῃ καὶ πάλιν, ἀλλὰ πληρωθέντες ἀγαθῶν ἐλπίδων καὶ τρέπον τινὰ μάντις ἀγαθὴ γενόμενοι τοῦ μέλλοντος προσέρχονται πάλιν αὐτὸς ὅπως καὶ πάλιν ἀπέρχουν αὐτούς, λέγων ὅτι αὐτοὶ εἰνε μακρὰν καὶ ἀνάγκης τοιαύτης χάριτος. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος παρέμενον παρακαλοῦντες καὶ διευτείνοντο οὐκ οὐδέλως θάποχωρήσῃ, λίαν λιπὸν βραδείως καὶ μέλις, ἀλλὰ καὶ τότε σφῶς καὶ ὅπως τις ἦβηλε πράξει ἀπορεύων τὸ νὰ μὴ φανῇ ἐν γυνωρίῃ, λέγει: «Ἐνθ' ὁμοῦ γυνωρίζετε τὸν τόπον, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀποθνήσκων ἐκαταμίμευσεν τὸ χρυσόν, ὅστις (τόπος) φανεροῦται ἀνευ κόπου ἀπὸ τούτων καὶ τούτων τῶν σημείων, πρὸς τί θέλατε ματαιῶσαι νὰ μοὶ παρέχητε κόπους;» Ταῦτα ἐκεῖνος ἄμα ἤκουσαν, δὴν ἠπειθήσαν, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον, τὸν διὰ τῶν σημείων ὑποδείχθησαν, ἐλθόντες καὶ

ἀναστῆσαντες εὗρον τὸν λόγον (τοῦ Λουκᾶ) ἔργον καὶ ὁ θησαυρὸς ἦτο ἐνώπιον, ἐν καὶ λαβόντες τοῦτον μὲν αὐτοὶ διεμύρισαν πρὸς ἀλλήλους, τὸ δὲ θάμα διέδωκαν εἰς τὰς ἀκοὰς πάντων.

§ 28.

Τρεῖς γυναῖκες ἔρχονται πρὸς τὸν ἄγιον, ὃς ὁ διδάσκαλος ἐπὶ τὸν ἄγιον μὲν ἐλθεῖν, πρᾶγμα ὅμως πρὸς παραπλάνην τοῦ ἁγίου. — Αὗται κατέβαινον πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἁγίου παραδόντες αὐτὸν, ἵνα εὐσπλαγγισθῇ αὐτὸς καὶ διαθῇ τὴν αὐτῶν ἐξουσίαν. Μετὰ πολλὰς παρακλήσεις ἔρχεται τὴν παράκλησιν αὐτῶν καὶ ἔρχεται τὴν ἐξαγέρσειν τῶν κυρίων πραγμάτων ἔπειτα δὲ καὶ ἐπιτίπτει εἰς αὐτάς, ἀρῶ βουλήσιν αὐτῶν καὶ ἔρχεται τὴν ἐξαγέρσειν τῶν κυρίων αὐτῶν. — Μετὰ βραχύνει διακονῶν ἀπέρχονται αὐτὰ ἀποκρίσθαι ὅτι ὁ αὐτοῦ διὰ καὶ αὐτῶν.

Οὐδὲ τοῦτο εἶνε μάταιον νὰ προστεθῇ εἰς τὰς ὁριζήσεις καὶ ἀξιωματικότητας περὶ τοῦ σοφοῦ διηγήσεως. Τρεῖς ἄλλα δὲ εἰς αὐτὸν ἐκ τίνος κομπελίας γυναῖκες ἔρχονται, ἔπειτα ἐμνηστεύον, πιστεύου, ὁ ἐρευνητὴς τῆς κακίας καὶ μεταχειρισθῇ ὡς ὅπλον παλαιὸν κατὰ τῆς δικαίας ψυχῆς. — ὑπὸ πρόφασιν μὲν εὐλαβείας, πρᾶγμα δὲ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο ἀπάτη καὶ καταστροφή, ἂν τῇ ὄντι οὗτος ἐπετύγχανεν. Αὗται λοιπὸν κυλιόμεναι πρὸ τῶν ποδῶν ἐκεῖνου ἔλεγον: «Εὐσπλαγγισθητὶ ἡμᾶς, εὐσπλαγγισθητὶ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ τὸν στεναγμὸν τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ τὸ βάρος τῆς συνερούσης ἡμᾶς θλίψεως μὴ παραβλέψῃ: διότι πῶρ ἐγκάρδιον, πῶρ κυρίον ὑπάρχει, ὅπου καταρτίζει ἡμᾶς καὶ ποιεῖ, ἵνα ἐξουσιοδοτηθῶμεν εἰς σὲ τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν καὶ νὰ ἐπιτιγῶμεν εὐλαβήτως συγχωρήσεως». Πρὸς ταῦτα ἐκεῖνος μὲν ἤρηντο καὶ δέχοντο ταύτας νὰ συγχωρήσῃ, λέγων ὅτι δὴν ἐβόλυναν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν καὶ ὅτι οὐδέλως δὴν παραδέχεται αὐτάς. Αὗται ὅμως εἰς τοὺς θρόνους προστεταίσαι θρόνους καὶ εἰς τὰ δακρυὰ δακρυὰ ἔλεγον: Μὴ παραβλέψῃ, μὴ ἀποκρούσῃ, μὴ ἀποπέμψῃ ἡμᾶς τεταπεινωμένας καὶ κατησχυμένας: ἐνθυμηθῇ ὅτι

προσητικὸν εἶνε τὸ παράγγελμα «θεραπεύειν τὰς αἰσχροὺς ἔργα καὶ δικαιώσθαι», καθὼς ἀκούομεν, καὶ εἰς ἅπαντας κατὰ τοῦτο ἐκίνησαν ἡμᾶς ὁ θεός, ὅστις θέλει νὰ σωθῇσι πάντες, ἵνα ἡ σωτηρία ἡμῶν προέκηται εἰς σὲ καρπὸν δικαιοσύνης». Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος καὶ πάλιν ἤρηντο, αἱ δὲ γυναῖκες θερμότερον παρακαλοῦν αὐτὸν, διακρίνας ὁ ἄγιος (τὴν παράκλησιν), ἵνα μὴ ἐπὶ πολλὴ οὕτως ἀνίσταμενος ἀμβλύνη τὴν περὶ τοῦ καλῶν προθυμίαν αὐτῶν, μέλις ποιεῖται καὶ δέχεται τὴν ἐξαγέρσειν τῶν κυρίων πραγμάτων ἔπειτα δὲ καὶ ἐπιτίπτει εἰς αὐτάς, ἀρῶ βουλήσιν αὐτῶν καὶ ἔρχεται τὴν ἐξαγέρσειν τῶν κυρίων αὐτῶν. — Μετὰ βραχύνει διακονῶν ἀπέρχονται αὐτὰ ἀποκρίσθαι ὅτι ὁ αὐτοῦ διὰ καὶ αὐτῶν.

§ 29.

Ὁ διδάσκαλος ἐξήκουσε τὰ σαρκικά τοῦ Λουκᾶ πᾶσι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν γυναικῶν. — Ἀλλ' ὁ ἄγιος ἐπὶ ταῖς ὅσας ἡμέρας ἡμεῖς ἡμεῖς κατ' αὐτὸν καὶ διὰ τῆς προσευχῆς καὶ διὰ τῆς πηλῶν δακρῶν σθενεῖς τὰ πᾶσι. — Ἀγγέλους κυρίου κατ' ὄναρ εἰσέλασαν εἰς τὰ σπλάγγνα τοῦ ἁγίου ἀγαστρον, δι' οὗ ἐξήγαγε σαρκικά, δι' οὗ δὲ ἐξήγαγε τὸ σαρκικὸν πᾶσι.

Τὰ δὲ βίβη μετὰ τὴν αὐτῶν ἀναχώρησιν ὁ τοξένων «ἐν σκοτεινότητι τοῦ θανάτου τῇ καρδίᾳ» εὐθὺς ἐπεμπε καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχάζοντα τὸν γενναῖον μὲν λογισμὸς ἐκτεπλεῖ καὶ τὸν σαρκικὸν πόλεμον ἐξήγαγεν ἐναντίον αὐτοῦ. Ὁ δὲ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐρῆδος γυνωρίζων ἐβραβεῖν αὐτὸν καλῶς μὲ τὰ ὅπλα καὶ κατ' ἐκεῖνον ἀνίστατο μὲ ἐκεῖνα τὰ ὅπλα, μὲν ὡν ὁ θεός ἀπόστολος γυνωρίζει νὰ ὁπλίξῃ τὸν στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοιοῦτοτρόπως, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πολεμήσας ὡς διὰ πυγμῆς διὰ τῆς προσευχῆς καὶ διὰ ποταμῶν δακρῶν,

σθενείν τὸ πῦρ τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐξίργεται καθάρως ἐκ τοῦ πλῆμους. Ἐξίργεται δὲ οὕτως: ἐράνη αὐτῷ εἶ κατ' ὄναρ εἶδεν ἄγγελον ἐν σχήματι νεανίσκου, ὅστις εἶχεν εἰς τὰς χεῖρας ἄγκιστρον, ὅπου διὰ τοῦ στόματος εἰσ-χέγγανεν εἰς τὰ σπλάγγνα τοῦ Λουκᾶ καὶ ἐκί-θεν μέλος τι σαρκώδες ἐξέλικυσσε, δι' οὗ τὸ σαρκικὸν ἔσως ἐξήλθοτο πάθος· ἔπειτα δὲ εἶπε διατάξας αὐτὸν νὰ ἔχῃ θάρρος ἀπῆλθεν.

§ 30.

Ἦ αὐτεῖς ἄρα τοῦ Λουκᾶ συνελθὼς νὰ ἐρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ὑποδοῖ αὐτὸν εἰς τὴν ἑστῶσαν. — Ἐνῷ ποτε αὕτη μετὰ καὶ ἄλλων παρ' αὐτῷ διήρθε, καθάρζουσα τὸν ἄφρον τοῦ κοινίου, λέγει ὁ ἅγιος εἰς ἀνθρώπου τις φέρων βαρὺ φορτίον ἐρχεται πρὸς ἡμᾶς. — Εἶπε καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος. — Ἐνῷ δ' ἐνέσπυντο πάντες περὶ τοῦ τοῦ φορτίου φερόντος ἀνθρώπου, ἰδοὺ καὶ ἔρχεται τις μὴ φέρων τι, ὅστις ἐκίθη τὸν ἄφρον κατ' ὄνομα. — Οἱ περὶ τὴν ἀδελφὴν εἶπαν νὰ περιμῶν, περιμῶναι μίγας ἰδοὺς ὁφείας, εἰ καὶ ὁ ἄφρων εἶδεν ὡς ἄλλος Μωυσῆς ἐκ τοῦ γόφου. — Ἀμα εἶδε τὸν ἄφρον, ἰδοὺ αὐτὸν ἀποτόμως. — Ἐκείνος ἐδύρεται, ἐκάλει τὸν φόνον τοῦ συνοδοιπόρου του, ἐκτείνεται συγχρόνως καὶ λαμβάνει αὐτὴν ὑπορριπθεὶς νὰ κἀν [ἐπὶ τοῦ γόφου ἐκείνου τρεῖς χιλιόβας μετανοῶν καὶ τὰ τρίτα, ἔντα καὶ τεσσαρεσθῆς. Οὕτως ἀπῆλθεν ὁ φόνος παρεργηθείς.

Ἄξιον δὲ καὶ τοῦτο τὸ διήγημα φιλοθέων ἀκρασιῶν ἡ ἀνωτέρω δὴλα δὴ μνημονευθεῖσα πράγματι αὐτεῖς ἄλλους τοῦ θεοῦ Λουκᾶ (διότι οὐ μόνον ἐξ αἵματος, ἀλλὰ καὶ πράγματι διὰ τὸν πρόσωπον ἐκιδάσκον τὴν συγγένειαν), αὕτη συνελθούσα νὰ ἐρχεται εἰς αὐτὸν καὶ νὰ συμπαράσῃ καὶ νὰ ὑποδοῖ αὐτὸν, ἐρῶν ποτὶ μετὰ καὶ τινων ἄλλων καθάρζουσα τὸν ἄφρον τοῦ κοινίου καὶ τὰς ἐν αὐτῇ βοτάνας ἀποτομῶν, ὅπως μὴ αὐταὶ συναρπάξωσιν. Εἰς ἐπίγνωσιν λοιπὸν πάντων ὁ μίγας λέγει: «Ἐρχεται ἄνθρωπος εἰς ἡμᾶς μίγας καὶ βαρὺ φορτίον φορτωμένος καὶ πολλὸ ὑποφέρειν». Εἶπε καὶ μετ' ὀλίγων ἀποχωρισθείς ἀπ' αὐτῶν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐκρίθη. Ἐνῷ δὲ ἐκίθη ἐθαύμαζον καὶ διανοῶντο τί

ἐθαύμαζον ὁ λόγος καὶ ποῖος οὗτος ὁ τὸ βάρος φέρων ἄνθρωπος καὶ τί τὸ φορτίον (διότι ἐκίθη ἐν ὀνόματι τοῦ πρὸς τοῦ σωματικῷ βάρους εἶπε), ἰδοὺ καὶ αὐτὸς ὑπ' ὅφιν ἐρχεται πάντων, μόνος, λιτός, εὐχωνος, φορτίον μὴδὲ κατ' ἐλάχιστον φέρων, κατ' ὄνομα δὲ προσκαλὼν τὸν ἅγιον καὶ λέγων εἰτι ἔχει ἀνάγκη τῆς ἐπικουρίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ περὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἁγίου ἔλεγον αὐτῷ νὰ προσμένῃ λέγοντες: «Ὡς βλέπεις, ἀπῆλθε καὶ δὲν εἶνε μεθ' ἡμῶν, καὶ ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ ἴδῃς ἐκεῖνον, πρί-πει νὰ περιμῶν». Καὶ οὕτως διεδικαίου αὐ-τοὺς εἰτι δὲν ἠπάμακρυνθῇ πρὶν ἢ αὐτῷ ἐν-τόγγῃ. Παρῆλθεν ἰδοὺ ἡμέρα καὶ ἡμέρα προεξίργεται ὡς ἐκ τινος σκότους τῶν ἀδύ-των τῆς ἡσυχίας ὡς ἄλλος Μωυσῆς. Ἄμα δὲ καὶ εἶδε τὸν ἄφρον, ἔλαμνε τὸ βλέμμα βλοσυρὸν καὶ τὴν φωνὴν ἄγριαν καὶ τῆς συ-νήθους διαφύρουσαν καὶ λέγει: «Καὶ τί κά-νον μεταξὺ σου καὶ τῆς ἀβάτου ταύτης ἐρη-μίας; Διὰ τί τὰς πόλεις ἀρεῖς ἐπεδωκῆσαι εἰς τὰ ὄρη; Διὰ τί καταλιπὼν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι ποιμένας καὶ ἀρχιποιμένας τῆς ἐκκλη-σίας ἡλθες καὶ ζητεῖς ἄνδρας ἀγροίκους καὶ ἀμαθεῖς; Πῶς δ' ἔλαβες τὸ θάρρος νὰ ἔλθῃς ἐνώπιόν μου καὶ δὲν ἐρρίξας τὴν θείαν τιμω-ρίαν ἐνῷ εἶσαι ἐνοχὸς τοιούτων ἐγκλημάτων; Πρὸς ταῦτα, ἐπειδὴ ἐκείνος κατελήλθῃ ὑπὸ φοικῆς καὶ τὰς παριὰς αὐτοῦ κατέβριζαν δά-κρυα καὶ ὑπὸ φόβου ἐδεσμεύθη ἡ γλῶσσα, προσθεὶς ὁ ἅγιος εἶπε: «Μέχρι τίνος σιωπῆς καὶ δὲν φανεροῖς ἐνώπιον πάντων τὴν ἁμαρ-τίαν καὶ δὲν ἀποκαλύπτεις τὸν ἄδικον φόνον, ἔαν καὶ τὸ θεῖον, φῶς ἐμυρόνηρον ἐν, ἐλθόν, οὕτως ἐξελιῶσῃ, κατηγορήσας σὺ αὐτὸς σαυτὸν.» Ὁ δὲ μέλις ἐκδύσας ἑαυτὸν μὴ συ-νεγείας καὶ διακεκυμμένον ἀσθμα λέγει: «Πρὸς τί παρ' ἡμῶν ἀπακτεῖς ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ νὰ μάθῃς ἐκίθη, ἄπερ καὶ πρὸ ἡμῶν σὺ αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐνοκλήσεως ἐν σοὶ χάριτος ἐδιδά-χθης; Διότι δὲν ἐκρίθη ἀπὸ σου εἰτι ἐπραξά-εν κρυπτῶ. Τὴν ἐδὼν μου καὶ τὴν κίνησιν

μου καὶ τὰ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν διαθήματα προεῖδες. Ἄλλ' ὅμως ὑπεκλινεῖς τὴν διαταγὴν σου λέγων καὶ φανερῶς τὸ κακὸν πράξῃς καὶ τοῦ ἐν κρυπτῷ ὑπ' ἐμοῦ πράξῃς κακῶν κάμνω μαρτυρας τοὺς παρόντας ἅπαντας.» Οὕτως ἐκείνον φανερώς ἐλαγορεύει τὴν ἁμαρτίαν, δι-εκλινὼν ἕκαστα καὶ πῶς καὶ πῶς καὶ δι' ἣν αἰτίαν τὸν συνοδοιπὸρον ἐρένησε κατατρίχ-νας μὲν ἐαυτὸν, συγκατατρίχνας δὲ καὶ τὸν σπορέα τῶν πονερῶν καὶ τοῦ κακοῦ παντός αἰτίου. Ἐπειτα προσπίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, παρακαλῶν νὰ μὴ παραβλέψῃ αὐτὸν μὴδὲ νάρχησιν αὐτὸν οὕτως ἄλλως κερκατη-μένον εἰς τοὺς βρόχους τοῦ ἔλθρου. Ὁ δὲ εὐσπλαγχνίζεσθαι αὐτὸν καὶ ταχέως ἐγείρει, νοθεύει καὶ παρεγγεῖ καὶ μὴ κανόνας ἐξα-σφαλίζει οὐς δύνανται νὰ ὑπορίσῃ, τοῦτο πρὸ πάντων κατ' ἐκείρισιν διατάξας αὐτὸν, εἰς τὴν τάφρον τοῦ περηνουμένου νὰ πορεύηται, δακρυὰ ἐπ' αὐτὸν πολλὰ νὰ χύνη καὶ τὰ τρίτα καὶ ἔντα καὶ τεσσαρεσθῆς αὐτοῦ πολυτελῶς νὰ ἐπιτελῇ, ἀπὸ κἀμῃ ἐκεί οὐχὶ ὀλιγωτέρως τῶν τριῶν χιλιῶν μετανόας, μᾶλλον δὲ διὰ βίου νὰ ὀρηγῇ τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ ἔχῃ ἐνώπιόν του, ἐγγράφας εἰς τοὺς πῆλκας τῆς ψυχῆς. Οὕτω παραγγεῖλας ἀρί-στι αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ἀπὸ ἔφερον αὐτὸν εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ καλοῦ καὶ εἰς ἀκατάκρινον τῆς ἁμαρτίας, καὶ δίδωκεν ἵνα ἐκτελῇ τὴν μετάνοιαν.

§ 31.

Ἄλλος τις ναύκληρος Δημήτριος ἤρπασε τὸν ἕρπον, ἀλλ' ἤρπασε τὸν δορατικὸν αὐτοῦ. — Διὸ ἀγρόεας ποτὶ ἐπ' ὄνομα τοῦ ἁγίου ἰχθὺς οὗ, ὡς ὁ εἰς μελῶν, ὑπὸ συμφορῆτος ἀπομικτοῦ κοινίου: ἐκέρπει τὸν μελῶνα αὐτοῦ χάρην, τὸν δὲ μικρότερον προστίγγει τὸ ἄγιον. Ὁ ἅγιος προῖδεν τὸν σκαπὸν ἐπιβλέπων αὐτὸν ὑπομνή-σας αὐτῷ τὸν Κόϊν, τὸν Ἀνακὴν καὶ τὴν γυναῖκα αὐ-τοῦ. — Μετανοεῖ ὁ ναύκληρος καὶ ταχέως συγχωρεῖται ἀπῆλθεν ἐκεί. — Ὁ δὲ σὺν τῷ ἁγίῳ συνεκὼν συν-διδόξας ἐνομήσας προσφέρει τὸν ἰχθύν αὐτῷ, ὅστις ἀνεί-κει τὸν ἰχθύν ὅτι χάρην ἄλλαν ἀπεστέλλει, ὅπως καὶ πρῶ-ματι ἰλθόντες ἐραγοῦν, δ' ἅγιος ἐπέρετο ἁγιάων αὐτοῦ.

Ἄλλος τις τὸ ἐπιτήρημα ναύκληρος ὄνο-μα δὲ Δημήτριος, γνώριμος ὢν τοῦ ἁγίου καὶ πολλὰς εἰς αὐτὸν ἐργάμενος καὶ ἡμέ-ρας ἐν ὀλίγῃς συναναστρέφοντας αὐτῷ, διότι καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν ἐλάμβανεν ἐνι-μικρὰν, τὸ μὲν ἀπὸ τῶν λόγων, τὸ δὲ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς συνεισέξεως καὶ τῶν χρηστῶν ἡθῶν, πολλὴ ἡγάπησεν αὐτὸν καὶ ἐλοτεῶς ἐνεπιστεύετο· πλὴν δὲν ἐγνώριζεν οὕτως τὴν σύνεσιν τοῦ ἁγίου δυνάμιν τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος. Ὅθεν καὶ ἐπαθε τὴν τοιοῦτον, ἀνθρώπων μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπῆλλαμμένον κατηγορίας: διέτριβε δὴλα δὴ ποτε οὕτως μετὰ τοῦ πλοίου του εἰς τὰ περὶ τὸν θεῖον Λουκᾶν μέρη καὶ ἐντρυφάτο ἀγρεύων ἰχθῆς: μέλλων δὲ πρὸς τὸν ἅγιον νὰ ὑπάγῃ, δὲν ἤ-θελε μὴ κενὰς χεῖρας ἀλλά εἰς τὸν καὶ ἀπὸ τῆς ἄρας, ἐνὶ δὴ χρεῖαν, ἀλλὰ ὡς σκαμνὶν καλῆς προαισθήσεως. Λοιπὸν ὁ μὲν σκοπὸς τοι-ούτος. Ἐπειδὴ δὲ κοπιῶν μετὰ τῶν ναυ-τῶν οὐδὲν κατῴθετο νάρχεσθαι, ἐπῆλθεν αὐ-τῷ πολλὴ βραδεία καὶ μέλις εἰς τὸν νοῦν νὰ βίβῃ τὸ ἀγκίστριον ἐπ' ὄνοματι τοῦ ἁγίου καὶ, ἀπὸ οὕτως ἐπραξεν, ἀμέσως ἰχθὺς ἐκ τῶν λίαν μεγίστων, ὥσαντι ἐσπεί τις αὐτὸν καὶ παρεκίνη, μεθ' ὁμοῦ προσέρχεται εἰς τὸ δόλωμα καὶ συλλαμβάνεται εἰς τὸ ἀγκίστριον καὶ ἀσφαλῶς ἀναστρέφεται. Ταῦτα ἰδὼν ὁ ναύ-κληρος καὶ μᾶλλον θαυμάσας εἰτι καὶ ἀπὸν ὁ μίγας ὄνοματι μόνον ἐνεργεῖ καὶ παρ' ἰλ-πίδα θαυματοποιεῖ, ἰδοκίμας καὶ πάλιν καὶ βίβας πάλιν τὸ ἀγκίστριον ἀναστρέφει ἀπὸ μὲν κόπου ὡς τὸ πρότερον, πλὴν ὀλίγῃ μικρότε-ρον ἐκείνου κατὰ τὸ μέγεθος ἰχθύν. Ἐνταῦθα ὁ τοῦ θρόνου πατὴρ ἐνεργεῖ τι καὶ εἰς αὐτὸν ὁμοῖον τοῦ Κᾶιν καὶ τυφλοῖ τὸν ἐρπαλμὸν τῆς πίστεως καὶ φέρει ἀλλῶς τὴν καθαρῶ-τητα τῆς καλῆς προαισθήσεως, πίστεως ἐκείνου, ὅστις ὀρθῶς ἐκρίμασεν, ἵνα μὴ καὶ ὀρθῶς δια-μειρῶσθαι, ἀλλὰ τὸν μὲν μαγαλιότερον ἐκ τῶν ἰχθύνων νὰ φυλάξῃ δι' ἐκείνους, τὸν δὲ κατω-τέρων νὰ προσέρχῃ. Ὁ δὲ (ἅγιος) δέχεται μὲν

καὶ φανερώς ἀποδέχεται ὑποκριθεὶς ὅτι οὐδὲν γνωρίζει· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐκείνος νομίσας ὅτι διέλαθε τὸν ἄνθρωπον, διαμείνῃ οὕτω νιστῶν κατὰ τὴν συνείδησιν καὶ μὴ ἔχῃ καθαράν συνείδησιν τῶν πρὸς τὸν θεὸν καθήκοντων του (διότι φανερὸν ὅτι εἰς ἐκεῖνον προσέφρων ἐνόμιζεν ὅτι εὐχαριστεῖ τὸν θεόν), λέγει λίαν ἡπίως καὶ γαλήνως: «Τίνος χάριν οἱ ἄνθρωποι ἐκουσίως ὑποβαλλόμεθα εἰς τὰ ἁμαρτήματα καὶ τὸν θεὸν ἀσυλλογίστως παροργίζομεν, ὡς ὁ Κἄν ἐκεῖνος καὶ ὁ Ἀνανίας καὶ ἡ τοῦτου σὺγγενος ὑστερον, ὁ μὲν προτιμήσας νὰ εὐχαριστήσῃ ἐαυτὸν ἀντὶ τοῦ θεοῦ, οἱ δὲ κλέψαντες τὰ εἰς αὐτὸν ἀμειψώμεντα: Τούτου τοῦτο ἴσως γίνουσι καὶ ὡς πρὸς τὸν ἱεθὺν οὐτὸν καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ πισθίνοντα, διότι προτιμήσῃ οὐχὶ μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ θεραπείαν, ἀλλ' ἢ ἀνθρωπίνην.» Ἐκ τούτου ἐνοήσας ὁ ναυκληρος ἀνταλλάσσει ἀντὶ ἐπιμέμου κατακρίσεως μετάνοιαν ἐπαίνετῃν καὶ πίσυν κατὰ πρόσωπον ἐζητεῖτο συγνώμην, ὑπαρχόμενος ἵνα μὴ τοῦ λοιποῦ περιπέσῃ εἰς τοιοῦτό τι. Αὐτὸς μὲν λοιπὸν εὐχαρίστως ἐπιτυχὼν τῆς συγγωρήσεως ἐπανήλθιν οἰκᾶει. Ὁ δὲ μετὰ τοῦ πατρὸς ὑπάρχων συνάδελφος (διότι ὁ λόγος βούλεται νὰ συνάψῃ εἰς τὸ θαῦμα καὶ ἑτερόν τι ἀκολουθήμα, ἴσως οὐδὲ αὐτὸ ἄχαρι), ὁ συνάδελφος, λέγω, οὗτος ἐψήσας τὸν ἱεθὺν, προσέφρων εἰς αὐτὸν ὡς τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τερπνὴν εἰς ἐκεῖνον ἀλλ' ὁ γνωρίζων ἄνωθεν εἰς ποῖα εὐχαριστεῖται μᾶλλον ἐκεῖνος καὶ ὅτι τρυφῇ εἰς τὸν μεγαλύτερον εἶναι ἢ τοῦ πλησίον περιποίησις, παρασκευάζει, ὥστε νὰ ἔλθωσι τινες πρὸς αὐτὸν ὡς προσκληθέντες πρόπον νὰ καὶ διαταχθῇνται, οὗς ἰδὼν ἐκεῖνος εἶπε πρὸς τὸν συνάδελφον: «Ὁ ἱεθὺς οὗτος ἀπειπάλη παρὰ θεοῦ χάριν τούτων διότι ὅχι βέβαια εἰς ἐμὲ εἰς τούτους λοιπὸν καὶ ὡς παρατεθῇ» τούτου δὲ γενόμενος οὗτος μὲν ἔραχον, ὁ δὲ ἐπρέπετο διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης.

§ 32.

Ταῦτα ἐγένοντο πρὸ τῆς ἐπιδουλοῦ τῶν βαρβάρων. Μετὰ δ' αὐτὴν διέτριψεν ἐπὶ ἑτη πλὴρη ἐν τῇ τοῦ Ἰωαννίτζης ὁρει. — Ἀκουσίως δ' ἐβλήθη ἀπεχωρῆσαι διὰ τὴν ἐισβολὴν τοῦ ἀρχοντος τῶν Βουλγάρων τοῦ ὀνόματι Συμεὼν, ὅτι καὶ πάντες οἱ κάτοικοι κατακλείοντο ὡς εἰς φυλακὰς εἰς τὰς πόλεις.

Ὅσα μὲν λοιπὸν ἐγένοντο πρὸ τῆς τοῦ ἔθνους ἐπιδουλοῦς ὑπὸ τοῦ θείου Λουκᾶ ταῦτα εἶναι· μᾶλλον δὲ ὀλίγα ἐκ τῶν ἐκεῖνου πολλῶν· ὅσα δὲ μετὰ τὴν φυγὴν καὶ ξενιτείαν ἐπαρξεν, ἤδη ὁ λόγος θὰ φανερώσῃ. «Ἐβόμου λοιπὸν ἔτος συμπληρώσας ἐν τῇ τοῦ Ἰωαννίτζης ἐρήμῳ ἀκουσίως καὶ αὐτὸς μετηγάστεισε μετὰ πάντων· διότι Συμεὼν ὁ τοῦ σκυλικοῦ ἔθνους ἀρχων (Βουλγάρους αὐτοὺς συνήθως ὀνομάζομεν) ἀπετήσας τὰς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους συνθήκας εἰσέλασε κατὰ πάσης τῆς ἡπείρου, ἔγων ὡς ἀξιώμαχον δύνασιν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἐξανδραποδίζων καὶ λεγέλατων καὶ ἄλλους μὲν τῆς ζωῆς, ἄλλους δὲ τῆς ἐλευθερίας ἀποστερῶν καὶ καθιστῶν ἑαυτοῦ ὑποτελεῖς. Ἐνεκα τούτου ἄλλοι μὲν ὡς εἰς φυλακὰς ἢ γρουράς κατακλείοντο εἰς τὰς πόλεις, ἄλλοι δὲ διεσώζοντο εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

§ 33.

Τότε καὶ αὐτὸς μετὰ καὶ ἄλλων χωρικῶν ἐκινδύνουσε νὰ πῶς εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων, καὶ μέλλει κορυφῶν ἔλθουσι τὸν κίνδυνον.

Τότε λοιπὸν καὶ οἱ περὶ τὸν θεὸν ἄνθρωπον χωρικοὶ πρὸς τὰς γενομενάς διεπείρους νήσους, ἂν καὶ ὁ εὐθὺς προλαβὼν ἀνέλπιστον κατ' αὐτὸν ἐπάγει κίνδυνον. Ἐνθ' ὅθλα δὴ οὗτοι ἐνόμιζον σὺν τῷ δικαίῳ ὅτι ἦσαν ἀσφαλεῖς, οἱ Βουλγάροι αἰρινιδῶς ἐπιβλόντες κατ' αὐτὸν διὰ πλοίου, ὅπου ἔφυγε νὰ κλέψωσι κρυφίως, παρ' ὀλίγον κατέστρεψαν πάντας πλὴν τινων, οἵτινες ἐκολύμβησαν ἔξω,

μετ' ὧν καὶ ὁ μέγας ἦτο, καὶ ἠδυνήθησαν οὕτως νὰ διαφύγῃσι τὰς χεῖρας αὐτῶν.

§ 34.

Ἐπειτα περὶ εἰς Κόρινθον. — Φωτὴ εἰς διδασκαλίαν, ἢ οὐ ἀπεχώρησε διὰ τὴν κακοήθειαν τῶν παίδων.

Ἐπειτα, ἀρσὺς οὕτως ἐπανήλθον, πλοῖον εὐρών καὶ ἐκεῖνος, μετ' ὧν τῶν συγγενῶν καὶ τῶν γνωρίμων περὶ εἰς τὴν Κόρινθον. Ἐνθ' ὅθλα γένεια ἐπλήρουν ἡδὴ τὰς σιαγόνδας αὐτοῦ καὶ ἡ ἡλικία ἤρμαξεν εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητος τῆς ἀρετῆς. Καίτοι δὲ ἦτο ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ, ὅμως ἔρος τῶν μαθημάτων ἔπρεπεν αὐτὸν εἰς σπουδὴν τῶν θείων γραφῶν. Διὰ τοῦτο καὶ φοιτᾷ εἰς διδασκαλίαν. Ἀλλ' ὀλίγον ἐμείλε νὰ ὠρμηθῇ ἐξ αὐτοῦ· διότι ἰδὼν ὅτι οἱ παῖδες δὲν ἦσαν κόσμιοι καὶ ὅτι καλίστα μὲν ἐποδοῦζον μαθήματα, δὲν προητοίμαζον δ' εὐπρεπῶς τὰς ψυχὰς των εἰς τὴν παραδοχὴν ἐκείνων, δὲν ὑπέρερε τοῦτο, ἀλλ' εὐθὺς ἀπειμακρύνθη· διότι ἐγνωρίζε πόσον ἐμπλαστον πρᾶγμα εἶναι ἡ νεότης καὶ ἀπάλον καὶ εὐχερέστατον εἰς τὸ νὰ διαστραφῇ καὶ διὰ τοῦτο προετίμα μᾶλλον νὰ στερεθῇ παδείας καὶ μαθημάτων ἢ νὰ πλουτήσῃ κακῶς μοχθηρίαν.

§ 35.

Ἀπῆλθεν εἰς τὰς κομπούλεις καὶ εἰς τὰς Πάτρας, ὅπου διέτριβε στυλῆτας, ὡς ἐκεῖνα νὰ ὑπηρετήσῃ. — Ἀλλ' ἑτέρως στυλῆτας ὁ τοῦ Ζεμενᾶ διὰ προσέβας προσέκαλετο αὐτόν, πρὸς ὃν καὶ ἀπῆλθε καὶ ὑπηρετεῖ κατὰ πάντα. — ὑπηρετεῖται αὐτὸν δίκαια ἔτι.

Ἐξίρχεται λοιπὸν πρὸς τὰς κομπούλεις καὶ ἐπειδὴ ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας στυλῆτας τις ἥκουτο μετερχόμενος βίον ὑψηλότερον, ἐσκέπτετο νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε καὶ τοῦτον νὰ ὑπηρετήσῃ. Ταῦτα διανοοῦμενος ὁ ἐν Ζεμενᾶ στυλῆτας πέμπει πρὸς αὐτὸν προσέβας προσκαλῶν νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν, νὰ συνοικήσῃ καὶ, εἰ μὴ φοιτητικόν, νὰ ταχθῇ ὑπ' αὐτόν καὶ νὰ

καταδεχθῇ νὰ ὑπηρετήσῃ. Οὗτος δὲ εὐχαρίστως δεχόμενος τὴν προσέβαν, καθ' ἑσὸν ἡγάπα μᾶλλον νάρχηται ἢ νάρχη, γνωρίζων ὅτι τοῦτο καὶ εἰς τὸν νέον εἶναι λυσιτελέτηρον καὶ κατ' ἐξοχὴν μὴ ἀγνοῦν ὅτιον τὸ ἐκ τῆς ὑποταγῆς καὶ ὑψηλῆς ταπεινώσεως κέρδος. — προθύμως ἐρχεται πρὸς αὐτόν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν λίαν προθύμως ἀναλαμβάνει καὶ ἐκτοτε οὐδὲν ἦτο ὑπηρεσίας εἶδος, ὅπου δὲν ἐσπευδεν αὐτὸς ἐκεῖνος δι' ἑαυτοῦ νὰ κάμῃ, ζημίαν μεγίστην ἢ καὶ ἀπαιεῖται νομίζων τὸ νάποστῃ νὰ ὑπηρετῇ τινα. Λοιπὸν δὲν ἐπαυεν ἐκεῖνος νὰ ζυλορροφῇ, ὑδρορροφῇ, μαγειρεύῃ καὶ ἐτοιμάζει τὴν πρᾶξιν, καταρτίζει τὰ δίκτυα, ἀλιεύει καὶ ταῦτα πράττοντα δὲν εἶδεν εἰς χρόνος, οὐδὲ δὴ, οὐδὲ μόνον τρεῖς, ἀλλ' ἐπὶ δέκα διήμερον ἔτι, τὴν καλὴν ταύτην ταπεινότητα τοῦ Χριστοῦ μετὰ ζήλου τηρῶν, τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἦλθεν, ἵνα μὴ ὑπηρετηθῇ, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ὑπηρετήσῃ. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ὑποτασσόμενος εἰς αὐτόν, τσαυτὴν εἶγεν εὐνοίαν κατὰ τὸ ἐκ φύλης προερχόμενον φίλτρον, ὥστε ὑπερέβαλλε τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς στοργὴν πατρὸς γνησίου.

§ 36.

Λοιδόριε τις ἱερὸς Λοιδόρων καὶ κομποῦν τὸν γέροντα αὐτοῦ στυλῆταν ἡλγίστην ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ τραχύνει. — Ὁ ἱερὸς ὁργισθεὶς ἐρρότισεν αὐτόν. — Ἀλλ' ὁ θεὸς ἐπικράτησε τὸν αὐτὸν ἱερέα, ὥστε κατέστη ἅπασι τῇ βασιλείᾳ οὗ τοῦ δαιμονίου καὶ οὕτω διέτριβε μέγας θανάτου.

Καὶ ἐνθ' ὅτε Λοιδόριε τις αὐτὸν μετ' ἀχαλίνωτον γλώσσαν καὶ ἐκωμῶδει, ἐπειδὴ ἐτυχε παρών, τόσῳ ἐλυπήθη καὶ τοσοῦτον διεκαύθη τὴν ψυχὴν ὑπὸ ζήλου, ὥστε ληρομήσας τὸ σιωπῆλόν καὶ τὸ κόσμιον καὶ τὴν πολλὴν ἐκείνῳ αἰδῶ καὶ γαλήνῃν, ἡναγκάσθη καὶ θερμότερον νὰ παραφροσθῇ καὶ νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τοῦ ἀναιδούς ἐκεῖνου καὶ φιλολοιδόρου λόγους τραχυτέρους μετ' ὧσιν καλῶς ἀνατεθραμμένῃν καὶ ἐν καρφῇ κινουμένῃ.

νην σωρροῖζων οὕτω τὴν προπετή καὶ διά-
βολον ἐκείνου ἠλώσσαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκινύ-
ετο ἀμείσως ἐπὶ ἤτο θρασυ καὶ ἐνόστει νοσή-
ματα μεγάλα καὶ ἀνίατα καὶ εἶχεν ἀνάγκη
ισχυροτέρας τιμωρίας· διότι μὴ ὑπομείνας
τοὺς ἐλέγχους, κυπεύε κατὰ τῆς σιαγόνος τὸν
ῥηγμαμένον διὰ μισαρᾶς χειρὸς. Ἀλλ' ἡ ἐκδι-
κῆτις ἡκολούθησε κατὰ πόδας καὶ «ὁ θεὸς ἐξ
οὐρανοῦ ἠκούσθη κρίσιν» καὶ τὸ λανθάνον τῆς
ἀρετῆς εἰς φῶς ἐφείτο καὶ ἡ μαγνηρία κα-
λῶς ἐτιμωρεῖτο· διότι ἅμα ἐκτύπησεν ὁ ὕβρι-
στικὸς καὶ αὐτὸς ἀμείσως ἐκτύπηθη πολὺ βα-
ρύτερον διὰ κτυπήματος θαυμανοῦ καὶ εἰς
τὴν γῆν ἐκίετο κλονούμενος καὶ σπαρattό-
μενος καὶ πάσγων ἀθλίως ὅπως οἱ δαιμονίων-
τες. Διὰ τί να μὴ λέγω τὸ φρικωδέστερον καὶ
ἐπερ πολλῶν θαυρῶν εἶναι αἷτιον καὶ νὰ φε-
δῇ τοὺς μὴ κρατοῦντας τῆς ἐαυτῶν ἠλώσ-
σης; Διέμενεν οὕτω μέχρι τέλους «τῷ σα-
τανᾷ παραδιδόμενος» καὶ ὑπὸ τῆς ἐκείνου χει-
ρὸς τυραννοῦμενος καὶ παιδεύμενος «εἰς ὀλε-
θρον σαρκός, ὅπερ λέγει ὁ Παῦλος, ἵνα τὸ
πνεῦμα σωθῇ» καὶ ἡ αἰτία ἦτο αὕτη ἐπὶ αὐ-
τοῦ, ὅστις ἐπραε μάλλον νὰ εἶναι σωρροιστής
(διότι ἦτο ἱερεὺς) ἢ ἄλλον ἀσύνετον παραινῶν
καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ τῆς διαγωγῆς, οὗτος
ἦτο οὕτως ἀσύνετος ὥστε καὶ ἄλλους ἐβλα-
πτε καὶ φανερώς κατήγγελε τὸ αἷσιμα.

§ 37.

Ἄλλ' ὁ διάβολος δὲν ὑπέμεινε ἔντα θρόνον, ἵνα
ὁ Λουκᾶς ὑπερβῇ τὸν στυλῆν. — Διεχώριεν αὐτοῦ.

Ἀλλὰ ὅπως ἀλλότριον ἦτο τοῦτο καὶ παν-
τελὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἑλλοῦ τὸ
ναρτήριον μέχρι τέλους τὸν θεῖον Λουκᾶν νὰ ὑπε-
ρεῖται τὸν στυλῆν καὶ τὰ μεγάλα κέρδη διὰ
τὴν ψυχὴν του νὰ κερδίσῃ διὰ τῆς ὑποταγῆς
ταύτης καὶ τὸ νὰ μὴ κινήσῃ πάντα λίθον,
ὥστε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς καλῆς ταύ-
της ἀρχιερείας, ὅπερ εἶναι τεκμήριον ἀναμφι-
σβήτητον τοῦ θρόνου καὶ τῆς μεγάλης μο-

χρηρίας. Λοιπὸν δὲν ἔπαυε πάντα πράττων,
ὥς κατῴρωσε καὶ διεχώριεν αὐτοὺς ἀπὸ
ἀλλήλων ὁ ἀντικείμενος εἰς τοὺς ἀγαθοὺς.

§ 38.

Ἄπὸν τοῦ χωρισμοῦ ἐγένετο ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν
φύλαξιν τῶν λιμένων, ὅστις ἐβλαβήθη τὸν θῆρον δια-
βαίνοντα παρὰ τὰ ἐντεταλμένα διὰ πόλεως.

Τίς δὲ καὶ ἡ τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς δια-
στάσεως ἀφορμή; Ὁ τὴν τῶν λιμένων ἐπι-
μέλειαν ἐπιτετραμμένος καὶ τὰ πλοῖα μὴ ἀ-
ρίων νὰ διαπερῶνιν εἰς τὰ ἕρμα τῆς Ἑλλά-
δος διὰ τὰς ἐπιβείους τῶν ἐλθόντων, καταλα-
βὼν αὐτὸν ἐν πλοίῳ, βουλώμενον νὰ διαπερά-
σῃ ἐξυλοκόπησεν αὐτὸν ἀνήμερος.

§ 39.

Ἐκτοτε ἔζη μονάζων μόνος ἐν νηὶ ναυτῶν τοῦ ἀγίου
Προκοπίου. — Ἀλλὰ καίτιθεν ἀπεχώρησε, διότι βροχία
βροχὴ κατέρριψε τὸν ἐν τῇ κατωμένῃ οἰκίᾳ τοῦ
βουλήτην, ὅπως μὴ ἐπὶ πλὴν διατρίβων ἐν Πάλοπον, τῇ
ἀποστερῇ τὴν πατρίδα αὐτοῦ.

Ἐκτοτε λοιπὸν ἔκρινε εὐλογον νὰ ζῇ κατὰ
μόνας, καὶ τὸ λοιπὸν ἔζη θεαρίστος ἐν νηὶ
εὐκατήριον τοῦ θεοῦ μάρτυρος Προκοπίου ἀπα-
λαύων τῆς πάντοτε φίλης αὐτῷ ἡσυχίας.
Ἀλλὰ βροχὴ βροχία καταπεσοῦσα καὶ τὸν
οἰκίσκον, ἐν τῇ κατωμένῃ, καταστρέψασα ἠνάγκ-
ασεν αὐτὸν καὶ ἄκοντα πάλιν καὶ ἐκίεθιν νὰ
φύγῃ, διότι ὁ θεὸς ταῦτα σκοπίμως ἴσως ὥκα-
νόμεν, ἵνα μὴ παρὰ πολὺ ἐνδιατρίβων ἐν τῇ
Πάλοπον νήρῳ ἀδικῇ τὴν πατρίδα, ἀποστερῶν
αὐτὴν τοιοῦτου φυτοῦ καὶ βλαστήματος.

§ 40.

Μετ' ἐλίγον ἀπῆλθεν ὁ ὁρμῆς Συμεῶν. — Διαδέχεται
αὐτὸν ὁ ἐργασίας καὶ ἀγαθὸς υἱὸς αὐτοῦ Πίτρος. — Παν-
ταχοῦ ἡσυχία. — Καὶ ὁ Λουκᾶς ἀπελθὼν ἐπέστρεψε
τὴν περιπέθειν τοῦ Ἰωαννίτῃ ἡσυχία, φιλοξενῶν τοὺς
ἐξοπίστους.

Δὲν παρήλθε πολλὸς χρόνος ἐν τῷ μεταξὺ
καὶ ὁ μὲν ἀλιτήριος Συμεὼν καὶ αἰτίως γύ-
στος πολλῶν αἱμάτων χριστιανικῶν κατέ-
στρεψε τὸν βίον, διαδέχεται δὲ τὴν τούτου
ἀρχὴν Πίτρος ὁ αὐτοῦ υἱός, ὅχι ἑμῶς, ὅπως
τῆς διέξης καὶ τῆς περιουσίας, οὕτω καὶ τῆς
ὠμότητος καὶ μετανθρωπίας ἐρήνη κληρονό-
μος, ἀλλὰ πολὺ ταύτης ἀλλότριος καὶ ὅσον
ἀπ' αὐτοῦ ἐξηρτάτο, κατ' οὐδὲν δὲν μετέβη
τοῦ αἵματος ἐκείνου καὶ τῆς συγγενείας διότι
οὗτος εὐθὺς παραίτησας καὶ αἵματα καὶ πο-
λέμους ἡσπαστάς ἐιρήνην τὴν μετ' ἡμῶν, ὅτε
ἔβρος καὶ ὄδου καὶ πᾶν ἔπλον σιδηροῦν εἰς
ὄρσιον καὶ ἀσπετάχην, ἵνα εἰπω προφητικῶς,
μετασκιάζοντο τότε, ἐνῶ καὶ πάντες εἰς τὰς
πόλεις τῶν καὶ κόμας καὶ τὰς ἐστίας αὐτὰς
κατέρριπον, τότε καὶ ὁ θεὸς Λουκᾶς εἰς τὴν
κατὰ τὸν Ἰωαννίτῃν περιπέθειν ἡσυχίαν
μετὰ πόθου ἐπανήλθε, καμῶν τοὺς αὐτοὺς
κόπους ἡ καὶ μεγαλειότητας τῆς ἀρετῆς, ἐπι-
μελούμενος δὲ νὰ λύῃ τοὺς πόνους ἄλλων καὶ
πρὸ πάντων τῶν ἐξοπίστων διὰ τῆς φιλα-
νθρωποῦ φιλοξενίας.

§ 41.

Μαθὼν δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου πλῆθος που
κατέλυσεν προσελθεῖν αὐτῷ προσερχομένων λόχων ἐκ τοῦ
κῆπου αὐτοῦ καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀρχιερεῖς καὶ κλη-
ρικούς. — Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἔρωτᾷ αὐτοὺς περὶ τοῦ· τίς,
ποῦ καὶ ὅπου ἐπαγγέλματος. — Μαθὼν ὁ ἀρχιεπίσκο-
πος ἐπέβηκεν εἰς τὴν καλὴν τοῦ ἀγίου.

Ὅθεν ἀκούσας ἐπὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς
Κορίνθου εἰς τὴν βασιλεία τῶν πόλεων ἀνε-
ρχόμενος ἐκεῖ που πλῆθος κατέλυσεν καὶ ἐπα-
νεστέον, προσελθὼν εἰς αὐτὸν οὐχὶ μὲν κενὰς
χεῖρας, ἀλλὰ φέρων δῶρα σμικρὰ μὲν, μετὰ
μεγάλης δὲ καὶ φιλοτίμου τῆς προαιρέσεως,
καθ' ὅσον τὰ κάλλιστα τῶν ὅσων εἶχε προσέ-
φερε καὶ ὡς οὐδὲν ἄλλο κρεῖττον ὑπελείπετο
κατασκευασθέντος κῆπου τοῦ πολυειδῆ καὶ
εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ ὄντας κλη-

ρικούς καὶ ἀρχιερεῖς, ἀρ' ὧν μαθὼν ὁ ἀρχι-
πίσκοπος τίς ἦτο, ποῦ ἔζη καὶ ὅπου ἐπαγγέ-
λεται μετέρχεται, ἐπραῖεν ἔργον ἀνδρὸς φι-
λαρίτου καὶ ἐρωτικῶς πρὸς τὰ θεῖα διακει-
μένου διότι καταρρήσας δόξαν καὶ ἀξίω-
ματος βαθμὴν περὶ πολλοῦ ἐποίητο, ἵνα ἰδῇ
πρωτῶς ἀνδρὸς καλὸν, εἰ καὶ δὲν ἦτο πέ-
νη κατὰ τὰ πνευματικά.

§ 42.

Ἐποσεσθὲς τὴν καλὴν ἰθαύμασε τὴν πέναν αὐ-
τοῦ. — Προσφέρει αὐτῷ ὁ Κορίνθου χροῖον, ἀλλὰ δὲν
ἐδέχθη, ζητήσας ἐπ' αὐτοῦ εὐχὰς καὶ δακρυάλλων. —
Ἐκινῆθη ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ὁ Κορίνθου. — Ὁ δὲ ἄγιος
ἠγαθήναι τέλος νὰ λάβῃ ἡμῶν τι. — Ἐπερ ἔρωτᾷ
τὸν Κορίνθου περὶ τοῦ πᾶν ἐν τῇ ἐρίῳ καὶ κενῶν τῶν
ἀρχάντων μυστηρίων. — Ὁ Κορίνθου δὲν τὰς ἐκείνου
εἰδέσκει ἀπλῶς.

Ἐλθὼν λοιπὸν καὶ παρατήρησας τὰ ἐκεῖ-
νου, ἐθαύμαζεν ἐκεῖνα, ἅτινα εἶναι θαυμασμοῦ
ἀληθῶς αἶνα, ἐπὶ πλοῦτον καὶ ὑπερπράναιον,
ἀλλὰ πέναν ἐκουσίαν καὶ αὐτοπροαιρέτον.
Διὸ καὶ πρόθυμος ἐγένετο, ἵνα ὑποδεχθῇ τὸν
ἀνδρα μὲν χροῖον. Διότι εἰώθαμεν ἐπὶ μάλ-
λον εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκη, ἀλλὰ εἰς τοὺς
μὴ ἔχοντας νὰ χαρίζωμεθα προθυμότερον.
Οὗτος μὲν λοιπὸν ἐπέτρεψεν εἰς τινα οἰκείω-
τερον ἐκ τῶν ἀκολούθων νὰ δώσῃ τὸ χροῖον,
ὁ δὲ ἤρνετο νὰ λάβῃ λίγων. «Δὲν προσ-
ῆλθον, ὡς δέσποτα, ὡς ἔχων ἀνάγκη χρο-
σίου, ἀλλὰ εὐχῶν καὶ διδασκαλίας. Διότι τί
χρησιμεύει εἰς ἡμᾶς ὁ χρυσός, ὅστις προτι-
μησάμενος οὕτω νὰ ζῶ; Δὲς λοιπὸν ἐκεῖνο, ὁ χρο-
σίον καὶ πολλὸν δῶρο, ὅληρον ἐπὶ νὰ διδάξῃς
ἐμὲ τὸν ἀμαθὴ καὶ ἀγροικὸν πῶς πρέπει νὰ
σωθῶ». Ἐκινῆθη λίαν διὰ τὴν μὴ παραδο-
χὴν τῆς δωρεᾶς ὁ ἀρχιεπίσκοπος νομίσας ἐπὶ
κατεργήσασθαι ὅτι ὑπερφίας οὐχὶ τὸ διδόμε-
νον, ἀλλὰ ἐαυτὸν καὶ ὅχι ὡς μὴ χρειάζομε-
νος, ἀλλ' ἐπὶ ἀπικροῦσεν ὡς μὴ εὐχαριστοῦ-
μενος εἰς τὰ ἐκείνου καὶ διὰ τοῦτο μετ' ἄλ-
λους τῆς καρδίας εἶπε: «Πρὸς τί τισινοτρό-

πως μετά τῆς δωρεᾶς ἀπέκρουσας καὶ ἡμᾶς: διότι κατὰ αὐτὸς, καὶ ἀμαρτωλός, εἶμαι ἐπίσκοπος, εἰ καὶ ἀνάξιος. Πῶς λοιπὸν σὺ ὁ θεὸς νὰ εἶσαι μιμητὴς καθ' ὅλα τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἐν τούτῳ μίμησιν δὲν παρεδίξασαι; Καὶ αὐτὸς ἐδέχτο τὰς μετ' εὐσεβείας προσφρονομίας δωρεάς, καὶ τούτου μαρτύριον ἀφενδὸς τὸ γλωσσόμενον: διότι ἂν καὶ σὺ δὲν ἔχεις χρῆμα τοῦ δεδομένου, ἀλλὰ εἰς ἄλλους ἔχοντας, ἀνάγκην δύνασαι νὰ τὸ δώσῃς: νυν δὲ τὸ κατὰ σὲ ἢ περὶ εὐεργεσίας ἐντολὴ εἶναι ματαιόντι καὶ ἀσυλλόγηστον πρᾶγμα καὶ τοιούτου τρόπου καταστρέφεις εὐγενῆ προαίρεσιν ἔχουσιν μετὰ τῆς εὐλαβείας καὶ τὴν φιλανθρωπίαν καί, ἵνα εἶπω ἐν συντομίᾳ, ἀναίρεῖς πρᾶγμα δυνάμενον καὶ νὰ συνεπαραστήνῃ τὸ βάρος τῆς πενίας καὶ νὰ διέξῃ εἰς πολλοὺς τὴν εἰς τὴν σωτηρίαν ἀγούσαν ὁδόν. Ἰς ἤκουσε ταῦτα ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, δὲν ἐκρίνεν ὕψιστον νάποθ' ἴλεον τὴν παραλαβὴν, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς νομισθῇ οἰγματίας καὶ εἰς τὸν πρόθετον προεξήγησιν ἄμετρον λύπην. Λαμβάνει λοιπὸν οὐδὲν ἴλεον ἢ νόμισμα καὶ διδωσιν ἀντὶ τούτου πλοῦστον εὐχών. Εἰτα ἠρώτησε τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετ' ὅσης δύνασαι νὰ εἴπῃς συντριβὴς τοῦ φρονήματος λέγων: «Εἰπέ μοι, ὦ δέσποτα, πῶς ἡμεῖς οἱ διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν εἰς τὰ ὅρα καὶ τὰς ἐρήμους διατρίβοντες, πῶς δυνάμεθα νὰ κοινωνήσωμεν τῶν θεῶν καὶ οὐρανίων μυστηρίων; διότι βλέπεις ὅτι ἐγὼ μόνον ἀκολουθῶν, ἀλλὰ καὶ ἱερώς στερομένθα. Ὁ δὲ πρόθετος ἀποδέχθεις τὴν σὺχῆτησιν εἶπε: «Καλῶς καὶ περὶ καλοῦ καὶ μεγίστου πρᾶγματος, πάτερ, συζητῶ: διότι, τὸ καλὸν οὐ καλόν, λέγουσιν, ὅταν δὲν γίνηται καλῶς. Λοιπὸν πρέπει προηγουμένως μὲν νὰ εἴναι παρὼν ἱερεὺς, ἂν δ' ἐκεῖνος ἐλλείπῃ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, νὰ διέξῃ ἐπὶ τῆς θείας τραπέζης τὸ σκεῦος τῶν προηγουμένων (τὸ ἄρτοφόριον); ἂν ὑπάρχῃ ναός, ἂν δὲ κελλίον, ἐπὶ σκαμνίου καθαρωτάτου: εἰτα καλυμμάτων ἐραπλώ-

σας, νὰ θέσῃς ἐν αὐτῷ τὰς ἁγίας μερίδας καὶ θυμιάσας νὰ φάλῃς τοὺς ψαλμούς τῶν τυπικῶν ἢ τὸ τρισάγιον μετὰ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως καὶ τρεῖς μετανοίας ποιήσας τὰς μὲν χεῖρας νὰ σταυρώσῃς, νὰ μεταλάβῃς δὲ διὰ τοῦ στόματος τοῦ τιμίου σώματος τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, λέγων τὸ Ἄμην· ἀντὶ δὲ νάματος νὰ πῇς ποτήριον οἴνου. Ἄλλ' ὅμως τὸ μὲν ποτήριον νὰ μὴ τεθῇ ὕστερον εἰς κινὴν χρῆσιν· πάλιν δὲ διὰ τοῦ καλυμματίου νὰ συναθροίσῃς τὰς ἐπιλόπους μερίδας ἐν τῷ σκεύει, πᾶσαν προσοχὴν ἔχων, ὥστε νὰ μὴ ἐκπίσῃ μαργαρίτης τις καὶ καταπατήσῃ. Ἦκουσεν ὁ μέγας καὶ ἠγχαρίστηκε ἐν ταῦτα αὐτόν. Λοιπὸν ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος ἐξακολούθει τὸν ὁρόμον του, ὁ δὲ ῥύχτο καὶ ῥούχαζεν.

§ 43.

Κατὰ τὴν ἑσπέρα τῶν βασιῶν ἀνέχεται τὸ ἔρπον: ἔρπον τὸ: «Κύριε ἐλέησον». — Ἐνθ' οὗτοι ἀνέχοντο ἐπὶ ἰσάκτι αὐτὸν εἰς τὸν πύδα κατὰ συνήθειαν τοῦ δαδάλου, ἵνα ἐμπούσῃ αὐτοὺς τῆς τοιαύτης ἀναθέσεως. — Ὁ ἄρτος ὁρατὸς πρὸς τὸν ἔρπον ὡς ἀκούει καὶ ἀπέρχεται εἰς τὴν ἑσπέρα τοῦ χωρίου νὰ βλάψῃ τὸν ἔρπον.

Συνεβέβηεν ὁ μέγας κατὰ τὴν ἐσπέρην τῶν βασιῶν ἅμα ἐρεγγε ναναβαίνει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, κρατῶν εἰς χεῖρας τὸ ἔπλον τοῦ σταυροῦ καὶ βῶν «Κύριε ἐλέησον». Ἐνθ' ἡμῶν ποτε ἀνέχετο, φρονήσας ὁ πάντοτε τοὺς ἀγαθοὺς μισῶν ἐγλήρος καὶ τρόπον τινὰ θελήσας νὰ ἐμποδίσῃ τοῦτον ἀπὸ τοῦ φιλοθείου σκοποῦ, παρασκευάζει, ὥστε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ὁπῆς ἔχεις, ὅστις προσεκλήθη εἰς τὸν δακτύλον τοῦ ποδός. Καὶ ὁ μὲν πονηρὸς οὕτως ὡς ὄργανον τὸ ἔρπον μετεγείρισθον, ὁ δ' ἀγαθὸς πῶς καὶ ὅποια διὰ τῆς ἀγαθῆς ψυχῆς ἐνέργειαι ἀρμόζοντα εἰς ἀγαθὸν καὶ θεοφιλή: Κύψας ὅληα δὴ ὁ μέγας εὐδὲς ἀψάμενος τοῦ τε ποδός καὶ τοῦ θηρίου εἶπε: «Μήτε σὺ ἐμὲ ἀδικήσης μήτε ἐγὼ σὲ ἀς καθίσωμεν δὲ ὁ καθεὶς τὸν ὁρόμον του, διότι καὶ ἐνὸς ἀφ' ἑ-

τέρου δημιουργοῦ ποιήματα εἴμεθα: οὕτως ἂν ἐμποδίσῃ καὶ δὲν θέλῃ. οὐδὲν ὁλως δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ ἐνεργώμεν». Οὕτως ἐκείνου εἰπόντος, ὁ μὲν ἔχεις ἀμείως ἀπειμακρύνθη ἐκ τοῦ ποδός καὶ ἐράπη τὴν εἰς τὴν ὁπὴν ἀγούσαν ὁδόν, ὁ δὲ θεὸς ἀνὴρ διέμεινε ἀδολογῆς, οὐδὲν ὁλως παθὼν κακὸν ἀπὸ τοῦ δῆμματος.

§ 44.

Ἀντὶ τῆς βασιλικῆς ἀποθέσεως κλαπὼν ἔρπον ὁ ἐλεεινὸς χριστὸν ἐν Κόρινθον. — Ὀδύρεται, περιπίπτει εἰς ἀπείπιστον. — Παντοῦ τὰ πάντα θρῆνυται, ἀλλ' οὐδὲν ἔρπον. — Ἐνθ' οὗτοι παρεβόρουν αὐτόν, ἐντυμνέμενοι τὸν τοῦ οἴου Λουκά, ὡς τοῦ μόνου δυναμένου νὰ καλύψῃ τὸν κλέπτην. — Προσεκλήθη αὐτοὶ καὶ ἐνθ' ὅσον ἀνεκάλυψε τὸν κλέπτην, διατάσσει αὐτόν νὰ ἐκχύσῃ τὸ χροσίον καὶ κυλίῃ πρὸς τὸν βασιλικὸν ἄθρονον ἐπὶ καὶ ἐγείνεται. — Ὁ δὲ κλέπτης νοθευθεὶς καὶ τυχὼν συγγνώμης ἀπῆλθεν.

Βασιλικὸς τις ἀνὴρ πέμπεται πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς παρὰ τοῦ αυτοκράτορος. Ἀρσὺ λοιπὸν ἦλθεν εἰς τὴν Κόρινθον, τὸ χροσίον, ὅπερ ἐκόμισε χάριν βασιλικῶν υποθέσεων, κλέπεται ὑπὸ τινος ἐν καιρῷ βαθείας νυκτός, χωρὶς νὰ φανερωθῇ τὸ κακούργημα. Ὁτι λοιπὸν ἐν ταῖς ταιαύταις περιστάσεσι συνεβέβαιε, ἐγίνετο, ἡρευνῶντο οἱ δρόμοι, ἡρευνῶντο αἱ πλατεῖαι, ἐζητάζοντο πάντες οἱ ὑποποταί. Ἐπειδὴ δὲ πάντα ἠλέγγοντο μάταια καὶ ἡ εὐρεσις ἦτο ἀνέλπιστος, ἀθυμία κατεῖχε τὸν ἀνθρώπον βαρεῖα, καὶ πρηγῆς ἐκεῖτο καὶ ἐκινδύνευε νάποθ' ἵναι. Συνελθόντες λοιπὸν πάντες οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ τῆς πόλεως ἐδοκίμαζον νὰ παρηγορήσωσι καὶ μετὰ λόγους καταπράνουν τὴν ἀθυμίαν αὐτοῦ καὶ ἀνεμίμησκον αὐτὸν τὸν θεόν, ὅστις γνωρίζει νὰ εὐρίσκῃ διέξοδον πολλὰκις εἰς τὰ ἀδιέξοδα, καὶ οὕτως ἀποφύγοντα καὶ καταβαλλόμενον δεινῶς ὑπὸ πολλῆς λύπης ἐσπεύον νὰ νειγέωσιν, ἐξ ὧν τις, κινήσει ἴσως ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἐγέρθει εἰς τὸ μέσον αὐτῶν εἶπε: «Τοῦτο παρ' οὐδενὸς ἄλλου δύναται νὰ λυθῇ ἢ παρὰ μέ-

νου τοῦ μοναχοῦ Λουκά, ὅστις καὶ διὰ πολλὰ θαύματα παρ' ἡμῖν διαλάμπει καὶ πολλὰ θαυμαστά δι' αὐτοῦ δεικνύει ὁ θεός». Ἐπεικύνον τὸν λόγον καὶ ἄλλοι καὶ ὁμιλοῦντες ἐπὶ ἀληθείαν λέγει καὶ ἐπήνουν τὸν ἅγιον πολύ. Ἐκτοτε γρηγορᾷ ἐλπίδες διεθιράκοντες τὸν ἄνδρα καὶ ἡρχίκε τρόπον τινὰ νὰ ἐμφυγῶνται καὶ νὰ νηλασθῶν. Πέμπει λοιπὸν εἰς τὸν θεῖον Λουκᾶν πρεσβυτά, ἵνα ζητήσωσι νὰ ἐλθῇ λέγων: «Μνησθῇ τὸν μὴ ἀνηνθέντα χάριν τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἐξ οὐρανοῦ νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν γῆν καὶ ἐλθὲ εἰς τὴν πόλιν ἐπ' ὀλίγον, ἵνα ἐπισκερθῇ τοὺς ὑπὸ πολλῆς στενοχωρίας συνεχόμενους». Ἀρσὺ λοιπὸν οἱ ἐκπεμθέντες ἐβόλσαν καὶ εἰπον τὴν αἰτίαν τῆς ὁδοῦ καὶ ἐδεήθησαν πάντοτε θερμῶς, ἵνα μὴ ἀνηνθῇ τὴν αἴτησιν, ἐβούλετο μὲν νὰ ὑπακούσῃ, ἀνέβαλλεν ὅμως οὐχὶ δι' ἔκοντος ἢ διὰ τὴν ταλαιπωρίαν τῆς ὁδοῦ, — διότι ποῦ ἦσαν ταῦτα εἰς ἐκεῖνον λόγου καὶ φροντίδος ἄξια, ὅτε ἐκ κόπου καὶ μετρία τις ὥρληται προξενεῖτο εἰς ἀνθρώπων; — ἀλλὰ διότι ἀπέφυγε τὴν κενόδοξον, διότι ἐγνώριζεν ὅτι δὲν θὰ διελάθονεν αὐτὸν ὁ τὴν κλοπὴν πράξας, ἀλλὰ ὅτι ἐνικλώτερον θὰ συλλάβῃ αὐτόν διὰ τῶν ἐσωτερικῶν ὀφθαλμῶν ἢ τὸ χροσίον ἐκλάμπῃ ἐπ' ἐκείνου. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡβούλετο μὲν νὰ παραιτῇ τὴν πρὸς τὸν προσκαλοῦντα ἐδοκίμειαν, ἀλλ' ὅμως ὑπακούσας εἰς τὴν δέησιν, εἰς τὴν ἄνωθεν δὲ μάλλον ἐπιδοκιμασίαν, συναπέρχεται μετὰ τῶν πρεσβυτέρων. Ἀρσὺ δ' ἐν τῷ τῶν οἴκων ἦλθον, ἀπαντήσας ὁ βασιλικὸς καὶ τὴν προσήκουσαν ἀπονομίαν τιμῆν καὶ ἱκανῶς αἰτιολογῆσας διατὶ μάλλον αὐτὸς δὲν ἀρίστεο πρὸς τὸν ἅγιον καὶ ὡς αἶτιον τούτου προβαλὼν τὴν σφοδρὰν λύπην, εἰτα καὶ τὴν συμφορὰν διηγείται καὶ παρίστησι σαφῶς τὴν κλοπὴν τῶν χρημάτων. Ὁ δὲ θεὸς ἀνὴρ πρόπον τινὰ προεξεμαλγῶν τὴν λειτουργημένην αὐτοῦ ψυχὴν καὶ σπέρματα ἦδη καὶ ἀρχὰς εὐφροσύνης προκαταβάλλον εἶπεν: «Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος, λίγει, ἐκπληρώσωμεν τὸ πρὸς

τὴν κοιλίαν χρίσας καὶ τρυφήσωμεν καὶ συνεσθραιώμεν πρὸς ἀλλήλους· δυνατὸς δὲ ὁ ποιήσας ἡμᾶς οἶνον καταπνέζους καὶ ποτήριον εὐφροσύνης φιλανθρώπων κεράσας». Δίχεται τὸν λόγον εὐχαρίστως ὁ βασιλικὸς καὶ ὁ μὲν τοὺς ὑπερέτας διέταξεν, οὗτοι δ' εὐθὺς τράπεζαν ἡτοιμάσαν χάριν αὐτοῦ, ἵνα εἰπω τὸ πρὸς θεοῦ Δαβὶδ, «ἐξ ἐναντίας τοῦ θλιβόντος αὐτόν». Ἐνῶ ἤδη ἱκανῶς μετέιχον τροφῆς καὶ ἐσπεύον νὰ ἐντρυφῶσι μᾶλλον εἰς τὴν μνήμην τοῦ θεοῦ ἢ εἰς τὰ βρώματα, ὠφίσας αἰφνης ὁ μέγας τοὺς ἐρβαλμούς καὶ στραφεῖς πρὸς ἕνα τῶν περισταμένων ἀνόμεμας αὐτόν κατ' ὄμμα καὶ προσεκάλεσε πρὸς ἑαυτόν. Ἀρρὺ δὲ οὗτος παρίστη πλησίον λέγει πρὸς αὐτόν βλέπων· «Πρὸς τί καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου θάνατον καὶ εἰς τὸν κῆρον σου κίνδυνον ἐμελλες νὰ προεβήσῃς; ἐπιβαλὼν χεῖρα εἰς τὰ βασιλικὰ χρήματα; Ἀλλὰ σὺ ταχέως ἀπελθὼν τὸ χρυσίον, ἔπει κατίφωσας, νὰ φέρῃς εἰς ἡμᾶς, ἂν φροντίσεις νὰ τύχῃς εὐσπλαγχνίας καὶ συγγνώμης». Ἦκουσεν ἐκείνος καὶ πρόπον τινὰ ὡς διὰ παγίδος δειθείς διὰ τοῦ λόγου τὴν ἡλῶσσαν καὶ μαρὲν νάνειπεν δυνήσεις, διότι καὶ τὴ συνειδήσιν συνεμαρτύρει καὶ συναμολόγει, ἐσπεύει νὰ διωρλώσῃ τὸ τοῦ σκότους ἔργον διὰ τοῦ φωτός τῆς μετανοίας καὶ πσιῶν εὐθὺς ἐπίσας τοὺς ἁγίους πόδας, καθαίρων πρόπον τινὰ ὑπὸ τῆς κλοπῆς μολυνθείσας χεῖρας καὶ τὸ κακὸς πρᾶγμ' ἐξωμαλοῦν καὶ συγγνώμην θερμῶς ἐζητεῖτο, ἥς καὶ τυγχόν (διότι τοῦτο ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ἀγίας ἐκείνου ψυχῆς, ἵνα μὴ μόνον τὴν πληγὴν δεῖξῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν θεραπεῖαν ταχέως νὰ παρασχῇ) ἀπέρχεται εὐθὺς καὶ τὸ χρυσίον ἐνώπιον τῶν ἐρβαλμῶν πάντων βλεπόντων σῶν μετακαμίζει. Ὅρα λοιπὸν ὅσα συνεδραμον εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ θαῦμα· ὁ ἀθμῶν ἔλαβε θάρρος, ἐκλιπόμενος τοῦ αἵτιος τῆς λύπης, ὁ νοσῶν ἀδῶλως ὠδηγήθη πρὸς θεραπεῖαν, τὸ τοῦ σκότους ἔργον ἡλὲγχεθ', ἐρρῶνον ἀποκοπῆς τῆς προέδου τῆς ἀμαρτίας γενόμενος, ὁ αἵτιος

παντὸς κακοῦ κατησχύνθη καὶ ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ οἰκείου ἔργου δὴ θεράποντος ἰδοῦσθαι. Ὑπέρταρπε λοιπὸν ὁ θεὸς Λουκάς, περὶ μὲν τῶν ἀνθρωπίνων ἐπαίνων οὐδῶλως ἐρρονίζων, πρὸς δὲ τὸν θεόν, «Παρά σου ὁ ἐπαίνος μου, λέγων, διὰ τὸν ἀδῶλμον τῆς ψυχῆς χειλίων.»

§ 43.

Διατρέχοντα τὸν ὅπον Λουκάς ποτε ἐν τῇ πλησίον τῶν ὁρθῶν κεμίῳ σημαίῳ παρὰ τῇ θεωρίᾳ Ἄντων, προσῆλθε τις παρακαλὼν αὐτόν νὰ αἰσῇ τὸν υἱὸν αὐτοῦ διενεῶς ἀσθενούντα καὶ κινδυνούντα. — Κατ' ἀρχὴν ἠνέθη ὁ ὅπος, εἴτα δὲ προτροπῇ καὶ τοῦ Ἄντων ἐπισκέφεται τὸν ἀσθενῆ νῖον. — Μὲτὰ πολλὰς παρακλήσεις τῶν φίλων, συγγενῶν, τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ Ἄντων πείθεται ὁ ὅπος Λουκάς, ἵνα προσεγγήῃ ὑπὲρ τοῦ ἀσθενοῦ· οὗ γενεμένου ὁ ὅπος μετὰ τοῦ Ἄντων ὑπὲρ στραφὼν ὁ ὅπος. — Εἴτα δ' ὁ Ἄντων ἐπιθυμῶν, ἵνα μάθῃ εἶ τι ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου εὐχῆς ἀπάνωτο ὁ ἀσθενὴς, μαρτυρεῖ ὅτι ἱερππὸς καὶ ἱερμῶν ἀπῆλθεν εἰς τὰ βαλάντιον.

Ὅτε ποτὲ ἀφίχθη ὁ μέγας πρὸς τὸν θεωρίῳ Ἄντων, ὅστις πρόστατο τοῦ μοναχοῦ τῆς πόλεως ὁρθῶν κεμίῳ (διότι συνειθίεν ὁ θεὸς οὗτος ἀντὶ νὰ φέρῃ εἰς ἀνθρώπους φεβουμένους τὸν θεόν), συνειδὼν ὁ υἱὸς τινος οὐχὶ ἐκ τῶν τυγχόντων, ἀλλὰ ἐκ τῶν πρώτων τῆς πόλεως νὰ περιπέσῃ εἰς νόσον. Ἦ δὲ νόσος, ὡς δεινὴ, ἦτο σχεδὸν οὐ μακρὰν τοῦ θανάτου καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας παρείχεν. Ἐνῶ λοιπὸν πάντες ἐκάθηγον πλησίον αὐτοῦ, φίλοι, συγγενεῖς, γνώριμοι καὶ ἐπαλθίνοντο δεινῶς τὴν καρδίαν, διότι ἡλπίζον ἐπὶ ὅσον οὕτω θάπηνθησκον, εἰς ἐκ τῶν παρόντων ἐμνημόνευσεν τὸν ὅπον καὶ ἔκαμε λόγον περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ (εἶπεν) «Ἐὰν προσκλήθῃ οὗτος, ἵνα ἐπισκερῇ τὸν νοσούντα, οὐχὶ ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ μεταξὺ θάλυσῃ, ἀλλὰ ταχύτερον καὶ ἡμεῖς θαυμάσιον καὶ οὗτος ὁ κλητὴρς θαπαλλαγῇ τῆς νόσου.» Τοῦτ' ἀκούσας ὁ τοῦ κεμίῳ πατὴρ δὲν ἐβράδυνεν, ἀλλ' εὐθὺς ἐβύρθη εἰς τὴν μονήν, ἐν ἣ καὶ ὁ μέγας ἦτο παρών, καὶ πρὸ

τῶν πῶδων αὐτοῦ ἐκυλίστο ἀνασπινδύων ἐλκύνων, ὁρθῶν καὶ τὸ ἔδαρος μὲ δάκρυα βρέχων, τὴ μὴ ποῶν ἢ λέγων τῶν ὅσα ἦσαν ἐπαγωγὰ νὰ ἐλκύνωσι καρδίαν πρὸς οἰκτον· Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδυνήθη αὐτὸς νὰ πείσῃ τὸν ἄγιον, νεύει καὶ εἰς τὸν Ἄντων νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὴν παράκλησιν. Καίτοι καὶ ἐκεῖνος θερμῶς καίτευσσε καὶ ἐξετραγώδησε τὸ πάθος, οὐχ ἦτο δὲ λίαν συμπάθης ἔμενεν ἀπαθὴς εἰς τε τοὺς λόγους ἐκείνου καὶ ἀμετάπειστος εἰς τὴν παράκλησιν λέγων· «Τίς εἰμαι ἐγὼ καὶ τί ἐγὼ ἐκ τῶν μεγάλων χαρισμάτων, ὥστε νὰ πατάσῃς ἐχόντες περὶ ἐμοῦ τοιαύτην δοξάν; Εἰς ἱατρίας μόνον ψυχῶν σῶμα καὶ σωματῶν, ὅστις εἶνε δυνατὸς καὶ ἐκ τοῦ θανάτου νὰ σώσῃ, ὁ πλάσας δὴλα δὴ ἡμᾶς θεός, ἀνθρώπος δὲ φαρτὸς εἰμαι ἐγὼ καὶ ἀμαρτωλὸς οὐδῶλως οὐδὲν τοιούτων δυνάμενος». Ἀρρὺ τοιαῦτα ὁ τοῦ νοσούντος πατὴρ ἤκουσεν ὑπέρταρπεν εὐθὺς τεταπεινωμένος, διδάκρυσμένος, ἀπληκισμένος περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ παιδός. Περὶ δὲ τῆς ἐσπέραν κατὰ μόνος ὦν καὶ ὁμιλῶν ὁ Ἄντων πρὸς τὸν ἅγιον λέγει· «Δὲν εἶνε καλόν, νομίμω, πατέρ τιμει, οὐδὲ συνωδὰ πρὸς τοῦς θεοῦς νόμους τὸ ἐπὶ δὲν ἐπισκερῆμεθα τὸν νοσούντα καὶ μάστιχα ἐνῶ παρεκλήθημεν μὲ ὅσα πολλὰ καὶ θερμὰ δάκρυα. Ὑπολείπεται λοιπὸν ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀκούσωμεν καὶ λίαν δικαίως τὸ· Ἀσθενὴς ἡμεῖν καὶ οὐκ ἐπισκερῆσθαι με. Καὶ μήπως ἡμεῖς εἰσωθεύμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπιδεικτικῶς καὶ φιλοτιμῶς; εἰς πόσῃ δὲ ἀθυμίᾳ οἱ περὶ τὸν νοσούντα συνειλεγμένοι πρέπει νὰ περιπέσωσι; πρὸς πόσους νὰ παλαίσωσι λογισμούς; ὥστε κατ' ἐμὴν γνώμην τὸ πρᾶγμα εἶνε ὅλως διόλου ἐρρημον φιλανθρωπίας καὶ πολλὴ ἀσπλαγχνον». Πρὸς ταῦτα ὁ θεὸς Λουκάς λέγει· «Καὶ τὸ ἱατρεῖον τοὺς νοσούντας εἶνε ἴδιον θεοῦ μόνου καὶ τὸ παρηγορεῖν τοὺς ἀθμῶντας ἴδιον τῶν εὐπορούντων λόγων καὶ φρονήσεως. Ἐγὼ δὲ οὐ μόνον τοῦ προκτοῦ στεριόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῦ δευτέ-

ρου ἀπολειπόμενος, κατὰ τὴν θὰ ὠρελήσῃ ἐλκύνων τοὺς ζητούντας; ἂν δὲ εἰς οὗ τοῦτο καλὸν φαίνεται ἐπὶ εἶναι καὶ ἰατροῦ, σὺ αὐτὸς μὲν προσηγνὸς εἰς τὴν ἐκείσε ἀγούσαν ὁδόν, ἐγὼ δὲ θάκλουθῆσθαι προθύμως καὶ μετὰ σοῦ θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν οἰκίαν.» Ἐγερθέντες λοιπὸν εὐθὺς ἐπίσσαν τὸν ὅρον. Ἀρρὺ δὲ ἐβῆσαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἦσαν ἐντὸς τῆς οἰκίας, ἐνῶ ἦτο βαθεῖα ἐσπέρα, ἐρίσκοντι τὸν νοσούντα στεριόμενον πάσης φωνῆς, ἤρῃ δὲ καὶ αἰσθησιμῶς· τὰς μὲν ἐν αὐτῷ ζωτικὰς δυνάμεις ἀποκαμύσας, διὰ μόνου δὲ τοῦ ἀσθματος δεικνύοντα ἐπὶ δὲν ἦτο νεκρός. Λοιπὸν οἱ μὲν παρόντες ἔλιγον κατ' ὀλίγον καὶ ἥσυχως ἐστάζον τὸ δάκρυον, μόνον δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἅγιον πλησίον πρὸς τῆς κλίνης παρακαθίστανται· «Εὐχῇθε, τίμει πατέρ, ὑπὲρ τοῦ βούλου σου καὶ τοῦ υἱοῦ μου. Δείξον δ' αὐτοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν. Εἴθε νὰ ἴδω τοῦτον ὅπως καὶ ἐγὼ ὁ ἄθλιος πατὴρ βούλωμαι καὶ αὐτὸς σου πρὸς θεὸν δύνανται». Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἀνένευε καὶ ἔλεγεν ἐπὶ οὐδὲν κινεῖν ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοιούτων θαυμάτων, ὁ πατὴρ πάλιν καίτενε, προσέειπε, θερμῶς παρεκάλει· ἔχων τὸν μοναχὸν Ἄντων τρόπον τινὰ λαμβάνοντα μετ' αὐτοῦ μέρος εἰς τὴν δίησιν καὶ ἐπισπεύοντα τὴν προσηγνῇ. Μόλις λοιπὸν πεισθεὶς ἐξάνεστη καὶ τὰς χεῖρας ὠφίσας ἐνώπιον πάντων ἀκούοντων προσηγνῇ. Ἐπειτα μετὰ τὴν προσηγνῇ ἀπῆλθεν. Καὶ τότε μὲν ἀμρότεροι ἦλθον εἰς τὴν μονήν· ἀπὸ πρῶτας δὲ ἐγερθείς ὁ μέγας κατ' εὐθείαν εἰς τὸ ὅρος ἀνέβαιναν ἀπορεύων μετὰ πάντων ταχυτάτα τὴν δόξαν τὴν ἐξ ἀνθρώπων διότι ἐγνωρίζε τι ἐμελλε νὰ κολουθῇ εἰς τῆς προσηγνῆς. Λοιπὸν ὁ χρηστός Ἄντωνος θέλων νὰ μάθῃ ἂν ὁ νοσῶν ὠρελήθῃ τι ἐκ τῆς προσηγνῆς τοῦ ἁγίου, πέμπει νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς ἐπὶ τῆς οἰκίας καὶ ὁ πεμψθεὶς ὑπέστρεψε λέγων ἐκεῖνα, ἅτινα καὶ νὰ λέγῃ τις φρικτὸν καὶ νὰ σιωπᾷ φθονερῶν καὶ κακῶν. Ἐκεῖνος, ὅστις πρὸ ὀλίγου ἔλα-

γίσθη μεταξύ τῶν νεκρῶν καὶ ἤτο ἀμφίβολος ἡ ζωὴ του, ἐκείνος πρὸ ἐλπίου ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ οἴκου ἑρπύστον καὶ πρὸς τὸ λουτρόν ἐρωμμένος ἀπέβηκε.

§ 46.

Ἐνθ' αὖτε ἰωάννης ὁμιλοῦς ἔφαλλον, περὶ τὸ τέλος διατάξει τὸν συνεδριόν· «ὡς ἐπορεύθη, φησὶν τε. — Ἀπομείνῃ δὲ διαταχθεὶς καὶ ἑρωτῇ τὸν ἄγιον τίνας οἱ ἐργάμενοι καὶ τίς ὁ περὶ αὐτῶν ἀναγκάσιος. — Ἐκείνος ἀποκρίσεται ὁδὸν ἐκ τοῦ θαυμάσιου ἀπατηθεὶς ἔδωκεν ἐν τῇ ψυχῇ. Ἀλλ' ὅμως ἅμα τῇ ψυχῇ ἔλθον οἱ ὑπὸ τοῦ ἀγίου παραγγελλόμενοι. — Ὁ συνεδριὸς ἐκ τοῦ φαγέτοῦ ἐκάρτε χρεὶν ἐκαστοῦ μέρους τι, ἀλλ' ὁ ἄγιος οὐρ τοῦτο καὶ ἔδωκε τοῖς ἔξωθεν, ἐφ' ᾧ ἐκείνος ἀπέβηκε.

Ἐνθ' αὖτε ἰωάννης ὁμιλοῦς μετὰ τῶν συνδιακριβόντων μετ' αὐτοῦ συναδελφῶν ὁ μέγας ἐφάλλετο περὶ καὶ ἐνθ' ἡγήσατο περὶ τὸ τέλος πρὸς τὸν ἐπιμελητὴν τῆς τραπέζης μοναχὸν λέγει· «Σὺ δὲ ὡς τέκνον ἐπιμεληθήσῃς νὰ ἐτοιμάσῃς μικρὸν τι φαγέτο·ν διὰ τοὺς πρὸς ἡμᾶς ἐργαζομένους ἀδελφούς, ὥστε καὶ ἐπ' ἐλπίου τι νὰ καλᾷδωσιν ἀναψυχὴν ἐκ τοῦ κόπου.» Ἀπῆλθε λοιπὸν ἐκείνος καὶ ἀνθρακίαν ποιήσας, ἐπειτα ἡγόρευε τί ἄρα γε σημαίνει ὁ λόγος τοῦ οἴσου λέγων· «Καὶ τοῦ ἀναγγελλέας καὶ πόθεν ἐρημνέας ἦλθεν· ἐποιοῖ δὲ καὶ οἱ ἐργάμενοι οἷμαι ἡ γνώριμοι.» Τοιαύτας ἀπορίας ἔχων ἐρχεται πρὸς τὸν ἄγιον καὶ λέγει· «Τίνας χάριν διατάχθην νὰ ἐτοιμάσω τράπεζαν, ἐνθ' οὐδεὶς ὑπάρχει δὲ ἂν θὰ ἐτοιμάσωμεν τράπεζαν; Καὶ τίνας οὗτοι; καὶ τίς ὁ ἀναγγελλέας περὶ αὐτῶν;» Τοιούτοτρόπως ἐκείνος ἀνθρωπίνως βεβαίως συνελογίζετο περὶ πράγματος ἀνωτέρου τῶν ἀνθρωπίνων δυναμῶν. Ὁ δὲ θεὸς ἀνθ' ἄγνωστον ὑποκρινόμενος λέγει τὸ πρόβλημα λέγων· «Ἀλλὰ, τέκνον, συγχώρησον με· διότι φαίνεται ἐντιμωθέντες ὑπὸ θαυμάσιων εἰρημνῶν, ὥστε δὲν εἶναι χρεὶς ἐτοιμασίας.» Οὕτως ἀκούσας ἡμίλει ὁ μοναχός. Ἐνθ' ὁ γὰρ ἐγένετο ἡμέρα, φέρονται καὶ οἱ πρὸς τὸν ἄγιον ἐρχόμενοι,

ὧν αὐτὸς καὶ εἶχε προειπῆ τὴν ἀφίξιν. Ἀφ' οὗτοῦτος ὁ μοναχός εἶδε, κατεδικάσας μὲν τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν ἀπιστίαν, ἐλάμνασε δὲ τὸν πατέρα διὰ τὸ διορατικόν, πλὴν καὶ τοιούτοτρόπως δὲν ἔπαυσε τοῦ νὰ δικαιοσύνη, ὥστε νὰ μάθῃ περὶ ὧν εἶχεν ἀμφιβολίαν. Πρὸς αὐτῶν λοιπὸν ἐμάνθανε παρ' αὐτῶν τῶν ἐλθόντων τίνας ἦσαν καὶ ὁπόθεν ἐρχονται καὶ πῶς καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἦλθον καὶ ἐν οὗτοι ἄλλοτε ποτε ἦλθον εἰς ἔξωθεν τοῦ ἁγίου οὔτε νῦν τὴν ἀφίξιν τῶν προλαβόντων προειμήνυσαν. Ἐνθ' οὖν ἐβήσας τὰ εἰδοματά παρατίθη, τοῦτο, ὅπερ αὐτὸς κρυφίως ἐπαρεῖ, δὲν διέλαθε τὸν μέγαν, δὴλα δὲ ἐν τῷ μέρει τοῦ ἔξωθεν ἐκάρτεσε κρυφίως καὶ ἐρύλασε πρὸς τροπὴν του. Ἐκείνον μὲν λοιπὸν εὐθὺς παραπέμπει νάνηλῃσιν νερῶν, αὐτὸς δὲ ἀναστὰς καὶ λαβὼν τὴν χύτραν ἐκνεύει ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ πινακίου. Οἱ μὲν λοιπὸν ἐστειόμενοι μετὰ τὸ φαγεῖν ἀπῆλθον ἐπανελθόντες δ' ὁ μοναχός καὶ βουλήθεὶς νὰ φάγῃ τὴν τροφήν, ἐπειδὴ δὲν εὗρεν ὅπερ πρότερον εἶχεν ἐναποταμειῖσαι, ἐξεπλήσαστο καὶ ἰθυσμένον καὶ κατὰ τὸν πατέρα ὡς λίαν ἡδονακίως κατεβία λέγων· «Καὶ τί λοιπὸν; δὲν εἶμαι καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄξιος ὡς εἰ ζῆνοι προνοίας; ἂν δὲ σὺ δὲν ἔχεις ἀνάγκην τροφῆς, λέγει, τίνας χάριν ἀποστρεφῆς ἡμᾶς ἔχοντας ἀνάγκην;» Πρὸς τοῦτον ὁ ἄγιος λίαν ἡπίως καὶ προστηνός λέγει· «Πρέπει, ἀδελφε, νὰ εὐφρημῇ καὶ νὰ λαμβάνῃς τροφήν ὅπως γνῆς καὶ πρότερον. Διότι ἐκείνος, εἶπε, τὸ φαγεῖν ἡτοίμασεν ὁ θεὸς οὐχὶ δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐνταῦθα ἐλθόντας· ἐξ ἀπαντος δὲ δὲν εἶναι ἀδύνατος, ἂν νομίζῃς συμπερὶν, καὶ ἡμᾶς νὰ διαβιμῇ διὰ τροφῆς.» Οὕτως ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς μετενόησε δι' ὅσα εἶπεν. Κλίνας λοιπὸν τὰ γόνατα εὐθὺς ἐξήγειτο συγγνώμην καὶ ἐλάμνασε.

§ 47.

Ἐπειδὴ ὑπέφερε πολλὰ ὑπὸ τῶν ἐκείσε φροντιστῶν

§ 49.

ἔβωλετο νάνηλθι ἀλλοτρίως. Ἀλλ' ἐπειδὴ συνέθετε νὰ μὴ παθεῖται ἀμείους εἰς τὴν τῇ ἐπέρχοντι, ἔπειτα τὸν ὑποτακτικὸν Γερμανὸν καὶ ἡρώτασε τὸν ἐνέστην καὶ σφὶν ἀργητέοντον Κορίνθου Θεοφίλακτον, ὅπως ἀπεκρίνατο αὐτῷ τὰ τοῦ Ἀρσενίου· «Φεύγε, σίωπα, ἡσύχαζε», ἔφη ἔξωθεν οὗτοι, καταλαμβάνει καὶ ἀπαυτὶ τὸν μύλον. — Οὗτοι ἀρνοῦνται· — Ὁ δ' ἄγιος λέγει, ἂν δὲν ἔχετε βρεῖ, πορεύεσθι καλῶς καὶ ὁ θεὸς θὰ τιμωρῇται τὸν ἀπείτην. — Μετὰ τοῦτο ἀμείους ὁ καλὴτος ἀπέθανε, ἐφ' ᾧ ἐπαύθη ὁ ἄγιος.

Ἐπειδὴ δὲ πολλὰς ὑπέφερε τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἐνοχλήσεις, — διότι καὶ πολλοὶ ἤσαν οἱ ἐνοχλήται φροντιστῶν καὶ τὸ φιλήσυχον αὐτοῦ καὶ γαλήνιν παρὰσσοντες, — ἔβωλετο μὲν ἐκείθεν νάνηλῶσιν καὶ πρὸς ἐρμητικῶν τέλους νὰ μεταβῇ τόπους, ἀλλὰ ὅμως δὲν ἐπέθετο εἰς τοὺς λογισμοὺς του, διότι ἐγνώριζε νάνηλῶσιν εἰς τὸ θέλημα τοῦ καὶ μηδέποτε ἀνεξέταστος νὰ συμμῇ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν ὑπερέβην αὐτοῦ μοναχόν, Γερμανὸν ὀνομαζόμενον, εἰς Κόρινθον ἀπεράσισε νὰ πέμψῃ πρὸς τὸν τότε τὴν ἀρετὴν περιδύοντον Θεοφίλακτον ἡτο οὗτος ὁ σφόδρ, ὅστις τῆς ὑβρίαν σοφίας διδάσκαλος ὦν, οὐχ ἤτεον διὰ τῶν ἔργων καὶ εἰς τοὺς ἐραστὰς τῶν καλῶν τὴν ἀρετὴν παρίδιδε. Πρὸς τοῦτον λοιπὸν ἐπέμψας, ἐζήτησε νὰ μάθῃ τί ποιητέον ποῖον ἐκ πολλῶν πραγμάτων ἐνοχλοῦμενος ἦ νὰ προσηύχῃ τοὺς ἀβάτους εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ ἀνθρώπων ἐρήμιους τόπους· Οὗτος δὲ τὸ τοῦ θεοῦ Ἀρσενίου λόγιον ἔλεγεν, ἀριστα ἔχον· «Πρέπει νὰ κρατῇ τις (ἑαυτὸν)· δὴλα δὲ ἐκείνος ἔλεγε· «φεύγε τοὺς ἀνθρώπους καὶ σώζου» καὶ πάλιν· «Φεύγε, σίωπα, ἡσύχαζε».

§ 48.

Ἀκούσας τὰ τοῦ Ἀρσενίου ἀνεχώρησεν ἐκ τῶν τοῦ Ἰωαννίτης μερῶν εἰς τὴν χωρίον Καλάμιον.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ θαυμασιὸς Λουκάς ἀπομακρύνεται ἐκ τῶν τοῦ Ἰωαννίτης μερῶν καὶ πρὸς τὴν χωρίον Καλάμιον, οὕτως ἐγχερίως καλούμενον, μεταβαίνει, ὅπερ, ὡς οὐ μόνον ἔγχευον, ἀλλὰ καὶ εὐάερον, ἡγάπησεν ἐκείνος καὶ ἐν αὐτῷ διατρίβων ἡγάλλετο τὴν ψυχὴν.

§ 50.

Μετὰ τρία ἔτη καταβῆναι τὸν Καλάμιον μετέβη εἰς

τὸ νησίον ἡ Ἀρμελίων καθομένου διὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Τούρκου. — Ἀγωνίζεται ἐκεῖ ἀγωνας ἀρετῆς. — Ἐκρηγῆς τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ νησιῶ διατρέχοντι γυμνασίαις ἐπὶ τὴν ἡλικίαν δωρεάν. — Ἐπιθυμῶντος τοῦ λαοῦ νὰ παραβῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ τὴν μακρίαν ἐλευθερίαν διενεργῆν τῆς Ἑλλάδος ἐμπόδιον, εἰπὼν ἡ Ἐκρινὸν τὸ νηὶς καὶ ὅσον οὕτω διαλυθῆσεται.

Λίγουςιν ὅτι τρία ἔτη ἐνταῦθα διέτριψεν ὁ μακάριος. Ἐπειτα, ὅτε τὸ ἔθνος τῶν Τούρκων κατέτριχον τὴν Ἑλλάδα, εἰσέρχεται καὶ αὐτός εἰς τὴν πλησιάσαν νησίον μετὰ τῶν πύριξ γυμνασίων, ὅπερ Ἀρμελίων μὲν λέγεται, ἐστὶ δὲ λίαν ἔγρον καὶ ἀνυδρον. Γίνεται λοιπὸν τοῦτο γυμνάσιον ἀρετῆς εἰς τὸν γενναῖον καὶ πρόξενον καρπῶν ἀγαθῶν διότι καθ' ἐκάστην ἀπαιρῶμενος καὶ νερὸν μετακομίζων εἶδεν εἰς τὸν λαόν, οὐ μόνον νερόν, ἀλλὰ καὶ οἶνον καὶ σιτία, ὅτε εἶχεν, ἐχρηρῆται εἰς αὐτοῦς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀλείων ἰχθύος δωρεάν παρεῖχεν. Ἐνῷ δὲ ὁ λαὸς ἡδύνατο νὰ παραβῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον, διότι δὲν ἤλπιε πλέον ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐμελλε νὰ ἰδῇ ἐλευθερίαν τὴν ἀπὸ τῶν ἰνῶν, ἐμπόδιον ἐκεῖνος λέγων: «Ἐκρινόν, ἀδελφοί, τὸ νηὶς καὶ ὅσον οὕτω θὰ διαλυθῇ καὶ ἡ αἰθρία φαιδρότερον θὰ ἐπιλάμψῃ εἰς ἡμᾶς. Ἄν καὶ δὲν θάρσυνον ἐντελῶς τὰ ἐσπέρια μέρη νὰπολαύσωσι βαθείας γαλήνης, ἀλλὰ θὰ πᾶντε ὁμοίως μετὰ τοὺς Ἰσραηλῆτας, ὡν τὴν πρὸς τὴν κακίαν εὐχέρειαν καὶ δυσκολίαν ἴασιμον, ἵνα μὴ λέγω καὶ παντελῶς ἀνιάτον, εἰ παντογνώστως γνωρίζω, δὲν ἀρῇ καὶ τὸν τοῦ Ναυῆ υἱὸν νὰ καταστρέψῃ τὰ παρακαίμενα εἰς τὴν Σιών ἔθνη, ἵνα, ὅταν ἀμάρτανωσι, ἔχωσι τοὺς σωφρονιστάς ἐπὶ θύραις, οὐχὶ διότι ὁ θεὸς δὲν εἶχεν ἄλλην τιμωρίαν, ἀλλ' ἵνα θεωρῶντες οὗτοι τὴν μάστιγα ὡς πάντες ἐπικριμαζέμεν, ἀσφαλίστατον διαζώσωσι.

§ 51.

Τρία ἔτη διέμεινεν ἐν τῇ νήσῳ, ἐν ᾗ ὑπέμεινε παντοίας πειρασμοὺς καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος, ὅτε διὰ τρικυμίας

ἡ θάλασσα ἦτο ἀπλωτος. — Προεῖτε ἵπαστην ὑπὸ κυμασμοῦ τινος δεινῷ. — Πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ κακοῦ ὁ ἐκεῖ σαρκικῶς κείμενος ἅγιος παρτίει κατ' ὄναρ καὶ ὑπιδῶν αὐτῷ τὴν αἰρεσιν εἰπὼν ἐν ὅλῃ ἱστίᾳ, θὰ στερεθῇ τοῦ ἱππομαντοῦ μισθοῦ, εἰ δὲ μὴ τελείως τοὺς μισθοὺς ἔξει. — Ὁ ἅγιος προτιμᾷ νὰ ὑποκρίθῃ, ἀλλὰ νὰ μὴ στερεθῇ τῶν μισθῶν. — Εἶτα ὁμοῦ ἰδῶν.

Ὁ δὲ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος τρία ἔτη διέτριψεν ἐν τῇ νήσῳ τούτῳ, ὑπομένων στέρησιν ὅχι μόνον πολλάκις τριπλῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ νεροῦ διότι, ἂν ποτε διὰ τὴν πνοὴν ἁγίου ἀνέμῳ ἡ θάλασσα ἦτο ἀπλωτος μὴ ἐπιτρέπουσα αὐτὸν νὰ διέλθῃ καὶ λάβῃ νερόν, οὕτω διέμεινεν οὗτος ἐπὶ πολλὴν τηχόμενος ὑπὸ τῆς δίψης. Ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλην ὁ ἐχθρὸς ἐφευρίσκει πλῆγὴν κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ καὶ εἰς τὰ παιδογόννα αὐτοῦ μόρια ἐπιβάλλει κυσμάδων τῶν δεινῶν καὶ ἁγρίων, ὥστ' ἔκαμε παρ' ὀλίγον ταῦτα νὰ ἐκκοπῶσι. Τίς λοιπὸν ἡ θεραπεία, ἣν ἐναντίον τοιοῦτου κακοῦ μετέχεισθῃ; Προσευχὴ συνεχὴς πρὸς τὸν θεόν καὶ τὸν ἐκεῖ σαρκικῶς κείμενον ἅγιον, ὅστις κατ' ὄναρ ἐπιφανείας αὐτῷ ὑποδεικνύει βράζαν νηὶς λέγων: «Διὰ ταύτης ἀπὸ μὲν τοῦ λαοῦ πόντος θὰ εὕρῃς ἱστίαν, πλὴν ἄλλ' ὅμως παρῶς γνωρίζω τοῦτο, ὅτι θάποτύχεις τοῦ ἐκ τοῦτου ἐπιεικόμενου τῆς ὑπομονῆς μισθοῦ. Ἐπειτα δ' ἐξυπνήσας δὲν ἐράνη κακῆς διατήρησιν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὠφελίμου, οὐδὲ προέκρινε τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ ἐπὶ ὀλίγον ἐνοχλήσαντος αὐτὸν κακοῦ ἀντὶ τῆς αἰωνίας ἀντιδόσεως, ἀλλὰ προτίμησε νὰ ζῇ οὕτως, ὥς οὐ ὁ τῶν γνώσεων κύριος καὶ εἰς μόνην τὴν πρόθεσιν ἀποδοῖδων πράξεις ἐντέλειαν καὶ τὴν πληγὴν, ὡς εἶδεν, ἱάτρειαν καὶ τελείωσιν εἰς τὸν ἀλλήλῃ τὸν τοῦ μισθοῦ διὰ τὸ μέλλον διερούλαξεν.

§ 52.

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λουκᾶ προσέρχεται αὐτῷ ἄρτους. — Εὐχαριστῶν αὐτήν, ἀλλ' εἶπεν οὐκ εἰς ἄλλων χρεῖαν ἡτοίμασεν αὐτοῦς ὁ θεός. — Μετὰ ταῦτα ἐφαίνετο ἀδελφῶν, ἀρροφόμενοι. — Τίλος ἐφαίνετο χαίρων. — Ὁ λόγος τοῦ

τῶν ἡτὸ πλοῖον τὸ ὅπερ ἐκινδύνειεν ἐσθῆθ δὲ διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ. — Ἦσαν ἱστίαι καὶ οἱ διασπέντες ναῦται καὶ ἐκινδύνει, ὅπερ οὕτως εἶχε προαίρεσιν, τὰ κατὰ τὴν τρικυμίαν. — Τοῖς ναύταις παρέχετο πᾶσαν περιποίησιν.

Ἡ τοῦ μακαρίτου Λουκᾶ ἀδελφὴ, ἥς καὶ πρότερον μνησθὲν ἐγένετο, εἰς τὸν ἀδελφὸν ταλαιπωρούμενον καὶ κοπιῶντα εἰς τὸ λεγθὲν νησίον προσέρχεται ἄρτους, οὓς ἐκεῖνος λαβὼν τὴν μὲν καλὴν πρόθεσιν τούτων ἀποδέχεται, «Οὐδένα ὅμως ἐκ τούτων, λέγει, ἐγὼ αὐτὸς θὰ σάγω, διότι οὐδὲ δι' ἐμὴν, ἀλλὰ δι' ἄλλων χρεῖαν ἡτοίμασεν ὁ θεός καί, ἂν ἐλθῇ θέλησιν, θὰ ἴδωσι τούτους καὶ θὰ θαυμάσιαι τῆς χρεῖας τῆν ἀναγκαιότητα καὶ καλὴν χρῆσιν.» Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτοτρόπως εἶπεν, ἐκείνη μὲν ἡπύρει καθ' αὐτὴν καὶ περιέμενε νὰ ἴδῃ τοὺς ἐλευθερούμενους τοῦτον δὲ μετ' ὀλίγον λύπη θεινὴ καὶ ἀγωνία κατελάμβανε καὶ ἐραίνετο ὅτι συνέλγει μετὰ τινων κινδυνούντων καὶ ὅτι συνέπαχε καὶ θερμῶς προσήγετο ὑπὲρ αὐτῶν. Ἐπειτα δὲ ἐφαίνετο ὅτι ἐνέτεινε πᾶσι ταῦτα, ὥσάν νὰ διέβαινε κύριος τις ἀπὸ τινος μέρους εἰς αὐτόν, βραδέως δὲ καὶ περὶ τὸ πέλος, ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἔλαβε καλὴν ἐκδοσίν, ἐφαίνετο ὅτι ἀνελάμβανε θάρρος καὶ ἐπληροῦτο χαρᾶς καὶ προσέφερεν εἰς τὸν θεόν εὐχαριστίαν. Ἡ δὲ τούτων αἰτία αὕτη: Ἦσαν ἐπλεονεξία Ἰταλίας, περὶ δὲ μέσην νύκτα ὑπέρευν ὑπὸ τρικυμίας, ὅπερ δι' εὐχῶν ἐκεῖνου διαφυγόν τὸν κίνδυνον εἰς τὴν νησίον αὐτοῦ μόλις καταπλέει. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἰς τοὺς ναῦτας δὲν ἦτο ἄγνωστος τίς ὁ ἐνταῦθα διατρέχων, ἀναβάντες εὐθὺς ἐκ τοῦ πλοίου προστρέχοντες εἰς τὸν ἅγιον διαλεγόμενοι περὶ πάντων εἰς αὐτοὺς συμβάντων καὶ διηγούμενοι τὴν ἀνέλπιστον σωτηρίαν, ἀγνωστές ὅτι πρὸς ἐκεῖνον ὠμίλου, ὅστις πολλῶν πρότερον καὶ τὴν συμφορὰν ἐγνώρισε καὶ τὸ νὰ φανῶσιν ἀνώτεροι τῆς συμφορᾶς μόνος αὐτὸς ὑπῆρξεν αἷτις εἰς αὐτούς. Ἐν τούτοις ὁ θεὸς ἀνὴρ ἔχων πλοῦτον ἀπειρον ἀγάπης καὶ τῇ ἀληθείᾳ φιλανθρωπώτατος, εἰς αὐτοὺς

καὶ τοὺς ἄρτους παρτίει τοὺς τῆς ἀδελφῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο ἦτο, ὅπερ δὲν ἔκαμε πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνδρῶν καὶ πρὸς ἀνακούρισιν ἐργῶν καὶ λόγων παρηγορῶν αὐτοὺς καὶ ἀναλαβάνων καὶ προθυμώμενους, ἂν ἦτο δυνατὸν καὶ αὐτὰ νὰ διανοίξῃ τὰ αὐτοῦ σπλάγχνα καὶ ἐντὸς νὰ εἰσδεχθῇ αὐτοὺς διὰ τὴν ἀρθροσίαν τῆς προαίρεσιν. Τοιοῦτον εἶνε τὸ μετ' ἱλαρότητας νὰ δίδωμεν καὶ ἀβραμαϊάν νὰ ἔχωμεν τὴν ψυχὴν, ἐνῷ ζενόδοχομεν ἄλλον, μηδεμίαν σκυθρωπότητα μηδὲ φειδωλότητα ὑποδεικνύοντες, πολλῶν δὲ προθυμώτερον προαίρεται νὰ δίδωμεν ἢ ἐκεῖνοι νὰ λάβωσι καὶ κινῶντες τὴν αἰδῶ τῶν ἑχόντων χρεῖαν διὰ τῆς φιλοστομίας μεταδόσεως.

§ 53.

Ἀλλὰ καίριος καὶ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ νὰ ῥηθῇ τίνα καὶ πᾶς μετῴθ ἀπὸ τοῦ Ἀρμελίωνος εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾗ ἐτελεύτησε καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον καίτοι.

Καίριος δὲ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς νῦν νὰ εἰπωμεν καὶ πῶς τοῦτο τὸ νησίον καταλιπὼν μεταβαίνει εἰς τὸν τόπον, ὅστις καὶ ἀποθανόντα τοῦτον εἶδε καὶ νῦν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πλοῦτεῖ λείψανον.

§ 54.

Οἱ ὑπὸ τοῦ ἁγίου περιποιηθέντες γυμνασὶ παροτρύνοντες αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανεν, ὅπως ἀποφύγῃ τοὺς καθ' ἐκάστην θορόδους ἐκ τῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῶν διαβαίνοντων πληθύν τοῦ νησιῶ.

Οἱ τὸν ἅγιον ἀκολουθήσαντες κατὰ τὴν φυγὴν καὶ πολλὴν περιποίησιν παρ' αὐτοῦ λαβόντες ἐν τῇ νήσῳ τοῦλάχιστον ταύτην, οὗτοι δὲ καὶ ἡ μακρότης ὅσους ἐκεῖνος κατὰ

Πόθος, ὃν γνώσκουσιν πάντες, εἰς ἐν καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴ ὡς στρατηγὸν ἔτυχε νὰ ἐμπιστευθῇ· οὗτος διατρέβων ἐν Θήβαις, ἐμπράκτως καὶ αὐτὸς ἔλαβε πείραν τῆς συντροφου τοῦ μεγάλου χάριτος. Ἐπειδὴ δὲλα δὴ ὅτι μικρὰ ταρχὴ κατέχευε τὸ Βυζάντιον, — διότι τυραννικὴ ἐπιθεσις κατὰ τοῦ τότε βασιλευντος (Κωνσταντίνου οὗτος ἦτο ὁ χρηστός) ἐμελετήθη, — ἀπαντας τοὺς καὶ ὀλίγον ὑπόπτους ἐκεῖ συνήθροισεν. Προσκαλεῖται λοιπὸν καὶ ὁ ἐργολογὴς Πόθος ὑπὸ τῶν τῆς συζήτου γραμμάτων οὕτως: «Μὴ λαθὼν ὑπὲρ ἅπαντα τὰ ἀνὰ χεῖρας νὰ μεταβῇς ὅσον τὸ δυνατόν ταχείως εἰς τὴν βασιλεύουσάν· διότι, λέγει, περισπούδαστος εἰς τὸν βασιλέα ἡ παρουσία σου καὶ ὁ θάνατος τοῦ φιλάτου σου παιδὸς ἐπισπένδει τὴν ἀνοδόν». Ταῦτα καθιστώσων ἐκείνον σκυθρωπὸν καὶ πολλὴν διαμάχην ἐμβάλλουσιν εἰς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτοῦ. Διότι ἐστеноγώρει μὲν αὐτὸν ὁ τοῦ παιδὸς θάνατος καὶ ἡνέκακε νάνειλθαι, ἐφοβέτο ἕως τὸν καιρὸν καὶ ὑπόπτους μήπως ἀνέλθων περιπέσει εἰς κινδύνους καὶ μάστιγα διότι οὐδὲν μὲν ὑπὸ βασιλείας, παρὰ δὲ τῆς γυναικὸς μόνως προετρέπετο νάνειλθαι. Οὕτω λοιπὸν, ἐνῶ ἀμφιβαλλὼ καὶ ὑπὸ δύο παθῶν πύθου τε καὶ φόβου ἐμερίζετο, προσελθὼν τις τῶν ἐν τέλει καὶ μνημονεύσας τὸν θεὸν Λουκᾶν λέγει: «Ἄλλ' ἐὰν μετὰ τούτου ἔλθῃς εἰς ἐμάστιαν καὶ περὶ τῶν προκειμένων ἀνακινώσῃς, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν θὰ ἔχεις περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ πράξῃς, ἀλλὰ σαρῶς περὶ τοῦ ὠφελοῦντος θὰ μάθῃς». Τοῦτο ἀκούσας ὁ στρατηγὸς δὲν ἔχρονιστρίβει οὐδ' ἀνέβαλλε τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ ἐκ παντὸς τρόπου ἐρρόντιζε νὰ ἔλθῃ εἰς εὐν τοῦ ἀγίου· καὶ τυγῶν τούτου ἤκουεν οὐχὶ λοῦζα καὶ ἀμφήριστα κατὰ τοὺς πύθους χρησμούς, ἀλλὰ τὸ συνόλον φανερώς καὶ καθαρώς. Ἐλεγε δὲλα δὴ μετὰ τοῦ προσήκοντος ἤθους καὶ παραστήματος οὐτε πρὸς ἐπιδειξιν ἀπορῶν οὐτε πάλιν τὴν ἐκείνου ἐξουσίαν ὡς τι μέγα

καὶ θεοπίσιον ἐκπληττόμενος, οὐδὲ ὥσπερ ἡμεῖς, οἵτινες εὐρόντες καιρὸν λίαν ἀμέτρως ἐνώπιον παντὸς ὑπερέχοντος ταπεινωμένα καὶ ἐνώπιον τῶν μετριωτέρων ὑπερηφάνητα, ἔλεγεν: «Ἀνέλθε, κύριε στρατηγέ, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀλύτως καὶ ἀδωδὺς καὶ πάντα τὰ σχολιὰ ὁ κύριος θὰ μεταποιήσῃ εἰς εὐχὴν. Διότι καὶ ὁ βασιλεὺς θὰ σὲ ἰδῇ μὲ ἐμμενέας ὀφθαλμούς, πρὸς δὲ καὶ τιμὰς ἀξιώσει σε καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ ἐρρωμένον θὰ ἴδῃς καὶ ἐλευθερὸν ἀπὸ παντὸς πάθους». Ταῦτα ὁ στρατηγὸς ὡς ἐκ προφητικῆς καὶ θεοπνεύστου γλώσσης ἀκούσας καὶ κατ' οὐδὲν ἐνδοιάσας δι' ὅσα ἤκουσεν, ἐπίσπει τὸν ὁρμὸν. Ἀφ' οὗ ἐξέρχεται, τὰ πάντα ἰδὼν καλῶς ἐκδάντα, δὲν κρύπτει διὰ τῆς σωπῆς τὸ θαῦμα, ἀλλὰ καλὸν διήγημα παραδίδει εἰς ἀκοὰς πολλῶν.

§ 59.

Ὁ Κρίντης προσκαλεσθε τὸν ἄνθρωπον ἀκούσας καὶ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ. — Ἄλλ' ὅμως δὲν προσήλθον πρὸς αὐτὸν ὁ Κρίντης διότι, ἀλλ' ὑπερβόρως. — Ὁ ἄνθρωπος φεύγων ἐδίδωκε τὴν λύπην του πρὸς τινὰ ὑπερβόρην τοῦ Κρίντου. — Ἀμ' ὁ ὑπερίτης εἶπε τούτο, ὁ Κρίντης ἠπείσας ἀφίκετο πρὸς τὸν ἄνθρωπον. — Ἠγάπησεν αὐτὸν ὁ Κρίντης, ἐπέσθθη, ὠμολόγησε τὸ ἀμάρτημα του καὶ ἐγχορήγησεν αὐτῷ ἄλλα τε καὶ πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς Βαρβάρου. — Ἐνῶ δ' ἐκείναι νάνειλθαι εἰς Βυζάντιον, διότι καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ἔλεγεν, ὁ ἄνθρωπος εἶπεν ὅτι δὲν θὰ μεταβῇ ἐκεῖσε, ἀλλ' εἰς τοὺς Ἑσπερίους, ὅπου καὶ ἐγένετο.

Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἐπιφανῆ καὶ περιβλεπτοῦ Κρίντην πῶς θαπορῶγει τις κατηγόριαν φθόνου καὶ κακίας ἢ βλαβερίας, ἐὰν μὴ γράψῃ καὶ μνημονεύσῃ; Καὶ αὐτὸς δὲλα δὴ ὡμίως τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴν ἐμπιστευθεὶς καὶ πρὸς αὐτὴν ἀπερχόμενος, ἀφ' οὗ προσήγγισεν εἰς τὴν Λάρισσαν, ἀκούσας περὶ τῶν τοῦ ἀγίου διηγημάτων ἢ θαυμάτων, μᾶλλον εἶπεν, ἐπεθύμησε νὰ ἰδῇ ἐκεῖνον καὶ νὰ ἐμιλήσῃ. Ἐνῶ λοιπὸν ἦτο ῥῆθι περὶ τὰς Θήβας, ἀμέσως πρὸς αὐτὸν ἐκπέμφας προσεκάλει· καὶ οὕτως ἄνευ ἀναβολῆς ἠκολούθει τὸν πεμφθέν-

τα. Εὐρίσκει λοιπὸν αὐτὸν παρὰ τράπεζαν ἀδραν ἀνακειμένην, διότι καιρὸς ἦτο τοῦ γυμνασίου. Ἐπειτα δ' ἀφ' οὗ ἐμαθεν ἐκείνος καὶ ἐπείρθη, εἰσέρχεται καὶ αὐτὸς καὶ εἰς τῶν ἐμπροσθέντων γίνεται καὶ μετὰ τοὺς ἀναστάντας συνανίσταται καὶ ἐτοιμάζεται εἰς ἐπιστροφὴν, μὴ δὲ λόγου βραχέως, οὕτω συνίθη, παρὰ τοῦ θερμῶς λίαν προσκαλέσαντος ἀνωθείς. Λύπη τὸν ἄγιον διὰ τοῦτο κατέλαβεν οὐχὶ χάριν ἑαυτοῦ, διότι τίς τοῦτο μᾶλλον ἐραστὴς ἀδοξίας; ἀλλ' ἐνεκα ἐκείνου καὶ τοῦ σεβασμίου τῶν μοναχῶν σχήματος καὶ ἐνδομακτος οὕτως ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ περιρρονοῦμενος. Ἐξελθὼν λοιπὸν πρὸς τινὰ τῶν ὑπερετῶν τοῦ στρατηγικοῦ λέγει: «Νὰ χάριξ τὴν ζώνην σου καὶ νὰ σωθῇς, ἄνευ συστολῆς ἀνὰ γυμνασίον πρὸς τὸν στρατηγὸν ταῦτα: «Διὰ τί παρεκείνας, ἵνα, καταλίπων τὸ καλλίον μου, ἔλθω ἐνταῦθα; διὰ τί μοι ἐγενεας πρόσθενος ἑσσοῦντος κόπον ἐπὶ ματαίῳ; διὰ τί εἰς τὴν πόλιν νὰ ἔλθω μὲ ἡνέκακας τὸν φιλήρημον; Δὲν μὲ ἤξιωσας λόγου, δὲν μὲ ἡσπάσθης, δὲν ἐπράξας τι ἐξ ὧν ἐπρεπε νὰ πράξῃς αὐτὴν φιλάρετος καὶ εὐλαβὴς ἢ τάχα ὡς δὲ ἔβην ἐπιθυμῶντα τρυφὴν παρεκείνας, ἵνα μετὰ σῶμα τῆς τραπίζης σου; Μὴ τίνας δὲ λόγους πνευματικούς ἐδείξωθης ἡμᾶς ἐν ταύτῃ τῇ τραπίζῃ σου; μὴ ποῖαν τῶν ἐπωρελῶν ἀναγκάσεων ἠφρανας ἡμᾶς, εἰμὴ μόνον τούτων ἀνὸν ἐγέμισας ἀπὸ γελώτων καὶ ἀνεμείνης εὐτραπείας; ὅπου δὲ καὶ σπαντὸν περίστησας εἰς τοὺς ἐστωμένους, οὐχὶ ἐπὶ κλίνης, οὐδ' ἔχων τὴν ζώνην περὶ τὴν ὀσφύα, ἀλλὰ μακράν που ἐρρωμένην καὶ κατ' οὐδὲν διαφέρον ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν; ἀρὰ γε Χριστιανῶν ἔργα εἶνε ταῦτα ἢ τῶν ἐθνικῶν τὸν θεὸν εἰπὼν, ὅτι ἐδοκίμησας καὶ ῥῆθι περὶ τὴν Λάρισσαν ὡς ἐκείνου τὰ εἰρημένα πάλιν ἐπαλειθῶν; διότι γράμμα βασιλικὸν εὖθις εἰδὼν ἐχειροτόνη αὐτὸν στρατηγὸν καὶ ἀρχηγὸν τῆς Πελοποννήσου.

ἐκείνον πάντα ἡγγέλισθαι, ἐπειδὴ πράγματι ἐπικῆς καὶ μέτριος ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐνόησαν οἱ δὲν ἐπράξε τὸ δέον, κατεδικάζει αὐτὸν ὡς δεικνάντα βλαβερίας εἰς τὰ σπουδῆς αἶμα. Σπείδει λοιπὸν λίαν μετανοήσας νὰ θεραπεύσῃ τὸ ἐξ ἀπροεξίας σφάλμα καὶ ἐπὶ ἱππῶν εὐθὺς ἀναβάς καὶ μὴ ζητήσας πολλοὺς ὡς γέλοις καὶ πρῶτον ἐκ τῶν ἀκολουθούντων ἢ προπεπόντων εἰς τὸν ἄγιον ἐρχεται καὶ πρῶτον μὲν ἀπολογίαν θεράτῃ καὶ μετὰ κόπου διὰ τὸ σφάλμα δούς ταχείας ἀξιώσει τῆς συγγνώμης, διότι ἔτυχε νὰ ἔλθῃ εἰς σχίσιν ὁ ἄνθρωπος πρὸς ἐκείνον, ὅστις ἐτοιμῶς λίαν ἔδεικνεν εἰς συμπάθειαν· ἔπειτα προτρέψας τοὺς παρεστώτας νὰ ἐκχωρήσωσι μόνος πρὸς μόνον διελθόντος διατρέψας μέχρις ἐσπέρας. Τί λοιπὸν γίνεται ἐκ τούτου; συνίδεται πρὸς τὸν ἄγιον μετ' ἀγάπης τόσῳ θερμῶς, ὥστε «κεκολληθῆναι ὅπως αὐτοῦ τὴν ψυχὴν», ἵνα εἶπω τὸ τοῦ Δαβὶδ, καὶ δὲν ἤθελεν οὐδὲ βραχὺν χρόνον νὰ εἶναι χωρὶς ἐκείνου. Ἀληθῶς καὶ πρὸς πᾶσαν ἐκείνου χρείαν δὲλα δὴ καὶ ὑπερσίαν προθυμότητα ὑπέρκειται καὶ ἰδαπάνια, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ τῆς καλλινίκου μαρτυρῶς Βαρβάρου τὰ καιριώτατα συνεβλήτο καὶ ἰδίᾳ χεὶρ δι' αὐτὸν πολλὴν δαπάνην συνεισέφερεν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀνάγκη νάνειλθαι πρὸς τὸ Βυζάντιον, διότι καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ῥῆθι ἤγγιζε περὶ τὸ τέλος, προσελθὼν εἰς τὸν ἄγιον ἐξηγεῖτο τὰς ἐκείνου εὐχὰς συνεισφέρειν νὰ λάβῃ καὶ παρεκάλεσε θερμῶς, ἵνα μὴ λησμονήσῃ αὐτὸν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ὁ δὲ (Λουκάς) λέγει: «Ἀλλὰ σὺ τὴν βασιλεύουσάν νυν δὲ ἰδῇς, διότι ὁ θεὸς θέλει, ἵνα ἐπὶ τῶν Ἑσπερίων ἀρχῇς». Οὕτως μὲν εἶπεν, ὁ δὲ ἐδοκίμησας καὶ ῥῆθι περὶ τὴν Λάρισσαν ὡς ἐκείνου τὰ εἰρημένα πάλιν ἐπαλειθῶν; διότι γράμμα βασιλικὸν εὖθις εἰδὼν ἐχειροτόνη αὐτὸν στρατηγὸν καὶ ἀρχηγὸν τῆς Πελοποννήσου.

§ 60.

Ἡ πῆρ τις Κρήτης προσηγία πρὸ εἰσευν ἐπὶν ὑπὸ τοῦ ἁγίου ῥήθεται ἐπὶ λαοφύλῃ.

Ἄξιον μὲν καὶ ταῦτα νὰ θυμῶμεν τις· ἡ δὲ περὶ τῆς Κρήτης προσηγία αὐτοῦ οὐδὲ μακρὰν τῆς ἀπιστίας εἶναι, καίτοι πολλὴν ἔχουσαν τὴν μαρτυροῦσαν ἀλήθειαν· δὴλα δὲ εἴκοσι σχεδὸν χρόνους πρότερον προλίσγει περὶ αὐτῆς ἐπὶ τῇ κυριότητι καὶ ἐπὶ τῇ οὐκ ἀγνοίᾳ ἡ ἁλωσις, εἰπὼν καθαροῦς οὗτο· «Ρωμανὸς θὰ κυριεύει τὴν Κρήτην»· ἐπειδὴ δὲ τότε ἐδασταίετο Ῥωμανὸς ὁ Περσέβητος, ἐπεὶ ταῦτα παρ' αὐτοῦ προσηγείοντο, ἡρώτησέ τις ἐκ τῶν παρόντων, ἂν οὗτος εἴναι ὁ νῦν βασιλεὺς· οὗτος δὲ εἶπεν· «Οὐχὶ οὗτος, ἀλλ' ἕτερος.»

§ 61.

Θεῶμα τοῦ ἁγίου.—Γυνὴ ἐκ Θεττῶν πάχυνται εὐνοίαι ἰστίαι, τοῦ μοναχοῦ Παγκρατίου γράσαντος ἔλον τὸ σῶμα αὐτῆς κατ' ἐντολὴν τοῦ ἁγίου πατρὸς.

Γυνὴ τις ἐκ τῶν ἐπισήμων τῆς πόλεως Θεττῶν περιπίπτει εἰς νόσον δεινὴν· ταύτης λοιπὸν ὁ ἀνὴρ πολλὰ ἐκ τῶν χρημάτων εἰς ἱατροὺς ἀναλώσας τὴν μὲν περιστάσιν ἐβλάψε, κατ' οὐδὲν δὲ ἰσχυρὴ νὰ ἐφελίγησιν ταύτην. Ὅθεν ἐσχάτῃ ἐλπίδι εἰς τοῦτους ὑπολείπεται ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, ὅστις συναλγήσας μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀλγοῦντος καὶ παρακαλῶντος θερμῶς ἐκράζε τὸν μοναχὸν Παγκράτιον καὶ λέγει· «Καὶ τοῦτο λοιπὸν λαβὼν, λαμβάνειν τι (ἀγγεῖον) δεῖξας πλῆρες ἐλπίου, ὑπαγε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦτου τοῦ ἀνδρὸς καὶ αὐτὴν καθ' ἑλπίαν τὸ σῶμα γυναικὸν γρηῖον βίαις χειρσίν.» «Ὁ δὲ κατ' οὐδὲν συνεριθείς, διότι ἐκοσμεῖτο μὲ ἀπλότητα καὶ μὴ τὰ χρυσὰ ἐκείνου ἦν, ἀπέρχεται πρὸς τοὺς παρακαλέσαντας· καὶ ἐκείνοι πρῶτον μὲν δὲν παρεδίδοντο τὴν ἀρχήν, διότι τὸ πρῶτον ἐνομίστη ἀκοσμον, ἔπειτα καὶ τὸν διατάξαντα οὕτως ἦτο μὴ ἀγνοῦντος καὶ παιδόμενου ἐξ

ἀνάγκης εἰς αὐτοὺς τοὺς νόμους παραδέχονται τὴν πράξιν. Χρεῖς λοιπὸν αὐτὴν ὁ Παγκράτιος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, εὐπειθῶς ὑπακούων εἰς ἐντολὰς πατρὸς καὶ υἱὸς ὑπακούει δεικνύμενος. Καὶ βλέπει ἐπὶ τοῦ εὐπειθείας καρπὸς· ἀπέρχεται μὲν κατ' ἐλαχίστην ἰδέαν μὴ βλαβεῖς ὑπὸ τῆς ψηλαστικῆς ἐκείνου τοῦ σώματος· βλέπει δὲ καὶ τὴν δύναμιν τῆς τῶν δεινῶν πίστεως· ἐλευθεροῦται ἀπὸ τῆς νόσου μετὰ τὴν χρεῖσιν εὐθύς ἡ γυνὴ ἀπεκδυθεῖσα εὐκολώτερον ταύτην ἢ τὰ ἐνδύματα.

§ 62.

Ὁ ἅγιος ἦτο ἀπαθείας· διότι πολλὰς κομῆς μετὰ γυναῖκα οὐδὲ ἀπὸ τὸν λογισμὸν ἰστίαι προσέβλην· τινες.—Ὁ Παγκράτιος διηγήθη τὴν συγγραφὴν τοῦ βίου τοῦ ἁγίου οὗ προέβλεπε ὁ ἅγιος τὴν ἐισβολὴν τῶν ἰθιῶν.—Ὅτι ποτὶ κατὰ τινὰ ἔβλεπον τὸν ἱδρὸν εἰσβῆναι ὅτε ὁ ἅγιος καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου αὐτοῦ, δύο γυναῖκες συνεβλήθησαν μετ' αὐτῶν εἰς τὸ αὐτὸ σπλάγιον.—Ταύτας κατὰ τὸν ὕπνον ἴδεναι εἰς τὸ μέσον εἶναι, ἡ γυνὴ καὶ τὰς δύο αἱ δύο.—Ὁ ἅγιος ἐκαμύθη ὡς καὶ παρὰ μηρὶν, οὐδ' ἐπὶ τὴν αὐτὴν σαρκακίαν τοῦ λογισμοῦ.

Καὶ τοῦτο δὲ τῆς μεγίστης τοῦ ἀνδρὸς ἀπαθείας σημεῖον ἀκριβές, τὸ ὅτι, ἐνθὺ πολλὰς πλησίων που συνοικισμῶν μὲ γυναῖκας, οὕτω διέκειτο, ὥστε μηδὲ βραχέϊαν ἡσθάνθη βλάβην ἢ καὶ μόνον τοῦ λογισμοῦ προσβολὴν ὑπῆσθη. Εἰπέ μοι δὴλα δὲ ὁ αὐτὸς Παγκράτιος, ἐπὶ συνήθως ἦκουεν ὁ πατὴρ φωνὴν ἀνῶθεν περὶ τῆς ἐρέδου ἔλθων, ὥστε πρῶτος αὐτὸς ἐκ πάντων ὑποχωρῶν ἐκρίπτετο ἐνεκα ρειδούς τῆς τῶν πλησιουσίων ἀλώσεως, καθὼς καὶ αὐτὸς ἐκείνος εἶπεν ἐρωτηθεὶς· διότι ὡς εἰς προσηγὴν προσέειχον ἅπαντες καὶ, ἂν μὴ πρῶτον αὐτὸν ἐβλεπον τραπέμενον εἰς φυγὴν, οὐδεὶς οὐδέλλως ἐκ τῶν ἔργων ἢ ἐκ τῆς οἰκίας ἀπεμακρύνετο, ἀλλὰ περιεργάζοντο ὡς ψευδὴ τὴν ἀγγελίαν καὶ ὡς οὐδὲν ὑγιὲς ἔχουσαν. Ὅτε λοιπὸν φωνὴ ἤκούσθη καὶ ἐτραπήμεν ἡμεῖς εἰς φυγὴν, ἐγὼ τε καὶ

ὁ πατὴρ εἰσὶν ἡμεῖς καὶ εἰσῆλθοντες ἀμέλειαν τοῖς σπῆλαιόν τι, γυναῖκες δύο περιπλυνόμεναι ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς δύνοντες ἦδη τοῦ ἡλίου, ἅς ὁ πατὴρ οἰκτεῖρας, διότι ἐκτός τῆς φυγῆς ἦτο καὶ χειμὼν, δὲν ἔκρινεν εὐλογον νάποκροσθον, ἀλλ' ἵπ' ἡμῶν ἐδέχθησαν ἐντός καὶ ἡξιώθησαν ἐπιμελείας ὅσον ἦτο δυνατόν. Ὅτε δὲ ἦτο καιρὸς ὕπνου, παραχωρήσας εἰς ἡμᾶς τὸ ἐν μέρος, αὐτὸς δὲ ἀνακλιθεὶς εἰς τὸ ἕτερον ἐπέτρεψε νάποκροσθον χάριν τοῦτον τὸ μέσον διὰ τὸ ψυχρὸν, καὶ διήλθεν οὕτως ὡς καὶ ἐγγύων τὴν μητέρα ἢ ὡσάντι παρέκινετο λίθι τινὲς ἢ ἔξυλα, καθ' ὅσον οὐδὲ λογισμὸς τις σαρκακίαν ἐπὶ τὴν αὐτῶν εἰς τοσούτον ἢ ἀπλότης καὶ ἢ ἀπάθεια τὸν ἐπείγειον ἀγγελον, τρόπον τινὰ ὡς μήτηρ, ἐνεκολπώθη.»

§ 63.

Ὁ Φίλιππος, σπαθφόρος τὸ εἶδος, ἦτο αὐτάδελφος τοῦ μοναχοῦ Θεοδοσίου.—Ὅπως ἐβλεπὸν ποτε πρὸς τὸν ἅγιον καὶ ἰδὼν αὐτὸν διαπνέοντα μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐσθλῶν ἐκ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς τροπῆς, ἐρανίσθη ἐπὶ τῆς στωμνῆς ἀνακείμενος ἐπὶ ὁ ἅγιος ὄψιν φάτος καὶ οἰονότης ἦτο.—Ἵπνουντο ὅμως αὐτῷ ἐφάρτησαν δύο νεανίαι ἐξ ἡγου κάλλους, οἵτινες ἤλκυσαν αὐτὸν διὰ τὴν πονεράν αὐτοῦ αἰδέου.—Ἐπειτα δεικνύοντι αὐτῷ τὸν ἅγιον ἱερέμενον ἐπὶ πορφύρας λήμνισται ἔλον.—Ἐγρεθείς ὁ Φίλιππος ἀκολούθησε τὸ θαῦμα.

Ὁ Φίλιππος ἦτο αὐτάδελφος τοῦ μοναχοῦ Θεοδοσίου, ὅστις ἦτο εἰς ἐκ τῶν συζώντων μετὰ τοῦ ἁγίου. Οὗτος λοιπὸν ὁ Φίλιππος κοσμικὸς ὢν καὶ μὲ κοσμικὸν ἀξίωμα τιμώμενος (σπαθφόρος συνήθως αὐτοὺς καλοῦμεν) συνεβήκε νὰ εὐρεθῇ πικνότερα πρὸς τὸν μεγάλον διὰ τὴν ἀδελφικὴν γνησιότητα. Ἐνθὺ λοιπὸν αὐτὸς κατὰ τὸ σύνθημα ἤρατο ποτε, προβλέψας αὐτὸν ὁ μέγας διὰ τῶν ἐφελῶν, δι' ὃν ἐκείνος ἐβλεπε, λέγει πρὸς τὸν Θεοδοσίον χαρίεντως· «Ἐτοίμασον ὅσα χρειάζονται πρὸς ὑποδοχὴν· διότι ὁ ἀδελφός σου ἔρχεται νὰ διειπνήσῃ μετ' ἡμῶν.» Οὕτω τοῦ

πατρὸς εἰπόντος, τὸν Θεοδοσίον εὐροσύνην τε ἡμεῖς καὶ ἐκπληξίαν κατέχευε, καὶ ἀμέσως παρετήρει ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ τὰς θεωρήσεις καὶ τὰς ἀγνίας καὶ τὰς ἰδούς. Ἐνθὺ δ' ἦδη ἦτο ἑσπέρα, παρίσταται καὶ αὐτὸς κομῶν πολλὴν παρασκευὴν χειρῶν πραγματῶν. Τράπεζα λοιπὸν ἐτοιμάζεται καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ μεγάλου συντρέφοντες. Ἐπειτα οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐκ τῶν παρακειμένων ἐκεῖ, ὅπερ δὲν ἦτο ἡμῶν βρώσιμον εἰς πάντας διὰ τὸ ἐξίχνος καλὴν τῆς ἀγάπης. Οὕτω δὲ φρονέοντες καὶ συνευφρανέντες πρὸς ἀλλήλους, πρὸς δὲ καὶ τὸν μετὰ τὸ δείπνον συνήθη κανὼν ἐτελείσαντες ὑπῆγον πρὸς ὕπνον· καὶ τοῦτον ἐλίγον ἀπολαύσαντας ἐγείρει ὁ πατὴρ εὐθείας· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὑπῆρχον εἰς τὴν ἀκολουθίαν, ὁ δὲ ἀδελφός εἰς τὸν Φίλιππον, διότι ἐγνώριζεν ἐπὶ ἡτο ἀσυνήθως τοιαύτης στάσεως καὶ κόπου καὶ ἀγρυπνίας, ἐπέτρεπε πάλιν νὰ κατακλιθῇ μέχρι καὶ τῆς τῶν προσκομῶν ὕπνου, καὶ τῆς οὕτω καλουμένης στιγολογίας. Ἀλλὰ τοῦτον ἡ στωμνὴ πάλιν λαβούσα ἔκαμε νὰ παλαίῃ πρὸς πολλοὺς λογισμούς· «Ἰδίνεν τε πόνον καὶ τίκεται, τὸ τοῦ Δαβὶδ, ἀνομίαν», διότι ὑπελάμβανεν ἐπὶ φάτος ἦτο καὶ οἰονότης ὁ θεὸς ἀνὴρ καὶ ἐπὶ ὑπεκρίνετο πρὸς πλάνην (τῶν ἄλλων) τὸν εὐλαβῆ. Καὶ ἦτο μὲν τοῦτο ἔργον προσηγόμενος τοῦ κρυφίως τὰ πονηρὰ σπέρματα εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν διασπαίροντος, ἦτο δὲ καὶ τῆς μικρᾶς ἐκείνου καὶ ἀγενούς διανοίας, ἥτις ἐκρινε πάντα ἀπλῶς ἐκ τῶν ραινεμένων καὶ δὲν ἤρυνετο μὴδὲ μέγα μὴδὲ ὑψηλότερον νὰ συλλογηθῇ μὴδὲ ἐπὶ δὲν ἦτο τοῦτο γαστρεμάρκας μὴδὲ ὀφλοφάγας, ἀλλ' οἰκονομίας μεγαλειότηρας τὸ νὰ φάγῃ ἐκ τῶν παρατεθέντων, τὸ μὲν δὲ ἀγάπης ἀφελῶν, ὡς ἦδη προειδηλώσαμεν, ἐπεὶ ἐπὶ ἐλπίδι μετῴκους κέρδους τὸ μικρότερον περιμενέται (διότι τί εἴνε ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τῶν βρωμάτων παραβλαβόμενῃ πρὸς τοιαύτην ὑποδοχὴν ἀγάπης), τὸ δὲ ἵνα φανῇ μαλλον

ρη τῷ Χριστῷ ἀπεράσισεν ἐπ' ὀλίγον ἐκεῖ που νὰ ἀπαναπόσῃ τὸ σῶμα. Ἐνθ' οὗτος ἐκοιμήτο, θεὸς τις εἰσεὶς ἐφάνη εἰς αὐτὸν ἐν καὶ ἀναγγελίας εἰς τοὺς ἐγγυρίους ἤκουσε παρ' αὐτῶν λεγόντων ταῦτα: «Ἐνταῦθα πρέπει σὺ νὰ σταματήσῃς τὴν ἔδοξιν διότι, λέγουσι, θέλημα θεοῦ εἶναι νὰ ὑπερτεήσῃς σὺ τὸν θεὸν καὶ νὸν Λουκᾶν καὶ πρὸς τοῦτον νὰ ἐδοιπόρησῃς παρεκκλίνας.» Οὗτος διόλου μὴ διατάσας, ὥσπερ ὑπὸ τινος θείας χειρὸς συρμένους πρὸς τὸ τοῦ αἰγίου ποδηγεῖται κελίον, ἐνθα πλησιάσας καὶ τὸ τερπνὸν τοῦ τόπου καὶ ἡδυατοῦ παρτενρήσας καὶ λίαν εὐχαριστηθεὶς, ὑπεσχέθη εἰς τὸν θεὸν τοῦ λοιποῦ νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖσε. Ἀμέως λοιπὸν ἀκαλλῆλ καὶ ἀνεπιμέλητα τὰ περὶ τὸν ἱερὸν αὐτοῦ τάφον ἰδὼν, ἐπὶ τοῦ παρόντος φροντίζει περὶ αὐτοῦ ἱκανῶς: διότι παρασκευάζει ὥστε νὰ ἐξέλθῃ αὐτὸς ὑπεράνω τῆς γῆς, στολίζει καὶ πλάκας ἐγγυρίους καὶ περιβαλὼν κύκλῳ ἀγγελίους καὶ περικυλώσας ἄστρον οὕτως αὐτὸν καὶ ἀφανστοὶ κατασκευάζει ἐκτὸς μύλων ἐκείνων, ὅσοι ἤθελοντο νὰ προσεγγίζωσιν αὐτὸν πιστῶς μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ.

§ 67.

Μετὰ δὲ οὗτος μεθελὼν τινος αὐτοῦ οὐκ ἐδοιπόρει καλλίαν καὶ αὐτὸν ἔπειτα τὸν ἐκεῖ τοιοῦτον θαυμάσιον. — Πρῶτον τελευτούσας καὶ κορυφαίαν τὸν τόπον ἀπὸ τῆς Βαρβάρης: εἶτα τὸ κελίον, ἐν ᾧ ὁ τάφος τοῦ αἰγίου μεταποιοῦν εἰς ναὸν μεγαλοπρεπὲς εἰς σχῆμα σταυροῦν. — Ὅσοι ἐπληρώθη τὸ κατὰ τὸν θεὸν τοῦ αἰγίου βῆθιν, ἐπὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐκείνη νὰ δεξιᾷ.

Μετὰ δὲ οὗτος ὑστερον χρόνους τινὲς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καθιερῶντες τὰς ἐκεῖ βλυστάδας ἰσάσις ὡς περὶ αἶμα νάματα, κρίναντες ἐαυτοὺς ἀγαθοῦ πατρὸς οὐχὶ ἀγαθὰ τέκνα, ἀν μὴ ἐραίνοντο ὡς προεῖται καὶ μετὰ τὸ τέλος ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸν τὰ τελευταῖα καθήκοντα, ἀμέως κινούνται νὰ οἰκοδομήσωσι καλλίαν καὶ ναὸν καὶ πρῶτα μὲν τὸν τῆς θείας

μάρτυρος Βαρβάρης ναὸν ἀτελῶς ἔχοντα μετὰ σπουδῆς τελευτοῦσι, περικοσμήσαντες αὐτὸν τὸ κατὰ δύναμιν, ἔπειτα καὶ οἰκίσκους ἱκανοὺς καὶ κατὰ τὸ σχῆμα διαφόρους οἰκοδομοῦσι πρὸς κοινὴν αὐτῶν χρῆσιν καὶ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων. Ἐπειτα καὶ αὐτὸ τὸ κελίον, ἐν ᾧ ὁ τοῦ μεγάλου τάφος, ἐκ τῆς προτέρας μεταβάλλουσιν ἐφῶς καὶ εἰς ἐκκλησίαν παγκάλως μεταποιοῦσιν εἰς σχῆμα σταυροῦν ὥστε ἐπληρώθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ μακαρίου λεγθὲν καὶ περὶ τοῦ τόπου δηλὰ δὴ τοῦτου καὶ περὶ τῶν εἰς αὐτὸν κατὰ πλήθην συνερχομένων.

§ 68.

Ἄρα νὰ γένῃ μνεία καὶ τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αἰγίου θαυμάτων.

Ἄρα δὲ καὶ τῶν μετὰ θάνατον τοῦ σοφοῦ θαυμάτων νὰ γένῃ μνεία, οὐχὶ περὶ πάντων ἀκριβῶς καὶ κατὰ σειράν· καὶ πῶς, ὅτε ταῦτα εἶναι τοσαῦτα καὶ ῥέοντι ὡς ὕδατα ποταμοῦ καὶ μάλιστα ὅτε καὶ μέγιστος τῆς σήμερον δὲν ἔπαυσαν ῥέοντα: ὀλίγα δὲ τινα ἐκ τούτων ἐκλέξαντες εἰς δόξαν θεοῦ καὶ ὠφέλειαν ἡμῶν τῶν ἐνταῦθα συνειλεγμένων θά διηγήσῃμεν: διότι ἄσποτον ἂν περὶ τῶν, ἐπὶ ζῶντος (τοῦ αἰγίου), γενομένων διαλαβόντες, ἐντελῶς τὰ μετὰ θάνατον ἀποσιωπήσωμεν ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους τελευτῶντας καταδικάσαντες καὶ αὐτὸν εἰς λήθην, καίτοι ἐκείνος φανερῶς δεικνύεται εἰς ἡμᾶς ὅτι ζῇ ἐν Χριστῷ διὰ τῶν ἔργων καὶ μάλιστα διὰ τῶν μετὰ θάνατον, ἅτινα πολὺ θαυμασιώτερον εἶναι καὶ πιστότερα, διότι καὶ ἀπὸ πάσης ὑπονοίας εἶναι καθάρτα καὶ τὸ περισσώτερον ὅτι καὶ ἡμεῖς περὶ αὐτῶν διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην μαρτυρούμεν ὡς ἐξῆς.

§ 69.

Γυνὴ εἶχε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἀκινήτους, ὅ

ἐπὶ οὗς αὐτὴς ἦτο δαυμονιζόμενος. — Οἱ δὲ ἰδόντες συγκρίναντες, εἰς ὃ μὲν οὐκ εἶπα τὸ ἐν τῇ φωταγωγῇ εἶπαι, ἐκείνη δὲ ἔσπευσεν νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὴν φεβομένη τὴν αὐστηρότητα τοῦ νεωκέρου.

Λοιπὸν γυνὴ ἃς ἔβη πρώτη μετὰ τῆς φυσικῆς ἀδυναμίας προσέειπε καὶ ὑπὸ δυνάμει πάθους βαρυνμένη, μάλλον δὲ καὶ ὑπὸ ἄλλου κακοῦ θλιβομένη, καθὼς ἦρθε καὶ ὁ λόγος περὶ αὐτὴν θὰ φανερώσῃ, καὶ διὰ τοῦτο ἀξία πολλῆς παρηγορίας, καθὼς μάλιστα καὶ ἀπολαύει παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ παρηγορούντος φιλανθρώπως πάσας τὰς ὑπὸ λύπης συνεγομένας ψυχάς. Αὐτὴ λοιπὸν ἐκ θρόνου ἰσως καὶ πονηρὰς ἐνεργείας εἶχεν ἀκινήτους τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἅτινα ἀπετέλουν μὲν μέρος τοῦ σώματος καὶ διετήρουν τὴν θέσιν των, ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν ἡμῶν ἦσαν ἀλόγιστα καὶ ἔκαστον ἡνέκτο ἐντελῶς τὴν ὑπερστασίαν του, ὥστε, ὅταν ἀπέβλεπεν εἰς αὐτὰ, ἐνομιζέτο ἐκείνη νεκρά καὶ ὡς μὴ ζῶσα καὶ πρὸς αὐτὴν δὲ τοῦ τοιοῦτου κακοῦ, μάλλον δὲ καὶ τοῦ λεγθέντος ἦρθε βαρύτερον ἦτο καὶ τοῦτο ὅτι ὁ υἱός, ἐν ἐμελλεῖ νὰ ἔρχῃ εἰς ἀναψυχὴν καὶ ἀναπλήρωσιν τοῦ ἑλλείποντος, αὐτὸς οὕτως ἦτο δαυμονιζόμενος καὶ συνεχῶς ἐκείτο εἰς τὴν γῆν καὶ ἐσπαράττετο. Ταῦτην οἱ συγγενεῖς ἐλεήσαντες διὰ τὴν συμφορὰν καὶ τρόπον τινὰ ὡς φορτίον ἀψυχον ἐπιβιάσαντες ἐπὶ οὐοῦ καὶ κρατοῦντες ἐκατέρωθεν πρὸς τὸν νέον Σιλωάμ, τὸν τοῦ μακαρίου Λουκᾶ, φέρουσι τάφον, ἐνθ' ἡκολούθει δὴλα δὴ καὶ ὁ υἱός, ὅπου καὶ καταλιπνέτες αὐτοὺς ἀνεχώρησαν. Ὅποια δὲ τὰ τοῦ θεοῦ κρύμματα! παρδείν αὐτὴν ὁ ἄγιος καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀνιβάλλει τὴν ἰσάμιν: θένει καὶ ἡ γυνὴ βαρυνθεῖσα διὰ τὸν χρόνον καὶ ἀπελπιθεῖσα περὶ τῆς θεραπείας διενεῖτο νάναχωρήσῃ. Ἀλλ' ὡς τῆς ἀπορρήτου σου Χριστοῦ φιλανθρωπίας καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἀφῆτου θαυματουργίας! Ὅλιγον πρότερον ὁ τάφος τοῦ αἰγίου ὡς τις πηγὴ ἀνέβλυσε μύρον οὐδὲν ὅτι ἐν νεωκέρῳ φροντίσας καὶ λαβὼν

μέρος ἐκ τούτου καὶ ἐμβαλὼν εἰς μίαν ἐκ τῶν φωταγωγῶν ἐκρέμασε ταύτην ἐμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ τάφου. Ἐνθ' λοιπὸν παρὰ τούτῳ εὐρίσκειτο ἡ γυνὴ περὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ ἐνθ' ἡμέρας ἄλλας ἐκτὸς τοῦ παιδὸς ἦτο παρών, ἡσύχως λέγει ἐκείνος (ὁ υἱός) πρὸς αὐτήν: «Ἀλλ' ἐγὼ ἐγερούεις θὰ πῶς τὸ ἐν τῇ φωταγωγῇ ταύτῃ.» Ἡ δὲ μήτηρ ἐμπεδίζεν ἀπὸ τοῦ ἐπιγυμνάματος λέγουσα: «Μὴ τέκνον, αὐστηρὸς ὁ νεωκέρους καὶ ῥόβος μήπως καὶ μὲ βελτισμὸς ἐκδιώξῃ ἡμᾶς.» «Ὅχι, λέγει ἐκείνος, ἀλλὰ θὰ ἐκτελέσω τὴν σκέψιν μου.» Καὶ σύντομα ἡγήθη καὶ ῥαῖδας τὴν φωταγωγὴν χίνει αὐτὴν εἰς τὸ στήμα ἀμείσως καὶ τὸ ἀποτελεσματικὸν ἄλλο ἦτο, εἰμὴ ὅτι ὁ παῖς εὐθὺς ἐκυλλέτο καὶ ἐσπαράττετο. Ἡ δὲ μήτηρ (καὶ μὴ παραδράμῃ τὸ θαῦμα τὰς ἀνάγκας, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσέχηται) διότι νῦν θὰ λεγθῇ τὸ χαριστάριον, ἡ μήτηρ λοιπὸν καθὼς μήτηρ, ἐξ ἀπαντος ἀλγίστα καὶ προβυμνομένη νὰ βοηθήσῃ τὸν φίλτον, ὃ παραδόξῳ πράγματι! ὁ θαύματος ἀπορρήτου! δὲν ἦτο πλέον ἄνευ χειρῶν οὐδὲ ἄνευ ποδῶν ὡς πρότερον, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς ἀμφοτέρω ἦτο λίαν ἐνεργὴς: διότι καὶ διὰ τῶν ποδῶν ἐτρέφε καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν ἐστεργέτο καὶ ἀνέγειρε τὴν παιδα σωφρονᾷ καὶ αὐτὸν ὄντα ἦρθε καὶ ἀπὸ τοῦ δυνάως ταλαιπωρουμένου αὐτὸν δαίμονος ἐλευθερὸν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ γυνὴ ἐν μῶ ὥρα μεγάλῃ καὶ διπλῇ χάριτι ἀπολαύσασα παραδόξως, δὲν εἶχε τί καὶ νὰ κάμῃ κατακυριεύουσα ὑπὸ τῆς δυνάως καὶ θαύματος, οὐδὲ εἶχε τινα ἀμοιβὴν ἀντὶ τοιαύτης χάριτος νὰ προσέχηται. Ὅθεν μὴ ἔγινε ἄλλο τι οὐκ ἔθεν καὶ ἀφ' αὐτῆς ἀπέβλεπε (τὴν ἀμοιβὴν) καὶ ἔχινε τὰ τῆς ἐγνωμοσύνης δακρυὰ μετὰ θερμῆς ψυχῆς καὶ συντριβῆς πνεύματος ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τάφου, βουλομένη τρόπον τινὰ ἐκείνη τὸ μύρον, ὅπερ ὁ παῖς ἔπει, νάντιστῳ διὰ τῶν δακρύων, μετὰ χαρὰς μεγάλῃς τὸν τάφον ἀσταξομένη καὶ λόγους εὐχαριστηρίους ἐκράζουσα, ἐπὶ-

τα και τὸ διπλοῦν τοῦτο θαῦμα εἰς ἑλοὺς κηρύττουσα.

§ 70.

* Ἄλλη γυνὴ πάσχουσα ὡς ἡ ἐρχομένη εἶχε καὶ τοὺς δύο αὐτῆς οὐλοὺς χωλοῦς. — Ἰταὶ καὶ αὐτὴ καὶ οἱ δύο αὐτῆς οὐλοὶ, ἐνῷ ἐπίστροφον μετὰ αὐτῶν μηνῶν διαμονὴν παρὰ τῷ τέρῳ εἰκάδε.

Μετὰ γυναικαὶ καὶ ἄλλη τις ἃς εἰσπορῆ γυνὴ, μὴ πάσχουσα μὲν ὁμοίως τῆς προτέρας σωματικῆς πηρώσεως, διπλὴν ὅμως συμφορὰν παρ' ἐκείνην ὑπομείνουσα διὰ τὰ δύο αὐτῆς φίλτατα τέκνα. Αὐτὴ μὲν δυναζομένη Νικολάω, μήτρη δὲ οὖσα δύο παιδῶν, ἀρρενὸς καὶ θήλειος, «οὐκ ἦν ἐπὶ τέκνους εὐφραίνουμένη» κατὰ τὸν θεῖον Δαβὶδ, ἀλλὰ λυπομένη μᾶλλον καὶ πολλὰς δόνας ὑπερταμένη· διότι καὶ ἀμφοτέρους εἶχε χωλοὺς, μὴ στρεφόμενους ἐπὶ τῶν ποδῶν καὶ μὴ δυναμένους νὰ βαδίσωσι. Ἐπασχε λοιπὸν δι' αὐτοὺς τὴν καρδίαν λέγουσα: «Ὀμοῖοι ἐκείνους, οὓς ἐμελλόν νὰ ἔχω πρὸς χαρὰν, οὗτοι μοὶ εἶνε πολλῶν δακρύων αἰτίαι· ἐκείνους, οὓς ἤλπιζον νὰ εὖρω βακτηρίαν τοῦ γήρατος, τοὺς οὐδὲ βακτηρίαν νῦν δὲν δύναται νὰ βοηθήσῃ· ὥστε τοῦτο πρέπει ἐγὼ νὰ θρηνῶ, δὴλα δὴ τίς, ἀρὸς ἐγὼ ἀποθάνω, θὰ περιβάλλει ἡμᾶς; τίς θὰ εἶνε εἰς ἡμᾶς πῶς, χεῖρ δὲ μᾶλλον ἐλείους φιλανθρωπικῶς ἀνογομένη;» Ἐνῷ οὕτως θδυνήρως οἰκεῖτο, ἀναφέρει τις εἰς αὐτὴν τὸν τοῦ ἁγίου τάρου, τὴν ἄψευστον ἐλπίδα, τὸ ἀμίσθον ἱατρικόν, τὴν ἀνευ κόπου εἰς ἑλοὺς ὡς πηγὴν ἰόνταν ὠφέλειαν. Αὐτὴ δὲ δὲν ἤμειλε, ἀλλ' ἐπικαθίστασα εἰς οὖνος τοὺς φίλτάτους φέρει πλησίον τοῦ τάρου, παρ' ᾧ μένουσα θερμῶς παρακλεῖται τὸν ἐτοίμον εἰς εὐεργεσίαν νάπολυσήν μίας βράνης εὐεργεσίας, γίνουσα πολλὰ δάκρυα. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τρέπους οἰκονομίας ἀρρήτους ἀντάλλακτο καὶ δι' αὐτὴν ἡ φιλανθρωπία, διότι παρήλθον ῥῆθ' ἑκτὼς ἡμέραι, νικάται

ῥῆθ' ὑπὸ τῆς βραθυμίας ἡ γυνὴ καὶ πιάνει μετὰ λύπης τὴν ἑδὼν τὴν ἀγνοῦσαν εἰς τὸν οἶκον, ἀπελπισθεῖσα διὰ τὴν θεραπείαν τῶν τέκνων· οὐδὲν μὲν ἄλλο αἶτιον τῆς ἀναβολῆς ἔλεγεν, ἕνεκα μεγάλης μετροφοροσύνης, ὅτι ἦτο, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀναξιοσύνη αὐτῆς. Ὅθεν καὶ παραδόξως ἀπολαύει τῆς τοῦ ἁγίου φιλανθρωπίας· διότι ἅμα εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀμέσως ἐβλεπε τοὺς παῖδας ὑγιεῖς κατὰ τοὺς πόδας καὶ στερεοὺς καὶ λίαν ἀσφαλῶς βαδίζοντας. Τοῦτο θάμβους μὲν πάντας, τὴν δὲ μητέρα καὶ χαρὰς ἐπληρε καὶ δάκρυα γύνει θερμὰ εὐχαριστίας πρὸς τὸν εὐεργέτην, ἀντίθετα, λέγω, τῶν ἄλλων δακρύων, ἅτινα ἔχυνε πρότερον καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς συγχρόνως προσκαλίσασα ἐκ κοινοῦ ἡμῶν καὶ ρωνῶν εὐφροσύνης ἀνέπεμπεν εἰς τὸν θεόν.

§ 71.

Τρίτη γυνὴ εἶχε φαγέδαιαν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ. — Δυναζομένησιν ἅπαντα τὰ βίον αὐτῆς οἱ ἱατροὶ ἐπὶ ματαίᾳ ἴταται μετὰ δακρύων ἡμέρας, ἀρ' οὗτοι προσῆλθεν εἰς τὸν πόρον τοῦ ἁγίου καὶ ἔλειψεν τὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς φωταγωγῆς καὶ ἀπὸ τῶν νοτίων τῆς σοροῦ τοῦ ἁγίου.

Τρίτη πάλιν πρὸς ταύταις γυνὴ ἃς προσέλθῃ, ἦν καὶ πάθος εἶχε διενὸν καὶ δυσίατον ἡ ἰσως καὶ παντελῶς ἀνίατον· φαγέδαιναν αὐτὸ δυναζομένησιν οἱ ἱατροί, ὅπερ ἐκτὸς τῆς φυσικῆς ἀγριότητος προσέτι καὶ ἐκ τοῦ τῶπου, ἐν ᾧ ἦτο, ἐλκεῖν ἡμῶν ἐκάνειν εἰς τὴν πασχούσαν τὴν συμφορὰν· διότι ἐν αὐτῇ τῷ ὀφθαλμῷ φυνέκετο, πολλῶν μὲν πόνων εἰς αὐτήν, πολλῆς δὲ καὶ ἀσχυρίας πρὸξενον. Αὐτὴ μυσία ἱατρικὰ βογηθήματα λαβοῦσα, ἐγνώρισεν ὅτι ἐκτὸς ὅτι μηδὲμίαν ὠφέλειαν ἀπῆλκυσε, προσέτι καὶ χρόνον ἀπόλωσε πρωιμώτερας θεραπείας· διότι βραδείως εἰς τὸν τοῦ ἁγίου τάρου ἐλθοῦσα καὶ ἔθνη μὲν ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς ἐκεῖ φωταγωγῆς, ἔθνη δὲ καὶ ἀπὸ τῶν νοτίων τῆς τιμίας σοροῦ λαμβά-

νουσα καὶ τὸ πάσχον ἀλείφουσα μέρος καὶ δάκρυα πολλὰ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τάρου γίνουσα, δὲν ἐχρειάσθη πολλὰς ἡμέρας διὰ τὴν ἱασιν, ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ ἐγδοὴ ἡμέρα τοῦ πάθους αὐτὴν ἀπῆλθαε καὶ ἐκαθάρισε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ προσώπου καὶ δὲν ἔμεινε μὲθ' ἑαυτὴν ἔχνος τοῦ προλαβόντος κακοῦ.

§ 72.

Τετάρτη γυνὴ, Βιωτίνα γραῖς, ἀλγούσα τὸν ὀφθαλμὸν καὶ φαγέδαια εἰς τοὺς ἱατροὺς καὶ οὐδὲν ὠφεληθεῖσα προσῆλθε καὶ εἰς τὸν τάρου τοῦ δαίου Λουκά. — Ἀλείψασα αὐτὴ ἐπὶ τινος ἡμέρας τὸν πάσχοντα ὀφθαλμὸν ἐκ τοῦ ἐλαίου τῆς φωταγωγῆς καὶ ἐκ τῆς νοτίδος τῆς σοροῦ ἰσθ' οὐχὶ ἐκεῖ, ἀλλ' ἐνῷ εἰκάδε ἐπανάγκητο.

Μὴ λοιπὸν ἀποκάμωμαι καὶ ἐτι γυναικὸς νάκούσωμαι θεραπείαν, αἰδισθέντες ἂν μὴ τι ἄλλο ἄλλα τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ θεραπεύοντος. Ὅθεν πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ ἡ Βιωτίνα γραῖα ἃς προσέλθῃ, ὁμοίως μὲν ὥπως αἱ προλαβοῦσαι ὑπὸ πάθους πιεζομένη, μὴ οὖσα δὲ καὶ πενηγρὰ ὡς ἐκείναι. Αὐτὴ λοιπὸν τὸν λύγρον τοῦ σώματος, τὸ καιριώτατόν τε καὶ χαριέστατον μέλος ἤλγει, τὸν ὀφθαλμὸν διότι πάθος ἐπερ αὐτὸν γεννηθὲν οὐχ ἤττον δυσώνυμον ἢ δυσίατον δρμησίας εἰς αὐτὴν καὶ πολυχρόνους παρεῖχε τὰς ἀλγηδόνας, ἐξέλεγγον ἱατρῶν καὶ τέχνων καὶ χεῖρας καὶ παντὸς ὑπάρχον βογηθήματος ισχυρότερον τοῦτο ζορώδη καὶ κάθυγον δεικνύον τὸν ὀφθαλμὸν καὶ ὡς ἐκ πηγῆς πονηρᾶς ἀενάως βίον, ἔκαμει ὥστε μήτε ὀφθαλμὸς νὰ εἶνε μήτε νὰ καλῇται ἀληθῶς ἑσπερημένης τῆς ὀπτικῆς ἐνεργείας. Αὐτὴ λοιπὸν προσελθοῦσα εἰς τὸ τοῦ ἁγίου μοναστήριον προσπίπτει εἰς τὴν ἁγίαν σορὴν καί, ὡς χάριτος δυναμένης ἀπόρρητα! ἐναντίον τοσούτου κακοῦ καὶ ἐλως διόλου ἀκαταμαχητὸν οὐδὲν ἄλλο ἤρκεσεν ἐμὴ ἐλαϊον ὁμοίως ἐκ τῆς φωταγωγῆς λαμβανόμενον καὶ συγκεραινόμενον μετὰ θερμῆς τῆς πίστεως μὲ τὴν νοτίδα τῆς σοροῦ, μεθ' οὗ

ἐχρίετο ὁ πάσχων ὀφθαλμὸς. Ὅλγαι ἐν τῷ μεταξὺ διεῖλον ἡμέραι καὶ ἡ γυνὴ, πρὶν ἢ τύχῃ τελείας τῆς θεραπείας, ἀπεράσισε νὰ υποστρέψῃ οὐχὶ διὰ μικροβουλίας ἢ διὰ πίστεως ἀσθενείαν, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ἀρβούναν πίστεως καὶ διὰ τὴν παροίτησιν, ὅτι καὶ μακρὰν εἰς αὐτὴν οὖσαν δὲν εἶνε ἀδύνατος ἐκείνος εἰς ἐν αὐτῇ ἤλπισε καὶ τὸ ἐλλείπον τῆς ἰάσεως νὰ δώσῃ. Λοιπὸν οὐδ' ἀπίπτει τῆς οικείας κρίσεως καὶ τῶν καλῶν ἀπὸ τῆς πίστεως ἐλπίδων διότι, ἐνῷ δὲν ἔβασεν ἀκίανη εἰς τὸν οἶκον, ἀλλ' ἐν τῷ μίσῳ τῆς ἐδοῦ ἦτο ὁ πάσχων αὐτῆς ὀφθαλμὸς ἐντελῶς φωτίεται καὶ καθαίρεται καὶ οὐδὲ λείψανον, οὐδὲ τύπος τοῦ πάθους ὑπολείπεται, ἀλλ' ἐντελῶς ἀπῆλκυσε τῆς ὑγείας καὶ ἐγένετο ὁμοίως, ὥπως ὁ ἄλλος ὀφθαλμὸς.

§ 73.

Νικόλαος τις πάσχων ὑπὸ θδυνήρῳ ἑλοῦς, ὅπερ ἱερὰν νόσον ἐκάλουν μεταχειρίζεται καὶ αὐτὸς τὸ ἐλαϊον τῆς φωταγωγῆς. — Ἐμπαῖων δὲ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν διήμενῃ πλημμυρούσαν ἐλευθεροῦται τοῦ πάθους.

Οὐδὲ τὸ τοῦ Νικολάου θαῦμα δίκαιον νὰ σιωπήσῃ τις, καθ' ὅσον μὲθ' αὐτὸς ἐνομοσύνη δίκαιον ὑπὸ τοῦ ἁγίου νὰ παρορῇ, βαρυτάτην ὑπομείνων τὴν συμφορὰν διότι κατεπρίχτο ὑπὸ πάθους ὁμοίου τῷ τοῦ ἱωῦ, πᾶν μέλος πάσχων καὶ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ ἑλκους θδυνήρῳ ἐνοχλούμενος καὶ ἐμψυον ρεῖ! ἀενάως βίον, ἔκαμει τὴν νόσον ἔσσι περὶ αὐτῆς ὀρθῶς ἔκρινεν. Ὑπὸ τοιοῦτου πάθους κατεχόμενος ὁ Νικόλαος καὶ ὑπὸ πάντων, ὡς εἰκὸς, βρηνυτόμενος προστρέγει εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ δαίου Λουκά τιμνωσιν καὶ μεταχειρίζεται τὰ αὐτὰ φάρμακα, δι' ὧν πᾶσα νόσος καὶ μαλακία εὐχερῶς διελύετο, διὰ τοῦ ἐλαίου, λέγω, τῆς φωταγωγῆς καὶ διὰ τῆς νοτίδος τῆς ἱερᾶς λαβνῆς. Καθήμενος λοιπὸν ποτε, ἐνῷ ἐπλημυρίει ἡ δεξαμενὴ καὶ προσέχων εἰς τὸ βεῖν

μκ. ῥῆμας, ἄνω μὲν, ἀλλ' οὐχὶ ἀνευ θείας ἐνεργείας καταπίπτει εἰς αὐτήν. Καὶ τίς δὲν ἤθελεν εὐχαριστηθῆναι καὶ ἐκπλαγῆ διὰ τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ θαύματα; ἐλευθεροῦται ἀπὸ τοῦ πάθους ἐνθὺς, καθάπερ κύνιν τινὰ καὶ ῥύπον εὐχέρως τὴν νόσον ἀπολουσάμενος.

§ 74.

Ἄνθρωπος τις ἐγκατέστη καὶ λιτὸς ἔδεικνυτο, ἐπὶ πολλὰ ἔτη βασανιζόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος. — Προσέθηκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἱερὰν θήκην, διέμεινε πολλὰς ἡμέρας, ἄνευ χάριτος καὶ συχνὰ ἐπισκίετο τὸν τοῦ ἁγίου τάφον. — Κατὰ τινὰ τῶν ἐπισκεπτῶν μετὰ παρακλήσεως αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπαραινέται αὐτὸν ὁ θεὸς κατ' ὄναρ, ὅπως διδόναι τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ εἶπεν: «Ἀπέθεο ὄντης καὶ ὄντος ἰδοὺ».

Καὶ οὕτως ὁ ἀνὴρ μνηστὴς ἄξιος, ὅστις ἐξῆ μὲν μὴ ἐγκρίτειαν καὶ λιτότητα, κατείχετο δὲ ὑπὸ δαίμονος κρίμασιν εἰς οἶδον ὁ πάντων κατὰ τὸ συμπεριφερόμενος εἴτε πρὸς καθάρσιν ἀθλήου τυφλῶς καὶ προλαβούσης κακίας εἴτε καὶ καθάρσιν ἐλευθερίου ὑπερηφανείας εἴτε καὶ δι' ἄλλην εἰς ἡμᾶς μὲν ἀγνωστον, ὑπὸ δὲ τοῦ θεοῦ σαφῶς φανερωμένην αἰτίαν. Οὕτως ἐπὶ πολλὰ ἔτη πολλὰς ὑπ' αὐτοῦ ὑπέμεινε καὶ δεινὰς βασάνους κατακοπόμενος, σπαρτατόμενος, ὑπὸ φρικτῶν φαντασμάτων ταρτατόμενος: τί κακὸν μὴ ὑποστάμενος; ὕστερον δὲ προσελθὼν εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου καὶ οὐκ ολίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ προσμεινὰς, ἑμὸς μέλλουσιν καὶ αὐτὸς τοῦ θεοῦ ἐπικουρούμενος εἶχε τὴν χάριν. Τί λοιπὸν ὁ εὐσεβὴς ἀνὴρ καὶ φιλόθεος; ἀναχωρεῖ μὲν εὐχαρῶς, πληρὴ καὶ οὕτως δὲν ἀπληροποίητος πρὸς τὴν θεοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐτι συχνὰ προσήρχετο καὶ προσέπιπτεν εἰς τὴν σφόνδρα παρακαλῶν καὶ ὑπομείνων ἐπὶ τρεῖς ἡ καὶ περισσοτέρας ἡμέρας: οὕτως ὑπόστρεψεν. Ἀπὸς λοιπὸν ποτε ἤλθε καὶ μετὰ τῶν πατέρων παρεκάλεε τὸν ἅγιον ἐπιτραίνεσαι εἰς αὐτὸν κατ' ὄναρ κοιμώμενος καὶ καλεῖ κατ' ὄνομα καὶ διατάσσει νάνησθαι τὸ στόμα: ἀπὸς δ' ἐκείνος ἔλαμψε τὸ

διαταχθέν, ἐκείνος ἐμυσθίσας ἐντός εἶπεν: «Ἀπέθεο ὄντος καὶ ἀνάγκησιν εἰς πάντας τὰ τοῦ θεοῦ θαύματα». Καὶ οὕτως ἐνεργήσας ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ τὸ ἐνεργὸν γνωρίσας ἐτι ὑπῆρχεν ἀλήθεια φανερά εἰς ἐλους διηγείτο καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες τὸν θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα ἐδοξάζον.

§ 75.

Ἰωάννης τις ἔδεικνυτο. — Προσέλθοντα καὶ αὐτὸν εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου ὁ Παγκράτιος ἔχρει διὰ τοῦ μύρου τοῦ ἐκ τοῦ τάφου ἀναβλύζοντος. — Μετὰ ἑξ ἡμερῶν ἐπιφανείας ὁ θεὸς ἐλευθερὸν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ δαίμονος.

Ἄλλ' ἑμὸς καὶ τὸ θαῦμα τοῦ Ἰωάννου πῶς δύναται τις νὰ παρήλθῃ δικαίως, ἀνδρὲς εὐγνώμονες μὲν καὶ εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν ἅγιον διακειμένοι, ὑπὸ δαίμονος δὲ, οὐκ οἶδα ὅπως, σκοτεινοῦ κατακυριευθέντος καὶ ὑπ' αὐτοῦ πολλοὺς χρόνους ἀθλίως πάσχοντος; Ἐπειδὴ λοιπὸν διενή καὶ γρονία ἡ μαστίς καὶ οὐδὲ λωὸς δὲν ἐνέδιδε, — καὶ πῶς δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ πεισθῇ καὶ νὰ κρίνῃ ἄξιον οἰκτοῦ ἀνθρώπων τινὰ ὁ φύσει ὢν φθονερὸς καὶ μισάνθρωπος; — βραδείως σκεφθεὶς ἐπέθεν ἡρόντα νὰ εὖρη θεραπεῖαν εἰς τὸν ἱερὸν τοῦ Λουκᾶ καταρύνει τάφον καὶ τὰ ἱσχυρὰ μεταχειρίζεται καὶ αὐτὸς βοήθημα, τὸ ἔλαιον, λέγω, τῆς φωταγωγῆς καὶ τὸ μύρον τὸ ἐκ τοῦ τάφου ἀναβλύζον, δι' οὗ ἔχρινεν αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς Παγκράτιος διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν του: διότι οὕτως συνειθίκε καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν οὕτω πασχόντων πάντοτε νὰ συμπάσῃ καὶ δεξιὰ χεὶρ νὰ εἴνε συνεργὴς καὶ φιλόνητος, ὥστε καὶ φανερώς εἰς βοήθειαν ὑπ' αὐτὸν ἐκαλεῖτο προσκαλούμενος κατ' ὄνομα, ἐπὶ τὸν τοῦλάχιστον αἰσθανώσθαι τὴν ἐλπίδα τοῦ δαίμονος προσβολῆν. Καίτοι δὲ παρήλθον πολλὰ ἐν τῇ μεταξὺ ἡμέρᾳ, ὁ Ἰωάννης ἑμὸς εἶχεν ὑπομῶν: διότι δὲν ἀπέκαμψε, δὲν ἰδίστασε, δὲν ἐπῆλθεν εἰς αὐτὸν μικροψυχίας λογισμὸς, ἀλλ' ὡς ὑπομείνων ὑπέμεινε τὸν κύριον: ὥς δὲ οὐκ εἰ-

ακούσας τὴν δέσιν αὐτοῦ ἡλευθέρωσεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς δεινῆς τοῦ δαίμονος τυραννίας ἡλευθέρωσε δὲ οὕτως: ἐξ ἧς παρήλθον ἡμέρας: ἔπειτα εἰς αὐτὸν κοιμώμενον ὁ μέγας ἐπιφανείας ἐξωθεῖ μὲν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἐγγλερὸν σύνικον, τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, στόμα δὲ πρὸς στόμα λόγους εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν ἀπορρήτων ἀνακινεῖ καὶ παραγγέλλει νὰ μὴ εἴπῃ εἰς οὐδὲνα μίσην τῆς ἀναγκῆς τοῦ θανάτου σιγῆς.

§ 76.

Καὶ ἕτερος Ἰωάννης: δαιμονιζόμενος ἴσται ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἐν καιρῷ νυκτός, ὅστις ἐρρίφη εἰς τὸν φάρυγγα αὐτοῦ ἀγνίστον καὶ τοῦτο πάλιν ἀνασφάρας εἶπεν: «Ἰδοὺ ἡλευθέρωθ'» ἀπὸ τοῦ δαίμονος καὶ ἰδοὺ.

Καὶ ἕτερος δὲ ὅπως τὸ ὄνομα, οὕτω καὶ τὴν ἁμείαν συμφορὰν εἶχε: διότι Ἰωάννης καὶ αὐτὸς ὠνομάζετο καὶ ἔδεικνυτο καὶ ὁμοίως ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐτυραννιζέτο, ἴσων λοιπὸν καὶ βοηθημάτων, ἴσας σχεδὸν ἀπολαύει καὶ θεοκρατίας. Διότι ἐν καιρῷ νυκτός ἐπιφανείας εἰς αὐτὸν κοιμώμενον ἐν σχήματι τῷ οἰκίῳ καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πιάσας, διατάσσει νάνησθαι τὸ στόμα. Ἐπειτα δὲ φανείας ἐτι διὰ τῆς δεξιᾶς ἐρρίφη μίσην μάλιστα τοῦ φάρυγγος ἀγνίστον καὶ τοῦτο πάλιν ἀνασφάρας λέγει: «Ἰδοὺ ἡλευθέρωθ' ἀπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τῆς πίστεως: εὐρών πορεύου ἐν εἰρήνῃ». Οὕτως εἶπε καὶ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς εἰς ἔργον καὶ συγχρόνως ἀπὸ τῆς τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ δαίμονος λύσεως καὶ τὰς εὐχαριστήριους ὁδὰς ἀποδούς, ἔπειτα ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκόν του εὐθιμῶν.

§ 77.

Ἄνθρωπος τις εἶχε καὶ τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς ἀμαυρούς. — Ἀπελπισθεὶς ἀπὸ πάσης ἱατρικῆς θεραπείας προσήλθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ἐν ᾧ προσυχίζον. — Μετὰ πολλοὺς χρόνους ἐν τῇ μοναστηρίῳ διαμῶν ἐν ᾧ ὑπέστρεψεν οἰκᾶτο ἰδοὺ καὶ αὐτὸς κατ' ὄναρ.

Ὁ ἀπολαύσας δὲ τοῦ θαύματος, περὶ τοῦ μέλλει νὰ ῥηθῇ, εἶνε ἀγνωστός εἰς ἡμᾶς οὐτε ἐκ τίνος πόλλως εἶνε οὐτε πῶς ὠνομάζετο: ἢ ὅτι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀμαυροῦς εἶχεν, ἀμαυροῦς τοὺς λόγους τοῦ σώματος ἀπεσβεσμένους, ἐστρατεῖ τοῦ γλινκνότητος τοῖς πᾶσι φωτός. Οὗτος ἀπελπισθεὶς ἀπὸ πάσης ἀνθρωπίνης βοήθειας, ἐπειδὴ ἦτο ἀνώτερον τὸ πάθος ἀνθρωπίνης τέχνης καὶ θεραπείας, καταρύνει εἰς τὸν ἅγιον Λουκᾶν καὶ εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ εἰσελθὼν ὕψωσας συγχρόνως τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὄμματα τῆς διανοίας λέγει: «Ἄσπρον μου τὸ σκότος σὺ ὁ τοῦ ἀληθινοῦ φωτός παραστάτης καὶ κληρονόμος: ἀπάλλαξόν με ἀπὸ τῆς κατεγούσης νυκτός: νὰ ἴδω τὴν εἰκόνα σου νὰ προσβλέψω εἰς τὴν θήκην: νὰ παρατηρήσω τὴν μνην: νὰ πολλαίσω τοῦ ἱεροῦ ναοῦ: νὰ κηρύξω εἰς πάντας καὶ διηγῶμαι τὰ θαυμαστά σου, ἀπὸς μοὶ πληρωθῇ χάρις τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶσσα ἀγαλλιᾶσθαι». Οὕτως ἐκείνος παρακαλῶν, ἐπειδὴ ὁ ἅγιος τὴν βασιν ἀνέβαλλε, νικηθεὶς ὑπὸ βραθυμίας ἀνεχώρει οἰκᾶτο, προσηύχας ἀντὶ τῆς ἐλπίδος τῆς θεραπείας τὸ μικρόψυχον θέλημα: πληρὴν ἄλλα καὶ οὕτως δὲν παρέδωκεν αὐτὸν ὁ τοῦ θεοῦ ἀνθρωπίνος καὶ περὶ τὸ συμπαθεῖν ἱεραμεινός, ἀλλ' ἐνὶ ἐκείνους ὥδε καὶ ἦτο ἐτι κατ' ὄναρ, ἐκπληροῦ τὴν προσευχὴν του καὶ τὸ λίαν ἐπιθυμῶντος φῶς χαρίζεται: οὐχὶ ὅμως ἑμὸς οὐδὲ διὰ μιᾶς τὸ ἔλθω φῶς δίδει, ἀλλὰ κατ' ολίγον ἐξαπλοῦμενος καὶ λαμπρυνόμενος διὰ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ λυπηροῦ σκοτούς. Μάλιστα κατ' ἄρχας ἐδυσπίστευε καὶ δὲν ἐνέμιε τὸ πρᾶγμα ἀληθές: ἐπειδὴ δὲ σαφεῖς ἐλάμβανε τὰς τῶν ὁρατῶν ἀντιλήψεις καὶ ἑμὸς ἐβλεπε μὲ πάντας τοὺς καλῶς βράβευστας, ἐμπληρωθεὶς χάρις μετὰ θαύματος εὐχαριστεῖ τὸν θεὸν Λουκᾶν καὶ δι' αὐτοῦ τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐλους τὸ θαῦμα διηγείται, φωτισθεὶς μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν διὰ τῆς μεγάλης ἡδονῆς.

§ 78.

Ὁ ὅσιος Λουκάς ἦν ἱερεὺς ὀφθαλμῶν, ποδῶν καὶ κατὰ τοὺς μέλους ἀνθρώπων.

Ἄλλα δὲν ἐμελλε μόνον ὀφθαλμῶν θεραπευτὴς νὰ εἶναι ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ποδῶν, μάλλον δὲ καὶ παντός μέλους καὶ μέρους, καθὼς λοιπὸν καὶ φαίνεται ὅτι εἶναι.

§ 79.

Ἰωάννης ὁ ἐκ Τριβέντας ἔπαυσε τοὺς πόδας τόνου, ὡς ἐκεῖτο ἐπὶ τῆς κλίνης. — Προέβλεπον εἰς τὴν σορὸν τοῦ θεοῦ Λουκά καὶ μετὰ τινων ἡμερῶν προσερχήν ἴδανται.

Εὐθὺς λοιπὸν Ἰωάννης ὁ ἐκ τῆς νήσου Τριβέντας τοὺς πόδας πάσχων πολὺ διωκόμενος, ὥστε καὶ ἐπὶ κλίνῃς ἐκεῖτο καὶ ἐνέκα τῶν πολλῶν πόνων ἀθλίως ἀπαιμαίνεται. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὅσον ἀποδίδεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἡ νόσος οὐδαμῶς ἰάσμιος ἦτο, ἀκούων τὰς θαυματουργίας τοῦ μεγάλου Λουκά, εἰδὼς μὲν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ μοναστήριον αὐτοῦ καὶ νὰ προσπέσῃ εἰς τὴν θαυματουργὸν σορὸν, ἔσπευτο ὅμως ὄλιγον καὶ δὲν εἶχε τί νὰ κάμῃ. Διότι οὕτω νὰ ἵππευσεν ἡρόντο ἐνεκα τῶν πόνων οὕτε πάλιν εὐχερὲς ἦτο νὰ διανύσῃ τοσαύτην ὁδὸν κείμενος ἐπὶ κλίνῃς. Τί λοιπὸν κάμει; φθάνει τὸν τόπον διὰ τῆς διανοίας, διατρέχει διὰ τῶν πτερῶν τῆς πίστεως ψαύει διὰ τῶν χειλέων αὐτῆς τῆς σορῶν καλεῖ καὶ μακρὰν ὄν κατὰ τὸ σῶμα τὸν μὴ δυσκολευόμενον νὰ εἶναι παρὼν διὰ τῆς χάριτος λέγων: «Εὐθεὶ νὰ εἰσελθῇ ἡ ἀξίωσίς μου ἐνώπιόν σου καὶ ἡ δεξιὰς μου νὰ ἐγγίσῃ σε καὶ δεξιάς σου καὶ πρὸς τὸν θεὸν δυναμείας σου νὰ ἴδω τὴν σορὸν σου μὲ πόδας ὑγιεῖς ἔχει ἐκείνη, ἀλλ' εὐχαριστῶν προσάγω». Τοιαύτην προσάγων εἰς τὸν ἅγιον τὴν ἐκτεῖαν, δὲν προσήγεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλὰ ταχύνας τὴν εἰς αὐτὸν εὐεργεσίαν ὁ ἅγιος αἰφνικῶς ἀνασπᾷ ἐκ τῶν ἀλγερῶν, λήναι τοὺς δεσμούς τῶν ποδῶν, ἄρτιον εὐθὺς ὄλον δείκνυ-

σιν, οὐ μόνον κινήσεις ἐλευθέρως μεταχειρίζομενος, ἀλλὰ καὶ πηδήματα, ὥστε παρ' ὀλίγον καὶ ἐδυσπύσεται ἂν αὐτὸς ἦτο ἐκεῖνος ὁ πρὸ ὀλίγου ὑπὸ τοσούτου πάθους πεπεδημένος. Μετ' οὐ πολὺ λοιπὸν ἔρχεται εἰς τὸ μοναστήριον ὑγιεῖς ἔχων τοὺς πόδας, καλῶς κατὰ τὴν πίστιν καὶ εἰς τὸν θεὸν νῶν ἐισελθὼν προσπίπτει εἰς τὸν θαυματουργὸν τάφον λέγων: «Εὐχαριστῶ σοι, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, διότι ἀπήλλαξας τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ἐλισθημάτων». Ἐπειτα ὀλίγον μέινας μετὰ τῶν πατέρων καὶ διηγηθεὶς πῶς εἶχε κατὰ τὴν νόσον καὶ ὑπὸ πόνων ὁδὸν τῶν ποδῶν κατετρέπετο, διότι ἡδὺ λίαν τὸ διήγημα τὸ νὰ λέγῃ τις τὰ κατὰ τὴν νόσον μετὰ τὴν νόσον, καλῶς καὶ πάντα ὅπλα δὴ τὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν λυπηρὰ, ἔπειτα καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγείας πῶς συγχρόνως καὶ ταχυτάτῃ ἐγένετο πάντα διασφάττας εὐθυμῶν ἀνεγώρει εὐκαδε.

§ 80.

Δημήτριος τις Καλωνᾶς ἔπαυσε ἀπὸ ἐντερικῆς, ὅτε ἐσθῆκεν λίθον πρὸς τὸν μέγαν καὶ κατὰ τὴν δοκίμιαν ὅτι ἐν τοῖς ὅσιν βόρος. — Ἀνθρώπος τις ἐκ Στερίου ἔδωκεν αὐτῷ ἔλαιον τῆς φωταγωγῆς ἔχοντες τὰ πόσους μέρη καὶ μετὰ τριῶν ἡμερῶν ἴδον.

Ἡ νεότης εἶναι θερμὴν καὶ αὐθαδὲς καὶ προθυμείας πολλάκις νὰ ἐπιχειρῇ καὶ τὰ ὑπὲρ δυνάμιν καὶ μάλιστα ὅταν καὶ οὐσιακὴν κλίσιν ἔχει πρὸς τοῦτο. Ἰκανὸν τοῦ λεγομένου μαρτύριον εἶναι ὁ νῦν προκείμενος εἰς διήγησιν Δημήτριος ὁ καὶ Καλωνᾶς (διότι ἦτο διώνυμος). Οὗτος σφριγῶν ἐπὶ τῇ νεότητι καὶ ῥώμῃ τοῦ σώματος ἐγκαυρώμενος, σφρὶν ἐπ' αὐτῆς τῆς οἰκίας, ὅν καὶ ῥοδῶν ἀγροικίαι τινες ἐνμαζέουσιν, ἀνίστασθαι ἐκ ἀπέθλου βεβαίως σίτου καὶ κριθῆς ἡ ἑτέρου, λέγω, ἐκ τῶν ὁσίων ἔπειτα προσηύχας εἰς πολὺ βάθος ἀπαντᾷ λίθον βαρὺν καὶ μέγιστον, ὅν καὶ μὲ ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας πιάσας καὶ τι-

λοτιμώμενος νὰ ἐκκλίσῃ, πολὺ μεγαλύτερον ὄντα ἢ ὥστε νὰ πείθεται εἰς χεῖρας ἐνός, δεινῆς ἀπῆλκας καὶ ἀθλίας τῆς ἀλόγου ταύτης φιλοτιμίας, διότι τὰ ἔγκρατα αὐτοῦ βιαίως κατέρρευσαν καὶ φορτὶον ρεῖ! Ἐλευθὲρ ἐπλήρωσαν τοὺς ὅρχεις, ὡς τιμωρίαν λαβὼν ἐκεῖνος τῆς ἀμείρου περὶ τὴν ἐπίδειξιν προθυμίας καὶ παθὼν μάλιστα ἐκεῖνα, ἅτινα κάλινον ἦτο μάλλον νὰ μὴ ἐπιδεικνύῃ, ἀλλὰ νὰ κρύπτῃ. Ἐπειδὴ λοιπὸν δυσκίνητος, ἐκ τούτου ἐγένετο ἡ καὶ ὁλως ἀκίνητος συνδραμόντες οἱ συγγενεῖς μέλεις ἀνεκλίσουσι καὶ ἐπὶ τῆς κλίνης ὑπὸ ἀθμίας πολλῆς καὶ ὀδύνης πάσχοντα κατακλίνουσι κλαίοντα καὶ ἀπειλιζόμενοι καὶ δρεπόμενοι τοὺς καρπούς τῆς ἀρροσύνης. Ἐνῷ λοιπὸν παρ' οὐδενὸς ἡλπίσε βοηθεῖν, ἐκκαίεται ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ διὰ τῆς συμπαθείας τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ θεράποντος καὶ γίνεται τις ἀορμὴ θεραπείας ἐκ τῆς γῆς. Ἄνθρωπος δὴ ἐκ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ ἔλθων ἀπὸ τοῦ Στερίου, εἶχε φέρει ἔλαιον ἐκ τῆς φωταγωγῆς, ἦν ὁ τοῦ ἁγίου σπυρτός τάφος ἔχει, ἔπερ δόξας εἰς ἐκεῖνον διέτασσε νὰ χρίῃ τὰ πάσχοντα μέρη καὶ οὕτως ἔκαμε τὸ διαταχθέν. Ἐνῷ δ' ἔπραττε τοῦτο οὐχὶ πλέον ἢ τρεῖς ἡμέραι παρήλθον καὶ ἀπαλλαγθεὶς ἐντελῶς ἀπὸ τῶν πόνων καὶ τοῦ πάθους ἔρχετο νὰ ἱκανῇ τὸν ἅγιον, ἐπιδύων καὶ καθαράς ἀπῆλκας τῆς ὑγείας, καὶ νὰ κρύπτῃ τὰς θαυματουργίας αὐτοῦ.

§ 81.

Κωνσταντῖνος τις ἐκ Θερμοπυλῶν ἔδωκεν ἔλαιον. — Προσῆλθε τῇ σορῇ τοῦ ἁγίου. — Ὁ ὅσιος ἀνέβαλε τὴν ἴασην, ἀλλὰ μετὰ ἑξ ἡμερῶν ἴδανται.

Οὐδὲ τὸ τοῦ Κωνσταντίνου θαῦμα πρέπει νὰ παρήδῃ τις, καθ' ὅσον οὐδὲ ἐκ τῶν μὴ ἀναγκαίων εἶναι νὰ γραφῇ διὰ τὸ πλῆθος διότι ἐκτός ἐστι εἰς πρὸς δόξαν τοῦ καὶ ὑπεδέχοντο ὑπομονῆς φέρει κάλλιστον καὶ διδάσκει ὅτι δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ ἐκπληρώμεθα ἐν τοῖς λυπηροῖς περὶ

τῶν δεομένων τῆς εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ, ὅταν βραδύνουν αὐτὸς πρὸς τὸν θεὸν τὴν τοῦ λυποῦντος ἀπαλλαγὴν ἀναβάλλεται διὰ λόγους βραδυτέρως οικονομίας. Ὁ Κωνσταντῖνος λοιπὸν οὗτος πατήρ εἶχε τὰς θερμότητας καὶ διατρέβων περιπίπτει εἰς δαίμονα δεινόν, ὅστις οὐ μόνον συνήραζεν, ἀλλὰ καὶ φαντασμάτων καὶ σκότους ἐπλήρωσεν τὴν ψυχὴν ἐκεῖνου καὶ κατὰ πάντα τρόπον ἐπηρέαζεν. Κατεκόπτετο λοιπὸν πυκνότερον αὐτὸς καὶ κατεπίπτετο καὶ τὰ τῶν δαιμονίωντων ἀπαντα, σπριβύσεις, σπαραγμοὺς, σκοτεινὰς καὶ τάλλα ἔσα συνήθως πάσχουσιν οἱ ὑπὸ τοιοῦτου κακοῦ κατακυριευμένοι ὁμοίως ἐπασχε. Τί λοιπὸν ἐκεῖνος; παρίδων πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἐπιχειρίαν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα καταρτίζον καὶ εἰς τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον νῶν ἔλθων προσπίπτει εἰς τὴν θεῖαν σορὴν καὶ λούει αὐτὴν μὲν θερμὰ δάκρυα ἔπειτα μεταχειρίζεται καὶ αὐτὸς τὸ ἀλεξίκακον καὶ δαιμονίων καὶ παντός πάθους φάρμακον, τὸ τοῦ ἁγίου ὄντως ἔλαιον καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔργον εἶχε νύκτα καὶ ἡμέραν, ἐμὴ εὐχὰς, μετανόας, δάκρυα καὶ τὴν τοῦ ἁγίου χρίσιν συγχιναμένην μὲ δάκρυα. Ἄλλ' αὐτὸς ἐνασχολούμενος εἰς ταῦτα περιέμενε καὶ τὴν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν, ἡ δὲ φιλανθρωπία ἐβράδυνε καὶ ἀνέβαλλε τὴν εὐεργεσίαν, βεβαίως οὐχὶ ἀπλῶς, ἀλλὰ πρὸς χρησίμῳν τι καὶ σωτήριον τῆς ψυχῆς ἐκεῖνου διότι ἐν, οὐδὲν ὑπάρχει ἐκ τῶν πάλαι καὶ νῦν εἰς ἡμᾶς συμβαινόντων, ὅπερ νὰ μὴ συντείνῃ προηγουμένως εἰς ὠρίλειαν ψυχῆς. Καὶ ἐκεῖνος λοιπὸν ταύτην τὴν βραδύτητα δεόντως μεταχειρίζομενος, δὲν ἐρραβόμει, δὲν ἀμείβαλλε, δὲν ὑπεκλίανε τὴν θερμότητα τῆς ψυχῆς, δὲν ἡμῶν τὴν ἀκμήν τῆς πίστεως, οὐδὲ μίαν μνημὸν οἴκου καὶ ἐπανόδου ἐποιετο, οὐδὲν μικρὸν ἔλεγον ἡ ἐπάρτειν ἡ καθόλου εἰς τὸν νοῦν ἐβάλλει καὶ τοῦτο μὲν ἐπὶ ὀλίγον χρόνον πραχθὲν ἐπαινετὸν μὲν ἦτο, οὐχὶ ὅμως ὥστε καὶ νὰ εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ

διὰ τὴν ὑπομονὴν ἀλλὰ διὰ τὸν Κωνσταντίνον οὐχὶ ἐπὶ ἓνα μῆνα διήρκεσεν ἡ ἀναβολὴ τοῦ θύου, ἀλλ' ἐπὶ ὅλους ἑξ ὑστέρει, παρατεταμένη ἐξ ἀπαντος ἀναλόγως τοῦ πλάτους τῆς ψυχῆς ἐκείνου, ὥστε μὴ μόνον τῆς τοῦ δαίμονος ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας νάζηλῃ, ὃ καὶ ἐγένετο. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς δαιμονικῆς τυραννίας λύεται, τὸ γε νῦν ἔχον, τοὺς δὲ τῆς ὑπομονῆς μισθοὺς καὶ τῆς πίστεως εἰς τὸ μέλλον ἀναμορφωθῆναι ὡς λαβεῖ.

§ 82.

Ἀνθρωπὸς τις ἐξ Εὐβοίας ἐκωνόμει καὶ αὐτὸς, Πρωτόν τῃ λέγοντι τὸ ὄνομα. — Κατ' ἐξουσίαν ἐπιφανὲς πᾶσι ὁ θεὸς ἀνέστη τὸ στόμα καὶ ἐβαλὼν τοὺς δαυτοὺς ἀνέκλιτον μέλιανον πλῆγῃ, ἥς ἐκ τοῦ ἄρου ἀνέστητο κἀνθραξ, καὶ εἰς τὰς τῆς πάσχοντος λέγει: «Ὅσον ὁ ἵχθυος σου» καὶ ὁ πάσχων ἴσθη.

Καὶ ἄλλος δὲ τὸ μὲν γένος ἐξ Εὐβοίας ἑλκων, τὸ δὲ ὄνομα εἰς ἡμᾶς ἀγνωστος, εἰς δαιμονικὸν κακὸν περιπίπτει, κατακυριευθεὶς ὑπὸ δαίμονος πικροτάτου· τὰ ὅμοια πάντα καὶ τὴν ὁμοίαν μεταχειρίζεται καὶ οὗτος καταρῃνῇ τὴν τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, λέγω, λάρνακα. Εἰς δὲ ἐκ τῶν τὰς τοῦ κοινῶς ὑπερσίας ἐμπιστευμένων, κομμερικιάριον αὐτὸν συνήθως καλοῦσιν, ὄνομα Χριστοφόρος, χάριν πίστεως ἐργεταί εἰς τὸν θεὸν νῆαν καὶ τῆς τοῦ τμήνου τάρου ἀξιοθείας προσκυνήσεως, ἀρσὺ καὶ τῆς παρὰ τῶν πατέρων ἐπιμελοῦς ἐνυγε ἔνικα, ἐσπρίας ἤδη καταλαβούσης, εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ κοιμηθῇ παρὰ τῇ σερῶ. Ἀρσὺ δὲ εἰς πατέρας ἐπέτρεψαν τοῦτο, «διότι οὐδέ τις ἄλλος, εἶπον, ἐμὴ μόνον ὁ πάσχων ἐκεῖ παρακλήθεται», εἶπον: «Ἀλλὰ καὶ οὗτος κατὰ ταύτην τὴν νύκτα ἑτερον τόπον θά ἔχει, εἰς ἐμὲ δὲ μόνον ὡς ὁρῶ τὸ νὰ κοιμηθῶ παρὰ τῇ θείᾳ σερῶ· διότι ἐξ ἀπαντος θά μοι εἶνε ἀγῶνς ἡ συνίκτης μετὰ τοῦ πάσχοντος». Συγχωρεῖται καὶ τοῦτο ὑπὸ τῶν πατέρων, καὶ ὁ

μὲν μόνος παρὰ τῇ θείᾳ μένει σερῶ, ὃ δὲ πάσχων ἀλλαχόθεν διαταχθεὶς νὰ διανῶσθαι τὴν νύκτα ὑπὸ πολλῆς κυριεύεται ἀθυμίας, νομίσας τὸ πράχθῃ ὡς παραβλεπὼν καὶ ὕβριν καὶ ὡς μὴ μέλλων ἤδη νὰ τύχῃ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου, διότι καὶ ἐκ τῆς παρὰ τῇ ἱερῇ θήκῃ διαμονῆς ἐξεβλήθη. Ὁ δὲ παρηγορῶν τὰς λυπούμενας ψυχὰς κύριος οὐχ ἀπλῶς ἐκείνον ἀθυμοῦντα παρηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τοῦ δαίμονος ἐπηρείας παραδόξως ἐλευθερεῖ καὶ, ὅπως ὁ λόγος διδάσκει, εἰς αὐτὸν κοιμώμενον ἐπιφανείς ὁ θεὸς Λουκᾶς φαιδρὸς καὶ χαρίεις καὶ λίαν εὐμενὲς πρὸς αὐτὸν βλέπων, πρῶτον μὲν κατ' ὄνομα καλεῖ τοῦτον, ἔπειτα καὶ τὸ στόμα διατάσσει νανόειν, ἔπειτα τοὺς δακτύλους ἐμβαλὼν τρίχῃ μελαιναν ἐφάνη ὅτι ἀνέκλιπεν, ἐκ δὲ τοῦ ἄρου ταύτης ἦτο ἀπρητημένος κἀνθραξ, ὃν καὶ ὁ μέγας ὑποεικνύων ἔλεγε: «Βλέπεις τὸν ἑλθρόν σου; ὥστε τοῦ λοιποῦ ἀπηλλάγῃς ἀπὸ τοῦ τυραννοῦτός σε». Οὕτως ὁ ἅγιος καὶ τὴν πρὸς τὸν δαιμονιῶντα φιλανθρωπίαν εἰδείκε φιλανθρωπῶς καὶ τὰ κατὰ τὸν δαίμονα ἀρμόδιως παρίστηεν ἀπὸ τῆς εἰκόνος διὰ μὲν τοῦ κανθάρου τὴν βδελυρίαν, διὰ δὲ τῆς τριχὸς τὴν ἀσθένειαν. Τελείας λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἐπιτυχῶν τῆς ἐλευθερίας οἴκαδε ἐπανήλθε με χαίροντας ἐρπαλμούς ἰδὼν τοὺς συγγενεῖς χαίροντας.

§ 83.

Νικόλαος ἐκ Δαυλείας ἔπαρχον ὑπὸ ὕμνον. — Ἐξαιπύνας πολλὰ εἰς ἱατροὺς, ἀλλ' οὐδὲν κατόρθωσε. — Προσέρχεται καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θύαν λάρνακα. — Ὁ Πατριάρχης διὰ σπύγγου πλήρους ὕδατος ἀποσπῇ τὴν σερῶν καὶ εἰς τὸν Νικόλαον καὶ ἡ νόσος αὐτοῦ ὡς αἰνέσι ἀπλήθειαν καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ἰάται.

Ἀλλὰ τὸ περὶ τὸν κληρικὸν Νικόλαον θαύμα τὸν ἐκ Δαυλείας καταγόμενον θελήσας τις νὰ σιωπήσῃ καὶ νὰ μὴ γράψῃ, πῶς δὲν ἤθελε ρανθῇ ὅτι μεγάλως ἀδικεῖ καὶ ἀποστερεῖ κα-

λοῦ διηγήματος τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐπιθυμοῦντας: Οὗτος δὲ ἡλὰ δὴ καταληρθεὶς ὑπὸ ὕμνον καὶ παραδοθείς τὸ πρῶτον εἰς ἱατροὺς, ἔγνω ὅτι κακῶς καὶ ἀβουλήτως περὶ τοῦτο ἐπραξε· διότι τὴν μὲν περιουσίαν παρὰ πολὺ ἡλάττωσεν, ἠῆρσε δὲ τὴν νόσον καὶ οὐ μακρὰν ἐαυτὸν τοῦ νάποθάναι παρεσκεύασε. Τελουταῖον λοιπὸν μαθὼν τὸ δυνάμενον νὰ ὤρσει αὐτόν, προσέρχεται πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἑσπρίων καλόν, τὴν θεοδώρητον χάριν, τὴν αἰμῶσιν καὶ ἀφειδῇ θεραπείαν, τὴν τοῦ θεοῦ, λέγω, Λουκᾶ λάρνακα, ἐνθα παραμένοντα τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Πατριάρχης με φιλανθρωπῶς βλέπων ἐρπαλμούς, οὐ μόνον μέχρι τοῦ νὰ συναλγῇ τὴν φιλανθρωπίαν ἐπεδείκνυν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνεργῇ τὴν εἰς ὠρσειαν ἀποβλεπόντων ἐπιχειρῇ. Νερὸν λοιπὸν ἐν σπύγγῳ λαβὼν τὴν θείαν ταύτην ἀποσπῇ τὴν σερῶν καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἄρρωστον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἀλείρων, ὃ τοῦ ἀπορρητοῦ θαύματος! τὴν νόσον ὡπὸν κόνιν εὐθὺς ἀπῆλειψε καὶ ὑγιὰ καὶ σῶον εἰδαὶ τὸν ἑσὼν ὡπὸ ἐλπίζομενον νάποθάναι. Ἄν τοιούτου θαύματος μὴ ᾔσθητο ἡτο ἀδίκημα νὰ στερῇ τις τοὺς ἀκροατάς, ἃς εἶπεν τις, ἀλλ' ὅμως καὶ νὰ πείσῃ.

§ 84.

Ἄλλος τις Νικόλαος ἐκ Ρασταμίδων ἔχον τὸ πρόσωπον πλήρες καυσῶν φλυκτῶν ἐσπῆνεν πολλὰ εἰς ἱατροὺς μὴ ἰδὼν οὐδέμιν ὠφέλειαν. Ἀνθρωπὸς τις δ' ἔχον ἔλκεν τῆς θαυματουργῆς φωταγωγῆς τοῦ ὁσίου Λουκᾶ ἀλείρει αὐτὸν καὶ, ὡς τοῦ θαύματος! ἀμέως γίνεται ὁ Νικόλαος ὑγιής.

Καὶ τὸ περὶ τὸν ἑτερον δὲ Νικόλαον γεγονός οὐδὲν ἦν τὸν αἰὶον γραφῆς καὶ ἀκοῆς εἶναι, καθ' ὅσον καὶ μηρμίαν ὑπερβολὴν ἔχει θαύματος. Τοῦτον ἐγέννησε κόμη τις περὶ τὴν Κορώνειαν μὲν διακειμένη, Ρασταμίταις δὲ ἀγροικικῶς οὕτω πως ἐπικαλουμένη. Οὗτος λοιπὸν εἶπε διότι ἀνέχετο χολερικὴ τις δυσκρασία εἴτε δι' ἄλλην τοῦ αἵματος κακῶ-

θειαν ἄπαν τὸ πρόσωπον ἐπληρώθη φλυκτῶν κατ' οὐδὲν διαμερῶσιν ἀνθρώπων παμπραμένων, ἐξ ὧν οὐ μόνον κατερροπαίνετο ὑπὸ τῶν ἐμπῶν καὶ κακῶς δέικετο, ἀλλὰ καὶ πολλὰ μᾶλλον ἐρπίετο κατὰ τὸ πρόσωπον ὡς ὑπὸ πυρὸς. Εἰς ἱατροὺς λοιπὸν καὶ οὗτος ὁμοίως παραδοθείς καὶ χροστὸν πολὺ τὸ μὲν δίδους, τὸ δὲ καὶ ὑποσπινόμενος, ἂν τοῦ δεινοῦ τοῦτο νοσήματος ἀπαλλαγῇ, ἔγνω ὅτι κακίστα περὶ ἐαυτοῦ διανοήθη· διότι, ἐνδῶ μὲν ἡ χεὶρ ἔρριψε καὶ τὸ βαλάντιον ἦτο ἀκίνητον, ἦκουε παρ' αὐτῶν τὰ ἐνχρήστα πάντα, καὶ αὐτὸν μὲν πληροῦντα ἐλπίδων ἀγαθῶν καὶ χάριν δέκων (τῶν ἱατρῶν) τὴν ἐκείνου χεῖρα προχωρῶτερον διανοίγονται: «Ὅθεν διενεῖ θὰ πάθῃς (ἐλεγον αὐτῶν)· εἰ ὀλίγον καὶ ἡ νόσος θὰ ἐκλίπῃ καὶ θάποτα ἔντελός υἱεῖας»· ἀρσὺ δὲ ἄπαν σχῆμα τὸ χροστὸν αὐτοῦ κατέραχνε καὶ ἡ χεὶρ ἔπαυσε νὰ θάπαινε, εἰς οὐδὲν χρήσιμον φιλαλήθεις ἦσαν οἱ ὀλίγοι πρότερον καταρῃνῶντες τὸ ψεύδος καὶ ὑπὸ οὐδένος ἐκ τῶν ὅλων ἐληγόμενοι. «Ἡ νόσος, ἐλεγον, δὲν εἶνε διόλου ἱσχυρὰ· ἀνέστηρον ἀνθρωπίνης τίχνης τὸ πάθος· ἔχει ἀνάγκη τοῦ θεοῦ μόνον, εἰς ὃν τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώπου δυνατὰ καὶ εὐκόλα νὰ ἐκτελεθῇ». Ταῦτα ἐκείνος ἀκούσας κατεδίκαζεν ἐκείνους διὰ τὴν ἀνομίαν καὶ πολὺ μετενοεῖ διὰ τὰ πρότερον· ἀλλὰ καὶ λύτης ἐπληροῦτο καὶ ἡθίμει, διότι μετὰ τοῦ χροστὸν καὶ τὰς ἐλπίδας ἀπώλεσεν, ἃς εἶχε περὶ τῆς υἱεῖας. Ἐνθ' λοιπὸν οὕτως ἐλυπαρὲν καὶ ἡσπρε ἀπαντήσας τις ἐκ τῶν γνωρίμων, ὅστις πρὸ δόλιγου ἔλκεον ἐκ τῆς φωταγωγῆς τοῦ τάρου εἶχε φέρει, τάρου, λέγω, τοῦ θεοῦ Λουκᾶ, καὶ γνωρίζων ὅποια αὐτοῦ ἡ δύναμις καὶ εἰς ὅπου σους ἐγένετο παθὼν καὶ νόσον φρικαυτέστην ὁμίλει περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν φίλον ἔπειτα σπείσας καὶ ἐκ τοῦ οἴκου κομίσας ἀλείρει δι' αὐτοῦ τὸ πάσχον πρόσωπον μετὰ πολλὰς ἀμφοτέρων τῆς πίστεως, τοῦ ποιοῦτος δὲ ἡλὰ δὴ καὶ πάσχοντος, ἐνθ' ἐπερωνεῖτο κατὰ τὴν χεῖ-

σιν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Λουκᾶ ὡς τινος μαγικῆς σωτηρίου κατὰ τῶν ἰσθλῶν καὶ βλαβερῶν ὥδης. Τί δὲ τὸ ἐκ τούτου; μετ' ἐλίγων ἡμερῶν διαστήμα ἡ καυσώδης ἐκείνη τῶν φλυκτῶν δύναμις ἀσθενεῖ καὶ ἡ τῶν πληγῶν πονηρὰ βέσις μετ' αὐτῶν τῶν ἐμπῶν ἡφανίσθη εὐτὼ καθαρῶς, ὥστε μηδὲ ἔχνος μηδὲ τύπος πληγῆς ὅλος ὑπελείφθη.

§ 85.

Ἄλλὰ ἄδύνατον νάρθημας τις τὰ θαύματα τοῦ αἵματος διδοῦναι ἄλλως ἢ ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ ὥσπερ ἡ νάρθημας τοῦ ἀστέρος ἢ τῇ ἄμμου τῆς θαλάσσης ἢ ἀπὲρ πάντα διαστήματα τῶν θαλάσσης. — Ὁ ἄγιος καὶ μέγας τῆς σήμερον ἁγίου θαυματουργοῦ ὡς ποταμοῦ αἵματος.

Ἀλλὰ πῶς τις φιλοτιμούμενος νὰ λέγῃ τὰ κατ' ἐκείνου δὲν ἤθελε φανῇ ἐπὶ ἐπιχειρεῖ ἀδύνατα ὥσπερ θέλων νάρθημας τὴν πληθύν τῶν ἀστέρων ἢ τὴν ἄμμου τῆς παραλίας ἢ τὰς θαλάσσιους διαστάσεις, ὅστις οὐδὲ μέχρι καὶ σήμερον δὲν παύει ἢ θὰ παύσει νὰ ἐνεργῇ θαύματα παραδόξως καὶ φιλανθρώπως, διότι μαθητὴς τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ καὶ θεραπευτῆς ἐγένετο καὶ ποταμοῦ αἵματος βράς μμεῖται: Ὅλγια δὲ τινὰ δείγματα τῆς ἐκείνου πρὸς τὸν θεὸν παρηγορίας ἐκλέξαντες εἵπομεν, ἐκ τοῦ γέφυματος, ὡς λέγουσι, τὸ πᾶν παριστῶντες.

§ 86.

Ἐπεὶ τοῦ αἵματος Λουκᾶ τῇ 14 ἐνέδθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα. — 7 χρόνους πρὸ τῆς μετοικίας τῆς Πελοποννήσου καὶ 12 μετ' αὐτὴν διατρίβει ἐν τῇ ὁρί. Ἰωαννίτζῃ. — 10 ὑπερεῖ τῇ στυλῇ. — 3 διατρίβει ἐν τῇ Καλάμῃ. — 3 ἐν τῇ νήσῳ Ἀρμενίῳ. — 7 ἐν τῇ μοναστηρίῳ. — Τῇ 7 περὶ τοῦ αἵματος ἐτελείετο. — Τὰ ἐπὶ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ αἵματος Λουκᾶ ἀρα εἶπε: 14+7+12+10+3+3+7=56.

Εἶνε μὲν λοιπὸν ὁ τῆς ἐνσάρκου ζωῆς τοῦ θεοῦ Λουκᾶ χρόνος οὕτως: δεκατέσσαρα ἔτη γενόμενος ἐνέδθη τὸ τῶν μοναχῶν ὄνομα σχῆμα καὶ ἐκ τοῦ ἐγκοσμίου βίου ἐξέρχεται, κατοικεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ τοῦ Ἰωαννίτζῃ παράλιον ὅρος πρὸ μὲν τῆς μετοικίας τῆς Πελοποννήσου χρόνους ἐπτά, μετὰ δὲ τὴν μετοικίαν δώδεκα ὑπηρετεῖ καὶ εἰς τὸν στυλῇ τῆς Ζιμενῆς δέκα ἐν τῇ Καλάμῃ τρεῖς, ἐν τῇ νήσῳ ἄλλους τέσους, ἐπτά δὲ διανύσας ἐν τῇ μοναστηρίῳ τῆς μὲν προσκαίρου ζωῆς εὐρίσκει πέρας τὴν ἐδδόμην τοῦ ρεβρουαρίου μηνός, πρὸς δὲ τὴν μακαρίαν καὶ ἀτελεύτητον μεταβαίνει.

§ 87.

Εἰχὴ τοῦ ἀνομήμου συγγραφῆς τοῦ παρόντος βίου εἰς τὸν ὅσον Λουκᾶ.

Σὺν δὲ αὐτῷ ἀνωθεν εἶπε νὰ μοι εἶσαι προστάτης τοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς, ἱερὲ Λουκᾶ, τὸ ἐμὸν ἐντρέψημα καὶ καλλώπισμα καὶ τοῦ μικροῦ τούτου πόνου, ἐν κατεβέμεθα διὰ τὸν βίον σου, τοὺς ἀγῶνας σου συντάσσοντες, τὰ θαύματά σου, ἥττον μὲν τῆς ἀξίας καὶ τοῦ μέτρου, πλὴν οὐχὶ διὰ τὸ ἐλπιώτερον τῶν δυνάμεων ἡμῶν εἶπε νὰ εὐρωμεν παρὰ σοῦ τοὺς μισθοὺς οὐχὶ διὰ τὸ εὐτελές, ὅπερ προσηγόμεν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀξίαν σου μετρούμεν: ἔσται δὲ τοῦτο ἐξ ἁπαντος, ἂν διὰ τῶν προσβειῶν σου καὶ διὰ τῶν ἐδγῶν σου καὶ διὰ τῶν ἀνωθεν φωτισμῶν σώσεις ψυχὴν καὶ ἀποσπᾷς ἐκ τῆς κολάσεως τὴν ἀξίαν γειννην καὶ ἀπορρήτων κολάσεων, ὅπερ εἶπε νὰ γείνη καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλούμενους σε βροτῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῇ κυρίῳ ἡμῶν, ὃ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΑΘΗΝΩΝ.

1 Λουκᾶ Πιτοῦσης Ὁδοῦτος.....	σώμ. 1
2 Θεοφάνης Τσαγγῆς ἱατρός.....	» 1
3 Γεώργιος Τσαγγῆς καθηγητὴς.....	» 1
4 Ἀναστάσιος Ν. Παπανικολάου ἐκ Διστόμου.....	» 2
5 Σωτήριος Κροκιδῆς Σικανίου.....	» 1
6 Πλάκας Πλαγιόπουλος ἱερεὺς.....	» 1
7 Ἀπόστολος Μπαρῆνης.....	» 1
8 Νικόλαος Παμπούκης.....	» 1
9 Θεόκλητος Ζωγράφος Πελοποννήσιος.....	» 1
10 Ἀπολλύς ἱεροδίακονος τῆς βωσι- κῆς ἐκκλησίας.....	» 1
11 Δ. Παπακωνσταντίνου.....	» 1
12 Ν. Π. Ζαφειρίου.....	» 1

ΑΜΦΙΘΗ.

1 Παπανικόλαος Ι. Κοκκίπουλος.....	» 1
2 Παπαδημητρίου Στέφανος.....	» 1
3 Παπαγεωργίου Κοντογιώργος.....	» 1
4 Λουκᾶς Ι. Οἰκονομίδης.....	» 1

ΑΡΑΧΩΒΗ.

1 Σπύρος Χ. Γιώτης.....	» 1
2 Περικλῆς Κονδύλης.....	» 1
3 Γ. Διαμάντης.....	» 1
4 Ἀρ. Ἰω. Ἀργυρίου.....	» 1
5 Ἀρσενίδης Ι. Ζιγούρας.....	» 1
6 Δ. Χρηστόπουλος.....	» 1
7 Σπυρ. Α. Διακονίτης.....	» 1
8 Ἀδελφοὶ Ι. Μαντζ.....	» 1
9 Αἰζαρος Παπανικολάου.....	» 1
10 Δ. Σμιτσοῦ.....	» 1
11 Θεόδωρος Ι. Σιδεράς.....	» 1

12 Νικόλαος Ἰω. Χαντούπουλος.....	σώμ. 1
13 Παναγιώτης Παμπούσης.....	» 1
14 Λουκᾶς Εὐστ. Χαντούπουλος.....	» 1

ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ.

χωρίον τοῦ θήματος ὑλίων τῆς ἐπαρχίας Καρυστίας.....	
1 Δημήτριος Γ. Παμπούσης.....	» 1
2 Κωνσταντίνος Ματσουρόπουλος.....	» 1
3 Βασίλειος Θ. Λουκᾶς.....	» 1
4 Μακαριόπουλος Γ. Σόγγος.....	» 1
5 Ἰωάννης Δ. Περὶ.....	» 1
6 Α. Μαρῆς.....	» 1
7 Χρήστος Γεωργίου ἱερεὺς.....	» 1
8 Ἀντώνιος Ἀναγρ. Ἀντωνίου.....	» 1
9 Γεώργιος Ν. Σακράνης.....	» 1
10 Βασίλειος Ἀγγ. Τσάκας.....	» 1
11 Ἀναγνώστης Δημητριάδης.....	» 1
12 Δημήτριος Ν. Παπαδόπουλος.....	» 1
13 Ἀνέστης Α. Ζάνος.....	» 1
14 Ἀντώνιος Βασιλῆς.....	» 1
15 Γεώργιος Ἀντωνίου.....	» 1
16 Π. Κ. Λεβέντης ἱατρός.....	» 1

ΒΛΑΥ.

1 Γεώργιος Μουλῆς.....	» 2
2 Παπαγεωργίου Οἰκονομίου.....	» 1
3 Γεώργιος ἱεροδίακονος.....	» 1
4 Γεώργιος ἱερεὺς.....	» 1
5 Φίλιππος Ὁλομπίτης.....	» 1
6 Γρηγόριος ἱερομόναχος Θεσσαλονικεύς.....	» 1
7 Εὐγένιος ἱερομόναχος Θεσσαλονικεύς.....	» 1
8 Κ. Νικολαΐδης εἰς χωρίον Βαυδον.....	» 1
9 Παπαδημήτριος Α. Τσούτης ἐκ Πα- λυαίου.....	» 1
10 Βασίλειος Ἀρχοντάκης Ἀναστασίου.....	» 1

ΔΙΟΤΟΜΟΥ.

1	Ἀνθρ. Ν. Μπαλχογιάνης.....	σώμ. 1
2	Παπακωνσταντίνος Σ. Αθανάσιος.....	1
3	Ἰω. Κ. Τσιζιχρῶν.....	1
4	Δημ. Ἰω. Ἀρβανιτάκης.....	1
5	Α. Ι. Σιβεράς.....	1

ΟΗΘΩΝ.

1	Ἐπιρχίος Παπακωνσταντίνος ἐκ τῆς μονῆς Ταξικερῶν.....	1
2	Κωνσταντίνος Ἰω. Βουτσέλης ἐκ τῆς μονῆς Ταξικερῶν.....	1
3	Κύριλλος Παπαγιώτου ἐκ τῆς μονῆς Ταξικερῶν.....	1
4	Γερμανὶς Ιεροδιάκονος ἐκ τῆς μονῆς Ταξικερῶν.....	1
5	Ἰωάννης Παπαγεωργίου ἱερεὺς ἐκ Λωσσίων.....	1
6	Καλλίνικος Παπαδημητρίου ἱερομόναχος τῆς ἁγίας Τριάδος.....	1
7	Ἀθανάσιος Δ. Νίκας ἱερεὺς ἐκ χωρίου Σόρτον.....	1
8	Γεώργ. Κωνσταντίνος Θεοδοῦς ῥάπτης.....	1
9	Δ. Γ. Μάγκλης.....	1
10	Γεώργιος Παπακωνσταντίνου.....	1
11	Οἱ ἐπίτροποι τῆς Παναγίας Λαύρας.....	1
12	Παναγιώτης Φίλιππου ἐκ τῆς μονῆς Δομῶν.....	1
13	Σωτήριος Γ. Κορίνθιος.....	1
14	Οἱ ἐπίτροποι τοῦ ἁγίου Δημητρίου.....	1
15	Ἀνδρέας Σ. Κοντός.....	1
16	Βασίλειος Χρυσηλὶς ἱερομόναχος Κρή.....	1
17	Ν. Γ. Ἀνδρονίκου ζωγράφος.....	1
18	Σωτήριος Γ. Μπουρλάκης.....	1
19	Παπακωνσταντίνος Παπακωνσταντίνου.....	2
20	Παπακωνσταντίνος Λουκάς.....	1
21	Γ. Χ. Γαλακτάκης.....	1
22	Λουκάς Ἀθανάσιος.....	1
23	Σωτήριος Σαμάτης.....	1
24	Γεώργιος Σταματόπουλος.....	1
25	Χαράλαμπος Παπακωνσταντίνου.....	1
26	Παπαθεόδωρος Ἰωάν. ἐκ Δομῶν.....	1
27	Ἡ ἐκκλησία τῆς Δομῶν.....	2
28	Χριστόφορος Π. Κολώνης ἡγούμενος τῆς Μακκαριστίστης.....	2

ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ.

1	Γεώργιος Π. Σπυρίδου ἐκ Κυριακίου.....	σώμ. 1
2	Σ. Καρκισάκης.....	2
3	Ε. Διακονόπουλος.....	2
4	Α. Τουρνιότης.....	1
5	Ἀναστ. Χ. Γεροσημάκης ἐκ Τυρνόβου.....	1
6	Μιχαὴλ Οἰκονόμου.....	1
7	Ἀλκιμάδης Ν. Μυκόνος.....	1
8	Κωνσταντίνος Σωτήρης λογικὸς τοῦ β' πεζικοῦ τάγματος.....	1
9	Τιμοθέων Μανθιάου.....	1
10	Γεώργ. Ζ. Δανάκης δημοδιδάσκαλος.....	1
11	Γεώργ. Καλογερόπουλος ἑμπορος.....	1
12	Α. Καραβᾶς μαθητὴς ἐκ Διστόμου.....	1
13	Ἰωάννης Α. Φράγκος σχολάρχης.....	1
14	Χρ. Χρηστοδούλου δημοδιδάσκαλος.....	1
15	Περικλῆς Ἀναγνωστόπουλος.....	1
16	Δημοσθ. Τσίμας ἑμπορος ἐκ Διστόμου.....	1
17	Χαράλαμπος Ὀδυσσεύς.....	1
18	Εὐστάθιος Νικράς.....	1
19	Παπακωνσταντίνος Ἰωάννης.....	1
20	Γεώργιος Ν. Παράσχης.....	1
21	Π. Γ. Στεργίου.....	1
22	Χαράλαμπος.....	1
23	Α. Αθανάσιος.....	1
24	Πέτρος Ν. Νάκος.....	1
25	Γεώργιος Δ. Χριστοδούλου.....	1
26	Α. Μιρένικας.....	1
27	Κωνσταντίνος Ἰω. Διακονόπουλος.....	1
28	Αθανάσιος Α. Μπούρης.....	1
29	Σπύρος Τσαμτσῆς.....	1
30	Ἀλέξανδρος Σαλιγκός.....	1
31	Δ. Ἀναγνώστου.....	1
32	Ἰωάννης Χρ.....	1
33	Ἰω. Α. Ἀναγνώστου.....	1
34	Εὐθύμιος Μπισμπρούλας.....	1
35	Ἰωάννης Βακαλόπουλος.....	1
36	Ἰωάννης Μ. Κώτσος.....	1
37	Πλούταρχος Ν. Νάκος.....	1
38	Ἰωάννης Ν. Μπουρλοβρίτης.....	1
39	Νικόλαος Αχλός.....	1
40	Ἠλίας Μπουρλουκλῆς.....	1
41	Δημήτριος Α. Μπούρης.....	1
42	Λάμπρος Κρίκος.....	1
43	Θ. Νικολαΐδης, στρατιωτικὸς ἱατρός.....	1

ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΘΙΟΥ ΛΟΥΚΑ.

44	Βασίλειος Α. Σπυρίδου ἱατρός.....	σώμ. 1
45	Δ. Σιλβεστρίδης.....	1
46	Α. Α. Στεργάκης.....	1
47	Χρήστος Ν. Μακρυόνης.....	1
48	Α. Μπερσογιάννης.....	1
49	Κωνσταντίνος Ἠλ. Κατωγᾶς.....	1
50	Στάθης Δ. Παπαῆς.....	1
51	Οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐν Λεβαδίᾳ ἐκκλησίας Παναγίας Ἐλευσίνης.....	1
52	Προκόπιος Νικόλαος ἱερομόναχος τῆς ἐν Λεβαδίᾳ ἐκκλησίας.....	1
53	Παπαχρήστος πρωτοπαπᾶς.....	1
54	Δημ. Χ. Βλάχος ἀστυν. γραμματεὺς.....	1
55	Ἀλέξανδρος Ν. Ἰωάννου ἑμπορος.....	1
56	Κ. Α. Κορζὸς κτηματίας.....	1
57	Λουκάς Ν. Γιαννιόπουλος.....	1
58	Ἀθανάσιος Α. Περικλῆς.....	1
59	Ἰωάννης Π. Ἀλυσσοκλήτης.....	1
60	Νίκος Βουλουσιώτης.....	1
61	Ἀναστάσιος Ν. Κολοκύθης.....	1
62	Σωτήριος Γ. Παλεζάνης.....	1
63	Λουκάς Ἀθ. Σκορδᾶς.....	1
64	Γεώργιος Ἰω. Τσιωρτσῆς.....	1
65	Μιχαὴλ Νισωρίτης.....	1
66	Ἀντώνιος Σάββας ῥάπτης.....	1
67	Εὐστάθιος Ι. Στριμπῆς.....	1
68	Ἀναστάσιος Αθανάσιος.....	1
69	Δημήτριος Α. Ἀναγνωστόπουλος.....	1
70	Λουκάς Παπαγεωργίου.....	1
71	Τριαντάφυλλος Νικολαΐδης.....	1
72	Βασίλειος Γεωργιάδης.....	1
73	Ἀναστάσιος Σέβας.....	1
74	Α. Γούσιος ἐπίσκοπος τοῦ α' πεζ. τάγμ......	1
75	Κ. Παναγιώτου ἑμπορος Λεβαδείας.....	1
76	Ἡ ἐκτὸς μονῆς Δομῶν κατὰ τὸν δὲμον Πέτρος.....	1
77	Ἐκκλησία Ταξικερῶν.....	2
78	Παπακωνσταντίνος Δούκας.....	1
79	Ἠλίας Τσαμτσῆς.....	1
80	Ἰωάννης Κ. Βλάχος.....	1
81	Λουκάς Στρογγύλης.....	1
82	Ἠλίας Μπισμπρούλας.....	1
83	Παναγιώτης Μπαρμπάτσος.....	1
84	Νικόλαος Α. Μπούρης.....	1
85	Π. Μοσχωντώνης.....	1
86	Π. Α. Κρίκος.....	1
1	Νικόδημος Ἠλιάδης ἡγούμενος.....	σώμ. 20
2	Γρηγόριος Ι. Καμδαννός, σύμβουλος.....	10
3	Δανιὴλ Κίνας.....	3
4	Γρηγόριος Ἠλιάδης.....	1
5	Διονύσιος Ἀναστασίου.....	2
6	Παῖσιος Κουτρίνης.....	2
7	Νεκτάριος Καμδαννός, προηγούμενος.....	5
8	Θ. Δ. Παπαθεοδώρου προηγούμενος.....	5
9	Ἰωάννης Γ. Καστριτῆς σύμβουλος.....	10
10	Ἠσυχίας Π. Δ. Ἀρχιεπισκοπῆς.....	3
11	Ἰωάννης Ι. Μαργαρίτης.....	1
12	Ἀλέξιος Ι. Κανακίτσας.....	1
13	Μακάριος Μίλιος.....	1
14	Κωνστ. Ἀθ. Γεμανῆς Ἀγορηνίτης.....	1
15	Εὐθύμιος Πλάτης ἱεροδιάκονος.....	1
16	Διονύσιος Α. Ῥήγας.....	1
17	Ἰωσήφ Α. Τσίμας.....	1
18	Νεκτάριος Ἀργυριώτης.....	1
19	Γεώργιος Παῖσιος.....	1
20	Προκόπιος Γεωργίου.....	1
21	Ἀναγνώστης Γ. Ἀργυρίου.....	2

ΜΟΝΗ ΚΛΙΒΑΝΟΥ ΚΥΜΗΣ.

1	Ἀναγνώστης Μουντριγῆς ἱεροδιάκονος.....	1
2	Ἰερεὺς ἱερομόναχος.....	1
3	Ἀντώνιος Μανταράκης.....	1
4	Ἀναστ. Ἀναγνώστου ἱερεὺς.....	1
5	Ἰωάννης Ἀνδρέου ἱερεὺς.....	1
6	Ἰωάννης ἡγούμενος Μάνταρης.....	1
7	Μονὴ Σωτήριος.....	1
8	Γρηγόριος Χρυσηλὶς.....	1
9	Ἰωάννης ἱερεὺς Γαλάτιστα.....	1
10	Παπᾶ Ἰωάννης.....	1
11	Ἱερομόναχος Βασίλ. Παρκεσιώτης.....	1
12	Ἀρχιεπίσκοπος προηγούμενος.....	1
13	Ἡ μονὴ Σχηματῆς.....	1
14	Κωνσταντίνος Εὐσταθίου.....	1
15	Γρηγόριος Γρίβας.....	1

ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ.

1	Γεράσιμος μοναχὸς Προρρητοπλάτης.....	1
2	Δοσίθεος Βλάχος ἱερομόναχος ἐκ τῶν Εἰσέδων τῆς Θεοτόκου.....	1
3	Διονύσιος ἱεροδιάκονος Ζωγράφος.....	1

4	Νείφτος Κατουμάκης μοναχός...	2	37	Τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Παύλου...	4
5	Γρηγόριος ἱερομόναχος ἐκ μικρῆς ἁγίας Ἀννῆς...	1	38	Λάζαρος Ἀγιοπαυλίτης...	1
6	Θεοδόσιος μοναχός ἐκ μικρῆς ἁγίας Ἀννῆς...	1	39	Ἀντώνιος Ἀγιοπαυλίτης...	1
7	Ἀμφιλόγιος μοναχός ἐκ μικρῆς ἁγίας Ἀννῆς...	1	40	Γαβριὴλ Κυδωνιῆς Ακουμάτης...	1
8	Δανιὴλ μοναχός ἐκ μικρῆς ἁγίας Ἀννῆς...	1	41	Μακάριος μοναχ. Σάμιος Ακουμάτης...	1
9	Σαμουὴλ μοναχός ἐξ Εὐαγγελιστρίας τῆς νέας σκῆτης ἁγίου Παύλου...	1	42	Τὸ κοινὸν τῆς μονῆς Ακρότης...	10
10	Ἀνθίμος μοναχός Ἀγιοπαντίτης...	1	43	Χριστόφορος Βλάχος Προδρομίτης...	1
11	Κορναῖος ἱερομόναχος πνευματικός...	1	44	Ἀνθίμος Βλάχος...	1
12	Ἀντώνιος μοναχός Πατραίων...	1	45	Ἰωάν. Ἀντωνιάδης παρὰ τῇ μελοδο- γιακῇ σκῆτι τοῦ τιμίου Προδρόμου...	1
13	Ἰγνατίος μοναχός ἐξ ἁγ. Σπυρίδωνος...	1	46	Ἦ ἱερὰ μὲν τοῦ Σεροποτάμου...	1
14	Ματθαῖος μοναχ. ἐξ ἁγ. Χαράλαμπος...	1	47	Διονύσιος ἀρχιμανδρίτης Σεροποτάμου...	1
15	Προκόπιος μοναχός Ζωγράφος...	1	48	Τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Διονυσίου...	5
16	Ἀμφιλόγιος πνευματικός ἐξ ἁγίας Ἀννῆς...	1	49	Τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου...	3
17	Δοσίθεος μοναχός Θεσσαλονικεύς, Ακουμάτης...	1	50	Κλήμης μοναχός ἐξ Ἀνδρῶν Λεωκα- διώτης...	1
18	Γαβριὴλ ἐξ ἁγίου Παντελεήμονος...	1	51	Τὸ κοινὸν τῆς Συνοδείας...	3
19	Μιχαὴλ Στεργίου Ζωγράφος ἐξ Ἰω- αννίνων...	1	52	Τὸ κοινὸν τῆς μονῆς Ἰβήρου...	2
20	Νικηφόρος ἱερομόναχος Σινοπελίτης ἐκ τῆς κελλίου ἁγίου Ἀποστόλων...	1	53	Σωφρόνιος Καλλιγῆς πρῶτον ἡγούμε- νος τοῦ ἁγίου Παύλου (Καρυατῆς)...	1
21	Ζωὴς μοναχός Καρχακλίτης ἐξ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου...	1	54	Δανιὴλ ἀρχιμανδρίτης...	1
22	Ἀνθίμος μοναχός Κερκυραῖος ἐκ τῆς κελλίου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος...	1	55	Δημήτριος Ἀντωνιάδης...	1
23	Νήφων Δοχειαίτης...	1	56	Τὸ κοινὸν τοῦ Παντοκράτορος...	1
24	Νικόλαος Δημητρίου Δοχειαίτης...	1	57	Ἀθανάσιος ἱερομόναχος Αουαχίδης Παντοκρατορινός...	1
25	Ἀνδρέας μοναχός Δοχειαίτης...	1	58	Παυλὸς Δόσιος διδάσκαλος Παν- τοκρατορινός...	1
26	Θεοδόσιος ἱερομόναχος Ἀγιοπαυλίτης...	1	59	Τὸ κοινὸν τοῦ Ἐσφιγμένου...	1
27	Ἀντώνιος μοναχός Χίλιαντινός...	1	60	Ἀγαθάγγελος ἱεροδιάκονος...	1
28	Χαράλαμπος μοναχός (Καρυατῆς)...	1	61	Ἀθανάσιος Ἐσφιγμένους...	1
29	Αἰάκτος Δόσιος Ἀγιοπαυλίτης...	1	62	Ἀνδρόνικος μοναχός Θεμενὶς Χίλι- αντινός...	1
30	Κωνσταντῖνος μοναχός...	1	63	Θεοφάνης Νεφρενίτης...	1
31	Φιλαρίτης Δόσιος...	1	64	Τὸ κοινὸν τοῦ Κωνσταντίνου...	1
32	Ἰωάννης Παντοκρατορινός ἱερομόνα- χος (Καρυατῆς)...	1	65	Πατριάρχης Σερραφεινῶν μοναχός...	1
33	Ἀνθίμος ἱερομόναχος ἐξ Εὐαγγελιστρ.	1	66	Δανιὴλ μοναχ. ἐκ σκῆτης Σερραφεινῶν...	2
34	Παναγιώτης Δ. Καρκακλίας...	1	67	Καλλίνικος μοναχ. ἐξ Εὐαγγελιστρίας...	1
35	Γρηγόριος Σουφίτης (Καρυατῆς)...	1	68	Ἀρσένιος μοναχός τυπικάτης...	1
36	Ἀδριανός προηγούμενος ἐκ τῆς με-	1	69	Γρηγόριος Γυνικακοπούλου ἐξ Εὐαγ- γελιστρίας...	1
			70	Γερμανὸς Χαλκίδης...	1
			71	Ἀντώνιος Τσιριγώτης...	1
			72	Ἀντώνιος Σάμιος ἱερομόναχος Ἀ- γιοπετρίτης...	1
			73	Ἰερώνιος μοναχός Πάτριος ἐξ ἁγίου	

Νείλου.....	1	110	Ζωροβιανὸν μοναχ. Σινωπεὺς ἐκ τοῦ κελλίου ἁγίου Δημητρίου.....	4
74 Εὐθύμιος Κεθαρεὺς.....	1	111	Θεοδόσιος μοναχ. ἐκ τῆς σκῆτης Κουτλουμουσίου ἁγ. Παντελεήμονος.....	1
75 Παύλος μοναχ. ἐξ ἁγίου Ἀρτεμίου.....	1	112	Τὸ κοινὸν τῆς ἱερ. μον. Βατοπαϊδῆς.....	2
76 Τὸ κοινὸν τῆς σκῆτης Κασοκαλιώτης.....	1	113	Πατριάρχης ἀρχιμανδρ. Βατοπαϊδῆς.....	1
77 Δαμιανὸς μοναχός Ἀνδρώτης ἐξ Εὐ- αγγελιστρίας.....	1	114	Κύριλλος πρῶτον ἡγούμεν. Βατοπαϊδῆς.....	1
78 Παπᾶ Ἀδριανὸς ἐκ τριῶν Ἱερων.....	1	115	Νείφτος ἱεροδιάκονος Βατοπαϊδῆς.....	1
79 Σάββας Νύκτας ἐξ Εὐαγγελισμοῦ.....	1	116	Μελίτιος προηγούμεν. Βατοπαϊδῆς.....	1
80 Παπᾶ Νείλος ἐκ τῆς κομητείας τῆς Θεσπίας.....	2	117	Ἰάκωβος ἀρχιμανδρίτης Βατοπαϊδῆς. Ζωγράφος.....	1
81 Μάξιμος μοναχός, Δημητσοκαίτης.....	1	118	Δανιὴλ ἱεροδιάκονος Βατοπαϊδῆς.....	1
82 Νείφτος μοναχός ἐκ τοῦ γενεσίου τῆς Θεσπίας.....	1	119	Νείφτος ἱεροδιάκονος Βατοπαϊδῆς.....	1
83 Ἀνθίμος Ἰωαννίτης.....	1		Ἀνθίμος.....	1
84 Νείφτος Δόσιος Κασοκαλιώτης.....	1	120	Ἰωσήφ προηγούμεν. Βατοπαϊδῆς.....	1
85 Δανιὴλ μοναχός Προδρομίτης.....	1	121	Ἀνθίμος ἱεροδιάκονος Ἰππερώτης.....	1
86 Παπᾶ Τόβις Ῥώσος Ἀγιοπαντίτης.....	1	122	Γρηγόριος μοναχός Ῥώσος.....	1
87 Ἰάκωβος μοναχός Ζωγράφος.....	1	123	Εὐσεβίος Βατοπαϊδῆς βιβλιοδόχος.....	1
88 Δανιὴλ ἱερομόν. ἐξ ἁγίου Εὐσταθίου.....	1	124	Γρηγόριος μοναχός μουσικός.....	1
89 Πατριάρχης μοναχός Κεθαρεὺς.....	1	125	Βασίλειος ἱεροδιάκονος.....	1
90 Κύριλλος μοναχ. ἐξ Ἰωαννίνων Βα- τοπαϊδῆς.....	1	126	Γρηγόριος μοναχ. Πελοποννήσιος.....	1
91 Γεωργ. Χατοῦς μοναχ. ἐκ Κερκυρᾶς.....	2	127	Σάββας ἱερομόναχος Σερραφεινῶν.....	1
92 Ἀλέξανδρος Χατοῦς ἐκ Κερκυρᾶς Πα- τραίων.....	1	128	Ναθαναὴλ ἐκ τοῦ Ἱερων. κελλίου.....	1
93 Ἰωάννης Ζωγράφος Κασοκαρεὺς.....	1	129	Ἦ ἱερὰ Ἱερωνική σκῆτι τοῦ τι- μίου Προδρόμου.....	1
94 Αουαχὶς Γρηγοριάδης μοναχός.....	1	130	Καλλίνικος Κρής ἐκ τῆς σκῆτης ἁγίας Ἀννῆς.....	1
95 Τιμόθεος μοναχός Ζωγράφος.....	1	131	Ἀνδρέας βιβλιοπώλης Ῥώσος (Κα- ρυατῆς).....	1
96 Ἀνθίμος μοναχός (Καρυατῆς).....	1	132	Ἦ ἱερὰ μὲν τοῦ Φιλοθέου.....	2
97 Χαράλαμπος ἱερομόναχος ἐκ τῆς σκῆτης τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.....	1	133	Μιχαὴλ μοναχ. ἐκ τοῦ κελλίου ἁγ. Δημητρίου Καρχακλίου.....	1
98 Ἀδριανὸς ἱερομόν. Πελοποννήσιος.....	1	134	Προηγούμενος Παντελεήμονος ἐκ τοῦ κελλίου ἁγ. Δημητ. Καρχακλίου.....	1
99 Κερνήλιος ἱερεὺς Ἀγιορείτης.....	1	135	Βενέδικτος μοναχ. ἐκ τοῦ κελλίου ἁγίου Γεωργίου Καρχακλίου.....	1
100 Μακάριος μοναχός Πελοποννήσιος μουσικός.....	1	136	Γαλακτίων Τραπεζούντιος ἐκ τοῦ κελλίου ἁγ. Γεωργ. Καρχακλίου.....	1
101 Ἰωάννης ἱεροδιάκονος Ὀρελογιστοῦ.....	1	137	Νήφων μοναχ. ἐκ τῆς σκῆτης Κου- τλουμουσίου ἁγίας Παρασκευῆς.....	1
102 Νήφων πνευματικός ἐκ τῆς Βα- τοπαϊδῆς σκῆτης.....	1	138	Ἀθανάσιος Γαλακτίας Μαύρας.....	1
103 Νείφτος ἱερομόναχος Βουρβινῶν.....	1	139	Χρυσόστομος Δ. μοναχός Ακαδημαί- μων.....	1
104 Νεφέλιος μοναχ. ἐξ ἁγ. Ἀναργύρων.....	1	140	Ῥαφαὴλ μοναχός Ζαχάρου.....	1
105 Βενέδικτος ἱερομόναχος ἐκ τῆς Βα- τοπαϊδῆς.....	1	141	Ἦ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱερὰ μὲν.....	1
106 Ἰωσήφ Τραπεζοῦνης μοναχός.....	1			
107 Δοσίθεος Ζακύνθ. Σεροποτ. μοναχ.	1			
108 Διονύσιος Σεροποτ. Πελοποννήσιος.....	1			
109 Πολύκαρπος Τραπεζοῦνης (Κα- ρυατῆς).....	1			

ΠΑΤΡΩΝ.

1	Άγκοις Σκαλλάρου.....	σώμ. 1	33	Σωτήριος Π. Παπαγιαννόπουλος.....	σώμ. 1
2	Μητροδύμη Ι. Νικολετοπούλου.....	» 1	34	Χρύσω Παπαγιαννοπούλου.....	» 1
3	Ευφροσύνη Φωτίου.....	» 1	35	Ελένη Σ. Σκυροπούλου.....	» 1
4	Άδριακή Σκυροπούλου.....	» 1	36	Κωνστ. Κανελλόπουλος.....	» 1
5	Χρυσούλα Σιαδαρόση.....	» 1	37	Αντ. Α. Θωδωκίου.....	» 1
6	Γεώρ. Α. Άνγκωστοπούλου.....	» 1	38	Αθ. Ι. Παθής.....	» 1
7	Χαρίτιν Γ. Άθνακίου.....	» 1	39	Κ. Φαρμακίδης.....	» 1
8	Νικόλαος Γιορδής.....	» 1	40	Δ. Παπακωνσταντινίδης.....	» 1
9	Διονυσία Σειρήν μοναχή.....	» 1	41	Τ. Ι. Παπαδόπουλος.....	» 1
10	Άναγνώστης Γ. Παπαθωκυπόπουλος.....	» 1	42	Π. Βεράνης ιερέως.....	» 1
11	Κάλλιστος Ευσταθίου.....	» 1	43	Θ. Παπαθεοδωρακόπουλος.....	» 1
12	Κωνσταντίνος Άθνακίου ιερέως.....	» 1	44	Άνδρέας Άνδρικόπουλος.....	» 1
13	Πανάρετος μοναχός εκ της μονής αγίου Γερασίμου.....	» 1	45	Ίωαννίκιος Κανελλόπουλος ήγούμε- νος Μελισσίων.....	» 1
14	Νικόλαος Γ. Ασπαντάκης ιερομό- ναχος Κερκλήν.....	» 1	46	Ίωάννης άρχιεπισκόπος.....	» 1
15	Δημήτριος Αυκούδης άρχιερέως.....	» 1	47	Ασίριος εκ του κοινοβίου αγίου Διονυσίου του Άθωνος.....	» 1
16	Ίωαννίκιος μοναχός.....	» 1	48	Βαρθολομαίος Γεωργιάδης εκ του Γη- ροκομείου.....	» 1
17	Χριστόφορος ιερομόναχος.....	» 1	49	Γεωργίος Μπαλδής.....	» 1
18	Ίωαννίκιος Παπαθωκυπόπουλος.....	» 1	50	Ευθύμιος Κούσης ιερέως.....	» 1
19	Γ. Άθνακιάδης άρχιεπίσκοπος.....	» 1	51	Ευστ. Γ. Δημητρίου.....	» 1
20	Στέφανος ιερομόναχος.....	» 1	52	Πέτρος Ζαχαριόπουλος.....	» 1
21	Άναστ. Δ. Σαραντοπούλου.....	» 1	53	Άνδρέας άρχιεπίσκοπος.....	» 1
22	Μαρία Α. Σαραντοπούλου.....	» 1	54	Γεωρ. Δεκαπόπουλος.....	» 1
23	Μαρία Θ. Άνδρικού.....	» 1	55	Άνδρείς Άσκημάκοπουλος.....	» 1
24	Μαρία Κ. Μελισσαντοπούλου.....	» 1	56	Άγγελική Μεθοκλιοπούλου.....	» 1
25	Ελένη Κ. Αποστολοπούλου.....	» 1	57	Πανάρετος Κωστοκίκοπουλος.....	» 1
26	Βασ. Παπαγιαννοπούλου.....	» 1			
27	Μαγδαλινή Οικονομοπούλου.....	» 1			
28	Κ. Σπηλιωτόπουλος ιερέως.....	» 1			
29	Άθανάσιος Ν. Κινοβίου.....	» 1			
30	Ευφροσύνη Β. Άνδρικού.....	» 1			
31	Ευφροσύνη Α. Μπουκαρίση.....	» 1			
32	Γεωρ. Γ. Παπαγιωτόπουλος.....	» 1			

ΧΡΥΣΟΥ (ΚΡΗΜΗ).

1	Α. Σαραντάκης.....	» 1
2	Δ. Σ. Τσιλιόβας.....	» 1
3	Σπύρος Μπέλος έπίσκοπος.....	» 1
4	Ήλιος Σαματζιάννης.....	» 1
5	Επισκοπάρχης Στέφανος.....	» 1
6	Παναγ. Ν. Αούκας.....	» 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ.

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ.—ΣΕΑ: Ζ'—ΝΕ'. 'Αγγέλια περί τοῦ Προσκυνητηρίου Ζ'—Υ'. — Αἱ ἐκτελεσθέναι ἁρπαγικαὶ ἀκολουθίαι Υ'—Θ'. — Χειρόγραφοι τῶν κανόνων Υ'. — 'Αγγέλια περί ἐκδόσεως τῶν ἀκολουθιῶν Θ'—Ι'. — Χειρόγραφα τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Λουκά Ι'—ΙΒ'. — Περιλήψεις τοῦ βίου ΙΑ'—ΙΒ'. — Διήγησις περί τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Λουκά καὶ τῆς κτίσεως τῆς μονῆς ΙΥ'—ΙΒ'. — 'Ομοῖαι καὶ Ψ'—Ψ'. — 'Ομοια στοιματάκια Ψ'—ΙΥ'. — Περὶ τοῦ κτίστου τῆς μονῆς ΙΥ'—Κ'. — Ι. Χρυσόβουλος στίχοι περὶ θαυμάτων Κ'—ΚΒ'. — Περὶ τοῦ κτίστου τῆς μονῆς ΚΒ'—ΚΥ'. — 'Ομοῖαι χειρογράφων καὶ ἐκτελεσθένων, ἔξ ὧν συνίστη δ' α' τόμος ΚΥ'. — Διάφοροι γραφαί, σημειώσεις καὶ διορθώσεις εἰς τὰς ἀκολουθίας καὶ τὸν βίον τοῦ Λουκά ΚΥ'—ΜΒ'. — *Fleury* ἐπιγραμμοὶ τίθησι τὸν τάφον τοῦ Λουκά ἐν 'Αττικῇ ἀνακτὴρ ΜΒ'—ΜΒ'. — Ἀναπληρώσεις τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ Λουκά ΜΒ'. — Τινες εἰ συγγραμμάτων Β'—ΒΒ'. — Τινες εἰ συγγραμμάτων ἀκολουθιῶν ΒΒ'—ΒΥ'. — Τρεῖς τοῦ βίου ΒΒ'. — Συγκριτικαὶ σημειώσεις περὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκολουθιῶν ΥΓ'—ΜΒ'. — Ἱστορικὰ σημεία τοῦ βίου τοῦ Λουκά ΒΒ'—ΒΒ'. — 'Η εἰκὼν τοῦ Λουκά ΒΒ'.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ 3—70. Μικρὸς ἱεραρχὸς 3—5. — Μεγάλος ἱεραρχὸς 6. — Αὐτὴ 9. — Συγχρὰ 11. — Καθίσματα 13. — Κανόνες 17—24. — Κανόνες 64—68. — Ἐξαποστειλάρια 68. — Αἶνοι 69. — Βίος 25—62.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΚΟΜΗΣΙΝ ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ 71—111. Μικρὸς ἱεραρχὸς 71—73. — Εἰς τὸ ἀπόδειπνον ὁ φωστὸρὸς κανὼν 73—77. — Μεγάλος ἱεραρχὸς 78. — Αὐτὴ 79—91. — Συγχρὰ 92. — Καθίσματα 93. — Κανόνες 95—108. — Ἐξαποστειλάρια 108. — Αἶνοι 108—110. — Μακαριμοὶ 110—111.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΛΟΥΚΑΝ 113. Κανὼν α' 113—117. — Κανὼν β' 117—121. — Κανὼν γ' 122—126. — Κανὼν δ' 126—130.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΜΥΡΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ 130'.

ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ 131—178. § 1 εἰς 131. — Ἄριστος τοῦ ἱερατοῦ βίου εἶνε ὅχι ἐ χρόνος, ἀλλ' ἡ γνώμη καὶ ἡ προσπάθεια. — 'Ο ὅσιος Λουκάς ἐξῆλθεν ἀρετῇ τῶν ἀρχαίων ἀγίων. — 'Η στείη καὶ τεθλαμένη ὁδὸς καθίσταται εἰς πολλοὺς ὁδοὺς, ὅχι διότι αὐτὴ εἶνε πρὸς τὴν ταύτην, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀγαπῶσι μὲν τὰ καλὰ, ἀλλὰ οὐκ ἀνέχονται εἰς τοὺς πόνους. — Καὶ τὸ νὰ ἐνδομηθῇ τὴν εἰς τὸν ὁσιον Λουκᾶν εἶνε τοῦτο πρῶτον χάρις καὶ εὐφροσύνη. — Ἄλλ' ὁ βίος τοῦ ἁγίου Λουκά εἶνε ὁ μόνον πρῶτος εὐφροσύνης, ἀλλὰ καὶ ὁρμητικὸς καὶ συντελεῖ εἰς ψυχικὴν ὁρμήσαν.

§ 2 εἰς 132. — 'Ο μέγας Λουκάς κατέγεται ἐξ Αἰγύπτου, ἐξ ἧς εἰ πρόγονοι αὐτοῦ ἠγαγέσθηναν διὰ τὰς καὶ ἐκεῖ ἰδόντων τῶν Ἀγαθῶν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ἐν Φαυλὸν ὅρος τοῦ Ἰουδαίου ἐκλῆρον διὰ πάλιν εἰσελθὼν τῶν Ἀγαθῶν μετέβησαν εἰς τὸν λιμένα Βαβύλ, ὅπου ἐγενήθη ὁ πατὴρ τοῦ ἁγίου Λουκά Σίγριανος. Μετὰ ταῦτα κατέβησαν ἐν τῇ πόλει Καστορίῳ, ἐν ᾗ ἦσαν πολλὰ ἑπαρχοὶ ἀπὸ τῶν κατωτέρων φρονούντων αὐτοὺς διὰ τὰ πλοῦσι, ἀλλὰ τίλος διὰ τῆς μεσελεύσεως τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου σπείλεις ἀβήθησαν ἕως καὶ μέρος τῶν κατωτέρων. — 'Ο πατὴρ τοῦ Λουκά ἐκαλεῖτο Σίγριανος, ἢ δὲ μήτηρ Εὐφροσύνη. — Ἐν τῇ Καστορίῳ ἐγενήθη ὁ ὅσιος Λουκάς, τρίτος ὢν τῶν ἐπὶ ἀδελφῶν, ὢν 1) ὁ Θεόδωρος, 2) ἡ Μαρία, 3) ὁ ὅσιος Λουκάς, 4) ἡ Καλὴ, 5) Ἐμψόριος καὶ δύο ἄλλα ἀποθανόντα ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ. — Ἡ Καλὴ ἔδωκε πληροφορίαν περὶ τοῦ βίου τοῦ ὁδελφου αὐτῆς Λουκά εἰς τὸν συγγραμμὰ τοῦ παρόντος βίου.

§ 3 εἰς 133. — 'Ο Λουκάς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας οὐδὲν παιδαγωγῶδες ἔπαρτεν, ἀλλ' ἔζη βίον γεροντικόν. — Δίω

Ερωμα κρίας, τὸν καὶ ὡς. — Τετράδι καὶ παρασκευὴν ἔμεναν αὐτοί. — Οἱ γονεῖς πρὸς δοκιμὴν ἔδωκαν αὐτὴν μετὰ ἰγνύου κρίας, ὅπου νοήσας, ἅμα ἔφαγε, πολλὰ καὶ εὖ εἶδε τὴν δουραστήν του.

§ 4 αἰ: 131. — Εἰς ἀσπὴν ἤλκεας ἔλθον ἔγινε πομπὴ καὶ γενομένης.

§ 5 αἰ: 131. — Ἦτο λίαν οὐρανόθεν πρὸς τοὺς πτωχοὺς. — Ἐξέδον εἰς αὐτοὺς καὶ αὐτὴν τὴν πρὸς συντήρησιν τροφὴν του.

§ 6 αἰ: 131—135. — Ἐξέδον καὶ αὐτὴ τὰ ἐνδύματα, ὅπου ἔφαγε, καὶ ἔμεναν γενομένης, δι' ὃ καὶ πολλὰ ἔπαυον ἑαυτὴν τὸν γένειον του. — Τὸν σπῆρον, ὃν ἔφαγε εἰς τοὺς ἀγρούς, ἐφαρμόζειν ἐξ ἰσού μετὰ τὸν πτωχὸν ἢ καὶ τὸν περισσύτερον ἔβλεπεν εἰς αὐτοὺς. Ἀλλ' ὅμως ὅσοι περισσύτερον ἔβλεπεν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐλγνότερον ἔμεναν, τόσο περισσύτερον οἱ ἀγροὶ καρποφοροῦντες ἔγινον.

§ 7 αἰ: 135. — Ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀποθνήσκει. — Ὅτι προσήχθητο, οἱ πόδες αὐτοῦ δὲν ἤγγισαν τὴν γῆν, ἀλλ' ἐν πύλῃ ἵστατο οὗτος ἐνδύματα, ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἄλλοι μέντοι μαρτυροῦνται περὶ τούτου τοῦ θαύματος.

§ 8 αἰ: 135—136. — Ὅτι οὐκ ἐπὶ εἰς Θεσσαλίαν, ἵνα τραπῇ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ἐμποδίσθη, συλλεγμένη ἐπὶ στρατιωτικῶν καὶ φυλακτικῶν ὡς ἀπαμύνη δὲν δούλος καὶ κατεργασθεὶς ἐπ' αὐτῶν, ἀγνοοῦντων τὸν ἀληθὲς αὐτοῦ σκοπὸν.

§ 9 αἰ: 136. — Τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐκπληροῦ διὰ δύο μοναχῶν, ἰδενόντων εἰς ἱεροσόλυμα, ὅτινας παραλαμβάνει αὐτοὺς, συνάγεισαν πρὸς τὸν ἡγούμενον μοναστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις, ἐν ᾧ κατελύσαν.

§ 10 αἰ: 136. — Ἐν τῷ αἰρημῶνι μοναστηρίῳ τῶν Ἀθηνῶν ἐδίδεται τὸ μοναχικὸν σχῆμα.

§ 11 αἰ: 137. — Ἡ μήτηρ ἀπέλασεν αὐτὸν ἐξέρχεται. — Παρακαλεῖ τὸν θεόν. — Προσευχὴ αὐτῆς.

§ 12 αἰ: 137. — Ὁ θεὸς ἀπεκρίθη αὐτῇ, δι' ὃ καὶ πάλιν ὤφειλεν εἰς τὸν ἡγούμενον ἐπὶ πολλὰς νύκτας, ἐν ᾗ ἡ νύκτ' ἡμέρας αὐτὸν ἐν ἐστέρῃ αὐτῇ τοῦ οὐλοῦ.

§ 13 αἰ: 138. — Ὁ ἡγούμενος καταμαρτυροῦντος προσκαλεῖ τὸν Λουκά, ζητεῖ νὰ μὴδὲ κατ' αὐτὸν ἀλλ' ἐκείνους ἀρρίπτει. — Διατάσσει αὐτὸν ὁ ἡγούμενος νὰ φύγῃ οὐ μόνον ἐκ τῆς μονῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς.

§ 14 αἰ: 138. — Ὁ Λουκᾶς εὖ εἶδε ἐν τῇ νύκτ' ὡς φύγει. — Ἀλλ' ὁ ἡγούμενος ἔπεισεν αὐτὸν.

§ 15 αἰ: 138. — Ὁ Λουκᾶς λαβὼν τὴν εὐχὴν τοῦ ἡγουμένου ἀπῆλθεν εἰς τὸν πατριὸν οἶκον, ἐν ᾧ αὐρὸς τὴν μητέρα του ἐπὶ τέρμας καθήμενη. — Αὐτὴ ἔμελλεν χαρᾷ καὶ ἐκπλήξει διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ φιλετάτου υἱοῦ ἀφ' ἐρχομῶν τὸν θεόν.

§ 16 αἰ: 139. — Ἀλλὰ μετὰ τίσσεως μύνας, συνουκοῦσας καὶ τῆς μητρός, ἀπῆλθεν ὁ Λουκᾶς εἰς τὸν ὅρος τοῦ Τυαννίτζης, ἵνα ᾗτο ἐκκλησίαν τῶν Ἀναργῶν.

§ 17 αἰ: 139. — Εἰς τὴν μονήν του Λουκᾶ, μὴ πιστεύοντι αὐτὸς τὴν νύκτα ἀγρυπνεῖ προσευχόμενος, προσελθὼν εἰς τὴν θύραν τῆς καλῆς αὐτοῦ καὶ εἶπεν ὅτι δι' ἄλλης τῆς νυκτὸς ἔκρινεν μετανοίας καὶ προσήχθη μίση τῆς πρώτης λίγων διαρκείας τοῖς: «Κόρις ἐλθόντων».

§ 18 αἰ: 140. — Ἀφ' ἑκείνου ποτε ὁ Λουκᾶς πρὸς τὸν ἡγούμενον μονῆς τινος, παρ' ᾧ διατρίψας τρεῖς ἡμέρας ἤρρατο νύκτωρ. — Ὁ ἡγούμενος ἐξέτι αὐτὸν νὰ μείνῃ, ὅτε καὶ ὁρεῖται μεγάλης ἐγγυόσεως. — Πρὸς τὴν φέρουσαν αὐτὸν ἀποκρίθη τὴν ἐκκλησίαν: «Πρὸς τὸν φῶτον τοῦ θεοῦ. — Ἀλλ' ὁ Λουκᾶς ἐπεβόητο αὐτὸν. — Ἀρὰ ἡ ἀκολουθία δι' αὐτὸν οὐκ ἀναγκαία. — Ὅτι οὐκ πιστὸς τὸν ἡγούμενον ὁ Λουκᾶς ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν».

§ 19 αἰ: 140—141. — Κατασκευάζει ὁ Λουκᾶς κήπον. — Ὅλκον ἔπαυσε ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἔδωκεν πρὸς πάντας. — Ἐλαρὴν ἔμενοντες ἐκ τῶν δαψύων θουραίνοντες αὐτὸν, οὐκ ἀπειθεῖν. — Ἀλλ' ἐπιπλὴ ἱκανοχρόνως, διὰ τῆς προσευχῆς του ἔκρινεν, ὥστε ὁ μεγαλύτερος ἐξ αὐτῶν ἔλαρος νὰ πύξῃ κατὰ γῆν. — Κοιμητοὶ τρίχοντες νὰ σπῶνται αὐτὸν οὗτος ἱκανοῦς αὐτοὺς καὶ ἔγωγε αὐτοὺς βοηθῶς ἀνίστασιν αὐτὸν καὶ ἀφῆκεν ἐλεύθερον εἰς τὸ δάσος.

§ 20 αἰ: 141. — Καίτοι πιστῶντες ὑπὸ παντοῦν στενοχωριῶν ἦν πάντες εὐδαίμονες. — Δὲν ἐφρόντιζε περὶ τροφῆς.

§ 21 αἰ: 142. — Ἀφίσταται τοῦ μεγάλου σχήματος διὰ δύο μοναχῶν ἐκτελεσθέντων πρὸς τὴν προσευτὴν Ῥώμης. — Πάντες, θεοὶ, ἀγγέλους, ὁμοῦ καὶ ἡρώδης ἐπὶ τούτῳ πλήν τοῦ πολέμου πάντων, τοὺς διαβόλους.

§ 22 αἰ: 142. — Ἐν ᾧ ἐκθρόνισεν οὐκ αἰρημῶνι μοναχῶν παρὰ τὸν αἰγυλόν, ἔχθρας μάλα ἐκπλήξας τῆς θαλάσσης ἔκρινεν πρὸς τὸν ποῦν αὐτῶν προσκαλὼν οὕτως αὐτοὺς εἰς παρακλήσιν αὐτοῦ. — Ἐκπλήχθησαν ἐπὶ τῇ θαύματι οἱ πολλοὶ μοναχοί.

§ 23 αἰ: 143. — Οἱ μοναχοὶ ἐκ τοῦ αἰρημῶνι θαύματος ἐνέστησαν ἵπποισι ἥτοι ὁ Λουκᾶς. — Ὁ θεὸς πάλιν αὐτοὺς καὶ ἑαυτὸν ἰχθύν κατὰ τὸν αὐτὸν ὅρμον. Τὰ θαῦμα εἰναι ὁμοῦντα πρὸς τὸν τοῦ Ἰωάννου τρεφομένου ὑπὸ κέρκεως. — Ἀπερχόμενος ἀφ' ἐκείνου ἐκείνου μάλλον οἱ μοναχοὶ ἢ ἀφ' ἐκείνου. — Ὁ Λουκᾶς ἤμνητο νεότητος, κλαίων καὶ μὴ κοιμώμενος, δι' ὃν ἡρώδης τῆς θαλάσσης χρίσας τοὺς ἰσθμὸς ἀσθενεῖ καὶ τοὺς προβλεπόντας τὰ ἐντα, τὰ ἐν παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα.

§ 24 αἰ: 143. — Προεῖπεν τὴν ἐκδοχὴν τῶν Σκωθῶν. — Προεῖπεν ὅτι ἡ Ἑλλάς θὰ λεηλατηθῇ καὶ ἡ Πελοπόννησος θὰ καταπολεμηθῇ.

§ 25 αἰ: 143. — Ἡ καλὴ τοῦ ἥτοι κατασκευασμένη ἐπιτηδεύει μόνον διὰ τὸ ἀπλῶς χρυσοῦ. — Εἰς ἰσθμὸν ἑκατέρωθεν ἐν αὐτῇ, εἰς ἐκ κατακλίνον, ἵνα ἔχῃ πάντες ἐν τῇ τὸν θάνατον. — Ἐκείνῳ ὀλίγον καὶ ἄριστος ἀνίστατο καὶ ἔφαλλον ἐκ τῶν φηλῶν τοῦ Δαβὶδ.

§ 26 αἰ: 144. — Ἦτο εὐπλοῦς οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κτήνη, πατινὰ καὶ τοὺς ὄρους, ὡς δύο κατακλίνοντες ἑαυτοὺς.

§ 27 αἰ: 144. — Ἡ φῆμη τοῦ Λουκᾶ διεδόθη πανταχῶς. — Δὲν ἀδελφοὶ μὴ ἐβρίσκοντες τὸ χρυσόν, ὅπου ὁ πατήρ αὐτῶν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡγουμένου, προσήλθον αὐτῷ. — Ἐβρίσκον αὐτοὺς μετὰ πολλὰς ὑπερηφάνειας πρὸς αὐτὸν ἡ τεταμένη. — Οἱ δύο ἀδελφοὶ αὐτῶν κατὰ τὰ σπέρμα, ὅπου αὐτοὺς εἶπε. — Τὸ θαῦμα διεκρίθησαν οὕτως πανταχῶς.

§ 28 αἰ: 145. — Τρεῖς γυναῖκες ἔρχονται πρὸς τὸν ἄγιον, ὡς ὁ διάβολος ἐπεμύνην ὑπὸ πρόφασιν μὴ εὐλαβεῖται, πράγματι ὅμως πρὸς περιστῶν τοῦ ἁγίου. — Αὐτοὶ κατέβαινον πρὸς τὸν ποῦν τοῦ ἁγίου παρακλίνον αὐτοὺς, ἵνα εὐπλοῦς αὐτῶν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡγουμένου. Μετὰ πολλὰς παρακλήσεις ἐλθόντες τὴν παρακλήσιν αὐτῶν καὶ ἐλθόντες τὴν ἡγούμενον τῶν κερσίων αὐτῶν. — Μετὰ βραχίονα διακονῆν ἀπερχόμενοι αὐτοὶ ἀπαρτίζονται ἐπ' αὐτοὺς τὰ κανόνων.

§ 29 αἰ: 145. — Ὁ διάβολος ἐξήγαγε τὰ σπέρμα τοῦ Λουκᾶ πᾶσι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν γυναικῶν. — Ἀλλ' ὁ ἄγιος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἡμερῶν γενναίως κατ' αὐτοὺς καὶ διὰ τῆς προσευχῆς καὶ διὰ τῆς πύξης θαύματα σθένειν τὰ πᾶσι. — Ἀγγέλους κυρίως κατ' ὅσον εἰσέλασαν εἰς τὰ σπέρμα τοῦ ἁγίου ἀγαστρῶν, δι' ὃ ἐξήγαγε παρακλίνον, δι' ὃ οὐκ ἐβρίσκον τὸ σπέρμα πᾶσι.

§ 30 αἰ: 146. — Ὁ πᾶσι ἀδελφοὶ τοῦ Λουκᾶ συνέθετο ἐν ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ὑποδοχῇ αὐτοὺς εἰς τὴν ἑλπίαν. — Ἐν ᾧ ποτὶ αὐτὴ μετὰ καὶ ἄλλων παρ' αὐτῷ διέτριβε, καθάριζον τὸν ἄγιον τὸν κυρίως, ἵνα εἰς ἄγιος ἐπὶ ἀνθρωπίνῃ τῇ φέρῃ βαρὺ φορτίον ἔρχεται πρὸς ἑαυτὸν. — Εἶπε καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὅρος. — Ἐν ᾧ δ' ἐπέπαινον πάντες περὶ τοῦ ἐκείνου φέροντος ἀνθρώπου, ἵνα καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς τὸ ὅρος.

§ 31 αἰ: 146. — Ὁ πᾶσι ἀδελφοὶ εἶπαν νὰ περιμένῃ παραμένει μέχρις ἡμέρας ἡμέρας, ὅτι καὶ ὁ ἄγιος ἔλθον εἰς ἄλλος Μελίτης ἐκ τοῦ γένους. — Ἀρὰ εἶπε τὸν ἄνθρωπον, ἵνα αὐτὸν ἀποστείλῃ. — Ἐκείνους ἀπέστειλε, ἐλθόντες τὸν ἄγιον καὶ συνδοκῶντος του, ἵνα αὐτοὺς συγχωρήσιν καὶ λαβὼντες αὐτὴν ὑποχωρήσιν νὰ κἀν, ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου πρὸς χιλιάδας μετανοίας καὶ τὰ τρία, ἵνα καὶ τεταρασμένοι. — Ὅπως ἀπῆλθεν ὁ φῶνός παρακλίνοντες.

§ 32 αἰ: 147. — Ἄλλος τις ναύκληρος ἀνέστη ἐκ τῶν ἁγίων, ἀλλ' ἤγγισεν τὸν διακονικὸν αὐτοῦ. — Δὲν ἀγαστρῶς ποτὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἰχθὺς δύο, ὡς εἰς μέλλων. Ὁ συμπληρώνων ἀπομνημονεύων ἑαυτοῦ τὴν μέλλων αὐτοῦ χρίν, τὸν ἐκ μικρότερον προσήχθη τῷ ἁγίῳ. — Ὁ ἄγιος προεῖπεν τὸν σκοπὸν ἐπιπλήξει αὐτὸν ὑπομνήσας αὐτὸν τὸν Κρίν, τὸν Ἀνακλίνον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. — Μετανοεῖ ὁ ναύκληρος καὶ τυχὼν συγχωρήσας ἀπῆλθεν οὐκ ἐκείν. — Ὁ δὲ οὐκ τῷ ἁγίῳ συνεικὼν συνέλαβον ἱεροκλέας προσέρχεται τὸν ἰχθύν αὐτοῦ, ὅπως ἀρρίπτει εἰς τὸν ὅρον ἄλλων ἀπεσταλῶν, ὅτινας καὶ πράγματι ἐβρίσκοντες ἔφαγον, ἐν ᾧ ἄγιος ἐπὶ τέρμα ἀπαύων αὐτοὺς.

§ 33 αἰ: 148. — Ταῦτα ἐγίνοντο πρὸς τὴν ἐπιδουλοῦ τῶν βαρβάρων. Μετὰ δ' αὐτῇ διέτριβεν ἐπὶ τῇ πύλῃ ἐν τῇ τοῦ Ἰωαννίτζης ὄρει. — Ἀκούσας δ' ἐκείνου ἀπερχόμενος διὰ τὴν ἐκδοχὴν τοῦ ἀγίου τῶν Βουλγάρων καὶ μέλλων κυριώδους ἐξέρχεται τὸν κήπον αὐτοῦ.

§ 34 αἰ: 149. — Ἐπειτα περὶ εἰς: Κόρινθον. — Φωτὴ εἰς διδασκαλίαν, ἐξ ὃ ἀπερχόμενος διὰ τὴν κακοχρίαν τῶν ποῦν.

§ 35 αἰ: 149. — Ἀπῆλθεν εἰς τὴν κορυφὴν καὶ εἰς τὴν Πάτρως, ὅπου διέτριβε στυλῆς τις, ἐν ᾧ ἐκείνους νὰ ὑπερτίσθῃ. — Ἀλλ' ἑτέρως στυλῆς ὁ τοῦ Χρυστοῦ διὰ πρεσβείας προεβλάσιν αὐτὸν, πρὸς ἐν καὶ ἀπῆλθεν καὶ ὑπερτίσθη κατὰ πάντα. — Ὑπερτίσθη αὐτὸν δίκαιον.

§ 36 αἰ: 149. — Αὐτοῦ εἰς τὴν ἑρπὴν λαοφῶν καὶ κορυφῶν τὴν γένοντα αὐτοῦ στυλῆν ἡλὶ γῆν ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ τραχέως. — Ὁ τοῦ εἰρημῶνι ἡρώδης αὐτὸν. — Ἀλλ' ὁ θεὸς ἐπαύσατο τὸν αὐτῶν ἱερεῖς, ὅπως κατὰ τὴν θάλασσαν ὅπου τὸν βασιλεὺς αὐτοῦ τὸν θάνατον καὶ αὐτὸς ἐκρίνετο μέχρις θανάτου.

§ 37 αἰ: 150. — Ἀλλ' ὁ διάβολος ἐν ὁμοῦν ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου, ἵνα ὁ Λουκᾶς ὑπερτίσθῃ τὸν στυλῆν. — Διέτριβεν αὐτοὺς.

§ 38 αἰ: 150. — Αἶψον τοῦ χωρισμοῦ ἐγίνετο ὁ ἐπιτεταρμένος τῇ φιλαίᾳ τῶν λαίμων, ὅπως ἐβόλκοντες τὸν ἄγιον διαβόλους παρὰ τὴν ἐκτεταμένην διὰ πύλιν.

§ 39 αἰ: 150. — Ἐκείνους ἐκ τῶν μονῶν μόνον ἐν τῇ ναυίῳ τοῦ ἁγίου Προκοπίου. — Ἀλλὰ κἀκεῖθεν ἀπερχόμενος, διὸν βαρύνει βροχὴ κατὰ τὸν ἐν ᾧ κατέκειτο οἰκίσκος κατὰ θείῳ βολῇ, ὅπως καὶ ἐπὶ πᾶσι διατρίβον ἐν Πελοπόννησῳ ἀποστρέψῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ.

§ 40 αἰ: 150—151. — Μετ' ὀλίγον ἀπῆλθεν ὁ ὅρος Σομῶν. — Διατρίβει αὐτοὺς ὁ ἐκείνους καὶ ἀγαθὸς.

υἱὸς αὐτοῦ Πέτρος. — Πανταχοῦ ἔκφυγε. — Καὶ ὁ Λουκᾶς ἀπελθὼν διέτριβεν εἰς τὴν περιπόρθητον τοῦ Ἰωαννίτζη ἡτοιμασμένην οἰκίαν.

§ 41 σελ: 151. — Μαθὼν δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου πλησίον που κατέλυσε προσήλθεν αὐτῷ προσεγγεῖν λαγάνῃ ἐκ τοῦ κήφου τοῦ αὐτοῦ τε καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ ἄρχουσιν καὶ κληρικοῖς. — Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἔρωτᾷ αὐτὸν περὶ τοῦ ἐκείνου καὶ τοῦ καὶ οὐλοῦ ἐπαγγελματοῦ. — Μαθὼν δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἐπεθύμησε νὰ ἴδῃ τὴν καλὴν τοῦ ἀγίου.

§ 42 σελ: 151. — Ἐπισκερθεὶς τὴν καλὴν ἰθαράσει τὴν πέναν αὐτοῦ. — Προσφέρει αὐτῷ ὁ Κορίνθου χρυσίον, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη, ἵνα αὐτοῦ εὐχὰς καὶ διδασκαλίαν. — Ἐκπορεύθη ἐπὶ τῇ ἀρτίᾳ ὁ Κορίνθου. — Ὁ δὲ ἄγιος ἡγαγέσθαι εὖλος νὰ λέγῃ ἡμισυαῖτι. — Εἰτα ἔρωτᾷ τὸν Κορίνθου περὶ τοῦ πῶς ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ κοινωνῇ τῶν ἀρχόντων μυστηρίων. — Ὁ Κορίνθου δίδει τὰς διδασκὰς ἱεργίαις ἀπλήθους.

§ 43 σελ: 152. — Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν βασιμῶν ἀνέρχεται τὸ ἔτος θῶον τῷ: «Κόριε Ἰλέρου». — Ἐνθ' ποτε ἀνέρχεται ἡμεῖς ἵδαντες αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν κατὰ συνήθειαν τοῦ διαβόλου, ἵνα ἱεροποιῇ αὐτὸν τῇ τριακῇ τῶν ἁγίων. — Ὁ ἄγιος ἐμπελὶ πρὸς τὸν ἱερὸν οὗτος ἀκούει καὶ ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐκτὴν τοῦ χωρίου νὰ βλάθῃ τὸν ἄγιον.

§ 44 σελ: 153. — Ἀντὶ τὴν βασιλικὴν ἀμύλητον κλαπὶν ὅπαν ὁ ἐκέρχεται χρυσίον ἐν Κορίνθῳ. — Ὁδύρεται, περιπίπτει εἰς ἀποκρίσιον. — Πανταχοῦ τὰ πάντα θρῆνισται, ἀλλ' οὐδὲν εὐρεῖν. — Ἐνθ' τινες παρηγόρουν αὐτὸν, ἐμνημόνευσι τὴν τοῦ οἴου Λουκᾶ, ὡς τοῦ μόνου δυναμένου νὰ καταλάβῃ τὸν κλέπτην. — Προσεκλίνθη οὗτος καὶ ἐνθ' ἔβλεπεν ἀνεκάλει τὸν κλέπτην, διατάσσει αὐτὸν νὰ ἐκφύγῃ τὸν χρυσίον καὶ κομίσῃ πρὸς τὸν βασιλικὸν ἀνδρῶπων ἕκαστὸν καὶ ἱερίαν. — Ὁ δὲ κλέπτης νοθεύθεις καὶ τυχὼν συγγνώμης ἀπλήθους.

§ 45 σελ: 154. — Διατριβόντα τὸν ὅσον Λουκᾶν ποτε ἐν τῇ πλησίον τῶν Θεῶν καίριον σημείον παρὰ τῷ θεοφιλῇ Ἀντωνίῳ, προσέβητι τὴν παρακαλῶν αὐτὸν νὰ εὐχῇ τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ τὸ ἀδελφῶν καὶ κινδυνεύοντα. — Κατ' ἀρχὴν ἠνέκησεν ὁ ὅσος, εἴτα δὲ προσοχῇ καὶ τοῦ Ἀντωνίου ἐπεσέφιστο τὸν ἀδελφὸν υἱόν. — Μετὰ πολλὰς παρακαλῆσεις τῶν φίλων, συγγενῶν, τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ Ἀντωνίου πείθεται ὁ ὅσος Λουκᾶς, ἵνα προσευχῇ ὑπὲρ τοῦ ἀδελφικοῦ. — Ὁ ὅσος μετὰ τοῦ Ἀντωνίου ὑπέσχεσαν οἰκασθαι. — Εἴτα δ' ὁ Ἀντωνίος ἐπιθυμῶν, ἵνα μὴδὲ εἰ τι ἐκ τῶν τοῦ ἀγίου εὐχῶν ἀπώλετο ὁ ἀδελφὸς, μακάριον εἶναι ἱεριστοῦ καὶ ἱερωμίνου ἀπλήθους εἰς τὸ βαλάντιον.

§ 46 σελ: 156. — Ἐνθ' οὗτοι ἰδιωτικῶς ὅσος ἐβλάστη, περὶ τὸ τέλος διέταξε τὸν συνδεδωρὸν νὰ ἐτοιμάσῃ φαγεῖν τὸν. — Ἀπορρῶν δὲ διαταγῆς καὶ ἔρωτᾷ τὸν ἄγιον τίνας οἱ ἐρχόμενοι καὶ τίς οἱ περὶ αὐτῶν ἀναγγελλας. — Καίτοι ὁ ὅσος κρινέται εἶναι ἐπὶ τοῦ δαίμονος ἀπατηθῆναι ἔβλεπεν ἐντολὴν. Ἀλλ' ὅμως ἄρα τῇ χιτῇ ἤλθεν οἱ ὑπὸ τοῦ ἀγίου παραγγελλόμενοι. — Ὁ συνδεδωρὸς ἐκ τοῦ φαγεῖντο ἔκρυψε χάριν ἑαυτοῦ μέρους τι, ἀλλ' ὁ ἄγιος εὖρε τοῦτο καὶ ἵδαντα τοῖς ἑσπέραις, ἱθ' ὃ καίτοις ἀνέστη.

§ 47 σελ: 156. — Ἐπειδὴ ὑπὸ πολλὰ ὑπὸ τῶν ἐκείνου φοιτῶντων ἡρώδου νὰ πλῆθι ἀλλογίαι. Ἀλλ' ἔπειθ' ἐννοήθη νὰ μὴ πείθεται ἀμύλητος εἰς τὴν τῇ ἐπὶ τῶν ὑποκατακλινῶν Γερμανὸν καὶ ῥωτίσας τὸν ἑαυτοῦ καὶ σφῆν ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου Θεοφίλακτον, ὅπως ἀπεκρίνατο αὐτῷ τὰ τοῦ Ἀρεναίου: «Φύγει, σὺ οὐκ οὐκ σὺ, ἵνα γὰρ, ὡς ἀπὸ τοῦ ἐκείνου, ὅπου ἐβόλυνται ἱερεῖς νὰ φύγῃ εἰς ἱερωμίνους τόπους, ὅπου καὶ ἱεραὶν ὁ ἄγιος Λουκᾶς.

§ 48 σελ: 157. — Ἀκούσας τὰ τοῦ Ἀρεναίου ἀνέμωρται ἐκ τῶν τοῦ Ἰωαννίτζη μερῶν εἰς χωρίον Καλῶμον.

§ 49 σελ: 157. — Ἀπύκνους τοῦ ἀγίου, ναυταὶ ἐκβλήντες ἐκ τοῦ ἐν τῇ λιμένι τοῦ Καλῶμον πλοῦ αὐτῶν ἐπεισπάρσαν τὴν καλὴν αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν χειρὸν αὐτοῦ. — Ὁ ἄγιος δὲ καὶ αὐτοῖς, καταλαμβάνει καὶ ἀπαυτὶ τὸν μόνον. — Οὕτω ἀρνοῦνται. — Ὁ δ' ἄγιος λέγει, ἂν δὲν ἔγχετ ἡμεῖς, πορεύσθε καλῶς καὶ ὅπως ὅτι χωρὶς τὸν κλέπτην. — Μετὰ τοῦτο ἀμύλητος ὁ κλέπτης ἀπύκνους, ἱθ' ὃ ἐμνησθῇ ὁ ἄγιος.

§ 50 σελ: 157. — Μετὰ τρία ἔτη κατακλινῶν τὸ Καλῶμον μετῴθη εἰς τὸ νησίον Ἀμπελῶνα καλούμενον διὰ τὴν ἐπιβόρην τῶν τοῦτον. — Ἀρμυλῆται ἐκεῖ ἀγῶνας ἀρετῆς. — Ἐρχομένη τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ νησιόου διατρίβοντες χωρικοὶ, ἔτι ἡνέκατο δωρεάν. — Ἐπιθυμῶντος τοῦ λαοῦ νὰ περαιοθῇ εἰς τὴν Πιλοπόρονον διὰ τὴν μακρὰν ἱεραρχίαν ἐκείνην τῆς Ἑλλάδος ἐμπελίσσεται, εἰπὼν: «Ἐμνησθῇ τὸ νῆος καὶ δὲν οὐκ ἐκβλήσεται».

§ 51 σελ: 158. — Τρία ἔτη διέμεινε ἐν τῇ νησίῳ, ἐν ᾗ ἔμνησται παντοίας στερήσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος, ἔτι διὰ τρικυμῶν καὶ θάλασσης ἥτο ἀπώλετος. — Προσέτι ἔπαυεν ὑπὸ κινεῖν τινος δαιμονίου. — Πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ κακοῦ ὁ ἐκεῖ σαρκατικῶς κρινόμενος ἄγιος παρίστη κατ' ὅσον καὶ ὑπέσχετο αὐτῷ τὴν ἀρεσίαν εἰπὼν ἂν ὅλην ἱστίαν, ὅτι στερηθῇ τοῦ ἱεροσυνίου μισθοῦ, εἰ δὲ μὴ, τελείως τοῖς μισθοῖς εἶναι. — Ὁ ἄγιος προσημῶν νὰ ὑποφέρει, ἀλλὰ νὰ μὴ στερηθῇ τῶν μισθῶν. — Εἴτα ὅμως ἰδὲν.

§ 52 σελ: 158. — Ἦ ἀδελφὸς τοῦ Λουκᾶ προσφέρει αὐτῷ ἄρτους. — Ἐλθροστέα αὐτόν, ἀλλ' εἶπεν δὲ ὅτι ἄλλων χρῆται χρυσοῦς αὐτοῦ ὁ θεός. — Μετὰ τοῦτα ἐφάνητο ἀδελφῶν, ἀπερώμενος. — Τίλος ἐφάνητο χάλινον. — Ὁ ἄγιος τούτων ἦτο πλῆθος τὸ ἐπὶ ἐκινδύνειν ἀπὸ τοῦ, δὲ διὰ τῶν ἐσθῶν αὐτοῦ. — Ἦλθον ἱερεῖς καὶ οἱ διασπῶντες ναυταὶ καὶ διηκόνους, ὅπου αὐτοῖς ἦτο προσημῶν, τὰ κατὰ τὴν τρικυμῶν. — Τοῖς ναυταῖς παρήγει πᾶσαν περιποίησιν.

§ 53 σελ: 159. — Ἀλλὰ καίτοι καὶ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ νὰ ῥηθῇσι τινα καὶ πῶς μετῴθη ἀπὸ τοῦ Ἀμπελῶνος εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾗ ἐτελεύτησε καὶ τὸν ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον κείτα.

§ 54 σελ: 159. — Οἱ ὑπὸ τοῦ ἀγίου περιποιηθέντες χωρικοὶ παροτρύνουσιν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾗ

καὶ ἀπέθανεν, ὅπως ἀποφύγῃ τοὺς κατ' ἐκείνην βορρῶς ἐκ τῆς ἑλίας καὶ ἐκ τῶν διαβανόντων πλησίον τοῦ νησιόου § 55 σελ: 160. — Ἀπελθὼν τὴν πρῆσιν τῶν χωρικῶν. — Καθεστὴς τὴν πηγὴν τὴν ἐν τῇ νῆσῳ αὐτοῦ κατοικίαν. — Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ κατεσκεύασεν ἡσπῶν. — Ἐξ ἑνὸς κρήνης.

§ 56 σελ: 160. — Ὁ διάβολος ἐν σχήματι μαδρῶν ἀνθρωπίνου ἐπάρσας διὰ παντοίων τρήσεων τὸν ἄγιον. — Ὅτε δ' ὁ ἀπὸ τῆς πρῆσιν τῶν ἁγίων, οἱ κατεσκεύασεν αὐτὸν, ὁ ἄγιος καταρτίσθη αὐτὸν ποιῆσαι τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ. — Ὁ διάβολος ἐγένετο ἄφαντος. — Τότε ἠρώτασε τὸν Γρηγόριον, ἂν εἶδε τὸν κοινῶν, ὡς ὁρίσθη τὸν διάβολον.

§ 57 σελ: 161. — Ὁ Γρηγόριος ἔπαυσε τὸν σταυρῶν. — Παρακλῆτι τὸν ἄγιον νὰ λατρεύσῃ αὐτόν, ἀλλ' αὐτοῖς ἀνέβηκε. — Τίλος λέγει τῷ Γρηγόριῳ ἐπὶ τὴν νύκτα δαίμονες ἡπάτησαν αὐτόν, κατ' ἣν ἐφαντάζετο ὅτι αὐτὸν ἀνθρώπων στερῆται, πρὸς ἐν εἰπε νὰ ἀκέρει τὸν Γρηγόριον. Καίτοι δ' εἶπεν ὅτι πρῆσι νὰ γένη μοναχός. Ὁ δ' ἄγιος εἶπεν ὅτι εἶνα. — Καίτοι δ' εἶπεν ἀπὸ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ τὸν βίον. — Ὁ Γρηγόριος ἰδὲν.

§ 58 σελ: 161. — Ὁ ἰβὼς ὁ στρατηγὸς τῆς Ἑλλάδος ἐκείνητος νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν προσκλήθη ὑπὸ τῆς γυναίκας τοῦ καὶ διὰ τὴν βασιλῆα ἀδελφίαν τοῦ υἱοῦ του. — Ἀλλὰ διὰ τὰς ἐν Κωνσταντινούπολιν ταραχαῖς ἐφοδίσθη, μὴ ἔχων μάλιστα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ αὐτοκράτορος. — Ἀμείβεται τὴν ἱερεῖα νὰ πρῆξῃ. — Ἐρωτᾷ τὸν ἄγιον, ὅπως προτρέπῃ αὐτόν ν' ἀπλήθῃ ἀδελφῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν. — Ἀπλήθη καὶ τὰ πάντα ἐγένοντο αὐτῷ, ὅπως ὁ ἄγιος προείπεν.

§ 59 σελ: 162. — Ὁ Κρίντης προσεκάλεσε τὸν ἄγιον ἀκούσας περὶ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ. — Ἀλλ' ὅμως δὲν προσήλθεν πρὸς αὐτόν ὁ Κρίντης δέσποτος, ἀλλ' ὑπερβῆκε. — Ὁ ἄγιος εὐχόμενος ἔβλεπε τὴν λύπην τοῦ πρὸς τὴν ὑπερήνην τοῦ Κρίντου. — Ἀρ' ὁ ὑπερήνης εἶπε τοῦτο, ὁ Κρίντης ἱππεύσας ἔβλεπε πρὸς τὸν ἄγιον. — Ἠγρόμενος αὐτὸν ὁ Κρίντης, ἐπεδῆθη, ἀμολόγησε τὸ ἀμάρτημα τοῦ καὶ ἐχρηγίηται αὐτῷ ἄλλα τε καὶ πρὸς ἀνεκδοχὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς Βασιλέως. — Ἐνθ' ὁ ἐκείνου ν' ἀπλήθῃ εἰς Βοζάντον, διδοὶ καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ἔλθῃ, ὁ ἄγιος εἶπεν ὅτι ἐν τῇ μετὰ τὴν ἐκείνου, ἀλλ' εἰς τοῖς Ἑσπερίαις, ὅπου καὶ ἐγένετο.

§ 60 σελ: 164. — Ἦ περὶ τῆς Κρήτης προσημῶν πρὸς αὐτόν τὸν ἄγιον ῥηθῆναι ἐκλήρηθη.

§ 61 σελ: 164. — Θάψας τὸν ἄγιον. — Γυνὴ ἐκ Θεῶν πάσχουσα διὰ τὸν μοναχὸν Παγκράτιον χολοῦστος ὅλον τὸ σῶμα αὐτῆς κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγίου μὴ θάψαι.

§ 62 σελ: 164. — Ὁ ἄγιος ἦτο ἀπείρητος διὰ πολλὰς κινήσεις μετὰ γυναῖκα οὐδὲ κατὰ τὸν λογισμὸν ἐκείνη προσέβητι τὴν. — Ὁ Παγκράτιος ἀνέστη τῷ συγγενεῖ τοῦ βίου τοῦ ἀγίου δὲ πολλοῦ καὶ ἄγιος τῇ εἰσελθῇ τῶν ἑσπέραις. — Ὅτε ποτὶ κατὰ τὴν ἐκείνου τῶν ἑσπέραις εἰσῆλθεν ὅτι ὁ ἄγιος καὶ ὁ συγγενεὸς τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅσοι γυναῖκες συνεισῆλθον μετ' αὐτῶν εἰς τὸ σπλάχνον. — Ταῦτα κατὰ τὸν ὅσον ἔβλεπον εἰς τὸ μέσον ἐκείνα φύζοντες καὶ τὰς δύο οἱ δύο. — Ὁ ἄγιος ἐκοιμήθη ὡς παῖς παρὰ τῇ μητρὶ, οὐδ' ἐπλήθην αὐτῷ σαρκατικῶς τὸν λογισμὸν.

§ 63 σελ: 165. — Ὁ Φιλιππος, ἐπαθῆς τὸ ἀδελφῶν, ἦτο αὐτῶν τοῦ μοναχοῦ Θεοδοσίου. — Ὅσος ἔβλεπε ποτε πρὸς τὸν ἄγιον καὶ ἰδὼν αὐτόν διεικνύοντα μετὰ τῶν ἁγίων καὶ ἐκείνην ἐκ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς τριπλῆς, ἐφαντάζετο ἐπὶ τῇ στερῇ ἀνακρίνομενος ὅτι ὁ ἄγιος ὄφειν φάσας καὶ οὐκ οὐκ ἦτο. — Ὑπνοῦντος ὅμως αὐτοῦ ἐφάνησαν δύο νεανίαι ἱεῖς καλλοῦς, οὕτως ἤλθον αὐτόν διὰ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ σκῆψιν. — Ἐπειτα διεικνύοντο αὐτῷ τὸν ἄγιον ἐπὶ πορρῶν λάμποντα ἑλόν. — Ἐγρήθη ὁ Φιλιππος ἀμολόγησε τὸ θαῦμα.

§ 64 σελ: 166. — Κατακλινῶν τὰ παρὰ μετῴθη εἰς τὸ Στείριον ὁ ἄγιος, ἵνα προβῇ τὸν αὐτοῦ θάνατον ἐξῆλθε καὶ ἐπισκέψατο πάντας τοὺς περὶ καὶ ἀποκαρτεῖν ἡρώτασεν. Μαθὼντες οἱ πρὸς αὐτόν ὅτι ἔπαυσε ζῆναι, καίτοι ἡλικίᾳ ἀπλήτου πρεσβύτης, προσελθόντες ἔστησαν περὶ αὐτόν κλαίοντες. — Ὁ ὅς αὐτῷ προσβύτης Γρηγόριος ἔρωτᾷ αὐτόν νὰ μὴδὲ ποῦ ἐπὶ τῇ μετὰ θάνατον. — Ὁ δὲ κατ' ἀρχὰς εἶπε νὰ εὐχῇ αὐτόν διὰ στερῆς εἰς φάραγγα τὴν πρὸς βῆμα τῶν θηρίων. — Ἐπιμνησκόμενος ὅμως τοῦ Γρηγορίου, εἶπε νὰ ἐπαρτίσθῃ αὐτὸν ἵνα κατέκτετο ἀδελφῶν.

§ 65 σελ: 167. — Προσεκάλεσε ὁ Γρηγόριος τοὺς χωρικοὺς ἀνασκαίπει τὸν τόπον αὐτὸν καὶ κατατίθῃ ἐν αὐτῷ τὸ ἱερὸν σῶμα.

§ 66 σελ: 167. — Μετὰ ἔξ μῆνας ὁ Παρλαγῶν τις μοναχὸς πορεύμενος εἰς Ἰταλίαν, διεικνύοντο ἐν τῇ χωρίῳ Χρυσῷ. — Κατ' ὅσον εἶπεν ὁ δαιμόν, ὅπου ἀμολόγησε εἰς τοὺς κατεσκεύασεν παρεκλήθη ὑπὸ αὐτόν νὰ ὑπερήνη τὸν ὅσον Λουκᾶν. — Ὅσος εὐχόμενος τὸν τόπον ἐπέσχετο μὴ πλάκα καὶ κηλίδας, κατέστησεν ἄδανον, εἰμὴ μόνον εἰς τοὺς μετὰ σκευῶν εἰς προσεγγίνῃν προσεγγαμίον.

§ 67 σελ: 168. — Μετὰ ὅσο ἔτη μακάριος τινος αὐτοῦ οἰκοδμοῦσι καὶ ἡ λῆξι καὶ νὰ ἐν ἑνὶ τῶν ἐκεῖ τελευτῶν θαυμάτων. — Πρῶτον τελειοποιεῖται καὶ κοσμοῦσι τὸν τόπον ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς Βαρβάρης εἰτα τὸ καλόν, ἐν ᾗ ὁ τόπος τοῦ ἀγίου μεταπορεύοντο εἰς ναὸν μεγαλοσημῆν εἰς σχῆμα σταυροῦ. — Ὅτε ἐκλήρηθη τὸ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀγίου ῥηθῆναι, ὅτι ὁ τόπος ἐκείνου ἐκείνη νὰ δοκασθῇ.

§ 68 σελ: 168. — Ὅτε νὰ γένη μετὰ καὶ τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀγίου θαυμάτων.

§ 69 σελ: 168. — Γυνὴ εἶχε τὴν χιτῶν καὶ τοὺς πόδας ἀκνήτους, ὁ δὲ υἱὸς αὐτῆς ἦτο δαιμονιζόμενος. —

ΟΙ ΔΕΟ ΙΣΤΩΡΑΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΣ, ΔΕΙΤΕ ΔΕ ΜΕΝ ΟΥΚ ΕΠΙ ΤΩ ΕΝ Τῇ ΦΩΤΑΓΩΓῇ ΕΛΛΗΝ, ΔΕΙΤΕΝ ΔΕ ΕΚΠΕΤΕ ΝΑ ΕΜΠΟΙΣΗ ΑΥΤὸν ΡΟΒΟΥΜΕΝ Τὴν Αὐτοκράτειρά τοῦ ΝΑΥΚΡΟΥ.

§ 70 σελ: 170.—"Ἄλλη γυνὴ πάσχουσα ὡς ἡ εἰρημένη εἶχε καὶ τοὺς ΔΕΟ αὐτῆς υἱοὺς χαλούς.—"Ἰάται καὶ αὐτὴ καὶ εἰ ΔΕΟ αὐτῆς υἱός, ἐν ᾧ ἐπιστρέφον μετὰ δαυὶ μηνῶν διαμονὴν παρὰ τῇ τάφῳ εἰσάει.

§ 71 σελ: 170.—Τρίτη γυνὴ εἶχε φαγέλαιον ἐν τῇ ὀφθαλμῷ.—Δαπανήσασα ὅπαντα τὸν βίον αὐτῆς εἰς ἱατροὺς ἐπὶ ματαίῳ, ἴαται μετὰ δαυὶ ἡμέρας, ἀρ' οὗτο προσήλθεν εἰς τὸν τάφον τοῦ ἀγίου καὶ ἤλαιεν τὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ τοῦ ἱαίου τῆς φωταγωγῆς καὶ ἀπὸ τῶν νοτίων τῆς σοροῦ τοῦ ἀγίου.

§ 72 σελ: 171.—Τετάρτη γυνὴ, Βουσιὰ γραῖς, ἀλγούσα τὸν ὀφθαλμὸν καὶ φοιτήσασα εἰς τοὺς ἱατροὺς καὶ οὐδὲν ὠφεληθεῖσα προσήλθε καὶ εἰς τὸν τάφον τοῦ δαυὶ Λουκά.—"Ἀλείψασα αὐτὴ ἐπὶ τινος ἡμέρας τὸν πάσχοντα ὀφθαλμὸν ἐκ τοῦ ἱαίου τῆς φωταγωγῆς καὶ ἐκ τῆς νοτίδος τῆς σοροῦ ἴδθη ὁ ἄγιος, ἀλλ' ἐνὶ οἴκῳ ἐπανήχθητο.

§ 73 σελ: 171.—Νικηλαὸς τις πάσχων ἐπὶ ἰδοναυτοῦ ἑλκεος, ἐπερ ἰερεὺς ὡς ἐκάλουν μεταχειρίζεται καὶ αὐτὸς τὸ ἑλκος τῆς φωταγωγῆς.—"Ἐμπεσὼν δὲ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν δεξιαντὴν πλημμυρούσαν ἐλισσόμενος τοῦ πάθους.

§ 74 σελ: 172.—"Ἀνθρωπὸς τις ἐγκαρπῆς καὶ λιτὸς ἰδαιμονίζετο, ἐπὶ πολλὰ ἔτη βασανιζόμενος ἀπὸ τοῦ δαίμονος.—Προσῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἱερὰν θέσιν, εἰμίμενε πολλὰς ἡμέρας. "Ἀνεγώρουν οἱ αὐτοὶ καὶ συχνὰ ἐπισκέπτετο τὸν τοῦ ἀγίου τάφον.—Κατὰ τινα τῶν ἐπισκεψάμενων μετὰ παράκλησιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν πατέρων ὑπὲρ αὐτοῦ ἐμπαρτάται αὐτὸς ὁ ἄγιος κατ' ὄναρ, ὅπως διηγεῖται τὸ στέμα αὐτοῦ καὶ εἶπεν: "Ἀπὸθε ὑγιής καὶ ὡς τοὺς ἴδθη.

§ 75 σελ: 172.—"Ἰωάννης τις ἰδαιμονίζετο.—Προσῆλθεν καὶ αὐτὸς εἰς τὸν τάφον τοῦ ἀγίου ὁ Παγκράτιος ἔρχοι διὰ τοῦ μύρου τοῦ ἐκ τοῦ τάφου ἀναβύζοντος.—Μετὰ ἕξ μηνῶν ἐμπαρτάει ὁ ἄγιος ἐλευθερὸς καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ δαίμονος.

§ 76 σελ: 173.—Καὶ ἑτέρος "Ἰωάννης διαμονιζόμενος ἴαται ἀπὸ τοῦ ἀγίου ἐν καιρῷ νουθεῖας, ὅπως ἔρρηκν εἰς τὸν φάραγγα αὐτοῦ ἔγκριτον καὶ τοῦτο πάλιν ἀναφέρει εἰπών: "Ἰδοὺ ἡλεοφρόντης ἀπὸ τοῦ δαίμονος καὶ ἴδθη.

§ 77 σελ: 173.—"Ἀνθρωπὸς τις εἶχε καὶ τοὺς ΔΕΟ ὀφθαλμοὺς ἀμαυρούς.—"Ἀπλοποθεὶς ἀπὸ πάσης ἱατρικῆς θεραπείας προσήλθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ δαυὶ Λουκά, ἐν ᾧ προσερχέθη.—Μετὰ πολλοῦ χρόνου ἐν τῇ μοναστηρίῳ διαμονὴν ἐν ᾧ ὑπὸς τερπνὴν οἴκαδε ἴδθη καὶ αὐτὸς καλ' ὄδῳ.

§ 78 σελ: 184.—"Ὁ δαυὶς Λουκάς ἦν ἱατρὸς ὀφθαλμῶν, ποτὴν καὶ παντὸς μίλλους ἀνθρωπίνου.

§ 79 σελ: 174.—"Ἰωάννης ὁ ἐκ Τερβινίας ἔπαυσε τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὥστε ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης.—Προσῆλθεν εἰς τὴν σορὴν τοῦ δαυὶ Λουκά καὶ μετὰ τινος ἡμέρας προσερχέται ἴαται.

§ 80 σελ: 174.—Δημήτριος τις Καλωνὶς ἔπαθεν ἀπὸ ἀνιεραιχίας, ὅτε ἰσχύσετο λῆθον τινὰ μέλαν καὶ κατὰ στήν διελκόμενος διὰ τὸ ἐν τοῖς ὅρχοις βάρος.—"Ἀνθρωπὸς τις ἐκ Σικελίου ἔλακεν αὐτὸν ἐλαίου τῆς φωταγωγῆς ἔχοντι τὰ πάσχοντα μέρη καὶ μετὰ τριῶν ἡμέρας ἴδθη.

§ 81 σελ: 175.—Κωνσταντῖνος τις ἐκ Θερμοπυλῶν ἰδαιμονίζετο.—Προσῆλθε τῇ σορῇ τοῦ ἀγίου.—"Ὁ ἄγιος ἀνέβηκε τὴν ἱερὰν ἀλλὰ μετὰ ἕξ μηνῶν ἴαται.

§ 82 σελ: 176.—"Ἀνθρωπὸς τις ἔξ Εὐβοίας ἰδαιμονίζετο καὶ αὐτὸς. Προσῆλθε τῇ λέρναι: τοῦ δαυὶ.—Κατ' ὄναρ ἐμπαρτάει ποιεὶ ὁ δαυὶς διηγεῖται τὸ στέμα καὶ ἐμβαλὼν τοὺς δακτύλους ἀνέκλινσε μέλιανον τρίχα, ἥς ἐκ τοῦ ὕδατος ἀνιέρητο κνήμους, καὶ εἶπεν: τῇ πάσχοντι λέγει: "Ἰδοὺ ὁ ἐλθὼς σου καὶ ὁ πάσχων ἴδθη.

§ 83 σελ: 176.—Νικηλαὸς ἐκ Δουβλίας ἔπαυεν ἀπὸ ὕδατος.—"Ἐπαθόντες πολλὰ εἰς ἱατροὺς, ἀλλ' οὐδὲν κατέφθικον.—Προσῆλθεν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θέσαν λέρνακα.—"Ὁ Παγκράτιος διὰ σπύγγου πλήρους ὕδατος ἀποσπγγίζῃ τὴν σορὴν καὶ εἰσα τὸν Νικηλαὸν καὶ ἡ νόσος αὐτοῦ ὡς κύνος ἀπληθήθη καὶ ἐκ ἀσθενείας ἴαται.

§ 84 σελ: 177.—"Ἐκέρης τις Νικηλαὸς ἐκ "Ρασταμετῶν ἔχον τὸ πρόσωπον πλήρως καυσωτῶν φλοκῶν ἰδαιμονίζετο πολλὰ εἰς ἱατροὺς μὴ ἴδων ὁδὸν ἀνιέρητο ὠφελειαν.—"Ἀνθρωπὸς τις ἐ' ἔχων ἐλαίου τῆς θαυματουργῆς φωταγωγῆς τοῦ δαυὶ Λουκά ἀλείφει αὐτὸν καὶ, ὡς τοῦ θαύματος! ἀφαιέται γίνεται ὁ Νικηλαὸς ὑγιής.

§ 85 σελ: 178.—"Ἄλλοι ἀδελφὸν ἀνιέρητο τις τὰ θαύματα τοῦ δαυὶ.—ὁδὸν ἄλλως δὲ ἔπραττε τὸ ἔκρινον ὡς κατὰ θέλει ἀνιέρητο τοὺς ἀσθενεῖς ἢ τὴν ἄμεινον τῆς θαλάσσης ἢ τὰ πέραντα διαστήματα τῶν θαλασσῶν.—"Ὁ ἄγιος καὶ μέγας τῆς σήμερον ἐλόντι θαυματουργεῖ ὡς ποταμὸς αἰρῶτος.

§ 86 σελ: 178.—"Ἐν τῇ τοῦ δαυὶ Λουκά: τῇ 14 ἐκδότῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα.—7 χρόνους πρὶ τῆς μετακλίσεως τῆς Πηλοποννήσου καὶ 12 μετ' αὐτὴν διατρίβει ἐν τῇ ὁρί: "Ἰωαννίτζῃ.—10 ὑπερβαίνει τὴν αὐτὴν.—3 διατρίβει ἐν τῇ Καλύμῳ.—3 ἐν τῇ νήσῳ "Αγυαλῶν.—7 ἐν τῇ μοναστηρίῳ.—Τῇ 7 φεβρουαρίῳ ἐκτελέσθη.—Τὰ ἔτη ἐπὶ τῇ γῆ τοῦ δαυὶ Λουκά ὅσα εἶνε: 11+7+12+10+3+3+7=56.

§ 87 σελ: 178.—Εὐχὴ τοῦ ἀνώνυμου συγγραφέως τοῦ παρόντος βίου εἰς τὸν δαυὶ Λουκά.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Σελ: ἴ' ἐν τῇ ὑποσημ: ἀναγιν: «græca».—ι' στίχ: 40 «ὁπάχων».—ιζ' 4 «πλειόνων».—κδ' 12 «καλλίστοις».—μθ' 29 «πλ: Ἑ».—νδ' 16 «αὐτῶ».—νε' 34 «θεοκλήτου».—10 11 «ἀσκητῶν» ἀνευ τοῦ «καί».—Αὐτῶ: 15 «παρόφου».—13 25 «νοστήματα» ἀνευ τοῦ «τὰ».—18 21 «τὸ εὐλτρων».—22 23 «Ἡσυχίας».—26 6' 22 ἀπαζ' «καί».—Αὐτῶ: 6' 24 «τῆς».—28 6' 32 «ἐπιστάσκατο».—29 α' 16 «μόνον αἰτίαν» καὶσα λέγοντος καλ.—42 6' 40 «προσερχὴν τινὰ».—46 α' 34 «οὐχ».—47 α' 27 «αἰδῶ».—47 6' 27 «πορωτάτω».—48 6' 1 «τὴ δῆποτε, πρὶς ἐκείνου εἶπον».—50 α' 17 «ἀληθείας».—50 α' 39 «ὅσπερ».—52 α' 5 «λογισασθαι».—53 α' 18 «ἐκδύσαντες».—55 6' 17 «ἡμέλει».—56 6' 20 «Νικολάου».—57 α' 26 «ἀπαγγέλλων».—57 6' 15 «λογισμοί».—58 6' 15 «ἐδὶ».—59 α' 4 «ταχυτάτη».—Αὐτῶ: 6' 22 «ἐργάσαστο».—61 6' 37 «ἀπολαβόντες».—63 18 «τοῦ σοῦ».—67 21 «πίνους» ἀπαζ.—Αὐτῶ: «δυνήσεται».—Αὐτῶ: 25 «ἀπονήρευτον».—71 17 «βωδ».—79 25 «ἐνκαρπύσκατο».—81 13 «οὐκ».—Αὐτῶ: 22 «εὐσπλάγγως».—82 5 «καθυσίστη».—83 22 «ἐπὶ γῆς».—85 10 «εὐδαδίξει».—90 21 «διπλὰ».—99 10 «Καλοποιῶ».—Αὐτῶ: 13 «Φιλύθους».—Αὐτῶ: 16 «κατακαυχήσεται».—100 14 «Φιλύθους».—104, 2 «θεάτρῳ».—Αὐτῶ: 10 «θεῖον».—114 7 «θεοτόκον».—123 7 «πέφνηκα».—124 28 «εἰλκυσε».—126 τελειν: «δεδωκότι».—128 20 «Υπό».—137 α' 35 «πρὶς σέ».—140 6' 5 «προτιμάσας».

